B VYSHESLAVTSEV tina ihte Fundamentele dreptului și moralității în sistem filozofia transcendentală Moscova Biblioteca "Runivers" X Potrivit decretului Facultății de Drept a Universității Imperiale din Moscova, tipărirea este permisă Decanul P Gidulyanov Biblioteca "Runiverse" L syoyaishchak sh-meati Λύα&Μτ- o-t-csg- lavies Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers" Introducere XV DEPARTAMENTUL ÎNTÂI idealism transcendental Rațional și irațional Capitolul întâi A priori și a posteriori Fapt și justificare Știința și metoda transcendentală Contrastând a priori și a posteriori Experiența și fundamentul ei Valoarea experienței în sistemul lui Fichte "Toată experiența* este ca un "număr dat" Puncte de vedere obișnuite* și "transcendentale* Date și creație" Capitolul doi Dăruire și creație, fapt și geneză Creație de la primul început (Ursprung) Viață și libertate Găsit și creat (Wissenschaftslehre) Fapt și Genmsis Citat, "Prin /" și "din" Geneza, ca opoziție "Soli * Contemplarea și gândirea Materia nedefinită și determinarea prin opoziție - Quale, ca experiență și formele ei Realitatea experimentată direct și forma "prin * Πέρας și άηειρον Fapt și lege Regularitatea nu este empirică Fiind reală și suprareală Capitolul trei Iraţional Fapt empiric, parcă din întâmplare Contemplarea, ca de neînțeles Hiatus irationonaiis Realitatea este irațională Biblioteca "Runivers" ντ Capitolul patru Polii de opoziție și media dintre ei * Filosofie transcendentală, știință și conștiință non-științifică Opoziţia dintre raţional şi iraţional este cuprinsă în toate cele trei domenii A priori și a posteriori, ca două puncte de vedere asupra aceluiași lucru Cunoștințe din ce în ce mai puțin directe Etapele medierii Variat în timp și spațiu, ca stadiul cel mai de jos al formării O scară de trepte între limită și nelimitat Capitolul cinci Problema iraționalului în filosofia modernă Shushie, Rickert și Lask Irațional la Kant Dăruire și gândire în Schuppe Iraționalul în Rickert, ca individual și concret critica acestui punct de vedere Irațional, ca o experiență absolut de neînțeles Inutilitatea unui astfel de irațional Teoria a două elemente a lui Lask: formă și materie, semnificative și nesemnificative Impermeabilitatea materiei la forma Pârtia dintre ele face imposibilă cunoașterea Forma este ca materia pentru o altă formă superioară Logos ca formă și semnificație Logos ca o contra-influență Capitolul șase Problema iraționalului în filosofia contemporană: Bergson și Lossky Nu rațiunea, ci numai intuiția înțelege absolutul Intuiția ca experiență subiectivă Natura iluzorie a conceptelor și simbolurilor Devalorizarea acțiunii Intuiție inactivă Inconsecvența alogismului extrem și depășirea lui Legătura minții și intuiția Comunicarea metafizicii și științelor Metodele infinitezimale Experiența ca parte integrantă Atitudinea lui Bergson față de filosofia antică și modernă Sarcina criticii lui Bergson Metafizica lui Bergson: absolutul ca evoluție creativă Pancronism? Tabelul conceptelor de bază ale metafizicii lui Bergson "Evoluția creativă" și idealismul german Valoarea lui Bergson Raționalul și iraționalul lui Lossky Cunoașterea ca diferențiere a realității Analiză și sinteză Trădează ca psihologismul lui X Lossky Străduința de a depăși psihologismul și ontologia Capitolul șapte Rațional și irațional în filosofia antică Haosul antic Anaximandru infinit Limita și nelimitatul între pitagoreici și Platon Forma și materia la Aristotel Materia este ca o infinitate de posibilități Plotin Materia, ca mama de neînțeles a tuturor, și materia, ca nimic - G,' ' Idealism concret și detașat / Biblioteca "Rupnverse" IX Capitolul opt O idee este ca o sarcină nesfârșită Dogmatismul rațiunii obișnuite Scurta Abaterea lui Fichte către raționalismul dogmatic Știința ca soluție la o ghicitoare a lumii

Cererea unui sistem complet ca cauză a dogmatismului Ultimul fond de ten, sau o serie nesfârșită de fonduri de ten? Eu, ca motiv suficient Sistem dogmatic-raţional al idealismului subiectiv Sarcina de a depăși idealismul dogmatic Doctrina ideilor a lui Kant Antinomia sistemului și infinitului Luptă pentru terminat și neterminat Sensul unei idei, ca sarcină infinită, în sistemul filozofic al lui Fichte Platon ca strămoș al idealismului Ideea I, ca idee etică Infinitul etic, ca infinitul de cel mai înalt rang Kant și Fichte I de la sine înțeles, ca ideal moral În ceea ce privește conținutul, ideea etică este cuprinzătoare și nelimitată Ideea* I devine ideea Absolutului Depășirea dogmatismului Idealismul ca filozofie a infinitului Hegel și Schelling Capitolul nouă Ideea este ca un sistem Infinitul distruge sistemul? Ce este un sistem? Închiderea sistematică este compatibilă cu progresul către infinit Cerc fără sfârșit Sistemul este ca infinitul Unitatea dintre limită și nelimitat Sistemul de interacțiune sunt eu și nu eu Sistemul de interacțiune dintre rațiune și experiență Sistemul etic de interacțiune a inteligenței Sistemul existenței și datoriei Sistemul etic îl conține pe cel teoretic și este un sistem universal, unitatea limitei și a nelimitatului Problema sistemului estetic ca cea mai înaltă armonie Limită" a filozofiei lui Fichte Capitolul zece Progresul infinit al lui Fichte și critica lui Hegel asupra infinitului rău Termenul de infinit "rău" Tragedia unui scop etern de neatins Progresul spre infinit, ca concept inevitabil și în același timp antinomic Ce infinitate consideră Fichte rău, µ care bun? creșterea sistemelor Misticismul creației eterne Progressas in infinitum, ca ultimul cuvânt al filozofiei lui Fichte Atacul lui Hegel: progresul în infinit nu rezolvă antinomia finitului și infinitului Noah infinitul în Hegel Progresul către infinit nu este infinitul adevărat Fichte nu a rezolvat antinomia a sistemului și a infinitului Teoria a două lumi și a aspirațiilor ca legături între ele Dogmatismul său Adevăratul infinit, ca sistem de contrarii uniți Exemplele lui Hegel despre infinitul adevărat Problema matematică a infinitului potențial și actual și semnificația ei pentru metafizică Biblioteca "Runivers" X Capitolul unsprezece Infinitul este potențial și actual Absolut Conceptele de nedefinit, transmituni și iofinituin Exemple de potențial infinit Exemple de infinit real Leibniz și monadologia sa Orice infinit potențial este pre- - stabilește actualul, subiacent Infinitatea actuală ca universalitate și totalitate Bezisonechnost real și absolut Meritul criticii lui Hegel: infinitul actual, kaka, sistem, progresul spre infinit, kak antropocentrismul; Eros nu este Dumnezeu Greșeala lui Hegel: raționalism dogmatic/, iluzionismul iraționalului Infinitul potențial în Fichte Kant și Fichte stabilesc antinomia infinitului potențial Infinitul real în Fichte Absolut în Fichte Infinit și Absolut în Plotin și Nicolae din Cusago Infinitul real în etik SECȚIUNEA A DOUA Subiect și obiect Capitolul întâi Idealismul subiectiv și criza lui în sistemul lui Fichte Două perechi de contrarii: rațional-irațional și subiect-obiect Absolut, ca unitatea celor patru laturi Patru înțelegeri unilaterale ale Absolutului Absolutul, ca obiect și ca subiect Idealismul subiectiv este punctul de plecare al filozofiei lui Fichte Criza idealismului subiectiv în Libertatea și morala ca iluzii Credință, cum este rezultatul Evoluţia conceptului de subiect în prima perioadă Ambiguitatea conceptului Subiectul ca individ Subiectul ca persoană morală Subiectul ca conștiință în general Încercările de a depăși idealismul subiectiv în Naukouchenii Idealismul dogmatic este respins Subiectul și obiectul sunt create printr-un act de opoziție Transferul, legea opoziției cu subiectul Recunoașterea incorecitătii unui astfel de

transfer: Prima știință vrea să fie un ghid; ea introduce lucrul în sine, ca idee Problemă nerezolvată^ Capitolul doi Probleme de subiect și obiect, idealism și realism în Știința din Ascensiunea la Absolut Depășirea realismului obiectiv și a idealismului subiectiv / Absolutul nu este nici un lucru, nici o idee Cunoașterea pură, sau rațiunea, ca contrast Suba, ekb și obiectul ca opuse Conștiința nu este Absolutul Conștiința nu creează adevărul Conștiința însăși este creată de cunoașterea pură La Biblioteca ''Runiverse'' XI cunoașterea cunoașterii pure, a rațiunii, a înțelegerii pentru Absolut Idealismul conceptelor și depășirea lui Recunoașterea vieții iraționale pentru Absolut Realismul experienței și depășirea ei Absolut, ca unitate a contrariilor raționalului și iraționalului Ascensiunea lui kt" la Absolut Fichte și Plotin Transcendența Absolutului Capitolul trei Corelația dintre subiect și obiect și semnificația acestuia în sistemul filosofiei Problemă nerezolvată Lucrări din și Conceptul de obiectiv în Kant și Fichte Subiectul ca sursă de iluzie Știința ca îndepărtare a subiectivului Sensul subiectului și obiectului în logică Reamintire critică a subiectului Identitatea subiectului și obiectului în logică Subiectiv, ca obiect, ca fiind de un fel Natura și spiritul Patosul obiectivității Opusi lupta si acordul Logica naturii Sensul subiectului în etică și estetică Identitatea subiectului și obiectului în etică și estetică Contrapoziții dintre ființă și fenomene, materie și spirit, persoană și lucru, creator și creație Unitatea dintre subiect și obiect este ca o idee, ca o sarcină nesfârșită SECȚIUNEA A TREIA Tărâmul naturii și tărâmul libertății Capitolul întâi Problema eticii obiective în idealismul transcendental Antinomia libertății și a necesității Libertate și natură Intuiția libertății și problema rațiunii practice Antinomia libertății și necesității la Kant Soluția sa cu ajutorul substanței metafizice a libertății și a idealismului subiectiv al lui Fichte Caracterul iluzoriu al deciziei O încercare de justificare prin credință Problema eticii raționale în sistemul ontologic al filosofiei Sfera experienței etice Fapte de cultură materială, drept și stat și viață etică individuală Ipoteza monismului naturalist și ipoteza libertății Capitolul doi Categorii ale naturii ca condiții pentru posibilitatea libertății ^ Problema acțiunii libere Libertatea ca început ipotetic Versatilitatea conceptului Libertatea este ca un sistem de categorii Categorii ale naturii, care sunt condițiile libertății, cauzalității, interacțiunii, atracției către interacțiune, organismului Problema vieții în Kant, Fichte și în filosofia modernă Organismul ca o legătură mediatoare între cauzalitatea mecanică și libertate Un organism animat Constiinta Atracția conștientă Regularitate în lumea anorganică și organică Biblioteca bibliotecii "Runiverse" χιι com Deducere corporală Mobilitatea diversă a organismului conștient Voluntarism Fichte dorind Cea mai de jos facultate a dorinței, ca treaptă cea mai înaltă a naturii Problema interacțiunii dintre trup și suflet O decizie în spiritul idealismului subiectiv și al naturii sale iluzorii Spiritism rafinat în spiritul lui Plotin Critica ipotezei spiritualiste Problema conștiinței în sistemul ontologic al filosofiei Capitolul trei Trecerea de la tărâmul naturii la tărâmul libertăţii , Problema sintezei atracției naturale și efortului pur Sinteza limitării reciproce și a imperfecțiunii acesteia Libertatea, ca renunțare la natură și ca formare a naturii Etica este detașată și concretă Fuziunea dintre natura și libertatea Conceptele de formă și materie, ordine și diversitate, sisteme superioare și inferioare Abaterea în direcția acosmismului și a cauzelor acestuia Capitolul patru Principalele categorii de libertate Regatul libertății,

ca nou calitativ Sistem de categorii de libertate Categoria de cantitate Universalitate Infinit Toate timpurile Viitorul este în etică Continuitate în etică Categorie \ relatii Scop și mijloace Actualitate și cauzalitate Problema scopului final Scopul final este ca o sarcină nesfârșită Sensul acestei sarcini este dublu Categoria de modalitate Legile naturii și ale libertății, diferența lor modală Libertatea ca sferă de posibilități Libertate de alegere Acțiunea, ca trecere de la posibilitate la realitate Sfera posibilităților naturale Libertatea este ca necunoașterea motivelor Falsitatea determinismului Necesitatea este etică și naturală Libertatea este ca o tranziție de la un nivel inferior la unul superior Libertatea de alegere, ca stat de tranziție Afectul libertății și al arbitrarului Personaj Elastnyp Epuizarea libertății Categoria de calitate Subiect, conștiința de sine Un prototip în suflet Personalitatea ca scop în sine Departe și aproape Trup si suflet Deducerea societății Sensul ei Sistemul indivizilor ca etapă specială a ființei Interacțiunea dintre mine și tine Auffbrderung Principiul reciprocității criteriu bun Problema individualității Două curente: individualitatea, ca rău, și v ca valoare etică Individualitatea și infinitul actual etica specifică Sarcina juridică individuală și iraționalitatea ei Demonul lui Socrate generalitate specifică DEPARTAMENTUL PATRU Drept și moralitate Capitolul întâi Deducere de drept și de stat Raportul persoanelor libere, ca raport juridic Raportul juridic ca delimitare a sferei libertății externe Dreapta Biblioteca "Runivers" XIII reglementează activitățile din lumea exterioară Relația juridică este posibilă numai între subiecți Subiect de drept și subiect de psiho-fizic Contractul ca condiție a raportului juridic Caracterul contractual al legii O lege pozitivă este ca un contract Teoria contractuală ca raționalism Contract de proprietate Garanțiile raportului juridic Acord de protectie Deducerea puterii de stat Organizarea executării legii Puterea este ca voința generală Suveranitatea poporului" Rousseau și Fichte Drept, ca pură negație, ce limită de libertate Problema legii naturale a lui Fichte Capitolul doi Sistemul eticii concrete Economie, drept, moralitate Opoziția dintre lege și morală și unitatea lor Nu, ca o condiție a posibilității și a moralității Dreptul se află la mijloc între natură și moralitate Tehnica, care este prima etapă a rațiunii practice Dreptul este ca o economie organizată Baza economică a dreptului și a statului Idealism etic și materialism economic Partea tehnică și juridică a economiei Un concept abstract de libertate și o întrebare despre conținutul acțiunilor Menținerea vieții ca prim scop al activității Bogăția națională și valoarea ei etică nivel superior de moralitate Formularea lui Fichte a diferențelor dintre drept și morală Conceptul de poruncă morală individuală Categoria moralității superioare și legătura lor sistematică "Relația lor cu categoriile" de drept Problema justificării dreptului și a statului, ca problema corelării treptelor Anarhismul moral și antinomia în drept Coerciție legală și educație socială Nerezistență la rău Economia și dreptul ca condiții pentru posibilitatea individualității și a comunicării individuale G Biblioteca "Runivers" Biblioteca •'Runivers*' Gândirea filozofică modernă, în rezolvarea problemelor Occidentului, menține o legătură spirituală neîntreruptă cu idealismul clasic german Ea o poate accepta sau respinge pe aceasta din urmă, dar nu o poate ocoli, nu are dreptul să o ignore În idealismul german trăiesc problemele eticii antice și creștine, fiind supuse unei interpretări noi, unice și profunde Și ce va rămâne în filosofia morală modernă dacă ideile creștinismului și fundamentele înțelepciunii antice sunt îndepărtate de ea? Mișcarea

neokantiană și-a îndeplinit sarcina de a revizui sistematic principiile eticii lui Kant pentru a aborda problemele fundamentale ale conștiinței morale moderne Dar în legătură cu Fichte acest lucru nu s-a făcut * Între timp, în domeniul eticii, aceasta din urmă este mai profundă, mai fundamentală și mai modernă decât Kant El nu este depășit nici de Schelling, nici de Hegel în acest domeniu, care este elementul său natal Dintre clasicii idealismului german, el a contribuit cel mai mult la construirea unui sistem etic capabil să domine prezentul și viitorul El nu a fost doar un iubitor de înțelepciune, ci și un profet care a avut revelații autentice, care chiar și pentru noi acum sună a revelații Etica lui Hegel, în ciuda întregii înțelepciuni, în ciuda desăvârșirii sale dialectice, totuși ne asuprește la pământ, ne înlănțuiește de pământ și, în această privință, seamănă cu Aristotel Perspectivele ei ne arată semnificația istoriei pământești și a stării pământești, sensul a ceea ce a fost deja trecut, experimentat, realizat sau cel puțin familiar Acest mare dialectician, totuși, privește în jos, și nu în sus, înapoi, nu înainte, înțelepciunea lui este înțelepciunea lui Pimeteu, și nu a lui Prometeu, el nu se luptă deloc cu "necesitatea lui m, și deloc Biblioteca ''Runiverse'' XVI nu un profet Dimpotrivă, impulsul religios al lui Fichte este îndreptat spre nou, nevăzut, niciodată înainte, el dorește să descopere lumi noi și să arate calea către o altă morală, ridicându-se deasupra a tot ceea ce servește și se înclină conștiința obișnuită Pentru Hegel, ca și pentru Aristotel, statul este cel mai înalt nivel al eticii; dimpotrivă, Fichte îndeamnă la o comuniune de spirite diferită, mai perfectă, mai pătrunzătoare, lăsând treapta statului mult sub el În acest sens, este mai modern și mai aproape de noi, mai ales de cei care nu se pot preda complet patosului statalității pure Numai Fichte poate indica aici calea corectă: statul este o valoare culturală, dar nu o valoare ultimă Numai el dă o adevărată justificare a statului și a dreptului, acceptabilă pentru cea mai sensibilă conștiință, căci el ridică conștiința morală la acel adevăr cel mai înalt, din vârful căruia se văd clar treptele economiei, ale dreptului și ale statului aflat la picioarele ei Uneori poate părea că Schelling este mai strălucit decât Fichte; și într-adevăr, în comparație cu acest curcubeu al idealismului, Fichte este doar o modestă zi cenușie Dar totuși Schelling nu l-a depășit pe Fichte în etică; Elementul nativ al lui Schelling nu este aici El sare peste drumul anevoios și la început prozaic care duce la Absolut de-a lungul treptelor culturii, pentru a se ridica deodată la contemplația estetică și religioasă Elementul său este filosofia cosmică, filosofia frumuseții și gnoza intuiției religioase Fichte nu l-a avut deloc pe primul, a ajuns la al doilea pe o cale diferită, aspră, etică Același soare al lumii strălucește asupra amândoi, aceeași lumină inexprimabilă, dar Fichte îl privește ca pe un conducător și ca un profet, iar Schelling ca pe un poet, cuprins de un extaz rugător Principiul sistemului etic al lui Fichte îi aparține lui Keith, de care Fichte însuși își amintește neobosit la fiecare pas, dar există totuși o diferență uriașă între ele Moralitatea lui Kant pare rece, palidă și abstractă în comparație cu sistemul etic concret, profund vital, absorbind tot materialul lumii, al lui Fichte Acesta din urmă, mai presus de toate, vrea să justifice libertatea într-un mod mai profund și mai fundamental decât a făcut-o Kant Fichte nu se poate mulțumi cu soluția antinomiei libertății și necesității, care este dată în Critica rațiunii pure Propria lui soluție este mai completă, mai interesantă și mai sistematică, Biblioteca ''Runiverse'' XVII decât ceea ce găsim printre neo-kantieni, mai ales în Iltammler Paralelismul

seriei cauzale și teleologice și arbitrariul unuia sau altui punct de vedere asupra lumii reprezintă o idee foarte imperfectă "Pe de o parte", și "pe de altă parte" este o soluție care seamănă cu doctrina adevărului dublu Fichte nu poate accepta acest lucru De altfel, problema libertății nu se rezolvă numai în categoriile de relație Este necesar să se extindă întregul sistem de categorii pe care se sprijină domeniul libertăţii* şi să se afle relaţia acestora cu categoriile naturii; numai atunci libertatea va fi justificată și celebra antinomie rezolvată Fichte oferă primul sistem de valori culturale dedus din ideea de datorie Tehnica, economia, dreptul și morala sunt pentru el etapele eticii concrete Toate nu pot fi smulse și înstrăinate unele de altele, unele de altele, toate există într-o fuziune și împletire vie Mai mult, cel mai înalt nivel al moralității, ca comunicare concretă a indivizilor, nu era deloc vizibil pentru Kant și este cea mai misterioasă și ineradicabilă problemă a timpului prezent Ideea de datorie încetează să mai fie o datorie de conștiință (Pflicht) și devine aici lumea binelui, de un fel aparte, o ființă îngrijitoare și aspirantă, o ființă în continuă creștere Etica capătă un caracter ontologic Aici se evidențiază cel mai clar diferența față de Kant și progresul asupra acesteia comparatie cu el Kant este pretutindeni subiectiv-idealist întrucât Fichte învinge idealismul subiectiv și îl depășește în primul rând în etică și de dragul eticii Dacă neo-kantienii au încercat să elibereze filosofia transcendentală de subiectivism și psihologism, atunci nu trebuie să uităm că Fichte a făcut acest lucru mai devreme și mai bine A luat calea cea mai radicală, aducând idealismul subiectiv la tensiune extremă și criză completă În filosofia modernă, care încă rătăcește în sălbăticia subiectivismului și psihologismului, nu cunoaștem o depășire atât de strălucită a idealismului, imanentismului și a oricărui fel de "Bewusstseiuspliilosophie" precum cea dată de Fichte în Science of Science din Această latură a filozofiei lui Fichte este încă Cel de-al doilea sistem a fost uitat aproape complet și profund nemeritat, în timp ce este infinit mai profund și mai puternic decât primul Biblioteca ''Runiverse'' XVIII Ceea ce îl face pe Fichte deosebit de aproape de noi este smut-gismul, străduința neîncetată pentru Absolut, și iraționalismul, depășirea raționalismului dogmatic În ultimul paragraf, el este strâns legat de Kant, pe de o parte, și de intuiționismul modern, pe de altă parte Împreună cu Kant, el neagă raționalismul dogmatic, recunoaște dăruirea experimentală și restul irațional din idee ca o sarcină nesfârșită Împreună cu intuiționismul modern, el indică neobosit experiența, sau mai bine zis, latura irațională a Absolutului Punând această întrebare fundamentală, el pleacă, împreună cu Kant, de la opoziția a priori și a posteriori, dat și creație, opoziția inerentă metodei transcendentale Pentru rezolvarea tuturor problemelor de logică și etică, această metodă în Fichte, precum și în Kant, este aceeași bază; iar Fichte realizează și exprimă că transcendentalismul este moștenirea pe care a primit-o de la Kant și pe care nu ar fi putut și nu ar fi trebuit să o abandoneze niciodată O elucidare a modului în care Fichte a înțeles metoda transcendentală ar trebui să constituie începutul lucrării de față; numai atunci se poate lua în considerare depăşirea subiectivismului, căci - este dat ca urmare a implementării stabile şi radicale a transcendentalismului; și în cele din urmă, abia după toate acestea se poate trece la justificarea transcendentală a domeniului libertății, la justificarea economiei, dreptului și moralității Metoda de investigare a fiecărui sistem filosofic trebuie să satisfacă două cerințe În primul rând, el

trebuie să ofere o imagine inteligibilă din punct de vedere istoric al filosofului studiat, fără să rateze sau să tacă diversele, chiar dacă contradictorii, curente ale gândirii sale Apoi, și acesta este, fără îndoială, cel mai important lucru, el trebuie să facă o evaluare fundamental filozofică a acestui sistem și a diferitelor curente din cadrul acestuia din urmă Metoda trebuie să fie nu numai istorică, ci și filozofică, ea trebuie să fie ghidată nu numai de dragostea pentru stabilirea faptelor istorice și literare, ci și de dragostea pentru adevăr, dragostea pentru înțelepciune - trebuie să fie o metodă istorico-filozofică -Și dragostea de adevăr ar trebui să domine și să conducă ancheta; ii apartine "primatul interesului": ne adresam acestui filosof doar pentru ca speram sa primim de la el un raspuns la intrebarile care ne privesc Suntem noi, si in persoana noastra Biblioteca •'Runivers" XIX Gândirea filozofică modernă îi pune aceste întrebări, acele întrebări, care sunt deosebit de valoroase și urgente pentru ea; dar trebuie să răspundă cum vrea și cum știe; în propriile sale: cuvinte textuale, trebuie să ne adâncim, întrebând din nou, interpretând și comparând diverse răspunsuri, până ajungem la limitele sistemului studiat Cea mai mare independență în căutarea adevărului filozofic, în construcția unui sistem, trebuie și poate fi combinată cu atenția sensibilă la gândurile altcuiva, la intuițiile, intuițiile și profețiile altcuiva Самъ Фихте хотѣлъ и требовалъ такого именно отношенія Слѣдующія его слова опредѣляютъ методъ настоящей работы: ,,În ceea ce privește lucrările științifice, prima săptămână de citire a acestora este de a le înțelege și de a recunoaște adevăratul sens istoric al autorului Aici nu trebuie să se apuce să se dedice autorului suferind și să-l lase să se influențeze, așa cum vrea Ohngefar și norocul: sau să-l lase să ne spună ce urmează să ne spună și acum du-te și amintește-ți Dar, la fel ca în cercetarea naturii, natura trebuie să fie supusă întrebărilor pe care i le pune experimentatorul și este necesar ca ea să nu întrerupă ziua, ci să răspundă la întrebarea prezentată: autorul trebuie să fie supus și la abil și bine-experimente calculate de către cititori" *) "Die Grundzüge des gegenwãrtigen Zeitaltersu - Johann Gott-lieb Fichtes Sammtliche Werke Herausgegeben λΓοη L H Fichte VII Band S Cp Toate citatele ulterioare sunt din această ediție, cu excepția faptului că sunt indicate volumul (în cifre romane) și pagina (în arabă) "Xachge] asséné Verkeu sunt citate ca volumele IX, X și XI Biblioteca ''Runiverse'' Biblioteca •'Runivers*' SEPARAȚI ÎNTÂI idealism transcendental Rațional și irațional Biblioteca "Runivers" Biblioteca •'Runivers*' CAPITOLUL ÎNTÂI A priori și a posteriori Fapt și justificare Știința și metoda transcendentală Contrastând a priori și a posteriori Experiența și fundamentul ei Valoarea experienței în sistemul lui Fichte "Întreaga experiență" ca "un număr dat" Puncte de vedere "obișnuite" și "transcendentale" Dăruire și creație "Filozof care deduce totul din mine, Ich-Philosoph" este o caracterizare comună a lui Fichte și o idee populară a sistemului său Dar nu ne duce în măruntaiele sale; mai presus de toate, în a doua perioadă a filozofiei lui Fichte, eul nu mai constituie vârful sistemului, iar idealismul subiectiv este atacat constant; dar nici pentru înțelegerea primei perioade nu este suficient să subliniem că totul sunt eu, întreaga lume este "ideea mea De ce sunt întreprinse toate aceste deducții complexe din eu? Nu este un plan nebun să deducem întreaga lume empirică inepuizabil de diversă dintr-un singur principiu, din eu? Deduceți totul a priori! Dar de ce această deducție, cu dificultățile ei speculative? De ce să nu rămânem cu cunoștințe experimentale? Doar răspunsul la această întrebare ne va

ajuta să pătrundem în sistemul lui Fichte Dacă eu nu menține o poziție dominantă de-a lungul întregului parcurs filosofic al lui Fichte, atunci sunt alți doi termeni cărora el rămâne fidel până la capăt; acestea sunt: "învățătura științifică" și "idealismul transcendental"* Cu ei, el își caracterizează sistemul în toate schimbările sale) Primul pro- *) Vezi de ex Erste Einleitung în d Wiss I : "metoda a idealismului transcendental, care este stabilită în știința științei" (Fichte se referă aici și la Ueber den Begriff der VTïss anterior) * Biblioteca "Runivers" Problema filozofiei este problema științei, problema cunoașterii: "Cum este posibilă cunoașterea?" Rezolvarea acestor probleme este posibilă numai cu ajutorul metodei transcendentale "însasi formularea lor: "cum este posibil"? este deja aplicarea metodei transcendentale) Toate aceste probleme au fost deja puse de Kant, iar metoda transcendentală a fost elucidată și formulată cu precizie de către acesta din urmă Fichte acceptă în mod conștient moștenirea marelui său predecesor și se consideră adevăratul său succesor El declară de mai multe ori că propriul său sistem este doar sistemul corect înțeles și profund gândit al lui Kant Metoda transcendentală deosebește sistemele lor de toate celelalte și le face cu adevărat filozofice, căci această metodă este filozofică prin eheielce Fichte crede că da Să vedem cum formulează el metoda transcendentală, care, în opinia sa, este meritul lui Kant Primele formulări se referă la aria "rațiunii teoretice", la aria "științei științifice", deși, așa cum știm deja, metoda transcendentală surprinde o zonă mai largă, iar "cunoașterea" este doar una dintre problemele sale Ar trebui, însă, să începem cu problema "științei", deoarece aici metoda investigată este fixată mai ales definitiv Cum este posibilă știința? Cum este posibilă cunoașterea? Aceasta este întrebarea kantiană în toată simplitatea ei profundă "Se poate ști doar din experiență"; "se poate ști doar din rațiune" - astfel sunt soluțiile empirismului și raționalismului Dar filosofia transcendentala a lui Kant raspunde altfel: cunoasterea este posibila in masura in care tot ceea ce ne este dat in experienta, toate faptele, toata empiria, tot ce a posteriori poate fi justificat, inteles, construit a priori; între Urmează Ziveite Einl în die Wiss spune cu certitudine că Știința este "un sistem de idealism transcendental* (L) De asemenea, Sonnenklarer Bericht P Vorrede: "idealismul transcendental, sau sistemul științei" Și, în sfârșit, Știința din X : "Știința și idealismul transcendental înseamnă același lucru" Biblioteca "Runivers" - - -cu acești doi poli: a priori și a posteriori - se află, sau mai bine zis, se mișcă pe această cunoaștere Împreună cu Kant, Fichte pune această întrebare, face din cunoaștere problema sa, știința obiectul său și, prin urmare, numește filozofia sa teoretică doctrina cunoașterii științifice, "Wissenschaftslehre" Împreună cu Kant, el răspunde la întrebare aplicând și elucidând metoda transcendentală Dar care este această metodă? De ce se numeşte ^transcendental!* Transscendo- înseamnă "trec", "trec dincolo", "trec"; în acest caz - "dincolo de limitele experienței" Cunoașterea începe cu experiența, cu un fapt dat; se întreabă: de unde, de ce, cum este posibil acest lucru? Ea caută temelii și, prin urmare, nu se oprește la simpla dăruire, merge "dincolo de ea" (trad); și nu pentru a pluti în zadar în "dincolo" regiuni, uitând punctul său de plecare, faptul dat în experiență), care a fost supusă explicație, ci pentru a fundamenta, pentru a înțelege acest fapt Astfel, noțiunea de metodă transcendentală conține opoziția, Dis-juncție, așa cum spune Fichte în Wissenschaftslehre din , care se exprimă în acest "trans", în acest "mers dincolo", opoziția a

posteriori și a priori, în termeni lui Kant A epuiza această opoziție, a înțelege sensul ei, înseamnă a înțelege metoda transcendentală În primul paragraf al primei Doctrine a Științei ( ), Fichte pune problema fundamentală a acesteia din urmă ca o problemă transcendentală care conține opoziție: "trebuie să găsim poziția de bază (den Grundsatz) a tuturor cunoașterii umane", spune el, " ea constituie acea acțiune (Thathandlung), care nu se regăsește printre determinările empirice ale conștiinței noastre și nu poate fi găsită printre ele, ci stă la baza întregii conștiințe și doar o face posibilă conștiința și căutăm justificări pentru aceasta) Distincția este și mai clar exprimată la sfârșitul Științei:) Atunci, după expresia lui Kant, ar fi "transcendental"*) I (italicele noastre)) I Biblioteca ''Runivers'' - el distinge cu grijă între ființa absolută și realitatea prezentă și o pune pe prima la temelie pentru a o explica pe cea din urmă" x) Dar metoda transcendentală și opoziția inerentă acesteia sunt formulate mai ales cu precizie în Prima introducere în știință ( ): "Sarcina filozofiei este de a indica baza oricărei experiențe" "Experiența" el definește aici ca "un sistem de idei însoțit de un sentiment de necesitate"; idealismul transcendental se întreabă: care este baza acestui sistem și acest sentiment al necesității? *) De unde sunt, cum sunt posibile? temelia căutată va fi, fără îndoială, altceva*, ceva diferit de ceea ce este îndreptăţit, căci "fundamentul se află dincolo de justificat (der Grund falit ausserhalb des Begrün-deten); amândouă, îndreptățit și rațiune, sunt opuse unul altuia, păstrate în contact unul cu altul, și astfel primul este explicat din a doua erstere aus dem letzteren erklart)") Aici se exprimă cu deplină claritate trecerea necesară de la unul la altul, trecerea dincolo (trans) și, în consecință, opoziția care este esența metodei transcendentale "Filosofia - ar trebui să dezvăluie baza oricărei experiențe; de aceea obiectul său se află în mod necesar în afara oricărei experienţe Acum trebuie să aflăm exact cum înțelege Fichte ambele părți ale opoziției: experiența și "dincolo de experiență", pentru a stabili legătura lor Se subliniază constant că Fichte ignoră experiența, nu ține cont de experiență, că el se învârte în întregime în construcții a priori ("deducții"), parcă ar fi renunțat la cunoștințele experimentale că ea îl ignoră?În termenii cei mai decisivi, Fichte pune transmite sensul experienţei: "o fiinţă raţională finită nu are altceva decât *) I (italicele noastre)) I) I - (cursive ale noastre) ") ib) Filosofia își stabilește ca "sarcina de a explica experiența din temelii" *, I În "Syst d Sittenl" Fichte formulează principalul Biblioteca •'Runivers" experienţă; aceasta din urma este intreaga chestiune a gandirii lui* i) Însăși posibilitatea de "a se ridica deasupra experienței"* , după cum subliniază Fichte, constituie o "problemă Astfel se spune în Prima introducere în știință*, A doua introducere* ( ) subliniază și mai puternic importanța factorului empiric în cunoaștere: contemplația trebuie să rămână "subsolul conceptului*" (die Unterlage des Begrífs) "Nu putem inventa absolut nimic pentru noi înșine, sau crea prin intermediul gândirii, putem gândi doar ceea ce este contemplat direct* "Gândirea, care nu se bazează pe contemplare este gândire goală: în esență, nu este deloc gândire " sentiment imediat (de exemplu, "dulce*", roșu*, "rece", adică ceea ce Kant numea "senzație") Fichte numește aici "idealism transcendental fără temei", de care Beck și Reinhold sunt vinovați "Deducţia* îşi are limita în "absolut accidental", în "singurul element empiric al cunoaşterii noastre") problema filozofiei: "Există experiența, pe care singur ne bazăm (auf welche wir allein hier fussen), ceva universal și necesar și, dacă da,

în virtutea căror legi ale rațiunii?" (IV) înseamnă a arăta de ce este necesar ceva) I) I Aici Fichte exprimă ideea care este cuprinsă în metoda dialectică a primei sale științe și pe care, după cum vom vedea, o va dezvolta în continuare: a înțelege înseamnă a se opune, a gândi prin mijlocirea contrariilor, discursiv În timp ce a contempla înseamnă a percepe direct, intuitiv și nu discursiv) I) Pe baza acestor citate, Lask vorbeşte despre o "revoluţie" care a avut loc în viziunea lui Fichte asupra lumii în (Lask Fichtes Idealismus ud Geschichte s) Nu putem fi de acord cu aceasta : aici nu există "revoluție", deoarece) curentul de gândire, în care factorul "dat, empiric în cunoaștere" se adâncește, trece prin toate lucrările lui Fichte, începând cu Prima Învățătură a Științei (cum se dovedește acest lucru) prin citatele noastre si dupa cum insusi Lask este silit sa admita ib S);) curentul opus al apriorismului dogmatic se păstrează pretutindeni, depășit în principiu, dar de fapt nerespins în uimitoarea sa vitalitate Filosofia ulterioară a rămas astfel cu alegerea de a se alătura unuia dintre aceste curente Și într-adevăr, Hegel adâncește raționalismul dogmatic, iar regretatul Schelling se alătură iraționalismului lui Fichte Biblioteca "Runivers" - - Nu este prima dată când această idee este exprimată aici Deja în prima Știință a Științei din , care este considerată culmea apriorismului, Fichte propune nu mai puțin hotărât momentul experienței în cunoaștere: "realitatea" este dată științei științei "numai în experiența * a faptului care este dat în experiență, dar care trebuie dedus, "pentru că toată această știință nu ar avea conținut / ar fi goală pentru el" "Obiectul nu există a priori, ci este dat doar în experienţă; semnificaţia obiectivă a fiecăruia este dată de propria sa conştiinţă a obiectului, iar această conştiinţă nu poate fi postulată decât a priori, nu dedusă* x) Astfel, experiența joacă același rol important în "învățăturile științifice" ale lui Fichte ca și în Critica rațiunii pure a lui Kantag, pe care celebrul său interpret Cohen a numit-o "Teoria experienței" "Că toată cunoașterea noastră începe cu experiența, nu există nicio îndoială"; aceste cuvinte ale lui Kant, primele cuvinte din "Critica" sa), rămân de neclintit chiar și pentru Fichte) Luând de la început punctul de vedere al lui Kant în raport cu experiența, Fichte, pe măsură ce sistemul său se dezvoltă, răspunzând reproșurilor de apriorism unilateral și ignorând experiența, subliniază și mai puternic aceeași idee: gândirea filosofică abstractă, spune el, în chiar ea ei posibilitățile sunt "condiționate de experiența anterioară"*, "ne începem viața nu cu speculații, ci cu viața însăși" * * * *) "Conștiința începe cu percepția senzorială În niciun caz nu începe cu gândirea abstractă" "Sonnénklarer Bericht" se exprimă și mai hotărât și mai strălucitor, chiar și cu o oarecare nerăbdare și iritare: "Declar aici public că adevăratul spirit al filozofiei mele, sufletul ei, constă în următoarele: o persoană nu are nimic, de ce să spună experiență și ajunge la orice numai prin experiență, prin viața însăși Toată gândirea lui, indiferent dacă este arbitrară sau științifică, obișnuită sau transcendentală, pornește din experiență și !) I i) "Kritik der reinen Vern" Originalausgabe Einl S) În același mod, desigur, ca continuarea lor: "Dar deși noastre cunoașterea începe cu experiența, nu rezultă deloc că totul continuă vine din experienta* b (traducere de Lossky) "Originea a cunoștințelor experimentate (Entspringen) și constituie problema Criticii cap și "studii științifice ·) Sistem d Sitt IV " ") Ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - din nou înseamnă experiență Numai viața are valoare și semnificație necondiționată; orice altceva - gândirea, fantezia creativă, cunoașterea - are valoare numai în măsura

în care se află într-o relație cu viața, pornesc de la ea și intenționează să se întoarcă la ea (in dasselbe zurli ckzulauf en beabsichtigt) Aceasta este tendința filozofiei mele Ea compune și ea tendinţa filozofiei lui Kant şi Jacobi x) Ce este, deci, experiența, a posteriori, presupusă în mod necesar prin metoda transcendentală? Am subliniat deja că această metodă este clarificată cel mai precis pe problema cunoașterii științifice și, prin urmare, Fichte începe cu Știința Științei, deși întregul său interes constă în etică Experiența este o condiție necesară pentru cunoașterea științifică "Nici o lege a naturii și nicio lege în general, nu poate ajunge la conștiință (Kein Gesetz zum Bewusstsein kommt) decât dacă este dat un obiect căruia i se poate aplica această lege " Totuși, această "lege" este ceva fundamental diferită de "obiectele date", iar dacă acestea din urmă sunt a posteriori, atunci primele vor fi a priori Împreună cu Kant, Fichte afirmă că aceste legi, aceste principii nu sunt derivate din natură a observatorului !) Raport Sonnenklarér etc И - sr Elementele de bază - г VU Este absolut greșit, așadar, că Rilho afirmă că Fichte "a dat întregul conținut al experienței și toate formele sale speciale ca apriogi" (Riehl Philoșoph Kritizismus Aufl Lpz p), că el " a considerat posibil să evoce (hervorzuzaubern) întreaga experiență de conținut" "din acțiune (Thathandlung), din formă" (ib) și în cele din urmă că a "eliminat factorul empiric al cunoașterii" (? !) ib - Toate acestea sunt infirmate de propriile cuvinte ale lui Fichte, afirmând exact opusul în aproape fiecare dintre lucrările sale De unde a venit opinia răspândită, repetată fără succes de Riehl? Fichte însuși este într-o oarecare măsură vinovat de ea: el are ici și colo o abatere către apriorismul dogmatic, iar această abatere este recunoscută de mulți ca esența filozofiei sale (va fi discutată mai jos) Cu toate acestea, curentul central, pe care l-am luat ca bază a noastră expunerea lui Fichte, cu greu poate scăpa unui cercetător imparțial, căci în cele din urmă depășește cu hotărâre toate abaterile Meritul pentru reabilitarea lui Fichte în această direcție îi aparține lui Lask: Lask Fichteș Idealismus u die Ceschichte- El a fost primul care a subliniat incorectitudinea înțelegerii tradiționale a lui Fichte, care se regăsește, de exemplu Liebman, Cohen, Riel Ib - Pentru mai multe despre punctul de vedere al lui Lask, vezi mai jos) I nota mier IP "Manifestarea unui concept în conștiința actuală este condiționată de faptul că instanțele sale sunt date cerere* Biblioteca ''Runiverse'' - io- niem, dar "încastrate în ea ; le punem la baza fiecărei observații Din astfel de primele principii, primele principii, ar trebui explicată întreaga experiență dată: "structura unui fir de iarbă neînsemnat, ca mișcarea corpurilor cerești x) Fichte dă exemple concrete ale metodei transcendentale în domeniul cunoaşterii ştiinţifice: să presupunem că ni se dă un anumit număr; a înțelege ce este acest număr înseamnă a arăta cum este format din elementele inițiale, "factori", (în special, din repetarea unuia); sau altfel: chimistul arată cum orice corp, de exemplu, un anumit metal, este creat din elementele sale i) h)) Filosofia, așadar, nu introduce nimic nemaiauzit în metoda ei transcendentală, nu pune rațiunea pe dos, nu, nu face decât să adâncească până la ultimele limite metoda prin care mintea umană a funcționat întotdeauna în anumite domenii ale cunoașterii Aprofundarea și extinderea sa constă în faptul că onà întreabă né despre aspectele individuale, nu despre datele individuale ale experienței (cum ar fi un număr, metal), ci despre întreaga plinătate concretă a experienței reale Pentru ea, "un număr dat", după cum spune Fichte, "va fi toată experiența*, factorii vor fi concepte aprirale și" legile gândirii,

înmulțirea va fi filozofatoare $) nu este epuizat de el, așa cum vom vedea mai tarziu Descriind metoda transcendentală ca depășind limitele experienței, dincolo de limitele unui fapt dat în sfera "fundamentelor " a priori, ca metodă care conține opoziție, Fichte îi opune adesea "rațiunea umană obișnuită", "punctul de vedere" de conștiință obișnuită", ca b inferior; acesta din urmă nu cunoaște decât o latură a opoziției: experiența, un fapt dat și o ignoră pe cealaltă Deci, de exemplu, în "Fundamentals of Nature" drepturi" din , el subliniază că "conștiința obișnuită" (das gemeine Bewusstsein) se oprește la obiecte date gata făcute, neobservând justificarea prin concepte Numai conștiința filozofică dezvăluie că "obiectul nu este deloc dat direct, ci a fost creat inițial datorită altceva" ("zufolge eines anderen ursprünglich erst hervorgebracht sei ") i) I I) I , h) I Biblioteca ''Runiverse'' -li- li acest "celălalt" nu este recunoscut de "mintea obişnuită", deoarece nu se află în limitele conştiinţei empirice, ci dincolo de ea, constituind condiţia posibilităţii sale) Dincolo de "conștiința obișnuită" vor fi concepte pure, fundamente, doar un filozof știe că "trebuie să pună un concept (unter-legen) pentru a putea gândi ceva, pentru că nu se dă niciun concept") Iar dacă "rațiunea obișnuită" nu cunoaște "motive", atunci "se cuvine ca un filozof să dea socoteală despre acestea din urmă" ("Rechenschaft über dieselben abzulegen")) În "Sistemul doctrinei morale" din , "punctul de vedere al conștiinței cotidiene" și "punctul de vedere transcendental" se opun exact în același mod acest efort constant de a elucida exhaustiv "punctul de vedere transcendental" arată noi că avem de-a face cu fundamentele întregului sistem Iată cum definește aici acest nou punct de vedere, "să se ridice deasupra punctului de vedere al conștiinței obișnuite*: (gândul unei persoane nu se bazează pe fapt, nu se mulțumește cu percepția directă), ci vrea să știe temeiurile a ceea ce este perceput; nu se mulțumește cu cunoașterea faptică, ci necesită cunoștințe genetice " Nu se mulțumește cu simpla cunoaștere că ceva există, ci "vrea să vadă cum apare" δ) "La urma urmei, se știe că pătrunderea în fundamentele faptelor conștiinței aparține numai filozofiei și este posibilă doar din punct de vedere transcendental" (r)) Această opoziție a "punctului de vedere obișnuit", care "nu depășește limitele faptelor de conștiință" și a celui "transdependent-filosofic", care "depășește limitele lor pentru a indica baza acestor fapte" , se desfășoară pe parcursul întregii lucrări) iar la final se formulează din nou cu putere lapidară: "din punct de vedere transcendental se creează lumea, din punct de vedere obișnuit se dă"(r)) Fichte echivalează știința cu "personalizat) Sh) III -) III "λόγον δίδόναι", după cum spune Platon Vezi și ib) "Acesta este un punct de vedere comun") IV Sr - Font italic) IV Cursive) IV PO - (r)) IV Font italic Biblioteca Runiverse - - conștiință dată" d), întrucât pentru ea lumea este un dat, iar dacă această lume este pentru ea o lume a legilor, "atunci acestea din urmă rămân toate aceleași date, "în continuare inexplicabile", "absolute") Dacă însumăm acum toate aceste opoziții, așa cum sunt exprimate de Fichte în lucrările primei perioade (adică înainte de), atunci obținem următoarele formulări de bază: experiență și extra-experimental, fapt și fundament, dat și creare; sau combinând toate acestea într-una singură: un fapt dat în experiență pe de o parte și din creație din experiență din temelii pe de altă parte) IV* D "din punctul de vedere al conștiinței obișnuite sau al științei" Compară V) Ib Dar s-a subliniat mai devreme că știința funcționează și prin metoda transcendentală? Această contradicție va fi analizată mai jos Biblioteca "Runivers" CAPITOLUL

DOI Dăruire și creație Fapt și geneza Creație de la primul început (Ursprung) Viață și libertate Găsit și creat (Wissenschaftslehre) Fapt și geneza Principiu "Prin" și "de la" Geneza ca opoziție "Soli" Contemplarea si gandirea Materia nedefinita si determinarea prin opozitie Cale ca experienta si formele ei Realitatea experimentata direct si forma "prin" Πέρας și ἄπειρον Fapte și drept Modelul nu este empiric Ființa este reală și suprareală În lucrările perioadei a doua, Fichte încearcă încă să aprofundeze și să epuizeze opoziția stabilită La început, se alătură direct formulărilor primei perioade, menținând o legătură neîntreruptă cu acestea, chiar reține multe dintre ele, dar apoi, în eforturi neobosite, caută altele noi și mai perfecte În Știința Științei din , întâlnim și fosta opoziție de fapt și rațiune *), întâlnim și o nouă denumire a aceluiași lucru în termeni de "contemplare" și "gândire", dar centrul de greutate nu se află în aceasta Ideea principală se învecinează cu ceea ce a fost stabilit chiar și în "Sistemul moralelor" din : lumea așa cum este dată și lumea așa cum este creată " Creația u (Erzeugen) devine aici conceptul central Dar *) "Învățarea științifică este o combinație necesară a celor două aspecte: se atașează faptului și în același timp își depășește limitele în gândirea unui fundament absolut* II "Cunoașterea actuală depășește limitele sale" "pentru a se ridica la luarea în considerare a acestei cunoștințe în temeiul posibilității sale" II) Contemplarea este interpretată ca "imediatitate", "factualitate", iar gândirea ca fundamentare, "deducție" Biblioteca ''Runiverse'' - - cunoașterea nu este o creație arbitrară, "creația" ei este doar răspunsul la întrebarea: de unde vine? (Woher dieses Wasï), iar ceva despre care se întreabă "de unde?* deja" trebuie găsit independent de orice libertate *) Atunci este posibilă doar întrebarea "de unde?*, care necesită creație, geneza *) Astfel Fichte ajunge la concluzia sa profundă și paradoxală: "cunoașterea nu se poate crea pe sine dacă nu se are deja pe ea însăși; și nu se poate avea pe sine, ca cunoaștere și pentru sine, fără a se crea pe sine Propria sa fiinţă şi libertatea lui sunt inseparabile) În acești termeni de "ființă" și "libertate" aici Fichte exprimă fosta opoziție a "experienței" și "dată" la "creația din temelii" Prin a fi (și "așa ființă"*, "Sein, So-Sein") el numește simpla cunoaștere că ceva există, fără niciun "de ce sau de ce" (mann weiss das Dass, nicht Waruin und Weil) *) Acest "So-Sein" este în mod necesar presupus; constituie "obiectul reflecției* b); este "determinarea primordială, din care numai toată conștiința începe și numai și primește realitatea" "Aceasta va fi lumea, natura, ființa obiectivă*) "Aceea prin care toată cunoașterea se găsește legată, care se regăsește *) - "aceasta nu este altceva decât a fi * Deci această latură a cunoașterii: "ființa*" este direct opusă "libertății*"; Dimpotrivă, "libertatea" nu acceptă nimic "găsit*, dat, vrea să creeze totul din nou Tot ce "găsește*, fiecare fapt, ea "distruge în gândire, pentru a-l recrea apoi în aceeași gândire (wiederzuerzeugen)*) Știința din se oprește în detaliu asupra elucidarii creației Scopul acestui din urmă este că "găsit*, faptul dat nu este acceptat deloc de cunoaștere, este respins ca necondiționat nefondat, îndoielnic (cartezian: de omnibus dubito) și cunoașterea stă înainte x) II mier · Știința din : actualul nu este inventat, ci găsit (X) La fel şi în Vezi V şi în VI) "Welches Woher ja eben die Genesis wahre*, ib) II Cursivele noastre) II) II ") Π T) IL ") P Biblioteca ''Runiverse'' - - ignoranță completă, ca să spunem așa, înaintea neantului complet; totul trebuie re-creat încă de la primele începuturi ("aus dem Ürsprung") În acest sens, Fichte subliniază că "cunoașterea se construiește din inexistență

și această construcție este un act de libertate" x) Cunoașterea nu poate pătrunde în "găsit" dat, nu poate "prinde" (no-yat, înțelege) necesitatea ei fără un astfel de act de "prindere" (imaginare), fără un astfel de "a se crea pentru sine" *) Cunoașterea se naște numai din ignoranță: "oscilează între ființa sa și neființa, ceea ce îi este necesar, căci ea poartă în sine și în același timp își cunoaște originea absolută (ürsprung)") din ignoranță (Es dringt wis) -send zu seinem absoluten Ursprunge-aus dem Nichtwissen)") "Nu își poate vedea originea absolută fără să-și vadă limita, inexistența " "Acesta este marele mister pe care nimeni nu l-a putut vedea, pentru că se află prea aproape și nu vedem decât totul în el: cunoașterea constă tocmai în faptul că își vede apariția inițială (seinem Ursprunge zusieht), sau și mai precis, făcând abstracție din orice dualitate: cunoaşterea însăşi semnifică fiinţa-pentru-sine a apariţiei originare (Eürsich-sein, Innerlichkeit des Ursprunges)" b) "Cunoaşterea = apariţia (Wissen = Entspringen)") "În această contemplare a apariției (des Entspringens) neființa ia naștere pentru cunoaștere neființa trebuie să preceadă apariția efectivă: de la neființă trebuie să existe o tranziție la ființă, și nu invers") Construcția de la primele începuturi (aus dem ürsprung), apariția (Entspringen) din inexistența cunoașterii, Fichte, așa cum am văzut, numește "un act de libertate"), sau pur și simplu "libertate"; se opune non-libertăţii, neapariţiei şi următoarei conexiune, viață Dintre aceste două atribute - ființa și libertatea și) Punctul) "Es kann die țîothwendigkeit nicht fassen, ohne eben iiberhaupt zu fassen, also sich fiir sich zu erschaffen" P) P - *) P) ib ' ") P ηII) Vezi pagina de mai sus Biblioteca ''Runiverse'' - - cunoasterea consta in totalitatea ei*) Aceasta este "disjuncția" încorporată în ea, "opus-pozitivitate"*): "găsit* și, prin urmare, "necreat" - "creat* și deci "negăsit*") Cunoașterea este împărțită în sine, sau, după cum se spune Fichte, "se separă de sine, pentru că în cel mai înalt nu se presupune, ea presupune (nicht voraussetzt), ci creează; în jos, presupoziţia se face pentru sine") În acest "inferior" iar "mai înalt" recunoaştem fosta conştiinţă "obişnuită" şi "transcendentală" Valoarea pe care Știința din o introduce în problema studiată este, după cum putem concluziona acum pe baza sondajelor examinate, într-o explicație profundă a conceptului de creație; în același timp, termenul "libertate" nu poate fi în niciun caz considerat reușit Opoziția dintre libertate și ființă nu evocă imediat în cititor ideea corectă, ci numai după ce i s-a explicat că "ființa" este doar "găsit", "presupus", "fapt contemplat "(lumea sensibilă se potrivește și aici), iar "libertatea" este creație de la primele începuturi sau "percepția apariției sale inițiale (seinem Ursprunge zuselien; Entspringen)" conceptul de fiinţă şi conceptul de libertate sunt mult mai largi decât aceste sensuri) De aceea, Fichte în cele ce urmează lasă aceşti termeni în lucrări, dar păstrează conţinutul valoros care stă în spatele lor în Ştiinţa din) *) "Sinteză de pătrundere reciprocă, unitate inseparabilă a ființei și a libertății Vezi I , , , , ,) Punctul) p) II -) Deci, de exemplu conceptul de ființă ca "ființă absolută " este folosit în Știința științei din în sensul ultimei unități, și nu în sensul unei părți a opoziției Aici ființa este luată doar ca "ființă existentă" (^Dasein) (r)) În aceasta din urmă găsim mai multe o altă înţelegere a opoziţiei indicate Fichte, pornind de la conceptul de libertate, îl contrapune prin libertate, robie; libertatea, așa cum s-a subliniat, este într-adevăr legată de un fapt găsit, ființa, și acum se întreabă: nu este această "ființă" numai libertate legată? și răspunde afirmativ: "această ființă nu este mai

mult decât aceea de care este legată cunoașterea " II Cunoașterea empirică este "libertatea legată", ib Lumea sensibilă este, de asemenea, ""libertate" formală care precede "orice utilizare conștientă a libertății" H , adică producția inconștientă care a fost prezentată în prima știință a științei * ("Invariabil-obiectiv, Biblioteca ''Runiverse'' - - Știința din , poate cea mai gânditoare și mai dificilă dintre lucrările lui Fichte, încă se numește filozofie transcendentală și încă îl arată pe Kant ca fondatorul ei Și aici metoda transcendentală se caracterizează prin opoziție: se disting "două capete ale cunoașterii" - "obișnuit și absolut, transcendental"; obişnuitul constă în "definiţii ale cunoaşterii aşa cum le găsim prima dată în viaţă) "Cunoașterea obișnuită" consideră "faptul simplu ca un fapt), transcendental" vede geneza a ceea ce în sine este un fapt); iar cunoștințele superioare, științifice, genetice) El vrea să folosească aici cuvântul grecesc "geneza" pentru a numi ceea ce în Știința Științei din se numea "libertate ", "creație " realul este robia ca atare p) Libertatea este legată aici de o anumită ordine, de o anumită relație a multiplicității (ib), dar varietatea în sine este creată la infinit de libertate (Quan-titiren) (ib -) Așadar, Fichte ajunge la conceptul de drept, deoarece contrariile libertății și această "lege" ia locul fostei "ființe": "realul este doar o lege absolută a libertății"; "ființa absolută este în cunoașterea lege" (ib) Dar aceasta denaturează deja întreaga opoziție: legea s-a dovedit a fi de partea ființei date, a faptului contemplat; libertatea este de partea diversității concrete! În plus, distrugerea ființei, ca libertate legată, face ca libertatea (creația) să nu fie o latură a cunoașterii, ci, parcă, substanța ei Aceasta este exprimată în modul cel mai emfatic: "Cunoașterea în substanța sa este libertate, dar libertatea este întotdeauna legată într-un anumit fel" (II) evident, prin gradul de modificare a libertății, devine o formă specială de libertate și într-adevăr: "libertatea însăși nu este liberă, adică reprezintă libertatea legată, libertatea sub forma necesității, dacă cunoașterea există" (II) Aici principala opoziție este denaturată decisiv: la urma urmei, ființa și libertatea erau ultimele opuse ale celor "mai înalte" și fundamentale "calități ale absolutului" (II), aici libertatea însăși devine absolută Ovshbka nu este întâmplător Despre Noah, chiar au $ yemta * vorbesc mai ales Vezi x η X) X Cursivele noastre) X *) X Cursivele noastre) X θ) X) "diese Génesis Oder Freiheit"; spune el într-un loc X Biblioteca ''Runiverse'' - - (erzeugeii), și chiar mai devreme, în primele lucrări, se numea pur și simplu "acțiune" (Tathandlung), sau activitate de sine) Dar "acțiune" este un termen ambiguu; iar acest sens, care pentru Fichte este cel mai important, este cel mai puțin implicat în uzul obișnuit De obicei - "acțiunea" este un eveniment din lume, care pornește din voința omului, activitatea noastră zilnică diversă cunoscută tuturor din Experiență Şi aici se vorbeşte de fundamentarea supraexperienţială, de crearea a ceea ce este dat în experienţă (deci, în special, de crearea acestei activităţi cunoscute din experienţă), şi astfel "activitate" este luată aici în sensul activităţii a gândirii construindu-şi obiectul Și mai rău este "activitatea sinelui", așa cum era în primele lucrări, pentru că evocă și mai mult ideea activității mele zilnice "Libertatea* este, de asemenea, un termen cu mai multe valori și majoritatea semnificațiilor sale nu sunt absolut potrivite pentru a identifica sensul dorit ("libertatea mea*", "libertatea prin alegeri etc) Mult mai bine: "Ursprung, Entspringen" - "primul început, venirea în ființă" pe care o întâlnim în Bursa din și geneza pe care o întâlnim aici;

orice subiectivitate, orice gând pe care "creăm*, "inventăm*-cade; precum și orice arbitrar, orice "vrei sau nu vrei" care poate fi prezentat cu cuvântul "libertate" dispare Geneza este obiectivă, impersonală, necesară: fundamentul "naște" pe cel îndreptățit; "principiu* dă naștere "principiului*) De asemenea, latinul principium pre- *) Fichte indică în ce sens, cu toate noile sale căutări, el păstrează tradiția valoroasă a primelor sale scrieri: din fapte și absolutul crezut în fapt; a declarat că ea stă la baza acţiunii, iar aceasta o desemnez acum prin cuvântul grecesc "geneza" X) Prin urmare, Fichte nu își exprimă în zadar speranța că cuvântul grecesc genesis va fi mai bine înțeles decât expresiile sale anterioare germane; de fapt reprezintă o aprofundare a conceptului X Terminologia modernă folosește expresia "metodă genetică" în sensul metodei cauzale Nu este deloc necesar să explicăm că "geneza " aici în Fichte nu înseamnă deloc "cauzalitate" Categoria cauzalității este doar un caz special de creație a priori; principiul cauzalităţii "generează" toate acele legături cauzale pe care le găsim în lumea empirică Cauzalitatea este unul dintre tipurile de justificare, geneză și departe de a fi singurul Dacă, totuși, ar trebui să alegem între aceste utilizări diferite ale "genezei" l-am prefera pe cel introdus de Fichte; sensul modern al lui "genetic " este mai bine exprimat prin termenul "cauzal" Biblioteca ''Runiverse'' - - exprimă elocvent această idee Știința este cunoașterea principiilor, a începuturilor; iar "ceea ce nu este sub nicio formă un principiu, ci doar un principiu şi un fenomen, aparţine empiriei* d) "Numai un principiu oferă o perspectivă adevărată asupra esenței unui fenomen , prin urmare cunoașterea este o explicație a fenomenelor dintr-un principiu*), sau, după cum spune Fichte, "un principiu viu*) Toate aceste expresii: "apariția de la primele începuturi" ("Ürsprung, Entspringen * Naukouchenija), "geneza, principiile * nu îl mulțumesc însă pe Fichte și el caută altele mai noi și mai profunde Nu este greu de înțeles de ce: până la urmă, toate acestea sunt, până la urmă, expresii figurate, metafore preluate din lumea experienței ('naștere*, 'început*'); ca toate metaforele, ele sugerează perfect o idee, dar nu reușesc să o exprime în mod adecvat Folosind termeni latini și greci, Fichte vrea să se distanțeze de uzul obișnuit; dar nu mai poate renunta la incercarea de a exprima si mai precis conceptul pur din fata lui "Prinț viu*? după cum spune Fichte într-un loc, există "o descriere a unuia dintre celelalte *' *)] principatul este înțeles prin principiu Geneza este apariția unuia din celălalt, nașterea unuia din celălalt În această tranziție gândul pătrunde doar în ființă: unul este văzut prin celălalt, unul există prin celălalt "Durcheinander*, "unul prin altul* este esența conceptului) și următorul forma necesară a oricărei fiinţe înţelese Orice înțelegere este genetică ("Wis-sen=entspringen*), "mintea este genetică*) și geneza este "Durcheinander* Geneza este caracterizată și de cuvântul "Cop *", care !) X ■) X) Pentru clarificare, Fichte introduce și conceptul de "lege" X X Ca exemplu de "principială" - aceasta este bine, dar nu mai mult, căci principiul, începutul - este mai larg decât legea, o conține pe aceasta din urmă în sine Vezi Cohen Logik Berlin și urm Pentru Cohen - "legea" este una dintre categorii (ib), în timp ce pentru Natorp toate categoriile sunt "regularități" (Natorp Socialpadagogik Stutt S Cp Die Logischen Crundlagen der exakten Wissenschaften S urm)) X Cursivele noastre (r)) X - β) X "Cel viu prin" este mintea X Biblioteca ''Runivers'' - - mai bine tradus în rusă: "ot*; unul se naște din celălalt Fiecare cunoaștere conține acest "de la*", fiecare cunoaștere caută și întreabă: de unde (de unde), de

ce (de ce)? caută o geneză Fichte echivalează toate cele trei expresii (geneza = through-rez = from); "de la A la B* - iată formula lui) Nu ar trebui să ne gândim doar că A și B sunt date înainte de această tranziție, că gândirea este "discursivă" doar în sensul săriturii de la un obiect gata făcut la altul Acesta ar fi punctul de vedere al dogmatismului empiric, care acceptă că obiectele ne sunt date ca lucruri în sine Fichte vrea să vadă totul "dat* genetic, de la primele începuturi, vrea să dezvăluie nașterea lucrurilor "Prin* și "din*" conțin semințele nașterilor nesfârșite, pentru că ele conţin principiul disjuncţiei (Disjuncţie)), care creează pentru prima dată membrii A şi B Fără a împărţi, fără a distinge A de B, nu există nici D, nici C De aceea se proclamă acest mic "din" "baza și sursa primară a fiecărui "este* și a tot ceea ce este*) Geneza (prin, din) este, în ființa sa cea mai profundă, opoziție, distincția inițială a unuia față de celălalt) Sinteza variatului este expresia preferată a lui Kant; în același timp, nu "diversitatea" constituie problema, ci unitatea ei; diversitatea este dată în percepția senzorială, dar de unde vine unitatea sa și cum este posibilă? cum este acest divers (S este P) și, prin urmare, nu poate face o singură inferență de drept *) Este imposibil de dedus legea din empirie, nu duce decât la probabilitatea legii (inducție), pune problema legii; dar din lege se poate trage o concluzie (deducție) cu privire la empirie, iar legea numai atunci și în acea măsură are valoare Legea extinde contemplarea faptică la o infinitate de cazuri Legea este reprezentată vizual, contemplată ca o repetiție infinită a unei legături cunoscute în timp (ab, ab, ab)) Așa stabilește Fichte legătura inextricabilă dintre fapt și drept și arată ce înseamnă înțelegerea unui fapt Știința din a stabilit opoziția de bază între fapt și geneză, principat și principiu, apoi a dezvăluit o parte a opoziției în detaliu deosebit Toate studiile complexe ale genezei au fost dedicate acestui lucru, ca "prin", "de la" "raz" (Soli) Cealaltă parte a opoziției, deși a fost clar conturată, nu a fost supusă unei considerații atât de detaliate: definițiile care au fost dat apoi în "Introducere în știință" în și în "Logica transcendentală" d ("contemplare", "experiență", "fapt") evident că nu l-a mulțumit pe autor și astfel și-a concentrat toată atenția asupra acesteia în un curs special despre "Conștiința faptelor*, ( ) După cum sugerează chiar titlul, problema este faptul Ce este un fapt? Aceasta este ceea ce este, pur și simplu "este" fără niciun "de unde" și "de ce", aceasta este ființa, dar nu este geneza, principiul, la fel, și chiar mai profund, original; Exemplu: judecata empirică - "nimeni nu poate zbura" - înainte de apariția aviației Empirismul nu poate epuiza niciodată, calcula veg S, ci doar vorbim despre multe și nu se poate trage o concluzie din asta) IX- "Schema timpului" de Kant, Biblioteca ''Runiverse'' - - poate mai semnificativ? Principiat-există nu datorită principiului? Aici nu poate exista nicio îndoială: predicatul "este" aparține ambelor, fiind în general le îmbrățișează pe amândouă Dar aici există două feluri de ființă și două semnificații ale afirmației "există" O dată se spune: există un gw de realitate^} altă dată se spune: există, dar într-un mod diferit - "această adăugire* se neagă; există, dar "nu în realitate^ sau peste realitate* (Nichtwirklicb, oder Ueberwirklich)*) "Orice înțelegere stă mai presus de orice realitate, ca principiu al realității, și nu există niciodată, ca realitate, căci principiul absolut nu se epuizează niciodată în principia* Avem astfel o "ființă dublă, opusă ei înșiși, reală și suprareală, senzuală și suprasensibilă, spirituală* *) Opoziţia faptului şi principiului este adâncită şi rezolvată în opoziţie cu fiinţa reală şi suprareală h)) O

apreciere deplină a acestei inovații ne va conduce la ηIX) IX - O explicație popularizantă înrăutățește sensul opoziției) IX -) Problema "ființei suprareale" a fost pusă de-a lungul tuturor lucrărilor lui Fichte, începând chiar de la prima: metoda transcendentală depășește limitele datului în experiența ființei, dar trecerea ei (transcendere) nu este o trecere în vid , deschide o altă ființă, ființa principiilor, lumea Chiar și prima doctrină științifică exprima diferența dintre "ființa absolută" și "realitatea existentă" doctrina" Fichte a abordat în mod deosebit această întrebare El a întrebat: ce înseamnă realitatea unui principiu, un concept pur? Constă în faptul că conceptul într-un anumit fel determină lumea obiectelor; prin el gândim obiectele ;deci gândim natura prin conceptul de cauzalitate Ne gândim la societatea umană prin conceptul de lege IX - , dar aceste concepte (categorii) nu stau în experiență, sunt metafizice în sensul că realitatea hxí este diferită , diferit de realitatea oamenilor vii, sau a lucrurilor naturale pe care le vedem Dar a nega realitatea lor metafizică înseamnă a deveni "un sălbatic care spune: cauzalitatea ta și interacțiunea ta nu sunt reale, pentru că nu pot fi mâncate" (III)) Aici se pune problema posibilității metafizicii ca știință pusă de Kant Are metafizica un obiect special? În toată naivitatea ei inițială, întrebarea stă astfel: unde există ideile, conceptele? într-un "loc deștept"? (așa traduce prințul S Trubetskoy expresia lui Platon: εν τόπω νοητω) Unde este dreptul? întreabă Petrazhitsky Cf Fichte I Biblioteca ''Runiverse'' - treizeci - punând noi probleme Aici nu putem decât să le conturăm Realitatea în plinătatea ei îmbrățișează fără îndoială "empirismul" sau experiența; dar dacă prin "experiență" înțelegem natura așa cum este cunoscută în știința naturală experimentală, atunci realitatea este infinit ruptă, mai bogată; deci, în primul rând, cuprinde cultura, creativitatea omului, care, până la urmă, există în realitate Astfel, realitatea însăși este împărțită în două: realitatea naturii și realitatea libertății; dar ultima expresie nu introduce încă nimic concret, ci doar pune problema: ce înseamnă "realitatea libertății", este cu adevărat posibilă libertatea? În toate cele de mai sus, există încă multe probleme, multe dificultăți și contradicții, pe care acum trebuie să le luăm în considerare Biblioteca "Runiverse" CAPITOLUL TREI Iraţional Fapt empiric, parcă din întâmplare Contemplarea - cât de neînțeles Hiatus irațional Realitatea este irațională eu Pe parcursul investigației noastre, încercând să stabilim esența metodei transcendentale, ca depășind limitele faptului, a apărut o întrebare sceptică: de ce o astfel de ieșire? de ce să nu rămâi la faptul dat, de ce să nu te limitezi la "experiență pură" (cum ar fi, de exemplu, așa cum o înțelege Avenarius)? De ce trecerea de la dat, neîndoielnic, empiric la tărâmul întunecat al "suprarealului", "metafizic* *?x) să sublinieze baza oricărei experiențe* (vezi mai sus, p) Un astfel de răspuns este, desigur, nesatisfăcător: de ce să justificăm experiența atunci când ea există deja, ca ceva imediat, indubitabil? Fichter rezolvă această întrebare în primul rând într-un spirit pur kantian: experiența, faptul că există ceva accidental} cunoașterea nu se poate baza pe accidental, ea caută necesar) Cu toate acestea, accidentalul este "accidental" doar pentru că ei îl caută și nu găsesc temeiuri: nu este clar de ce există ') N-ar fi mai bine înainte de a întreba împreună cu Kant: cum este posibilă metafizica, cum este știința? pentru a pune o întrebare mai radicală: De ce metafizică? *) "Lumea naturii, ființa obiectivă etc , toate acestea, tocmai din cauza imediatei sale, sunt concepute ca întâmplătoare, dar nicio cunoaștere

nu se poate sprijini pe întâmplare p stvuet așa, și nu altfel; nu există niciun motiv de necesitate, deci există contingență; "Din cauza faptului că cineva întreabă despre baza a ceva, acest ceva devine întâmplător pentru cel care întrebă * x) Dar dacă nu se pune problema de motive, atunci nu există nicio șansă; de ce intrebarea asta? Nu este o curiozitate goală? Toate lucrările majore pe care le-am examinat răspund la aceasta De ce este imposibil să ne oprim doar pe contemplare, de ce este necesară gândirea cu căutarea ei de fundamente? așa se pune problema în termenii Științei Științei din Este necesar să investigăm ce ne poate oferi numai contemplația dacă vrea să se descurce fără a gândi Să vedem împreună cu Fichte ce este "percepția pură în realitatea ei fără nicio gândire, fără hotărâre intelectuală" Este doar "o condiție pentru ca ea să poată ajunge deloc la cunoaștere"; dar "în raport cu posibila claritate = , cunoașterea cea mai întunecată și mai imperfectă care poate fi, dacă poate fi încă cunoaștere și nu se dizolvă în nimic"; "punctul cel mai de jos și cel mai întunecat") "Incomprehensibilitatea în general = lumea sensibilă"; aici nu se poate vorbi nici măcar "de certitudine sau nedeterminare", pentru că aici nu există definiție, gândire, înțelegere: "ceea ce este contemplat se afirmă tocmai ca incomprehensibilitate absolută în sine ^) Strict vorbind, nici ea nu poate fi numită "lume sensibilă", pentru că aici "nu există unitate, nu există întreg (kein Universum, keine Totalitat), aici există doar o infinitate vagă, nedefinită, care nu poate fi cuprinsă") Acum devine clar de ce nu se poate mulțumi cu contemplarea lumii sensibile, contemplarea ca fapt dat; dar pentru că atunci nu există lume, nu există fapt, totul plutește, "se dizolvă în nedefinit", totul devine evaziv și pentru a avea ceva, trebuie să prinzi (înțelegi) acest evaziv, să îl înțelegi Nu există nimic fără înțelegere) !) I "Sarcina" constă deci în "căutarea motivelor pentru ceva întâmplător", ib Ceea ce este căutat pentru motive devine "problematic" și, la rândul său, "tot ceea ce este problematic devine categoric dacă se adaugă o condiție", adică dacă se găsește temeiul dorit III) II -) II) II) Ultima Predare a științei ( ) exprimă foarte clar această idee: nu este nevoie să ne gândim că fenomenul există separat, până la înțelegere și apoi poate nu e nimic? Nirvana, în care cineva poate găsi alinare? Dar nu este așa Zerul care există aici este doar un "zero al clarității"*, un zero al cunoașterii, dar nu un zero al ființei; dimpotrivă, acest "întuneric" este realitatea cea mai intensă - "viața reală", "plinătatea concretă a contemplației", așa cum o numește aici Fichte; "întuneric*, în comparație cu care lumina gândirii este doar "paloare schematică și vid*" (vezi mai sus, p) Această non-dăruire - așa ar trebui să fie numită contemplația; în această proprietate a ei stă eterna întrebare a oricărei filosofii, a oricărei cunoștințe: ce este (τί έοτί)? dacă nu ar exista o ființă dată, dacă nu ar exista nimic, atunci nu ar fi nicio întrebare Dacă totul ar fi dat, atunci nu am căuta acest τι, ci l-am avea Ființa este dată ca ascunsă, misterioasă, irațională; este dat ca o problemă Pentru a răspunde la întrebarea noastră: de ce este imposibil să ne oprim asupra faptului, asupra contemplației, de ce este necesar să trecem la gândire, este posibil doar prin adâncirea opoziției gândirii și contemplației, în care se va dezvălui legătura lor inseparabilă La aceasta vine Fichte "Contemplarea se pierde în sine și nu se înțelege deloc pe sine " "Gândirea înțelege*, dar "nu contemplă, ci gândește " "Infinitul și realismul fluid al contemplației" - pe de o parte; "Rezumat schematizarea infinitului" - la celălalt Cunoașterea "gândește și înțelege că

incomprehensibilitatea absolută și infinitul este condiția tuturor cunoașterii" "Nichtbegreifen) și constituie condiția cunoașterii" *) Inextricabil legat de diete de către definiții ale gândirii; neînțelesul necesită înțelegere) Deci, dacă în contemplare i s-a dat o "lume sensibilă", sau orice fapt cert în general, atunci este totuși posibil înțelegerea o modelează Este necesar să corectăm eroarea că există un fenomen gata făcut și că mintea îl determină X - ") I) II) De aceea, Fichte îi răspunde lui Nicolai, care l-a întrebat cum se poate cunoaşte altceva decât din experienţă: "este imposibil să ştii ceva din experienţă, căci numai empiricul trebuie dat mai întâi pentru a fi cunoscut* (das bloss Erfabrene erst aufgegeben werden muss , wenn es mit uns zu einem Wissen kommen soli) P Pur experimentat - există o problemă - o sarcină Biblioteca ''Runiverse'' - - s-ar întreba despre sensul tranziției (trans), înțelegere Dar ideea este că nu există un fapt real în contemplarea pură Iar Fichte se străduiește să exprime această dificultate, această antinomie care stă în fapt, care nu reprezintă niciun fapt; el spune că nu avem aici decât "un punct de plecare, aflat dincolo de orice cunoaștere reală, faptic înaintea oricărui fapt (das Factische vor aliem Factum) se află în neînțeles^) Toate aceste gânduri, exprimate pentru prima dată în mod explicit în Știința din , sunt apoi dezvoltate în alți termeni în scrierile ulterioare Știința din caracterizează realul exact în același mod ca "incomprehensibilitate*, ca ceea ce se întâlnește "în conștiința originală, precedând orice geneză"), dar această iraționalitate a Științei din " o consideră nu numai în expresia sa extremă, în contemplare pură, liberă de "toate definițiile intelectuale", o dezvăluie în toate definițiile ființei, de la nivelurile sale cele mai de jos până la cele mai înalte De aceea, aici iraționalul este luat nu numai la un pol ѣ ființă nedefinită (άπειρον spre deosebire de celălalt pol, πέρας, determinat), se găsește în toate treptele intermediare, în fiecare fapt În capitolele precedente s-a clarificat că metoda transcendentală pornește dintr-un fapt care este presupus, presupus Orice exemplu, așa cum spune Fichte, îl face clar El argumentează astfel: dacă mă gândesc cum, după ce lege, ceva este înțeles sau construit, de exemplu, un corp în spațiu, spațiu, o linie etc , atunci fără să mă gândesc, am construit deja toate acestea și a înțeles ce este un discurs)) Dar atunci, pentru ce este toată această gândire? Cauți exact lucrul pe care îl ai deja ?) Toată Știința poate servi drept exemplu pentru o astfel de întrebare: vrea să fie) II) X -) X ·) "Când indicați conținutul acestei discreții (den Inhalt die-ser Einsicht angibst), a cărei condiție doar o căutați, deja vedeți și înțelegeți fără îndoială ceea ce se spune (Hast du ihn schon im Sehen u in deinem Begriff); chiar construiești*, ib) ib Biblioteca "Runivers" - - știința cunoașterii și presupune cunoașterea ca fapt deja cunoscut; ce cauta? *) Evident, trebuie să existe ceva în această "știință" care nu este în "fapt" Evident, în fiecare fapt există un fel de defect (στήρεοις în terminologia lui Aristotel) În cea precedentă s-a stabilit că noul este introdus de orice disciplină științifică care pornește din fapte: se introduce geneza, fundamentarea, proiecția din principiu (vezi mai sus); nu a fost cazul Acum faptul este reconstruit, construit din elemente; și totuși este deja construit, proiectat, stând în fața noastră! Prima construcție are loc într-un mod de neînțeles - pentru că precede orice înțelegere, fiecare "prin", fiecare construcție genetică Fichte îl numește projectio per hiatum irrationalem și este conținut în fiecare "este*" (in aliem kategorischen Ist)* categoric Și există, deși nu se știe de unde și de ce; condițiile posibilității sale nu au fost

încă găsite, geneza ei nu a fost încă văzută și totuși A există nu mai puțin Cum? per hiatum irationalem) Dacă nu există un simplu "ceva există", atunci nu există cunoaștere; cunoașterea presupune proiecție irațională "originală, reală" per hiat S-a subliniat mai sus că Ştiinţa din , în termenul "soli* ("raz"), leagă toate firele divergente ale metodei transcendentale *) Hiatus irationalis deschis este cuprins în acest soli(r)) fi condiții pentru posibilitatea ei), soli exprimă natura problematică a faptului; acum vedem mai profund ce înseamnă acesta: faptul conține hiatus irationalis și soli necesită raționalizare, înțelegere genetică, (pentru t) Aceeași întrebare este posibilă în raport cu "doctrina moralității" și în general în raport cu fiecare membru al sistemului filosofiei transcendentale) X) "Proiecția absolută a obiectului, în apariția căruia nu poate să fie dat o socoteală unde, în consecință, la mijloc, între proiecție și proiect- tum este gol și întunecat, o asemenea proiecție o numesc, poate oarecum scolastic, dar precis, projectio per hiatum irrationalem* X Proiecția "fără niciun fundament sau principiu este proiecția per hiatum irrationalem" X "Hiatus irationalis, adică lipsă de scrupule absolută" X) X) vezi pagina de mai sus θ)X * Biblioteca ''Runiverse'' - - "raţiunea este genetică") Soli conţine opoziţia iraţionalului şi raţionalului şi stabileşte sarcina raţionalizării Logica transcendentală a anului , în formulări vii și precise, rezumă toate aceste investigații și le folosește pentru construcțiile sale Ea a definit metoda transcendentală ca fiind înțelegerea unui fapt Dar "înțelegerea este posibilă numai în măsura în care ghicitoarea, faptele sunt date ("inwiefem das Ratsel, das Factum aufgegeben wird"); gândirea este condiţionată în posibilitatea ei de contemplare * *) Înțelegerea unui fapt presupune un fapt ca de neînțeles) "Prelegerile despre Faptele Conștiinței" din înlocuiesc, după cum am văzut, "fapt" și "contemplare" cu "realitatea^ "; condiții necontemplate de posibilitate și necesitate (cele din urmă sunt definite ca "superreale*)") Dar semnul esențial, de bază, al realității nu a fost încă stabilit) X Citat mai sus, vezi p) În fine, acest soli conţine întrebarea cu care am început expunerea acestui paragraf (de ce este necesar să depăşim limitele faptului?) şi se exprimă sub forma unei "contradicţii" ascunse în soli Fichte subliniază această antinomie: soli caută ceea ce are deja Soli spune că nu va presupune nimic și va întemeia totul genetic și totuși presupune totul Totul este presupus ca fapt - și nimic nu este presupus, căci totul este întemeiat genetic Totul este dat și nimic nu este dat - Soluția este că totul este dat ca irațional, ca problemă, și nimic nu este dat ca rațional, ca decizie, aceasta din urmă este doar dată "de omnibus dubito" al lui Descartes conține expresie clasică a acestui problematism: totul este dat, dar eu nu sunt nimic ce accept, pentru că totul este dat ca fiind confuz și obscur, dar vreau să știu "clare et distincte* " Omnia este pentru Descartes nelimitat, inseparabil și el este căutând "diferențe*, distincții raționale precise, opoziții) IX) IX "Înțelegerea (în sensul său propriu) presupune înțelesul, adică neînțelegerea (ein Nichtverstehen), un membru aflat în afara înțelegerii - contemplarea ființei = contemplarea actuală * ib Învățătura științifică din rămâne în același punct de vedere ceea ce se formează în el este ascuns "Ceea ce lipsește vine prin intermediul conceptului " XNW -) Vezi pagina de mai sus Biblioteca ''Runiverse'' - - superior; numai aici poate fi relevat: neconstructibilitatea, ireproductibilitatea (Vnkonstruirbarkeü), impermeabilitatea la considerente raționale - constituie "caracterul de bază" al realității) Este greu de găsit un loc unde această idee să

fie mai clar exprimată, unde protestul împotriva raționalismului îngust și idealismului să fie mai puternic exprimat, unde tendințele primului sistem să fie condamnate mai hotărât decât următoarele cuvinte ale lui Fichte: "afirmăm realitatea ca realitate și, prin urmare, ni se reproșează pe nedrept că inventăm lumea și realitatea, că o construim pentru noi înșine; acest lucru ar fi absolut absurd, căci atunci realitatea ar pieri complet; căci tocmai pentru că este realitatea nu poate fi construită (gerade dadurch Wirklichkeit ist, dass sie nicht construirt werden kann") Deci realitatea este caracterizată ca fiind irațională; iar cu cât este mai aproape de noi, cu cât un fapt dat este mai concret, cu atât mai clar apare iraţionalitatea lui "De fapt, realul", spune Fichte, "nu poate fi reprodus, dedus din orice presupoziție, descrisă în apariția lui, așa cum acest arbore empiric și această plantă nu pot fi deduse din legile naturii în general") Lumea reală ne este dată, dar ce problemă Lumea ne este dată, am putea spune, dar această expresie nu este lipsită de ambiguitate și poate fi înțeleasă în spiritul falsului idealism unilateral; "nimic nu este dat, totul este dat", spune un astfel de idealism; ceea ce este dat nu există încă, trebuie să construim o lume care încă nu există, iar aceasta este sarcina noastră; nu! totul este dat - iată o corecție radicală "realitatea" este dată, dar cât de άπορον, ca irațional, ca ascuns, ființă - și totuși viu, prezent, găsit, experimentat - "") IX - *) IX Ea este o experiență irațională: Vezi V VI VII) IX Cf Același punct de vedere în ultima lucrare a lui Fichte, în Știința Educației din : "Conținutul și calitatea imaginii" rămân nedeterminate NWX "Conținutul lui X (este ce, nu cum) este de nedescris, căci fenomenul există în mod absolut sub forma minții, dar nu este doar forma minții* ib "Contemplare reală=Ha ib "Aspect pur=X" ib Biblioteca "Runivers" CAPITOLUL PATRU Polii de opoziție și media dintre ei Filosofie transcendentală, știință și conștiință non-științifică Opoziţia dintre raţional şi iraţional este cuprinsă în toate cele trei domenii A priori și a posteriori, ca două puncte de vedere asupra aceluiași lucru Cunoștințe din ce în ce mai puțin directe Etapele medierii Diversă în timp și spațiu, ca stadiul cel mai de jos al formării O scară de trepte între limită și nelimitat În primul capitol, am examinat opoziția de bază inerentă metodei transcendentale, așa cum a fost exprimată în întregul studiu al lui Fichte Varietatea formulărilor ridică întrebarea evaluării lor: care este cea mai bună, cea decisivă? Aici întâlnim contradicții între ele, care se evidențiază clar atunci când sunt comparate Știința, ca stă dintr-un punct de vedere transcendental, s-a opus unei simple conștiințe umane non-filosofice și științei, ca stă pe un punct de vedere "obișnuit" (gernein) Totuși, "Prima introducere în știință" a arătat cu siguranță că știința operează metoda transcendentală (pe exemplele matematicii și Chimiei este o explicație a unui fapt din elemente, din "factori") De acord cu aceasta, Știința din nu mai "identifică știința și conștiința obișnuită, ci le opune: știința este întotdeauna genetică, întotdeauna "principii", există întotdeauna cunoștințe din legi; conștiința "obișnuită" - de fapt, nu se ridică la legile Această ezitare arată că din punct de vedere științific - știința stă Vezi mai sus Știința a fost identificată cu conștiința "obișnuită" în prima doctrină a moralității din și în articolul "Ueber den Grund unseres Glaubens an eine gôttlicbe Weltregierung" din Biblioteca "Runivers" - - mai aproape de filosofia transcendentală, iar din punct de vedere filozofic, se află mai aproape de conștiința extraștiințifică, într-un cuvânt, știința se află între unul și celălalt, având ceva în comun cu fiecare Dar atunci poate că

conștiința extraștiințifică, "obișnuită", pe de o parte, și filosofia transcendentală, pe de altă parte, reprezintă adevărații poli, ακρα? Aparent, aici se explică întreaga chestiune: "conștiința obișnuită se oprește la un fapt dat, la "experiență", a posteriori - omul de rând nu caută elemente de metal, ci le ia direct, așa cum i se dă, îl interesează faptul x), nu îl interesează "demonstrația "Mecanismul ceasului, conform legilor mecanicii, din principii, îl interesează ceasurile ca fapt; se pot pune în buzunar, dar nu e nimic de făcut cu o "demonstrație" Râde de întreprinderea științifică "de a deduce aer și apă a priori"), deși tocmai de asta se ocupă chimia; pur și simplu respiră acest aer și bea această apă Principiile i se par ireale: sălbaticul nu crede în existenţa cauzalităţii, căci nu se poate mânca) În contrast cu această conștiință plată și vulgară, această filozofie Gemeinheit are ca obiect a priori, categorii, principii, geneza Oricât ar fi idealizat Fichte pe acest cel mai simplu dintre oamenii de rând, el este încă infinit de departe de extrema pe care ar fi trebuit să o exprime, tot nu este liber de filosofia transcendentală și de metoda ei, el consideră, fundamentează, concluzionează despre cauze, aplică toate categoriile , într-un cuvânt, gândește, în timp ce ar trebui doar să contemplăm] până la urmă, a te opri la un fapt înseamnă a contempla, așa cum a arătat Știința Științei din , și a gândi înseamnă a construi genetic ("prin"), iar acesta din urmă este prezent și aici Într-un cuvânt, conștiința preștiințifică nu exprimă o latură a opoziției, ci le conține pe ambele: gândire și contemplare, fapt și geneza, rațional și irațional, dacă experiența este un "sistem de reprezentări necesare", așa cum definește Fichte atunci este clar că o astfel de experiență conține geneza, gândirea principială; știința experimentală conține ambele părți ale opoziției - este și genetică despre I l-) P "Sonnenklarer Bericht*) IL Annalen des phil tone) Vezi pagina de mai sus Biblioteca ''Runiverse'' - - și faptice Dar nu ar trebui să credem că filosofia transcendentală este doar a priori, doar genetică; Fichte neagă acest lucru cel mai categoric: caracterul său dat, faptul său este mai larg decât faptele științei - "toată experiența" este problema ei (x), toată "realitatea" Deci, opoziția dintre conștiința obișnuită și cea transcendentală nu coincide cu opoziția dintre fapt și geneză, contemplație și gândire Principala opoziție care se află în metoda transcendentală este dezvăluită la toate cele trei niveluri ale conștiinței: extraștiințific, științific și transcendental-filosofic Într-adevăr, este principala opoziție (Grunddisjunction) doar pentru că apare peste tot, fără ea conștiința de a fi este imposibilă Orice fragment de conștiință-ființă am lua, acești doi poli se vor găsi peste tot, ca într-un ac magnetic: nu într-o jumătate a acestuia se află la nord, ci în cealaltă la sud, ci în fiecare cea mai mică particulă de fiecare parte, ambii poli Toate acestea îl conduc pe Fichte la o înțelegere specială a priori și a posteriori, în care îi lasă mult în urmă pe contemporanii săi kantieni Este greșit să credem că conștiința este împărțită "în două părți constitutive principale", în două părți, iar pe de o parte se află a priori (cum ar fi, de exemplu, conceptul de cauzalitate, conceptul de drept), pe de altă parte - o posteriori ("oameni care au drepturi" și obiecte care stau unul față de celălalt într-o relație cauzală) *); a priori nu constituie "rafturi goale" pe care "experiența" își așează obiectele ( ), sau un "fier de vafe" care dă forma testului *); în general, a priori și a posteriori nu sunt două părți ale conștiinței și nu două feluri de obiecte, ci doar "puncte de vedere diferite asupra unuia și același obiect" b) Unul și același lucru poate fi atât a priori, cât și a posteriori: "un număr este a

posteriori, dacă îl considerăm dat; acelaşi număr va fi a priori, în măsura în care este dedus ca un produs al factorilor"), în măsura în care "iese în faţa ochilor noştri" din primele principii Și toată experiența, dacă este considerată ca dată, va fi a posteriori; iar dacă o considerăm ca ceva ce decurge din gândirea raţională *) Vezi pagina de mai sus citat loc din I) Annalen des phil tone II ( )) Noturreclit III - *) Sonnenklarer Bericht IL Toate acestea sunt o ironie asupra "kantienilor") T I) T (Prima introducere în Știință) Biblioteca "Runivers" - - (Folgen des Raisonnements) - va fi a priorix) Chimistul își vede metalul a priori, așa cum iese din elementele originale, omul obișnuit îl vede a posteriori, pur și simplu așa cum i se dă În "Sonnenklarer Berichtu" Fichte ilustrează acest punct cu exemplul său de ceasuri: aceleași ceasuri "în demonstrație" sunt înțelese a priori, "în percepția actuală** sunt luate a posteriori) "Conceptul și obiectul său sunt inseparabile și nu pot fi niciodată separate**: "ele constituie unul și același lucru, privite din laturi diferite** *) Din toate acestea rezultă următoarea concluzie, formulată în Prima Introducere în Predarea științifică**: "a priori și a posteriori pentru idealismul complet nu sunt deloc duble, ci absolut unul și același; numai că este considerat din două părți și diferă doar prin modul în care este abordat** b) În ce constau aceste "puncte de vedere" ne este deja cunoscut din cele de mai sus; în "Annalen" Fichte le formulează încă o dată: punctul de vedere al "fiinţei" (des Findens) este a posteriori: punctul de vedere al "justificării necesităţii" este a priori) Astfel, deja în primul său sistem, Fichte a stabilit că a priori și a posteriori sunt două puncte de vedere, două direcții ale conștiinței Unul și același spațiu poate fi parcurs de la sud la nord și de la nord la sud Dar conștiința filozofică și "obișnuitul" nu constituie poli; fapta si geneza, constatate si fundamentate, sunt polii adevarati) Atunci care este semnificația opoziției dintre Știința și Știința Științei, "obișnuit" și "transcendental"? Cel mai profund răspuns este dat de Știința din , cea mai matură cercetare teoretică a lui Fichte Ea clarifică faptul că opoziția dintre fapt și geneză nu este absolută, ci relativă: ceea ce într-un sens este geneză, în altul poate apărea ca un fapt; un principiu, în raport cu un alt principiu superior, există un principiu Într-un cuvânt, nu există reciprocitate x) ibid) I) IL) IP ") I c) I - O elucidare precisă a acestei polarități a fost dată mai sus în al doilea capitol Biblioteca ''Runiverse'' - - excluderea contrariilor - aici opuse care se pătrund reciproc, drumul în sus și în jos, trepte Fichte descrie calea metodei transcendentale astfel: "mai întâi văzut direct, apoi vedem indirect (mit-telbar) din principiu și din temeiul ființei sale determinate (seines Soseins), de aceea pătrundem în geneza determinității sale În acest fel vom urca (aufsteigen) de la membrii actuali la cei genetici; genetica poate fi din nou faptică în altă privință și vom fi forțați să ne ridicăm la ceea ce este genetic în raport cu această facticitate ultimă și așa mai departe până ne ridicăm la geneza absolută" *) Apropiindu-se de formulările sale anterioare, Fichte spune în această Doctrină a științei că "la aceeași înțelegere poate fi ajunsă în două moduri diferite: indirect din premise și complet direct Oare această împărțire a căilor (Disjuntfion der Wege)tt, întreabă el în continuare, "nu conține întreaga diferență dorită între cunoașterea filozofică și cea obișnuită?" telbarkeit) și nu constă aici diferența dintre diferite puncte de vedere în limitele această cunoaștere obișnuită"? *) Dacă acordăm atenție faptului că cunoașterea "obișnuită" se opune aici Științei și, prin urmare, conține știință, atunci vom înțelege ce

înseamnă diferitele puncte de vedere ale acestei "cunoștințe obișnuite": știința diferă de extraștiințifică cunoașterea după gradul de mediere; cunoștințele extraștiințifice sunt directe, mai intuitive, mai apropiate de experiența simplă, mai clare, dar nedefinite, pentru că mai aproape de infinit; cunoștințele științifice sunt mai discursive, mai îndepărtate de experiență, mai abstracte, mai precise, mai aproape de limită, de primele principii Dar acestea nu sunt doar grade, sunt etape diferite, pentru că trecerea, deși continuă, duce la una diferită calitativ Nu introduce știința ceva nou calitativ, care nu este prezent în conștiința pre-științifică?) η X ") X ,) Judecăţile pre-ştiinţifice Kant caracterizează perfect modul în care "judecăţile percepţiei (Wahrnehmungsurtheile) văd Prolegomenele trad V Solovyov, p și urm § exemplu: "când soarele luminează o piatră, aceasta devine Biblioteca ''Runiverse'' - - Exact în același mod, filosofia transcendentală reprezintă o nouă etapă, ridicându-se atât deasupra științificului, cât și a extraștiințificului; mai mult decât atât, vrea să fie ultima treaptă, sau mai degrabă vârful muntelui, din care se cercetează "toată experiența" - versanții științei și văile preștiințifice, întregul orizont, fugind în infinit Astfel, atât știința, cât și extraștiințificul reprezintă ceva între cele două extreme (αχρα, pentru a folosi termenul lui Aristotel) Fichte nu face din corelarea acestor pași un obiect special al considerației sale și totuși cercetările sale ne-au condus la formularea acestei întrebări, iar remarcile sale valoroase, împrăștiate în diferite locuri, ne vor permite să mergem și mai departe În primul rând, ar trebui să acordăm atenție faptului că atunci când caracterizează cel mai scăzut nivel de cunoaștere, cunoștințe empirice, faptice, Fichte îl descrie adesea ca fiind divers Această definiție apare atât în Știința din , cât și în Știința din d) și provoacă dificultăți "Diversitatea absolută" este "bara empirică"), spune Science of Science din În alt loc, definește "un capăt al cunoașterii" și tocmai cel mai de jos, spre care coboară cunoașterea", ca "diversitate calitativă și diferență" și "întreaga infinitate de cantități în formele sale - timp, spațiu etc ") Oricât de empiric ar fi toate acestea, nu este, totuși, empirism pur (blosse Empirie): varietatea este produsul distincției, al opoziției (Sonderung, așa cum o numește Fichte), iar distincția și opoziția sunt tocmai vederea unei persoane prin altele, care caracterizează conceptul Fichte exprimă direct acest lucru: cald" Dar percepţiile nu judecă! Până la urmă, judecata creează o sinteză categorică; da, dar există judecăţi mai apropiate de percepţii, în care conceptul este prezent într-o măsură mai mică, nu se ridică la regularitate; extra-cunoașterea științifică nu este cunoaștere din legi - aceasta din urmă este proprietatea științei O altă diferență fundamentală constă în abstracțiile metodice ale științei: știința se desparte în "științe", care sunt confundate în conștiința pre-științifică În plus, știința își cunoaște diferența față de practică și de artă, care nu se află în conștiința pre-științifică x) Acolo, contemplația a fost interpretată uneori în spiritul lui Kant, ca contemplare a multiplicității) X) X Biblioteca ''Runiverse'' - - "principiul de distincție (der on egip£)=principiul de construcție și următorul CONCEPTUL ^ · x) Astfel, "diversul" este construit, disecat (ist erson-dert - am putea spune folosind termenul "Sonderung"), generat de opoziție și urmă genetic, nu faptic, creat, negăsit) Și ceea ce este creat este cu adevărat empirie pură, contemplație pură, fără nicio distincție și concepție, va fi indistinguibil, de neînțeles, fără limite, așa cum a fost deja suficient de clarificat atât în Știința științei din , cât și în

Știința științei din și în toate lucrările ulterioare Toate categoriile sunt forme diferite de opoziție sau, așa cum spunea Kant, unitate diferită a diversității; dar opoziţiile pot fi mai simple sau mai complexe, mai aproape de "empirismul pur" sau mai departe de acesta (mai adânc sub el) Una dintre cele mai simple este opoziţia "aici" şi "acolo", "acum" şi "atunci" la "contemplare", și de aceea Kant și-a numit formele "forme ale contemplației" Numai că acum ne este destul de clar de ce Fichte caracterizează "extrematul inferior" al cunoașterii drept "divers" și de ce introduce ascultătorii în noua sa Știință a Științei, definind sarcina filosofiei ca "reducerea întregii diversități (care, totuși, suntem nevoiţi să acceptăm din punct de vedere al vieţii obişnuite) la unitatea absolută*) Propedeutica primei sale prelegeri, îndepărtând ascultătorii de la mai cunoscuta opoziție kantiană a unității și diversității față de altele, încă necunoscute, ascunse în adâncuri, este justificată aici în esența materiei: diversitatea în timp și spațiu stă mai aproape de pur dat, de iraționalul πειςυτ), și totuși nu coincide cu acesta; încă nu este extrem, ci doar ceva între V) X) În Știința Științei din , "diversitatea" este definită ca Quanti-tiren, iar acesta din urmă este un act al libertății; este contrastat alături de o ființă dată, ca nelibertate În Știința Științei din , Fichte distinge între "principiile dezmembrării absolute" (der Sonderung) - aceasta va fi diversă - și ea însăși "dezmembrarea vii, absolută" X "Nu se găsește nici diferență, nici unitate, ci ambele sunt create, dintr-o singură lovitură" x) X "Alies Mannigfaltìge (das sich uns derni doch in der gewohnlichen Ansicht des Lebens aufdringt) zurückzuführen auf absolute Eiriheit* (italicele lui Fichte) Poate, însă, opozițiile de timp și loc nu vor fi cele mai iraționale; poate "varietatea calitativă" menționată de Fichte (vezi mai sus, p) este cea mai primitivă Biblioteca ''Runiverse'' - - doi poli, iar "conștiința obișnuită " a omului obișnuit se află tocmai la mijloc, fără a ajunge la limitele extreme accesibile doar gândirii filozofice IJqoteqot προς ημάς - nu este iraționalul nemărginit în sine, ci revarsă cele mai simple definiții ale nemărginitului, cunoscut de noi "în viața obișnuită" ca fiind divers; la acesta din urmă, care stă la baza tuturor distincţiilor, trebuie totuşi să coborâm, căci se află cu o treaptă sub x) Astfel, "diversul" dat în empiria este prima etapă a diviziunii; prima "geneza" este naşterea diversităţii Să reamintim acum ceea ce s-a stabilit mai sus (p): "geneticul poate fi factual în altă privință", și anume în raport cu nivelul următor superior; pentru categoriile următoare superioare (opoziții, relații mai profunde, mai fundamentale) - diverse în timp și spațiu este doar faptualul, neînțelesul Pentru determinările superioare, este doar μη-ul acestor din urmă, indeterminarea; este adevărat, nedeterminarea sub formă de diversitate este diversitate nelimitată;dar această formă acum nu are valoare, în în comparaţie cu formele dorite este lipsă de formă La nivelul următor superior, diversitatea nemărginită a tuturor "ici și acolo*", din când în când "trebuie să se transforme într-o anumită varietate de cauze și efecte, substanțe și accidente Împreună cu Kant, Fichte numește adesea noi produsul diferenței, care se află cel mai aproape de "nelimitat"; la urma urmei, acesta din urmă a fost uneori numit de Fichte "Calitatea absolută" în concept (IX -) și totuși o anumită calitate, în continuare calul relativ, nu absolutul, calitatea conţinând opoziţie; aici putem fi de fapt la granița dintre concept și incomprehensibil Există o relație aici, dar nu este rațională, ci estetică (sunete, culori) Poate sub definițiile minciunii raționale se află geneza și

construcția estetică Nu își începe fizicianul construcțiile de sunet din percepții muzicale cunoscute tuturor? iar lumina și spectrele ei nu sunt o gamă de culori bine cunoscută artistului și oricărui muritor care contemplă natura? ') Cu cât mai aproape de principii pure, cu atât mai multă unitate - acest lucru este adevărat, dar zeroul unității nu dă "divers", ci "nelimitat", de neînțeles Diversitatea este deja diferență, opoziție și următorul asociere, deși una foarte primitivă Toată diversitatea este unitate - timp, spațiu, cantitate Vezi Cohen logică "Einigung u Sonderung* S Biblioteca ''Runiverse'' - - trepte categorice - prin unitatea diversului, ordinea diversului; este necesar, totuși, să ne amintim, pe baza a tot ceea ce a fost stabilit în Știința din , că aceste noi unități sunt, împreună cu ele, noi opoziții (nou "prin") și, în consecință, noi varietăți; opoziția lui A iar B, ca momente în timp, este cea mai imperfectă unitate, dar în același timp cea mai nedefinită distincție: "unul mai târziu, celălalt mai devreme", dar ce anume, cum diferă A de B, cu excepția acestei relații temporale, este necunoscut; nu înțelegem ce se întâmplă în timp; e altă problemă dacă A și B se opun ca cauză și efect; pătrundem mai adânc în ființa lor, în diferența și unitatea lor (x), știm ce se întâmplă Fiecare treaptă inferioară reprezintă pentru cel superior un fel de ¿jtaçGv, i se pare nedefinit, problematic, căutând definiţii Dacă este adevărat că cultura, libertatea este cel mai înalt nivel al ființei în raport cu necesitatea naturală, atunci devine clar de ce fenomenele naturale ale naturii apar aici ca haos nemărginit, materie neformată, dezordine, care trebuie transformată într-o nouă "ordine" a diversităţii" Fichte nu oferă o scară completă de trepte care se află între limită și nelimitat, dar treptele individuale ies în evidență cu o claritate deplină: știința se află între conștiința extraștiințifică și filosofia transcendentală ("logica transcendentală", așa cum o numește Fichte în titlul prelegerilor sale); acesta din urmă reprezintă un nou nivel de cunoaștere, mai înalt, știința este pentru ea doar un fapt care necesită fundamentare; premisele științelor stau în fața ei, ca o varietate găsită, necesitând o nouă unitate; punctele de plecare ale științelor cuprind probleme de nerezolvat în limitele acestora din urmă; aritmetica presupune o unitate, se îndepărtează de ea, neputând da socoteală de unde provine această unitate, cum se naște; geometria presupune spațiu și trasarea liniilor; științele nu pot și nu trebuie să facă altfel, "dar trebuie să știe că nu sunt originale și nu sunt independente, căci principiile propriei posibilități stau în domeniu) "Principiul unității este, împreună cu acesta, principiul dezmembrării" - Ein-heitsprinzip=Disjunctionsprinzip - ideea de bază a Doctrinei Științei din Vezi X Biblioteca ''Runiverse'' - - o altă știință superioară" x) Aici Fichte argumentează ca un adevărat kantian, dar apoi vrea să facă un nou pas înainte: nu este suficient să evidențiem fundamentele experienței (Grundsatze der Erfahrung) și categoriile ca subiacente tuturor științelor , trebuie să deducem aceste categorii, să le reducem la un singur principiu, altfel ne vom opri la "certitudinea faptică", așa cum a făcut Kant; fundamentele sale ale experienței sunt, până la urmă, empirice, nu decurg dintr-un principiu superior Adevărat, ele sunt unite în unitatea transcendentală a apercepției, în conștiința de sine, dar aceasta este doar o Sinteză post factum; este necesar să arătăm cum se desfășoară acest tabel de categorii dintr-un singur principiu; mai precis, tabelul de categorii trebuie transformat într-un sistem de categorii, este necesar să se construiască acel sistem de rațiune pură de care a menționat Kant) Sistemele filozofice în sine reprezintă în

acest fel etape diferite, în timp ce raportul dintre stadii rămâne același: ceea ce pentru unele sisteme va fi un principiu, pentru altele este doar un atom de principiu, deoarece ei caută o nouă geneză a acestor principii Limitarea și dogmatismul sistemelor filosofice constă în aceea că "se calmează în mod arbitrar din premisă și închid ochii la natura problematică a acesteia") Ei deduc din principiile lor, fără a se întreba de unde vin acestea din urmă, fără a sesiza probleme, iraționalitatea în ele că a epuizat problemele și soluțiile lor; dogmatismul este filozofia care s-a oprit "Toate sistemele filozofice * e spune Fichte, " la un moment dat se opresc la ființa moartă și la imobilitatea *), numai Știința nu își schimbă" principiul genezei absolute" Sistemul Fichte însuși servește ca exemplu de astfel de etape: prima sa etapă se oprește la principiul eu, ca pe cel mai înalt, absolut de încredere, lipsit de orice problematism, totul este dedus din eu, eu însuși nu este dedus de nicăieri ; a doua perioadă a filozofiei lui Fichte, a doua etapă a ei se ridică mai sus: eul, conștiința de sine, devine o problemă, se deduce, se construiește; dintr-un principiu devine un principiatom) X) miercuri J - și X -) X) X Biblioteca ''Runiverse'' - - Deci, există diferite niveluri de principii filozofice, diferite niveluri de științe și diferite niveluri de conștiință extra-științifică Fichte a subliniat cu siguranță acest lucru, a subliniat și polii între care se află și principiul ascensiunii fiecare treaptă superioară, ca principiu de dezvăluire a naturii problematice a precedentului și de a cere o nouă geneză Dar Fichte nu a dat o indicație mai precisă a etapelor - științifice și extraștiințifice Nu este greu de conturat contururile generale ale relațiilor Există științe care se află mai aproape de conștiința extraștiințifică și mai departe de ea; de exemplu, știința descriptivă a naturii - morfologia plantelor, descrierea vieții și formelor animalelor - este legată de conștiința neștiințifică și reprezintă cea mai simplă grupare de observații disponibilă fiecărei persoane; mai departe de conștiința extraștiințifică este fizica, deși se hrănește și cu ea și stă în interacțiune cu ea; fizica preia sunetul și lumina din conștiința extraștiințifică și le face propriile probleme Mai departe se află mecanica pură, deși chiar și problema ei de mișcare este luată dintr-o conștiință extraștiințifică; În cele din urmă, chiar dincolo de minciuni se află matematica Nu trebuie doar să ne gândim că filosofia, care se află în vârful acestei scări, este cea mai îndepărtată de conștiința extraștiințifică, de viața imediată, că ea, așa cum se spune adesea, plutește în nori, se îndepărtează de valea pământească Dacă filosofia ar fi doar o parte a opoziției, dacă ar cunoaște doar principiile și relațiile gândirii, atunci ar fi "un idealism renunțat" , s-ar distinge prin "schematism și paloare" și ar fi cea mai îndepărtată lucru din infinitul irațional al vieții; dar dacă, după cum a arătat Fichte, ea cuprinde principalele opoziții la polii lor, atunci tocmai aceasta este cea care se află cel mai aproape de realitatea vie, pătrunzând în profunzimea ei irațională; cu cât se ridică mai sus, până la înălțimile limită, cu atât orizonturile sale sunt mai nemărginite; numai de la înălţimea supremă se dezvăluie infinitul: concreteţea Prin urmare, se poate spune că filosofia cuprinde viața mult mai profundă și mult mai vitală decât orice "înțelepciune lumească" Nici știința, nici cunoștințele lumești extraștiințifice nu se ridică la concepte ultime *și coboară la infinitul neînțelesului; se deplasează la mijloc, fără să ajungă niciodată la poli Biblioteca ''Runiverse'' CAPITOLUL CINCI Problema iraționalului în filosofia modernă Schuppe, Rickert și Lask Irațional la Kant Dăruire și gândire în Schuppe Iraționalul în Rickert,

ca individual și concret critica acestui punct de vedere Irațional, ca o experiență absolut de neînțeles Inutilitatea unui astfel de irațional Teoria lui Lask a două elemente: forme ale materiei, sens și fără sens Impermeabilitatea materiei la forma Pârtia dintre ele face imposibilă cunoașterea Forma este ca materia pentru o altă formă superioară Logos ca formă și semnificație Logos ca opoziție A cântări valoarea sistematică a cercetării filozofice a lui Fichte în domeniul problemei corelației dintre rațional și irațional înseamnă, în primul rând, a compara cercetarea sa cu formularea modernă a acestei probleme, cu scopul de a decide cât de modernă filozofii au reușit să aprofundeze sau să corecteze construcțiile lui Un lucru este cert: problema iraționalului, a intuitivului este acum din ce în ce mai mult ca niciodată în centrul atenției: în Franța, Bergson, în Germania, Rickert și Lask, în Rusia, Lossky, fac din aceasta punctul de plecare al lor filozofie În același timp, gânditorii germani păstrează o legătură neîntreruptă și conștientă cu Kant și Fichte Maimons și Fichte au fost primii care au dezvăluit problema iraționalului-nago în filosofia critică, pornind de la negarea lucrului dogmatic în sine și luptă pentru strictul imanent Într-adevăr, a posteriori, empiric, dat, este la Kant, în cele din urmă, opac pentru minte, neconstructibil, irațional, apoi-ca creație inexperimentală a priori - - si este doar o expresie a activitatii mintii, rational in sine Acest rezultat se obtine prin contrastarea materialului empiric al senzatiilor cu formele care ordoneaza si determina acest material *) La urma urmei, contemplarea empirică (o varietate de senzații) este pentru Kant ceva orb, nedefinit^}, și totuși în niciun caz nimic', dimpotrivă, plinătatea întunecată a ființei, aceea fără de care formele rămân "goale", că fără care nu există realitate, actualitate*), într-un cuvânt, ceea ce filosofia modernă numește irațional Într-un loc, Kant însuși ajunge la această concluzie: "pun raționalul împotriva empiricului", spune el *), în altul cuvinte, empiricul este iraționalul Wilhelm Schuppen, fondatorul școlii imanente, a fost, fără îndoială, gânditorul care a atras primul atenția filozofiei moderne asupra acestor idei canto-fichtiene Pe le-a dezvoltat însă nu ca interpret sau istoric, ci ca fondator al propriului său sistem La baza "logicii teoretice educaționale" a sa, el pune opoziția gândirii și dăruirii), încheiată în metoda transcendentală, așa cum o înțeleg Kant și Fichte Esența gândirii, natura logosului nu poate fi dezvăluită decât în comparație cu ceea ce este opus naturii sale și, în același timp, este inevitabil legat de ea Logica formală tradițională nu pătrunde în esența gândirii, deoarece își imaginează greșit ceea ce este dat oricărei gândiri: crede că ți se dau fapte , lucruri, evenimente și concepte, și ne gândim la ele, le judecăm, le legăm în judecăți și tocmai aceasta este opera logosului *) Kant Kritik d d V Originalausgabe -) Materia pentru Kant este ceva "definibil" și deci în sine nedeterminat, căci numai forma determină ib) Vezi de ex ib Erate Aufl și urm) ib Acest loc remarcabil este subliniat de Vaihinger Comentarii zur Kritik der rein Vern I) W Schuppe Erkenntnisstheoretische Logik Bonn "Das Gegebene u die Denkarbeit" urm) "Cine ia în considerare oamenii și animalele și orașele și satele, ca fiind date, și apoi dorește să investigheze ce face exact gândirea cu aceste date, nu poate găsi altceva decât schemele goale ale logicii cotidiene, iar acest lucru se datorează doar inconsecvenței " Schuppe ib - - nu aceasta): lucrurile și faptele sunt produse ale gândirii, nu sunt date, ci create O astfel de logică se ocupă numai de produsele gândirii și de

prelucrarea lor ulterioară, nu cunoaște decât munca secundară a gândirii, nu vede primele principii ale logosului Dar ce se dă cu adevărat? Dacă, după cum spune Schuppe, "gândirea, ca gândire, se opune nu conținutului judecăților noastre (unserer Urtheilsverbindungen), ci datului imediat"), atunci ce este aceasta dată imediat?", "percepția senzorială directă", "datele simțurilor exterioare"), dar nu este mulțumit cu acest răspuns kantian: Nu există "diversitate" fără distincție, fără identificare "Ceea ce se proclamă ca fiind dat imediat diferă în cel mai clar mod de imaginea lumii cu lucrurile și evenimentele ei " Schuppe ib) Anterior, acest gând a fost exprimat în Fichte în lucrarea sa "uber das verhlate vogik zur Philosophie, Oder Transcentale Logik " Stabilește excelenta logică transcendentală din logica, formală: după formal, formală: "Atenția atrasă personal la legarea diferitelor reprezentări gata făcute, în timp ce în ele însele există deja unitate și conexiune Fiecare reprezentare este ea însăși deja unitatea diversității; logica nu acordă atenție acestei prime legături, ci ia aceste reprezentări ca fiind fapte și privește modul în care acestea sunt conectate în noua unitate O astfel de combinație creează conceptele abstracte și universale de care se referă logica Această logică "presupune ca date reprezentări separate ale acelora, sau altora, situate în spațiu, obiecte destul de definite, de așa și cutare dimensiune, de exemplu plante" IX Prin urmare, logica obișnuită nu are de-a face cu primul început al gândirii, nu cu crearea inițială a obiectului gândirii, ci cu gândirea la mâna a doua" IX În următoarele cuvinte clare, Fichte formulează diferența dintre logica transcendentală și logica obișnuită: "conform logicii unificate, gândirea este o altă determinare accidentală a primei reprezentări, dată în cunoașterea actuală, presupusă, de exemplu idei despre lume; conform filozofiei, gândirea este definiția originală a cunoașterii, fără de care nu există deloc idee; nereprezentarea este ea însăşi o operaţie a gândirii, o gândire " IX (Italice Fichte) Logica transcendentală este logica primelor principii ("transseen-dental, dh auf das Urspriingliche gerichtet" ib) Schuppe și Cohen stau din același punct de vedere (vezi Logik Urtheil des Ursprungs), singura diferență fiind că în cel din urmă, spre deosebire de Fichte și Schuppe, dat imediat nu constituie o opoziție fundamentală; i se atribuie rolul auxiliar al senzatiei (Logic urm) >) Schuppe ib) Schuppe ib - * - - și opoziție, iar aceasta din urmă este tocmai prima etichetă a gândirii De aceea, trebuie să spunem că "dacă există o diferență, atunci ea, această determinare accidentală, nu constituie ceea ce este dat * *) Diversitatea calitativă a percepțiilor spațio-temporale nu este un dat în sine, doar pentru că "spațiul și timpul sunt produse ale distincției*) Și aceste definiții cele mai simple ale gândirii trebuie eliminate dacă vrem să obținem un dat pur: "dacă înlăturăm din orice gând dat eliminăm tot ce aparține gândirii ca atare în el, atunci rămâne un haos sălbatic de incoerent, de neînțeles și de neînțeles , ultimele elemente, imediat date ") Dat pur rezistă la descompunerea în părți componente ale judecății și poate fi considerat doar ca numerar simplu, "sursa și originea cărora sunt necunoscute" b), "numerar simplu, lipsit de orice definiție, orice relație") "Ceea ce înțeleg aici", spune Schuppe, "nu este nici un fel de reprezentare reproductivă, nu este ceva general, ci doar experiență reală și faptică") Așadar, Schuppe adâncește opoziția dintre antichitate și gândire; coborând la ceea ce este cu adevărat dat, la haotic, la necunoscut, la experimentat direct - vede acolo, în această profunzime, prima culegere a rațiunii din fundul iraționalului

Numai stabilind "datul imediat" ca "punct de plecare solid și neschimbat" putem vedea de aici rolul gândirii "în cea mai simplă formă a primei ei *) Schuppe ib §' "Erste Art des Denkens das Identifìciren u Unter-scheidentt a) Schuppe ib "Identitatea și diferența cunoscută nu aparține datului, ca atare, nu aparține bobului său întunecat, ci aparține datului numai în măsura în care este recunoscut, în măsura în care stă într-un cerc luminos, exprimând primul lucrare a gândirii", ib) Schuppe ib "Distincţia iniţială delimitează întregurile spaţiu-timp \ ib *) Schuppe ib) Schuppe ib *) Schuppe ib , Schuppe ib Datul este "de fapt perceput sau experimentat; impresie necompusă și necompunabilă" ib Biblioteca ''Runiverse'' - - pași inițiali" x) Și atunci ne va apărea ca o diviziune, o distincție mergând la infinit) Alți doi gânditori ai Germaniei moderne, Rickert și Lask, sunt fără îndoială dependenți de Kant, Fichte și școala imanentă în zona problemei care ne interesează În opoziția lor dintre rațional și irațional, ambele provin din opoziția materialului senzual al contemplației și a formei a priori stabilite de Kant Relația lui Rickert cu Kant, conform propriei sale afirmații, constă în recunoașterea că "toată cunoașterea științifică a realității își împrumută conținutul din lumea imanentă a simțurilor*) Această lume sensibilă imanentă este numită de Fikkert realitate irațională Aceasta din urmă corespunde astfel contemplării empirice a lui Kant Lask, în prima sa lucrare: "Fichtes Idea-lismus ud Geschichte", unde este încă în mare măsură Rikkturtianzm, își exprimă și mai clar atitudinea față de Kant: "analiza transcendentală împarte toate cunoștințele în două părți componente, a priori și un posteriori , sau - care, după părerea noastră, este același - în rațional și irațional") Diversitatea contemplației empirice este numită de Rickert "material al cunoașterii", "dată", "complex de percepții" õ), "aflux de fapte"), "realitate empirică", "experiență directă" Toate acestea sunt definite ca fiind iraționale Realitatea pe care o experimentăm direct sau o experimentăm Ea eludează știința naturală Numai în viața imediată o abordăm) Prin urmare *) "An diesem haben wir den Anteil des Denkens zu beachten in der ein-fachsten Gestalt seines ersten Ansatzes", Schuppe ib -) "Acest caracter al datului, ca simplu conținut al conștiinței (care nu este încă o judecată), îndeamnă la reflecție la dezmembrare sau distincție", aceasta din urmă este doar "postulată" și nu este niciodată adusă la un sfârșit absolut Schuppe ib mier Schuppe Grundriss d Erkenntnisstheorie u * Logik S urm) Rickert Gegenstand der Erkenntniss Aufl S Traducere rusă G Schlett Chinez , p) Lask Fichtes Idealismos ud Geschichte S) b rusă nep ,) b , rusă nep , D Rickert Die Grenzen der Naturwiss Begriffsbildung S Biblioteca ''Runiverse'' - - realitatea empirică este irațională, ea constituie granița formării natural-științifice a conceptelor Afacerea științei constă în prelucrarea, ordonarea, simplificarea acestui material al realității, dat în "diversitatea sa infinită" x) În același timp, știința operează cu două metode: metoda "generalizarii și individualizării înțelegerii realității *) În ce constă activitatea irațională și empirică? Potrivit lui Rickert, caracteristica sa principală este caracterul său individual) "Individul, contemplat și individual formează singura realitate pe care o cunoaștem *) Constă dintr-o "varietate de neînțeles de imagini contemplative unice °) Realitatea irațională este acel material care este conceput sub categoria dăruirii Aceasta din urmă este o formă de propoziție care afirmă "pur factual, determinat, unic dat , ex :" această culoare există Ceea ce se afirmă în astfel de judecăți este un fapt individual separat, adevărul unei percepții separate, un singur,

particular) Givenness afirmă fapte individuale), care sunt absolut iraționale: "acest albastru și roșu este în toate privințele inimaginabile) Astfel, potrivit lui Rickert, iraționalul este individul, factualul, unic variat, realitatea, ca o eterogenitate continuă) În prima sa carte, Fichtes Idealismus und die Geschichte , Lask, după Rickert, interpretează iraționalul ca individual, ca accidental Opoziţia raţionalului şi iraţionalului se identifică aici, ca la Rickert, cu opoziţia universalului şi particularului: "Universalul este o formă de conştiinţă; in mod deosebit J) Ib Cf Rickert Filosofia istoriei Pe Hesse Sib , p și urm) Ib) Rickert Die Grenzen -) Ib - б) Ib) Rickert Gegenst d Erk rusă uep ,) Ib rusă nep , ,) Ib rusă per ,) Rickert Știință despre natura și știința culturii Pe Hesse SPb p și urm) Lask Fichtes ID c d Gesch ff ? Biblioteca ''Runiverse'' - - "nu este problema conștiinței" Conștiința este formată din acești doi factori" x) În noua sa lucrare filosofică "Die Logik der Philosophie und die Kategorienlehre" Tiib , Lask face un pas important înainte în înțelegerea iraționalului Acesta tot meritul său este că s-a eliberat de erorile platonismului, dar greșește când el identifică concretul și individualul cu iraționalul, iar abstractul și universalul cu raționalul Ambele constau din formă și material și ambele conțin raționalul și iraționalul *) De fapt, greșeala lui Rickert este prea izbitoare Să luăm un astfel de fapt individual precum eclipsa de soare din Nu conține un întreg sistem de definiții raționale complexe: toate categoriile de matematică, mecanică, fizică? Deși în acest fapt individual este posibil să se dezvăluie, ca în orice fenomen, un "rămăș irațional", totuși, în ansamblu, este mai degrabă potrivit pentru ilustrarea raționalului ' Nederivarea unui fapt din lege, asupra căreia insistă Rickertienii,) trebuie supusă celei mai serioase îndoieli în acest exemplu Dacă luăm mai departe exemplul unui individ istoric, Iulius Caesar, sau Socrate, definițiile raționale Este posibil să ne gândim la Socrate fără a îngrămădi concepte abstracte și universale, fără a afirma, de exemplu, că a fost un om, un atenian, un filozof Într-o individualitate concretă vie, toate categoriile logicii, eticii și esteticii (credem că Socrate a fost bun și urât, așa cum a creat inducția) Vedem, așadar, cât de puțin coincide individul cu iraționalul Concretul este fuziunea tuturor conceptelor raționale cu iraționalul Pe de altă parte, nu este greu de văzut cât de greșit este să identifici abstractul și universalul cu raționalul Dosta-) b) Lask Die Logic d Philos S -) Vezi de ex Gessen Prefață la cartea lui Rickert "Științe ale naturii și științe ale culturii Biblioteca ''Runiverse'' - - să ne gândim exact la un astfel de concept universal al științei naturii precum legea gravitației, sau ipoteza eterului în fizică sau conceptul de viață în biologie, pentru a vedea că avem aici exemple strălucitoare de irațional Hegel susține pe bună dreptate că, din punct de vedere sintetic, concretul este un rezultat, și nu o premisă, nu un punct de plecare Numai cunoașterea finită nefilozofică poate, în naivitatea ei, "presupune diferitele fapte ale naturii sau conștiinței exterioare", așa cum sunt date, pornind de la "diferite așa cum sunt găsite" Cu o asemenea premisă, activitatea cunoașterii va consta doar în "dizolvarea acestui particular", în "a-i da forma unei universalități abstracte") Aceste cuvinte ale lui Hegel par a fi direct îndreptate împotriva lui Rickert Acesta din urmă stă tocmai pe acest punct de vedere al "înțelegerii finite" așa cum o caracterizează Hegel Afirmația lui Hegel rămâne în vigoare împotriva lui că "obiectul în individualitatea sa concretă este o relație sintetică de diferite definiții") Subiectul este o agregare* de categorii raţionale În

aceasta, Tegel are dreptate, chiar dacă nu avea dreptate în panlogismul său, în afirmația sa că concretul nu este decât fuziunea determinărilor raționale Inconsecvența lui Rickert, necugetarea și lipsa de inimă a conceptului de irațional, ca fapt individual, îi forțează pe adepții săi să caute o formulare mai perfectă a iraționalului Lask, după cum am văzut mai sus, respingând înțelegerea iraționalului ca concret și individual, reține o altă interpretare a acestuia, pe care o are Rickert: iraționalul este "plinătatea conținutului contemplată senzual, material categoric", este o experiență imediată Rusul Rickertian Gessen a căutat să ofere conceptul de irațional în articolul său "Misticism and Metaphysics") Cu adevărat irațional este, în opinia sa, irațional atât în sens formal, cât și material, "absolut irațional, despre care nu este posibilă absolut nicio cunoaștere Conceptul nostru r) Hegel Encyklopãdie der phil Wiss §) Ib Secțiunea) Ib §) Logo-uri Cartea unu Moscova p și urm Biblioteca ''Runiverse'' - - experienţa*, continuă el, "este conceptul unei astfel de negaţii absolute*) Astfel, misticismul, ca zonă de experiență absolut irațională, se află în afara filosofiei, în afara culturii, în afara lumii bibelourilor Potrivit lui Gessen, misticismul pur este întruchipat în sfinții proști, lipsiți de orice înțeles și stă în afara culturii) O astfel de interpretare a experienței iraționale ca impenetrabilitate completă pentru minte, ca întuneric complet, o privează, în opinia noastră, de orice profunzime și mister, o face plată și inutilă Acest întuneric de crom seamănă foarte puțin cu lumina nespusă despre care vorbesc misticii Acest misticism este la fel de puțin mistic ca acel întuneric egiptean, pe care rătăcitorii îl vând în fiole Sfinții proști nu sunt mistici pentru că sunt lipsiți de sens, ci pentru că sunt, în opinia credinței oamenilor, purtători ai celei mai înalte semnificații, a cunoașterii misterioase' Misterul misticismului este un indiciu al posibilității unei cunoașteri superioare, al prezenței unei comori infinite, așa cum ar spune Nicolae din Cusa Iraționalul conține raționalități de ordin superior, așa cum a subliniat pe bună dreptate W Sesemann Iraționalul nu constituie, așa cum crede Hessen, legarea celor patru volume ale sistemului filosofic (logica, etica, estetica și filosofia religiei), ci mai degrabă constituie ceva despre care sunt scrise toate cele patru volume, pe care toți se străduiesc să-l facă exprimă, logo-ul căruia caută să-l exprime, acea intuiție, fără de care nu există nimic despre care să scrie un filosof Lask în noua sa lucrare "Die Logik der Philosophie und die Kategorienlehre" face un pas uriaș înainte în comparație cu Rickert și Rickertienii în înțelegerea raportului dintre rațional și irațional Întreaga sa carte este în esență dedicată clarificării și aprofundării acestei opoziții La sk continuă aici ideea exprimată de Fichte în Science of Science : Filosofia (philosophia prima) se ocupă de opozițiile fundamentale (Grundisjunctionen) ale oricărei ființe, ale tuturor în general Gessen Misticism și metafizică, ib -) ib - ,) V Seseman "Rațional și irațional în sistemul filosofiei** Logo-uri Cartea Unu Moscova p și urm Biblioteca ''Runiverse'' - - "Tot ceea ce în viață, în realitatea imediat dată, este amestecat, conectat, trebuie să fie descompus în principalele sale părți constitutive * Cel mai vechi prototip al unei astfel de opoziții de bază a fost celebra teorie a lui Platon, cele două lumi în toate variațiile dat în istoria filozofiei) obiectul cunoașterii este compus din două elemente: forma categorică și materialul senzual "Punctul de vedere copernican distruge dualismul a două regate; dar în sfera unui singur regat, care este regnul adevărului şi tocmai datorită regnului obiectului stabileşte opusul formei categorice şi al materialului

categorial *) În alt loc, Lask formulează acest punct de vedere copernican în felul următor: "Tărâmul ființei nu este prin și prin senzual, a posteriori, doar o masă dată experimental, alogic și lipsit de cunoștințe, nu se află în întregime în afara logicii , în afara rațiunii, dimpotrivă, include o formă logică care îmbrățișează materialul sensibil și numai în acest fel creează realitatea Afectată de categorii, masa conținutului senzual se transformă în domeniul lucrurilor și al evenimentelor legate cauzal") Deci, totul constă din aceste două elemente - formă și materie "Abia acum spune Lask, "a fost posibil să se realizeze ultimele elemente constitutive (letzte Komponenten), din care se construiește ceva, în ansamblu (das Ali des Etwas) * (r)) Pentru acest întreg, unind forma și materie, Lask stabilește termenul de sens Sensul, ca unitate supremă, este înțeles de Lask pur ontologic Acesta nu este sensul afirmațiilor "mei", nu este sensul judecăților vreunui subiect; aici nu se pune problema vreunui "subiect legitim al gândirii"*) O Lask Die Logic d Filozofie S) ib) ib ff ff) ib ') ib e) ib) ib Biblioteca "Runivers" - - Sfera semnificației teoretice este sfera obiectivității) Sensul este egal cu obiectele existente i)) Obiectul este egal cu adevărul, care nu este altceva decât material în formă categorială) Adevărul și lucrul sunt unul și același Adevărul nu este o umbră sau o reflexie "Adevărul înseamnă împărțit în formă și material* *) În acest fel, termenul de sens din Lask exprimă adevărata ființă Acest ontologism este marele său avantaj față de Rickert, care stă din punctul de vedere al imanentismului, al idealismului subiectiv Pentru Lask, însă, forma și materia constituie elementele de bază, opusele de bază ale oricărei ființe, ale tuturor elementelor existente cu adevărat și deloc ale conștiinței; iar din moment ce opoziţia foriei şi materiei este inamovibilă pentru orice în general ("fur das ap des Etwas"), atunci această opoziţie este necesară nu numai pentru sfera teoretică, ci şi pentru cea estetică şi etică Sensul, constând în conţinut subordonată formei (fornibeherrschte Inhaltlichkeit), din masa formată (formgeprãgte Masse), este nu numai "tărâmul adevărului", "tărâmul obiectivității" (Reich der Sachlichkeit), ci și domeniul esteticului (das Reich) ãsthetischen Sinnes)b) Pentru a caracteriza forma categorială, Lask adoptă termenul de semnificație (Gelten), întâlnit pentru prima dată de Lotze Lumea formelor este întunecată și diferă de lumea materialului empiric, că este lumea semnificației și valorii, în timp ce materia este ceea ce este străin de semnificație și valoare) "Tărâmul ființei și, în același timp, domeniul sensului teoretic identic cu acesta, este construit din sfera semnificației teoretice, ca formă, și din sfera nesemnificativului senzual, ca material") "înseamnă" nimic, nu poate fi cuprins decât într-o formă semnificativă, într-o sferă logică, nu poate fi afectat (betroffén) decât de o formă categorică "Fără sens, senzual și ilogic, ca de exemplu culoare albastră doar acoperit, i) unul *) A) a) a - *) A - ' A - A Biblioteka "Runivers" - - este notat (wird umgolten) prin forma categorica atemporal semnificativa a adevarului* x) Material senzual Și pentru Lask este cel mai evident (deși, după cum vom vedea mai târziu, nu singurul) exemplu de irațional Senzualul, spune el, este iraționalul impenetrabil din punct de vedere logic, neluminat, străin atât formei etice, cât și estetice, doar experimentat direct în contemplație, de nedescris, perceput "pasiv"; senzualul este "o rămășiță întunecată, un sediment în experiență, nu numai de neînțeles teoretic, ci și de neînțeles, nu denotat " "senzual* este atât de mult "în noi" , cât este "în afara noastră" "Corelatul subiectiv al acestei chestiuni va fi

experiența directă, "experiența ilogicului ; "nu știe ce face și ce face" *) Astfel, Lask ajunge la aceeași experiență absolut irațională la care a ajuns și Hessen, cu corecția importantă că pentru Lask este doar un corelativ subiectiv al materiei primare întunecate universale și înțelese ontologic (πρώτη νλη) Mângâierea se întâlnește aici cu aceeași dificultate: cum poate cineva să cunoască și să modeleze această masă absolut întunecată și fără formă? Să vedem cum caracterizează el activitatea formei în raport cu această materie: Forma nu creează" și "nu pătrunde materialul, i se dă numai acestuia Forma goală a cunoașterii trebuie să primească materialul pe care îl îmbrățișează" de undeva în afara "("on anderwãrts her geben lassen) , așa cum a stabilit Kant) Astfel, materia și forma sunt complet eterogene una față de cealaltă Forma este "o teacă protectoare, de legătură, care învăluie ilogicul ca o crustă logică" Forma doar "legitimizează, confirmă, sigilează, timbrează epitetul logic , dă "consacrare logică" b) "Forma fără conținut este goală, conținutul fără formă este goală ", spune Lask, parafrazând binecunoscutul afo) ib) ib ib -) ib) ib Biblioteca "Runiverse" - Risma lui Kite despre golul categoriilor și orbirea contemplației Formează doar "îmbrăcă, înconjoară, pecetluiește, dă etichetă", nu pătrunde materia cu lumina ei * umklart *, el vorbește despre materie) În cele din urmă, Lask este obligat să recunoască impenetrabilitatea completă a materialului pentru formă: materialul este "impenetrabil, de neînțeles, evaziv, dat, insolubil logic* "Decalajul dintre formă și material nu poate fi depășit* *) Toată această masă de metafore pe care Lask o îngrămădește pentru a clarifica relația dintre formă și materie ne arată doar că aceste elemente sunt separate printr-un abis, eterogen și de nepătruns unul față de celălalt și, prin urmare, interacțiunea lor este același miracol ca și interacțiunea dintre substanţe în Descartes Toate comparațiile lui Lask, în loc să explice posibilitatea cunoașterii, ilustrează doar imposibilitatea acesteia Ce rost are să dăm acestei materii întunecate și insolubile forme diferite, dacă sub toate formele ea rămâne la fel de întunecată și de nepătruns? La urma urmei, activitatea formației devine apoi complet lipsită de sens Indiferent cât de mult am turna, de exemplu, cerneală în vase de cristal cu cea mai complexă formă și structură, acestea vor rămâne la fel de întunecate și impenetrabile Dacă ne amintim exemplele pe care Fichte ilustrează neînțelegerea kantiană a formelor categorice, "rafturile goale" pe care este așezat materialul experienței și "fierul de vafe" care dă formă testului, vom vedea că și aceste exemple sunt îndreptată împotriva lui Lask Materia impenetrabilă a lui Lask poate fi comparată cu cărțile scrise într-o limbă necunoscută: oricât de mult le-am așeza pe "rafturi goale"*, indiferent ce formă le-am da acestor rafturi, cărțile ne vor rămâne la fel de neînțelese; vor fi la fel de de neînțeles dacă, folosind comparația lui Lask, punem ștampile, atașăm etichete sau le îmbrăcăm cu legături Cu o asemenea corelare a formei și materiei, se poate doar concluziona că cunoașterea se mișcă numai în sfera formelor, fără a se cufunda complet în ea materie; orice îmbunătățire a acestor forme nu schimbă nimic în acest "totul !) ib) ib - Biblioteca "Runiverse" - - materie externă de neînțeles și nesemnificativă*; la urma urmei, rămâne mereu străin de sens și valoare, "un câmp de impresii lipsit de sens" De aici nu poate fi decât o singură concluzie: cunoașterea nu are nimic de-a face cu această chestiune, care "nu ne spune nimic, rămâne pentru totdeauna mută" Cunoașterea, așadar, se ocupă doar de formă, semnificație, valoare Cu toate acestea, în contradicție cu această singură concluzie posibilă,

Lask afirmă că "nu sensul este cunoscut, ci doar materialul*, "nu obiectul, ci materialul obiectiv" x); și el trebuie să afirme acest lucru pentru a arăta că prezența materialului este necesară, că are o anumită semnificație pentru cunoaștere; dar ce sens poate avea ceea ce, în cuvintele autorului nostru, este caracterizat ca "lipsit de sens și semnificație"? Prezența constantă a materiei la fel de întunecate și impenetrabile în cunoaștere face absolut de neînțeles orice dinamică, orice progres al cunoașterii, orice cufundare în adâncurile iraționalului Toate formele sunt la fel de bune și la fel de rele, pentru căci toată materia este la fel de impenetrabilă, de aceea modificarea acestor forme nu are niciun sens Ideea kantiană, ca sarcină nesfârșită, dispare aparent complet în Lask Și într-adevăr, sarcina nesfârșită aici se transformă într-un infinit rău, într-o transfuzie de material dintr-o formă goală în alta goală Cu toate acestea, existența unor grade de cunoaștere este un fapt prea evident pe care este imposibil de ignorat Și aici Lask, într-un loc, destul de neașteptat, începe să vorbească despre "gradul de scufundare a materialului în forma categorială*, despre "gradul de cunoaștere", despre "mai mult sau mai puțin întunecat și cognoscibil , despre pătrunderea forma "în toți porii materialului , despre faptul că" îmbrățișarea categorică pătrunde totul) Toate aceste expresii pot avea sens doar în negația completă a tot ceea ce s-a spus mai sus despre relația dintre formă și materie Dar acesta este doar un loc episodic Principala afirmație a lui Lask rămâne expresia: "învăluirea unui concept nu distruge incomprehensibilitatea* ("durch die blosse Umgreiflichkeit wird die Unbegreif-lichkeit nicht angetastet, oder gar verdrängt*) Dar dacă conceptul este întotdeauna) ib) ib Biblioteca ''Runivers'' - - numai îmbrățișează, nu înțelege niciodată și totul rămâne mereu la fel de neînțeles În cele din urmă, a fost Lask însuși obligat să spună: "la o atingere" (forma logică, după părerea lui, atinge doar materialul) "totul într-un anumit sens rămâne la fel de neînțeles și misterios * x) Aceasta este singura concluzie legitimă din înțelegerea materiei de către Lask: totul rămâne la fel de neînțeles, ceea ce înseamnă că munca conceptelor nu are sens Dar iraționalitatea lui nu are nimic misterios, mistic ei bine, căci misteriosul este ceva promițător, iar această chestiune, acest "sediment întunecat, lipsit de sens și semnificație" nu ne promite absolut nimic · Lask are, fără îndoială, dreptate când indică prezența constantă în tot a două elemente - rațional și irațional, formă și materie Are dreptate atunci când respinge acele învățături care ridică unul dintre aceste elemente la absolut Alogismul și iraționalismul, care atribuie rațiunii doar un loc inferior și subordonat, sau chiar neagă complet valoarea rațiunii (cum o face uneori Bergson), trebuie respinse, deoarece "iraționalul nu este autosuficient și nu este suveran" pe de altă parte, panlogismul trebuie respins în egală măsură , pentru că raționalul nu este "inteligibilitate atotcuprinzătoare" "Nu panlogismul, ci panarhia logosului" - aceasta este concluzia lui, adică totul este afectat de forma logică, pentru aceasta există zone absolut interzise *) Toate aceste gânduri sunt adevărate și valoroase Ele conțin cerința de a gândi ambele elemente inseparabile Dar dintr-un punct de vedere, această cerere este impracticabilă: cum se poate gândi la ele ca fiind inseparabile atunci când, prin propria recunoaștere, sunt despărțite de un abis? ea nu poate fi mama ființelor, ea este incapabilă de nașteri nesfârșite, căci ea nu poate accepta în ea însăși semințele logosului (Λόχοι ΟΛΈρματικοι, după cum spuneau stoicii), rămâne impenetrabilă logosului, indiferentă față de el, această chestiune nu conține nicio posibilitate

(acest ν λη nu se poate întoarce niciodată) în όύταμις) Despre ib) ib Biblioteca ''Runiverse'' - - Lask are o altă linie de gândire care l-ar putea conduce la o înțelegere mai fructuoasă a relației dintre formă și materie Împrumutând de la Aristotel înseși conceptele de formă și materie, el împrumută de la el un alt gând - relativitatea acestei opoziții: "fiecare formă poate fi o formă pentru ceea ce se află sub ea și un material pentru ceea ce se află deasupra ei" d) ea însăși poate sta în fața noastră, ca gol logic, neformat, irațional, revărsând direct - experimentat *) ne dă forma acestei forme Cazalitatea, ca orice formă, conform acestui punct de vedere, nu există, ceea ce înseamnă că forma de forma este, după Lask, semnificație (gelten), în timp ce forma materialului sensibil este ființa; există, deoarece este lipsită de orice semnificație Împrumutând de la Aristotel ideea că forma oricărei materie poate fi "împreună cu acea materie pentru formarea unei forme superioare, împrumutând această idee valoroasă despre scara treptelor, Lask împrumută în continuare o altă concluzie a lui Aristotel - necesitatea limitei de această scară deasupra și dedesubt Dedesubt - prima materie (πρώτη υλη), în partea de sus - formă primară, formă pură Așa percepe Lask gândirea dogmatică despre începutul și sfârșitul acestei scări Posibilitatea infinitului ei aparent îl înspăimântă: regressus infini rândul său este negat) iar sistemul filosofic se transformă într-o clădire imobilă de trei etaje: dedesubt este materia, deasupra ei este forma ei, iar deasupra este forma formei urmând lui Kant și Fichte, care definitiv a arătat că finitudinea și imobilitatea sunt principalele trăsături ale metafizicii dogmatice proaste? La urma urmei, filosofia lui Fichte este fi *) ib) ib) ib) ib: și urm) ib) ib - Biblioteca "Runiverse" - - filosofia infinitului, mișcarea Dacă o experiență întunecată nu ne spune nimic, este pentru că nu știm să o ascultăm Dacă materia este impenetrabilă și întunecată, atunci aceasta înseamnă că mintea nu este suficient de puternică în îndrăzneala ei Incomprehensibilitatea materiei este slăbiciunea formei, iar a recunoaște orice materie ca aceasta din urmă și orice formă ca primară înseamnă a cădea într-un pozitivism plat Dacă ne întrebăm de ce Lask nu a reușit să afle relația dintre rațional și irațional, atunci trebuie să admitem că aceste concepte nu sunt reduse de el la opoziția principală, nu este clar în ce fel sunt opuse Materia, spune Lask, este μη, έτερον, este determinată prin negațieΊ); dar prin negarea a ce? Pentru a afla ce este ilogicul, este necesar să definim clar esența raționalului, a logicului Cu deplina conștientizare a importanței acestei întrebări, Lask o ridică și o pune) Se rezolvă în sensul că logicul este forma, semnificația Toate acestea sunt doar metafore, aluzii îndepărtate la esența logosului Acesta nu este un răspuns, pentru că ne putem întreba, ce înseamnă a forma? ce inseamna sa dai sens? Care este diferența dintre semnificativ și nesemnificativ? Răspunsul clasic, elaborat de toată munca veche de secole a dialecticii, este: a forma înseamnă a distinge și a lega, a opune și a compara, a sintetiza, a sistematiza, a dezvălui legătura contrariilor Ceea ce are semnificație indiferent de material este relația Egale și inegale au un sens independent de materialul comparat Platon a numit această relație idee, pentru a marca în spatele ei caracterul de valoare eternă, semnificația eternă Lask cunoaște această "tradiție străveche" dar nu vrea să o urmeze, nu crede că esența formei teoretice este relația nu se observă) Relația este însă destul de evidentă Aici se dezvăluie doar la ceea ce într-o mică măsură Lask este o dialectică Ființa este concepută numai în opoziție cu neființa;categoria ființei este doar în opoziție cu materialul Ch ib a) ib și urm) ib aprox d

Biblioteca ''Runiverse'' - - ființă, formă - în opoziție cu materie Lask aplica peste tot metoda opozitiei si in acelasi timp nu poate realiza ca aceasta este esenta logos-ului Uneori formularile sale obtin claritate clasica in sensul aplicarii metodei opozitiei Când spune că "semnificativul este pur și simplu o expresie pozitivă pentru inexistent, așa cum existentul este pentru nesemnificativ" d), sau când el, împreună cu Aristotel, definește materia prin negație, ca μη, έτερον, atunci aici opoziţia este evidentă ; "nu pozitiv" este expresia unui act de opoziție Și întreaga carte, pornind de la opoziția platoniciană a celor două lumi, și înlocuind-o cu opoziția kantiană a două elemente, tratează tot timpul despre ceea ce Fichte numește diviziunile de bază (Grunddisjunctionen) ale ființei De aici reiese clar că Lask vorbește întotdeauna despre "dualismul de bază al gândirii (Urdualitãt), despre "dualismul de bază al fiecărui lucru") Logica filozofiei sale ("Die Logik der Philosophie" - așa este titlul cărții sale) folosește logo-urile pretutindeni ca opoziție Limită și infinit, πέρας și άπειρον vor rămâne pentru noi cele mai perfecte expresii pentru ceea ce Lask numește formă și materie, rațional și irațional) ib) ib Biblioteca "Runivers" CAPITOLUL ŞASE Problema iraționalului în filosofia modernă Bergson și Lossky Nu rațiunea, ci numai intuiția înțelege absolutul Intuiția ca experiență subiectivă Natura iluzorie a conceptelor și simbolurilor Devalorizarea acțiunii Intuiție inactivă Inconsecvența alogismului extrem și depășirea lui Legătura dintre rațiune și intuiție Relația dintre metafizică și știință Metodele infinitezimale Experiența ca parte integrantă Atitudinea lui Bergson față de filosofia antică și modernă Sarcina criticii lui Bergson Metafizica lui Bergson: absolutul ca evoluție creativă Pancronismul Tabelul conceptelor de bază ale metafizicii lui Bergson "Evoluția creativă" și idealismul german Valoarea lui Bergson Raționalul și iraționalul lui Lossky Cunoașterea ca diferențiere a realității Analiză și sinteză Subiect ca X Psihologismul lui Lossky Efortul de a depăși psihologismul și ontologia Punctul de vedere al lui Bergson se dezvoltă în lupta împotriva raționalismului cu idealismul conceptelor, cu "geometrismul", cu înțelegerea mecanică a lumii, cu "himera matematicii universale; la toate acestea el se opune intuiției realității vii, așa cum există în afara oricăror concepte de "simboluri", moarte scheme Semnificația lui Bergson constă în faptul că a propus altceva care este atât de des uitat și trecut cu vederea de raționalismul îngust și idealismul conceptelor Care este limitarea și îngustimea idealismului rațional care îl determină pe Bergson să accepte altceva? Cunoașterea rațională este "analiza*", sarcina obișnuită a științelor pozitive "x), prin "analiza" autorul înseamnă x) Introduction à la metaphysique, Rev de meth et de mor Janvier, Rusă pe "Introducere in met " în anexa la cartea "Timp și liberul arbitru" * Biblioteca "Runivers" - - opoziţie, distincţie: "a analiza înseamnă a exprima un lucru prin faptul că "nu este el însuşi*); astfel Bergson exprimă opera conceptelor, ca medieri, ca zyakomago-ul "prin*" al lui Ficht; se apropie chiar de legea opoziţiei: "conceptele apar de obicei în perechi, exprimând două opuse *), dar el nu dezvoltă sau aprofundează acest gând) Lucrarea conceptelor este nesfârșită și, totuși, nu pătrunde niciodată "în interiorul obiectului*, nu apucă obiectul în totalitate: "analiza, în dorința ei veșnic nesățioasă de a cuprinde obiectul în jurul căruia este condamnată să se învârte, se înmulțește fără sfârșit numărul punctelor de vedere pentru a completa reprezentarea veşnic incompletă *) Așa exprimă autorul sarcina infinită a cunoașterii, formulată în liniuță și mai profund de Kant și Fichte - Cunoașterea rațională este

"mulțumită cu relativul* și nu ajunge la absolut), nu "contopește* cu aceea" /ce este în subiectul "singurul și deci inexprimabil*; analiza turnării "reduce obiectul la elemente cunoscute dinainte*, adică comune acestuia și altor obiecte) Dar nu se poate "recrea un lucru" din "elemente", iar în aceasta atât empiriştii, cât şi raţionaliştii greşesc în egală măsură) Nu se poate "construi un lucru din puncte de vedere") Conceptele de turnare "simbolizează*, "arată^ numai umbra realității*); "cogniție simbolică, cu ajutorul conceptelor preexistente" - "relativ") Bergson iubește comparațiile și metaforele: schițele pictate de artist din turnurile Notre Dame și din alte puncte nu pot recrea Parisul viu și) Bergson, trad Gessen, Moscova p -Mai departe tot timpul citat din traducerea rusă G ηib) ib) El este departe de a folosi cercetarea profundă a filosofiei grecești și a idealismului german în domeniul dialecticii; abia aminteste de filozofia postkantiana) B) (r))) V) V) W) ib ib ib ib ib ib ib ib - Biblioteca ''Runiverse'' - - Dar suntem veșnic condamnați să "învârtim în jurul lucrurilor* x), să pătrundem în esența lor? Nu există într-adevăr nicio cale de ieșire din eterna relativitate a cunoașterii, nici un mijloc de a cunoaște absolutul? Există un astfel de mijloc: "absolutul nu poate fi dat decât în intuiție, în timp ce orice altceva vine din analiză" *) Să vedem cum își imaginează Bergson această intuiție "Intuiția este acel fel de sentiment intelectual, sau simpatie, prin intermediul căruia pătrundem în interiorul unui obiect pentru a fuziona cu ceea ce este singurul și, prin urmare, inexprimabil în el") Intuiția se opune ^analiza*, cunoașterea prin concepte, "cunoașterea "simbolică* și relativă; metafizica ne învață intuiția și prin aceasta ne oferă "mijloacele de a poseda realitatea absolută, și nu numai de a o cunoaște relativ"; "metafizica este o știință care pretinde că cunoaște fără simboluri*) "Metafizica poate și în cea mai mare parte va trebui să se abțină de la transformarea intuiției în simboluri * b) "Dacă știința, în dezvoltarea ei analitică, are nevoie de simboluri, atunci scopul principal al metafizicii este să rupă de ele*(r)) În termeni atât de puternici, Bergson exprimă nevoia de a scăpa de "analiza", "conceptele abstracte*,) "simbolurile* și" punctele de vedere*, în consecință din orice gândire rațională, discursivă în general, pentru a realiza o intuiție a absolutului Dar unde este această intuiție? Cum să ajungi la el? Metafizica lui Bergson promite să ne învețe intuiția; cum face ea? Nu este suficient să spunem că trebuie să renunți la toate conceptele și să nu mai gândești! Iată cum răspunde autorul nostru: "Există cel puțin o realitate pe care toți o înțelegem din interior, prin intuiție și nu prin simplă analiză Este propria noastră personalitate în expirarea ei în timp Acesta este sinele nostru continuu Nu ne putem îngrijora (simpatizant) ") ib h) ib Cf L'évolution Creatrice p rusă pe p : "intuiția să ne conducă în absolut*) ib) ib) ib) ib) ib Biblioteca "Runivers" - un lucru străin din punct de vedere intelectual, dar noi experimentăm invariabil propriul nostru eu Atât de experiență pură, directă, subiectivă - asta este intuiția; este suficient chiar să spunem simplu: experiența, căci fiecare experiență este imediată și subiectivă; presupune un subiect experimentant*) Autorul are dreptate când, dorind să ne conducă la experiență, ne obligă să "căutăm în adâncul sinelui nostru"; acolo, sub "cristale" și sub "crusta" conceptelor, vom găsi "continuitatea curgerii"), care este intuiția Este necesar să ne predăm acestui curent pentru a înțelege absolutul; să nu construiască peste el "poduri" grațioase ale științei pozitive și să nu sape sub el "tunele adânci" ale metafizicii raționale, ci să se arunce direct în "fluxul

fierbinte al lucrurilor care curge între aceste două căi artificiale, nu atingând nici una, nici alta *) Sau, amintind de prima comparație a filosofului nostru: pentru a experimenta Parisul însuși, trebuie să părăsim toate punctele de vedere * din turnurile Notre-Dame și să ne predăm ciclului său puternic * * * Această tendință a gândirii lui Bergson, destul de clar exprimată și bogat ilustrată, este, în ciuda întregii sale atractive și în ciuda grăuntei de adevăr conținute în ea, - în sensul deplin al cuvântului, proasta * metafizică O latură a ființei și a conștiinței este declarată iluzorie, își pierde orice sens, devine un nonsens; de fapt: intuiția, experiența - dezvăluie absolutul; să-l înțeleg *) ib , "Descendons alors a l'intérieur de nous mêmes* spune în altă parte, caracterizând "intuiţia filozofică" Vezi H Bergson L'intuition philosophique Revue de m'ét et de mor Nov , p) Intuiția, care joacă un rol major în filosofia lui Bergson, este astfel de natură psihologică și subiectivă; absolutul, pe care îl cuprinde, există "în noi înșine"* și "psihologic în esența sa" (L'ev créatr , p traducere rusă, p) În acest psihologism și subiectivism există o mare lipsă a intuiției lui Bergson, deoarece filosofia modernă tânjește după eliberarea de ambele (vezi mai multe despre asta mai jos) Dar, pe de altă parte, ea acționează ca un reprezentant al iraționalului, khkya și limitată de sfera subiectivității și aici constă valoarea sa Până acum, luăm în considerare doar opoziția dintre rațional și irațional la Bergson) ib) ib Italică "al nostru Biblioteca ''Runiverse'' - - este necesar să renunțăm la concepte, simboluri, știință, gândirea rațională în general Într-un asemenea caz, cunoașterea științifică este pură iluzie, înșelăciune; cineva vrea să se ocupe de asta, știind că chiar "nu este un flux de realitate, în timp ce în- școlarizarea dă direct absolutul? Încercarea lui Bergson de a salva valoarea relativă a științei prin referire la utilitatea ei practică nu salvează știința, ci doar distruge practica împreună cu ea după el gândim pentru a acționa; "Lucrarea normală a intelectului este departe de a fi altruistă) A adapta un concept la un obiect înseamnă a afla din obiect ce putem face din el, cum ne poate fi util) Pentru aceasta stiinta este potrivita; nu este adevar in el, dar face posibil sa actionezi) "Cunoașterea autointeresată , "cunoașterea practică , care în niciun caz nu cuprinde absolutul, se opune cunoașterii filozofice, "ca cunoaștere dezinteresată a unui obiect în esența lui) "Fie filosofia este imposibilă în general, și toată cunoașterea lucrurilor este cunoaștere practică, îndreptată spre beneficiul care poate fi extras din ea, fie a filosofa înseamnă a pătrunde în însăși esența obiectului prin efortul intuiției *b) După ce a subliniat corect legătura inseparabilă dintre cunoștințele științifice și activitatea practică, exprimând "cunoașterea este putere" a lui Bacon și "atât cât se știe, atât se poate ", Bergson privează cunoașterea de orice demnitate pentru această legătură din interes propriu, în timp ce Bacon vede aici apoteoza științei Doar intuiția "non- nursing", străină de toate practicile și opusă zilei absolutului Absolutului Aceasta este subminată de orice semnificație a creaturii culturale, dominația umanității, la care a chemat Bacon) , și toată etica și toată etica valorează IE* conform lui Bergson nu duce la absolut) ib -) ib (r)) Vezi L'ev creator b , rusă sat p : "Obiectul esenţial al ştiinţei" este acela de a ne spori influenţa asupra mersului lucrurilor "În general, știința are întotdeauna în minte utilitatea practică " "A cunoaște înseamnă a prevedea pentru a acționa " Cf "L'intuition philosophique p) ib) ib (r)) Windelband East Nou Phil TI Spb , p Intuiția lui Bergson Bacon ar putea numi "fecioara consacrată lui Dumnezeu", care

rămâne stearpă, / în timp ce știința lui Bacon devine mama culturii Biblioteca "Runivers" - - a vedea pentru a vedea, nu a vedea pentru a acționa Atunci absolutul se dovedește a fi foarte aproape de noi și, într-o anumită măsură, de noi înșine Așa că, acționând, pierdem din vedere absolutul și ne mișcăm în iluzii și iluzii: metoda conștiinței obișnuite și științifice este "practic convenabilă, dar teoretic absurd *) Dar dacă acțiunea nu duce în niciun fel la absolut, dacă este necesar să fii inactiv pentru a te apropia de ea, atunci etica filosofică devine imposibilă și absența ei deplină de la autorul nostru nu este întâmplătoare ' Natura iluzorie a artei iese în evidență și mai clar: la urma urmei, ea folosește în primul rând simboluri, în timp ce metafizica lui Bergson ne învață să renunțăm la toate simbolurile Studiile din turnurile Notre Dame nu surprind esența absolută a Parisului, dar imersiunea în viața lui o dezvăluie direct Să renunțăm la aceste schițe și să ne aruncăm în viață! Aceasta este singura concluzie Respingerea conceptelor și simbolurilor și a practicii este într-adevăr condiția de bază a intuiției, așa cum insistă constant asupra ei Bergson; "și odată ce lepădăm toate acestea, nu ne vom mai întoarce niciodată la el, căci ce poate rezista comparației cu absolutul? Înainte de dulceața intuiției sale, totul devine lipsit de gust, sau chiar amar! Obținem cel mai detașat idealism contemplativ de tip indian: aruncați totul ca un văl de Maya și contemplați-vă propriul sine! iată calea către absolut Iar autorul are curajul să exprime deschis această dificultate: "dar dacă metafizica trebuie să acționeze cu ajutorul intuiției, dacă obiectul intuiției este mobilitatea duratei), iar dacă durata este în esență psihologică, atunci nu condamnăm filozoful la o contemplare exclusivă / anie despre sine? Nu se va reduce la) L'ev Creatr b rusă pe Italică, naip) "Lintuition philosophique" p Italică nat Acolo Bergson spune: "Regula științei este regula lui Bacon - a asculta pentru a porunci, filozoful nu se supune și nu poruncește, el încearcă să simpatizeze (il cherche à sympathiser) " Dar "a asculta și a porunci" înseamnă a acționa; iar aceasta, în opinia autorului, nu ar trebui să fie făcută de un adevărat filozof El trebuie să fie un anti-pragmatist, iar tot pragmatismul este o direcție anti-filosofică a gândirii Acest lucru este remarcat corect de domnul Hessen în prefața sa la cartea lui Bergson Time and Freedom of Will, p , și apoi de domnul Babynin în articolul său "Bergson's Philosophy" Vopr Phil și psiho p) Acesta este absolutul după Bergson; despre asta mai jos Biblioteca ''Runiverse'' - - într-un asemenea caz, filozofia la o simplă contemplare a vieţii, ca contemplarea unui cioban care moşteneşte peste un pârâu curgător* x) Imaginea are succes, pentru că marchează caracterul pasiv, supus, inactiv al intuiției Aceste cuvinte ale autorului arată că concluzia noastră nu este deloc arbitrară și că curentul de gândire pe care l-am descoperit (exprimat în același timp în propriile sale cuvinte și imagini) este cu adevărat evident în sistemul său) * * * Cum iese autorul din această dificultate, a cărei gravitate am cântărit-o (totul devine iluzoriu, cu excepția auto-contemplării latente, cu excepția experienței pasive)? Să luăm în considerare a priori care ar trebui să fie această ieșire Recunoașterea necesității conceptelor, gândirea; "Asta este singura cale Dar aceasta înseamnă că absolutul nu stă în intuiție, căci dacă este aici, atunci cealaltă parte își pierde orice sens și este inevitabil aruncată ca inutilă Amendamentul este atât de radical încât pare să reprezinte o repudiere directă a metafizicii lui Bergson Cu toate acestea, nu trebuie să se oprească înaintea acestui lucru: grăuntele de adevăr conținut în ea, după sensul pildei evanghelice, nu trebuie să se teamă

de moarte și de decădere; numai îngropat în pământ dă naștere unui copac magnific Sâmburele de adevăr constă în recunoașterea valorii intuiției, experienței; absolutul nu este dat în concepte și idei, nu este construit din ele; lumea ideilor nu este όντως ον, nu este, absolută În această opoziție cu platonismul, Bergson are dreptate: rațional x) ib Cursive pO încercare de a salva valoarea relativă a gândirii raționale științifice l-a determinat pe Bergson să identifice inteligența cu intuiția practică cu facultatea teoretică a conștiinței O astfel de interpretare a intelectului distruge semnificația "rațiunii practice", dar dincolo de aceasta este profund falsă Matematica pure și astronomia sunt doar practice și "mercenare"? Este intuiția doar inactivă și contemplativă? Este suficient să ne amintim demonul lui Socrate pentru a fi convinși de posibilitatea intuiției practice, a acțiunii morale intuitive (Bergson are, de asemenea, cel mai mare exemplu în legătură cu remarcile valoroase, dar această concluzie nu este făcută, vezi "L'int philos " p) Autorul însuși este nevoit să se abată adesea de la această identificare intuitivă și pur teoretică: vezi L'ev Crèatr p , , Vezi Babynin Întrebare Phil și psiho , p nota, - " Biblioteca ''Runiverse'' - - realul, înțelesul este o latură a opoziției și a nonului absolut poate fi încorporat în el, nu poate fi unilateral Absolutul nu este aici, ci acolo, continuă Bergson, nu în ceea ce este gândit, ci în ceea ce este trăit, și în această antiteză a lui el este la fel de greșit ca și platonismul și din același motiv: absolutul nu este aici și nu acolo, nu poate fi una dintre părțile opoziției; în cuvintele lui Nicolae de Cusa, care a inventat însuși termenul "absolut" , trăiește "intra murum concidentiae oppositorum, quod angelus custodii!" Prin urmare, oricât de ciudată, misterioasă, de neînțeles ar părea unitatea, "coincidența* ultimelor patru contrarii, un lucru poate fi spus sigur: a respinge una dintre laturile opoziției înseamnă a-ți bloca pentru totdeauna calea către absolut Nu există altă cale de a merge spre "zidul paradisului , în spatele căruia trăiește Dumnezeu (o expresie a lui Nicolae din Cusa), ca din diferite părți opuse Aceasta este necesitatea dialectică care ne obligă să respingem antiteza lui Bergson la idealismul platonician De asemenea, îl aduce în contradicție constantă cu el însuși și îl obligă să nege această primă fază a gândirii sale Contradicția se dovedește însă a fi rodnică: dă naștere unui gând mai profund și îl face pe Bergson mult mai aproape de noi Intuiția și gândirea rațională sunt inseparabile; de asemenea, știința nu poate face fără intuiție, așa cum metafizica nu poate face fără concepte); intuiția este un corector constant al imperfecțiunii și limitării în lucrul conceptelor Când raționalismul dogmatic este gata să se închidă în combinații de concepte mulțumite de sine, intuiția ne face să simțim că marea realității nu se măsoară prin soarta rațiunii; în mod misterios ea ghiceste, anticipează profunzimea ei "Conceptele inerte gata făcute în imobilitatea și angularitatea lor nu pot "crea o realitate vie), prin urmare, nu ei o țin în fața noastră, ci altceva - și anume intuiția; dar doar anticipează misterul, în timp ce conceptele vor să-l dezlege, profunzimea întunecată a experienței pe care le !) ib) Imaginea este inspirată din excelenta comparație a lui Bergson, folosită în alte câteva direcții Vezi) ib Biblioteca "Runiverse" - - vor să o transforme într-o adâncime transparentă a gândirii Metafizica nu trebuie să renunțe la concepte și simboluri, ci să le facă mai perfecte, cuprinzând mai mult abisul experienței și numai pentru aceasta ne învață intuiția, ne învață să atingem "fluxurile realității" Sunt conceptele atât de fără speranță "stagnante și imobile" ? sunt ei mereu "gata"? Acest reproș s-ar referi

doar la dogmatism Nu, ei înșiși sunt ini Werden, ei înșiși curg, dorind să înțeleagă realitatea care scăpa, iar Bergson este nevoit să admită și să exprime acest lucru, în ciuda conflictului cu el însuși: metafizica trebuie "să scape de conceptele fixe și gata făcute, pentru a crea concepte deloc asemănătoare cu cele pe care le folosim de obicei, ci reprezentări flexibile, mobile, aproape fluide, mereu gata să se reverse în forme evazive de intuiție x) "creează concepte , numai altele Bergson are dreptate când spune că "trebuie să treacă dincolo de concepte și să ajungă la intuiție *), doar sensul acestor cuvinte este acum complet diferit: se poate trece dincolo de concepte doar prin măsurarea întregului domeniul conceptelor până la ultimele sale limite, după ce a explorat întregul domeniu al cunoașterii științifice; de aceea, trebuie să spună: "conceptele sunt necesare pentru aceasta, deoarece toate celelalte științe lucrează cel mai adesea cu ajutorul conceptelor, iar metafizica nu se poate lipsi de alte științe *) Intuiţia metafizică "nu poate fi atinsă decât cu ajutorul cunoaşterii materiale") Astfel, în mod decisiv autorul exprimă inseparabilitatea intuiţiei şi a cunoaşterii raţionale; explică chiar "eclipsa parţială a metafizicii din ultimii cincizeci de ani" capcanele care apar acum în fața filosofului care vrea să intre în contact cu o știință prea divizată °) Cei mai mulți radioonaliști extremi ar putea subscrie la aceasta Acum, un decalaj foarte plin cu cunoștințele și știința radionale, autorul nostru anunţă că "filosofia intuitivă va realiza o metafizică şi o ştiinţă atât de dorită*) *) ib Cursive) ib) ib Cursiv) ib) ib) ib Biblioteca "Runiverse" - - Ajunsă la limitele conceptelor și găsind intuiția în spatele lor, însă, metafizica nu se cufundă în ea pentru totdeauna, ci revine din nou la concepte; plonjând în valurile intuiției, în acest izvor de viață, ea iese înnoită pentru crearea de noi concepte și "simboluri" Se referă "la concepte fluide capabile să urmărească realitatea în toate curbele ei și să perceapă mișcările vieții interioare a lucrurilor"*) Și din moment ce conceptele pot fi îmbunătățite la infinit, atunci metafizica poate deveni și "pozitivă, adică o știință progresivă și care se îmbunătățește infinit" Legătura dintre intuiție și gândirea rațională este atât de inamovibilă, încât nici știința nu se poate descurca fără intuiție: "Din intuiția inițială și, mai mult, vagă, care îi asigură subiectul cercetării, știința trece imediat la analiză *) Ea nu trebuie să piardă niciodată legătura cu această intuiție, pentru că numai ei, doar "atingerii ei constante asupra fluxurilor de realitate" îi datorează cele mai mari descoperiri Propunerea este profund adevărată și este ilustrată de un exemplu strălucit și unic în istoria științei: nașterea "cea mai puternică metodă de investigare pe care o are mintea umană, metoda infinitezimale" Matematica modernă , continuă Bergson, "este în esență o încercare de a înlocui ceea ce este gata prin devenire, de a urmări apariția mărimilor, de a înțelege mișcarea nu din exterior și nu în rezultatele ei finite, ci din interior, în efortul ei pentru schimbare, pe scurt, pentru a prelua continuitatea mobilă a contururilor geometrice lucruri ") Comparația cu știința antică subliniază și mai clar gândirea corectă a autorului: zborul unei săgeți și zborul unui om, atât de familiar toată lumea în imediata apropiere η ib -) ib Contradicția autorului cu sine însuși devine izbitoare! Pe aceeași pagină, câteva rânduri deasupra ei spune "intuiția ajunge la absolut", dar dacă da, ce "progresie și perfecțiune" mai este posibilă? intuiția, de ce munca conceptelor din Sisif? Metafizica "trebuie să rupă de simboluri"! Așa spune autorul la pagina În cazul lui, un gând greșit se ciocnește peste tot cu unul

corect) ib Cursive) ib Biblioteca "Runiverse" - intuițiile, nu puteau fi exprimate în simboluri "inerte și imobile" de mărimi finite; Zenon a înțeles corect acest lucru și, întrucât nu avea alte metode de a gândi la mișcare, a declarat-o de neconceput, iluzoriu; știința modernă a acționat diferit: având în fața ei o intuiție vie constantă a mișcării în experiența cotidiană a omului, ea căuta concepte mai perfecte, flexibile, "fluide", capabile, așa cum spunea Bergson, "să capteze mișcarea din interior" și le-a găsit: ziua în care mobilitatea a fost ridicată într-o realitate independentă A început din ziua în care Galileo, după ce a lansat o minge pe un plan înclinat, a decis ferm să studieze această mișcare de sus în jos în sine, în loc să-și caute principiile în conceptele de în sus și în jos, aceste două imobilități, prin intermediul cărora Aristotel a dorit să explice mobilitatea lui "A") Deci, conceptele sunt supuse perfecționării continue, iar în acest sens, metafizica trebuie să calce pe urmele științei: "metafizica acceptă pentru a o extinde la toate calitățile, adică la realitate în general, ideea creativă de bază a matematica noastră * Este greu de exprimat mai clar opoziţia faţă de primul curent al gândirii lui Bergson : acolo metafizica a respins metoda raţională a ştiinţei, aici o acceptă pentru a o extinde şi aprofunda până la ultimele limite ale intuiţiei Iar această analogie strălucită a matematicii nu înseamnă deloc, după cum observă autorul pe bună dreptate, o aproximare la himera matematicii universale); acesta din urmă vrea să exprime toată realitatea în cantități pure; nu se poate vorbi despre asta Metafizica își face obiectul nu abstracția cantității, ci "toate calitățile, adică realitatea în general"; și diferențiază și integrează, dar nu numai cantități, ca și matematica: "sarcina metafizicii este de a produce diferențierea și integrarea calitativă *), iar aceasta este încă prea modestă (cum recunoaște autorul) formulare: nu numai calități, putem adaugă, constituie problema ei și, în final, tot infinitul misterios care se deschide în intuiție Autor nefolosit * o ib) ib) ib ib) ib Autor italic Biblioteca "Runiverse" - respectă această expresie, care este pentru noi o caracteristică firească a gândirii antice, legând filosofia modernă și idealismul german de speculația greacă și chiar de mitul antic; Cu toate acestea, ultima sa formulare este suficient de expresivă: el numește metafizică la sfârșitul articolului său - V expérience intégrale, adică unitatea integrală a experienței Întreaga infinitate a experienței constituie numărul pe care îl diferențiază și îl integrează Exact asta a spus Fichte (vezi p de mai sus) În ciuda abaterilor constante în direcția alogismului dogmatic) descrise de noi mai sus, Bergson formulează uneori cu claritate clasică raportul corect dintre cunoașterea rațională științifică și intuiția metafizică Așa că în "L'évolution créatrice" el spune: "Filosofia trebuie să urmeze știința, adăugând adevărurilor științifice cunoștințe de alt fel, care pot fi numite metafizice Din acest moment, cunoștințele noastre științifice și metafizice capătă o nouă putere Suntem acum în mijlocul absolutului, în care ne mișcăm și trăim Cunoașterea noastră despre aceasta, desigur, nu este completă, dar nu poate fi numită externă și relativă Aici, cu ajutorul dezvoltării progresive combinate a științei și a filozofiei, înțelegem însăși esența lucrurilor în toată profunzimea ei Deci, nu numai intuiția ne oferă înțelegerea absolutului, ci doar mișcarea "unită și progresivă" a intuiției și a cunoașterii raționale, a metafizicii și științei); şi nici acest efort "combinat" nu pătrunde în absolut deodată şi complet, ci doar "incomplet", într-o adâncire "progresivă" Atât alogismul, cât şi dogmatismul, care afirmă înţelegerea completă a absolutului acolo unde

nu este, sunt eliminate în mod decisiv aici ib Afirmând că numai intuiția înțelege absolutul) Creația L'évolution p rusă pe Bulgakov 'str) miercuri L'ev creator p rusă pe p : "Știința și metafizica sunt două metode opuse, deși complementare, de cunoaștere " Domnul Babynin stabilește, de asemenea, continuitatea conexiunii dintre intelect și intuiție în descrierea sa amănunțită și detaliată a filozofiei lui Bergson; vezi pp - mai-iunie mier de asemenea cuvintele lui Bergson, citate de Kroner: "abia atunci omenirea s-ar ridica la stadiul de desăvârşire, când ambele aceste forme de activitate conştientă (intuiţia şi gândirea) ar ajunge la deplină dezvoltare" Logos, cartea I p Biblioteca ''Runiverse'' - - Acestea sunt concluziile valoroase la care necesitatea dialectică l-a condus pe Bergson; și totuși nu sunt ridicate la nivelul principiilor ferme și de nezdruncinat ale metodologiei și ontologiei sale Adevărat, acest fir de aur al gândirii se întinde prin toate lucrările lui, dar nicăieri nu devine unul călăuzitor; se împletește cu alte o mie de fire mai puțin prețioase în țesătura pestriță a imaginilor și simbolurilor sale și apare în el ici și colo ca din întâmplare Numai ocazional Bergson lovește ținta cu săgețile dialecticii sale; peste tot, aceste săgeți reușite sunt înconjurate de rateuri, deviând în direcții opuse Poate cel mai caracteristic, cel mai individual lucru pentru un filozof va fi felul lui de a face greșeli, gafele lui Adevărul reprezintă un singur scop pentru săgețile gândirii, dar greșelile sunt infinit diferite), iar acolo unde Bergson este cel mai aproape de acest scop, el este în același timp cel mai aproape de gândirea clasică a lumii Nu observă Bergson de unde vine opoziţia lui dintre intuiţie şi analiză logică (gândire discursivă, formă logică)? și cum se aseamănă cu opoziția lui Kant a categoriilor și formelor de contemplare, pe de o parte, cu materialul senzației dat empiric, pe de altă parte? Nu vede el într-adevăr asemănarea intuiției sale și a ceea ce înțelege ea cu άπορον al pitagoreenilor și Philebus platonician și cu πρώτη υλη al lui Aristotel? Bergson este mai drept cu Kant decât cu filozofia greacă El vede în el precursorul intuiționismului, deschizând calea acestei noi filosofii cu distincția sa diferită între materia cunoașterii și forma ei: "Kant vedea în intelect, în primul rând, capacitatea de a stabili relații Termenii între care se stabilesc aceste relaţii, el *) Celebra comparație a eticii nicomahice) O greșeală importantă a lui Bergson interferează cu aceasta: el crede că μη bv a lui Platon și materia lui Aristotel sunt "zero metafizic", "nimic" (vezi L'èv crèatr p , traducerea rusă p , cf ib p și p), o eroare semnalată de Schelling și detaliată de Hartmann în remarcabila sa carte despre Platon (Hartmann Platos Logik der Seins Giessen); "Dacă există vreo îndoială, atunci cum poate fi privită materia lui Aristotel ca zero? Platon, Pyeagoreenii și în cele din urmă Anaximandru au άπειρον "nimic"? Acesta din urmă are doar totul! Biblioteca ''Runiverse'' - - i se atribuie o origine intelectuală exterioară Spre deosebire de predecesorii săi imediati, a afirmat el că conștiința nu poate fi rezolvată în întregime în termeni intelectuali? G) În raport cu filosofia greacă, Bergson devine o opoziție decisivă: în opinia sa, gândirea filosofică modernă ar trebui să se miște în direcția opusă celei în care s-a mișcat cea antică *) O astfel de dispoziție este de înțeles, dacă admitem că filosofia greacă considerată mai valoroasă, mai importantă - formă, idee, limită și nu materie, nu nelimitată; iraționalul este pe față în sistemele marilor eleni, dar simpatiile lor aparțin celor cu adevărat raționali, atenția lor este concentrată pe logos; Opusul îl caracterizează pe Bergson: toată simpatia lui nu este de partea logo-

ului, nici de partea raportului Atitudinea lui faţă de filosofia greacă este doar o abatere către alogism, păcatul originar al filozofiei sale, de care nu poate fi niciodată eliberat complet) Domnul Babynin are dreptate când vorbește despre o posibilă critică a filozofiei lui Bergson: este ușor, dar pe de altă parte inutil, dacă se ia din punctul de vedere al intelectualismului, pe care Bergson *) L'ev Creatr - r rusă pe Cu) Vezi "Enter în metaf " p : "Asemenea științei moderne și chiar mai mult decât ea, filosofia exprimă dorința de a merge într-o direcție opusă cursului gândirii antice * Cf ib ,) Din păcate, admiratorii entuziaști ai lui Bergson sunt cel mai adesea adepții greșelilor sale Alogismul filosofului nostru este în primul rând izbitor Suntem convinși de acest lucru prin cuvintele lui James: "Prof Bergson răstoarnă cu siguranță învățătura platoniciană tradițională "(Iacov Universul dintr-un punct de vedere pluralist Moscova p) Și James este încântat de asta! Dar "a răsturna platonismul" înseamnă a răsturna filosofia în general, dar asta înseamnă a elimina lumea ideilor; și ce este filosofia fără idei, fără logos, fără cuvinte? Nu mai puțin caracteristice sunt cuvintele elevului entuziast al lui Bergson Gaston Rageot: "Bergson cere de la noi, în primul rând, un fel de catastrofă internă și nu toată lumea este capabilă de o asemenea revoluție logică", \ dar cine o face, continuă Rageot, va găsi "o întoarcere la fostul cadru de spirit imposibilă De acum înainte este un adept al lui Bergson (Gaston Rageot Revue philosophique, vol LXIV, p Vezi James, ib) Astfel, ambii admiratori ai lui Bergson, James și Rajot, "răsturnă" cu bucurie platonismul, organizează o "revoluție logică" care duce la anarhia rațiunii și laudă alogismul dogmatic al profesorului francez Adepții entuziaști învață cel mai adesea greșelile profesorului Biblioteca ''Runiverse'' - Șl - nom este respins în principiu și, în opinia noastră, în mare măsură depășit"; x), într-adevăr, sarcina criticii este extrem de simplă pentru cineva care ia punctul de vedere al raționalismului dogmatic și respinge orice valoare a intuiției; dar să recunoască, împreună cu Bergson, ineradicabilitatea acestor zile de după - încă nu înseamnă deloc acceptarea construcției sale filozofice Într-o astfel de poziție, critica devine la fel de necesară, deși mai dificilă, dar pe de altă parte, mai fructuoasă pur ipotetică - sinteză : acesta din urmă necesită timp pentru implementarea sa; trebuie să iasă organic, ca un fruct dintr-o floare, din evoluția ulterioară a filosofiei, științei și vieții ") Sinteza este conturată chiar de Bergson, dar instabilă și instabilă; ea poate fi aprofundată doar comparând Bergson cu sistemele clasice ale filosofiei mondiale * * * Acum că am stabilit cel mai valoros lucru din filosofia lui Bergson: cerința interacțiunii continue între intelect și intuiție, trebuie să luăm în considerare numeroasele abateri și erori ale metafizicii sale Virtutea filozofiei sale se află la mijloc între vicii opuse, iar acestea din urmă, care fac metafizica lui "rea" merită atenția noastră, pe de o parte, datorită influenței excepționale pe care Bergson o exercită asupra gândirii moderne, iar pe de altă parte , datorită apropierii, în ce fel de metafizică stă în concordanță cu filosofia clasică germană în persoana lui Fichte și Hegel Alogismul dogmatic al lui Bergson se autodistruge, pentru că dacă absolutul este înțeles doar prin intuiție, atunci nu trebuie exprimat și nu poate fi exprimat prin niciun concept, simbol, niciun cuvânt (λόγος), nimic nu se poate spune despre el, nici măcar nu se poate aplicați-i categoria "realitate"; în legătură cu această "esență de neînțeles" va trebui, așa cum subliniază pe bună dreptate Kroner, "să se mulțumească cu tăcerea") Î fitl și psiho p) ib Ni se pare că observaţia domnului

Babynp că Bergson "a subestimat semnificaţia reală a intuiţiei senzuale" ib Biblioteca ''Runiverse'' - - venerația "x) Cu toate acestea, Bergson nu este mulțumit de aceasta și pronunță un cuvânt hotărât și chiar decisiv (λόγοζ) despre absolut Formează titlul lucrării sale principale: absolutul este evoluția creativă Acest concept, sau simbol, rezolvă ghicitoria vieții și conștiinței în relația lor cu materia moartă, rezolvă ghicitoria lumii în general: acum se afirmă decisiv despre absolut că "este psihologic în esența sa, și nu matematic și logic, ea trăiește cu noi Ca și noi durează "*) Acum ne înțelegem pe noi înșine și toată viața lumii nu ca pe un "fenomen", ci ca pe un "lucru în sine") Nu se abate aici filosofia lui Bergson de la alogismul ei dogmatic la extrema opusă? Se apropie de raționalismul dogmatic prekantian? Aparent, Bergson crede că metafizica sa a găsit concepte atât de "fluide și flexibile", simboluri atât de adecvate, încât a exprimat complet intuiția absolutului și, în consecință, absolutul însuși) dogmatism Asemănarea cu raționalismul prekantian este de netăgăduit: dacă pentru Spinoza soluția problemei lumii, lucrul cunoscut în sine, va fi o substanță, "pulsând (în cuvintele lui Kuno Fischer) cu ritmul eternei cauzalități, atunci pentru Bergson va exista și un "impuls de viață", "durată concretă", "evoluție creativă" Să luăm acum în considerare acest concept central al sistemului său mai detaliat În primul rând, "creativitatea" presupune categoria timpului, iar Bergson le contopește, le identifică Logo-uri Cartea Moscova Coroane Filosofia evoluției creative Pagină Kroner numește pe bună dreptate această latură a filozofiei lui Bergson "antiraționalism dogmatic", "antiraționalism extrem, distrugând fundația pe care se sprijină el însuși" (pp -), dar nu dezvăluie la Bergson o alta mai valoroasă tendință exprimată în "introducerea în metafizică") /ev creatr b) L'ev creator b rusă pe p Cf Babynin ib) Nu peste tot, desigur, Bergson afirmă acest lucru: mai sus au fost date citate opuse, dar o asemenea abatere de la principiile stabilite este evidentă) L'ev crea' b rusă pe pagina : Biblioteca ''Runiverse'' - - este creativitate (invenție), sau altfel nu este nimic*) "Timpul adevărat înseamnă creativitate* (la durée vraie semnifică création)) "Să ne obișnuim să vedem toate lucrurile sub specie ãurationis", a spus el la ultimul congres de la Bologna); atunci nu vor mai exista "stări staționare" și "lucruri moarte!"*) și constituie adevărata substanță a lumii "Ce fel de metafizică caracterizează cu succes domnul Babynin cu termenul de "pancronism") fântână") Așa este Dumnezeul lui Bergson, op "nu este ceva terminat; el este viață continuă, acțiune, libertate Dar dacă intuiția absolutului ne dezvăluie aceasta din urmă ca creativitate, durată, continuitate, atunci ce va fi, într-un asemenea caz, neschimbător, imobil, discontinuu, separat? Nu va avea sensul realității adevărate și se va transforma într-o iluzie, într-un produs subiectiv al intelectului nostru Intelectul înțelege doar discontinuul, separatul, imobilul Inteligența noastră are un mecanism cinematografic și, ca și cinematograful, dorește să exprime o continuitate reală într-o serie de cadre fixe și separate) În general, conceptele de "inert și nemișcat" și numai intuiția cuprinde o durată continuă: "nu ne gândim la realul) ib L'ev creator rusă pe) ib L'ev creator Rusek, trad Cf L'ev cr pp rusă pe cc θ) Discursul lui Bergson, vezi Revue de Meth et de mor noiembrie H Bergson "L'intuition philosophique" p) ib ,) ib) Î Phil p psiho p) L'ev creator rusă pe (în acest caz, fără succes) p Traducerea corectă, desigur, este din Babynin ib) L'ev creator ib Apropierea acestui loc de Fichte este izbitoare!) Similul preferat al lui Bergson, folosit aproape peste tot, vezi în special: L'ev creator

Capitolul IV (p), intitulat "mecanismul cinematografic al gândirii şi iluzia mecanică " În acest capitol, vezi în special pp - * Biblioteca ''Runiverse'' - - timp; dar o reescalăm" x) Aici zac toate erorile "metafizicii" lui Bergson, care o fac "rea" și dogmatică În primul rând, nu este adevărat că conceptele sunt inevitabil "inerte și imobile " și nu înțeleg decât discretul; atunci conceptul de mișcare, așa cum este exprimat în mecanica modernă, ar fi imposibil), și apoi, desigur, ar trebui să sunt de acord cu Zenon că mișcarea este de neconceput, dar mecanica și matematica modernă se gândesc la mișcare, în această zonă rațională nu este loc pentru intuiție și este prea devreme pentru a-i cere ajutorul și nemișcat Z) Bergson trebuie să accepte în mod necesar acest amendament pe propriile sale principii și, în unele locuri, așa cum am arătat mai sus, îl acceptă Cu toate acestea, nu elimină erorile ulterioare importante Într-adevăr, să fie durata și continuitatea concepte, categorii; Dar poate sunt atât de perfecți încât pot exprima în mod adecvat intuiția absolutului? În fine, dacă chiar și acest lucru este complet imposibil, atunci poate că aceste concepte sunt incomparabil mai perfecte, mai valoroase decât conceptele de discontinuitate și imobilitate; atunci acestea din urmă ar putea fi aruncate ca fiind inutile sau le-ar putea oferi un rol inferior și de serviciu? Toate aceste presupuneri sunt în fața lui Bergson și toate sunt eronate Conceptele de discontinuu și neîntrerupt, durabil și imobil, mereu schimbător și neschimbător, sunt opuse fundamentale, opuse, imposibile și de neconceput unul fără celălalt Acest Bergson a trecut cu vederea, nu a apreciat filozofia greacă și nu a înțeles acest gând profund al ei Ca toți metafizicienii dogmatici, ots exprimă absolutul de o parte a unei opoziții și, în consecință, îl face x) L'ev creator Vezi Babynin Întrebare Phil și psiho pagini) S-a subliniat mai sus că Bergson însuși a recunoscut posibilitatea și necesitatea conceptelor de flexibil și mobil pentru noua metafizică El însuși a caracterizat ztpm și noua știință, noua matematică Din nou, el se abate de la principiile corecte stabilite a) O confirmare izbitoare în acest sens este logica lui Hegel: dinamismul conceptelor și "evoluția lor creatoare" constituie sufletul acesteia Crocker a subliniat pe bună dreptate acest lucru, vezi ib Biblioteca "Runivers" - - unilateral, unilateral, neabsolut; cu alte cuvinte, își blochează pentru totdeauna calea către absolut, pentru că este imposibil să te deplasezi spre el dintr-o parte Greșeala s-a schimbat doar în faptul că pentru el absolutul trebuia să fie în intuiție, în irațional, iar raționalul a rămas deoparte, ca mai jos, mai rău, iluzoriu; acum se recunoaște ca fiind posibilă exprimarea absolutului în concepte, dar în același timp se presupune doar în continuu și durabil, iar discontinuul și stabil este declarat mai jos, mai rău, iluzoriu Iluzionismul este întotdeauna însoțitorul metafizicii proaste Dar durabilul continuu este în sine imposibil și de neînțeles fără durabilul separat Πάντα pel al lui Heraclit în fluxul său continuu presupune separarea zilei și nopții, a nașterii și a morții; arderea neîntreruptă a procesului lumii este "un foc aprins prin măsuri și stins prin măsuri" (d) Melodia este, desigur, continuitate și durată și un impuls creator, dar este posibil fără ritm, discontinuu, separat, neschimbător? *) Bergson introduce în metafizica sa conceptele de concret și abstract, viu și mort; acelasi lucru se repeta si asupra lor greșeală: concretul și viu sunt declarate a fi adevărate și absolute, în timp ce mortul și abstractul devin o iluzie Să aruncăm acum o privire generală asupra întregii game de concepte ale noii filosofii a lui Bergson El ne va apărea sub această formă: x) "Πυρ άείζωον, άπτόμενον μέτρα καί άηοσβεννύμενον μέτρα" Dieis

Neg v ep Beri * pr treizeci) Melodia este un exemplu atât de viu al "duratei", timp real, plin, creator al lui Bergson, încât cu siguranță nu a ezitat să o folosească, vezi L'intuition philosophique ib p : "melodie, unde totul devine , și mai mult, acolo unde devenirea, fiind substanțială, nu are nevoie de suporturi" (n'a pas besoin de support) Nu este adevărat: melodia are nevoie de ritm În alt loc, Bergson se întâlnește cu conceptul acestui din urmă: "intelligentsia trebuie să învețe ritmul " "Acțiunea este discontinuă, ca orice pulsație a vieții și, prin urmare, conștiința trebuie să fie, de asemenea, discontinuă" L'ev creator b Dar dacă "viața pulsa", atunci aceasta înseamnă că discontinuitatea și continuitatea se contopesc în ea inseparabil Este uimitor cum Bergson nu trage această concluzie! Dar continuă să se opună "două aspecte ale experienței": faptele, discontinue, " durată pură, nesupusă legii și măsurii * (L'intuition philosophique p) Aici metafizica "rea" a lui Bergson devine ilustrativă: el recunoaște melodia ca realitate, iar ritmul ca o iluzie! Biblioteca "Runivers" - - Intuitiv - discursiv (irațional) - (rațional) intern, subiectiv, - extern, obiectiv, mental material dezinteresat teoretic - practic-util lung - nemișcat continuu - discontinuu concret - abstract viu * - mort Cea mai importantă greșeală este că absolutul se află de o parte a tuturor acestor opuse (absolut=intuitiv, intern, continuu etc) Apoi intuitivul se identifică cu interiorul, continuul, continuul etc , în timp ce toate aceste definiții sunt raționale și sunt rezultatul analizei, al opoziției (subiectivul se opune obiectivului, continuul discontinuului) Din acest motiv, întregul tabel ar trebui să arate astfel: s Intuitiveex) discursiv * (irațional) (rațional) Subiectiv - obiectiv lung - imobil continuu - intermitent Toate aceste diviziuni raționale sunt modalități de raționalizare a intelesului intuitiv, a iraționalului Dar apoi, și în combinarea acestor opuse raționale, există o greșeală importantă: subiectivul, pe termen lung, continuu, x) Este suficient să privim acest tabel pentru a vedea eroarea identificării iraționalului și intuitivului: intuiția este experiență, iar experiența este subiectivă, prin urmare intuiția nu este irațională în toată profunzimea și amploarea ei A defini iraționalul ca o experiență goală înseamnă a-l regionaliza într-un grad remarcabil Biblioteca "Runivers" - - se ciocnesc unul cu altul pe același plan, în timp ce în realitate se intersectează și se află pe planuri diferite, subiectiv, psihic - poate fi atât continuu, cât și discontinuu, și lung și neschimbător, atât concret, cât și abstract; și invers: obiectivul, exteriorul poate fi exact același discontinuu și continuu (de exemplu, continuitatea spațiului) etc în raport cu alte concepte Vedem acum că conceptul central al metafizicii lui Bergson, "evoluția sa creatoare" nu este ceva simplu, imediat clar, dat în experiență; dimpotrivă, avem aici un întreg nod de concepte și simboluri, nedivizat, inconsecvent, problematic x " Evoluția creativă** este o idee care are rădăcini adânci în gândirea filozofică mondială: atât Platon, cât și Aristotel și Leibniz o fac centrul sistemelor lor; ei sunt urmați de idealismul clasic german: Kant, Fichte, Schelling și Hegel Fichte a fost primul care a spus că absolutul nu este un lucru, ci viață, acțiune, libertate, urmat de Schelling și Hegel Bergson afirmă același lucru în aceiași termeni literali despre absolut Care este diferența profundă dintre intuiționistul francez și idealiștii germani? Și adevărul este că "evoluția creativă" și "impulsul de viață" ale lui Bergson sunt doar simboluri artistice, imagini care ar trebui să-și exprime intuiția Bergson tratează conceptele cu neîncredere și, prin urmare, nu este deranjat de faptul că simbolurile sale reprezintă un amestec și nu un

sistem de concepte Este diferit în idealismul german: acolo evoluția creativă crește într-un sistem de concepte mobile, conectate dialectic După cum am văzut, nici măcar Bergson nu s-ar putea lipsi de concepte: simbolurile și imaginile trebuie să însemne ceva, iar a înțelege ce înseamnă ele înseamnă a dezvălui acele concepte care sunt încorporate în ele embrionar) Kroner remarcă pe bună dreptate (ibid): "În cuvintele evoluție creativă se intersectează sensuri logice, psihologice, biologice, etice și estetice, fără a fi delimitate unele de altele " P Pe tot ceea ce nu se supune categoriilor a unei științe naturale mecanizante și speră să facă față acestei diversitate cu simboluri atât de nediferențiate și complexe precum élan vital sau évolution créatrice Este ușor să creezi unitate prin simpla ignorare a diferențelor Pagină Biblioteca ''Runiverse'' - - Să presupunem că acceptăm ideea de "timp creativ" exprimată de Bergson, dar atunci cum ar trebui să privim timpul care este introdus în mecanică și în care nimic nu este creat sau evoluează? Sau nu e timpul? Pe de altă parte, nu este creativitate creație liberă? libertate etică? Revarsă impulsul inconștient al naturii? Este conștient sau inconștient? Ce fel de creativitate este artistică, estetică? sau poate ceva? O întreagă rețea de probleme se desfășoară aici în fața noastră și necesită construirea unui sistem de filozofie, căci rezolvarea uneia este legată sistematic de rezolvarea alteia Aici Bergson nu ne poate ajuta în nimic: dimpotrivă, el introduce multe confuzii dăunătoare În nici un fel și în nimic nu poate înlocui opera titanică a idealismului german; dar el poate sublinia unele dintre erorile și abaterile acestuia din urmă și trebuie să ținem seama de vocea lui Acest amendament va fi cel mai radical în raport cu antipodul său filozofic, panlogul Tegel "Evoluția creativă" a absolutului este rațională în întregime, susține Tegel, ea se desfășoară într-un lanț dialectic de concepte pure; nu, este irațională în întregime, vrea să afirme Bergson; el vrea, dar nu poate, așa cum noi au arătat și, prin urmare, este forțat să se încline în fața soluției corecte, care a fost conturată de Kant și dezvoltată în continuare de Fichte: evoluția creativă este țesută din elemente raționale și iraționale Această idee este apărat și în neo-kantianismul modern Există, prin urmare, vreo valoare în apelul lui Bergson la intuiție? Fără îndoială că da! "Acest curent al filosofiei moderne, care este legat de idealismul german și de gândirea greacă, riscă să cadă în panlogismul lui Hegel Iraționalul, recunoscut în neokantianismul modern, capătă cu ușurință aspectul a ceva mai rău, mai puțin valoros în comparație cu conceptele pure, un fel de rămășiță enervantă, ceva întunecat și confuz, căruia i se opune "gândirea pură"; este prea mult ușor de acceptat această gândire pură, pentru ceva infinit mai valoros decât această rămășiță necurată, acest gunoaie care rămâne în ciuda străduinței neobosite a minții pentru "puritate" Biblioteca "Runivers" - - De aceea, filosofia modernă ar trebui să asculte vocea lui Bergson, pentru care iraționalul nu este o rămășiță enervantă, ci o sursă de noi revelații: fără intuiție, fără o premoniție a profunzimii misterioase, nepercepute a ființei, filosofia încetează să mai fie " iubire", "eros", "străduință", își pierde "impulsul de viață" și se transformă în dogmă școlară; "sarcinile ei nesfârșite" reprezintă atunci cel mai rău dintre infinitate - desfășurarea și rearanjarea nesfârșită a conceptelor care nu au nimic de înțeles (înțeles), care nu "vânează adevărul" și își păstrează "puritatea" cu spuma sterilității eterne Bergson a avut dreptul și ar fi trebuit să vină în față cu antiteza sa față de raționalismul dogmatic); și a făcut-o cu mare pricepere A susținut lumina

tremurătoare a intuiției, "acea lampă aproape stinsă *), aruncând lumină în adâncurile necunoscutului Există ceva fascinant în personalitatea acestui filozof, care provoacă "simpatie intelectuală" pentru el, pentru căutările sale; aceeași "simpatie intelectuală" pe care vrea să o trezească în noi pentru întreaga lume Privirea lui nu este îndreptată înapoi, nici către zona străbătută și măsurată de minte, nu calculează și sistematizează achizițiile logice ale omenirii, el privește înainte, în întuneric, distanța neexplorată, și de acolo așteaptă toate revelațiile viitorului cunoştinţe Pentru acest eros cu adevărat filozofic, pentru această "simpatie intelectuală" pentru necunoscut și infinit, pentru o iubire intuitivă (dacă nu intelectuală) față de Dumnezeu, trebuie să-i iertăm toate păcatele metafizicii sale raționale Și chiar și imaginile vagi ale acestuia din urmă, pline de concepte neclare, păstrează o oarecare valoare din acest punct de vedere: a spune că lumea * viața nu este Acest lucru este remarcat pe bună dreptate de critici: James, printre entuziasmul nemoderat oferit lui Bergson, dă o evaluare corectă a filozofiei sale; o vede în opoziția lui Bergson față de "tradiția filosofică care interpretează logosul sau gândirea discursivă în general ca singura cale către adevăr") Kroner spune: "În sublinierea motivului antiraționalismului, vedem cel mai mare, poate cel mai mare , lucrare a filozofiei lui Bergson " Logos Carte I Mier Babynpn Întrebare Phil și psiho Pg ooh) L'ev creator p Biblioteca ''Runiverse'' - - nu este înțeles nici prin conceptele de mecanism, nici prin conceptele de oportunitate și că este un "impuls de viață", "evoluție creativă" - a spune asta, desigur, nu înseamnă a rezolva problema, dar nu înseamnă a supraviețui, a simți și a pune problema acolo unde este adesea Evoluția creativă a vieții este irațională în raport cu conceptele de mecanism și scop!Nu are dreptate Bergson în privința asta? În ciuda tuturor acestor merite incontestabile, Bergson nu poate deveni totuși liderul filosofiei moderne; în cel mai bun caz, el nu poate fi decât aliatul ei El a înțeles nevoia de a scăpa din lanțurile raționalismului dogmatic, dar nu a înțeles un alt efort al filozofiei moderne - efortul de a ieși din psihologism și subiectivism Opoziția dintre intelect și intuiție este o opoziție psihologică și ne cufundă fără speranță în subiect: intelectul va fi gândire discursivă, iar intuiția o experiență irațională; Dar iraționalul trăiește doar în adâncul egoului nostru? "Cerul înstelat deasupra mea" nu adăpostește iraționalul? Și odată cu el, viața ei în lume cu "impulsul său de viață"? Sau poate că toate acestea sunt doar "ideea mea"? în cel mai bun caz, ideea noastră, conștiința noastră? Bergson se pare că așa crede: "absolutul este psihologic în esența sa" este cuvântul său decisiv O metafizică atât de proastă, acele cătușe ale panpsihismului și ale subiectivismului din care este ruptă gândirea modernă! se grăbește spre întinderea adevăratului-bezprvEbltiago / Opoziția antică a lui πέρας și ἄπειρον, și apoi a formei și a materiei, are acel avantaj uriaș față de opoziția lui Bergson de intelect și intuiție, TÇ nu este transferată la subiect * Filosoful nostru rus Lossky deține, fără îndoială, un loc de cinste printre intuiționiștii moderni Împreună cu Bergson și Lask, el avansează sensul iraționalului și luptă cu raționalismul dogmatic În ciuda multor greșeli și abateri de la calea aleasă, care, totuși, sunt inevitabile cu orice amenajare de noi drumuri, Lossky, în opinia noastră, în principalele sale aspirații este un reprezentant al acelui curent al filosofiei moderne, care aparține viitorului Două aspirații conduc Biblioteca ''Runiverse'' - - filosofului nostru de-a lungul întregului drum al cercetării sale:) dorința de a se elibera de idealismul subiectiv, de

transformarea lumii lucrurilor în reprezentări și numai reprezentări, dorința de ontologism și) dorința de a pune în față întreg sensul și întreaga valoare a elementului de cunoaștere intuitiv, irațional, dat imediat Lăsând deoparte pentru moment luarea în considerare a modului în care Lossky depășește idealismul subiectiv, deoarece acesta se referă la următoarea secțiune despre subiect și obiect, ne vom concentra pentru moment doar asupra modului în care el stabilește raportul dintre rațional și irațional Procesul cunoașterii constă în faptul că conținutul nerecunoscut al conștiinței (adică dat imediat, experimentat) este recunoscut Dar ce înseamnă să recunoști? Aceasta înseamnă a compara dat, conținutul conștiinței cu alte conținuturi, pentru a-l compara cu acestea, asta înseamnă a distinge și a identifica În cartea sa "The Justification of Intuitionism" Lossky descrie procesul de cunoaștere în felul următor: "Obiectul cunoașterii este imanent procesului cunoașterii: este viața însăși, realitatea însăși, prezentă în actul cunoașterii, trăită în ea Dar acest lucru nu este suficient: viața însăși nu este încă cunoaștere, ea devine cunoaștere printr-un proces suplimentar, și anume procesul de comparație Prin urmare, cunoașterea este o experiență în comparație cu alte experiențe Atâta timp cât viața nu este supusă comparației, curge pentru mine, fără a face nicio comparație, ca ceva întunecat, fără formă, inconștient (adică neidentificat) Dacă merg într-o după-amiază fierbinte de vară de-a lungul malului râului, învăluită în vegetație luxuriantă și nu mă gândesc la nimic, nu-mi doresc nimic, de parcă mi-aș pierde sinele, mă contopesc într-una cu natura, atunci pentru mine nimic nu există izolat, totul se contopește într-unul curent obscur, puternic al vieții Dar apoi ceva s-a împroșcat peste apă, mi-a atras atenția asupra ei și a început procesul intelectual de discriminare Suprafața apei în formă de oglindă, malurile verzi ale râului, stufurile de coastă - totul a început să se separe unul de celălalt și acest proces nu se termină până când nu am suficientă dorință să privesc realitatea și să mă adâncesc în ea Sub influența discriminării, totul se diferențiază: fără formă devine decorat, urâtul capătă o imagine Prin urmare, cunoașterea este un proces de diferențiere Biblioteca ''Runiverse'' - - rensiirovanie realitatea prin comparatie (Grație procesului atomic, viața, fără a-și pierde realitatea, se transformă într-o viață reprezentată, într-o reprezentare, sau într-un concept) Cu toate acestea, în cunoașterea umană, nu se încadrează niciodată pe deplin în forma reprezentării: reține întotdeauna restul încă nediferențiat "x") Astfel, procesul de diferențiere poate merge la infinit: "fiecare obiect, adică fiecare colț al vieții lumii se dovedește a fi cu adevărat "infinit") Lossky acceptă, așadar, poziția principală a criticii, care afirmă că adevărul este o sarcină nesfârșită "Mintea umană, spune el, este infinit departe de idealul cunoașterii și, prin urmare, pentru o persoană, fiecare obiect este ceva acoperit numai în exterior cu o crustă nesemnificativă, o acoperire nesemnificativă de diferențiere și sub această crustă, ca înainte, ramane un fel de urat, care nu a trecut in forma reprezentarii, dar cu toate acestea, fiind definit ca un puternic si bogat in continut, fiind ") Adevarul nu este o copie a unui obiect, ci "obiectul in sine in o formă diferențiată? " *) Și întrucât această diferențiere merge la infinit, este clar de ce adevărul este un ideal, o sarcină nesfârșită Diferenţierea unui obiect prin comparaţie este o judecată^) Cunoașterea nu poate fi exprimată decât sub forma unei judecăți) "Adevărul rezultat din diferențiere este întotdeauna exprimat ca o judecată**) Judecata nu este, așa cum o definește logica

convențională, o combinație de concepte sau o combinație de idei; Judecata este trim ani I, inevitabil în orice cunoaștere, în fiecare obiect Toate reprezentările, conceptele și inferența sunt produse ale comparației, diferențierii și, prin urmare, toate sunt doar modificări ale unei judecăți Deoarece toate judecățile disting și compară, comparați) Lossky Justificarea intuiționismului din Sankt Petersburg P - mier Lossky Introducere în filozofie Partea I Introducere în teoria cunoaşterii din Sankt Petersburg P -) Justificarea intuitionismului) b) Ib õ) Ib ") Ib) Introducere în filosofie) Justificarea intuitionismului Biblioteca Runiverse - - se opun și se opun, atunci toate "au într-o privință un caracter analitic, iar în alta un caracter sintetic "Fiecare judecată este o analiză a laturii neidentificate a subiectului, dar în raport cu partea recunoscută a subiectului, fiecare judecată este o sinteză " Judecata diferențiază, analizează "realitatea întunecată haotică" și în același timp compară, sintetizează produsele acestei diferențieri, conectează laturile recunoscute ale realității O astfel de caracterizare a momentului rațional al cunoașterii, ca unul analitic-sintetic, ca opoziție și comparație, în opinia noastră, este o gândire profund adevărată, care are în spate o tradiție filosofică veche Pe bună dreptate, Lossky încearcă să arate cum iraționalul, întunericul, de nerecunoscut, este indisolubil prezent în toate judecățile Înaintea actului de comparație, realitatea stă în fața noastră ca ceva întunecat, haotic Primele acte de diferențiere separă o parte A din ea, realitatea ca și înainte, în ansamblu, rămâne întunecată și neclară, dar acum este deja caracterizată în mod clar și definitiv dintr-una dintre laturile sale ca A Actele ulterioare de diferențiere iau următoarea formă: ceva întunecat, dar deja definit pe o parte ca A, este definit în continuare ca B; ceva definit, deoarece AB este definit în continuare ca C etc ; de exemplu Merg pe o potecă forestieră și observ: ceva mic a trecut peste drum; ceva mic a trecut peste drum, a scârțâit etc e) Dacă pentru un plimbător acest mic ceva este x (deși nu obscuritate absolută: animalul care a alergat peste drum este evident un animal, dar nu se știe care), atunci este evident că în cazul în care a fost posibil să se prindă acest animal și dacă plimbătorul s-ar dovedi a fi un zoolog, atunci nici atunci x nu ar fi eliminat complet din acest obiect viu în infinitul său inepuizabil Este destul de corect că Lossky se referă la Karinsky, care, în "Clasificarea concluziilor", exprimase deja această idee mai devreme: adevăratul subiect al unei judecăți, spune Karinsky, este întotdeauna un obiect imaginabil la nesfârșit, un x, ceva care, în limitele prezentei hotărâri, rămâne inepuizabilă cu !) Jb -) Ib mier Introducere în filozofie Biblioteca ''Runiverse'' - - multe laturi; o idee determinată, care se leagă de termenul subiectului, are ca scop doar să indice acest subiect, doar să sugereze spre ce este direcționat gândul, căruia se intenționează să-i atribuie o anumită definiție ( ) Lossky acceptă această idee și adaugă doar că, în cele din urmă, "subiectul judecății este întotdeauna întunecat, inepuizabil, necunoscut pentru noi realitatea, dar într-o judecată foarte dezvoltată este desemnat cu ajutorul unei reprezentări ^ în care laturile ale acestei realități, deja diferențiate, sunt marcate în actele anterioare de cunoaștere și, prin urmare, poate părea cu ușurință ca și cum tocmai această reprezentare, ca experiență diferențiată, este subiectul judecății * Astfel, Lossky respinge afirmația proastă că judecata este o combinație de concepte} rău - pentru că ignoră întrebarea: de unde vin aceste concepte? Orice concept este deja o judecată Și, prin urmare, acel ceva, pe care îl judecă toate judecățile, va fi în cele

din urmă realitate irațională Am extras aici toate cele mai valoroase lucruri pe care le dă epistemologia lui Lossky cu privire la problema raportului dintre rațional și irațional Principalul dezavantaj al acestuia din urmă este, totuși, psihologismul și subiectivismul său Se simte un psiholog care a ieșit din școala lui Lipps, un epistemolog care a păstrat o legătură cu filosofia imanentă și Rickert "Cunoașterea este o experiență în comparație cu alte experiențe^ Dar experiența este o stare psihologică a subiectului, o stare de conștiință Cine experimentează și cine compară? putem întreba Și nu poate exista decât un singur răspuns: subiecte cunoscătoare "Judecata este, produsă de subiectul cunoscător, actul de diferențiere a unui obiect prin comparare") În acest sens, autorul nostru este de acord cu Rickert și, credem, prea grăbit Dacă iraționalul este doar o experiență subiectivă, iar raționalul constă din acte subiective de judecată și dacă logica este doctrina acestor acte ale subiectului, atunci ieșirea din subiectivism din idealismul subiectiv este imposibilă Această greșeală este făcută cea mai semnificativă și importantă acolo unde el, împreună cu Lipps, "conștiința subiectivității și a conștiinței) Karnsky Clasificarea concluziilor Pagină p) Justificarea intuitionismului) Ib Biblioteca "Runivers" - - obiectivitate" sau chiar mai rău, sentimentul de subiectivitate și obiectivitate îl face un criteriu al adevărului) Obținem un criteriu subiectiv-psihologic al adevărului: adevărul este ceea ce este experimentat ca adevăr Adevărul este ceea ce experimentez ca obiect și nu ca invenția mea, ci toate amăgirile lumii aveau aceste proprietăți, precum și halucinațiile, delirul, somnul Chiar și acolo unde autorul este cel mai eliberat de subiectivism, în Introducerea în filozofie, el nu este complet eliberat de acest păcat originar: acea ultimă unitate, în cadrul căreia se stabilește raportul dintre rațional și irațional, subiectiv și obiectiv, apoi unitatea, pe care Lask numește sens, existent cu adevărat, filozoful nostru, împreună cu școala imanentă, numește conștiință Totul este conștiință În limitele conștiinței se află toate distincțiile posibile Pentru Lossky, principala opoziție dintre rațional și irațional este "o analiză a compoziției conștiinței *); iraţionalul este doar "conţinutul neidentificat al conştiinţei") Dar, închizându-se într-un cerc fermecat al conștiinței, făcând acest cerc atotcuprinzător, autorul își blochează astfel calea către ontologismul adevărat, deoarece lumea lucrurilor direct - în opinia sa - prezentă în cunoaștere, va fi totuși o lume în conștiință Și totuși, nu mai puțin decât de-a lungul întregii cercetări, autorul nostru este inspirat de efortul de ontologism, efort care merită deplină simpatie Singura problemă este că problemele logicii ontologice sunt abordate din latura subiectivă epistemologică, psihologică, "propedeutică", iar acest lucru este sistematic greșit) se alătură adevărului* pentru a răspunde la întrebarea "cum devine realitatea adevărul care există pentru mine" b -) Introducere în filosofie , urm) Ib) Acest lucru a fost subliniat pe bună dreptate de L Lopatin, vezi articolul său critic "The New Theory of Cognition" Questions of Phil and Psych , martie-aprilie, pp - õ) Vezi* Lossky Introducere în filosofie, p Biblioteca ''Runiverse'' - - Acest lucru, în cele din urmă, Lossky este obligat să recunoască Rămâne să aleagă între imanentism și înclinația spre ontologism În Introducere în filosofie, el face această alegere: "critica", spune el, "este obligată să ia în considerare ființa cognoscibilă întotdeauna imanentă în conștiință Dimpotrivă, conform teoriei intuiționismului, subiectul și conținutul cunoașterii pot fi transcendente nu numai în raport cu subiectul cunoaștere, ci chiar în raport cu orice conștiință " Abia

acum autorul nostru poate interpreta ontologic distincția sa între rațional și irațional Iraționalul nu va mai fi o "experiență" care se află în conștiință, ci o rămășiță întunecată a conștiinței, ci cea mai inepuizabilă, incognoscibilă, haotică realitate în întregime, iar experiența irațională va fi doar un moment, un colț din aceasta fără limita in La fel, viitorul rațional nu este o judecată, ca "act al subiectului*, ci o "legătură între elementele lumii*, o legătură" atât de logică, cât și ontologică, "o legătură reală între elemente a realității", "o dependență funcțională între părțile lumii*) În ceea ce privește raționalul în conștiință, recunoscut în contrast cu neidentificatul, el reprezintă doar un moment, o latură a raționalului în general, care îmbrățișează întregul tărâmul ființei - ideal și real, material și mental Astfel, Lossky ajunge la conceptul de logică ontologică, care stabilește "cele mai importante proprietăți ale lumii, cum ar fi comparabilitatea părților lumii (adică, existența identice și diferite în ele), dependența funcțională între laturi a lumii etc "), cu alte cuvinte, stabilirea principalelor categorii de fiinţă O astfel de ontologie este logic înaintea oricărei fenomenologii, oricărei "teorii prepedeutice a cunoașterii*, care studiază modul în care "subiectul se alătură adevărului*, căci doar ea relevă "înseși compoziția adevărului*" Aici Lossky a recunoscut și a exprimat deschis acest lucru Abia acum s-a ridicat la ontologismul adevărat și a depășit imanentismul și subiectivitatea ib Cursiva lui Lossky) ib x) -ib Biblioteca ''Runiverse'' - activismul propedeuticii sale epistemologice Abia acum a abordat problema pliilosopliia prima, pe care nici o fenomenologie, nicio epistemologie subiectivă nu o poate preceda, pentru că philosopliia prima stabilește primele opoziții dintre subiectiv și obiectiv, ideal și real, material și psihic, rațional și iraționalul Biblioteca "Runivers" CAPITOLUL ŞAPTE Rațional și irațional în filosofia antică Haosul antic "Infinitul lui Anaximandru Limita și infinitul la pitagoreeni și Platon Forma și materia la Aristotel Materia, ca infinitate de posibilități Plotin Materia, ca mamă de neînțeles a tuturor, și materia, ca nimic Concret și idealism detaşat Ideea de a izola anumite opuse și distinse de o ființă întunecată, indistinguită, haotică este una dintre cele mai vechi idei ale omenirii Apare deja în explicația mitologică a lumii Teogonia lui Hesiod face ca haosul antic să fie începutul tuturor Din el ies în evidență, născut întunericul subteran al Erebusului și nopților, și lumina pură a Eterului și a zilei Acest mit conține un gând etern, care a fost apoi acceptat de filosofia lumii Haosul antic este nemuritor, nu se dizolvă în creațiile sale;prin toate diviziunile și distincțiile, abisul său întunecat se lasă Există haotic în toate: atât în natură, cât și în sufletul omenesc Există ceva teribil şi atrăgător pentru noi în acest străvechi strămoş, în care sufletul îşi simte înrudirea cu lumea, căci încetează să se mai distingă de lume "O, nu cânta aceste cântece groaznice despre haosul străvechi, despre cel drag Cu câtă lăcomie ascultă lumea duhului bolnav de poveștile iubitului, De la muritor izbucnește în piept, Și tânjește să se contopească cu nemărginitul O, nu trezi furtunile celor care au adormit, haosul se agită sub ei! În cuvintele de geniu ale poetului, haosul își găsește expresia filozofică, aceeași pe care a găsit-o și la Anaximandru: haosul este infinitul (άπειρον) Biblioteca "Runivers" - - Anaximandru face din infinit începutul tuturor (αρχή) Toate lucrurile se nasc din ea, se nasc din ea, ca dintr-un singur fundament, prin separarea contrariilor Așa interpretează Aristotel ά'πείρον al lui Anaximandru (εκ τον έτος ¿νον-οας τας εναντιότητας έκκρίνεο&αι) χ) Infinitul este neînțeles,

nedefinitul, nu i se poate distinge din calități, căci nu i se pot distinge din calități definiție Άόριοτον καί κατ' εΐόος καί κατά μέγε&ος îl numește Teofrast *) Dar lucrurile individuale care au apărut din infinit nu au o existență puternică independentă Ei ispăşesc vina limitării, certitudinii, împotrivirii lor prin faptul că, fiind de ceva vreme, se dizolvă apoi din nou în sânul misterios al infinitului) Numai că este "cuprinzător, fără vârstă, nemuritor, care guvernează totul* Așa subliniază Anaximandru infinitul și puterea misterioasă a neînțelesului, în comparație cu care definițiile și distincțiile finite, raționale sunt slabe, relative și muritoare Incomprehensibilitatea fără margini este începutul real ("(OD) al filosofiei Oricât de mare ar fi sensul infinitului, nu este, totuși, totul Deja în Anaximandru este clar că definiția, opoziția, evidențierea lucrurilor individuale nu este infinitul în sine, ci altceva, opusul său Acest nou început este proclamat de pitagoreici: ei pun limita și nelimitatul la temelia tuturor Πέρας și άπειρον sunt pentru pitagoreici ultimele opuse fundamentale, ultimele esențe și în niciun fel predicate ale oricărei alte esențe, de exemplu foc, pământ) "Natura, situată în spațiu (ordinea mondială) ", spune Philolaus (fr), "este armonios *) Arist fiz A a) D ,) "În acele începuturi, din care toate lucrurile își au originea, în aceeași ele sunt nimicite prin necesitate, în pedeapsă și ispășire, pe care le plătesc unul altuia pentru neadevăr, după o anumită ordine de timp* Deci carte S N Trubetskoy traduce un fragment din Anaximandru Est vechi fpl Partea I Moscova p) Arist Întâlnit I, , și * Biblioteca "Runivers" - - și determinarea; așa este aranjat întregul cosmos și tot ce este în el * d) Limita este un început rațional, luminos, ordonator; limita scoate în evidență pentru prima dată ceva definit din întunericul infinitului În matematică, pitagoreicii au văzut pe bună dreptate întruchiparea tărâmului limitelor A determina înseamnă în primul rând a măsura și a număra; numărul și măsura stau la baza oricărei certitudini "Întregul cer este armonie și număr* Dar tărâmul limitelor nu este doar tărâmul raționalității teoretice; Armonia sferelor cerești nu este doar mecanica cerească a lui Galileo, este, împreună cu aceasta, ceva estetic, - muzică cerească, consonanță, "simfonie" Meritul pitagoreenilor este că au extins dominația limitei, măsurării, armoniei, atât în zona teoretică, cât și în cea etică și estetică; iar acest merit nu trebuie ascuns de faptul că "dreptatea" și "armonia muzicală" sunt reduse de ele la numărul * * * * *), adică sunt teoretizate, sărăcite Ideea principală rămâne grandioasă: universalitatea, panarhia corelației dintre πέρας și άπειρον Limita împarte și unește, se opune și conectează contrariile și, prin urmare, există simetrie (proporționalitate) și armonie Și unul și același principiu al limitei, principiul unirii și al opoziției, trăiește, atât în armonia tonurilor opuse (înalte și joase în octavă), cât și în armonia aspirațiilor eterogene ale oamenilor, uniți într-o singură societate printr-o măsură de dreptate și în armonia rapoartelor geometrice, în unități matematice ale diversității Diferența specifică a acestor trei domenii desigur nu este dată, ea constituie problema filozofiei ulterioare, în care, poate, atât Kant, cât și idealismul german nu au dat încă o soluție finală (mai ales în ceea ce privește estetica) Dar un lucru este clar: aici avem în fața noastră contrariile cu adevărat fundamentale ale haosului și cosmosului, rațional și irațional, limită și nelimitat), din care x) Per carte S N Trubetskoy Vezi ref vechi Phil Pagină) Vezi Arist Întâlnit I Iar Aristotel însuşi în această privinţă ar trebui în spatele lor, determinând dreptatea,

cum voi tranzacționa s) Este clar că ultima formulare este mai bună decât primele două: mos "este o ordine estetică, frumusețe și, prin urmare, deja conceptele de limită, raport, minte, ¿¿sAosh este folosit mai ales în raport cu sfera conștient sau inconștient, filosofia lumii a fost și va continua să fie trimisă, și ignorând ceea ce va duce la unilateralitate inutilă, sărăcie, incapacitate de a înțelege și, în consecință, de a rezolva tragedia lumii Cu deplina conștientizare a importanței profunde a pasului său, Platon intră pe această cale, aprinsă de pitagoreici "Există și nu poate fi o cale mai bună decât aceasta: Îl iubesc mereu, deși adesea s-a ascuns de mine și m-a lăsat singur în mijlocul nedumeririi Nu este foarte greu să-l subliniez, dar este extrem de dificil să-l folosească Între timp, tot ce a fost inventat vreodată în domeniul artei a fost descoperit doar în acest fel El este, parcă, un dar divin pentru oameni, furat de Prometeu Atat de solemne cuvinte teoretic și chiar dacă, împreună cu Aristotel și Kant, se extinde la sfera practică (νους πρακτικός, rațiunea practică), atunci tot nu acoperă domeniul estetic? Expresia "minte estetică" este cu greu potrivită) "În filozofia ulterioară a lui Platon și Aristotel, toate aceste contrarii au fost reduse la un dualism de formă, forță activă, formativă, dând totul o formă (εἶδος), o anumită măsură, dispozitiv și materie nemărginite și nedefinite, inerte, pasiv și fără formă(r), spune cartea S Trubetskoy, op cit p Cât de mare este semnificația contrariilor pitagoreice pentru filosofia ulterioară, se poate observa dintr-o examinare a celebrului lor tabel (Arist Met a): acolo limita este în același rând cu unitatea, pacea, lumina, bunătatea, iar infinitul este în rândul cu mulțime, mișcare b , întuneric, rău Este destul de comun să identificăm infinitul, iraționalul, dat cu diversitatea, cu multitudinea; o astfel de înțelegere ne întâlnim atât la Kant, cât și la Fichte (das Mannigfaltige der Erfahrung), cât și în filosofia modernă; definirea, înțelegerea, raționalizarea sunt interpretate ca reducerea diversității, date empiric unității (vezi a noastră mai sus, pp -) Școala eleatică a văzut incomprehensibilitatea mișcării: pentru acele limite, pentru acele metode raționale finite de determinare cu care opera, mișcarea era într-adevăr absolut irațională Era nemărginit, ca pentru pitagoreici; dar școala eleatică a abandonat această latură a opoziției, neputând-o explica Prin aceasta, ea a dat prototipul clasic al metafizicii dogmatice (reale), care declară inexistent ceea ce nu poate înțelege, care realizează unitatea prin distrugerea unuia dintre contrarii Faptul irațional, dar inexorabil al zborului unui om și al zborului unei săgeți a fost declarat aparent (φαινόμενο?), iluzoriu; iluzionismul este însoțitorul constant al metafizicii rele În fine, înțelegerea infinitului ca rău și întuneric, atât de caracteristică filosofiei grecești, aparține pitagoreenilor Aici ei stau în opoziție cu Anaximandru Cu tine Socrate pregătește ascultătorii pentru perceperea ideii sale principale în dialogul platonician Philebus x) "Străvechii, care sunt superiori nouă și trăiesc mai aproape de Dumnezeu, ne-au dat o tradiție conform căreia tot ceea ce vorbim constă din unitate și multiplicitate, și are predestinație și bezprednost, crescută inițial" Ca de la unul şi mai multe lucruri din cele mai sus amintite, dincolo de tot ce are infinitate în sine* *) "Doamne пакладъ одно изъ сущаго, какъ безпредѣльное, дрогее-какъ предѣлъ* Тдν &se spune că, oamenii, număr infinit de lucruri, oe, sfârşitul*) Împreună cu pitagoreicii, Platon consideră că această opoziție este baza a tot ceea ce există, baza cognoscibilului, baza tuturor artelor și tuturor virtuților Πέρας este

prezent oriunde există vreo certitudine: "legea și ordinea" morală ** {νόμος καί τάξις) este o expresie a limitei care limitează infinitatea plăcerilor și plăcerilor;) armonia muzicală și ritmul sunt o combinație de limite) Limita este "simetria** și" simfonie**, număr și măsură), iar "toate artele și lucrările lor** își datorează existența măsurii (μέτρων)", dacă nu există măsuri, atunci nu există arte) Determinarea și măsurarea, introducerea limitelor și proporțiilor în orice, este activitatea lui πέρας\ este însoțită pretutindeni de ceea ce se măsoară, se disecă și care, împreună cu asta, eludează întotdeauna orice măsură definită În incomensurabilul, nemărginitul, proporționalitatea este introdusă cu greu; și totuși acest ceva evaziv, nedefinit, incomensurabil, pretutindeni prezent, nu este nicidecum inexistență {ούκ δν); dimpotrivă, este ceva foarte pozitiv - este o ființă greu de măsurat; viata grea d) Philebus V S Per Karkov Partea a V-a Moscova -) ib S Mier Parmen A Trans navg) Fileb S E- E) ib V x) ib D) ib A E) Politica d Hr si politica Biblioteca ''Runiverse'' - - (sau /schHelog), cum îl numește Platon aici) Astfel găsim în el ceea ce este exprimat în filosofia modernă prin termenul de irațional iar în filosofia greacă poartă numele de infinit Dacă acordăm atenție principalelor caracteristici pe care Platon le conferă infinitului său, atunci recunoaștem cu ușurință în ele "iraționalul" modern din hainele diferitelor școli filozofice Aspecte În teetetul său, Platon exprimă clar iraționalitatea sensibilului (de exemplu, culorile și sunetele): este "fluid", "evaziv", "veșnic evaziv", "mai puțină cunoaștere decât ignoranță ^; este greu de găsit un cuvânt pentru a exprima acest ceva; mai degrabă, totul poate fi numit nelimitat Împreună cu pitagoreicii, Platon este înclinat să echivaleze infinitul cu pluralitatea, iar limita cu unitatea; & καί πνλλα - este opoziția eternă inerentă în tot ceea ce există); iar dacă infinitul este multe, atunci întreaga activitate a logosului, activitatea de determinare, va consta în reducerea acestei mulţimi la unitate Sinteza diversității va fi atunci conceptul central al filosofiei, care stă la baza tuturor domeniilor sale Aceste indicații ale sensului infinitului nu sunt, totuși, cele mai bune la Platon Theetet arată destul de clar că diversitatea senzorială (sunete și culori) este rezultatul comparației și diferenței, al juxtapunerii și al opoziției, că acest material empiric se bazează pe conceptele de asemănare și diferență, unitate și pluralitate) Diversitatea și multitudinea nu sunt nelimitate; dimpotrivă, acestea sunt concepte, categorii La Parmenide, unde timpul este mai întâi identificat cu infinitul, apoi se exprimă gândul opus: timpul devine A) ib A) Theaet D E B) Fileb e D C) ib A) "άπειροι το πληΟος^ξυλλαβείν εις εν" Theaet D) Theaet A W S Biblioteca ''Runiverse'' - - principiul distincţiei, definiţiei - este opoziţia momentelor (log £ jror¿), de unde expresia unei limite) Astfel se corectează Platon Acum doar noi putem apreciază tot ce a reușit să spună în această zonă întunecată, aproape inaccesibilă cuvintelor Infinitul este ceea ce este opus conceptului, care are o natură diferită de concept (&εέρα φύοις τον είδους)) Este evaziv și incomensurabil, scăpând din orice "cât") creează "incertitudine în înțelegere" (άπειρον εκάστοτε ποιεί του φρονείν)) În astfel de expresii vii și convexe, Platon caracterizează ceea ce în filosofia modernă se numește irațional Fiecare definiție, fiecare naștere de logos, cosmos, armonie este pentru Platon o distincție, o separare a contrariilor de adâncurile întunecate ale infinitului Clasic este exemplul său de apariție a artei gramaticale: ea a apărut atunci când miticul Teut a evidențiat infinitatea sonoră a vocalei și consoanei õ);

a "separat" (διηρει) literele și a stabilit legătura lor (τον δεομόν) și unitatea) Opoziția lui Aristotel între formă și materie este, fără îndoială, aceeași idee clasică a filozofiei grecești pe care o găsim la Platon și la pitagoreici Materia intră aici în locul lui άπειρον Este caracterizat ca ceea ce stă la baza tuturor lucrurilor (υποκείμενον), la baza nașterii și distrugerii lor În acest sens, ea este ceva pozitiv, existent, dar ființa ei (τό είναι) Oh, Rapp XXL Vezi Hartmann Platos Logik des Seins Giessen S -) Parmen CD-uri) Fileb A- C În acest sens, se caracterizează ca natură, luând în sine "mai mult" și "mai puțin") ib E) "Τά φωνήεντα εν τω άπείρω κατενόησεν" Phileb V) Vezi, pe lângă toate cele de mai sus, analiza lui άπειρον din cartea lui Hartmann, remarcabilă din punct de vedere al profunzimii instinctului filozofic și al cunoștințelor lui Platon Platos Logik des Seins Giessen p - Semnificația sistematică a άπειρον a lui Platon a fost remarcată mai devreme de Natorp (Natorp Platos Ideenlehre Vezi Sachregister S) Biblioteca ''Runiverse'' - IОб - este altceva (ετερον) decât ființa oricărei determinări), este lipsită (οτέρηοις) de orice determinare, de orice concept, de orice formă); este fără formă, incognoscibil, nehotărât (ά'μορφος, άειόές, αγνωοτος, άόριβτος, άρρύ&μιβτος), străin de logos, inexprimabil în "cuvânt", inexprimabil * *); și, în sfârșit, este caracterizat direct ca infinitul (πενιροπεν) ±) În această opoziție extremă față de concept, în completa respingere a acestuia, materia este numită de Aristotel "materie primară" (πρώτη υλη) și, după cum vedem acum, este platonic άπειρον În urma lui Platon, este declarată izvorul mulțimii, în timp ce forma devine sursa unității) Până aici merge dependența lui Aristotel de Platon La fel ca Platon, Aristotel recunoaște sensul universal al limitei în opoziția sa cu nelimitat: limita este începutul, modelarea, rațională, cunoașterea și acțiunea de bază; toate categoriile sunt expresii ale limitei(r)) Originalitatea lui Aristotel nu stă aici, ea începe acolo unde el își transformă materia în posibilitate (όύναμις) Materia este fără formă, dar poate lua orice formă, este nedeterminată, dar poate fi definită; este de neînțeles, dar stă la baza oricărei înțelegeri, ca o condiție a posibilității sale de tinerețe, căci dacă nu există neînțeles, uimitor, atunci nu există posibilități infinite de cunoaștere Surpriza este începutul reflecției O problemă poartă în ea posibilitatea unei soluții Materia este, așadar, posibilitatea infinită a formelor, determinărilor, actualităților; ea poartă în ea însăși potența nașterilor, ca marea Mamă a tot ceea ce este real Arist Întâlnit Z,') tipul de gar uk materialul are a) à'vUxòv niciodată ca atare lecteon O a) b õ) a b) Acesta este sfârșitul cunoașterii și al cunoașterii și al lucrului Metaf zi, Sm о материи и формѣ у Аристотеля Tatarkiewicz Die Disposition der Aristotelischen Prinzipien (Diss) Marburg S - Vindelbavd Hist древн Phil șизд Спб р - Biblioteca ''Runiverse'' - - Într-o astfel de înțelegere, ¿πειροτ al lui Anaximandru este, parcă, restaurat la vechile sale drepturi: la urma urmei, a fost un principiu creator și un principiu creativ, pozitiv este exprimat în interpretarea infinitului ca posibilitate Dacă este caracterizată negativ ca privare (στερ^σις), atunci această privare a unei forme definite este, împreună cu ea, neîngrădire, lățime, posibilitate nemărginită Omul este nesemnificativ în realitate și infinit în posibilități, spune Vladimir Solovyov, iar în acest aforism arată semnificația etică a iraționalului, infinitului La urma urmei, posibilitățile nesfârșite sunt inepuizabile de rațiune, indefinibile, nelimitate, iar acest infinit este putere, nu neputință În Plotin întâlnim toate curentele gândirii grecești referitoare la irațional, întreaga moștenire a

pitagoreenilor, Platon și Aristotel, adâncită și unită într-un sistem aparte Materia (&yy), ceva nedefinit și fără formă (αόρι-οτοτ καί αμορφον), care stă la baza tuturor (iloyag ίμερον), nelimitat (¿π^ιροτ) - el, împreună cu predecesorii săi, se opune formelor ѣ (μορφ/), concept (¿¿doç), limită (πέρας)) Aprofundarea neîndoielnică a iraționalului la Plotin constă în primul rând în faptul că, spre deosebire de Platon, el afirmă definitiv că materia nu este o varietate (ποικιλία)); unitatea diversității (v καί πολλά) caracterizează întotdeauna sfera minții, într-adevăr, acolo unde există diversitate, există activitatea distinctivă și formatoare a minții, iar acolo unde nu există minte, nu există diversitate La urma urmei, imagini diferite (diverse imagini) indică o diferență și o comparație la un moment dat Materia nu este ceva perceput senzual; nu i se pot atribui calități precum culoarea, căldura, frigul, ușoarele și grele Ea nu este numai străină de cantitate și mărime (αμέγε&εζ), așa cum a recunoscut-o Platon, ci și fără calitate (¿ποιος)) Fiind lipsit de calitate, nu este un corp, este necorporal (ασώματος)) Cuprul este deci un exemplu prost pentru materie în sensul propriu õ) x) Plotin Eηη P IV ,) Eηη C IV) Eηη P IV) ib cf Eηη P IV și Eηη IП VI õ) Eηη IL V Biblioteca ''Runiverse'' - - După ce elimină astfel orice certitudine, chiar minimă, cantitativă și calitativă, ca produs al comparației, al raționalizării, Plotin ajunge la un concept limită aprofundat metodic al iraționalului Ce este acest ceva, străin de dimensiune și fără calitate? el intreaba; cum sa gandesti? şi răspunsuri: ca incertitudine (άοριοτια)) άπειρον pitagoreic exprimă adevăratul sens al materiei ' Se opune numărului, siglelor, limită, limită Dacă ordinul limită, atunci ceea ce este ordonat este nelimitat, όριζό-μενον το άπειρον είναι) Materia este infinitul în sine și nu în sensul că este infinit, adică nu în sensul că infinitul este predicatul ei, ci în sensul că este egală cu infinitul), Dar dacă materia, ca infinită, este caracterizată prin intermediul unei serii de negații, atunci nu este ea neantul complet, inexistența absolută? În această întrebare sunt concentrate toate dificultățile conceptului lui Plotin despre materie, toate dificultățile idealismului său și chiar, în cele din urmă, toate dificultățile idealismului grec și ale oricărui idealism în general Ar trebui idealismul să renunțe la materie, declarând că nu este nimic, sau în cel mai bun caz haos, întuneric și rău, și să devină un idealism renunțat, sau ar trebui să o recunoască ca ceva și să vadă un fel de putere în adâncurile ei întunecate, să o absoarbă în sine, nu a-și smulge ideile din ea, dar a le țese împreună cu ea, crescând împreună cu ea (concrescere) și, în consecință, a devenit idealism concret Motivul principal al filozofiei lui Plotin este, fără îndoială, motivul renunțării la idealism, motivul lui Fedon ("viața unui adevărat filozof este pe moarte veșnică") și, în consecință, dorința de a renunța la materia de pe față în toată puterea ei caracteristic, asta nu înseamnă că pentru noi pare a fi cel mai valoros El are o altă tendință de gândire, interpretând materia ca ceva pozitiv și chiar într-o anumită măsură valoros, iar această tendință din punct de vedere metodologic este cea mai important !) Epp U IV) Epp IL IV Õ) ov тocννν внмвевикос т% yl% la aperinon ootis toinyn infinitul, ib Biblioteca Runivers - - Plotin spune cu siguranță că materia nu este nimic Când sufletul nostru gândește materie, infinit, tot gândește ceva Aici nu există ignoranță completă, așa cum ar fi, "absența" sufletului, absența conștiinței arată, sau mai degrabă nimic nu experimentează Dar când se gândește la materie, ea experimentează impresia a ceva fără formă"; la fel ochiul vede întunericul; "Deci vede tot la fel?" întreabă Plotin;

poate ceva incolor și fără formă, răspunde el, "ca un obiect fără iluminare și fără dimensiune "Темно мышленіе* безформеннаго, лежащаго в основѣ (al subiectului, al fără formă), ибо это не есть пототач д пототач потзотіч ѣлами логоса, душа мыслиј неясно, какъ неясное, и* dark, какъ темное, она мыслитъ не мысля" (o omite d λόγος, aceasta înseamnă inconștient inconștient și octetin octetin și înseamnă νούοα) x) Dacă materia este lipsită de calități (οτέρησις \ atunci nu este nimic, așa cum cel lipsit de vedere, care este orb *) este nimic Dacă Plotin îl numește inexistent (μη ον), atunci subliniază imediat că acest inexistent este ceva care există; tocmai ceea ce este caracterizat ca privare, iar privarea (οτέρηοις) este opusul în raport cu ființa logică έρηοις άντί&εοις προς τα έν λόγω όντα) %) Materia ar fi, fără îndoială, ceva cu totul negativ dacă s-ar anihila, ar dispărea odată cu apariția conceptului, la fel cum întunericul nopții dispare odată cu răsăritul soarelui Prin urmare, întrebarea lui Plotin este atât de importantă, dacă materia nu este distrusă atunci când intră ceea ce este lipsit de ea, adică atunci când intră logosul Materia percepe semințele logosului fără a înceta să fie materie, infinitul percepe limita, rămânând infinit ("Ceea ce percepe limita nu este definitul, nici limita, ci nelimitat, deoarece este nelimitat")) Cu aceste cuvinte, Plotin vrea să exprime că limita nu distruge) Εηη II IV) Επη Π ΓV) Εηη Π IV) Ibid) Ibid Vezi "Subiectul" - - tânjește la infinit: la urma urmei, toate limitele sunt înconjurate de infinit, parcă ar fi cuprinse în sânul lui și, împreună cu asta, ele însele conțin infinit Pământul nesemănat își realizează toate potențialitățile numai atunci când devine semănat Când o femeie este fecundată de un bărbat, feminitatea ei nu este distrusă, ci devine și mai feminină, ea doar se împlinește mai deplin Astfel, materia nu dispare și nu încetează să fie materie, percepând semințele logosului în sine Iată de ce Plotin are dreptul să spună că nehotărâtul și amorful nu poate fi disprețuit dacă este predat celui mai bun și mai desăvârșit Ar avea dreptul să spună mult mai multe: nu trebuie să disprețuim, ci să cinstim materia, marea și misterioasa mamă a existentului Semnificația pozitivă a materiei este subliniată de Plotin și prin faptul că se alătură interpretării aristotelice a materiei ca posibilitate (δύναμι,ς) "Există în posibilitate" este un substrat (υποκείμενον), capabil să asume diverse stări, forme și îmbrăcat în concepte, și parțial spre bine, parțial spre rău Z) πάντα)), dar posibilitatea este ceva pozitiv: "nu există nicio posibilitate pentru nimic" δ) ci există numai în posibilitate Dacă realitatea este atribuită a ceea ce are ființa și esența sa în posibilitate, atunci aceasta nu face decât să distrugă forma ființei sale, căci a fi pentru ea însemna posibilitatea Materia nu este realitate pentru că realitatea este materie plus forma)) Ibid) Nu P IV) Eh P V L) Epi P V) deoarece potențialul este zero P VI) Eh P V) E P V) Εηη P V Aici se vede clar eroarea acelor teorii epistemologice moderne, care numesc realitatea dat imediat, factual, irațional Pentru ei, realitatea este dată direct, în timp ce pentru Plotin este formată din materie, născută din adâncurile ei Biblioteca ''Runiverse'' - - Aceasta este interpretarea pozitivă a materiei de către Plotin, în care gândul lui Anaximandru încă trăiește Materia, ca infinit este recunoscut ca același început (αρχ^) al tuturor, ca și formă, limită Ei sunt la fel de egali și egali, pe atât de inseparabili - aceasta este singura concluzie corectă din acest lanț de gânduri Cu toate acestea, Plotin nu o face; Acest lucru este împiedicat de un alt motiv al speculației grecești, care în filosofia sa atinge cea mai mare putere și îneacă orice altceva Înțelegem

dispreţul pitagoreic faţă de infinit, ca pasiv, întunecat, feminin, rău, păstrat atât de Platon, cât şi de Aristotel, şi exprimat mai ales clar de Plotin Ca un idealist renunţat, el se străduieşte să renunţe la materie Degradează, devalorizează începutul nemărginitului, iraţionalului Deci, în primul rând, materia este înţeleasă ca ceva complet indiferent faţă de formă, ca un substrat care percepe pasiv tot felul de forme în sine, rămânând cu totul indiferent faţă de ele Ea rămâne mereu aceeaşi şi complet neschimbată, indiferent de forma pe care o ia); cu alte cuvinte, rămâne întotdeauna la fel de obscur, impenetrabil, străin de logos, străin de existentul cu adevărat Cam aşa a fost înţelegerea lui Lask despre materie (vezi capitolul cinci de mai sus), singura diferenţă fiind că Plotin însuşi exprimă deschis acea dificultate, acea lipsă de speranţă a acestei înţelegeri, care pentru Lask rămâne neobservată: unitatea formei şi materiei pare a fi o imposibilitate un miracol perfect Z); într-adevăr: cum poate ceea ce este complet străin de a forma să ia formă în sine? cum poate ceea ce "nu participă" în formă să devină "participant" la ea? Aici există o "vecinătate" a ceea ce "prin natura sa" nu poate uni Opunându-ne lui Lask, am subliniat că o astfel de materie este sterilă; iar acest lucru este recunoscut direct de Plotin: doar "logosul generează lucruri în lumea sensibilă", "materia este sterilă"; "numai un concept este capabil să dea naştere, natura neînţelesului este zadarnică" (μόνον γαρ το elâoQ γόνιμον, η âè ετέρα φύοις άγονος)*) ! " x) Enn II IV , ,) Epp II VI) Aplicaţia III VI) Epp III VI Biblioteca Runiverse - Sau - xAl trebuie să rămână stearpă dacă prin natură este indiferentă logosului, dacă percepe pasiv doar ceea ce este pus în el, dacă nu reflectă decât ca o oglindă) sau ecou) chiar ceea ce i-l spune logosul Aceasta, desigur, este doar o "naştere" aparentă, iar Plotin încearcă să reducă puterea generatoare a materiei la astfel de naşteri imaginare: deşi este "mama tuturor", în esenţă, ea nu dă naştere la nimic, la fel cum "mama nu naşte nimic"), pentru că de la ea nu vin seminţele logosului Deci Plotin vrea să slăbească puterea comparaţiei ingenioase a materiei * cu "mama tuturor", dar nu îşi atinge scopul: mama totuşi naşte, şi nu repetă pasiv, ca un ecou Conceptul în sine rămâne inutil fără "cealaltă natură" (¿τέρα φύοις), care îl însoţeşte peste tot, ca iubita lui (geter); fără ea, seminţele logosului (λόγοι, οπερματικοί) rămân praf, cenuşă Dar chiar şi această reducere a materiei la nivelul unui început pasiv, care percepe indiferent, care reflectă i se pare lui Plotin încă insuficientă Împreună cu pitagoreenii, Platon şi Aristotel, o consideră izvorul răului şi al urâtului Materia este lipsită de orice şi este întruchiparea sărăciei Şi ea "nu este doar săracă în bogăţie şi putere, ci săracă în minte, virtute, frumuseţe, formă, concept, calitate; dar ceea ce este lipsit de formă, frumuseţe, virtute, imagine, este urâţenia însuşi, răul însuşi Astfel, numai limita, măsura, armonia ("simetrie", "simfonie^) este începutul a tot ce este bun şi frumos; infinitul este sursa răului; "incertitudinea", spune Plotin, "provoacă durere" sufletului) Aceste cuvinte exprimau în mod clar starea de spirit pitagoreică gândirea greacă, cu reevaluarea ei a principiului raţional, matematic Dar chiar şi cu o astfel de interpretare, μη ov, materia, rămâne totuşi o fiinţă de un fel Idealismul renunţat al lui Plotin merge şi mai departe şi declară că materia este pur şi simplu o fantezie, o minciună), în cele din urmă, neant total (ovk bv) În Plotin, în acest fel, sunt concentrate toate metodele de estimare a materiei, pe care ni le-a dat gândirea greacă şi care x) Comparaţie Dam Enn III VI) Enpp Sh VI) Enp PI VI) Enpp P IV: x) Enn II IV) Enpp III VI şi II V Biblioteca "Runivers" - - încă trăiesc în sistemele

filozofiei: este "mama tuturor" și este nimicul complet - așa sunt extremele opuse ale acestor estimări Idealismul respins trebuie respins de noi ca metafizică proastă care rezolvă problema unității contrariilor prin tăierea unuia dintre ei Idealismul concret trebuie să stea din punctul de vedere al concreției (concrescere), al inseparabilității formei și materiei, al limitei și al nelimitării Ambele principii sunt egale și egale Materia (infinitul) nu este nici rea, nici urâtă, căci atât frumosul, cât și binele au propria lor materie, constau din materie și formă, dacă vor să fie realitate concretă Materia nu poate fi indiferentă față de o formă absolut impenetrabilă pentru ea, căci atunci interacțiunea contrariilor ar fi imposibilă De fapt, ea stă la baza tuturor lucrurilor Limita conține infinit și infinitul conține limita Trebuie să afirmăm unitatea acestor ultime contrarii, indiferent de dificultăți și secrete pe care le conține Biblioteca "Runivers" CAPITOLUL OPT Idrya, ca o sarcină nesfârșită Dogmatismul rațiunii obișnuite Scurta Abaterea lui Fichte către raționalismul dogmatic Știința ca soluție la o ghicitoare a lumii Cererea unui sistem complet ca cauză a dogmatismului Ultimul fond de ten, sau o serie nesfârșită de fonduri de ten? Eu, ca motiv suficient Dogmatic-rațional, sistem de idealism subiectiv Sarcina de a depăși idealismul dogmatic Doctrina ideilor a lui Kant Antinomia sistemului și infinitul Luptă pentru terminat și neterminat Sensul unei idei, ca sarcină infinită, în sistemul filozofic al lui Fichte Platon, strămoșul idealismului Ideea I este ca o idee etică Infinitul etic, ca infinitul de cel mai înalt rang Kant și Fichte Eu, desigur, ca ideal moral În ceea ce privește conținutul, ideea etică este cuprinzătoare și nelimitată Ideea de Eu devine ideea de Absolut Depășirea dogmatismului Idealismul sau filozofia incertitudinii Hegel și Schelling Fundamentarea faptului, geneza datului, raționalizarea iraționalului, sunt gândite în primul rând și cel mai simplu ca un proces care are un început și un sfârșit: începutul este un fapt problematic, x, dat în experiență , este o sarcină stabilită de experiență; finalul va fi rezolvarea problemei, aflarea lui x, afirmarea ultimului motiv suficient (ratio sufficiens) Dacă acest lucru ar fi adevărat, atunci datul irațional nu ar fi un opus fundamental, ci pur și simplu un moment temporar, o treaptă inferioară care duce la raport, care ar constitui apoi ceva substanțial Întrebarea va fi ceva temporar și trecător; raspunsul este butts&g etern si de neclintit Este exact ceea ce gândește conștiința obișnuită, neștiințifică și non-filosofică: se agață de răspunsuri care sunt ferme și imobile și în ele vede esenţa cunoaşterii Ideile despre irațional, probleme, secrete se află cel mai departe de omul obișnuit; doar Socrate a fost capabil să găsească Biblioteca ''Runiverse'' - - irațional în mintea lui (οϊόα τι ούκ οϊόα), concetățenii săi nu vedeau problemele misterioase și se considerau cunoscători, posedând soluții; și atât de mare era dorința lor de a se odihni într-un " vis dogmatic" încât l-au ucis pe cel care voia să-i trezească în orele de veghe marcat de oracol drept cel mai înțelept dintre oameni) Dar nu numai rațiunea umană obișnuită, ca să spunem așa, în mod firesc dogmatică, și rațiunea științifică, și chiar rațiunea filozofică, sunt înclinate spre dogmatism, trec prin această etapă a gândirii și adesea revin la ea Depășirea raționalismului dogmatic a fost actul principal al criticii lui Kant, iar Fichte a fost capabil să-l înțeleagă și să-l aprecieze Dar deși a decis să meargă mai departe pe aceeași cale, nu s-a putut elibera complet de dogmatism și i-a adus un omagiu, mai ales în prima etapă a căutărilor sale filozofice Deja acele exemple pe care le-a citat Fichte pentru a

clarifica esența metodei transcendentale puteau fi interpretate în spiritul raționalismului dogmatic Cum se construiește un corp chimic din elemente, cum se construiește un număr dat din repetarea unei unități - acestea sunt probleme finite, care permit un răspuns rațional; pentru filozofie, spune Fichte, acest număr este toată experiența, elementele din care trebuie construit sunt legile gândirii, categoriile Cu această analogie, se poate concluziona că filosofia poate construi întreaga experiență prin categorii, la fel cum matematica poate demonstra construcția unui număr dat *) Idealismul vede, spune Fichte, cum "întreaga unitate a experienței se ridică în fața ochilor ei " Filosofia deduce totul din primul principiu: legile naturii, "structura unui fir de iarbă nesemnificativ și mișcarea corpurilor cerești- poate fi dedusă dintr-un principiu fundamental înaintea oricărei observații (aus dem Grundsatze) a întregii cunoștințe umane") Împotriva unor asemenea tendinţe ale filozofiei sale x) Vezi Apologia lui Platon) Vezi mai sus avem pagina ; mier Sonnenkl Bericht, - mecanic care demonstrează un ceas p urm) Erste Einleit I) "Ueber den Begriff der Wissenschaftslehre" I - nrim-bch Biblioteca ''Runiverse'' - - remarca ironică a fost îndreptată că el deduce "a priori aer și apă" Abateri spre dogmatism se întâlnesc pe tot parcursul filozofic al lui Fichte În lucrările sale timpurii, Ueber den Begriff der Wissenscliaftslelire din , el caracterizează Știința ca un sistem "epuizant cunoștințele umane în general), fundamentand "nu numai toate științele cunoscute și descoperite până acum, ci și tot ceea ce poate fi descoperit" *) nu numai că trebuie determinat "ce poate cunoaște un om în stadiul actual al existenței sale, ci și în toate etapele posibile și imaginabile " raționalismul se uită ici și colo* în cel de-al doilea sistem al lui Fichte, de exemplu, Știința din declară cu mândrie că ea "cu drept deplin se prezintă ca soluţia completă a ghicitoriei lumii şi a conştiinţei") Cu toate acestea, aproape niciun mare filozof nu a scăpat de tentația de a-și considera sistemul drept soluția la ghicitoarea lumii Este necesar să se clarifice singur care tendință filosofică îl conduce pe Fichte la abateri către raționalismul dogmatic și cât de departe depășește aceste abateri El a fost inspirat de tendința spre unitate sistematică] Kant plănuia să creeze un "sistem al rațiunii pure", dar nu a îndeplinit acest plan; Fichte vede în el sarcina lui: să creeze un sistem unic pe bazele filosofiei critice) Spinoza a rămas pentru el un model al marelui sistematist : în a sa Luptă pentru cea mai înaltă unitate a cunoaşterii umane avea dreptate Filosofia trebuie exprimată în mod sistematic η I §) I -) I -) I cca -) X Cursivele noastre mier Wiss X "Dizolvarea fenomenului în înțelegere trebuie să fie absolută", "în asta constă derivarea a tot din minte") Zweite' Einl în d Wiss I ') Wiss I) ib Biblioteca ''Runiverse'' - - formă, trebuie să aibă unitate și integritate) "Nu există o filosofie dintr-o bucată pentru noi", spune Jacobi; "dacă nu există o filozofie dintr-o bucată (aus einem Stücke)," îi răspunde Fichte, "atunci nu există deloc filozofie, ci doar reflecții evlavioase pentru fiecare ziua anului (andachtige Bet -'rachtungen auf alle Tage im Jahre)" *) Condiția sine qua hon a oricărei filozofii este că fundalul trebuie să fie un sistem și un singur sistem; contrariile trebuie conectate atâta timp cât există există vreo opoziție, atâta timp cât s-a creat unitatea absolută *) Această viziune asupra sarcinii filosofiei, Fichte rămâne invariabil adevărat pe parcursul lungului drum al dezvoltării sale: în Știința științei din , lucrarea centrală a a doua perioadă, el definește "esența filozofiei" ca "reducerea a tot ceea ce este divers (care ne

oferă contemplarea obișnuită a vieții) la unitatea absolută *), deoarece filosofia vrea să găsească adevărul, iar "adevărul este un absolut vedere unică și neschimbătoare" δ) În ce constă această unitate absolută, acest ultim, suficient "fundament pe care se sprijină toată diversitatea experienței? pentru Spinoza este o substanță, pentru Fichte este un subiect, I El / preia principiul subiectului de la Kant: este "Cred că însoțește toate reprezentările noastre", "unitatea transcendentală a apercepției"); el împrumută de la Spinoza schema unităţii sistematice Se obţine astfel un idealism subiectiv cu o tentă dogmatică, pe care Herbart l-a numit restructurarea idealistă a panteismului lui Spinoza Acum este clar de ce Fichte înclină spre raționalismul dogmatic: i se pare că un sistem este imposibil dacă nu există un prim principiu, dacă o serie de principii intră* în infinit; în "Ueber den Begriff der Wissenschaftslehre" din , el exprimă definitiv acest lucru: dacă există un principiu superior, argumentează el, atunci г) Despre termenul d stiu I urm §) Sci X ?) stiu I Курсивъ напiъ) X Курсивъ Фихте ") X) A doua introducere id sci L ή Despre viziunea lui Fichte asupra istoriei lumii SW XII p cm Leu Filosofia lui Fichte Stuttgart p urm Cap X "Relația de teren cu Spinoza" Biblioteca "Runivers" - - din el rezultă unitatea sistemului tuturor cunoștințelor și, dacă un astfel de sistem există, atunci numai în virtutea bazei supreme a poziției d); Totul este unit de acest centru al sistemului, totul gravitează spre el, așa cum centrul containerului pământesc reține totul și unește totul prin forța de atracție, "nici un fir de praf nu poate scăpa din sfera sa"%) Dacă nu există o astfel de fundație mai înaltă, atunci vom obține doar o serie de fundații care merg la infinit, ne putem opri în mod arbitrar asupra uneia dintre ele, dar dacă mergem mai adânc, vom găsi sub ea "abisul ; "noi ne construim casele pe pământ, acesta se sprijină pe un elefant, elefantul stă pe o țestoasă, acesta din urmă pe altceva etc la infinit) Totul este nerezonabil dacă nu există un ultim motiv suficient Deci, completitudinea este o condiție a cunoașterii; trebuie să fie un sistem închis de propoziţii care decurg dintr-un singur principiu suprem Dar ultimul motiv suficient trebuie să fie în mod evident autosuficient, nu trebuie să aibă nevoie de o justificare suplimentară și, prin urmare, trebuie să fie imediat evident, nederivabil, nedemonstrabil și să nu aibă nevoie de dovadă) Cu alte cuvinte, trebuie să fie complet liber de orice problematică, să nu conțină nicio sarcină, nimic irațional Un astfel de principiu "absolut primul* , "destul de necondiționat , nedemonstrabil și direct verificabil" voi fi eu, așa cum este proclamat în primul principiu fundamental al primei Științe a Științei)" sigur că eu Dacă sunt, sau sunt conștient de mine însumi , așa și așa este sigur pentru mine și există în mod necesar în mine și pentru mine ( ) Esenţa deducţiei filozofice constă în legarea totul cu "conştiinţa de sine imediată") Deci, ultimul) I -) I cf ib -) ib I) ib I - x - ,) I -) Sistem d Sittenlehre IV mier Grundlage des Naturrechts : "Toate consecințele sunt derivate ca concluzii mediate din postulatul: Eu sunt; * și, prin urmare, la fel de sigur ca acesta(r)-ultim " Sh) Sistem d Sittenlehre IV mier Grundlage d Naturrechts -III Sonnenklarer Bericht - formulează deosebit de viu esența de- Biblioteca ''Runiverse'' -Yves- și acesta este un motiv suficient: "toată conștiința se sprijină pe conștiința de sine și este condiționată de aceasta x) Dar aceasta înseamnă că toată experiența, tot ceea ce este dat în conștiință, toată conștiința cu conținutul ei "se sprijină pe conștiința de sine" deducerea oricărei experiențe din posibilitatea conștiinței de sine"*) Trebuie să "construiesc în fața ochilor" al

filosofului" ceea ce i se dă drept "fapt gol", şi anume "sistemul oricărei experienţe", "pentru ca el să poată cunoaşte modul de apariţie al acestei din urmă") "Filosoful transcendental" trebuie "să deducă totul din conștiința de sine: "convingerea în existența unei lumi exterioare" și toată experiența în general El "trebuie să accepte că tot ce există există numai pentru mine; iar ceea ce trebuie să existe pentru eu nu poate exista decât prin mijlocirea eului Iată cea mai proastă tendință din filosofia lui Fichte, cea mai mare abatere spre dogmatism! În această lumină, obținem un exemplu strălucitor de "metafizică proastă"; în formă - raționalism dogmatic, în conținut - idealism subiectiv Bazându-se pe această latură a Științei Științei, Kant avea dreptul să-și pronunțe verdictul negativ asupra acesteia) ducții: "ultimul și cel mai înalt rezultat al conștiinței, adică acela față de care stă toată conștiința diversă în raport cu condiția la condiționat, sau chiar în acea relație; în care roțile, arcurile și lanțurile ceasului stau la săgețile lor care arată /timp - există o conștiință de sine clară și completă, constă în "ca mine, tu și toți suntem conștienți de noi înșine" Ea constituie "imediat evident", "absolut necondiționat", principiul oricărei deducții - "esența eului (die'*lchheit)", "subiect-obiectivitatea", "unitatea conștiinței și a conștientului" II - *) Zweite Einleit în d Wiss I) ib Cursivele sunt ale noastre) ib Ultimele două citate reprezintă cea mai izbitoare abatere către metafizica rațională dogmatică; sunt luate de la Zweite Einleit i d Înțelept, de aici reiese clar cât de greșit este lask când vorbește despre revoluția (Umsçhwung) din în dezvoltarea lui Fichte în sensul depășirii raționalismului dogmatic, sau "manatism", după cum spune el Tocmai aici totul "manatează" " de la mine Vezi Lask Fichtes Idealismus u die Geschichte S dacă și urm) Grundlage d Naturrechts III) Kant spune următoarele despre Știință: "Eș sieht ans, wie eine Art von Gespenst, das, wenn man es gehascht zu haben glaubt, man keinen Gegenstand, sondem immer nur sich selbst und zwar hiervon auch nur die Hand, die darnach Biblioteca ''Runiverse'' - - nenie este într-adevăr prezent în dezvoltarea filozofică a lui Fichte, este deja clar din faptul că astfel de gânditori precum Schelling și Jacobi, și printre cei moderni Riehl și Cohen, o văd tocmai ca esența filozofiei sale Acest lucru este desigur greșit: avem aici doar o abatere de la calea centrală Întreaga valoare a filosofiei lui Fichte și toată puful ei constă în depășirea raționalismului dogmatic Prin urmare, judecățile lui Kant, Riehl și Cohen sunt nedrepte, deoarece se bazează pe o abatere, și nu pe curentul central al filozofiei sale *) Lupta lui Fichte cu elementele raționalismului dogmatic din propriul său sistem începe chiar de la începutul drumului său filozofic, de la prima Doctrină a Științei și chiar mai devreme, de la Ueber den Begriff der Wissenschaftslehre* Nu este ușor: iar și iar rămășițele "metafizicii rele" sunt vizibile și totuși, în cele din urmă, în cele mai bune lucrări ale sale, ca, de exemplu, în Știința din , Fichte iese de neînvins Dacă Fichte a luat de la Kant doar "unitatea transcendentală a apercepției" și, mai mult, în cea mai proastă interpretare a ei, ca tot ceea ce oferă eu, ca idealism subiectiv, solipsism ("lumea ca reprezentare a mea"), atunci s-ar putea spune că el este nu a înțeles principalul și cel mai valoros lucru din filosofia critică și, prin urmare, sistemul său este un pas înapoi Dar nu este așa; sensul cantonului doctrinei ideilor îi era clar: ideea, ca sarcină infinită; critica îl atrase și îl nituia mai ales la sine hascht, vor sich findet" Vezi Riel Phjlos Kritizismus Aufl Lpz S Kant, totuşi, se pare că era doar familiarizat cu Ştiinţa la mâna a doua) Acest lucru este

subliniat corect de Laskom Vezi Fichtes Idealismus etz S) Meritul pentru dezvăluirea acestei laturi a învățăturii lui Kant îi aparține lui Hermann Cohen El a arătat că ideea cum o sarcină nesfârșită este conceptul central al idealismului critic și cheia înțelegerii lui Kant Vezi Cohen, Liants Theorie der Erfahrung Anfl Beri XIII Ca'p· "-Das Ding an siçh und die Ideen" urm Întreaga primă parte a cărții sale, Kants Begründung der Ethik, este dedicată susținerii acestui punct de vedere Anfl Beri s - Pentru Cohen, vezi V Savalvsky Fundamentele 'fil drept în ştiinţă, idealism p - Biblioteca ''Runiverse'' - - Nu putea refuza, dar nu putea refuza cererea de unitate deplină, de sistem închis, de cerere; realizat de Sdinosa Dificultatea pentru el a fost că un sistem închis și infinitul i s-au părut concepte incompatibile și este ușor de arătat de ce El și-a imaginat infinitul ca ryaE motive, ca o regresie, alergare înapoi și nu întoarcere, ca o linie; sistemul, însă, era o interacțiune de părți, un cerc, izolare Mai mult, împreună cu Spinoza, a înțeles definiția ca o limitare (omnis determinatio est negatio) și, în consecință, nelimitată, infinitul i se părea nedefinit; sistemul, pe de altă parte, este deplină determinare și, în consecință, finitudine Din aceasta se pot înțelege eforturile neîncetate de a uni întregul sistematic cu mișcarea către infinit, care însoțesc întregul drum al gândirii sale Sunt de înțeles și abaterile în raționalismul dogmatic: infinitul a fost sacrificat sistemului Fichte se confruntă aici cu cea mai mare și mai veche problemă din filozofie Spiritul uman este, parcă, bifurcat în aspirațiile sale: pe de o parte, caută o dogmă fermă și neschimbătoare, o unitate stabilă, îi este frică de căutarea veșnică și tânjește după pace, tremură în fața prăpastiei care cască și se închide ea însăși din el cu o boltă albastră, sfere de cristal, orbite ale planetelor sau ciclul Căii Lactee, într-un cuvânt, transformă "cerul înstelat de deasupra lui" într-un sistem închis de cicluri pe care te poți opri; pe de altă parte, el sparge această boltă și aceste sfere, străbate sistemul de cicluri și se repezi cu lăcomie în infinit, întrebând ce este acolo Nu sistemul îl interesează, ci ceea ce este în spatele sistemului, ceea ce nu este introdus un sistem care ameninţă să rupă orice sistem: misterul viu al infinitului) Iar în studiul filozofiei) Pozitivismul de toate nuanțele neagă această aspirație la infinit, stăruind conștient doar asupra a ceea ce ne este la dispoziție, ceea ce ne este aproape, ceea ce ne este dat El este întotdeauna antropocentric, limitându-se doar la ceea ce ne apare, la ceea ce ne privește Comte a vrut să limiteze astronomia doar la studiul planetelor vizibile ale sistemului solar, deoarece numai ele pot influența "marele fetiș" de pe acest pământ În această limitare voluntară stă intolerabilitatea pozitivismului În loc de o străduință religioasă în misterul infinitului, el se mulțumește cu relativul și finitul, căzând în fetișism Biblioteca ''Runiverse'' - - Sistem sofic, mai ales o arhitectură atât de desăvârșită precum cea a lui Spinoza, această dublă străduință este trăită viu: bucuria spiritului , contemplarea bolților închise ale acestei clădiri filozofice și etanșeitatea acestor bolți, străduința de a găsi o lumină, un fereastra spre infinit; liniștea cunoașterii depline a scindării pentru totdeauna, sub specie aeternitatis și bucuria unei probleme descoperite care distruge completitatea și distruge sistemul Și aceasta se aplică în egală măsură la teoretic și la practic, și la problema ființei și la problema datoriei Raționalismul dogmatic reprezintă doar o abatere de la calea centrală a filozofiei lui Fichte, care își pune sarcina de a depăși dogmatismul și de a rezolva antinomia sistemului și infinitului Deja în primele sale lucrări, Fichte, în ciuda abaterilor indicate,

conturează definitiv această cale Elucidarea esenței metodei transcendentale ridică imediat problema alegerii între raționalismul dogmatic, care distruge iraționalul, și filozofia "ideii", ca fără o sarcină finală (idealismul în cel mai bun sens), afirmând iraționalul Fichte se confruntă cu această dilemă: "sarcina de a explica experiența din temelii" "promisiunea" filosofiei de a face acest lucru - este fezabilă? Sarcina este stabilită de rațiune, continuă el, prin urmare este posibil, este o rațiune rezonabilă, nu o întrebare lipsită de sens; "încercările nereușite" de a o rezolva nu dovedesc imposibilitatea unei soluții; trebuie să încercăm din nou până când reușim ("bis es doch endlich ein-mal gelinge")x) Știința se află la o răscruce de drumuri: își imaginează această sarcină; ca finit sau ca infinit? Aici, în prima introducere, Fichte vorbește despre ea ca fiind finită și solubilă (un exemplu de construcție a unui anumit număr etc), dar mai devreme, în Știința științei din , el a definit-o drept infinit Dacă problema s-ar rezolva în sfârșit, atunci a priori și a posteriori ar coincide: întreaga lume a experienței s-ar explica a priori, așa cum s-a explicat a priori, din elemente, un număr dat; întregul sistem de concepte ar fi întruchipat într-o lume concretă Pentru "termină-) I - Erçte Einl i d Wiss Biblioteca ''Runiverse'' - - Idealismul lui Shein" a priori și a posteriori este într-adevăr "unul și același" x), dar filosofia este finalizată? Dacă nu a fost finalizată, iar dacă această sarcină este infinită, atunci a priori și a posteriori nu coincid, ci doar se corelează, sunt doar corelative, identitatea lor este doar un ideal Atunci exemplul unui anumit număr finit trebuie înlocuit cel puțin cu un exemplu de număr irațional "Filosofia lui Fichte nu ar fi fost o filozofie a progresului infinit dacă nu ar fi recunoscut sarcina ca fiind infinită Experiența nu poate fi explicată în întregime a priori Încă în Ueber den Begriff d Wiss , unde el, într-un entuziasm aprioristic, crede în posibilitatea de a deriva a priori din per-principiul toate cunoștințele, "structura unui fir de iarbă neînsemnat, ca mișcarea corpurilor cerești", este nevoit să admită, ca și cum ar fi amintit cuvintele lui Kant: es ist noch kein Newton des Grashalms geboren - că nu toate obiectele în general, și nu toate în aceeași măsură, pot fi armonizate cu legile ("kein einziger ganz und vollig mit ihnen ûber-einkommt, noch übereinkommen kann")) Știința, care, până la urmă, se preocupă tocmai de descoperirea legilor și de deducerea fenomenelor din ele, este caracterizată aici cu siguranță drept infinită) În general, "sarcinile spiritului uman sunt nesfârșite", "nerezolvate și nerezolvate", "rezolvarea lor este posibilă doar într-o aproximare completă la infinit, ceea ce în sine este imposibil") "dimpotrivă, prezintă "o sarcină care nu poate fi îndeplinită pentru totdeauna") Știința din urmează această cale marcată anterior: ea depășește dogmatismul definițiilor raționale finite prin înțelegerea ideii ca o sarcină infinită; "Ideea infinită", spune aici, "nu explică atât ceea ce trebuie explicat, cât arată ce și de ce nu poate fi explicat; nodul nu este dezlegat, ci se referă la infinit") "Ideile nu pot fi direct) I ib Din acest punct de vedere stă Hegel) G - note) Π aprox) ib I cca δ) ib I θ) ί Biblioteca "Runivers" - - concepibil", spune System der Sittenlehre ' "putem indica doar felul și felul cum ar trebui să gândim pentru a le înțelege, deși acest lucru este imposibil" "Ideile sunt sarcinile gândirii" există confuzie, problematicitate: "nur inwiefern wenigstens die Aufgabe begriffen werden kann, kommen sie in unserem Bewusstsein vor" x) Astfel, iraționalul nu este distrus, ci se păstrează continuu în mișcarea progresivă a ideii: "Esența cunoașterii stă în conștiința

de neatins, care, totuși, este în mod constant cuprins, dar tocmai în calitatea de neatins; în asta constă eternitatea, infinitul, incompletitudinea cunoașterii " În ultimele sale lucrări, ca, de exemplu, în Thatsachen des Bewusstseins din , Fichte afirmă în același mod infinitatea cunoașterii, insolubilitatea iraționalului, intuitiv înțeles ("contemplarea", așa cum se exprimă el) în definiții raționale: contemplația nu poate fi dizolvată în înțelegere și prezintă o imagine care nu poate fi niciodată pe deplin înțeleasă Această incomprehensibilitate este infinită, "descrie o serie nesfârșită de înțelegere a neînțelesului" *) Cu toate acestea, sensul ideii, ca sarcină nesfârșită, nu se limitează la cunoaștere: ideea este universală, ea cuprinde atât teoretic, cât și practic și estetic Deja prima doctrină a științei din exprimă în mod expres acest lucru Ea investighează acele judecăți pe care "Kant și adepții săi le-au numit în mod destul de corect infinite"* și cărora le este dat aici numele de "tetic" *); dar diferența constă, desigur, nu în faptul că "judecățile tetice" doar "pun *: fiecare judecată este o comparație și opoziție; diferența constă în ceea ce este" baza) TU) P u IViss Mier ib : "Înțelegerea pe sine, în eternitatea și infinitul ei, constă în faptul că ea continuă să înțeleagă mai departe în infinit și de aceea nu poate înțelege niciodată primul său principiu (seine eigene Urspriinglichkeit) " Dacă cunoașterea este definită în spiritul Kant, ca și reducerea diversității la unitate, atunci aceasta din urmă va fi o sarcină nesfârșită: "unitatea absolută nu se realizează în nicio cunoaștere reală (actuală)" ib) IX mier Wiss X) I - x) Ib Biblioteca ''Runiverse'' - - umbre și distincții a doi termeni de judecată, subiect și predicat, care este tertium comparationis lor La urma urmei, fiecare comparație și opoziție conține un singur punct în care conceptele sunt similare și diferite, punctul de relație, tertium compar rationis, deci de exemplu in judecata "pasarea este un animal" baza juxtapunerii va fi conceptul de animal, iar in judecata "planta nu este un animal" baza opozitiei va fi conceptul de materie organizata in general A dovedi o judecată înseamnă a-i dezvălui temeiul; în acest caz, indicați compoziția conceptelor de animal și organism Dar există astfel de judecăți, a căror bază nu poate fi indicată cu siguranță, al căror tertium comparationis nu este dat, ci este dat x), de exemplu: "omul este liber"; nu cunoaștem "clasa ființelor libere" ; prin urmare, o judecată nu poate însemna decât o relație cu o anumită bază dată, irațională: "o persoană trebuie să se apropie la infinit de libertate, care în sine este de neatins* Sau:" JL - excelent *; dar eu "nu o pot compara cu idealul, pentru că nu cunosc idealul"; găsi şi poate fi rezolvat numai într-o aproximare completă la infinit^ * Acestea sunt judecăţile pe care Fichte le numeşte "tetice" sau "infinite") Este ușor de observat că la baza tuturor judecăților stă, în cele din urmă, o judecată infinită, ideea Conceptul de animal, de exemplu sau, și mai mult, conceptul de organic, care stă la baza tuturor judecăților zoologiei și fiziologiei, nu reprezintă conceptele de "date" finalizate, ci esența unei sarcini infinite, conține un reziduu irațional infinit, esența a cât mai multe concepte ca incomprehensibilitate Și asta se aplică mai multor domenii teoretice: fiecare judecată despre existența cu adevărat conține o relație cu un adevăr pe care "nu-l cunosc*, dar, în același mod, etica și estetica presupun ideile de bine și de frumos, ca necunoscute, în mod constant prezent și veșnic evaziv, infinit dat Ideea domnește în consecință peste tot în contradicția sa constantă, în jocul dialectic continuu al contrariilor "Ea este aici când nu este posedată și ea fuge când vor să

o prindă " *) Reprezintă "doar sarcina de a găsi o fundație"* I Ib I Găsiți cursive) Ultimul termen este mai reușit, mai expresiv - õ - a gândi" - așa vorbește Fichte despre lucrul în sine, după cum spune, despre "ceva contradictoriu, care nu mai puțin ar trebui să stea la baza întregii noastre filozofări, ca subiect al unei idei necesare și a stat întotdeauna la bază a întregii filozofii și a tuturor acțiunilor spirit finit, numai fără o conștiință clară a acestei idei și a contradicției care se află în ea * x) Dialectica ideii dialectica cunoașterii și ignoranței, posesiunea și nonposedarea, a fost dezvăluită pentru prima dată de Platon, marele întemeietor al adevăratului idealism Cunoașterea socratică a ignoranței este cea mai simplă expresie a dialecticii ideii; a înțelege neînțelesul, a realiza imposibilul, a admira irealizabilul - așa este jocul lui Eros, fiul lui Poros și al lui Peny Nici măcar sofiştii nu ştiau să combine contrariile; cunoasterea ignorantei li se parea o contradictie fara speranta: fie cel care stie, fie ignorant'*) Platon a arătat că "opusele sunt conectate prin scopuri*, că lumea stă pe contrarii, că "filozoful" este o unitate vie a contrariilor, că adevărul îi este imanent și transcendent Această idee a unității contrariilor a fost percepută și aprofundată cu brio de Hegel Dar între Platon și Hegel stau Kant și Fichte Kant, urmat de Fichte, a interpretat necondiționatul, existentul cu adevărat, lucrul în sine, ca idee, "înțelegem întotdeauna absolutul, pentru că în afară de el nu este nimic de înțeles și, totuși, înțelegem că nu vom înțelege niciodată pe deplin it *, spune Fichte în Science of Science) i) Înțelept I De aici reiese clar că Fichte nu distruge pur și simplu "lucru în sine", ci îl înlocuiește cu ideea, el distruge doar lucrul imobil din punct de vedere dogmatic în sine, adică substanța Diferența față de "ideea" " este că "lucru în sine* este incognoscibil și niciodată cunoscut, în timp ce ideea este întotdeauna incognoscibilă, dar continuu cunoscută; nu este despărțit de un zid al incognoscibilului, ci este în întuneric, infinit, unde este îndreptată raza cunoașterii) Vezi Euthydemus al lui Platon A- B) P În Grundziige des Gegemvartigen Zeitalters* - , Fichte respinge atât principiul inteligibilităţii absolute, cât şi principiul absolut incomprehensibilităţii Punctul său de vedere nu este un iraționalism absolut care consideră Absolutul absolut de neînțeles (cum crede uneori Bergson); dar acesta nu este un raționalism îngust, dogmatic, care consideră totul de înțeles; mai degrabă este un raționalism cu adevărat profund, împingându-și limitele până la o întâlnire cu nemărginitul, înțelegând totul împreună cu Socrate chiar şi ceea ce există este de neînţeles El și-a fondat filosofia filozofiei - - O întrebare importantă se ridică acum în fața noastră: cum a putut Fichte, după ce a înțeles atât de profund sensul ideii, după ce a arătat că șirul justificării raționale merge la infinit, să ceară în același timp ultimul motiv și să creadă că am găsit acest lucru suficient? rațiune în principiu? Oare infinitul și iraționalitatea nu sunt distruse de asta? La urma urmei, principiul a fost găsit și sarcina nesfârșită a fost rezolvată? Nu poate exista decât o singură cale de ieșire din această dificultate: să recunoaștem ego-ul însuși ca o sarcină infinită, o idee Așa face și Fichte Nu depășește dogmatismul când înlocuiește substanța lui Spinoza cu subiectul (am văzut că aici se află cel mai mult pericolul dogmatismului), ci când recunoaște subiectul, conștiința de sine ca o sarcină infinită, o idee "Eu exist* este judecata infinită "originală și supremă" "care nu spune nimic despre acest eu, dar lasă gol locul predicatului pentru determinarea

posibilă a acestui eu în infinit* "Absolut nedeterminat* Fichte îl numește I) Опφ exprimă sarcina fundamentării: ea "trebuie să conţină în sine baza existenţei nu eu" şi în acest sens este "o idee infinită*, ceva de neînţeles, un "nod* care poate fi dezlegat la infinit) "Ideea unui sine infinit" - acesta este ceea ce constituie primul, cel mai înalt principiu al Științei, despre asta vorbesc despre "prima sa fundație necondiționată" (§) și, ca orice idee, "este de neatins pentru conștiința noastră *), topește principiul că "absolut totul trebuie înțeles, și chiar neînțelegerea în sine, ca limită a înțelegerii și ca singura garanție că înțelegerea s-a epuizat; şi deşi neînţelesul va exista tot timpul (este singurul purtător de timp), totuşi, neînţelesul absolut nu poate exista niciodată limita inteligibilităţii trebuie înţeleasă şi ca limită necesară Vezi Acbte Vorlesnng VII Cu aceste cuvinte se distruge lucrul în sine Dogmatic, ca un zid de nepătruns pentru rațiune, în spatele căruia se află întuneric absolut; nu există un astfel de zid, raza rațiunii este îndreptată nestingherită către infinit, dar asta nu înseamnă că mintea este atotputernică, că nu există nimic obscur, întunecat, dimpotrivă: această rază este îndreptată spre întuneric, "lumina strălucește in intuneric " x) Înțelept I) Ib L) Ib I) Ib I Italică N&sh Biblioteca ''Runiverse'' - - "nu pot fi direct imaginabile" prefixe "subiect-obiect = X" x) Așa rezolvă Fichte dilema pe care el însuși și-a pus-o: seria de fundații este finită sau infinită? Dacă este finit, atunci obținem o filozofie finită, dogmatismul; dacă este infinit, atunci totul este nefondat, nu există un ultim fundament Soluția este că infinitul însuși este proclamat drept ultimul motiv suficient O astfel de soluție a fost deja conturată în filosofia greacă; - Aristotel o formulează astfel: începutul ar fi limita ei Mai departe, ca început, nu are origine și nu este distrus; tot ceea ce se naște * are un sfârșit și există, de asemenea, un sfârșit pentru fiecare proces de distrugere Prin urmare, după cele spuse, rezultă că începutul infinit nu are, ci că el însuși servește drept început al tuturor lucrurilor și îmbrățișează totul și guvernează totul, precum spun cei care, în afară de infinit, nu au presupune alte începuturi iar acest început este recunoscut ca divinitate căci este nemuritor și indestructibil, așa cum spune Anaximandru cu majoritatea fiziologilor" *) Fichte argumentează exact în același mod: ultimul fundament nu poate fi nimic finit, căci "de la finit nu există cale către infinit; dar există, dimpotrivă, o cale de la infinitul nedefinit și indefinibil prin facultatea de determinare la finit") Cum se raportează ideea de eu cu alte idei, cu diverse sarcini de cunoaștere, acțiune morală? Ea le conține Toate judecățile infinite decurg din I), pentru că este însăși capacitatea de a poziționa infinit, de a crea Æ este ideea de idei, centrul lumii ideilor, iar în aceasta din urmă ocupă aceeași poziție ca ideea de bunătate în lumea ideilor lui Platon: este soarele care dă lumină și viață Tot Kant a repetat în filozofie cazul lui Copernic când a înțeles acest soare al universului ca fiind lumina rațiunii, când a făcut ca toate lucrurile să se învârtească în jurul) Sistem d Sta GV) Arist Fiz Sh, , b Carte de traduceri S H Trubetskoy Ist vechi un elefant Moscova Str Bezpredѣlnoe zdѣs este identificat cu bezkonechnym) Grundriss des Eigenthümlichen der Wiss I Ediţie italice) Grandi, d gesamm Wiss I Biblioteca Runiverse - ' - subiect, în jurul conștiinței Iar Fichte, în primul rând, acționează ca un kantian când interpretează sarcinile cunoașterii și acțiunii în sensul diferitelor direcții ale conștiinței; toate sarcinile infinite, toate iraționalitățile - exprimă pentru el singura sarcină infinită a dezvăluirii depline a conștiinței

de sine; trebuie să înțelegi lumea pentru a te înțelege pe tine și scopul tău Nu numai formal și metodic, ideea de sine este similară cu soarele bunătății lui Platon, ca centru al tuturor, dar și în conținut, este direct echivalată cu ideea de bunătate Idealismul lui Fichte este idealism etic, căci întreaga lume a ideilor este concentrată pentru el în ideea etică, toate sarcinile duc la una și se rezolvă într-una - sarcina infinită a binelui cu adevărat În acest sens, Fichte continuă linia idealismului care duce de la Platon la Plotin Kant și iată predecesorul său: el aprofundează critic sensul "ideii" și proclamă "primatul rațiunii practice", dar, mai important, el face o afirmație ciudată și aparent contradictorie a completului incognoscibilitate a lucrului în sine pentru rațiune teoretică și înţelegerea sa prin raţiune practică În primul rând, ei au văzut în aceasta o rețea de contradicții și o cădere în metafizica autorului Criticii rațiunii pure, care a arătat în aceasta din urmă imposibilitatea metafizicii Dar Fichte a putut discerne aici o idee grozavă După cele mai importante corecţii: distrugerea "lucrurilor în sine* dogmatice sterile și contradictorii ca transcendență absolută, ca zid imobil și de nepătruns pe care mintea îl întâlnește, iar după interpretarea lucrului în sine, ca idee, ca o idee constantă graniță depășită și reîntâlnită constant, ca transcendență relativă, ca sarcină nesfârșită de raționalizare a iraționalului, după aceste merite neîndoielnice ale Fi hte în aprofundarea filozofiei transcendentale, poziția contradictorie a lui Kant capătă un nou sens: categoriile etice (scopuri, obligații) pătrund mai adânc în misterul infinit al "lucrului în sine", decât pot face categoriile teoretice (substanțe și cauzalitatea principiului) Dacă lumea nu numai că rămâne ca o substanță și nu doar "pulsează cu ritmul eternei cauzalității * x), ci este și îmbrățișată de Eros, o eternă dorință de altceva, de vreun scop infinit? *) *·) Cuvintele lui Kuno Fischer despre sistemul lui Spinoza Biblioteca "Runiverse"' "- - Dacă există infinit aici și colo, atunci, în orice caz, infinitul etic va fi o infinitate de rangul cel mai înalt Și la fel cum (infinitul volumului (infinitul celor trei dimensiuni) cuprinde spațiul mai complet și mai profund decât infinitul planului (infinitatea a două dimensiuni), tot așa infinitul etic îmbrățișează lumea mai deplin decât infinitul teoretic singur Fichte exprimă acest gând astfel: "orice cunoaștere completă, asupra "care poate fi calmată, există o cunoaștere necesară a scopului final al obiectelor și această cunoaștere este, împreună cu aceasta, chiar cea care ghidează comportamentul moral") Direcția etică a idealismului, însă, nu este pentru Fichte o preferință arbitrară dată ideii de bine: pentru el, orice idealism este în mod necesar etic, deoarece adevărata sământă a "ideii" este etică; la urma urmei, ideea este o sarcină, obiectul ei nu este dat, ci dat: "subiectul ideii este ceva, ceea ce ar trebui să fie "); iar tărâmul propriu-zis, așa cum a stabilit Kant, este tărâmul rațiunii practice, tărâmul eticii, spre deosebire de tărâmul teoretic al ființei Astfel, dacă ideea stă la baza ființei, atunci aceasta înseamnă că cuvenitul stă la baza ființei; iar dacă această idee este ideea de sine, atunci va fi eul propriu, conștiința de sine adecvată; nu prezentul, dat, cunoscut de tot eu, dar ne-dat, "β-cunoscut, încă neexistent, dar eu datorat, conștiința de sine, așa cum ar trebui să devină Ideea de eu devine un ideal moral, iar idealul moral este interpretat ca o "idee" Ideea de eu stă la baza "cererii practice infinite*", baza "ceea ce ar trebui să fie", baza de "seria ideală") "Ceea ce trebuie este" o sarcină infinită infinitate sfântă, sfințită printr-o obligație absolută "b) x) Vezi mai multe despre aceasta mai jos, pp -) Systzd Sittenlebre IV Și această

expresie, desigur, nu este scutită de un oarecare dogmatism: "n-ar trebui să vină nici aici calmul ; la urma urmei, există și o înțelegere estetică a obiectului Dar Fichte nu cunoaște estetica Vezi mai jos la pagina) Înțelept) Înțelept I) Înțelept I Cf Sittenl IV : "Îmi datorez ceva" este înseamnă că "mi se stabilește un scop infinit care nu există niciodată, ci trebuie să fie întotdeauna" și, "trebuie să acționez întotdeauna în așa fel încât să fiu pe calea abordării scopului meu" Biblioteca "Runivers" - - Care este conținutul acestei idei? Conținutul său este nelimitat, cuprinde totul: este ideea de "o ființă rațională, deoarece a întruchipat pe deplin în sine mintea universală", tí nu numai în sine, ci și în afara, "în lume, care este cuprinse și în această idee" "Lumea este cuprinsă în această idee, ca lumea în general, ca un substrat care posedă aceste legi mecanice și organice definite; dar aceste legi sunt menite să realizeze scopul ultim al rațiunii ") "Rațiunea universală" nu este, desigur, rațiunea unei persoane individuale, ea depășește granițele individualității, se ridică deasupra întregului și conține tot infinitul a individualităților în sine, în cea mai înaltă unitate a sa Ideea I-ului conține o pluralitate de eu: "das Ich = die Iche" *) "Unul eu comun" este "unum colectivum al tuturor indivizilor") Sarcina nesfârșită a conștiinței de sine, sarcina de a întruchipa mintea universală în lume conține sarcina pe care Kant a numit-o "tărâmul persoanelor libere ca scop în sine " comunitatea ființelor raționale" este "obiectul legii morale" ", scopul absolut, trt "rațiunea în general", care ar trebui să domine lumea * * *) Vedem că în cuprinsul ei "ideea" îmbrățișează în natura sa problematică universală toate "ideile", toate sarcinile științei și filosofiei în general: ea presupune cunoașterea lumii cu legile ei, atât mecanice, cât și organice, pentru că fără această cunoaștere legile nu pot fi subordonate "scopurilor rațiunii", presupune problemele tehnologiei, căci ele sunt esența problemelor mijloacelor căutate pentru scopurile stabilite de rațiune, presupune, deci, problema socială și etică, problema a "comunității ființelor raționale" și a problemei etice individuale asociate acesteia) Zweite Éinleit I - Cursivele sunt ale noastre) Înțelept IG De ce eul este împărțit în multe sine - tema deducției societății - va fi analizat mai jos s) Thatsachen d Bewusst PS) Vezi mai jos secțiunea noastră "Natura și libertatea" Toate principiile de bază ale eticii sunt idei, sarcini nesfârșite: deci o persoană nu este un dat, dar există o idee, o străduință nesfârșită: nu există pur și simplu, este neîncetată se creează sacadat și liber (vezi prefața lui Fichte fiul, cum dăruitorul, la volumul IV Pagină IX) "Voință pură", adică arbitru absolut liber există şi "doar o idee" IV Biblioteca ''Runiverse'' - - individului nostru și totuși nu se limitează la aceste probleme Nu este soluția supremă a ghicitorii lumii doar pentru că, în cele din urmă, la apogeul ei suprem, se întâlnește din nou cu infinitul; ca idee, conține iraționalul: în aplicarea acestuia, în ceea ce privește centrul ideilor, sunt deosebit de importante acele indicații ale restului irațional pe care îl face Fichte: este "de neatins pentru conștiința noastră* x), "nu poate fi gândit ca ceva definit * *); idealul nu este de acord să accepte o anumită "imagine" pentru că este infinită, nu vrea să se "închidă", nu vrea să accepte "forma unui concept") Aici apare de la sine cea mai importantă întrebare, care atrage după sine criza primului sistem al lui Fichte: dacă "idealul" este atât de infinit de bogat în conținut, atât de irațional, atunci cum poate fi turnat în forma eului? Cum poate fi exprimat în forma rațională a subiectului? "Ia vreo formă, nu depășește limitele tuturor formelor,

lăsându-le sub și în spatele ei? De ce "ideea" ar trebui să fie numită și "ideea e *'? Platon a fost mai critic când a refuzat să exprime ideea de bunătate în termeni raționali și a dat doar simbolul ei, doar imaginea ei Deja în primele sale creații, emanând constant din eu, Fichte pare să spună uneori că acest eu înseamnă ceva mai mult decât eu; deci în Ştiinţa Educaţiei din vorbeşte despre "eul curat, sau Dumnezeu*) Își încheie prelegerile, ținute în , cu un discurs în care se menționează că "toți indivizii sunt închiși în marea unitate a spiritului pur *, iar această unitate este "idealul de neatins" b) Despre care primul paragraf al științei din este indicat? Diferența este atât de mare și amenință să povestească cu o astfel de vânzări, încât Fichte este hotărât să o exprime în "a doua introducere" : apoi eu, din care știința este din "ideea eu-ului" la care vine; prima este "contemplarea intelectuală"^ "numai forma eu", "conceptul eu", într-una !) Wiss; I ') Zweite Einleit I) Asta e des Bew IX -) I) Ueber die Würde des Menschen I * Biblioteca ''Runiverse'' - - vom, subiect de cunoaştere, subiect teoretic; a doua este ideea etică în tot infinitul ei iraţional x) Acesta din urmă nu poate fi contemplat și nu acceptă să ia "forma unui concept și, în consecință, nu ar trebui să fie numit "eu" - aceasta este singura concluzie corectă, altfel rezultatul este un quater-nio terminorum explicit *) Sau nu mai sunt eu forma rațională a subiectului, ci iraționalul însuși? Aceasta este concluzia la care a ajuns Sittenlehre din , care definește ideea lui I ca "subiect-obiect = X", θ), dar atunci de ce acest X este numit I? Aici criza devine deja inevitabilă: forma rațională a subiectului, căreia obiectul i se opune inevitabil (eu, căruia nu i se opune eu), este prea îngustă pentru infinitatea "ideii"; aceasta din urmă este w, mincinoasă deasupra opoziției dintre subiect și obiect, conținând atât în sine și, prin urmare, inexprimabile sub forma unei laturi a opoziției Această criză s-a încheiat deja în Știința din : I, as the pinnacle of the system, is left, the "ideea" nu mai este "ideea eu", sarcina ei nesfârșită este înțelegerea Absolutului) Staatslehre recunoaște ca bază ultimă/suficientă a tot ceea ce este infinitul lui Dumnezeu, ca "Dumnezeu al libertății", ca scopul final al aspiraţiilor lumii b) Deci Fichte ajunge la asta I - Ohm mai sus avem p) Deja în Știința Științei: , Fichte a afirmat cu siguranță că "ideea Euului infinit" este acel Eu, despre care vorbește primul paragraf al Științei Științei I "A doua introducere" din face într-adevăr un pas înainte, pentru că distinge aceste două euri, dar Lask vede diferența nu în ceea ce pare a fi cel mai important pentru Fichte , vezi ib I -) un alt eu, ideea etică, rațiune întruchipată într-o ființă rațională și în natură subordonată raeum-ului I - Acest lucru este clar pentru oricine citește § din Introducere Dar Lask pierde din vedere acest lucru și crede că este vorba despre diferența dintre sinele gol formal și sinele plin de conținut, materie Unele dintre cuvintele lui Fichte, smulse de el din § , sunt ușor de explicat din context: subiectul teoretic este cu siguranță mai sărac în conținut, mai formal decât ideea de bunătate Nerespectarea completă și conștientă a problemei etice în general îl împiedică pe Lask să elucideze în mod cuprinzător viziunea asupra lumii a lui Fichte, a cărui întreagă filozofie era, până la urmă, etica Vezi Lask Idealismul Fichtes S -) IV) A) IV - - Biblioteca ''Runiverse'' - - universalitatea și iraționalitatea ideii de bine pe care o întâlnim la Platon și Plotin Apropierea de teismul rațional al lui Leibniz - pentru care causa finalis este ratio sufficiens, iar ratio sufficiens este Deus - este de netăgăduit, cu diferența însă că Fichte a depășit raționalismul dogmatic: pentru el, causa finalis este causa infinita,

scopul final este nesfârșit sarcină, străduința de a găsi ratio sufficiens conduce la propoziția: ratio non sufficit} Astfel "ideea de sine devine pur și simplu o "idee", pentru care eul, subiectul, este una dintre formele, una dintre categoriile, prin care, în infinitul său procedere, se străduiește să îmbrățișeze iraționalitate fără margini Asemănarea cu "ideea" hegeliană constă în faptul că pentru aceasta din urmă "spiritul subiectiv" este și el doar o etapă a dezvoltării sale Un astfel de idealism este cea mai profundă depășire a dogmatismului "ideile" sunt adevăruri care sunt date, în timp ce dogmele sunt adevăruri care sunt date) Deja în prima Învățătură a științei din , Fichte a stabilit corect în ce constă dogmatismul lui Spinoza: creând un sistem unificat, "a crezut că a stabilit ceva dat într-adevăr în timp ce în realitate el a stabilit doar un ideal niciodată atins Vom găsi din nou unitatea sa cea mai înaltă în Știința Științei, nu ca ceva care este, ci ca ceva care ar trebui, deși nu poate fi revelat de noi"*) Idealismul dezvăluie noi probleme în care dogmatismul vede doar soluții Esența sistemelor dogmatice constă în faptul că ele "se calmează în mod arbitrar la premisa lor și închid ochii la problematicitatea acesteia") În această oprire, în absența Erosului, în incapacitatea de a "naște" noi probleme, stă moarta dogmatismului Include cuvintele: "toate sistemele filozofice se opresc la o ființă moartă și imobilă " Iată de ce Fichte declară război substanțelor metafizicii dogmatice; *) Apellat an das Publicum gegen die Anklage des Atheismus caracterizează astfel dogmatismul, adevărul a fost de mult găsit, rămâne doar să-l înveți pe de rost și să-l repeți invariabil; munca gândirii independente a fost de mult terminată pentru omenire V) I) Înțelept X) ib x Biblioteca ''Runiverse'' - - ele adăpostesc o problemă nerezolvată, iraționalitatea "Facerea substanțelor este inerție, vis inertiae a cunoașterii*; Știința le distruge pentru a vedea viața Subiectul logic al fiecărui predicat conține iraționalitate: acesta este roșu; dar ce este? trebuie să devină ceva prin adăugarea unui predicat, adică prin gândire care merge până la infinit Viața irațională este determinată, "consolidată" prin intermediul diviziunilor raționale, care formează un progres în infinit "Idealismul*, care se justifică aici, își trage numele nu de la termenul de filozofie anglo-franceză, nu de la "idee" ca ceva reprezentat, imaginar, ci de la "idee" în sens platonico-kantian*); nu este în niciun caz sortit să fie idealism subiectiv și nu "realismul" i se opune; este filosofia infinitului și se opune dogmatismului ca filozofie a determinărilor finite Aceasta este ideea de bază a idealismului german, pe care Pellingl și Hegel au adoptat-o de la Kant și Fichte În logica sa, Hegel spune: "idealismul filosofiei nu constă în nimic altceva decât în faptul că finitul nu este recunoscut ca existent cu adevărat" Filosofia adevărată, ca și religia, este în esență idealistă, nu poate recunoaște finitul ca "cu adevărat existent, ultimul, absolut necreat, etern" Filosofia nu se poate opri asupra "lucrurilor găsite direct, adică senzual-singular"*, le deduce "din altul*, dintr-un" principiu*, "universal*", idei* adică, cu alte cuvinte, le dizolvă în infinit și creează din infinit "O filozofie care ar atribui realității finite (dem endlichen Dasein) ca atare adevărată ființă ultimă și absolută nu ar merita numele de filozofie " Dar, după cum subliniază pe bună dreptate Hegel, idealismul subiectiv nu coincide deloc cu un asemenea idealism adevărat, care "prin ideal* înseamnă* "forma de reprezentare" și rămâne formal, deoarece "nu acordă atenție conținutului reprezentare sau gândire, care în această reprezentare sau gândire poate rămâne în întregime finită " Acest transfer v x) Einleit

IX o Cf Lossky mai sus pp -) Kant Kritik der rein Vernunfl Originalausgabe - "Von den Ideen überhaupt" Biblioteca ''Runiverse'' - - nu dă nimic subiectului, pentru că "eu, idee, spirit - rămâne umplut cu același conținut final" x) Interpretarea pe care Hegel o dă aici "idealismului", totuși, nu coincide pe deplin cu a noastră Comună idealismului german și corectă este propoziția conform căreia filosofia nu se oprește la "dat" și la finit, ci creează acest ultim al infinitului Mai departe, Hegel nu este de acord cu Kant și Fichte: în el dispare iraționalul Este important pentru el să sublinieze că finitul și infinitul sunt legate într-o unitate inseparabilă de contrarii, dar această legătură este rațională și complet dezlegată pentru el; infinitul său este la fel de rațional ca și finitul său, în timp ce în Fichte și Kant este vorba despre o sarcină infinită, despre infinit, care este misterios, despre irațional, nelimitat Schelling, în "Scrisorile sale filosofice despre dogmatism și critică" din , mai crede, împreună cu Fichte timpuriu, că depășirea dogmatismului constă în transferarea totul asupra subiectului, în ridicarea eului la nivelul necondiționului, " cel mai înalt principiu al filozofiei"); el merge chiar mai departe și exprimă cu deplină claritate ceea ce vedem ca fiind adevărata diferență între dogmatism și idealism Urmând Fichte, el afirmă că unitatea finală, dizolvarea obiectului în subiect , este un postulat practic, o acțiune; un scop, iar acest scop - este o sarcină infinită: "critica trebuie să privească scopul final doar ca subiectul unei sarcini infinite; ea însăși devine în mod necesar dogmatism, de îndată ce se pune înaintea ei înșiși scopul final, așa cum este realizat (într-un obiect) sau capabil de a fi realizat (într-un singur punct în timp)") Infinitatea sarcinii, "deschiderea", incompletitudinea caracterizează adevăratul idealism (critica) spre deosebire de dogmatism: "nimic nu tulbură capul filosofic mai mult decât atunci când se spune că de acum înainte toată filosofia trebuie înlănțuită în închisoare") Hegel Wissenschaft der Logik Werke III Bd Aufl Beri I Th cca - , Anmerkund , "der Idbalismus") Aceasta este tema primei sale lucrări, "Vom Ich, ais Prinzip dér Philosophie", vezi § , , ; tot în Scrisorile vezi Scurtul LX S Schellings phil Schriffen I Bd Pământuri ' Mier " Kuno Fischer, Schelling per Lossky Sankt Petersburg , p -) ib IX Rezumat S - Ku rave h-Schelling Biblioteca •'Runivers" - un singur sistem Niciodată un filosof nu se simte mai mare decât în momentul în care vede infinitul cunoașterii: Întreaga măreție a științei sale constă tocmai în faptul că nu este niciodată finalizată În acel moment, când i s-a părut că și-a terminat sistemul, el ar deveni insuportabil pentru el însuși" ar fi și mai insuportabil dacă "celălalt ar fi vrut să-i impună ceva asemănător" sistem semnificativ" Cunoștințele noastre vor fi întotdeauna "filozofie", "cunoaștere progresivă", "dragoste de înțelepciune", spune Schelling • E) El este astfel conștient de legătura profundă dintre idealismul german și Platon Ib V Scurtă, S - Biblioteca ''Runiverse'' CAPITOLUL NOUĂ Oare infinitul nu distruge sistemul? Ce este un sistem? Închiderea sistematică este compatibilă cu progresul către infinit Cerc fără sfârșit Sistemul este ca infinitul Unitatea dintre limită și nelimitat Sistemul de interacțiune este I ή nu *I Sistemul de interacțiune dintre rațiune și experiență Sistemul etic de interacțiune a inteligenței Sistemul existenței și datoriei Sistemul etic contine sistemul teoretic si este un sistem universal, unitatea limitei si a nelimitatului Problema sistemului estetic KaK'j" de armonie superioară Limita filozofiei lui Fichte Depășirea dogmatismului, întreprinsă încă din primii pași ai dezvoltării filosofice "Fichte, îi pune imediat în fața

o altă sarcină dificilă - rezolvarea antinomiei sistemului și infinitului Idealismul rupe lanțurile dogmatismului și deschide calea către infinit, dar nu o face distruge împreună cu ea orice edificiu al filosofiei, lipsind Nu este oare depășirea raționalității dogmatice, împreună cu distrugerea oricărui sistematism? Aceasta nu ar trebui să fie, căci aceasta ar însemna distrugerea filozofiei însăși; la urma urmei, toată cunoașterea și mai presus de orice cunoastere filozofica, este un sistem acesta a fost adevarul filosofiei dogmatice,asta a fost dreptul lui Spinoza) Sistematismul trebuie astfel retinut si dogmatismul eliminat iar cealalta trebuie retinuta: sistem si lipsa de sistem, completitudine si incompletitudine Aceasta este problema antinomiei sistemului) Vezi pagina de mai sus Biblioteca "Runivers" - - și infinit Adevărata rezoluție nu poate consta decât în faptul că se va sublinia "că în esență nu există nicio contradicție aici"; " ca și în devenirea infinită, deci izolat, trebuie să se dezvăluie momentul unității * Pentru aceasta, atât antinomice conceptele trebuie gândite temeinic Până acum am analizat "ideea ca o sarcină nesfârșită"; acum trebuie să luăm în considerare ce înseamnă Fichte prin "sistem" Cunoașterea este "unitate*", întregime*, "sistem" - aceasta este afirmația principală a articolului lui Fichte "O concept de Știință Știință * "A fundamenta științific un concept înseamnă a indica locul acestuia din urmă în sistemul științelor umane în general, adică a arăta care concept îi determină locul și pentru care alt concept îl , la rândul său, determină locul *) În afara unității sistematice, nu există o definiție a conceptelor, deoarece "definiția este o indicație a locului unui concept în sistemul de gândire generală, adică o indicație a genului său și a diferenței sale specifice Acesta este şi sensul tuturor "deducţiilor" lui Fichte: a deduce înseamnă "a deduce cu necesitate din sistemul raţiunii în general*) Dar ce este un sistem? Fichte determină mai întâi ce nu va fi un sistem Opusul său este o serie de baze, care merg la infinit, sau o mulțime de finite, independente unele de altele, seria б) Nici o linie, nici o serie de linii nu constituie un sistem Trebuie să conecteze toate aceste rânduri într-un "un singur inel *) Doar un cerc, o minge - simbolizează sistemul) Se exprimă în legătura inextricabilă și dependența reciprocă a tuturor prevederilor,) parcă ar fi interconectate printr-o garanție reciprocă: "fiecare îi susține pe toți ceilalți *) Prima Învățătură a Științei din își desfășoară propozițiile într-un proces dialectic de opoziție (eu și nu-eu, acțiune și suferință etc) și interpretează sistemul ca) Transsc Logica IX) I) Transsc Logica IX) Sistem d Sittenlelire IV) Ueber den Begriff d Wiss - Rickert și adepții lui cad într-o astfel de lipsă de sistem) ib I) ib, I) ib ib I Biblioteca ''Runiverse'' - - conexiunea contrariilor în unitate absolută În ce constă această "unitate" a sistemului este clarificat cel mai profund de Știința din Nu este "unitatea unui element, atom, monade", ci o "unitate organică; diversitatea se contopește în unitate și împreună cu aceasta decurge din unitate și ambele apar simultan și inseparabil o parte pune toate celelalte drept consecință și, în același timp, este ea însăși o consecință a fiecăruia dintre ceilalți " Astfel, " se obţine generalitatea internă şi interacţiunea absolută de consecinţă", "concluzia tuturor" care caracterizează sistemul Orice cunoaștere și, în consecință, de asemenea, cea mai înaltă cunoaștere care este revelată în Știința Științei, este o unitate sistematică - un întreg organic \ toate prevederile sale sunt membri (Glieder) ai întregului, și nu o parte a sumei: un membru izolat al sistemul este în sine și de neînțeles, este "explicat "prin mijlocirea altora, "numai în unitate

poate fi înțeles" "Astfel, pe parcursul studiului, fiecare parte este întotdeauna explicată prin toate și totul de către fiecare și, în consecință, toate părțile deja luate în considerare trebuie întotdeauna păstrate în acest moment (gegerrwãrtig erhálten werden müssten), deoarece cu fiecare etichetă ulterioară ea ѣ nu a fost considerată numai în funcție, ci în relație, din punctul de vedere al tuturor părților și prin toate; și niciunul nu devine clar până când totul devine clar și până când se realizează un singur punct de vedere clar (der eine tiare Blick), care unește diversitatea și dizolvă pe cel în diversitate ") ca o linie", ci interacțiunea centrului iar periferia) Ea stabilește un "sistem întreg și în sine închis" de "definiții de bază ale conștiinței") și, prin urmare, împreună cu aceasta, principalele definiții) ib I) Punctul ηIX) ib și IX) Înțelept II -) ib , Ό Acesta din urmă înseamnă "das* Kantische apriori, oder Urspriingliche·^ "das fin alie Vernunft Grültigeu (italicele noastre) Vezi "Sonnenklarer Bericht eta * P Biblioteca ''Runiverse'' - - împărțirea vieții) Dacă cunoașterea este un sistem, atunci obiectul său, universul, "universum*" este un "sistem ", "organizație*", interacțiunea fiecărui membru cu toți ceilalți * *) Acum poate fi rezolvată doar întrebarea cât de departe poate fi combinat sistemul cu progresul către infinit, cu ideea ca sarcină infinită Pe parcursul tuturor lucrărilor sale principale, Fichte elucidează ambele concepte și arată posibilitatea coincidenței lor, unitatea lor inseparabilă Un alt articol "despre conceptul de Știință a Științei" din vrea să concilieze izolarea "exhaustivă" a Științei Științei cu "perfecțiunea spiritului uman care merge la infinit; *) și dacă progresul către infinit Fichte se prezintă vizual în forma unei linii nesfârșite și închiderea sistemului sub formă de cerc, acea combinație a acestora, care trebuie realizată în Știința Științei, este simbolizată pentru el într-un "cerc infinit*, al cărui centru este dat, ale cărui raze sunt infinite Cercul infinit conține într-adevăr infinitul dreptei, deoarece razele sale sunt infinite În același sens, "sarcinile spiritului uman sunt infinite ca număr și întindere*, și totuși sunt închise într-un singur sistem, legate printr-un singur centru, "pot fi epuizate*, deși "nu pot fi rezolvate*" "După grad* cunoașterea umană este infinită, dar nu "după fel*) Simbolurile matematice ale cercului și ale liniei sunt într-adevăr extrem de bine aplicate aici: cunoașterea este o sferă care se extinde infinit, este întotdeauna sistematică și închisă și totuși se străduiește mereu să-și treacă și să-și depășească granița; ceea ce, în sfera sa, este determinatul (πέρας), raționalul Și aceste două opuse superioare nu sunt despărțite unul de celălalt și nu sunt separate de un zid, ci sunt într-o stare de interacțiune continuă, continuu x) Căci în idealismul transcendental condițiile posibilității cunoașterii experiențiale sunt condițiile posibilității obiectelor experienței) Înțelept P I) I cca) "Știința avansează nu printr-un simplu rând, nu sub forma unei linii ci în mod cuprinzător și în relația de laturi (allseitig und wechselsei-tig) întotdeauna de la punctul central la toate punctele și, invers, din toate punctele spre centru, ca într-un corp organic" Wiss G II Biblioteca ''Runiverse'' trec unul în celălalt într-un etern joc dialectic: nelimitatul curge în limitele sferelor raționale și limitele raționale intră în infinit Aceasta este cea mai profundă interpretare a acestor imagini Astronomia poate servi ca un simbol și mai grafic: universul se deschide în el, ca un sistem de sfere în expansiune; dintr-o cupolă vizibilă, trece la sistemul planetar și în final la calea lactee, ca un sistem sferic de sori Infinitul misterios strălucește prin limitele sale în toată

imuabilitatea sa : "Kiag ist der Aether und doch von unermesslicher Tiefe, Offen dem Aug', dem Verstand bleibt er (loch ewig gebeim" *) În strălucirea eterului albastru și în întunericul nopții, când ca lumina, când ca întunericul, stă în fața noastră misterul cerului înstelat Oricât de fericit ar fi simbolul cercului), cel puţin în această interpretare cea mai favorabilă, ea presupune nu mai puţin pericolul unei alte interpretări nedorite, precum o întâlnim de fapt la Fichte însuşi Centrul acestui cerc i se pare găsit, este "dat", și în consecință "întregul cerc infinit este dat *, iar "toate razele sunt date *) Desigur, eu, subiectul, primul principiu al Științei va fi centrul Dar dacă toate acestea sunt date, atunci ceva nu este dat? La urma urmei, ideea exprimă nedată (sarcină) infinită Simbolul matematic al cercului se dovedește a fi rațional în acest fel: " iraționalul dispare în ea Conține infinit, dar infinitul este complet rațional: o sferă infinită este ceva destul de înțeles Oy presupune, așadar, pericolul raționalismului dogmatic, care nu este deloc eliminat prin faptul că razele se dovedesc a fi infinit: eu, care este centrul tuturor lucrurilor, este infinit în activitățile sale, dar aceste acțiuni sunt "prin fel" cunoscute și epuizate și se știe că ele reprezintă doar acțiunile de acțiune Eu și nimic altceva; astfel de infinitate sunt date , nu li se acordă, *i) Schiller-"Genialita!* -) Hegel folosește aceleași imagini ale liniei și cercului pentru a exprima infinitul bun și rău Iar pentru el, infinitul "rău" este eternă incompletitudine, incompletitudine, iar infinitul "bun" este izolare, completitudine Vezi volumul de mai jos, capitolul zece) Web d Begriff d Wiss I cca Biblioteca ''Runiverse'' - - Ele nu sunt raționale și, prin urmare, nu exprimă iraționalul conținut în mers Prin urmare, simbolul trebuie lăsat în urmă: este bun doar atunci când este dezvăluit în concepte adevărate Antinomia trebuie rezolvată în concepte În toată simplitatea ei, această soluție este dată în primele Învățături științifice din : "sistemul este o idee, o sarcină infinită", o sarcină infinită este sarcina sistemului Spinoza a avut dreptate când a înțeles filozofia ca unitate a unui sistem universal, dar s-a înșelat prin faptul că a considerat că sistemul este "cu adevărat dat", în timp ce este doar o idee, doar un "ideal" de neatins, nu acel "ceea ce" este", dar ceea ce "ar trebui să fie" d) "Trebuie să existe un sistem și un singur sistem; contrariile trebuie conectate, atâta timp cât există încă orice opoziție, până când se obține unitatea absolută; acesta din urmă poate să se realizeze într-o aproximare completă la infinit, care în sine* este imposibil"*) Ideea unui sistem stă la baza oricărei cunoștințe: "rădăcina cea mai profundă a tuturor cunoașterii este unitatea de neatins a gândirii pure ") Această unitate sistematică nu este un fapt, ci o idee, o sarcină: există , dar nu este perceput; "în realitate se aşteaptă de la el "iluminarea şi expansiunea în infinit") Ştiinţa din subliniază îndeosebi antinomia sistemului şi infinitului · δ) Cunoașterea este infinită și împreună cu ea este una, este "lumea, universul, închiderea lângă infinit sau în infinit") η I ιοί) I -) Înțelept p) ib II mier "Sonnenklarer Bericht" IL) II) II) II Biblioteca ''Runiverse'' - - definibilitatea (Bestimnibarkeit), adaugă Fichte) "-Universul propriu-zis este întotdeauna închis și terminat, deoarece altfel ar fi imposibil să ajungi la vreo parte completă și la orice cunoaștere din el: totul s-ar estompa în sine; dar conținutul interior (der innere Stoff) al universului este libertatea, iar aceasta din urmă este infinită " Universul închis și complet poartă astfel infinitul în sine, iar închiderea lui constă numai în faptul că "poartă și conține în sine

acest infinit " Pentru a înțelege semnificația deplină a unei astfel de decizii, este necesar să ne amintim ceea ce s-a spus mai sus despre simbolul cercului: infinitul și izolarea, completitatea nu se contrazic deloc Soluția antinomiei va fi prea ușoară dacă este formulată în felul în care o face Fichte: "cunoașterea este ceva infinit și totuși absolut cert - un concept care pare contradictoriu"); de fapt, matematica ne învață că un infinit definit este destul de concepibilă Adevărata dificultate este mult mai profundă: aici avem de-a face nu doar cu infinitul, ci cu o problemă infinită, cu infinitul irațional, cu infinitul "Absolut sigur" are ca opus nu infinitul, ci absolutul nedeterminat, infinit Antinomia, deci, trebuie formulată astfel: cum poate cunoaşterea să fie absolut definită şi nedefinită, fără limite; cum poate fi rațional și irațional, sistemic și nesistematic? Numai o astfel de interpretare elimină pericolul raționalismului dogmatic, doar că păstrează momentul irațional în idee ca într-o sarcină infinită; și se uită ici și colo în Feichte: vorbind despre faptul că cunoașterea este infinit și împreună cu "lumea, universul, izolarea") aici explică și despre ce fel de "infinit" vorbește: este "incompletitudine" , "conștiința de neatins, care este continuu cuprins, dar tocmai ca de neatins"), așadar, iraționalitate infinită, nelimitare Așa sunt contrariile fundamentale, unite în toate cunoaştere şi în fiecare fiinţă "În, tot ceea ce există este implicat în editare) II) II) p) II Biblioteca ''Runiverse'' - - nomi "existent absolut" și nu poate fi înțeles decât "în raport cu u-ul existent absolut "Dar această relație este duală: este o relație cu întregul mereu închis (cu cel veșnic); căci altfel ar fi imposibil să se ajungă la vreo relație stabilă și la vreo cunoaștere stabilă;-și în același timp este o relație cu întregul, care nu poate fi închis pentru totdeauna" x) Numai că aici Fichte a exprimat corect principala opoziție: absolut existent inchis si nu inchis, definit si fara limite Iar solutia antinomiei nu poate consta decat in indicarea unitatii inseparabile a acestor contrarii de baza Astfel, ideea, ca infinitate a problemei, exprima eternul joc dialectic al rationalului iar iraționalul, limita și nelimitat; se luptă cu inconsecvența, cosmosul se naște veșnic din haos În acest sens, Fichte numește lumea produsul creativității etern incomplete și inepuizabile; nu se termină niciodată, "nu se poate întoarce de la viață în moarte u *) Dacă haosul este lumea care nu s-a născut încă, atunci pentru asta poartă în sine semințele nașterilor nesfârșite Sistemul lui Spinoza transformă lumea într-un cristal atât de rațional, care este transparent, dar mort, în care nu este nimic întunecat, haotic, dar nu există nici viață Deci, pentru Fichte, fiecare obiect de cunoaștere, fiecare lucru este "o piesă din sistemul devenirii (Stück aus einem Système des Werdêns)") o parte integrantă a sistemului de devenire) După o astfel de interpretare a ideii ca sistem, b) se pune firesc întrebarea cât de compatibilă este aceasta cu alte sensuri ale ideii pe care le întâlnim în filosofia lui Fichte; este compatibil cu ideea de ego? Cu ideea unei conștiințe de sine perfecte? Cu ideea unei comunități de ființe libere? În fine, cu ideea de bine în general?) Punctul) IX) IX) Dificultăţile pe care le implică această soluţie a antinomiei sistemului şi infinitului vor fi luate în considerare în capitolele următoare) Fichte o păstrează peste tot până la urmă Deci de exemplu în Science of Science din se spune: "Idee (anszufiïhren ist es freilich nicht wegen seiner Unendlichkeit) eine organisele Einhelt, aus deren jedwegem Teile sich herstellen liesse das Ganze" X Biblioteca ''Runiverse'' - - În primul rând, este necesar să se înțeleagă pe sine că eul, unitatea conștiinței de sine, este introdusă de Fichte de

dragul sistemului, de dragul unității sale Acest lucru este destul de clar, spune articolul "Despre conceptul de știință" din : nu există cunoaștere fără sistem, nu există sistem fără un prim principiu, fără centru, și un astfel de centru va fi subiectul, I A deduce un concept înseamnă a arăta că acesta constituie o (condiție a conștiinței de sine* x); în acest sens, lumea exterioară, obiectele experienţei, nu-eu sunt condiţia conştiinţei de sine) Scopul filozofiei este "a scoate la iveală toată experiența ca o condiție necesară pentru conștiința de sine*), dar, pe de altă parte, "toată conștiința se sprijină pe conștiința de sine și este condiționată de aceasta), subiectul este "conștiința de sine" baza oricărei ființe*), condiția posibilității experienței Dar care este, până la urmă, condiția a ce? Ambele părți sunt condiționate reciproc În "Sistemul său de doctrină morală" din , Fichte afirmă în mod expres acest lucru: conștiința de sine determină "orice altceva conștiința și este ea însăși condiționată de aceasta din urmă"* și fiecare propoziție dedusă "este o consecință la fel de necesară ca și condiția de auto- constiinta*) "Sonnenklarer Berich't" din ilustrează această condiționare reciprocă cu exemplul unui ceas: conștiința de sine nu este doar punctul de plecare, primul principiu al întregii conștiințe cu tot conținutul ei, ci împreună cu ea este și "ultimul și cel mai înalt rezultat al conștiinței niya, adică ce se află toată conștiința variată în relație cu condiția față de condiționat, sau în aceeași relație în care roțile, arcurile și lanțurile de ceasuri stau de mâinile lor care arată timpul *) Dacă roțile și lanțurile ceasului determină mișcarea mâinilor, atunci împreună cu aceasta această mișcare determină și întregul mecanism al roților și al lanțurilor Astfel, eu și nu-eu, "subiectul și obiectul sunt condiționate reciproc și reprezintă un sistem Prima știință construiește un sistem de interacțiuni între eu și nu-eu, și chiar dacă conștiința, subiectul va fi un "principiu" aici, și întregul conținut al conștiinței, obiectul va fi un "principiu", atunci ambele sunt din punct de vedere logic la fel de importante și fundamentale !) Grondi, des Nat III) Ib Sh) Annalen des philos Tone, IL) Zweite Einleit id Wiss I) b, , θ) IV) I Biblioteca ''Runiverse'' - - mental, pentru că numai ambele - "principiul" şi "principiul" în interacţiunea lor formează un sistem) Prin urmare, Fichte este nevoit să admită că "a deduce" nu mai înseamnă a deduce din I, ci înseamnă a deduce din, cel sistem de raţiune cu necesitate) Idealismul transcendental consideră că opoziția dintre raţiune și experiență, a priori și a posteriori, este mai fundamentală decât opoziția dintre sine și sine, subiect și obiect Și această opoziție de bază formează în același mod un sistem, rațiunea și experiența există în procesul de interacțiune constantă Nu trebuie să se creadă că dependența experienței de rațiune, de fapt de principiu, este doar o dependență unilaterală Adevărat, experiența trebuie dedusă din temeliile rațiunii, iar lanțul acestei deducții trebuie înghețat doar de fierul necesității logice, trebuie să fie consecventă cu orice preț, iar rațiunea trebuie să "se miște de la punctul său de plecare conform propriei sale reguli, fără să vă faceți griji cu privire la ceea ce se va întâmpla în cele din urmă" Totuși, la urma urmei, "rezultatul" tuturor acestor construcții logice ar trebui să fie un sistem al tuturor reprezentărilor necesare, sau "întreaga experiență", și deși mintea face nu permite, "privind pieptul la acest scop", să răsucim calea logică directă și să manipulezi condiții a priori, totuși, dacă la sfârșitul drumului nu se dovedește o experiență, ci altceva, atunci întreaga justificare nu este bună Prin urmare, pe lângă legătura logică a tuturor condițiilor a priori,

acordul lor cu experiența ("übereinstimmen mit der Erfahrung") este criteriul adevărului lor: "dacă rezultatele oricărei filozofii nu sunt de acord cu experiența, atunci această filozofie este probabil fals") Fichte ilustrează în mod strălucit ideea sa cu un exemplu de construcție a unui număr: la fel cum un matematician construiește un număr dat din elemente a priori, la fel și filosofia este exact aceeași, doar "numărul dat va fi pentru toată experiența" (vezi pagina de mai sus) Construcția trebuie să se desfășoare logic ireproșabil: nu trebuie să existe nicio eroare în adunare și înmulțire, și totuși rezultatul trebuie să fie exact numărul dat) În lumina acestui gând, fundamentalul d) Expresiile "principiu" și "principiu" le întâlnim la Fichte în Știința din și în Tranets, logician IX) Sistem d Sitt IV) Erate Einleitung I) "Cei care te sfătuiesc, atunci când filosofezi, se uită în mod constant în același timp cu degetul la experiență - te sfătuiesc să schimbi puțin factorii și Biblioteca ''Runiverse'' - - Acestea sunt greșelile raționalismului și empirismului, cunoscute nouă din istoria cunoașterii umane: fie înmulțirea este perfectă, fie numărul dat nu se dovedește, legătura conceptelor este a priori invulnerabilă logic, dar în două concluziile denaturează experiența, nu acoperă caracterul complet al acesteia - greșeala raționalismului; sau, se obține un număr dat, dar înmulțirea este greșită - eroarea empirismului, care se agață de experiență, dar ale cărei concepte a priori sunt inconsistente!, nu sunt unite într-un sistem Fichte a înțeles perfect întregul pericol al fanteziei speculative (Schwarmerei), ignorând principiul acordului cu experiența d), și a văzut că filosofia idealismului german mergea pe această cale: "sistemul experienței stricte, ca singurul recunoscut, aparent moare şi este înlocuit de sisteme de stăpânire ale ficţiunii, care la ajutorul speculațiilor imaginare va alunga complet experiența chiar și din zona care îi aparține exclusiv; iar această stăpânire, cu toate consecinţele ei distructive, trebuie să pedepsească aspru acea generaţie care s-a mulţumit cu o singură experienţă" *) este puțin greșit să se înmulțească pentru a obține tot același acord cu numerele" ib Cf Ueber das Wesen des Gelehrten VI Totuși, în "Ueber den Begriff der Wiss" Fichte însuși a admis posibilitatea unor astfel de abateri benefice de la logică, conducând la un rezultat corect din punct de vedere material eu Esența ficțiunii speculative este încălcarea principiilor transcendentalismului stabilite de Kant Fichte dă ca exemplu metoda fizicii: ea pleacă de la fenomene și caută legea unității lor, după ce și-a asumat orice gând, se întoarce la fenomene pentru a testa acest gând asupra lor; fără îndoială, gândirea presupusă se confirmă doar prin modul în care explică fenomenele și este imediat eliminată dacă nu se justifică astfel Aici nu există nimic arbitrar și nici invenție; de aceea darul adeptei naturii este un adevărat geniu, și nu un talent de fantezie Fantezia (die Schwarmerei) se comportă diferit: nu pleacă din experiență și nu se întoarce la ea, ca la un judecător care verifică legitimitatea invențiilor sale, "dar cere ca natura să se conformeze gândirii sale; și ar fi corect dacă ar fi a avut cu gândirea corectă și dacă ar ști până unde merge această determinare a priori a naturii și în ce domeniu își are limita, unde doar experimentul poate decide Cu atâta claritate și rigoare, Fichte formulează principiile metodei transcendentale Vezi Die Grundzüge des geg, Zeitalters, - , VIL) ib VIL Aceste cuvinte sunt, fără îndoială, îndreptate împotriva lui Schelling Dar Fichte însuși, într-o anumită măsură, a greșit în această direcție * Biblioteca ''Runiverse'' - - z Deci, idealismul transcendental nu ar trebui să se abată de la principiu (conform

experienței lăsate moștenire de Kant , Cu toate acestea, sistemul de interacțiune dintre experiență și rațiune nu a fost încă epuizat de toate aceste explicații Este necesar să privim mai adânc în ființa ei La urma urmei, experiența trebuie să fie de acord cu rațiunea Paradoxul lui Hegel, care înlătură instanța experienței inconsistente cu cuvintele "cu atât mai rău pentru experiență", își păstrează toată semnificația, atât pentru știința exactă, cât și pentru filozofie Fichte exprimă această idee în felul următor: "numai principiul dă adevărat perspectivă asupra esenței fenomenului"; "Se poate dovedi cu ușurință că multe, atunci când sunt testate în fața principiului, nici măcar nu vor fi onorate cu onoarea de a fi un fenomen real și se vor dizolva în eroare și ficțiune, chiar dacă toate epocile de până acum au considerat acest lucru un fenomen sau chiar o realitate independentă"; "numai ceea ce poate fi dedus dintr-un principiu, este un fenomen, care nu permite această deducție - devine o eroare) Aparent două reguli contradictorii stau în fața noastră aici:) dacă principiul nu justifică experiența, este invalid și) dacă experiența nu este de acord cu principiul, este iluzorie Acesta din urmă este adevărat, dar "Numai în această condiție, è mâncat și tѣren necondiționat principiul și deducția, din ea), dar cum se poate garanta pentru aceasta? Singurul criteriu va fi în continuare justificarea experienței, dar trebuie extins: iluzia în sine trebuie justificată, eroarea în sine trebuie explicată dintr-un principiu adevărat (așa a trebuit să explice Copernic mișcarea aparentă a soarelui în jurul pământul) Un principiu adevărat nu are dreptul să respingă orice eroare fără să arate cum și de ce a fost posibil Procesul de interacțiune dintre rațiune și experiență continuă la infinit: rațiunea nu epuizează niciodată toată infinitatea experienței cu limitele ei, ea întâmpină constant probleme din ce în ce mai noi Aici, în toată plinătatea și universalitatea ei, legea ideii se exprimă, ca o sarcină nesfârșită, ca un sistem viu de interacțiune a contrariilor) H Wjss X; - De aceea empirismul este atât de greșit și de ce "nici o lege nu poate fi dedusă din percepția reală a fenomenelor" și "Dimpotrivă, știința dă legi fenomenelor" , ib) Acest lucru este subliniat și de Fichte, ib X) Kantilor și kantienilor li s-a făcut următorul reproș referitor la metoda transcendentală: tot ceea ce a priori (forme de contemplare, categorii) este adevărat, Biblioteca ''Runiverse'' - - Fichte construiește partea teoretică a Învățăturilor sale ca un sistem de interacțiune între două perechi de contrarii: eu și nu eu, rațiunea și experiența Trecerea la ceaiul practic se face atunci când se dezvăluie defectul acestui sistem, iraționalitatea lui, lipsa de sistem (ceea ce Kant numește "șansa inteligibilă *") De ce această circulație a eu și nu-eu, care este tema Științei teoretice? Răspunsul la această întrebare produce un sistem mai profund, mai sistematic, pătrunzând mai adânc în misterul infinitului; Pe bazele sistemului de ființă crește sistemul obligației Aici este important doar pentru noi să arătăm că eu, ca idee etică, ca principiu al datoriei, este exact aceeași cu ideea unui sistem special Dacă ideea de sine, așa cum am văzut mai sus, în Fichte dobândește sensul de "întregul ființelor raționale", ,;it colectivum-toți indivizii și *), atunci este clar că acesta din urmă este un sistem de un tip special Știința din formulează ideea etică ca "ideea unei sume absolut închise de intelectualitate*), ca "ideea unui sistem închis de inteligență determinată reciproc*) Principiul eticii va fi astfel principiul unui sistem special, o armonie deosebită, un cosmos deosebit, mai armonios și mai frumos decât cosmosul de natură obișnuită Mai mult Platon pentru că este o condiție necesară a experienței, iar

perspicacitatea experiențială este adevărată, deoarece este condiționată de forme a priori; Faptul se bazează pe principiu și principiul pe fapt Nu este circulus vitiosus? Se pune o astfel de întrebare, de exemplu Simmel (Kant Lpz Dritte Vorlesüng -), care consideră că, în limite pur teoretice, această dificultate este insolubilă De fapt, aici există cea mai perfectă formă de justificare posibilă, o formă de interacțiune sistematică Legea rațiunii suficiente conține același cool: rațiunea va fi adevărată dacă este o condiție suficientă a ceea ce este justificat, iar ceea ce este justificat va fi adevărat dacă decurge din rațiune Dacă este un cerc, atunci este luminat în sensul unui simbol al perfecțiunii !) Vezi pagina de mai sus) II) p) Schelling pătrunde adânc în esența idealismului critic, spunând că "critica rațiunii pure a dovedit pentru prima dată din ideea unui sistem în general că niciun sistem, oricare ar fi el, nu poate fi în execuția sa un obiect al cunoașterii, ci doar un obiect al acțiunii practice -necesare, dar nesfârșite El dorește să sublinieze că "ideea regulativă a unui sistem conduce filozoful prin tărâmul rațiunii teoretice, unde nu se termină, în domeniul motiv practic, unde tatăl devine Biblioteca "Runivers" - £ - cu el: "Statul" a înțeles ideea de bunătate ca o armonie a trei șiruri, trei abilități de suflare și trei moșii ale statului, prin urmare, ca o organizație specială, un sistem special Această idee, ca un adevăr etern, se păstrează în idealismul german: "acţiune, concordantă cu un sistem de armonie absolută a oricărei gândiri o vom numi act moral", spune Fichte*) Și, poate, doar acesta este pasul înainte făcut de idealismul german, că a lămurit mai precis cum se deosebește această armonie etică de armonia unei lire care sună și de regularitatea naturii Și dacă Pitagora a identificat mișcările luminilor cu "armonia sferelor cerești", atunci în această combinație de teoretic și estetic se află marea idee că ele conțin un moment de unitate și acest moment este πέρας spre deosebire de απειροτ Toate aspectele ideii etice - "tărâmul scopurilor", "lumea veșnică", organizarea justă a omenirii, statul drept, unanimitatea morală a "comunității sfinților" - toate exprimă ideea unei sistem, ideea unei unități organizate Și acest sistem este o idee, o sarcină nesfârșită: un ideal este "unitatea, universalitatea, întregul" (de aici sistemul) și, împreună cu el, un scop infinit de departe, către care este posibilă doar o aproximare) "Sistemul ființelor raționale", spune Știința Științei din , "este de fapt de neatins, neterminat, infinit", dar "în sine, în ideea pură a rațiunii, sau în Dumnezeu - este închis") Ideea unui sistem etic nu stă lângă sistemul naturii, fiind divorțat de acesta, independent; un astfel de dualism a ceea ce este și a ceea ce ar trebui să fie ar distruge sistemul universal al rațiunii; nu, ea însăși se află într-o interacțiune sistematică cu sistemul ființei naturale Natura cu "legile sale mecanice și organice" oferă mijloacele pentru implementarea "ultimului" arată ca "acțiune", creând un sistem, un sistem de acțiuni (Philos Bruegs über Dogmat u Kritizisinus , Brief V s - Werke Bd I Landsm) Dar și aici rămâne "infinit" : cea mai înaltă unitate sistematică este o sarcină etică infinită (Compară Kuno-Fischer Schelling Per Lossky Sankt Petersburg, , p Z,)) Înțelept P) Thatsachen des Bewusst IX) Punctul Biblioteca ''Runiverse'' -loi- noe - scopurile minții *) Sistemul naturalist al cauzei și efectului se adâncește în sistemul etic al scopurilor și mijloacelor Dacă o idee etică? după cum s-a indicat mai sus), este nelimitat în conținut, dacă cuprinde totul și dacă "lumea este cuprinsă în ea ca un substrat care posedă aceste legi mecanice și organice definite", atunci aceasta înseamnă acum că sistemul etic conține "

înlătură" în sensul lui Hegel, toate sistemele posibile în general, care reprezintă o etapă în implementarea sistemului etic Și "dacă ideea de bine este irațională și infinită), atunci aceasta înseamnă că sistemul etic este acea limită a rațiunii care pătrunde cel mai adânc în infinit Este cea mai rațională și mai sistematică, deoarece conține" toate definițiile raționale , întregul sistem al rațiunii teoretice și practice, și în același timp cel mai irațional și problematic, pentru că în el se concentrează toate problemele, toate dificultățile sistemului universal , cuprins de Eros, îndrăgostit de soarele invizibil De la vârful suprem al sistemului rațiunii, infinitul se deschide cel mai larg, Fichte nu a putut exprima universalitatea și, în același timp, incomprehensibilitatea (iraționalitatea) ideii de bine mai clar decât identificând-o cu ideea de Dumnezeu; căci Dumnezeu este expresia cea mai înaltă a universalului și, în același timp, a neînțelesului "Sistemul ființelor raționale", "practic de neatins și neterminat" "închis în Dumnezeu*) S-a atins vârful suprem aici? Nu există mijloace de a te apropia și mai aproape de absolut, de Dumnezeu, de a te afunda și mai adânc în el? Există "cunoașterea scopului final" - "cunoaștere completă pe care să se poată sprijini?") Sau există o altă, dacă nu "cunoaștere", atunci "înțelegere"? Dacă ideea este bună, cum d) Vezi pagina noastră de mai sus) Ib θ) Vezi paginile noastre - de mai sus ,) Aceasta este poziția ideii de bine în Platon și Plotin În acest sens, idealismul german este neoplatonism) Înțelept P Vezi, de asemenea, Syst d Sitt TV și Staatslehre IV - Acest Nog este "Dumnezeul libertății" ib θ) Vezi pagina noastră de mai sus Biblioteca ''Runiverse'' - - sistem, este infinitul de rangul al doilea), atunci nu există un sistem superior, o infinitate de rangul cel mai înalt? Nu există altă "armonie" decât organizarea etică? Iată limitele filozofiei lui Fichte Nu vede altă cale; nu epuizează întregul sistem al lui Kant: adâncindu-și la infinit etica, nu pare să-și observe estetica Aceasta este limitarea lui individuală Un alt filozof și poet kantian - Schiller - a văzut ceea ce era închis lui Fichte Împreună cu Fichte, el crede că infinitul legii morale, infinitul "tărâmului libertății" este mai complet și mai sublim decât infinitul "cerului înstelat": "Schwatzet mir nicht so viei von Nebeltlecken und Soñnen, Ist die Natnr nur gross, weil sie zu zahlen euch giebt? Euer Gegenstand ist der erhabenste freilicH im Raume; Aber, Freunde, im Raum wohnt das Erhabene nicht"), cu toate acestea, el nu crede că ideea de bine este cea mai sublimă, singura sublimă: "Wirke gutes, du nãhrst der Menschheit gõttliche Pflanze,> Bilde schõnes, du streust Keime der Gõttlichen aus") *) Vezi pagina noastră de mai sus) Anadie Astronomen) "Zweierlei Wirkungsarten" Biblioteca "Runiverse" CAPITOLUL ZECE Progresul infinit al lui Fichte și critica lui Hegel asupra infinitului rău Termenul "rău și infinit Tragedia unui obiectiv etern de neatins ' Progresul spre infinit, ca concept inevitabil și în același timp antinomic Ce infinitate consideră Fichte rău și care infinit bun? Principiul dezvoltării vieții, spiritualizării, creșterii ființei Viața într-o idee O creștere nesfârșită a sistemelor, o serie nesfârșită de lumi Misticismul creației eterne Pro-gressus in, infinitum, ca ultimul cuvânt al filozofiei lui Fichte Atacul lui Hegel: progresul spre infinit nu rezolvă antinomia finitului și infinitului Recunoașterea soluției nesatisfăcătoare de către Fichte însuși și de către Kant Critica infinitului rău la Hegel Progresul spre infinit nu este infinitul adevărat Fichte nu a rezolvat antinomia dintre sistem și infinit Teoria a două lumi și aspirațiile ca legături între ele Dogmatismul ei Adevăratul infinit este ca un sistem de contrarii uniți

Exemple de infinit infinit în Hegel Problema matematică a infinitului potențial și actual și semnificația ei pentru metafizică Idealismul lui Kant și Fichte pare a fi foarte imperfect pentru că vârful lui, ideea, fiecare sarcină infinită, ca progresul către infinit, ca o datorie curentă, este, după părerea lui, o infinitate proastă și în sine fixează pentru filosofia ulterioară cea mai profundă problemă care a tulburat întotdeauna omenirea O străduință nesfârșită pentru un scop infinit este ceva de neconsolat, care duce mintea umană la disperare Sarcina necesită o soluție, dar rezolvarea unei sarcini infinite este împinsă în infinit, evadează întotdeauna pe cel care o abordează - - se apropie, nu se dă niciodată și se ia mereu Dar dacă da, atunci idealul este luat, adevărul și bunătatea sunt luate Eternul "niciodată-niciodată" este conținut în fiecare "idee" Aceasta este tragedia neștiinței eterne și a imperfecțiunii eterne, atât de strălucit exprimată în primul monolog al lui Faust și în cuvintele lui Ivan Karamazov despre respingerea lumii Și însuși Fichte a înțeles profund ce înseamnă scopul veșnic de neatins: "întreaga viață umană se transformă atunci într-o comedie pentru spiritul rău, care pune în inimile nefericiților această dorință ineradicabilă de etern doar pentru a se distra cu necontenitul lor urmărirea celor care fug neîncetat, eternul lor încercând să înțeleagă ceea ce inevitabil va scăpa, prin rotirea lor de neoprit într-un cerc monoton, să râdă de seriozitatea lor în această farsă fără gust; Înțeleptul, care a reușit curând să vadă acest joc, înțeleptul, care s-a săturat să-și joace rolul în el, nu ar trebui să arunce viața de la sine și să facă din momentul trezirii minții momentul morții pământești! " X) Conține filozofia critică un asemenea scepticism teoretic și etic? Este "infinitul rău" călcâiul lui Ahile? Dacă da, cum ar putea Kant și Fichte să nu observe acest neajuns? Conținutul ultimelor două capitole ne convinge că Fichte era conștient de dificultățile pe care le presupune o idee ca o sarcină nesfârșită Ele erau concentrate pentru el în antinomia sistemului și a infinitului: cum poate fi combinată unitatea sistemului cu progresul către infinit? O serie care evadează în infinit nu distruge orice completitudine sistematică? De-a lungul întregului sistem, Fichte, în felul său, a rezolvat această antinomie și, după cum ar părea, a rezolvat-o Prin urmare, dacă critica lui Hegel este corectă, atunci trebuie să afirme că soluția aici este aparentă, că în esență nu există Este exact ceea ce pretinde Hegel Acest mare sistematist, nu mai puțin decât Fichte, prețuiește principiul sistemului universal și tocmai pe baza acestui principiu critică progresul către infinit Prin urmare, sarcina noastră va fi să verificăm dacă soluția lui Fichte este cu adevărat iluzorie Nu este atât de ușor să faci asta *) Cel mai bun, des Menchen II Comparaţi formularea lui Hegel a unei probleme similare: "Philosophie der Gescliichte" Einleitìing Reclam S õ ob (Wérke S) Există o critică mai dificilă decât conceptele pe care le critică, pentru că necesită ascensiunea la un nou nivel de gândire, poate încă necunoscut Aceasta este critica lui Hegel asupra infinitului rău Ea caută să arate insuficiența celui mai vechi, cel mai iubit concept filozofic, conceptul de străduință nesfârșită, progres nesfârșit Erosul lui Platon, acceptat de neoplatoniști și Nicolae din Cusa, a fost reînviat de Kant în conceptul unei datorii infinite Dar dacă această idee părea populară și de nezdruncinat pe vremea lui Hegel, atunci ea pare să fie nu mai puțin universal recunoscută acum "Sarcina nesfârșită" a neo-kantienilor și neo-phichteanilor, "evoluția creativă" a lui Bergson, evoluția în general, dezvoltarea, progresul - toate aceste concepte

înrudite trăiesc în conștiința modernă filozofică, științifică și extraștiințifică Critica lui Hegel este deci de profund interes contemporan Progres în infinit - poate exista ceva mai bun și mai înalt decât acesta? Nu este acesta punctul culminant al științei și al filosofiei? Hegel, desigur, nu se gândește să nege valoarea acestui concept Ar putea nega progresul cel care a înțeles istoria ca "progres în conștiința libertății"? Ar putea nega infinitul care a spus că însuși numele infinitului este un zori pentru spirit)? Dar în sistemele lui Kant și Fichte această zori abia se ivește Filosofia încă nu știe cum să se ocupe de conceptul de infinit, nu cunoaște încă infinitul cu adevărat -Acesta este sensul criticii lui Hegel nu le poate combina, nu le poate conecta Ideea regulativă, progres spre infinit, relevă, după Hegel, nevoia de a gândi împreună finitul și infinitul, cuplată cu imposibilitatea de a face acest lucru Filosofia nu se poate opri la un astfel de rezultat Atacul lui Hegel este îndreptat în principal împotriva lui Fichte, și asta pentru că niciun filozof nu a exprimat vreodată cu atâta forță, art o astfel de ridicare a ideii de creație nesfârșită, efort nesfârșit, așa cum a făcut Fichte Este suficient să-ți imaginezi toată grandiozitatea planului său pentru a simți d) "Bei dem Ñamen des Unendlichen geht dem Gemüth und dem Geiste sein Light auf Hegel \Vissenschaft der Logic Werke Dritter Barici Aufl Berlin S Biblioteca ''Runiverse'' - - cât de mare este tentația de a recunoaște punctul de vedere al progresului infinit ca fiind ultimul, cel mai înalt, singurul posibil În ultimele două capitole am luat în considerare baza filozofică a acestui punct de vedere Cunoașterea este o sarcină nesfârșită; acțiunea morală este o sarcină nesfârșită La baza tuturor stă creația veșnică, mișcarea către un scop infinit Sistemul lui Fichte este idealismul etic: împreună cu Platon și Plotin, el crede că ideea de bunătate este Absolutul, existent cu adevărat, sau cel puțin singura sa expresie posibilă pentru noi Dar ideea de bine nu necesită progres spre infinit? ce alt punct de vedere este posibil aici? opusul creației va fi imobilitatea, inerția, inacțiunea, încetarea cunoașterii, moartea cunoașterii, dogmatismul și încetarea acțiunii, moartea etică, conservatorismul Inerția, imobilitatea (die Trãgheit) este pentru Fichte întruchiparea răului și a morții, la fel cum creativitatea este întruchiparea binelui și a vieții Și dacă ființa este mișcare și acțiune]), atunci setea de a fi, iubirea de a fi, este o sete de mișcare și acțiune Creația infinită este pentru Fichte infinitul sfânt *), și nu infinitul rău Infinitul rău nu poate fi pentru el decât inerție veșnică, stare veșnică pe același lucru, repetiție veșnică, întoarcere veșnică El se străduiește în mod repetat să arate în lucrările sale că o astfel de infinitate este rea, lipsită de etică: este lipsită de scop, nu poate fi dorită - după principiul lui Kant - ca regulă generală "Mâncați și beți și muriți și lăsați urmași ' de ce acest ciclu etern, acest joc fără sens, acest monstru care se devorează pe sine?) Contemplarea lui provoacă numai "oboseală şi disperare *) Este cu adevărat posibil să tragi pentru totdeauna aceeași existență mizerabilă? &) "Warum treibt sich das Volk so und schreit? Es will sich ernahren, Kinder zeugen, und die nàhren, so gut es vermag Merke dir Reisender das, und thue zu Hause des Gleichen! Weiter bringt es kein Meusch, stell'er sich, wie er auch'will " Tărâmul naturii ca sistem de mișcări și tărâmul libertății ca sistem de acțiuni) "Infinitul, sfințit prin datoria absolută" II) Bestimm des Menschen Ô P Ch ib II δ) Ib P Biblioteca ''Runiverse'' - δ - Exprimă aceste cuvinte ale lui Goethe întregul sens al vieții umane? Direct opus este afirmaţia lui Nietzsche că se poate experimenta

repetiţia veşnică, veşnica întoarcere, iar în aceasta se va exprima iubirea de a fi, forţa afectului de a fi) Iar pentru Fichte, "dragostea este un afect al ființei"), o sete de a fi, dar nu poate să-și dorească același lucru "Iubirea", Erosul lui nu se mulțumește cu repetarea monotonă, cu tovarășii ei, obiceiul și plictiseala, tânjește după o ființă mai profundă, mai intensă, mai existențială Dorința de întoarcere veșnică este imorală, ar spune Fichte (nu degeaba este exprimată de reprezentantul imoralismului), este dorința de inerție; afectul de a fi aici este slab și nesemnificativ, pentru că el preferă perpetuimi mobile în locul setei prometeice de nou și de nevăzut Din acest infinit rău, principiul creației infinite salvează, ideea, ca * o sarcină infinită, care stă la baza sistemului, așa cum se arată în cele două capitole anterioare "Universul nu este un cerc care se întoarce în sine, un joc care se repetă neîncetat nu, este un progres spre unul mai perfect sub forma unei linii drepte care merge spre infinit* Dansul rotund al sferelor cerești nu este o circulație monotonă: "nu se întorc niciodată așa cum au dispărut*, peste tot există viață și" dezvoltare * în izvoarele strălucitoare ale ființei, "viață nouă și iubire nouă " Fichte interpretează ciclul monoton a nașterilor și a morților ca creștere a vieții: "fiecare moarte în natură" este o naștere și în moarte se manifestă în mod clar creșterea vieții În natură nu există un principiu mortificator, căci este viață în întregime; nu moartea este cea care ucide, ci o viață mai vie care se naște și se dezvoltă, ascunsă în spatele vechii vieți * "Această viață veșnică și mișcare în toate venele) Staatslehre IV) El "iubește eternitatea", ea este "singura femeie de la care își dorește copii", cu ea se logodește cu "inelul eternei întoarceri" (Sieben Siegeln)) V *) Hegel, desigur, este de acord cu Fichte că o asemenea infinitate de eternă repetiție este rea' [dar cercul, ca simbol al infinitului bun, nu este nicidecum un citculus vitiosus, nu este o circulație eternă), el admite că o obligație infinită este mai bună decât aceasta, dar nu se oprește la ea În comparație cu infinitul adevărat, acesta toarnă încă un infinit rău Biblioteca ''Runiverse'' - - de natură senzuală și spirituală, ochiul meu vede prin ceea ce pare altora greutate moartă; vede cum aceasta viata se ridica si creste si devine tot spiritul, din ea) Peste tot acest curent unic al vieții formative se află în plantă, în animal, în mine, în om); in om viata atinge doar cea mai mare tensiune, cea mai mare iluminare, spiritualitate, cea mai mare apropiere de Absolut Există însă și oameni care duc o viață adormită semi-conștientă, asemănătoare vieții animalelor, sau chiar a plantelor Viața atinge o tensiune reală, bogăție reală și plinătate într-o persoană numai atunci când trăiește într-o idee, adică atunci când a luat o participare conștientă la soluționarea problemelor lumii nesfârșite, la creativitatea nesfârșită a vieții lumii Opera unui artist, opera unui om de știință, "crearea legii și a ordinii între oameni*, cultivarea naturii - acestea sunt exemple de "viață într-o idee *) Această creație, cu valori, este viața adevărată, în care iubirea pentru viață atinge cea mai mare tensiune și dă fericire Viața într-o idee este ca o flacără mereu aprinsă) care se ridică din ce în ce mai sus spre cer; se opune oricărei imobilităţi, este "fiinţă în continuă creştere") Ideea aduce în lume totul "nou, mare, frumos", "construiește lumi noi din ruinele celor vechi *) în idee, omul stă cel mai aproape "de Divin, ia parte la viața Sa, care este creativitatea eternă Ideile sunt esența revelației Divinului) Religia și misticismul lui Fichte este un misticism activ, nu contemplativ) Dumnezeu este "spiritul cel mai lăuntric, care ne însuflețește creativitatea și ne induce la ea") x)

Cel mai bun d Menchen P Cursivele noastre) ib) Die Grund, d Geg Zeit - VU Vierte Vorlesung cp Ueberdas Wesen des Gelehrten VI * -) VII - Goethe spune asta despre cel care a descoperit lumea ideilor: Platon este ca un obelisc, sau o flacără ascuțită) Die Grundz d Geg Zeit - VU) Deber das Wes d Gelehrten VL) Die Grundz A G (Zeit VU Anweisung zum sel Leben V fi ib V -) Die Grundz d G Zeit VP - Biblioteca ''Runiverse'' - - Ideea, ca o creație nesfârșită, ca o creștere a ființei, este în esența ei creșterea sistemelor de ființă (Vezi capitolul precedent), crearea de sisteme din ce în ce mai noi, din ce în ce mai cuprinzătoare, din ce în ce mai universale, care se apropie de un sistem absolut cuprinzător, Absolutul ("Dumnezeu este totul în toate, spune Fichte) Lumea materială (lumea senzorială) este cel mai jos, cel mai simplu și cel mai sărac sistem de ființă Un sistem mai bogat și mai complex va fi sistemul de viață organizată a omenirii pe pământ, cu dreptul său, statul, cu cultura sa de natură materială Dar chiar și acesta nu este încă cel mai înalt sistem disponibil pentru noi Există un sistem de ființă mai intensă, mai armonioasă Acesta este tărâmul moral al spiritelor, armonia sufletelor în gândurile și dorințele lor cele mai interioare) Acest sistem spiritual și etic se ridică deasupra sistemului material-etic, precum și, desigur, deasupra sistemelor organice și mecanice; sistemul superior le conține pe toate cele inferioare, le absoarbe în sine, nu poate respinge nimic, pentru că reprezintă cea mai mare plenitudine a ființei: "o mare comunitate morală liberă ", spune Fichte, presupune, desigur, atât "starea lumea universală" și "dominarea omului deasupra mecanismului naturii, dar adaugă și altceva acestei stări exterioare, și anume, voința morală: tot ceea ce este creat de Omenire trebuie creat prin propria convingere (aus eigener 'Einsicht), prin voință Inteligentsia este cel mai înalt sistem, care include toate celelalte trepte ale ființei, ca și momentele sale: pământească, viața este doar "o parte a marelui rege moral- !) V) Totul este îmbinat, totul trăiește în general - aceasta este legea ideii VIL Viața este un întreg organic, determinat de lege v) Fichte numește de obicei acest sistem "super-pământesc", sau lumea "super-senzuală", lumea conștiinței "Appellation an das Publîcuro gegen die Anklage des Athèismus" V - Există o voință în el, ascuns în adâncurile întunecate ale sufletului meu de ochii muritorilor, atunci cum se află acțiunea în tărâmul acestei lumi pământești Bestimm d Menscben A Această "lume invizibilă" este "uniunea și interacțiunea directă" a multor voințe independente și independente, "o lume sau un sistem de multe voințe individuale" (ib I italicele lui Fichte) mier Wiss P Biblioteca ''Runiverse'' - - Un astfel de sistem etic de monade, conținând toate celelalte sisteme de ființă ca fenomene bene fundata, se află cel mai aproape de adâncurile misterioase ale Absolutului și poate de aceea este el însuși misterios și plin de nerezolvat: "pur și sfânt și așa aproape de propria Ta ființă, în măsura în care orice poate fi aproape de el în ochii unui muritor, această viață Ta curge ca o unire care unește spiritele împreună cu spirite, ca aerul și infirul unei singure lumi a rațiunii, de neconceput și de neînțeles și totuși întins aici pe față în fața ochiului spiritual **) Va fi acest sistem absolut ultimul și cel mai înalt, limita tensiunii ființei? Atunci ar coincide cu Absolutul); dar textul citat arată că nu este așa: Absolutul încă se ridică deasupra lui în toată inaccesibilitatea lui, iar între el și el încă se deschide o infinitate de potențialități, o posibilitate infinită de a crește sisteme de ființă Fichte rămâne aici fidel principiului creației fără sfârșit, un scop infinit de îndepărtat Fiecare pas de creștere a ființei trebuie, până la urmă, să fie un pas

de creștere a creativității, nu poate fi inerție, imobilitate, trebuie să fie crearea unui sistem superior De aceea, ultimul pas la care am ajuns, sistemul de inteligență, sistemul de voințe, trebuie să aibă și un scop în fața noastră, "căci trebuie să fim mereu activi*; sensul și scopul acestei vieți este o altă viață superioară, o a treia trebuie să stea deasupra ei etc) Așa apar noi sarcini, noi sisteme de ființă, noi lumi, "o serie nesfârșită de lumi" În toate aceste lumi noi, la fel ca și aici, în lumea noastră, există "sarcini și locuri de muncă* ; iar fiecare anterioară este o condiție pentru posibilitatea următoarei ființe, un mijloc de realizare a următoarei Ultima lume există, complet realizarea scopului final? "Nu există așa ceva, pentru că seria este nesfârșită ("în această serie nu vom găsi Absolutul *) d) Bestimm d Menschen II/ Q O astfel de atitudine a nivelurilor ființei nu este însă întotdeauna menținută de Fichte: uneori nivelurile superioare le resping pe cele inferioare, renunță la cele inferioare Un idealism atât de respingător se văd peste tot, împreună cu concretul Vezi mai jos pentru detalii despre acest lucru) ib IL Cursivele noastre) Uneori, Fichte crede așa, mai ales în prima perioadă a sistemului său Vezi Ueber den Grund uns Glaubens an eine Gottliche Weltregierung V , unde Dumnezeu este ordinea morală, vie și activă) Cel mai bun d Menschen P - -) Die Thatsachen des Bewusstseins - II - Cursivele sunt ale noastre Biblioteca ''Runiverse'' - - Filosoful nostru nu se sperie în acest fel de progressais in infinitum, dimpotrivă, în acesta din urmă este întruchipată cererea unei creșteri infinite a ființei În același timp, sistemul își păstrează principiul teleologic: Absolutul va fi scopul ultim) și, în plus, un scop de neatins: toate etapele ființei sunt mijloace și scopuri; iar întreaga cale de ascensiune este indicată de o străduință nesfârșită, o obligație nesfârșită Singura relație inteligibilă și cunoscută a infinitului cu finitul constă în obligație, spune Fichte, căci nu pot cunoaște Absolutul în mine însumi; deci "voi deveni ceea ce ar trebui să fiu!" *) Aceasta este ideea de bază a sistemului filozofic al lui Fichte, care a constituit, fără îndoială, expresia celei mai profunde intuiții ale lui și, prin urmare, baza logicii sale, a eticii și a religiei sale În cele două capitole anterioare am arătat în ce măsură este o moștenire a idealismului critic al lui Kant, cum rezultă din înțelegerea raportului dintre rațional și irațional și cum este combinat cu cerința sistematicității universale Aici, înainte de a lua în considerare atacul lui Hegel asupra acestei idei, a trebuit să o punem înaintea noastră în toată măreția ei, în toată totalitatea ei, în toată bogăția conținutului ei Pentru Fichte, ea era totul Remarca profundă a lui Bergson că sistemele marilor filozofi, în esență, exprimă în întreaga lor structură complexă un singur gând, o intuiție, o înțelegere) i se poate atribui În sufletul lui, parcă, era înscris un semn de foc: "Sim tu vei învinge!" Este ușor să cedezi farmecului ideii de evoluție creativă, care chiar și în vremea noastră are un apărător, strălucit în elocvență și bogăție a imaginației filosofice Vrei involuntar să recunoști orice atac ca fiind ilegal și să-l aperi cu toată puterea, așa cum Nicolae din Cusa a apărat Erosul lui Platon; cu atât mai mult încât putem folosi această apărare ingenioasă; la urma urmei, și noi ar trebui să apărăm strădania infinită, Eros Să nu uităm, însă, cuvintele de avertizare ale lui Platon: Eros, deși un mare demon, nu este Dumnezeu! Ne va face să ne gândim la critica lui Hegel: la urma urmei, el susține, de asemenea, că efortul infinit nu este culmea filozofiei, nici ultimul cuvânt, nici cheia) ib II -) Cel mai bun d Menschen P Cp Recurs V) Vezi Bergson l'intuition philosophique unsprezece Biblioteca ''Runiverse'' - - la

toate misterele El vrea să nu nege valoarea Erosului, aspirația nesfârșită, ca concept filozofic, ci mai degrabă să-i arate limitele, insuficiența lui La urma urmei, Eros însuși este conștient de insuficiența lui, este conștient că este privarea veșnică În consecință, critica lui Hegel nu vrea să distrugă, ci să completeze și să întărească edificiul idealismului Hegel l-a înțeles profund pe Fichte și relația sa cu Kant când a spus: "într-o reprezentare mai abstractă a filosofiei kantiene, sau cel puțin a principiilor ei, se află în Știința științei a lui Fichte - progresul infinit în exact același mod constituie ultimul cuvânt și baza a tot" x) Hegel își îndreaptă atacul în principal împotriva primei perioade a filozofiei lui Fichte, unde deficiența conceptului său central iese în evidență cel mai clar Dar critica își păstrează semnificația în raport cu a doua perioadă Efortul infinit este introdus în primele Învățături ale științei din ca mijloc de rezolvare a contradicției dintre sinele absolut, nelimitat și infinit - și sinele relativ, limitat și finit Nu contează pentru noi momentan că ceea ce este în joc aici este unirea diferitelor sine; ceea ce contează sunt predicatele acestor eu-uri, finitul și infinitul și unirea lor prin efort Așa cum Platon a conectat lumea reală și lumea ideală prin intermediul lui Eros, Fichte, în evidentă dependență de strămoșul idealismului, leagă aici finitul și infinitul: "Sunt infinit, dar numai în sensul străduirii" se străduiește să fie infinit Dar în însuși conceptul de luptă se află deja finitudinea, căci ceea ce nu se confruntă cu opoziție nu este străduință") Aici este acceptată întreaga dialectica Erosului platonic, dialectica sărăciei și bogăției, neputinței și puterii, ignoranței și cunoașterii La prima vedere, se pare că toate dificultățile au fost eliminate: de fapt, contrariile extreme sunt acum legate, finitul aspiră la infinit ca la un ideal, depășește constant granițele finiității sale, străduindu-se să devină infinit Cu toate acestea, Fichte însuși este conștient de faptul că soluția este foarte imperfectă Este un bust) Hegel logică W (op cit) Cursivele sunt ale noastre) I) I) Filosoful iubește înțelepciunea tocmai pentru că tinde spre înțelepciune pentru că nu o posedă Biblioteca ''Runiverse'' - - shen bridge, se elimină decalajul dintre cele două lumi, dacă idealul infinit răspunde constantului "niciodată" la toate impulsurile și aspirațiile unei ființe finite? La urma urmei, "idealul nu este niciodată realizabil" x); "o apropiere completă a infinitului este imposibilă* * *); deși "ideea infinitului desăvârșit plutește în fața noastră", dar este ceva contradictoriu s) Este greu de exprimat defectul soluției găsite mai clar și mai clar decât o face însuși Fichte, spunând că "ideea infinită în sine nu poate fi conceput*, și "nu rezolvă contradicția, ci doar o împinge înapoi în infinit * *) Trebuie să rezolvăm contradicția, remarcă el în alt loc, și totuși vedem că rezolvarea ei este imposibilă nici acum, nici în viitor, niciodată pentru totdeauna și pentru totdeauna; acesta este destinul nostru etern b) Un destin trist! Fichte se pare că un astfel de rezultat este de neînlăturat: "contradicțiile se rezolvă în măsura în care pot fi rezolvate); ar fi trebuit să spună direct că contradicțiile sunt insolubile) Nu numai Fichte, ci și Kant nu a fost contrariat față de conștiința nesatisfăcătorului datoriei infinite și a progresului către infinit postulat de el la scop, atunci cu toate acestea este imposibil să asociem cu această reprezentare un sentiment de satisfacție, "căci starea în care se află în acest moment va fi întotdeauna rea în comparație cu cele mai bune care se află înaintea ei; iar reprezentarea unui progres infinit spre scopul final este,

împreună cu acesta, o cale către o serie nesfârșită de rele, care, deși sunt depășite de bine, nu lasă totuși loc de satisfacție; omenirea nu putea fi satisfăcută decât cu ce d) I Cursivele noastre) Cursivele noastre) I) I Cursivele noastre) I) ib) Vezi I A Ilyin "Criza * a ideii de subiect în știința lui Fichte cel Bătrân" Întrebări de filologie și psihic Cartea P Autorul dovedește în mod corect că soluția antinomia de bază între eul infinit și cel finit a eșuat; ultimul cuvânt rămâne "nemilos niciodată" unsprezece* Biblioteca ''Runiverse'' - - scopul cuptorului ar fi într-o zi atins în sfârșit" x) Dar nu poate fi atins niciodată; progresul către infinit nu satisface și este dificil să găsești un alt nume pentru "seria infinită de rele" ca infinit rău Iată cea mai bună confirmare a cât de profundă pătrunde critica lui Hegel; este cu adevărat o dezvoltare imanentă a sistemelor idealismului Progresul infinit apare în scenă în toate acele cazuri când este necesar să se rezolve o contradicție de bază, să se conecteze contrariile fundamentale; astfel el trebuie să rezolve contradicția dintre finit și infinit, existent și propriu, fenomen și lucru-în-sine, sistem și nesistematic În toate aceste cazuri, contradicția nu este rezolvată, ci doar retrogradată la infinit "Obligația, ca și progresul în infinit, este expresia unei contradicții care se preface ca o soluție și ca ceva final "* - o nouă graniță: "o depășire goală și neliniștită dincolo de graniță în infinit și găsirea din nou a graniței în acest infinitul") Astfel, obligația eternă, deși este negația finitului, nu se poate elibera cu adevărat de ea Nu se obține de fapt infinit, ci întotdeauna doar finit și finit tot timpul "doar sarcina infinitului, și nu realizarea lui , creația nesfârșită a infinitului, fără ca infinitul să devină pozitiv și prezent" b) creșterea finitului nu-l va face infinit și nu-l va apropia de infinit, căci distanța până la infinit* va rămâne mereu infinită trăda-o pentru ultimul Kant Das Ende aller Dinge (Italicile sunt ale noastre) Acest articol mic și puțin cunoscut, misterios de profund și, în același timp, spiritual-sceptic, a fost scris simultan cu primele Învățături științifice ale lui Fichte) Hegel LfOgik W Sh V , Cursive de Hegel) ib) ib δ) ib Hegel italic Biblioteca ''Runiverse'' - õ - cuvântul ei atunci, cum recunoaște acest progres că în zadarnic munca nu se apropie de scopul infinit") Aplicarea acestei tehnici la toate problemele diferite dă același rezultat nefavorabil Deci Hegel subliniază că, în special, în Fichte, contradicția dintre eu și nu eu, de la care pornește Știința Științei, nu este rezolvată în ea, pentru că, în cele din urmă, relația lor este un progres, dor și efort nesfârșit, adică cel mai contradictoriu care a fost la început) Același lucru se obține în aplicarea nesfârșitului "progres spre moralitate"; coincidența deplină a voinței cu legea morală este investită într-un progres nesfârșit, adică pare a fi ceva de altă lume, absolut de neatins; și tocmai în aceasta, în mod ironic Hegel, stă ancora mântuirii și adevăratei mângâieri, că este de neatins, căci moralitatea trebuie să fie o luptă Contradicția dintre ele nu se rezolvă în progres infinit, ci, dimpotrivă, se afirmă ca ceva nerezolvat și insolubil; lupta moralei si senzualitatii constituie esenta absoluta a relatiilor lor) Obligația veșnică este prezența eternă a impropriului, neputința eternă, imposibilitatea eternă de a-și îndeplini datoria Nu "poți, pentru că trebuie", ci "nu poți, pentru că trebuie" - iată ceea ce este cuprins în datoria veșnică, spune Hegel, întorcându-și celebra zicală împotriva lui Kant) Situația nu este mai bună cu sinteza sistemului și infinitului (vezi capitolul nouă); de asemenea, trebuie să fie recunoscută ca un eșec, pentru că critica tocmai subliniată este pe

deplin aplicabilă și în cazul ei Până la urmă, nu avem niciodată un sistem, ci întotdeauna doar sarcina sistemului; sistemul rămâne întotdeauna un ideal de neatins, datorat; unitatea spre care aspiră gândirea este irealizabilă Prin urmare, întreaga serie fără sfârșit, în care ne mișcăm, este o serie de nesistematice; sistemul tot asteapta si nu apare niciodata, pana cand suntem in sfarsit convinsi ca nu poate aparea niciodata Pe acest punct de vedere se bazează Știința din Dar poate că sistemul nu este doar un scop infinit de îndepărtat, un ideal de neatins? Poate fiecare verigă din seria progresului nesfârșit formează un sistem) ib Cursive către Hegel) ib -) ib i) ib, Biblioteca Runiverse - - și toate aceste sisteme cresc, devin mai perfecte, mai sistematice? într-adevăr, acest punct de vedere Fichte l-a încercat mai ales în a doua perioadă a filozofiei sale și a fost descris în capitolul de față Dar dacă sistemele cresc, atunci aceasta înseamnă că niciunul dintre ele nu este un sistem universal, atotcuprinzător, cu adevărat infinit Dacă este necesară nașterea unor noi sisteme, atunci aceasta înseamnă că cele vechi sunt imperfecte, contradictorii, limitate, finite Și într-adevăr, Fichte admite că toate aceste lumi noi și vechi sunt întotdeauna finite (după o anumită durată pier și dau naștere altora noi) *) În această recunoaștere constă dovada imposibilității complete de a rezolva contradicția dintre sistem și infinit, căci peste tot în serie avem doar sisteme finite; și unde este sistemul infinit? nu se găsește nicăieri, este retrogradată la o distanță cețoasă, nedeterminată, pentru că nu se arată cum se poate gândi la el Din nou, așadar, o mișcare nesfârșită către un sistem infinit printr-o serie de legături finite Dar cum ar trebui să tratăm atunci soluția conștientă a antinomiei sistemului și infinitului, care a fost dată de Fichte (vezi capitolul anterior)? Exprimă doar nevoia de a gândi împreună sistemul și infinitul, dar nu arată cum să o faci Trebuie să gândim împreună și să nu reușim! Așadar, rămâne doar să gândim pe rând, acum la un lucru, apoi la altul într-o continuă schimbare monotonă: acum îmi imaginez lumea închisă, când deschisă, când definită, când nemărginită (vezi mai sus p); definiţiile opuse, spune Hegel, alternează doar într-o schimbare plictisitoare*) Fichte ține toate aceste concepte - infinitul, finitul, sistemul - în mâinile sale, dar nu știe cum să le manipuleze Dacă voia să arate conceperea unui sistem infinit, atunci trebuia să o facă deodată, dintr-o lovitură, introducând o nouă categorie (necunoscută lui) și să nu desfășoare progresul în infinit, promițând că acolo, într-o ceață distanță, aceste concepte s-ar uni Acest lucru este deosebit de clar în exemplul său de cerc: infinitul și izolarea (sistematicitatea) sunt aparent evidente într-un cerc, a cărui rază crește continuu (simbol d) Die Thatsachen des Bewusstseins - P - mier Cel mai bun, des Menschen II și urm) Hegel, op cit Biblioteca ''Runiverse'' - - voința creșterii vieții); totuși, cercul rămâne tot timpul finit, iar infinitul tot timpul dincolo, aflat în afara sistemului (întruchipat în acest cerc), și deci nedeterminat Dacă Fichte dorea cu adevărat să arate legătura dintre două concepte, concepibilitatea unui sistem infinit, atunci nu era nevoie să aducă o serie de cercuri crescătoare; a fost suficient să luăm orice cerc și să arăți că este infinit Din tot ce s-a spus, rezultă că pe parcursul unei serii de legături progresive avem tot timpul doar mărimi finite, deși orice mărime finită următoare va fi mai mare decât cea anterioară; despre infinit se vorbește tot timpul, dar * nu este prezent nicăieri Fantoma* ei apare doar pentru o clipă în momentul în care finitul își rupe granița, dar această fantomă dispare imediat, căci finitul găsește imediat o altă graniță Dar unde este,

atunci, infinitul? Nu poate fi găsit nicăieri într-o serie progresivă, iar această serie este viața noastră, lumea noastră; rămâne doar să o plasăm într-o altă lume - inaccesibilă, ideală, de altă lume, împinge-l la "distanța ceață, de neatins") Tot ceea ce este infinit este relegat acolo: un sistem infinit în toate aspectele sale - infinit de existent, infinit de bun și infinit de frumos Aici rămâne finitul, limitatul, incompletul, neterminatul, nesistematicul Astfel obținem aceeași teorie a două lumi, din a cărei presupunere a pornit aspirația, Eros și pe care trebuia să o depășească A Rezultatele teoriei a două lumi sunt triste: universul este împărțit în două jumătăți, care sunt rupte una de cealaltă și, prin urmare, slăbite, devalorizate, duc o existență mizerabilă, palidă, cu jumătate de inimă Cuvenitul devine o fantomă palidă, pentru totdeauna lipsită de realitate: este trist dacă "rațiunea și legea nu trebuie decât să fie, și nu există"), este trist dacă trebuie cunoscut lucrul în sine, doar existentul cu adevărat, dar niciodată în d) Nu orice plecare în străinătate este o eliberare reală de ea (nu toată lumea - Afirmația wahrhafte); ca exemplu de obligație față de aceasta: este "o ieșire dincolo de graniță, dar numai o ieșire finală" Hegel, op cit) ib "Infinitul este definit aici ca cel dincolo de lume, care nu poate fi atins, pentru că nu trebuie atins", ib -) ib Biblioteca "Runivers" - - realitatea nu se știe dacă "adevărul este privit ca absolut de altă lume în raport cu cunoașterea" x), este trist dacă ideea de bunătate trebuie doar realizată, dar niciodată nu se realizează în realitate, dacă este doar un postulat, la care această lume nu răspunde deloc, ca "împărăția întunericului" *) Finitul, în asemenea condiții, este și el devalorizat, pentru că este rupt de infinit, sortit limitării eterne, imperfecțiunii, întunericului, ignoranței, răului Teoria a două lumi, învelișul în care apare pentru prima dată "idealismul filozofic", trebuie aruncată Platon era deja conştient de această nevoie) Remediul pentru depășirea ei este să pătrunzi adânc în misterele relației contrariilor Acest lucru a fost înțeles de Plotin, Nicolae din Kuzan și Giordano Bruno, Schelling și Hegel Principiul unității contrariilor, coinciden tia oppositorum, dă singur mântuirea La început pare contradictoriu, apoi misterios, iar în cele din urmă o nouă lumină răsare în amurgul ei Acesta este dogmatismul rațiunii - a rupe contrariile și a le pune unul împotriva celuilalt, ca două lucruri, ca două lumi Mintea știe că contrariile se "hrănesc" unul pe altul și trebuie doar să poți găsi legătura dintre contrarii fundamentale, sistemul contrariilor cunoașterea sub specie aeternitatis, al cărei principiu este unitatea contrariilor, unitatea finitului și infinitul Finitul există în ideea infinită, ca parte organică într-un corp organic - este îmbrățișat de întreg*) Aici lui Hegel i s-a dat primul principiu, aici și-a trasat patosul: "natura gândirii speculative constă exclusiv în înțelegerea momentelor opuse în unitatea lor Unitatea vie a două momente este adevărul pozitiv (afirma-) Hegel logică II T W B) ib lParmen B- A Aici sunt arătate dificultățile de a gândi lumea ideilor divorțată de lumea lucrurilor, lumea fenomenelor O cunoaștere completă a fenomenelor nu ar avea atunci nicio asemănare cu ideile și, în consecință, ar putea exista o cunoaștere care nu are nimic în comun cu adevărul Pe de altă parte, Dumnezeu ar fi cunoscut ideile (adevărul, binele și frumusețea), dar nu ar fi cunoscut deloc lumea fenomenelor, lumea lucrurilor) Schelling W IV B Biblioteca ''Runiverse'' - - tiwe Wahrheit) "Aici se află cheia pentru rezolvarea tuturor antinomiilor minții și, în special, a antinomiei finitului și infinitului Dacă mintea a sfâșiat două lumi - lumea de aici, această lume (Diesseits), finită, iar lumea fără

sfârșit, dincolo de ij (Jenseits) împins în "distanța ceață de neatins" *), apoi neputând să le combine niciodată, atunci mintea arată dogmatismul, limitarea, neadevărul și caracterul contradictoriu al unui astfel de punct de vedere) : Mintea arată că finitul și infinitul sunt momente ale unui singur întreg, momente idei) că ele constituie un sistem de opuși indisolubil uniți, un sistem al finitului * și infinitului, că sunt înlănțuite unul de celălalt, precum două inele intrând unul în celălalt); acest sistem, această "unitate vie, a două momente" este infinitul adevărat, infinitul pozitiv) Hegel Este logic W III W) ib Zeii lumii, în izolarea lor, își dezvăluie cu ușurință inconsecvența Lumea finită primește o zonă independentă pentru ființa sa, unde rămâne mereu finită, în ciuda unei serii continue de schimbări și creșteri; rămâne finit pentru totdeauna, finitatea sa este absolută, este absolut finită (cf Hegel, op cit), dar aceasta este deja o minciună evidentă: finitul nu poate fi absolut, este întotdeauna relativ; nu există o finitudine absolută și o limitare absolută, pentru că determinarea oricărei granițe este, împreună cu aceasta, să depășească granița Prin urmare, plângerile cu privire la limitările rațiunii și gândirii, ca ceva etern și absolut, sunt lipsite de sens Este suficient să arătăm spre infinit pentru a spulbera asigurările că este imposibil să treci dincolo de finit, spune Hegel (ib) a fi totul și pretutindeni, într-un cuvânt, încetează să mai fie infinit, "se termină " În același mod, idealul, în loc de o idee atotputernică, devine o fantomă, retrogradată la o distanță de ceață "Inaccesibilitatea lui nu este înălțimea lui ci, dimpotrivă, deficiența ei, care decurge din faptul că finitul este reținut ca ființă independentă" Smulgerea acestor contrarii, a le face independente duce la "sfârșitul infinitului" și "sfârșitul finitului" (ib -) Aceeași temă, în esență, se dezvoltă și în Parmenide platonician (vezi pasajul citat mai sus)) Hegel, op cit) Sunt încătuși de "egația reciprocă": finitul nu este infinitul; infinitul nu este finitul) Infinitul bun, adevărat este "unitatea finitului și a infinitului, o unitate care este ea însăși infinită, conținându-se pe sine Biblioteca ''Runiverse'' - - Aceasta este critica lui Hegel la adresa "infinitului rău" și aceasta este propria lui soluție a problemei, exprimată în conceptul de "infinit adevărat" Rămâne încă neclar: cum să gândești acest "adevărat infinit"? Cum să o aplici la problemele științei și eticii? Oferă o ieșire din toate dificultățile care stau în obligația infinită? Te scutește de scepticism? încă nu știm în esență ce este și de ce este bun Exemplele lui Hegel sunt luate, așa cum era de așteptat, din acele științe care se gândesc mai ales la infinit, din matematică și astronomie Îngrămădirea lumi peste lumi, spații peste spații, timpuri peste timpuri dă un infinit rău (progres în infinit), care provoacă nu surprinderea de măreția sa, ci plictiseala repetiției eterne și amețelii Astronomia merită admirație și reprezintă ceva maiestuos, nu pentru că se ocupă de "o mulțime incomensurabilă de stele și de spațiu și timp incomensurabil nu din cauza unei astfel de infinitate cantitative, ci, dimpotrivă, din cauza dimensiunilor și legilor pe care mintea recunoaște în aceste obiecte și care constituie infinitate rațională în comparație cu acel infinit irațional "Deci, iată ce este infinitul rațional: lege, măsură De fapt, pentru că legea îmbrățișează infinitatea cazurilor individuale, a tuturor cazurilor și exprimă tot infinitul la o dată, cu o lovitură, fără nici un progres în infinit Un alt exemplu este luat din aritmetică: * / = , ; seria în sine este o progresie la infinit, * infinit rău, iar fracția / însăși, însumând toată această serie, este "o expresie, relație, calitate cu adevărat

infinită", care corespunde unei serii cantitative infinite) , infinitul este diferit calitativ de finit și nicio creștere cantitativă a finitului nu îl face cu adevărat infinit de sine şi finit" Hegel, op- cit ! Pentru toate criticile de mai sus asupra infinitului rău, vezi şi Hegel Encyklopãdie der phil Wiss §§ Hegel logică op cit cursivele lui Hegel) ib - Biblioteca ''Runiverse'' - - cuptor (pentru că * * * * * / nu este o valoare infinită) poate conține o infinitate închisă vie a unei întregi serii Al treilea exemplu, geometric, este dat de Hegel, dar îi aparține lui Spinoza (litera XXIX, lui L Meyer) Să ne imaginăm un spațiu între două cercuri inegale, dintre care unul se află în interiorul celuilalt, fără a-l atinge și fără a fi soncentric Spinoza spune: "Matematicienii concluzionează că într-un astfel de spațiu este posibil un set infinit de inegalități și nu concluzionează acest lucru dintr-un set infinit de părți, pentru că mărimea aici este limitată și determinată și îmi pot imagina exact aceeași mai mare sau mai mare spații mai mici, dar ei afirmă acest lucru pentru că natura lucrului însuși transcende orice definiție ') Spinoza, de aceea, adaugă Hegel despre sine, respinge infinitul ca pe o mulțime, ca pe o serie care rămâne pentru totdeauna neterminată; în acest exemplu, infinitul este nu ceva de altă lume, este ceva prezent și desăvârșit, este închis în limite și totuși infinit!Spinoza numește seria infinită infinitul imaginației, în timp ce infinitul cu adevărat el numește infinitul gândirii, sau infinitum actu - Aici doar o lumină strălucitoare este aruncată imediat asupra întregii probleme: la urma urmei, ceea ce caută Hegel, ceea ce indică el ca singura cale de ieșire, este infinitul real! infinitul propriu-zis despre care matematicienii și filozofii au argumentat atât de mult și care și-a recâștigat acum dreptul de cetățenie în matematică) Dar atunci nu există un "infinit rău" pe care îl atacă, un infinit potențial? Nu avem de ales decât să apelăm la matematicieni și *) ib El a acordat o mare importanță acestui exemplu, după cum remarcă pe bună dreptate Hegel, pentru că a făcut din el un motto al eticii sale) ib) Nu există nicio îndoială că Schelling i-a dat lui Hegel acest întreg ideea de infinit real Suntem convinși de acest lucru nu doar prin mențiune citat mai sus (p) Dialogul lui Bruno: în (adică cu șase ani înainte de apariția primei ediții a logicii hegeliene) Schelling dezvoltă cu brio în aforismele sale la filosofia naturală, ideea de infinit real, opunându-l infinitului empiric El citează și scrisoarea respectivă Spinoza, la care se referă apoi Hegel Vezi SW Vil S SHHACHP XXXX şi S § Schelling stabileşte şi legătura sa cu Leibniz Ib S - Secțiunea Biblioteca ''Runiverse'' - - filozofii matematicii Fără îndoială, doar aici se poate învăța să se ocupe de concepte precum finit și infinit, mai mult și mai puțin, creștere infinită, serie infinită Dar, deși aceste concepte sunt cu siguranță de origine matematică, le-am întâlnit, totuși, țesute în cele mai complexe probleme de ontologie, etică și chiar filozofia religiei Ce poate fi mai popular decât conceptul de "infinit" în orice filosofare? Ce poate fi mai fundamental decât relația dintre finit și infinit pentru toate problemele? Cu adevărat, dacă nu totul este număr (cum spuneau piagoreenii), atunci numărul este în toate Numărul, spune Plotin, este acela fără de care gândirea și ființa sunt imposibile Și într-adevăr: este prezent în științele exacte, și în etică, și în drept, și în istorie și în artă Există o veche vorbă că Dumnezeu a făcut toate lucrurile după greutate, măsură și număr Dar sunt lucruri care nu pot fi cântărite, sunt și lucruri cărora le lipsesc părțile și prin urmare nu primesc măsura Dar nu există nimic pe care numărul să nu sufere Prin urmare, numărul este ca o figură metafizică, iar Aritmetica

este un fel de Statică a Universului, cu care lucrurile sunt explorate cu putere" (l) Așa spune marele matematician și marele metafizician Acum este clar de unde vin toate aceste dificultăți în gândire; despre o Ființă infinită, despre un scop infinit, despre o sarcină infinită, despre progres infinit etc : aici, la soluționarea unor "probleme metafizice superioare, se aplică un concept matematic cu o totală, uneori, lipsă de capacitate de a-l gestiona ; si, mai mult, un concept matematic, care este deopotriva suprem si suprem in matematica in sine, si deci dificil si controversat, dezvaluind matematicianului-fiziof "paradoxurile infinitului") Daca aceste paradoxuri nu sunt rezolvate aici, pe aceea pământ din care cresc, apoi se vor repeta peste tot în filozofie, unde se întâlnește "infinitul" și peste tot vor duce gândirea în cea mai mare confuzie Iată un exemplu de unul dintre "paradoxurile infinitului" care apare destul de neașteptat în etică Apare la Fichte x) Leibniz Opera philosophica Ed I E Erdmann p) Titlul cărților lui Bolzano Biblioteca ''Runiverse'' - - a ei Dar, se întreabă, cum se poate aborda un scop infinit? la urma urmei, distanța până la acesta va rămâne întotdeauna infinită cu orice mișcare finită înainte! (și numai astfel de pași finali avem în seria progresului)) Fichte crede că este foarte ușor să rezolvi această dificultate, dar de fapt, așa cum vom vedea puțin mai departe, el nu o rezolvă deloc Îi lipsesc conceptele matematice precise De aceea, în lucrarea sa ulterioară, el exprimă odată concluzia sceptică că "nicio relație nu poate fi stabilită cu infinitul"), ceea ce este și neadevărat (și, în plus, i-ar infirma etica, dacă ar fi adevărată) "Așadar, matematica ar trebui să ne dea firul Arianei, firul infinitului care ne va conduce prin labirintul problemelor metafizice către acea ieșire ultimă, către acel gol misterios în care se dezvăluie infinitul Absolutului "Nain filum labyrintho de compositione continui deque maximo et minimo ac indesignabili atque infinito nisi geometria praebere potest, ad metaphysicam vero solidam nemo veniet, nisi qui illas transiverit") Leibniz, prin propriul său sistem filozofic, a dovedit adevărul acestor cuvinte ale sale x) Sistem d Asezat IV) Logica transcendentala IX Cursivele noastre) Leibniz matematica Schriften, Bd VII, De usu Geometriae Statu prae-senti ac novissimis ejus incrementis Biblioteca ''Runiverse'' CAPITOLUL XI Infinitul potențial și actual Absolut Conceptele de indefinitum, transfinitum și infinitan Exemple de potențial infinit Exemple de infinit real Leibniz și monadologia sa Fiecare infinit potențial presupune unul actual, de bază Infinitatea actuală ca universalitate și totalitate Infinitul actual și Absolutul Meritul criticii lui Hegel: infinitul actual ca sistem; progresul spre infinit, ca antropocentrismul; Eros nu este Dumnezeu Greșeala lui Hegel: raționalism dogmatic; iluzionismul iraționalului Infinitul potențial în Fichte Kant și Fichte stabilesc antinomia infinitului potențial Infinitul real în Fichte Absolut în Fichte Infinit și Absolut în Plotin și Nicolae din Cusa Infinitul real în etică Pentru a ne pune imediat în față conceptele de infinit potențial și actual în toată precizia și profunzimea lor, trebuie să apelăm la acel mare matematician modern care a făcut cel mai mult pentru definirea și elucidarea lor matematică și filozofică, la Georg Cantor El, desigur, nu le-a inventat; Timp de multe secole, matematicienii și filozofii s-au gândit la aceste probleme Nicolae din Cusa, Leibniz, Newton și Bolzano fac din aceste probleme obiectul cercetării lor, iar Cantor le arată ca pe profesorii săi Kantor distinge trei concepte ale infinitului: Potențial infinit, sau infinit nu în sensul propriu, das Uneigentlich-unendliche, sau nedefinit, apoi infinit x) Despre

semnificația lui Cantor în matematica modernă, mai ales în domeniul problemei infinitului, vezi articolul unui alt matematician celebru, englezul Bertrand Ressel, "Ultima lucrare despre principiile matematicii" Idei noi în matematică Colecţia Nr Ed "Educaţie" Sankt Petersburg pp și urm Biblioteca •'Runivers" - - finită, folosită până acum în general în matematică, și care înseamnă o valoare variabilă care crește sau scade dincolo de orice graniță finită, dar o valoare care rămâne întotdeauna finită) Actual-infinit, sau infinit în sensul propriu, EigenÜich-Unendliches, sau transfinitum, reprezentând o mărime constantă definită (spre deosebire de o cantitate variabilă și, prin urmare, nedefinită într-un potențial infinit), o cantitate care se află dincolo de orice finit) Infinitul, ca Absolut, mmjnfinitum, nepermițând nicio determinare, nu numai că se află dincolo de limitele oricărui finit determinat, ci și dincolo de limitele oricărui infinit definitiv - și nu având nimic altceva deasupra lui "Asolutul poate fi doar recunoscut, dar necunoscut (nur anerkannt, aber nie erkannt), nu poate fi cunoscut nici măcar cu aproximație (annährend)w) Nu este greu să dai exemple de potențial infinit, pentru că în această formă ne imaginăm de obicei infinitul O serie de numere dă o astfel de variabilă, în continuă creștere estompând, dar rămânând mereu finit, fără să se transforme niciodată în infinit infinit Același lucru se poate spune despre o linie dreaptă care crește în ambele direcții Rândul -i- ~ are unitatea ca limită, dar niciodată nu atinge această limită; deși această serie merge la infinit, totuși, rămâne întotdeauna o valoare finită variabilă (așa este expresia unei fracții sub forma unei periodice zecimale , Exact în același mod, se poate împărți linia dreaptă AB la infinit, în timp ce produsele acestei diviziuni vor rămâne întotdeauna foarte mici, dar cantități finite; limita acestei diviziuni, punctul, va rămâne de neatins în această serie La fel *) G Cantor' Bazele unui aligero teoria diversităţii O încercare matematico-filozofică în teoria infinitului Lpz p Despre diferitele puncte de vedere legate de infinitul actual jurnal f Philos și phil Critică , , p) ib Fundamente Jurnal) ib Bazele Comentariu la § P Comunicări despre doctrina transfì-niten orarul pentru Phil , Biblioteca "Runivers" - - are loc atunci când o curbă urmează să fie exprimată prin intermediul tangentelor directe / de ex cerc prin intermediul poligoanelor înscrise sau circumscrise Oricât de mult am crește numărul de laturi ale unui astfel de poligon, acesta va rămâne întotdeauna finit, deși în creștere, fiecare latură va fi întotdeauna și finită, deși în scădere, și întotdeauna drept, nu curbat, adică limita acestor poligoane , cercul nu se va întâlni niciodată în această serie Kantor stabilește că infinitul potențial sub forma unei simple serie de numere naturale ( ) se bazează pe un principiu special de creație (dàs erste Erzeugungs-prinzip), constând în faptul că fiecăruia deja numărul format se adaugă unitate și astfel se trece la infinit, trecând fiecare graniță și continuând doar procesul de creștere la infinit Astfel, se obțin din ce în ce mai multe numere noi Dar există un alt, al doilea principiu al creației, care permite, ca să spunem așa, să zburăm imediat peste toată această serie și să creăm un număr infinit de mare dintr-o singură lovitură Aplicăm acest principiu când spunem: întreaga serie de numere întregi simple este ca un infinit definit, constant, completat Avem dreptul să spunem: întreaga serie, pentru că cunoaștem legea acestei serii, aplicabilă tuturor membrilor ei (de exemplu, în seria numerelor naturale, principiul creării fiecărui membru nou prin adăugarea unei unități la precedentul); întreaga serie infinită pentru a reprezenta nu o cantitate variabilă și nedefinită, ci, dimpotrivă, o mărime constantă

și destul de definită, reprezintă ceea ce Cantor numește "o varietate infinită bine ordonată" (wohlgeordnete unendliche Mannichfal-tigkeit)) Este într-adevăr bine ordonat, deoarece fiecare membru al seriei de numere are câte unul, și doar un singur mes-fò strict definit în această serie Astfel de varietăți infinite pot fi construite după diverse principii (de exemplu, o serie de numere întregi pare, o serie de numere impare etc), ele pot fi comparate între ele și între două și chiar multe astfel de infinitate pot exista, după cum arată Kantor, anumite relații Merit Kan- D Gawronsky Verdictul realității și matematica ei Cerințe Diss Marburg p) Cantor Elemente de bază § , Biblioteca "Runivers" - - Torul constă în faptul că a extras infinitul din vaga nedeterminare și a demonstrat că calculele sunt posibile asupra diferitelor clase de infinitate, fiecare dintre acestea fiind luată ca unitate închisă și integrală, ca unitate Acestea sunt exemple de infinit real Lungimea unei drepte întregi, nemărginită pe ambele părți, este și ea o mărime constantă și în același timp una definită, căci direcția acestei drepte este strict determinată în spațiu de două puncte, deci reprezintă, așa cum spune Bolzano , "o cantitate infinită reală * ^ sau infinit real Poziția tuturor punctelor nenumărate ale acestei linii infinite este determinată cu precizie de cele două puncte date care determină direcția ei Și astfel intră infinitările reale ale liniilor drepte întregi; După cum reiese din geometrie, în diverse relații regulate între ele (paralelism, intersecție etc) În cele din urmă, exemple de infinit real, și poate cel mai evident și simple, vor fi cele în care limita seriei este o anumită valoare finită: astfel, unitatea conține întregul infinit TG O linia finită AB este întreaga infinitate a infinitului mic conținut în ea, cercul este întreaga infinitate a poligoanelor înscrise în ea (sau descrise), apropiindu-se de ea Un prieten este, prin urmare, infinitatea reală a întregului număr infinit de mare al tuturor laturilor infinit de mici ale poligoanelor înscrise în el; și, în același timp, cercul nu trebuie să fie infinit de mare Exemplele lui Hegel cu care ilustrează "adevăratul său infinit" sunt, după cum putem vedea acum, exemple destul de corecte de infinit real sau transfinit și pot fi adăugate la tot ceea ce am dat Un exemplu deosebit de strălucit al infinitum actu din Spinoza) d) B Bolzano Paradoxurile infinitului Pe ed prof Slashin-skago Odesa , §unsprezece-) Un exemplu al lui Nicolae din Cusa) Prin urmare, Hegel are mare dreptate când spune că "matematica cunoaște adevăratul infinit" Biblioteca ''Runiverse'' - - Dar toate aceste exemple încă nu sunt suficiente Există un exemplu și mai important, și mai fundamental, singurul de acest fel Acestea sunt continuitatea și integrala (reprezentând, așa cum s-a dovedit și recunoscut în matematică, întotdeauna o cantitate continuă) m) Divizibilitatea, ca proces potențial, deși are continuitate în limită, totuși, nu o poate realiza niciodată, nu o poate crea; "Pentru aceasta, este nevoie de un nou principiu, de o nouă categorie - infinitul actual Numai că este o legătură universală a tuturor punctelor, fără de care nu există continuitate În același mod, integrala nu este altceva decât un proces complet de continuu însumarea elementelor infinit de mici, adică infinitatea reală a tuturor elementelor infinit de mici *) Acum este clar doar că infinitul propriu-zis nu există în cazuri izolate, uneori și ici și colo, ci că este prezent peste tot și întotdeauna, pentru că fără el nu există continuitate și nici integrală Întreaga lume este un exemplu de infinit real, pentru că întreaga lume este o integrală i, limita eummirarii infinite Totul își constituie exemplul, căci el, în esența sa logică, este universalitatea Prin urmare, Leibniz are

profundă dreptate când spune: "Sunt atât de mult pentru infinitul actual, încât în loc să admit că natura îl detestă, cum se spune vulgar, vreau să-l afecteze peste tot, pentru a marca mai bine perfecţiunile Autorului său Astfel, cred că nu există nicio parte a materiei care să nu fie, nu spun divizibilă, ci de fapt divizată; şi de aceea cea mai mică particulă trebuie considerată ca o lume plină de o infinitate de creaturi diferite*) v *) О немъ уже упоминалось на примѣрѣ линіи, дѣлимой въ безконечность, но это ли ча слунь шьность вности Теперь непрерывность должна быть выдвинута самостоятельно, какъ универса льный пръмѣ) Gawronsky op cit - În întreaga sa lucrare, cu o claritate uimitoare și o forță de argumentare, este fundamentată natura fundamentală a infinitului actual pentru întreaga matematică Sub denumirea de "Allheit calitativ" Natorp pune acest concept la baza filozofiei sale a matematicii R Natorp u Stetigkeit, § , Stetigkeit u Allheit calitativ, și urm ' și urm :) Leibniz philos de operă Ed Erdmann, p Bolzano face din per- prima jumătate a acestui text este un fragment din cartea sa "Paradoxurile infinitului"; Biblioteca ''Runiverse'' - - Lumea, în ansamblu, este infinitul actual, iar în toate părțile ei individuale, în toate monadele, există și "întreaga lume, plină de infinit" Numai pe baza cunoștințelor sale matematice profunde și a descoperirilor matematice, pe bazele "filozofiei matematicii" sa, Leibniz și-a putut construi intuițiile ingenioase și izbitoare metafizice Numai el a putut crea o monadologie care a trecut prin labirintul matematicii, prin "metafizica geometriei* * și de acolo a scos convingerea că "unicul întreg infinit" nu este un agregat de părți, nu poate fi niciodată compus dintr-un creștere infinită într-o mulțime numerică (de exemplu, atomii contează), dar există ceva diferit din punct de vedere calitativ, există o infinitate adevărată sau reală, care nu trebuie "compus", deoarece este prezent peste tot) Numai principiul infinitului actual ia permis lui Leibniz să depășească orice empirism, orice materialism mecanic; doar respingând toate aceste puncte de vedere ale conexiunilor mecanice și grămezilor (agregate de atomi în materialism și mănunchiuri de percepții în senzaționalism), ca fiind false, el a putut vedea, sub specie infiniti realis, acea bogăție uimitoare și acea profunzime a ființei, care este a dezvăluit în Monadologia sa: t Fiecare parte a materiei poate fi reprezentată ca o grădină plină de plante și un iaz plin cu pești Dar fiecare ramură a unei plante, fiecare membru al unui animal, fiecare picătură din sucul ei Kantor citează acest pasaj (Grandiagen) Prin urmare, ambii îl recunosc pe Deibniz ca predecesor Mai mult, Kantor îl arată pe Bolzano ca "apărătorul hotărât al infinitului în sens primar", adică actualul-infinitul *) "Într-adevăr, cu un număr infinit (adică cu orice număr mai mare) mărimile nu compun niciodată un întreg infinit, dar infinitul nu dă adevăruri, decât infinitului virtuții, lipsite în fiecare parte " Leibniz Math Schriften IV f Sept Leibnitz are în mod firesc ideea că a găsit un principiu absolut care stă la temelia tuturor: nu există oare o infinitate reală în sine care este absolută? rațiune și înțeleasă ca grad de perfecțiune" ib SH și urm Cea mai recentă matematică a oferit noi dovezi convingătoare ale acestor gânduri ale lui Leibniz: infinitul nu poate fi creat niciodată dintr-un morman de părți, pentru că nu mai există parte într-un grup infinit, prin urmare adăugarea părților nu apropie câtuși de puțin de infinitul Vezi dovada izbitor de clară din op cit articol de Bertrand Ressel, p Biblioteca ''Runiverse'' - - există din nou aceeași grădină sau același iaz Și? deși pământul și aerul închis între plante dintr-o grădină, sau apa închisă între peștii dintr-un iaz, nu este o plantă sau un pește*, totuși ele conțin din nou

pești și plante, deși în cele mai multe cazuri acestea din urmă sunt atât de mici că sunt evazive pentru percepțiile noastre "x) Până acum, această minunată metafizică a găsit doar o confirmare constantă din "științele exacte" Aparent, Leibniz are dreptate: toată ființa, întreaga lume și tot ce este în lume este o infinitate reală *) Hegel insistă și asupra acestui lucru atunci când afirmă că infinitul adevărat există întotdeauna și peste tot în numerar, și numai infinitul rău este ceva de altă lume (Jenseits)) Dar unde sunt exemplele celui de-al treilea fel de infinit, infinitutatea, așa cum îl numește Cantor? Este de la sine înțeles că Absolutul însuși constituie singurul exemplu al acestui universal, pe infinitul misterios Nu este în întregime clar de ce Cantor încă introduce acest infinit special, de ce nu este mulțumit de infinitul actual El pare să respingă sugestia lui Leibniz că "reale infinitum fortasse est ipsum absolutum" Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să acordăm atenție relației dintre toate cele trei tipuri de infinit De fapt, cum se raportează între ei? Sunt ei unul lângă altul, ca trei entități independente? Pe baza a tot ceea ce s-a spus, este imediat clar că nu este În exemplele date, se poate vedea deja relația dintre infinitul potențial și infinitul actual Este izbitor că pentru fiecare exemplu de infinit potențial îi corespunde un exemplu de infinit real, care tratează același obiect: x) Vezi și Monadologia §§ și Ed Psiho Tot emisiune IV Moscova pp Cohen, pe baza locurilor citate, indică legătura strânsă dintre monadologia lui Leibniz și descoperirile sale matematice Vezi Cohen Das Prinzip der Infìuitesiinal-Methode u seine Geschichte Beri S) Dacă are dreptate în matematică, atunci are dreptate și în metafizică, pentru "nihil est quod numerum non patiatur numerus quasi figura Metaphysica esta; Bolzano și Cantor au demonstrat că Leibniz avea dreptate în matematică și acum sistemul său are dreptul la cea mai profundă atenție și renaștere) Hegel, op cit ' Biblioteca ''Runiverse'' - - deci infinitul potențial al unei serii numerice corespunde infinitului real al aceleiași serii; infinitatea potențială a numărului de laturi ale poligoanelor înscrise corespunde cercului, ca infinitate reală a tuturor acestor laturi; infinitatea potențială a diviziunii - continuitatea, ca infinitatea actuală a infinitezimale etc în toate exemplele Dar, este infinitul potențial fără infinitul real de imaginat deloc? Trebuie să răspundem la această întrebare cu o negare hotărâtoare Este imposibil să ne gândim la procesul de dublare a laturilor unui poligon înscris fără un cerc ca limită a acestui proces (la fel în toate exemplele de limite) Este imposibil să ne gândim la procesul unei serii de numere sau la procesul de trasare a unei linii, fără infinitatea reală a acestei serii sau a acestei linii, pentru că altfel putem ști că nu există un ultim termen finit în acest sens serie, de unde putem ști că seria merge la infinit? Evident, infinitul real al întregii serii anticipează aici Cantor exprimă această relație * de infinitate destul de clar: "potențialul infinit este doar un concept auxiliar, conceptul unei relații cu ceva (Hilfs-utid Beziehungsbegriff) și indică întotdeauna transfinitul subiacent, fără de care nu poate exista sau nu poate fi gândit" !) Acum relația a devenit destul de clară: actualul-infinitul este exact ceea ce se străduiește procesul și ceea ce el însuși nu poate realiza niciodată Fiecare potențial-infinit tinde să devină actual-infinit; numai pentru această străduință primește titlul onorific al infinitului, pe care nu-l merită în Esență, căci rămâne, în cele din urmă, finit Procesul, devenind, nu poate fi înțeles, evaluat, măsurat deloc altfel decât din punct de vedere al limitei; altfel, nu se poate vorbi de creștere și

scădere, de îmbunătățire și deteriorare Actual - infinit, prin urmare, determină și conduce procesul "În însăși esența, în însăși conceptul de proces infinit, există deja un indiciu al afirmației efective către care aspiră Căci doar această realitate nu este niciodată Despre Cantor Zeitschr blană Phil S - Biblioteca ''Runiverse'' - - poate fi realizat prin ea și numai ea este capabilă să o susțină ca proces în infinit" x) Dar dacă da, dacă infinitul propriu-zis, tocmai prin imposibilitatea sa, susține întregul proces, atunci avem dreptul să spunem că el conține întregul proces, nu distrugând în niciun caz niciuna dintre legăturile sale, ci absorbindu-le pe toate în sine Tot ceea ce este în proces, tot ceea ce se realizează în el, este, de asemenea, conținut în infinitul actual, dar conține și ceva care nu este în proces și care nu poate fi realizat în el: universalitatea, completitudinea, infinitatea actuală a membrilor săi Infinitul real realizează și epuizează toate potențialitățile inerente procesului În această relație de infinit potențial și actual, natura lor logică este dezvăluită cu o claritate neașteptată Noul adus de infinitul actual este universalitatea Iată sensul său logic, aici este categoria lui! De aceea, în toate exemplele de infinit real, cuvântul "toată lumea" a apărut invariabil: există membri ai unei serii, există puncte, totul este infinit de mic etc Acest lucru nu se poate spune despre infinitul potențial: crește, crește , sau scade și, prin urmare, nu există niciodată totul este neschimbător, dar întotdeauna doar o variabilă mult Multitudinea este categoria ei Mulțimea se străduiește să numere, să epuizeze totul și nu poate niciodată Întregul set de membri ai seriei, întregul "varietate bine ordonată*-(wohlgeordnete "Menge)" este infinitul actual, cel mai înalt stadiu al gândirii, care conține cel mai mic (potențial infinit) Această idee ingenios de simplă este ideea principală a logicii lui Cohen și moștenirea veche a idealismului filozofic*) Ea depășește orice pozitivism, empirism, materialism, căci toate aceste puncte de vedere nu posedă categoria universalității; în cel mai bun caz, ele sunt capabile să se ridice doar până la o multitudine (o multitudine de atomi, o multitudine de senzații, o multitudine de fenomene)) O altă trăsătură logică a actualului x) Gavvronsky op cit Acest punct de vedere de bază este realizat cu brio pe tot parcursul lucrării *) Cohen logică Beri Das Urtheil der Allbeit și urm În spatele lui se află Natorp Die log Grundlagen și urm) Dar atunci judecățile universale și necesare sunt imposibile (Nu va exista "toți S sunt P", ci doar "mulți S sunt P"; și, prin urmare, concluzia este imposibilă) Biblioteca ''Runiverse'' - - de infinit, trebuie să remarcăm: totul este un întreg este o unitate completă, în timp ce multele lucruri ale infinitului potențial nu sunt niciodată goale, complete, le lipsește întotdeauna ceva Numai infinitul actual este o unitate reală*, însumând întreaga infinitate a părților sale, numai totul creează un întreg și este ceva în întregime una De aceea εν καί π&ν a stat mereu una lângă alta în filosofia greacă Iată ce înseamnă cuvintele lui Galileo: "praeter unitatem nullum alium esse praeterin infinitum" Cât de strâns este legat Absolutul de ideea de infinit real se vede în mai mult de un exemplu de panteism Cu toate diferențele dintre conceptele religioase, Dumnezeu, în religiile dezvoltate, va fi întotdeauna omniprezent, omniscient, atotputernic, totul în toate, atotputernic, adică infinitul actual, pentru că literalmente deține totul de la sine Dar de aici nu rezultă că, după ce am găsit infinitul actual, am găsit Absolutul Așa cum la baza infinitului potențial stă actualul, dezvăluindu-și sensul, realizându-și aspirația, tot așa acum trebuie să spunem că baza infinitului actual este Absolutul, dar nu mai revelator, ci ascunzând

în sine sensul infinitului actual Doar cel care ar spune că nimic nu se ascunde în spatele infinitului real, doar el ar putea nega acest pas cel mai înalt, ultim Dar este imposibil de spus Și este imposibil pentru că în infinitul actual avem doar o schemă matematică, doar un simbol matematic al Absolutului Aplicând la Absolut conceptele ultime ale matematicii, putem spune că este un infinit de grad infinit (sau o infinitate de clasă infinită), dar primim totuși doar un simbol al Absolutului, așa cum recunoaște Cantor *) Simbolul indică doar A) Schelling era clar conștient de legătura dintre aceste concepte și semnificația "der unendli-chen Eín-und Allheit" SW VP S § ,) Cantor Grundlagen Anin, zu § , p - Nu suntem de acord cu Natorp că ar fi mai atent să înlocuim Absolutul cu ideea regulativă a lui Kant (Natorp Op cit); ideea regulativă exprimă infinitatea progresului empiric și a regresului, deci o infinitate potențială, un infinit rău, pe care l-am pășit deja când am ajuns la infinitul actual A aplica cea mai de jos categorie la Absolut ar fi Biblioteca ''Runiverse'' - - Absolut, dar nu arată Sunt posibile și alte simboluri, care desfășoară un conținut diferit, infinit în bogăție, în comparație cu care simbolul matematic va fi infinit de sărac, dar un lucru putem spune cu siguranță: nu va deveni niciodată inutil - simboluri ale omni-perfecțiunii și frumuseții infinite , conțin invariabil simbolul matematic al infinitului actual Când spunem că Dumnezeu există pretutindeni și întotdeauna, că El este totul în toate, atunci nu spunem minciuni, ci spunem infinit puțin despre El; spunem: acel x care există pretutindeni și întotdeauna, acel x care este totul în toate Și cine crede că acesta nu este x, trebuie să-și prezinte soluția ecuației Cu toate acestea, nu trebuie subestimată această judecată: pentru noi, semnificația ei este infinit de mare, căci dacă Absolutul este totul în toate, atunci este acea atot-unitate care ne cuprinde și pe noi înșine ("în El și ne mișcăm")) Și de aici rezultă consecințe de o importanță capitală * Numai acum putem aprecia pe deplin critica lui Hegel asupra infinitului rău și să subliniem unde are dreptate incontestabil greşeală Este ceva mai înalt decât infinitul actual și, prin urmare, în niciun caz un infinit potențial, o idee reglativă Și Bolpano arată că ideea lui Dumnezeu conține o adevărată infinitate matematică, universalitate "Paradoxuri" §§ , Schelling identifică direct "Gott und All", ceea ce în opinia noastră nu este adevărat, dar el însuși apoi corectează eroarea Vezi SW VP § - § Cf Astfel, gândirea infinitului actual se confruntă constant cu considerația lui Leibniz: "reale infinitum for tasse est ipsum ahsolutum" ființare" declară pluralitatea absolută Acest autor a înțeles profund o tendință a filozofiei moderne: efortul său pentru ontologism, dorința sa de a arunca toate vestigiile psihologismului și subiectivismului În acest sens, el merită toată simpatia și atenție serioasă Referirea la Leibniz îl aduce mai aproape de gândurile pe care le-am dezvoltat în acest capitol Ni se pare doar că categoria pluralității nu este în măsură să dea ceea ce dorește autorul: pluralitatea nu este niciodată* "unii prezenti Toate", căci greutatea este infinitul real, iar acesta din urmă este altceva și mai înalt decât pluralitatea Multiplicitatea este un foarte primitivă categoria cea mai îndepărtată de Absolut; dar chiar infinitul actual nu este Absolutul însuși, ci doar "schema", doar simbolul său Vezi sigle - Cartea I şi P p - Biblioteca ''Runiverse'' - - Fără îndoială, el atacă infinitul potențial, numindu-l "rău *) și prezintă infinitul real ca fiind adevărat și pozitiv Ideea lui principală este că aici avem o categorie mai perfectă, un nivel mai înalt de logică, în care trebuie intrat Desigur, este imposibil să admitem că progresul către infinit,

adică infinitul potențial, este ceva ultim și mai înalt, ultimul cuvânt al logicii ființei și în acest sens Hegel are perfectă dreptate Esența acesteia critica constă în a sublinia constant că progresul în infinit nu este infinit adevărat, că este o ieșire dincolo de limitele finitului, ci doar o ieșire finală, că este o ședere în finit: "orice este pe față, orice ar fi au fost mulți membri, există întotdeauna ceva finit, afirmat ca finit /*); și în acest sens Hegel are dreptate, iar matematicienii sunt de acord cu el, căci infinitul potențial este definit ca o variabilă care rămâne întotdeauna finită, ca infinită "nu în sensul propriu al cuvântului"* * (Uneigentlich-unendlich es), adică de fapt nu este infinit Hegel exprimă destul de clar ideea că limita este întotdeauna transcendentă în raport cu seria, diferită calitativ de aceasta, și totuși seria tinde întotdeauna spre limită: "progres infinit*, o serie infinită este o infinitate proastă, pentru că ceva ce seria trebuie să exprime resturile datorate, iar ceea ce exprimă este diferit de ceea ce urmează să fie exprimat *) Dar dacă Hegel are dreptate în caracterizarea sa critică a potențialului infinit, atunci are dreptate și în acele cerințe pe care le face pentru bine, adevărat, infinit Nu este greu de observat că infinitul actual satisface de fapt toate aceste cerinţe: finitul şi infinitul formează într-adevăr în el un sistem unic, inseparabil, formează coincideiitia oppositorum pe care Schelling o cerea) ; la urma urmei, conține toate momentele finite ale unei serii infinite și fiecare moment, ca unitate, ca integrală, pre- d) Atât Cantor, cât și Bolzano recunosc acest lucru, dar subliniază că este în zadar pentru Hegel s-o numească rea, căci ea a făcut mari servicii în matematică Bolzano op cit § , Cantor, GruncÙagen -) Hegel, op cit) ib) Vezi SW VIL § Biblioteca ''Runiverse'' - - pune infinitul actual în sine Opusele se pătrund într-adevăr complet unele în altele Este greșit, așadar, să așezi finitul pe această parte și infinitul pe cealaltă (diesseits und jenseits), este greșit să rupi contrariile, separându-le printr-un abis, este greșit să împingi infinitul într-un nesfârșită distanță de ceață, așadar, așa cum trăiește pretutindeni și mereu, iar noi trăim numai în ea Așadar, numai infinitul real depășește teoria a două lumi și o depășește din simplul motiv că este totul, o totalitate pozitivă care îmbrățișează lumile ca un singur sistem Dimpotrivă, infinitul potențial nu numai că nu depășește cele două lumi, dar le menține și le păstrează dualitatea, deoarece din punctul ei de vedere limita este întotdeauna transcendentă seriei Acum devine destul de clar cum se rezolvă antinomia sistemului și infinitului, asupra cărora Fichte a meditat constant Rezoluția sa constă în conceptul de infinit real Numai o astfel de infinitate este cu adevărat un sistem și nu promite să devină un sistem, pentru că este o unitate totală; numai un astfel de sistem este cu adevărat infinit, pentru că este unitatea tuturor În ceea ce privește infinitul potențial, nu este niciodată un sistem infinit, pentru că dacă membrii seriei sale sunt sisteme, o serie de sisteme, atunci este întotdeauna o serie de sisteme finite, iar infinitul rămâne mereu descoperit, dincolo, în afara sistemului Unitatea sistemului nu este creată prin îngrămădirea mulțimii Acesta este, deci, principalul neajuns al tabloului grandios al lui Fichte despre creșterea nesfârșită a ființei, creșterea sistemelor: toate acestea nu sunt decât progres spre infinit, toate acestea sunt doar infinit potențial; nu dă satisfacţie, pentru că mintea nu este de acord să o recunoască drept ultimul cuvânt Gândind adânc la această critică hegeliană și eliberând-o de toate formele școlare ale dialecticii sale, dezvăluim în ea un mare gând care exprimă adevărul de nezdruncinat El pare să ne spună: încercați să gândiți prin

critică până la capăt cu ideile ei de reglementare, cu progresul ei în sinteză nesfârșită, și veți vedea imposibilitatea și inacceptabilitatea unei astfel de viziuni asupra lumii Progres într-o sinteză nesfârşită, de altfel marcată de pecetea subiectivităţii, a antropologiei, a pecetei "al meu", "nostru" şi numai Biblioteca ''Runiverse'' - - al nostru, uman și mereu uman, este cu adevărat blestemul lui Dumnezeu Iar subiectivismul (uneori chiar solipsismul și întotdeauna antropocentrismul) nu este aici un atribut întâmplător al progresului spre infinit, al aspirației, al obligației; la urma urmei, numai un om, și nu Dumnezeu, care însuși este adevăr și bine, se poate apropia la infinit de adevăr și de bunătate, ca de țeluri infinit îndepărtate Prin urmare, dacă aproximarea infinită este singura realitate, atunci rezultă inevitabil că omul, rațiunea umană, este singura realitate, iar orice altceva este doar o idee o serie de produse ale sintezei sale nesfârșite Și unde este Dumnezeu, unde este adevărul și bunătatea? ele nu apar în această serie și, în același timp, o serie de sinteze și subiectul, ca purtător al lor, este singura realitate; deci nu sunt nimic? Nu, sunt idei regulative, adică, de asemenea, metode subiective și puncte de vedere care guvernează "sinteza noastră de " Le punem în fața noastră pentru a nu opri munca de sinteză a lui Sisif Deși știm că în această lucrare nu există niciodată adevăr și bunătate, dar pentru a o continua până la infinit, ne imaginăm materia de parcă ("als ob") ar fi creat adevărul și bunătatea Să ne imaginăm că există doar progres spre infinit, doar străduință și datorie, că toate acestea există cu adevărat și vom obține acosmism și ateism; nu va exista lume, nici Dumnezeu, ci un singur om conștiința cu reprezentările ei și sintezele lor teoretice și practice Dacă viziunea asupra lumii a lui Kant și Fichte a fost într-adevăr epuizată de aceasta este o altă întrebare), dar, fără îndoială, o astfel de idee a fost încorporată în idealismul critic și ar putea fi interpretată ca esența sa Die Philosophie des "Als b", care apare sub ochii noștri, este cea mai bună confirmare a acestui *) Împotriva unui astfel de subiectivism, antropocentrism și psihologism, pe care se sprijină datoria veșnică, "das peren-nierende Sollena ("legea morală în mine") - a spus Hegel d) În "lucru-în-sine" și în subiectul absolut (în subiectul-în-sine) ei au căutat salvarea de concluziile îngrozitoare ale unei astfel de critici; dar, poate, doar din cauza inconsecvenței?) Nu fără motiv autorul său este Feiginger, un cunoscător incontestabil al criticii Biblioteca ''Runiverse'' - - cu puternicul său patos de ontologism Și nu, desigur, pentru a elimina "legea" morală, datoria și "străduința), ci să toarne pentru a indica tranzitivitatea, dependența acestor concepte față de altele superioare care stau la baza totul; pentru a vă aminti că Eros, deși un mare demon, nu este Dumnezeu Și marele strămoș al idealismului însuși nu putea decât să-l laude pe Hegel pentru această amintire La urma urmei, Erosul este doar o tranziție, doar o "medie" (μεταξύ) și, prin urmare, are nevoie de acele opuse între care face tranziția) La urma urmei, filozoful nu este tot ceea ce există cu adevărat și nu numai în sufletul său trăiește lumea ideilor Erosul este un principiu, dar nu un principiu central, el însuși se străduiește spre un anumit centru Acest lucru este ușor de arătat asupra simbolului lui Platon: nu tot ceea ce trăiește sub soare, hrănit și iluminat de el și gravitând și străduindu-se spre el, conține soarele, ci, dimpotrivă, soarele, ca centru al lumii , ține toate acestea cu sine Soarele nu trăiește în ochi, dar tot ceea ce este vizibil trăiește în sistemul solar, inclusiv ochii "asemănați cu soarele" ai unei ființe raționale Adevărat, într-un anumit sens se poate spune că soarele este prezent și în ochi și

puterea lui generatoare trăiește în florile care ajung la el, dar acesta nu este întregul soare, acestea sunt doar reflexiile sale finale; acestea sunt doar punctele de vedere finale ale ființelor finite, deasupra cărora se poate și trebuie să se ridice la universal În acest sens, Hegel are dreptate Simbolul lui Platon ilustrează conceptul său de infinitate adevărată spre deosebire de infinitul "finit" al rațiunii: cu adevărat infinit, absolutul va fi x) Hegel recunoaște semnificația deplină a datoriei și dorește să împartă sfera de competență a acestui principiu: "locul și semnificația lui sunt în sfera finitului, unde ține ființa în sine (das Ansichsein) în opoziție cu limitatul și pune în față această ființă, de regulă și ca esențială spre deosebire de nesemnificativ "Obligația (die Pflicht) se datorează, întoarsă împotriva unei voințe separate, împotriva dorinței egoiste și a interesului arbitrar, întoarsă împotriva voinței în măsura în care este izolată de ceea ce există cu adevărat " și considerând că moralitatea este distrusă din cauza aceasta, precum și raționanții care susțin "împotriva a tot ceea ce există doar, ceva datorat, ceva mai bine * cunoscut de ei" - ar trebui să-și amintească că datoriile lor nu le sunt luate și "pentru punctul final ereniya este pe deplin recunoscut" Hegel op cit) miercuri Hartman Platos Logik des Seins Giessen S - Biblioteca ''Runiverse'' - - nu soarele, care se opune totuși la tot ce se află sub soare și, prin urmare, nu totul; absolut va fi soarele și tot ce se află sub soare, întregul sistem cu centrul lumii și periferia ei, totul finit, tot ce se străduiește și tot ceea ce tinde Infinitatea actuală a absolutului stă întotdeauna la baza tuturor aspirațiilor, a tuturor infinitărilor potențiale - aceasta este ideea de bază a criticii hegeliene Existența cu adevărat este întotdeauna cu noi și suntem în el Împreună cu Schelling și regretatul Fichte, Hegel înlătură din Absolut marea excomunicare, impusă nouă de critică Obiectul filosofiei este același cu cel al religiei: "Dumnezeu este ca adevărul și numai El este ca adevărul " Aceste cuvinte răsună patosului marilor sisteme ale lui Platon, Plotin, Nicolae din Cusa, Spinoza, Leibniz: Iată steagul adevăratului idealism care se ridică împotriva pozitivismului din toate timpurile și tuturor simțurilor și împotriva criticii care tinde către pozitivism Și totuși Hegel nu are dreptate în toate Și, poate, greșește în cel mai important lucru, în ceea ce constituie ultimul cuvânt al filozofiei sale, ceea ce îi exprimă sufletul, conștiința de sine Să exprimăm imediat ceea ce toată lumea a observat de mult, care este ideea generală a filozofiei moderne: Hegel greșește în panlogismul său); Hegel este, până la urmă, un raționalist-dogmatist, iar filosofia modernă, care este anti-raționalistă și anti-dogmatică în aspirațiile sale, nu-l va urma ca profesor; mai degrabă, va fi în pericol de erori opuse Urletul poate rămâne, așadar, parcă o critică neobservată x) "Eteide au ca obiect adevărul și într-adevăr în sensul cel mai înalt, - în sensul că Dumnezeu este adevărul și numai El este adevărul" Hegel Enciclopedia § s) Oricât de popular, oricât de banal este acest reproș, hegelienii moderni abia dacă l-au infirmat complet Lasson, nair , îi răspunde cu o apărare a principiului autonomiei rațiunii și a raționalității a tot ceea ce se poate concepe, adică o dovadă a ceea ce Lask a numit pe bună dreptate panarhia logosului Acest lucru poate fi recunoscut chiar și fără a fi panlogist: dacă există rațiune în toate, atunci nu totul este rațiune Da, mintea are propriile legi și nu există zone absolut interzise pentru ea, dar asta nu înseamnă că nu există zone inaccesibile Se dezvăluie Absolutul în categoriile logicii? Iată întrebarea principală Dacă da, atunci avem un panlogism Logosul este

totul și logosul este totul dezvăluit - aceasta este ideea de panlogism Vezi Georg Lasson Eìnleitung zur Hegels Encyklopadie der phil Wiss Aufi Meiners Verlag Lpz S XXV-XXXI "Panlqgismus" infinitul rău pe care filosofia modernă îl ia pentru o întoarcere la dogmatism Ea argumentează după cum urmează: Hegel atacă progresul către infinit, ideea ca o sarcină infinită - în consecință, el recunoaște toate sarcinile rezolvate și dezvoltarea completă, de dragul întregului sistem, sacrifică mișcarea către infinit Și Hegel însuși a dat motive să creadă așa Am văzut unde are dreptate; acum este necesar să ne imaginăm clar despre ce greșește Pe simbolul platonician al soarelui, poate fi arătată clar divergența lui Hegel față de alte sisteme de idealism Oricât de valoroasă ar fi indicația infinitului actual, pe care am interpretat-o ca un indiciu că simbolul Absolutului nu va fi soarele, ci sistemul solar, totuși într-unul Platon a rămas drept, într-una a fost urmat de Plotin, Nicolae a lui Cusa, Kant, Fichte și Schelling și Hegel nu au urmat: este că filosofia este capabilă să reverse simboluri ale Absolutului, că soarele este doar o "asemănare și descendență" a ideii de bine, că un obiect este prea înalt și evaziv pentru a-l exprima în concepte raționale și turnarea unui simbol poate indica că centrul lumii este necunoscut și, în consecință, sistemul universal nu este dezlegat" Hegel, dimpotrivă, crede că sistemul universal al ființei se dezvăluie în filosofia sa fără urmă Și la el ideea stă la baza tuturor, dar această idee nu este o sarcină nesfârșită; este o soluție infinită, un sistem universal de categorii de adevărat-existente În "ideea" lui nu există opoziții între rațional și irațional; reprezintă un sistem de contrarii raționale Hegel vrea să potolească foamea infinită a spiritului cunoaștere, dându-i cunoaștere absolută, cunoaștere sub specie aeternitatis, vrea să potolească setea de bunătate arătând toate etapele realizării ei, înlăturând iraționalitatea rațiunii finite, care devine un alee oarbă înaintea iraționalității răului final Dar atunci totul ar trebui să fie transparent, sistematic, rezonabil Sub specie aeternitatis nu este și nu poate fi de neînțeles și imperfect Cum, totuși, să tratezi nesistematicul, haoticul, aleatoriu, răul? Singura cale de ieșire este să declari toate acestea nesemnificative, iluzorii, inexistente Hegel face exact asta: "o realitate care nu corespunde unui concept este doar un fenomen, ceva subiectiv, aleatoriu, arbitrar, care roi nu este adevărul Realitatea care nu corespunde conceptului este nimic x), "Ideea absolută, ca concept rațional , este singura realitate, singura ființă, singurul adevăr, "tot restul este eroare, nebuloasă, părere, aspirație, arbitrar și fragilitatea" *) Din acest punct de vedere, Hegel este obligat să afirme că statul, care nu corespunde ideii de stat, pur și simplu încetează să existe, "se dezintegrează în indivizi separați " filosofia dreptului : "ceea ce este rezonabil este real, iar ceea ce este real este rezonabil!" Apărând acest aforism în enciclopedia sa , el dezvoltă punctul de vedere că "ființa existentă (das Dasein) este o parte a aparenței și doar o parte a realității Desigur, nu tot ce există în față, nu tot ceea ce întâlnim prin experiență, este rațional; dar acest nerezonabil nu este real "Eroarea ", răul , "accidentul" nu sunt cu adevărat existente, ci doar un fenomen, doar ceva iluzoriu, invalid De fapt, lumea este condusă de rațiune, idee, Dumnezeu; doar asta este ceea ce există cu adevărat Ideile și idealurile nu sunt "himere" și nu sunt ceva prea sublim pentru a fi realizat în realitate, nu o datorie neputincioasă, nu, ele sunt adevărata realitate în sine, iar orice altceva este doar un fenomen, o iluzie, o aparentă, "latură

superficială exterioară " (oberflãchliche Aussenseite) Aici iese deosebit de clar dogmatismul lui Hegel Iluzionismul este întotdeauna testimonium paupertatis al metafizicii proaste, slabe Aici se dezvăluie sărăcia conceptelor ei, care sunt incapabile să stăpânească realitatea, iar ceea ce este rebel și dincolo de controlul lor este declarat inexistent, iluzoriu Este necesar să negăm acel sistem de filozofie care vrea să nege ceea ce este este de neînțeles pentru ea și să afirme, sfidând-o, realitatea inexorabilă a neînțelesului Pe de neînțeles, îngâmfarea de sine a rețelei de concepte de stânga hegeliene este spulberată; este sfâșiat de acel pește, pe care nu a putut să-l prindă, și se consolează cu faptul că era un aparent d) Hegel logică П T* V Bd) ib) ib -) Hegel Encyklopãdie § b Zp Philosophie der Geschichte Eiiileitung Publicitate , - Aici Hegel exprimă cu o claritate deosebită punctul de vedere al panlogismului Biblioteca ''Runiverse'' - - pește, iluzoriu În "vânătoarea sa de adevăr* *) filosofia modernă a încetat să nege ceea ce o eludează; dimpotrivă, ea și-a concentrat toată atenția asupra acestui lucru și vede cum lumi întregi plutesc și se strecoară prin celulele goale ale conceptelor ei, așa cum apa, plină de viață, fuge dintr-o plasă În atitudinea sa față de irațional, filosofia modernă este profund în dezacord cu Hegel: "inexprimabilul (das Unsagbare), ca, de exemplu, sentimentul, senzația, nu este cel mai perfect, cel mai adevărat, ci, dimpotrivă, cel cel mai nesemnificativ, samse neadevărat *); aceste cuvinte ale sale trebuie să le negăm cel mai energic A observa ceea ce eludează conceptul este un merit și mai mare decât a observa ceea ce este înțeles La urma urmei, nu numai că nu s-au rezolvat toate problemele, dar sunt probleme care nu au fost puse și sunt inconștiente, sunt probleme care încă se ascund în infinit Și nu numai filosofia naturală hegeliană își dezvăluie în fața științei moderne limitările și finitudinea ei, orbirea față de problemele cele mai profunde, acoperite de repetarea monotonă și liniștitoare a schemelor dialectice - și în toate celelalte domenii, mai fundamentale, mai supuse competenței al filozofului, este clar imposibilă esența raționalismului dogmatic și necesitatea recunoaște iraționalul în toată nemărginirea sensului său: Am destul de clar la ce mă duce efortul meu nesfârșit? idealul este rațional? Este de înțeles scopul final al timpului ? Este dezlegat sensul eternității (specia aetemitatis)? Fiecare mișcare de progres și regres este dezlegată în sensul ei? Sunt toate victimele istoriei înțelese ca victime "pe altarul zeului libertății"? Sunt toate erorile transformate în pași către iotină? Este totul accidental, subiectiv, arbitrar transformat în fenomene bene fundata? Dar dacă nu, atunci asta înseamnă că marii opuși universali nu au fost încă împăcați, toate contradicțiile nu au fost încă transformate în sisteme de opusă conectate reciproc și, mai ales, contrariile finitului și infinitului, scopuri și mijloace, cauze și efecte etc se ridică marele principal opusul de înțeles și de neînțeles, de limită și de nelimitat Este în acest contrast fundamental pentru care este exprimat) Expresia lui Nicolae de Cusa) Hegel Encyklopãdie, § Cursivele sunt ale noastre Biblioteca ''Runiverse'' - - nas Absolut; trăiește "în spatele zidului" acestor contrarii, "intra murum coincidentiae opposi toruna" Hegel vrea să dea prea mult și, prin urmare, dă prea puțin: el nu numai că îndepărtează de la noi excomunicarea de la Absolut, ci oferă și un catehism rațional, care indică cum ar trebui să gândim Absolutul, sau ce chiar mai rău, cum ar trebui să se gândească Absolutul însuși Dar a nega caracterul absolut al unui asemenea catehism rațional nu înseamnă a nega Absolutul Conceptul de infinit real ar trebui să ne servească și

aici ca o stea călăuzitoare Pentru că misterul nemărginit al ființei nu se încadrează în aceste formule și scheme, iar infinitul real necesită universalitate: nimic nu trebuie ratat, iar dacă conceptelor le lipsește în mod necesar ceva, atunci singura modalitate de a păstra acest ceva este să-l marchezi ca de neînțeles -^ apoi avem din nou totul, deși nu totul este doar de înțeles Absolutul este cu noi tot timpul și nu-l ratăm tocmai atunci când spunem că nu totul în el este clar; noi înșine suntem o confirmare a acestui lucru: la urma urmei, trăim în Absolut, care este unitate totală, și noi înșine suntem forțați să spunem despre noi înșine că nu totul în noi este un concept și nu totul în noi este de înțeles Eroarea lui Hegel apare destul de clar pe acele "trei concepte ale infinitului, care au fost stabilite de Cantor Hegel a insistat asupra trecerii de la infinitul potențial la actual (de la "rațiune" la "rațiune") și a avut dreptate în acest sens; dar infinitul actual (mai precis, sistemul infinitatelor actuale) a luat drept Absolut și s-a înșelat în asta Poate că, în logica sa, a pătruns într-adevăr mai adânc în misterul Absolutului, decât a făcut "rațiunea" cu categoriile sale unghiulare până la acum ^ dar totuși acestea sunt doar concepte filozofice profunde, și nu categoriile Absolutului însuși Conceptul de infinit real trebuie aplicat într-adevăr la soluționarea problemelor filosofice fundamentale și aceasta este valoarea indicațiilor lui Hegel, dar este greșit să credem că este suficient să aplici acest concept, așa cum va fi revelat Absolutul; iar aici sunt Kant și Fichte, Plotin și Nicolae din Cusa rămâne liderii noștri * * Dacă ne întoarcem acum din nou la Fichte și, după o analiză cuprinzătoare de matematică și filozofică Biblioteca "Runivers" - - concepte de potențial-infinit, actual-infinit și Absolut, dacă aruncăm o altă privire asupra căutărilor sale în acest domeniu, atunci ne vor deveni clare multe lucruri care anterior păreau confuze și inexplicabile Fichte operează întotdeauna cu toate cele trei infinite, fără a le fixa în termeni definiți și fără a elucida pe deplin relația lor Doar "Absolutul" este adus în prim-plan în a doua perioadă a filozofiei sale Dar o analiză atentă, având în prealabil toate conceptele necesare în mână, va dezvălui în el disponibilitatea lor ascunsă - și uneori explicită - va dezvălui necesitatea dialectică interioară care îl conduce pe Fichte la acceptarea lor și va găsi poate gânduri valoroase care ne fac filosof mai ales noi aproape Nu există nicio îndoială că prin infinit Fichte însemna în primul rând infinit potențial A fost folosit de el ca un concept favorit de-a lungul întregului sistem și în toate perioadele de dezvoltare a acestuia, și mai ales în aplicarea progresului etic Evoluția creativă a creației nesfârșite, creșterea nesfârșită a ființei, creșterea sistemelor este construită pe fundația infinitului potențial "Paradoxul* unui astfel de infinit, așa cum am indicat mai sus, apare pentru Fichte în System der Sittenlehre T Cum se poate aborda un scop infinit? Distanța până la ea nu rămâne întotdeauna infinită? Fichte răspunde la această întrebare după cum urmează: Mi-am propus întotdeauna un scop precis, pe care cu siguranță îl pot aborda Dar apoi, la realizarea ei, o alta creste, datorita faptului ca intreaga mea fiinta a devenit mai perfecta si, in consecinta, scopurile ei au devenit mai mari si mai perfecte "În acest sens*, spune Fichte, "desigur că nu mă apropii niciodată de infinit* ca pe un fel de lucru în sine, ci întotdeauna numai spre momente finite, în creștere la infinit El rezolvă astfel întrebarea prin raportare la infinitul potențial, dar nu observă insuficiența evidentă a acestei soluții, care nicăieri nu iese atât de clar ca în etică De ce știm că un scop (ultim și relativ) este mai înalt și mai perfect decât altul?

unde este criteriul de evaluare a momentelor din această serie? Și dacă nu știm asta, atunci nu există etică, nu există nici mai rău, nici mai bun * CH IV Biblioteca ''Runiverse'' - - O estimare este posibilă doar din punctul de vedere al limitei seriei, care exprimă legea tuturor membrilor seriei, în caz contrar, rămânând cu aceiași membri finali variabili ai seriei, așa cum vrea să facă aici Fichte, pierdem principiul evaluării De exemplu, dacă nu să spunem că un cerc este limita poligoanelor înscrise c un număr infinit de laturi, atunci nu se poate spune că un poligon de laturi exprimă mai puțin perfect curba unui cerc decât un poligon de de laturi Trebuie să definim deja în prealabil cercul ca perfect, iar poligonul ca imperfect, adică cercul ca sarcină și ca limită Dar aceasta înseamnă că trebuie să trecem la infinitul actual, deoarece cercul este infinitul real al tuturor poligoanelor înscrise Scopul ultim, despre care argumentează etica, este limita întregii serii de progres și, în consecință, infinitul propriu-zis Dar nu au ajuns Kant și Fichte la realizarea imposibilității de a fi mulțumiți cu infinitul potențial ca concept central? La urma urmei, erau conștienți, așa cum sa arătat mai sus, de insuficiența și inconsolabilitatea progresului în inconsecvență? Vom încerca să stabilim că amândoi nu numai că au ajuns la această conștiință, ci au demonstrat și imposibilitatea de a se opri la infinitul potențial; dovedit prin stabilirea antinomiei cuprinse în acesta Nu este greu de dezvăluit această antinomie în articolul lui Kant "Das Ende aller Dirige" din Progresul, mișcarea către scopul final, poate fi considerată fie nesfârșită, fie finită În ambele cazuri, rezultatul este inacceptabil din punct de vedere moral Dacă mișcarea către obiectiv este infinită, atunci scopul este pentru totdeauna sub-realizat și de neatins Rațiunea practică, așa cum spune Kant, nu primește niciodată satisfacție pe această cale) Dacă progresul duce la atingerea unui scop, atunci mișcarea către acesta are un sfârșit și, în consecință, începe una și aceeași stare neschimbătoare, deși fericită ("întotdeauna același cântec - aleluia *) Dar o asemenea prezentare "ne ultrajează imaginația*: "natura împietrită, gândul și sentimentul împietrit*! iadul și raiul sunt la fel de insuportabile în imobilitatea lor, în imuabilitatea lor Din această dilemă, omul caută mântuirea în misticism, pentru "rațiune" !) Vezi mai detaliat cuvintele lui citate mai sus la pagina Biblioteca ''Runiverse'' - - după cum spune Kant, "are propriile sale secrete " Soluția lui Kant este, de asemenea, mistică, dacă te uiți la ea, deși conține și o indicație rațională: "nu există altă cale de ieșire decât să gândești curgând la nesfârșit (în timp) schimbare în permanentă apropiere de scopul final, în care starea morală (die Gesinnung) rămâne neschimbată și dăinuie (întrucât nu este un fenomen, ci ceva suprasensibil și deci nu se poate schimba în timp)") Misticismul lui Kant este misticism moral: simțul moral deschide accesul către alte lumi Nu este încă clar cum se va gândi mintea la această nouă, ascunsă aici (homo noumenon, "dessen Wandel im Hiinmel ist") Kant se grăbește deja, cu precauția sa critică, să reducă această strălucire dintr-o altă lume la un tip special de "als ob" Dar un singur lucru este important pentru noi: să stabilim antinomia seriei temporale infinite în creștere; el a conturat o altă infinitate, atemporală sau tsad-temporală, cea pe care conștiința filozofică și religioasă o conturase de mult sub nume de eternitate, spre deosebire de temporalitate) Fichte stabilește aceeași antinomie în Destinul omului din : dacă mișcarea către scop este nesfârșită și nu se realizează niciodată, atunci viața omului și a umanității este o batjocură a spiritului rău, care ne-a insuflat dorința pentru etern,

pentru a ne distra cu noastre prin eforturile de a prinde ceea ce ne scapă invariabil, o astfel de viață este o prostie și înțeleptul, care înțelege acest joc, nu va dori să-l continue stat invariabil cu toți urmașii lui?Asta înseamnă că omenirea s-ar opri pe drum; rezultatul este același, dacă nu chiar mai mult, inacceptabil) Nu poate exista decât o singură concluzie: o serie progresivă, care este "viața pământească, temporară" - nu poate fi ceva ultim și mai înalt, este necesar să se ridice la unele *) Kant Kleiuere Schriften zur Ethik und Religionsphjlosophie Herausg von Kirchmann Berlin S- -) Vinde le band în studiul său lirico-filosofic "Sub specie aeternitatis" consideră aceeași temă Vezi Praelludien) P - Biblioteca "Runivers" - - apoi încă un pas Ca și Kant, va fi expresia limitei celei mai înalte a aspirațiilor morale, adică bunăvoința, doar că această limită nu va mai fi un modest "als obu", ideea regulativă a lui Kant, ci va ține locul unei cu adevărat existente, realitate absolută, ființă absolută Gândirea lui Fichte este foarte simplă: mântuirea de rău, infinitul potențial stă în Absolut, în Dumnezeu, în deplină unitate cu el; mai mult, în spiritul lui Kant, Dumnezeu este înțeles din punct de vedere etic ca idee de bunătate, iar legătura cu el (religio) este interpretată ca o legătură morală, ca o împlinire completă a datoriei În același timp, încercând să arate că aici se află mântuirea din infinitul răului, Fichte ne atrage cu trăsături încrezătoare infinitul real al binelui Dumnezeu este o ordine morală la care fiecare participă prin lucrarea sa și are propriul său loc definit El este acea lume morală suprasensibilă care constituie adevărata ființă, adevăratul "în sine" (das wahre Ansich)) "Dumnezeu este totul în toate noi toți, spirite raționale, trăim și ne mișcăm numai în el") Noi toți, spiritele libere, "suntem legați împreună printr-o voință infinită care ne ține și ne poartă pe toți în sine " * Această lume este, pentru Fichte, adevărata infinitate: glasul conștiinței este raza unui astfel de infinit) Deci, Absolutul este și infinit, dar infinitul său este, fără îndoială, diferit de infinitul etern incomplet al străduinței Fichte întâlnește adesea aceste două infinitate și încearcă să formuleze diferența lor Infinitatea vieții divine în sine este o ^unitate închisă și neschimbătoare care există în afara "strângerii timpului", deodată, dintr-o lovitură (mit einem Schlage), ca "o viață întreagă și deplină"; dimpotrivă, infinitul unui fenomen este "o viață care se dezvoltă și crește la nesfârșit în curgerea timpului, care nu are sfârșit " În aceasta din urmă recunoaștem un infinit potențial sau rău Ueber den Grund uns Glaubens an eine Gotti Weltregierung V -) Apelare V -) Ib V -) Bestimm des Menschen II -) ib Biblioteca ''Runiverse'' - - Vocația lui Fichte - "în același timp, finitul și limitarea vieții umane" Astfel, Fichte a ajuns cu siguranță la rezultatul că, pe lângă infinitatea potențială a progresului, există o altă infinitate în care putem recunoaște cu ușurință infinitul actual, căci Fichte a întotdeauna îl caracterizează ca pe o unitate totală, ca pe un sistem universal El, după cum am văzut, îmbină un asemenea infinit cu Absolutul, adică, conform terminologiei lui Cantor, amestecă transfmitum și infinitum (Absolutul) Dar chiar și din această confuzie el este eliberat treptat - și Absolutul din el depășește infinitul actual, iar acesta din urmă este separat într-o categorie specială independentă, într-o manifestare specială a Absolutului Căci Absolutul se manifestă în idei, și nu numai în ideea de bunătate Și astfel, în ultima perioadă a filozofiei sale, Fichte ajunge la concluzia că fiecare idee (adevăr, bine și frumos) reprezintă un fel aparte de depășire a infinitatei rele a timpului, a continuității sale incomplete

De fapt, cum altfel ar putea "viața într-o idee" să dea viață, să fie autosuficient și independent?) Cum ar putea fi o manifestare a Divinului? Toate acestea sunt posibile numai dacă fiecare idee este un infinit infinit Și Fichte ajunge la acest rezultat: "în fiecare moment al curgerii timpului, ideea se îmbrățișează și se pătrunde pe ea însăși totul așa cum este în întregul flux infinit, mereu și pentru totdeauna, văzându-se în toate (sich selber allgegenwãrtig)") infinitul actual, îmbrățișând toate timpurile, dezvăluind sensul supratemporal al tuturor timpurilor Fiecare moment de timp capătă sens numai în întregul sistem de momente, așa cum un act și o scenă au sens doar într-o întreagă tragedie; "tot ce se întâmplă la orice Momentul este doar pentru că a fost, Ce) Ueber' das Wesen des Gelehrten VI - Un infinit este caracterizat ca "de neatins, incomplet, nedeterminat", iar celălalt ca un sistem închis, o unitate simplă, imuabilitate Vezi Wiss P și Wiss J A când voința noastră face datorie singurul său principiu: produsele sale pot fi schimbătoare și fluide, dar el însuși este "simplu, direcția sa este una și este ceva întotdeauna finalizat", ib II) Vezi pagina noastră de mai sus) Die Grundz d geg Zeit - Vierte Vorlesung VII Biblioteca ''Runiverse'' - - a trecut și numai pentru că trebuie să existe ceva care se va împlini în veșnicie Nu se irosește nimic în acest sistem* Ideea, așadar, este un sistem universal care desfășoară infinitul timpului înaintea lui pentru a dezvălui sensul timpului Ideea vede întreaga serie nesfârșită până la limită, până la desăvârșire: "puternicele organe ale ideilor văd într-o lumină nouă terminat ceea ce au început, destul de ceea ce au înțeles doar parțial * A) Într-un cuvânt, soluția unei probleme infinite este anticiparea aici Și într-adevăr, nu există o astfel de problemă (dacă nu este contradictorie) care să nu conțină o soluție proprie, ca limită Asa de Fichte ajunge la concluzia că la baza oricărui proces stă o limită care dă sens tuturor * momentelor acestui proces, adică infinitul real se află la baza infinitului potențial ' În Thatsachen des Bewusstseins - Fichte exprimă această idee deosebit de clar: a fi (etern și neschimbător) și a devenii sunt inseparabile; "ființa rămâne una și identică cu ea însăși în schimbare"; dar această unitate și rămânere neschimbătoare "i aparține numai în opoziție cu schimbarea (mir im Gegensatz mit dem Wandel)" "Fără această opoziție, predicatul imuabilității ar fi imposibil ") Așadar, ființa neschimbătoare este inseparabil legată de fiecare proces; dar ce fel de ființă este aceasta, care rămâne imuabilă în proces? cu alte cuvinte, limita serie "Devenirea în sine nu există decât în această condiție: această ființă este conținutul devenirii sau în acțiune, ceea ce se face" Este scopul final care devine și se face, este același tot timpul Prin urmare, există ceva care rămâne neschimbat "prin toată seria nesfârșită *) După cum știm deja, aceasta este limita, legea tuturor legăturilor otrăvii, care singură ne oferă posibilitatea de a spune "întreaga serie") ib) IL Cf Wiss X) A -) "Welche Reihe durch das Gesetz der Bedingtheit zusammenhangt, ° und Eine bleibtu, spune Fichte despre o serie fără sfârșit II În eseul său despre Fichte, Lask întâmpină aceste probleme: cu antinomia sistemului* și infinitului și cu diferitele sensuri ale infinitului în Fichte v (Lask Fichtes Idealismos ud Geschichte S , -); cu toate acestea, el nu se adâncește în critica lui Hegel și, prin urmare, nu clarifică Biblioteca ''Runiverse'' - - Absolutul nu coincide cu infinitul actual pentru că, în primul rând, fiecare idee este, până la urmă, infinitul actual, iar Absolutul nu este epuizat, desigur, de nicio idee Dar atunci, nu este Absolutul epuizat de sistemul tuturor ideilor, de sistemul tuturor infinitităţilor actuale? Nu, răspunde Fichte,

"Absolutul este inepuizabil; aici apare divergența sa fundamentală față de Hegel, în care el, și nu Hegel, are dreptate Iraționalul îi servește drept stea călăuzitoare Ideea divină care stă la baza lumii fenomenelor este de înțeles și accesibilă reflecției doar "într-o anumită parte a conținutului său " Absolutul în sine și pentru sine este de neînțeles pentru noi, dar nu știm cum provine din Absolut) Fichte exprimă în aceste cuvinte o gândire profundă care s-a văzut în multe mari sisteme și poate fi exprimată astfel: filosofia nu poate veni decât la Absolut, nu poate proveni de la Absolut dogmaștii-raționaliștii au încălcat acest principiu (inclusiv Fichte) el însuși în primul său bisteme); mulți mistici-filozofi l-au apărat (de exemplu, Plotin a infinitului potențial și real Aparent, el consideră progresul către infinit ca un concept critic, iar infinitul actual ca un produs al unei ipostaze metafizice ilegitime a idealului (ib -) Sistemul (integritatea, Totalità!) și infinitul constituie, în opinia sa, o antinomie (ib), care se rezolvă într-o aproximare infinită la un ideal dat Astfel, Lask, împreună cu Kant și Fichte, cade sub critica lui Hegel, la care nu răspunde și, în consecință, rămâne în spatele acestuia din urmă În general, el susţine că a doua perioadă a filozofiei lui Fichte este un pas înapoi, este o perioadă metafizică în raport cu prima critică Noi credem exact contrariul Pătrunderea în fundamentele metafizicii idealismului german este împiedicată de formularea strict Rickertiană a întrebării a lui Lask și de premisele Rickertiene presupuse dogmatic de-a lungul studiului său (vezi, de exemplu, ib -) În opinia noastră, Fichte din perioada a doua (și încă mai mult Schelling și Hegel) este mai puternic, mai amplu și mai profund decât "critica" școlii imanente și Rickertianismului, căci ambele exprimă un punct de vedere care pentru el este depășit "Web das Wesen des Gelehrten VI , ' -) Cel mai bun, des Menschen P "Nu voi putea niciodată vezi ce ești pentru tine și ce ești pentru tine, pentru că nu voi putea deveni niciodată tine) Web d Wes d Gelehrten VI Anweisung zum Sei Leben V - Biblioteca ''Runivers'' - - Kuzan) Greșită este filosofia care spune cum se gândește Absolutul pe sine, omul și lumea, cum creează și concepe creațiile) "Cum și de ce o astfel de viață, curgând în timp și atât de determinată, reiese din Viața Unică Divină - ar fi posibil abia atunci să înțelegem dacă ar fi posibil să îmbrățișăm pe deplin în concept toate părțile acestei vieți temporale, să fim reciproc și determină-le în mod cuprinzător unul prin altul " și reduce-le astfel la conceptul de unitate și apoi să te convingi de identitatea acestei unități cu Viața Unică divinăα *) Ar fi necesar să se stabilească un sistem universal de viață temporală, să se determine infinitul său actual și apoi să-și stabilească identitatea cu Absolutul - așa este gândirea lui Fichte aici Dar, în esență, acest lucru nu ar fi suficient: nu numai infinitatea actuală a acestei vieți ar trebui determinată, ci întregul sistem al tuturor infinitărilor actuale posibile și atunci ar mai trebui să se dovedească că Absolutul este epuizat de acest; dar nu poate fi ceva mai mult decât infinitul real, mijloace mai puternice de atotcuprinzător decât acesta din urmă? Misticii din toate timpurile au comparat Absolutul cu lumina (cum a făcut însuși Fichte); dar razele împrăștiate și refractate de lumină împrăștiată nu pot aduna laolaltă ochiul împrăștiat al unui muritor Pentru a face acest lucru, trebuie să dețineți un instrument magic, să aveți o piatră filosofală: "Să-l adun în suflet Razele lui sunt o flacără rătăcitoare Într-un singur snop strângeți atotputernic - Iată sigiliul lui Solomon, Iată-l pe Trismegistus, piatra minunată!") Nu numai pentru a comprima toate razele împreună, ci și pentru a captura o singură rază poate doar

categoria "totputernică" a infinitului actual Căci fiecare rază de lumină este infinitul real (căci lungimea întregii linii este infinitul real); Tot x) Cu vorbăria ei jignește sfântul sfintelor, unde ar trebui să domnească liniștea "Tăcerea este singurul limbaj al misticismului", spune un mistic *) Web d Wes des Gelehrten VI) "Alchimistul" de Alexei Tolstoi Biblioteca "Runiverse" - - razele de lumină reprezintă infinitatea infinităților Toate acestea sunt adevărate, dar ideea este că nu toate ne sunt cunoscute Există raze invizibile ale spectrului, invizibile până la infinitul actual în Absolut) Da, și nu se limitează la ei; Este Absolutul numai lumină? constă numai din infinitate de raze de lumină? Deci, nici piatra filosofală a infinitului actual nu dezvăluie pe deplin secretul Absolutului: aruncată la fund, nu ajunge la fund, nu măsoară adâncimea Absolutului, ci ne spune că această adâncime este nelimitată Știm un lucru cu siguranță: Absolutul este în toate cazurile tot-unul, totul în toate; infinitul actual este în fiecare caz conținut în ea ca moment al său; în fiecare caz nu este mai puțin decât infinitatea infinităților Dar dacă ne gândim la această cunoaștere a Absolutului, totuși indiscutabilă și nu mică, atunci ne vom convinge că este doar negativă: ea exprimă doar modul în care Absolutul nu trebuie gândit; nu trebuie gândit ca fiind finit și ca infinit potențial Este necesar să se ridice la nivelul actualului-infinit, dar nu trebuie luat pentru Absolutul însuși Toate acestea sunt lăsate în urmă și ar trebui lăsate în urmă Conceptul este doar o umbră a Absolutului și trebuie să întoarcem spatele umbrei pentru a vedea soarele Fichte susține că conceptul de Dumnezeu este întotdeauna doar negativ; conţinutul pozitiv al Absolutului este doar experimentat) Nu suntem separați de Absolut, asta ne învață conceptul de infinitate reală: Der Allumfasser, Der Allerhalter, Fasst und erbãlter nicht Dich, mich, sich selbst? Dar este incapabil să facă această legătură complet rațională, transparentă, vie Totuși, trăim în Absolut, deși nu înțelegem întregul abis, în imensitatea lui a acestui Necunoscute nenumărate atribute de substanță în Spinoza, cu excepția culorilor, gândirii și extinderii cunoscute h) Anweisung zum Sel Leben V - Absolutul este "viața interioară", este experimentată Absolutul nu poate fi "contemplat în afara sinelui", aceasta dă doar o invenție (Hirngespinst) - "trebuie să fii însuși Absolutul și să trăiești în el" Vezi "Bericht über den Begriff der Wiss und die bishe-rigen Schícksale derselben" VIH Biblioteca ''Runiverse'' - - eizni și locul lui în nou Experimentăm legătura noastră cu El, iar această experiență a unității inseparabile este iubirea Dragostea este unitatea irațională a lui Dumnezeu și a omului, iubire pentru neînțeles, pentru ceea ce există cu adevărat, pentru Absolut; este izvorul vieții și al acțiunii și al cunoașterii), afectul de a fi, bucuria de a fi, adevărata fericire care nu poate fi spusă, ci doar experimentată) "Gluck lui Nenns! Herz! Lîebe! Gott! Ich habe keinen Ñamen Dafür Gefïhl ist ailes, Ñame ist Schall und Rauch, cu Absolutul; dimpotrivă, Eros, strădiunța, de a sta pe treapta potențialului infinit și aici este inevitabil sortit unei naturi duale și discordie și melancolie "Unitatea noastră cu Absolutul", să spună Fichte, "singura sursă de beatitudine"; "golul nemăsurat dintre noi și El este adevăratul izvor al tuturor suferințelor") Sunt doi mari filozofi care au creat exemple clasice, strălucitoare ale acestui tip de gândire, pe care Fichte cu greu a reușit să-l depășească și pe care gândirea lumii cu greu a reușit să le folosească până acum Ambele au reușit să se ridice la nivelul infinitului actual și, în același timp, să păstreze iraționalitatea Absolutului, să-i înțeleagă inepuizabilitatea Acești gânditori sunt

Plotin și Nicolae din Kuzan Primul este încă puțin studiat, iar al doilea este aproape complet uitat Nu există nicio îndoială că Plotin, în studiul său "despre eternitate și timp") subliniază diferența dintre infinitul potențial și actual, iar infinitul potențial este întruchipat pentru el într-o serie de timp *) Aiiweisung etc ' V -) ib V) Fichte citează^" aceste versuri V -) V) Plotin Ann III, Biblioteca ''Runiverse'' - - se împarte ca un întreg unic, complet, ca viață în întregul ei continuu Este adevărat totul și conține totul în sine, fără nicio lipsă, fără nicio străduință către in caz contrar Dar tocmai din acest motiv nu este însumarea lucrurilor, însumarea părților; întregul adevărat însuşi îşi creează părţile), Plotin exprimă apropierea infinitului actual de Absolut în următoarele cuvinte: eternitatea este ceva demn de respectat şi care coincide cu * Dumnezeu) Plotin exprimă nu mai puțin categoric infinitatea potențială a seriei temporale: reprezintă datoria, devenirea, trecerea la mai târziu, creația și străduința continuă; prin mijlocul viitorului aspiră la etern,) și în consecință ceva lipsește constant În loc de un întreg infinit, avem aici o serie nesfârșită de momente succesive, în loc de un întreg închis în sine - doar parte după parte tinzând spre întreg și devenind mereu un întreg; căci astfel imită întregul, închis în sine și infinit Plotin îl deosebește pe Eros, stând afară, la ușă, de acea iubire care stăpânește Unul Întreg, trăiește în El) Astfel Plotin a pătruns adânc în diferența dintre infinitul actual și cel potențial și, în același timp, nu a cedat tentației de a declara Absolutul cunoscut Poate că nici un singur gânditor al lumii nu a reușit, cu atâta forță, cu o atât de fierbinte necesitate a dialecticii, să conducă gândirea umană la Absolutul incognoscibil, la Unul sau Binele, așa cum îl numește el și în chiar ea slăbiciune de a-și dezvălui puterea uimitoare Avem aici o combinație uimitoare de raționalism limpede, înfruntat de munca veche de secole a dialecticii antice, cu cea mai profundă perspectivă asupra misterului nemărginit al Absolutului Acest diamant al gândului strălucește cu adevărat cu o lumină nepământeană)) Eηη Sh, , ,) Eηη , , ,) Eηη PI, ,) Eηη Ili, , Ì Eηη Sh , (la final) (r)) Eηη VI, ,) Desigur, aici nu avem ocazia să luăm în considerare calea dialectică pe care o duce Plotin către Absolutul incognoscibil Biblioteca Runiverse - - Multe secole mai târziu, Nicolae de Cusa, un filozof neoplatonist care scria în zorii Renașterii, un matematician învățat și un cardinal al Bisericii Catolice, a reînviat în mod convenabil această moștenire a antichității El are incognoscibilitatea Divinității este strâns legată de conceptul de infinit real "Văd, Doamne, că Tu ești deci de necunoscut pentru toate făpturile, pentru că numai așa pot găsi în această ignoranță sacră cea mai mare pace, ca și cum ar găsi o comoară nesecată (ut habeant in hac sacratissima ignoran tia maiorem quietem,, quasi in tesauro innumerabili) Cel care a găsit comoara nenumărată și infinită se bucură mult mai mult decât cel care găsește comoara măsurabilă și finită Prin urmare, această sfântă necunoaștere a măreției Tale este o binevenită * hrană pentru duhul meu, cu atât mai mult cu cât am găsit această comoară în pământul meu și de aceea este comoara mea" J) Efortul nostru este îndreptat către acest infinit ("nisi ma-neres infinitus, non esses finis desideri^ ") În eseul său "De docta ignorantia" Nicolae din Cusa dezvoltă gânduri * în multe privințe anticipând critica Sensul irațonalului este destul de clar pentru el Esenţa lucrurilor (quidditas)-incognoscibil;lucru-în-sine rămâne incognoscibil (res, uti est)) convingerea în ignoranţa noastră, cu atât mai mult ne vom apropia de adevărul însuşi) Un poligon care nu știe că nu ajunge la cercul, care nu-și cunoaște

imperfecțiunea, ar înceta să se apropie de cerc, mărind numărul laturilor sale Exemple ale comorii infinite pe care am găsit-o, care este aici cu noi și inalienabilul nostru comoara, precum și cercul în care trăiește și se mișcă cunoștințele noastre, apropiindu-se de ea, arată prezența infinitului actual б) ȘI) Nicolaus de Cuna Cardinalis, ambii doctor în drept, lucrări ale unui om incomparabil în toată filozofia Basel p - Despre pictogramă •) Cap ib p Capitolul XIII "Nu există nimic inteligibil care să fie înțeles" (заглавие)) ib -) ib õ) Ona se află la baza tuturor eforturilor noastre, la baza tuturor infinitezimale potențiale Кромѣ этихъ примѣровъ възду віду візера ясно времява эта мысл в селѣдууующиѣдуууующихъ participarea la o varietate de inteligență actuală constă într-o varietate de divinități reale coniecturiș XIII, p Biblioteca "Runiverse" - - ' Nicolae din Cusa este bine conștient de acest concept și de necesitatea lui Purtându-l, nu se poate apropia de Absolut, trebuie să se ridice la punctul de vedere al infinitului absolut infinitul actual) pentru ca lumina Absolutului să răsară Dar nici aici, desigur, nu-l vedem clar, față în față Proprietatea infinitului actual (unus et omnia, omnia uniter) exprimă Absolutul, ca toate celelalte predicate pozitive, numai într-un grad infinitezimal (i aparține per infinitum diminute)) Dar un lucru se poate spune despre Absolut pe baza acestei proprietăți: acesta este că, în orice caz, este unitatea tuturor lucrurilor, unitatea tuturor contrariilor lumești, oricât de incompatibile ni s-ar părea, oricât de neînțeles unitatea lor poate fi; Un lucru pe care îl știm este că Absolutul le ține în sine, le ține în sine, dar modul în care sunt toate unite este închis pentru noi Iată "zidul unității contrariilor", zidul paradisului în spatele căruia trăiește Dumnezeu, aici este poarta păzită de un înger, "ostium coinciăentiae oppositorum, quod Angelus custodit in entrata Paradisi constitutus" s) "Marele Dionisie spune că cunoașterea Divinității duce mai degrabă la nimic decât la orice (magis accedere ad Tiihil, quam ad aliud) Dar sfânta ignoranță ne învață că ceea ce i se pare minții ca nimic este tocmai cel mai mare, deși de neînțeles (esse maximum incomprehensibile)") Așa avansează Nicolae de Cusa incognoscibilitatea Absolutului, într-o dependență neîndoielnică de Plotin, dar cu adevărat convenabilă în profunzime, și creează pentru noua filozofie chiar termenul de Absolut: "Absolutus' om ni eo, quod aut dici, aut cogitali potest") În filosofia germană, Schelling, în perioada ulterioară a operei sale, menține o viziune asupra lumii de același tip, făcând împrumuturi constante și mari de la Plotin și Nicolae de Cusa și condamnând pe Hegel drept cel mai mare dogmatism apărut în lume după Kant, conform prezicerea lui, barcă) x) ib De visione Dej, aut de icone și urm Capac XII-XV) ib De docta ignorantia XXIV) ib De visione Dei X p '") ib De docta ignorantia lib Cap XVII) ib De visione Dei XL p) Ultima perioadă a filozofiei lui Schelling este uitată destul de nemeritat; pentru tendința modernă a iraționalismului, este Biblioteca ''Runiverse'' - - Iată curentul gândirii mondiale, care este de acord cu Hegel în recunoașterea infinitului actual, dar divergend profund în evaluarea iraționalului Vedem că Fichte ocupă un loc onorabil în ea Această tendință, în opinia noastră, aparține viitorului aceasta Infinitul actual ar trebui să devină o proprietate inalienabilă a filosofiei moderne Aplicarea acestui concept la problemele finale va deschide noi perspective largi Este timpul pentru toți gânditorii care recunosc semnificația infinitului actual în matematică și văd în ea o categorie puternică și fundamentală a logicii ființei, este timpul să nu mai considerăm vârfurile finale ale filosofiei ca infinitate potențiale, ca sarcini

nesfârșite, lipsite de soluții, ca o serie progresivă s Conceptul* de infinit real trebuie aplicat și eticii Seria etică (progresul) este de neconceput fără o limită care să controleze mișcarea întregii serii și, prin urmare, întreaga serie reprezintă infinitul real La această concluzie trebuie să fi ajuns, după cum am văzut, de către Fichte Infinitul real este "o varietate bine ordonată" (Wohlgeordnete Monge, în expresia lui Cantor), în care fiecare membru al seriei are propriul său loc special, definit O asemenea diversitate ar trebui să fie și infinitul procesului etic, în care fiecare individ și fiecare dintre acțiunile sale trebuie să aibă propriul său loc individual special, determinat de limita seriei, de ideal *) Nu este deci surprinzător faptul că acei gânditori care au apărat principiul infinitului actual au încercat să interpreteze seria etică tocmai în acest fel Leibniz și Hegel vor fi exemplele cele mai izbitoare: ambii doreau să înțeleagă progresul omenirii ca lege prezintă un interes excepţional ca încercare de a depăşi panlogismul (Vezi Schelling SW Bd XIIL Einleitung zur Philosophie der Ofîenbahrung) Ed von Hartmann a fost capabil să aprecieze și mai ales să arate clar această latură a învățăturii lui Schelling Vezi Ed y Hartman Geschichte der Metaphisik Zwelter Teii (Seit Kant) Lpz Windelband notează și evaluează corect mișcarea iraționalismului la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea și locul lui Schelling în această mișcare Vezi History of New Philosophy vol II SPb § Iraţionalism Mai ales p -) Limita este legea întregii serii în sensul său Cea mai recentă matematică interpretează limita ca un ordin de mărime și mai puțin ca un moment de care te poți apropia Vezi Bertrand Ressel op articol p , Biblioteca ''Runiverse'' - - un rând dimensional care se deplasează spre limită, ca o teodicee, ca o revelație a Absolutului în istorie Filosofia istoriei trebuie să dezvăluie sensul tuturor timpurilor; fiecare moment trebuie să-și primească locul individual într-un singur sistem istoric, în infinitatea actuală a istoriei Și Fichte crede că așa și ajunge în cele din urmă la o filozofie a istoriei care individualizează fiecare act etic, fiecare loc al individului etic Cea mai înaltă sarcină etică este de a determina locul cuiva în sistemul istoric de dezvoltare a poporului său, în sistemul istoric al întregii omeniri; în final, pentru a determina semnificația fiecărui moment în sistemul istoric al vieții unui individ "Primul act de moralitate superioară constă în faptul că o persoană își înțelege propria numire, în mod special aparținând lui; nu vrea să fie altceva decât ceea ce el și numai el poate fi, ceea ce el și numai el trebuie să fie în puterea naturii sale superioare, în puterea Divinului din el Așa spune Fichte la apogeul dezvoltării filozofiei sale morale; "Dorința de a fi nu ceea ce o persoană este destinată, ci altceva este cea mai înaltă imoralitate și duce la suferință, pentru că există indignare împotriva ordinii divine ") Dar aceasta înseamnă că fiecare trebuie să-și înțeleagă locul individual în regnurile infinite ale ființelor liber-raționante, în întregul "sistem de indivizi" și locul întregului lanț al acțiunilor cuiva în seria progresivă a creativității întreg-umane Ambele necesită o ridicare la nivelul infinitului actual, pentru că fiecare sistem universal este infinit infinit Numai sub specie aeternitatis iese în evidență sensul individual al vieții unei persoane, a oamenilor și a omenirii în toate perioadele dezvoltării sale!) Viața omenirii, istoria ei trebuie să se desfășoare în fața ochilor Absolutului (din punctul de vedere al cunoașterii absolute), ca o singură tragedie în care fiecare act și fiecare scenă își are locul) Dar și aici Fichte este mai atent, mai critic și, prin urmare, mai

profund) Anweisung zum sel Leben V - ' ■) Schelling a înțeles legătura dintre infinitul actual și individualitate Numai în ansamblu individualitatea își primește locul Vezi SW VP CLXXIX CXCV) miercuri Augustinus Confesiuni XI - - și mai adevărat decât Hegel și Leibniz Infinitatea actuală a progresului etic și a tărâmului etic al spiritelor este, fără îndoială, adevărata ființă, dar asta nu înseamnă că este revelată, cunoscută, rațională Până la urmă, nici infinitul matematic nu are întotdeauna o limită rațională; cu atât mai irațional este infinitul etic, care este o împletire infinit mai complexă de categorii De aceea determinarea scopului individual se face, nu prin intermediul "concluziilor și inferențelor x), ci cel mai adesea în direcția demonului socratic De aceea istoria ne apare ca o arenă de luptă haotică, un haos vital Aceasta nu înseamnă, desigur, că iraționalitatea vieții nu are un sens ascuns, logosul vieții, logosul istoriei, care luminează dintr-o dată uneori ciudata incomprehensibilitate a vieții personale și naționale Aici apare o întreagă rețea de probleme de etică și filozofie a istoriei, care necesită o trecere la alte categorii Până acum am încercat să stabilim conceptul de infinit actual ca fiind necesar pentru un sistem filozofic în general și pentru etică în special Ideea de bine își are regatul în toate timpurile și toți oamenii; mai mult, dorește să subordoneze întreaga lume, totul fiind suveranității sale și nu recunoaște nicio provocare și limitări ale competenței sale; prin urmare, este clar că teritoriul regatului ei și termenul domniei ei vor fi infinitul actual) ηib V Infinitul actual conține infinitul potențial, ca cel mai înalt nivel al celui mai jos; de aceea este greşit să contrastăm eternitatea şi timpul ca ceva care se exclud reciproc: eternitatea conţine toate timpurile Așa este gândul lui Plotin și Augustin (cit loc), iar după ei Schelling: "adevărata eternitate nu este eternitate în contrast cu timpul, ci este eternitatea, care include timpul însuși și îl pune în sine ca etern * SW VP - SSHVIP Această idee ni se pare deosebit de importantă Cele mai noi curente filozofice din domeniul logicii le place să contrasteze eternul Gelten și procesul real care are loc în timp, o serie de ideal și real Dar eternitatea, în sensul semnificației atemporale, conține în mod necesar schema timpului Ceea ce are sensul de adevăr (χ =) va fi întotdeauna adevăr, și nu niciodată, aurit în orice moment și pretutindeni Astfel, seria ideală de adevăruri "eterne" nu este divorțată de seria reală, dimpotrivă, este de neconceput fără aceasta din urmă / își păstrează semnificația pentru toată realitatea și în toată realitatea; "Gelten* în general exprimă o relație; contează pentru cine și pentru ce? Fără îndoială, pentru toate lucrurile (es gilt fur das ganze Sein) ' OTDBL AL DOILEA Subiect și obiect CAPITOLUL ÎNTÂI Idealismul subiectiv și criza lui în sistemele lui Fichte Două perechi de contrarii: rațional - irațional și subiect - obiect Absolut, ca unitatea celor patru laturi Patru înțelegeri unilaterale ale Absolutului Absolutul, ca obiect și ca subiect Idealismul subiectiv ca punct de plecare al filozofiei lui Fichte Criza idealismului subiectiv în Libertatea și moralitatea sunt ca niște iluzii Credință, cum este rezultatul Evoluţia conceptului de subiect în prima perioadă Ambiguitatea conceptului Subiectul ca individ Subiectul ca persoană morală Subiectul ca conștiință în general Încercările de a depăși idealismul subiectiv în Studiile științifice din Idealismul dogmatic este respins Subiectul și obiectul Sunt create printr-un act de opoziție Transferul legii de opoziţie la subiect Recunoașterea

incorecităţii unui astfel de transfer Prima Ştiinţă a Ştiinţei vrea să fie un ideal-realism; introduce lucrul în sine ca idee Problemă nerezolvată Două opoziţii principale formează fundamentul întregii clădiri a sistemului filozofic al lui Fichte Prima va fi, până acum obiectul cercetării noastre, opoziţia de dăruire şi creaţie, a posteriori şi a priori, iraţional şi raţional; a doua - ar trebui să fie opoziţia dintre subiect şi obiect Această temelie, cu toate cele patru colţuri ale sale, a fost pusă incontestabil de Kant şi se sprijină pe bolţile puternice ale întregii gândiri europene anterioare Empirismul englez Locke şi Hume, Raţionalitatea continentală a lui Descartes, Spinoza şi Leibniz, cu problemele lor despre Aprilornaago şi aposterenago, senzual şi suprasensibil, prezentare (Reses et Idea), şi sunt avansaţi în calităţile cunoscând sinteza Fichte continuă construcţia acestei clădiri, fondată de Kant d), amintindu-şi constant succesiunea şi efortul său Vezi Xavier Léon pentru o perspectivă istorică; La philosophie de Fichte Paris p - , Le problemème de la connaissance de Descartes a Fichté"- Biblioteca ''Runiverse'' - - să încununeze templul idealismului filozofic cu o singură cupolă puternică a Absolutului - El concurează - în această privinţă cu Schelling şi Hegel; dar, oricare ar fi meritele acestor din urmă în filosofia Absolutului, un lucru va rămâne incontestabil la Fichte, acesta este că el a fost primul care a subliniat necesitatea completării cu o singură cupolă a structurii începute de Kant şi, mai important, , el singur a înţeles nevoia de a păstra, în aceasta cupola este o fereastră către infinit, care nu blochează accesul la lumina infinită Dar numai la apogeul dezvoltării sale filozofice, în remarcabilele sale Învăţături ştiinţifice din , Fichte ajunge la concluzia că unitatea supremă, sau Absolutul, pe care o caută filosofia, este unitatea a două perechi de contrarii care se intersectează: subiect-obiect şi raţional-iraţional Ele constituie, parcă, opusul polar dintre nord şi sud, est şi vest, al cărui punct de coincidenţă (coincidentia oppositoruin), punctul de intersecţie sau centru - iar Absolutul nu va fi astfel nici obiect, nici subiect , nici o "viaţă" iraţională, nici o "Viaţă" raţională "De-a lungul ei nu poate fi înglobată într-una dintre laturile opoziţiei, nu poate fi unilaterală, căci trebuie să fie atotcuprinzătoare, universală, conectată ■ cu ea însăşi şi generând din însuşi toate diviziunile fiinţei (Grunddisjuncciónen des Seins) Cu toate acestea, înainte de a ajunge la acest vârf al sistemului său, Fichte a trecut prin toate cele patru înţelegeri false şi unilaterale ale Absolutului Prima interpretare a Absolutului ca obiect, ca substanţă a tuturor lucrurilor, a întregii naturi, ca Deus sive natura, se referă la fascinaţia sa pentru sistemul lui Spinoza şi se află în spatele primelor sale apariţii literare S-a remarcat mult timp că sistemul filozofic al lui Fichte este, parcă, o antiteză x) Sarcina Ştiinţei este să reducă aceste patru opuse fundamentale (Grunddisjuncciónen) la o unitate şi să arate de ce ultima unitate este împărţită în acest fel Aceasta constituie sinteza de cinci ori (die fünffache Synthesis) despre care vorbeşte Fichte - sinteza intuiţiei şi conceptului, subiectului şi obiectului, în ultimul, al cincilea moment al unităţii lor Vezi Wissenscbaftslehre Kar P Deduction der Fünffaehbeit in der Form der Erscheinung X şi urm Vezi mai ales p Cf ib Biblioteca ''Runiverse'' - - atârnă de sistemul lui Spinoza: substanţa devine aici subiectul lui x) *G În Destinul omului ( ), naturalismul în spiritul lui Spinoza este descris ca primul pas în înţelegerea fiinţei Lumea care mă înconjoară este natura, în întregime naturală, în întregime condiţionată cauzal, iar eu însumi, om; Reprezint doar una dintre

verigile din seria cauzală, lucrul dintre lucruri) De ce filosofia nu se poate opri în acest punct de vedere, care aparent ne satisface mintea cu principiul ei de strictă regularitate? I se opune sentimentul de libertate, postulatul libertăţii, sentimentul moral În limitele naturalismului strict nu există loc pentru libertate și nici o distincție între bine și rău Așa explică Fichte nevoia de a căuta un nou punct de vedere cel mai înalt, dezvăluind astfel nervul vital al întregului sistem), dorința ei de a justifica libertatea și moralitatea Absolutul trebuie să fie supus Acesta este punctul de vedere care constituie punctul de plecare al propriului său sistem Numai în acest fel este posibil un sistem de libertate în opoziție cu un sistem de necesitate substanţa trebuie să devină subiect Idealismul subiectiv, Ich-Philosophie, este, fără îndoială, faza cea mai cunoscută și cea mai influentă din punct de vedere istoric a filozofiei lui Fichte Justificată deja în prima știință a științei în), ea atinge cea mai izbitoare dezvoltare și cea mai simplă expresie în Fundamentele dreptului natural din și în Prima introducere în știința științei din) Acest lucru a fost subliniat pentru prima dată de Jacobi, care a numit sistemul lui Fichte "spinozism inversat"* , (der umgekehrte Spinozismus) Vezi Jacobi an Fichte Werke III B Lpz S , Cf y us above p Kabitz (Studien zur Entw der Fichteschen Wissenschaftslehre Beri S -) evaluează incorect și superficial atitudinea lui Fichte față de Spinoza) II -) IL -) Idealismul subiectiv este întărit aici de doctrina imaginației productive: "toată realitatea este creată numai prin intermediul imaginației productive *; "și nu ne înșală, ci dă adevărul și, mai mult, singurul adevăr posibil (Wiss -) Deci, realitatea și adevărul sunt produse ale imaginației] iată cea mai proastă formă de subiectivism! Din acest punct de vedere, voi fi alfa și omega filosofiei: "în filosofie este necesar să se procedeze de la yai, spune prima doctrină a Științei (I); Fichte încheie prelegerile în care aceasta din urmă a fost expusă cu cuvintele: die Philosophie tehrt uns ailes im Ich aufzusuchenu I Biblioteca ''Runiverse'' - - Eul, subiectul sau "rațiunea în general" este acțiune pură și creează toate obiectele, toată realitatea, întreaga lume a lucrurilor: "obiectul își are fundația numai în activitatea eului"; "poziția Științei: ceea ce există - există prin acțiunea lui Eu (prin imaginația productivă)" d) " Răspunsul este: "Eu însumi creez obiectul prin activitatea mea Forma activității sale este ea însăși un obiect și nici măcar nu se poate gândi la niciun alt obiect ") Subiectivismul, după Fichte, constituie un punct de vedere cu adevărat filozofic: "kehre deinen Blick in dein Inneres" - acesta este primul cerinţă pe care filosofia o face elevului dumneavoastră) Din acest punct de vedere, lumea experienței nu va fi o lume a obiectelor, o lume a lucrurilor, ci doar un "sistem de idei însoțit de un simț al necesității") Un sistem filozofic care consideră Absolutul un obiect, un lucru în sine, este dogmatism și ar trebui înlocuit cu idealismul nu este un obiect, ci un subiect, nu un lucru în sine, ci "Eu în mine însumi) știind cum definește el un obiect); la urma urmei, există nu este deloc fiinţă în afara conştiinţei) Lumea este reprezentarea mea, produsul activității mele sintetice, "imaginația mea productivă" - acesta este, după Fichte, idealismul transcendental al lui Kant Fichte, conform propriei sale afirmații, preia de la Kant principiile de bază ale sistemului său: principiul auto-creativității x) Grundlage des Naturrechts Sh) ib Sh Mier Erste Einleit) Cu aceste cuvinte începe "Prima introducere în știință" I) ib I / x) ib I - mier) Zweite Einleitung I -) System der Sittenlehre IV Cp Ueber den Grund, et? V și Apelare V s) Sistem d Sitt IV Cp)

Grund, des Naturrechts IH "Spiritul uman" creează totul din sine Biblioteca ''Runiverse'' - - soliditatea rațiunii, "spontaneitatea" gândirii și principiul "unității transcendentale a apercepției" (cred, însoțind toate reprezentările); pe ele dorește să construiască "sistemul rațiunii perfecte" conceput de Kant * *) Fichte vrea să fie un idealist mai consistent decât Kant însuși, a cărui inconsecvență stă în conceptul de "lucru în sine" Lucrul-în-sine, ca ceva absolut contradictoriu, trebuie distrus: nu se poate afirma un gând că nimeni nu trebuie să gândească * * * *); iar dacă negăm că este un gând (numen) și afirmăm că este un lucru în sine, în afara oricărei gândiri, care nu se găsește în nicio gândire, atunci nu poate fi gândit și ar trebui recunoscut ca de neconceput Idealismul critic trebuie să rămână consistent până la capăt: nu poate recunoaște nimic în afara conștiinței, în afara gândirii, în afara sinelui Așa a fost înțeles Kant nu numai de Fichte, ci și de Jacobi), Sigismund Beck și, după Fichte, Schelling Idealismul subiectiv reprezintă cea mai naivă, cea mai dogmatică și, prin urmare, cea mai populară formă a filozofiei lui Fichte Dogmatismul acestei "metafizici rele*, unilaterale, care consideră sinele ca fiind ultimul fundament suficient (vezi al nostru mai sus, pp -), care investește Absolutul în subiect, este depășit de însuși Fichte Momentul depășirii idealismului subiectiv va fi "Numirea omului" în Ar trebui considerat granița dintre primul și al doilea) Zweite Einleit I - O imagine detaliată a dezvoltării Științei din idealismul lui Kant prin intermediul lui Reinhold și Schulze este oferită de Kabitz pe baza altora noi; publicat pentru prima dată de manuscrisele lui Fichte, datând se pare din Dezvoltarea gândirii lui Fichte, spune el, poate fi urmărită aici aproape zi de zi Sarcinile lui Kabitz sunt în afară de ale noastre; în ceea ce priveşte manuscrisele deschise, ele ne interesează puţin: avem în ele o fază prea timpurie a gândirii lui Fichte; tot ceea ce a găsit aici de valoare a fost apoi folosit mai bine și mai deplin în lucrările ulterioare ale lui Fichte, pe care el însuși le-a publicat Vezi Kabitz op cit -) Best, des Menschen II - cp I urm X) El a interpretat idealismul lui Kant ca "idealism universal", "cel mai puternic idealism", "egoism speculativ" Jacobi Werke Lpz II Iar despre "lucru în sine" a spus că fără el nu se poate intra în sistemul lui Kant și, odată cu el, nu se poate rămâne în acest sistem Ib II Jacobi fără îndoială a avut o influență puternică asupra lui Fichte, ceea ce acesta din urmă admite și sam Zweite Einl p Biblioteca "Runivers" perioada filosofiei lui Fichte, deoarece exprimă criza idealismului subiectiv A doua perioadă a sistemului lui Fichte, mult mai bogată și semnificativă (apogeul ei va fi Știința din), rămâne în deplină uitare; între timp, pentru gândirea modernă el D este de cel mai mare interes Cum învinge filozoful idealismul subiectiv care l-a exprimat cel mai puternic și ce propune el în locul lui? Acest ar trebui să pară deosebit de important în timpul nostru, care tânjește după eliberarea de subiectivismul și psihologismul vechi Ce era atrăgător pentru Fichte în idealismul subiectiv și de ce l-a apărat atât de puternic în prima perioadă? Critica lui Jacobi nu a fost observată de el? (Jacobi Idealismus und Realisitius, ein Gesprach) În primul rând, i se părea că numai idealismul subiectiv rezolvă problema posibilității cunoașterii fără contradicție: realismul dogmatic, cu "lucrurile" sale și "cauzalitatea lor mecanică prin acțiune mecanică, nu poate explica apariția ideilor, nu poate explica "intelectualitate" Este imposibil de explicat legătura dintre "intelligentsia" cu a fi independentă de ea Singura cale de ieșire este să punem "inteligentsia", subiectul, la baza tuturor, ca ceva "întâi, absolut"

x), și apoi să interpretăm experiența ca un "sistem de idei necesare", fără a recurge la lucrul contradictoriu in sinea lui Dar acesta nu a fost lucrul principal și decisiv pentru el Fichte a apărat idealismul subiectiv, până la urmă, pentru că i se părea singurul mijloc de fundamentare a libertăţii şi a legii morale; la urma urmei, întregul său sistem, așa cum am subliniat în repetate rânduri, este animat de o singură dorință de a fundamenta etica pe o bază solidă, de neclintit Afirmația: "Sunt cu adevărat liber" - a constituit pentru el "primul termen al crezului" *), piatra pe care s-a ridicat întregul sistem, perfect conștient că se sprijină nu pe interesul teoretic, ci pe interesul practic) Și acum i se pare că această credință este incompatibilă cu credința în independență !) Erste Einleit -) System der Sittenlehre IV Cp ,) ib IV Biblioteca "Runivers" - - o nouă ființă a lucrurilor, cu un naturalism dogmatic care transformă inevitabil eul liber într-un lucru între lucruri Sau dogmatism, sau idealism! Sentimentul moral, credința morală face ca o persoană să aleagă idealismul x) El salvează imediat de necesitatea de fier a lumii lucrurilor, care distruge inevitabil, după cum a arătat Spinoza, toată libertatea "Nu vei mai tremura în fața necesității care există doar în gândirea ta, nu te vei teme să fii zdrobit de lucrurile care sunt produsele tale, nu te vei pune cot la cot, într-o clasă, pe tine, o ființă gânditoare, și obiectele gândirii care curg din tine" Deci, o ființă gânditoare, o persoană nu este un lucru între lucruri pur și simplu pentru că este un subiect El gândește aceste lucruri, le creează cu imaginația sa productivă și, de asemenea, le influențează, transformându-le în creativitatea morală Subiectul actoricesc este totul Criza idealismului subiectiv începe pentru Fichte în momentul în care ajunge la concluzia că acest punct de vedere subminează și distruge acesta; ce a avut de fundamentat, ce transformă în iluzie a datoriei, moralității, personalității; necesitatea este depăşită de faptul că toată fiinţa este anihilata Eu însumi și tot ce mă înconjoară se transformă în nimic) Faptul că lumea corporală din afara mea se transformă într-o reprezentare și doar într-o reprezentare - încă s-ar putea împăca cu asta, dar aceeași soartă mi se întâmplă și eu Totul devine o reprezentare, o invenție Eul însuși, a cărui realitate trebuie apărată pentru etică, este doar o invenție (Mosse Erdichtung) Nu pot spune: simt, contempl, gândesc; dar trebuie să spun: apare un gând pe care îl simt, contempl, gândesc Se dovedește doar un joc continuu de idei, o schimbare de imagini care nu înfățișează nimic și pe nimeni, imagini "fără sens și scop " Toată realitatea se transformă într-un vis și nu există spirit care să viseze și nu există nicio ființă care să viseze puterea visează) oare chiar, sau îmi imaginez doar că acționez?) Erete Einleit I -) -Cel mai bun des Menschen JL) ib IL ib IL - Biblioteca ''Runiverse'' - - gandesti ce simt? în cele din urmă, chiar gândesc, sau doar gândesc ceea ce gândesc?) Fichte este forțat aici să fie pe deplin de acord cu Jacobi, care a subliniat că sistemul subiectivismului absolut este "idealismul visător*, sau "nihilismul": totul se scufundă într-un abis căscat subiectivitatea absolută - natura cu legile ei și, în cele din urmă, eu însumi Idealismul subiectiv este o astfel de viziune asupra lumii, încât este suficient să o gândim până la capăt pentru a o respinge imediat În "Numirea unui bărbat" apare criza lui "Nu există nimic nicăieri în afară de ideea mea - pentru bunul simț, acesta este un gând ridicol și absurd, pe care nimeni nu îl poate exprima serios și care nu trebuie respins * Și totuși, pentru o reflecție consistentă, este de necontestat și reprezintă "un gând care se cufundă în praf și distruge *) Pentru a ieși din această

dificultate, Fichte recurge la aceleași mijloace pe care le-a folosit în "Prima introducere" și în "System der Sittenlehre" din - la credință, Faith-oprește lucrarea distructivă de reflecție în acel paragraf în care amenință ceea ce este mai valoros - amenință subiectul moral şi activitatea lui Credem în realitatea ființelor raționale și în realitatea lucrurilor ca obiecte de influență, ca sfere* ale activității lor - credem din temeiuri practice, pornind de la primatul rațiunii practice) În această decizie, influența lui Jacobi asupra lui Fichte este dezvăluită cel mai puternic Jacobi credea că în credință, în sentiment, stă singura salvare de la iluzionismul idealist Ființa reală este înțeleasă prin simțire, prin credință și nu prin imaginație) Singura diferență dintre ele este că în Fichte această credință are un caracter moral) ib II - Speculația, spune Fichte, poate astfel urca la infinit, făcând totul îndoielnic Nu se mai opreste asupra acestei descoperiri importante, din care decurge o cu totul alta intelegere a subiectului: subiectivul este indoielnic, iluzoriu!) Jacobi IVerke II Sh II a) Fichte, ib P) ib - °) Jacobi Werke P Ridicând și argumentând această idee, Jacobi se referă la Hume, care a afirmat cu siguranță că diferența dintre ficțiune și realitatea de încredere Constă în credință, în sentiment "David Hume Über den Glauben, oder Idealismus und Realisinus* Jacobi II Biblioteca ''Runiverse'' - - Deși această gândire a lui Jacobi și Fichte păstrează o anumită semnificație a lui r), ea nu poate da, totuși, o depășire reală a idealismului subiectiv Credința este chemată să ajute aici prea devreme, când nu au fost încă folosite toate mijloacele minții Fără îndoială, ar fi un "scandal al filozofiei", așa cum spunea Kant, "să ne asumăm cu credință existența lucrurilor din afara noastră și să nu putem da o dovadă satisfăcătoare celor care ar dori să se îndoiască de ele -) Dacă credința, prin definiție, Ap Pavel, există "un anunț sperat, a lucrurilor o denunțare a lucrurilor invizibile", atunci este ciudat să vorbim despre credință acolo unde avem vizibilul și prezentul, lumea noastră cognoscibilă și tangibilă; credința trebuie păstrată pentru a atinge alte lumi Iar Fichte, desigur, nu se oprește la această decizie, împrumutată de la Jacobi, el caută altceva al lui În Numirea omului găsim doar o criză de subiectivism, dar nu găsim o ieșire rațională O depășire conștientă și matură a idealismului este realizată doar în Învățăturile științifice din Dar și până atunci, conceptul de subiect, eu, a trebuit să sufere unele modificări, a trebuit să fie îmbunătățit într-o anumită măsură, înainte de a fi adus la judecata Doctrinei Științifice din Și numai pentru că critica acesteia din urmă este de mare interes filozofic pentru noi, că este îndreptat împotriva unui subiectivism purificat și reînnoit, împotriva unui astfel de subiectivism care trăiește inexterabil din vremea lui Kant și Fichte până în zilele noastre sub forma unei conștiințe suverane în general, stăpânind asupra tuturor problemelor a filozofiei Care este sinele despre care vorbește Fichte, subiectul lui? Este eul meu, eul fiecărei persoane, eul în sensul unei persoane morale, sau este un subiect supra-individual, un subiect teoretic epistemologic? Curentul neîngrădit al subiectivismului extrem, dezvăluit de noi în Fichte, încurcă uneori toate aceste semnificații Astfel, sinele, conducând un dialog cu spiritul în "Destinul omului*, este evident un Individ separat care a ajuns la solipsism tragic, egoism și chiar, în cele din urmă, la x) Constă în indicarea elementelor extra-intelectuale ale conștiinței, a sentimentelor, experiențelor "Pentru Fichte, aceasta este experiența lucrurilor care contribuie și contracarează activitatea mea morală " P) Kritik der rein Veni Vorrede zur Auf XXXIX Anni

Biblioteca ''Runiverse'' nihilismul, care a înghițit întreaga lume și pe sine Sinele, despre care se vorbește în Fundațiile dreptului natural, a fost fără îndoială un subiect moral, un actor care și-a transformat întreaga lume în ideea sa în produsul imaginației sale creatoare Prin urmare, Schelling, într-o anumită măsură, a avut motive să-i reproșeze lui Fichte faptul că Absolutul pentru el este un subiect reflectiv finit, adică o persoană individuală) Fichte elimină toate aceste confuzii dăunătoare în "A doua introducere" corespunde "apercepției transcendentale" a lui Kant și exprimă "spiritualitatea în general", minte, subiect spre deosebire de obiect (das Idi überliaupt, dh das Nicht-Object) Dacă Știința Științei recunoaște ceva "în sine", ceva absolut, atunci va fi minte; individualitatea este pentru el doar un accident Pe de altă parte, acest subiect, reprezentând "doar forma eu-ului", nu trebuie confundat cu ideea eu-ului, adică cu idealul raționalității întruchipat în comunitatea ființelor libere și în cultura materială, cu ideea etică (vezi p noastră de mai sus Este clar, așadar, că avem de-a face cu subiectul teoretic ca o unitate a rațiunii, o unitate a gândirii științifice, o unitate a conștiinței în general System der Sittenlehre din vorbește a unui astfel de subiect, afirmând că nu există nicio ființă în afara conștiinței *) S-a referit la ceea ce a spus Fichte în prima Predare a științei: eines jeden Ich sei sich selbst die absolute Substanz Lowe Die Philosophie Fichtes etz Stutt S În general, Schelling nu avea dreptul să spună asta despre Wiss , pentru subiectul absolut, Iul infinit se opune acolo finitului și relativului) I -) Sonnenklarer Bericht din înțelege subiectul și în sensul conștiinței în general II - Și mai viu, poate, această idee este exprimată în ultimele lucrări ale lui Fichte Deci, de exemplu, în "Thatsachen des Bewusstseins" din - conceptul de subiect logic, de o singură conștiință, este definitiv fix: nu este "un individ, nu o personalitate" Doar dogmaticii identifică subiectul cu individul Dacă există mulți indivizi, atunci subiectul cunoscător este unul singur În cunoașterea lumii, indivizii vegetali sunt un singur sine Sinele despre care se vorbește aici este "doar un eu, așa cum există o singură lume" Această conștiință supra-individuală "nu există în nimeni, dar toate persoanele în general există în el" Biblioteca ''Runiverse'' - - Un astfel de subiect trăiește și în filosofia modernă - în Școala Imanentă, la Rickert și, în general, printre kantienii și fichteenii de diferite convingeri Știința din este de obicei privită ca fortăreața idealismului subiectiv (der Ich-Philosophie) Astfel a fost înțeles de Schelling și, sub acest aspect, a fost pus la baza primei sale lucrări "Vom Ich, als Prinzip der Philosophie" Din acest punct de vedere a fost expusă constant în toate istoriile filosofiei de la subiectiv idealism Se stabileşte antinomia realismului dogmatic şi a idealismului dogmatic, care, după cum am văzut, a fost discutat) şi apoi hotărât în "Prima introducere" şi în "Destinul omului" ultima substanţă, iar subiectul, I , este doar un accident Acest punct de vedere, care pune temelia pe lucrul-în-sine, investește Absolutul în obiect, este întruchipat pentru Fichte în spinozism Idealismul dogmatic declară eu ca fiind o substanță absolută; nu eul există numai în reprezentare, doar ca accident al sinelui, fiecare lucru în sine este anihilat, toate reprezentările decurg din sine, eul are activitate absolută Dar aceasta este expresia exactă a acelui idealism care este prezentat în prima introducere, în Fundamentele dreptului natural, în Numirea omului!, "dogmatic", în timp ce acolo se opune dogmatismului Aici Fichte respinge atât teza, cât și antiteza, căci ambele sunt false Aici el crede că o soluție atât de simplă, așa cum este dată de idealismul

dogmatic subiectiv, nu poate fi acceptată, idealismul critic recunoaște în primul rând că "mintea umană, adică mintea finită" ("Kerner hat dieses Bevvusstsein, sondem Alle zusammen, inwiefern sie Personen sind, werden gehabt von ihmu") IX Cp System der Sittenlehre XI x) Înțelept I (același punct de vedere este numit "realismos calitativ")) ib I (în altă parte se numește "calitative Idealismus") Biblioteca ''Runiverse'' - - pusă aici în contradicție cu sine), prin aceasta, în primul rând, se deosebește de ambele dogmatisme, ignorând dificultatea dialectică Nici sistemul lui Kant, nici sistemul lui Fichte nu coincid, după cum afirmă acesta din urmă, cu un asemenea realism sau un asemenea idealism Adevărat, Fichte admite că idealismul este un pas înainte: se ridică deasupra nu-eu, face abstracție de nu-eu, ajunge la eu, la conștiința de sine, dar, pe de altă parte, el este incapabil să explice ceea ce trebuie fi explicat: restricția Iului (Afecțiune), impactul a ceva asupra mea *) Într-adevăr, dacă doar subiectul există și totul este doar subiect, dacă nu există nimic în afara subiectului, atunci cum este posibil să ne gândim la un obiect, la altceva care limitează subiectul? Dar dacă acest lucru nu este explicat, atunci nimic nu este explicat, pentru că lumea obiectelor, lumea obiectelor, adică întreaga lume în general, nu este explicată Exact aceeași dificultate a fost o piatră de poticnire pentru realismul dogmatic: dacă totul este un lucru, totul este un obiect, atunci de unde vine gândirea, subiectul? Într-un cuvânt, unul dintre aceste concepte (subiect sau obiect) nu poate fi absolut, pentru că sunt relative, corelative: subiectul nu există decât în opoziție cu obiectul, doar prin mijlocul obiectului și invers În explicarea cunoașterii și acțiunii, nu se poate începe nici cu subiectul, nici cu obiectul, ci doar cu actul de a le opune ambelor Fichte ajunge la acest rezultat cel mai important, care ar trebui să răstoarne idealismul subiectiv o dată pentru totdeauna, în primele sale Învățături de știință El stă la baza tuturor legii socotirii mediocre (des inittelbaren Setzen), adică cu alte cuvinte, legea opoziției (cunoscută nouă din prima secțiune a "Durch" ca principiu al rațiunii în general, conceptelor în general)) "Legea pentru eu este de a pune eu și nu eu numai unul prin altul (nur inittelbar zu setzen) subiectul este poziționat doar prin mijlocirea obiectului și invers, căci ceea ce este subiectul nu poate fi determinat decât prin opoziție cu obiectul și invers, dacă este ceva, atunci este necesar să se postuleze "fie un subiect, fie un obiect, și ambele numai "prin mijlocirea fiecărui * prieten\ Dacă punem în) ib I) ib I) ib L - Biblioteca "Runivers" - - baza acestei legi, spune Fichte, atunci pentru a explica reprezentările nu mai este nevoie să începem cu acțiunea nu-eu, așa cum o face realismul dogmatic), adică să începem cu lucrul-în-sine ; dar (putem adăuga) nu este nevoie să luăm în considerare începutul a tot ceea ce eu în mine însumi (Ich an Șich), căci eu și nu eu, subiectul și obiectul sunt create deodată, dintr-o lovitură, cu un act de dezmembrare Această lege a opoziției dintre subiect și obiect, principiul corelării lor, stă la baza întregului sistem, la baza rațiunii teoretice și practice, la baza cunoașterii și acțiunii Toate acestea sunt așa, ni se poate obiecta, se recunoaște corelativitatea subiect-obiect, dar se subiectivizează imediat La întrebarea cine se opune, cine dezmembră, Știința Științei răspunde arătând spre primul său principiu, spre sine Idealismul subiectiv câștigă astfel avantajul Într-adevăr, prima Doctrină a științei adoptă acest punct de vedere: "Poziția mediocră este concepută idealist, ca acțiune absolută a subiectului; legea socotirii mediocre este interpretata ca subiectiva si ideala, avand baza doar in yaL " și "a urmări apariția eului în

cunoașterea în sine" *) Nu eu gândesc și omul nu gândește, ci cunoașterea gândește] prin cunoaștere "Sunt înțeles, hotărât și făcut", și nu este deloc ca eu toate acestea) "δ) "Cunoașterea nu există în noi, dar noi existăm în ea, ca definiție"') Dar care este principiul care se află deasupra fiecărui sine, fiecărui subiect, oricărei conștiințe? Știm deja că cunoașterea pură, conceptul pur, rațiunea absolută Conceptul este baza lumii, pentru a spune "System der Sittenlehre" , conceptul însuși creează lumea; și nu devine deloc un fundament prin mijlocirea unei substanțe gânditoare cu putere (de exemplu, o ființă umană), sau prin ego sau conștiință, pentru că toate acestea sunt, în cele din urmă, produse ale conceptului Conceptul însuși creează forma sinelui, forma conștiinței Astfel, Fichte înlătură orice posibilitate de transfer a legii opoziției, care este esența conceptului, a rațiunii, în subiect, în conștiință Este lipsit de sens să atribui opoziție subiectului, sau să-l plasezi în conștiință, este fără sens să întrebi cine se opune și unde se află toate opozițiile, pentru că totul și "gcb" este un produs al opoziției Cunoașterea pură, rațiunea pură este aici în sfârșit eliberat de reţelele subiectivităţii)) IX) IX "Nu ne vom mai gândi la sine, căci dacă mai credem în el, atunci nu am înțeles nimic" (ib) *) IX) IX , Gândirea nu este "creație liberă") Thatsachen des Bewusstseins - -) Thatsachen des Bewusstseins IX) XJ *) Nietzsche, într-unul din aforismele sale, a putut să aprecieze și să formuleze cu simplitate clasică această "uimitoare viclenie" a gândirii: "Denken ist eine Thãtigkeit, zu der ein Subjekt, als Ursache gedacht wer-den muss igkeit und List, ob man nicht aus diesem Netze heraus kõnne,-ob nicht vielleicht das Umgekehrte Biblioteca ''Runiverse'' - - este principiul unui sistem universal, corelarea universală a contrariilor (Einheitsprinzip und Disjunctions-prinzip, Durch, prin, όιά, exprimând esența conceptului), fără de care nu există nici ființă, nici conștiință, nici subiect, nici obiect, fără de care nu există nimic care poate fi distins și definit Nu este acesta însuși Absolutul? A răspunde afirmativ înseamnă a proclama că conceptul, rațiunea este Absolutul, înseamnă a afirma sistemul raționalismului absolut Sistemul lui Hegel poate servi drept exemplu cel mai izbitor: viața conceptului, "traiul prin", dìa', dialectica conceptelor - iată principiul său atotpătrunzător Dacă se numește idealism, atunci trebuie amintit că acest idealismul este străin de orice subiectivism, că nu este idealismul conștiinței, (Bewusstseins-Idealismus), nu este idealism reflexiv (Reflexionsstandpunkt), deoarece reflecția, conștiința, subiectul constituie pentru el doar o verigă în sistemul rațiunii, doar o categorie specială Un astfel de idealism este idealismul conceptelor, conceptualismul A arăta "idealitatea a ceva înseamnă pentru el să înțeleagă acest ceva ca un moment al unui sistem universal (un lanț de concepte), ca moment al unei "idei" constituie spiritul unui punct de vedere idealist, el înțelege tocmai așa un idealism superior, idealismul conceptelor, pentru că, în cursul expunerii sale, el s-a ridicat de mult deasupra idealismului subiectiv Dar nici acest idealism superior nu este acceptat de știință Absolut cu un sistem de concepte, cu rațiunea și Fichte respinge raționalismul absolut (vezi prima secțiune)) * i) fi adevărat: 'thinku-condiție, 'ichu-condițional; "Deci sunt doar o sinteză, care este făcută chiar de Deriken" nietzsche Dincolo de bine și de rău aph i) X Fichte se ridică pentru prima dată la nivelul idealismului conceptelor, sau al cunoașterii pure, în Știința Științei în , imediat după criza idealismului subiectiv din Aici, pentru prima dată, el își face principiul nu subiectul, nu subiectul Eu, ci cunoașterea absolută, ca

creație absolută din nimic, IL , vezi mai sus p (cf şi Wiss x) În acest "din nimic" stă pericolul de a face conceptul, cunoașterea, un principiu universal, inutil în orice altceva Fichte cedează uneori acestei tentații: de exemplu, în Destinul omului ( ), Fichte spune: "numai rațiunea există; infinitul este în sine, finitul este în el și prin Biblioteca "Runivers" - - Dar de ce nu coincide Absolutul cu cunoaşterea pură cu raţiunea? De ce chiar și o astfel de definiție a Absolutului ar fi unilaterală? evident, chiar și ea exprimă doar o latură și există o altă latură Rațiunea în sine, conceptul însuși știe că există și altceva (έτερα φύοι, ς του είόος) decât ei, iar acesta celălalt îi însoțește pretutindeni ca un prieten de nedespărțit Așa cum Dante avea nevoie de ajutorul Beatricei pentru a trece prin iad și rai și să-L vadă pe Dumnezeu, tot așa Logosul are nevoie de această "cealaltă natură", de acest prieten, pentru a se apropia de Absolut Știința din ne arată perfect cum, apropiindu-ne de Absolut, întâlnim imediat neînțelesul Absolutul este unitatea supremă care stă la baza tuturor diviziunilor și opozițiilor (care includ opoziția dintre ființă și gândire, obiect și subiect) *), și el însuși nu poate fi direct "spus, reprodus, înțeles, căci orice înțelegere este mediere (Begreifenist) in sich mittelbar)); este ceea ce "nu poate fi văzut", care rămâne dincolo de limitele oricărei discreții (das der Einsicht übrig bleibende), pentru că nu are opusul său (ca a fi-gândi etc), așadar, numai prin intermediul negativului predicate pot fi determinate) Aici există o evidentă "înțelegere a neînțelesului ca neînțeles"* *) "Conceptul însuși își găsește limita" Pe cealaltă parte se aflǎ "unitatea", "lumina vie", "viața divină", "Dumnezeu", "Dumnezeu viu") : concept și viață (experiență), concept și neînțeles, mediocru și imediat, Intelligieren und Intuiția) l " P "System der Sittenlehre" din începe cu afirmația că conceptul este baza lumii (XI), "Staatslehre" din transformă lumea lucrurilor în concepte, și numai concepte, și vrea să dizolvă natura în legi IV -) Înțelept X -) ib X -) ib x) ib X Cursivele noastre) ib X - - ' c) ib x Biblioteca "Runivers" - - opoziția ultimă (Grundisjuncția actuală) a limitei și a infinitului, rațional și girațional, luate în considerare în prima secțiune a acestei lucrări Iar la întrebarea Științei, "care dintre cele două este adevăratul Absolut* d), poate exista un singur răspuns corect: o indicație a "unității și inseparabilității necesare" a unuia și celuilalt*) Dar înainte de a ajunge la acest rezultat, Știința Științei a trebuit să ia în considerare încă un pas - pasul intuiționismului absolut, iraționalismului absolut Dacă Absolutul nu coincide cu rațiunea, cu conceptul, atunci nu coincide cu neînțelesul, iraționalul? Dacă nu este înțeles de rațiune, atunci nu este revelat în întregime în intuiție? Bergson tinde uneori spre un asemenea intuitionism absolut; speculația, deznădăjduirea puterilor rațiunii, îi vine în mod firesc Fichte numește acest punct de vedere realism, în contrast cu idealismul conceptelor tocmai respins Absolutul este poziționat aici în "viața interioară*, în imediatul, irațional, în unitatea tainică a luminii vii*, *) a "vieții divine*" Principiul cunoașterii, principiul "genezei, sau absolutului prin, aici își neagă aplicabilitatea și se îndepărtează " vezi că punctul lui de vedere este viața, ca ceva în sine și salu în sine* (Ansieh und Insidi des Lebens)) Cum apare acest "în sine" și care este sensul lui? există de la sine, atunci vrei să spui: există destul de independent de spusele și gândurile mele, și de orice zicere și gândire și contemplare și, în general,) ib X) ib X -) Acest "realism" nu este, desigur, acel "realism" care bazează ființa ca obiect și care a fost de mult timp

(pus în urmă, împreună cu idealismul conștiinței Aici vorbim despre o cu totul altă realitate Vezi X) ib X ib X θ)ib X Biblioteca ''Runiverse'' ~ - independent de orice altceva, indiferent cum se numește Salu în sine (Ansich) distruge gândirea, construind în general "J) Acum principiul realismului este clar: constă în negaţia gândirii, conceptul "Durch" este calea către intuiţie, către intuiţia absolută *) Dar de ce nu duce de la sine şi direct la Absolut? De ce "ceva în sine" nu este Absolutul? Aici Fichte dezvăluie o ascuțime a dialecticii care merită atenție El ne arată că "în sine" nu este ceva absolut, ci, dimpotrivă, ceva relativ, pentru că nu este posibil decât în raport cu ceva ce există "nu în sine", se opune acestuia din urmă și nu există decât în Aceasta relaţie În sine, spune Fichte, "este întotdeauna determinată de negaţia a ceea ce îi este opus şi de aceea este ea însăşi ceva relativ") "Ceva salu în sine este o negație și un membru al unei relații " *) Sau, așa cum spune Fichte deosebit de bine: forma a ceva "în sine", ca atare, ia naștere din relație și comparație cu ceva care există " nu în sine însuși" (Vergleichung mit dem Nichtansichб) ^ Salu w la sine, dacă te uiți mai adânc, nu este ceva în sine, nu este Absolutul (ist kein Ansich, kein Absolûtes), căci nu este adevărata unitate şi de aceea nici măcar realismul nostru Strict vorbind, în adâncul acestei unităţi, se dezvăluie o proiecţie a lui însuşi şi nu a ei însuşi (Projection des Ansich und Nichtansich), care se pun reciproc pentru posibilitatea explicării şi înţelegerii lor^) Fichte vrea să exprime aici ideea că nu se poate renunța complet la concept, apropiindu-se de Absolut A întâlni neînțelesul nu înseamnă a renunța la firul conceptului, a-l pierde pentru totdeauna La urma urmei, ea a fost cea care ne-a condus la neînțeles ib X) ib X) ib X) D X * x) ib X) ib X - Biblioteca "Runiverse" - - Doar docta ignorantia se uită cu adevărat în misterul infinitului, și nu ignorantia profana Cu cât cunoașterea mai profundă și mai perfectă, cu atât mai profundă este intuiția de neînțeles, la care duce inevitabil Numai de la înălțimile limită se desfășoară perspectiva nemărginită Și nu există o asemenea intuiție, o asemenea iraționalitate, un asemenea mister care să nu aibă nicio cunoaștere, chiar și cel mai simplu concept, altfel n-ar fi pătrundere, nici presimțire a misteriosului, ci doar orbire completă și inertă "Incomprehensibilul provine din concept, din cunoaștere", spune Fichte Opusele fundamentale nu pot fi niciodată rupte unul de celălalt, pentru că ele se pătrund complet unul în celălalt Dacă vrem să renunțăm la unul dintre ele și să îl facem pe celălalt absolut, atunci avem suntem imediat convinși cu surprindere că celălalt este prezent invizibil, că renunțăm la el doar în cuvinte, dar în realitate îl luăm cu noi o persoană, așa cum a spus frumos Fichte, "înțelegând neînțelesul, cât de neînțeles"]) (" a gândi fără a gândi" - așa o exprimă Plotin); prin urmare, tot aceeași înțelegere! Unii văd asta ca o contradicție, dacă ești de acord cu ei, va trebui să spui că cunoașterea se bazează pe contradicție, pacea stă, dar asta nu este contradicția, ci unitatea contrariilor, fără de care paro Tunetul, de exemplu, ca fenomen nedefinit și de neînțeles, este în conștiința preștiințifică un amestec de subiectiv și obiectiv Explicația mitologică amestecă fantezia subiectivă, imaginea unui tunet, cu ființa obiectivă Și totuși, oricât de gros ar fi vălul subiectivității, totuși, în această cunoaștere pre-științifică, mitologică, vorbim despre ființa adevărată, despre ființă, care este totuși prezentă în ea, ascunzându-se în spatele țesăturii pestrițe a subiectivului fantezie Știința, de exemplu, fizica, începe acolo unde subiectivul este diferențiat de obiectiv, unde gustul și culoarea și sunetul sunt

interpretate d) Rickert, care vrea să afirme că adevărul stă în judecățile subiectului, trebuie totuși să recunoască în fața adevărului însuși imposibilitatea unei astfel de afirmații: adevărul este o datorie transcendentă în fața căreia subiectul trebuie să se plece În acest fel, adevărul este totuși transcendent în raport cu subiectul, independent de el Vezi Rickert Der Gegenstand der Erkenntnis Tiib S -) cm Kritik der rein Vern orig , Ç- Auf) cm ib) Vezi de ex Hegel Enciclopădie §§ - Gândire adevărată conform Ge- gelul este o renunțare la propriile trăsături subiective, o scufundare într-un obiect; Mă gândesc prost dacă adaug ceva de la mine x) Vezi Trans Logica İ IX Biblioteca ''Runiverse'' - - sunt definite ca calități subiective cărora le corespund combinații speciale de mișcări în existența obiectivă Succesul oricărei științe, fie că este știința naturii (de exemplu, fizica sau fiziologia), sau așa-numita "știință a spiritului" (Geisteswissenschaft, Kulturwissenschaft), de exemplu, istoria, este succesul în eliminarea subiectivului Istoricul trebuie să fie obiectiv, trebuie să uite de mine sau, mai degrabă, să-l amintească doar pentru a-l alunga Fichte exprimă perfect această relație a științei cu subiectivitatea: "noi doar vedem, observăm, înțelegem", înțelegem, de exemplu, cum "o plantă este analizată în părțile sale și compusă din ele", dar "nu trebuie aduceți ceva propriu, fără invenții ; "rein obiectives Verfahren" caracterizează ştiinţa) Nu noi creăm, ci "trebuie să lăsăm ca fenomenul să fie creat conform propriei legi interne" (sich erzeugen lassen)) " "Nu este deloc necesar să spunem: știu, nu este deloc necesar să reflectăm asupra sinelui"; "fiecare amprentă a sinelui (Abdruck seiner Selbst) este declarată a fi nimic" *) Chiar și mai devreme, în Știința Educației din , această idee era exprimată extrem de clar: libertatea, energia reflecției nu creează deloc adevăr, are doar un sens negativ, eliminând eroarea *) Pentru logică, subiectul este doar o sursă de iluzie: "iпiier vep-cleckt unser Sehen selbst uns den Gegenstand, und unser Auge selbst steht unserm Auge im Wege") Astfel, "noi", în numele căruia vorbește toată știința ("să presupunem", "a presupunem", etc), "noi", ca conștiință colectivă a umanității, ca subiect supra-individual, este pentru logică doar un negativ de exemplu, doar o limitare inevitabilă: cunoașterea nu vrea să fie doar cunoaștere umană, vrea să fie cunoaștere sub specie aetcrnitatis, vrea să cunoască "în Dumnezeu", să coincidă cu mintea divină, ver- d) Trans Logîk TX,) ib) ib IX) X Cf) Anw zoom sel Leben V Cf Lossky Introdus, în fil Pagină Biblioteca ''Runiverse'' - - nu, nu vrea să fie cunoștințele nimănui, căci orice apartenență a cuiva este încă o limitare; într-un cuvânt, vrea să fie cel mai adevărat și este indiferent celui care o gândește Când ceva este enunțat în mod obiectiv (ex a este b; X =), atunci subiectul enunțului este uitat și nu este menționat; dar dacă se adaugă: "credem că a este bu", sau "cred atunci prin această adăugare a unui subiect, judecata este coborâtă depinde de gradul subiectivului, nu exprimă, prin urmare, sau nu exprimă pe deplin ființa obiectivă, existentă cu adevărat Opinia, conștientă de sine "numai o opinie, conștientă de subiectivitatea sa, se transformă astfel în îndoieli) Platon a descris natura cunoașterii în mod simbolic: sufletul a contemplat ideea care a existat cu adevărat înainte de întruparea ei pe pământ, dar aici a uitat adevărul Acest mit dezvăluie sensul subiectivului pentru logică: sufletul însuși, subiectul, conștiința umană este sursa uitării, Vara; trebuie să se uite de sine pentru a se întoarce la adevăr prin râul uitării, pentru a găsi adevărul de neuitat (αλή&εια) , Înlăturarea subiectivului și ținta pentru obiect, care este esența logicii ființei (ontologie), își

păstrează semnificația în întregul sistem al filosofiei, atât în etică, cât și în estetică O asemenea subiectivitate este pusă deoparte și în fața ideii Etica idealismului nu vrea să se mulțumească cu ceea ce pare a fi bun, la fel cum estetica nu vrea să se mulțumească cu ceea ce este plăcut subiectiv; ea vrea să pătrundă secretul bunătății, al frumuseții, să înțeleagă acest soare mondial Care este, deci, principiul constitutiv special al logicii? Este doar subiectul (unitatea conștiinței), sau numai obiectul (unitatea ființei) sau identitatea subiectului și obiectului? Nu numai subiectul, pentru transferul a totul în subiect, afirmația că logica are de-a face cu conținutul conștiinței nu elimină deloc, în limitele acestui subiect și a acestei conștiințe, aceeași nevoie de a se opune obiectivului și conținutul subiectiv al conștiinței Prin urmare, prin transferul întregului conținut la subiect, după cum a remarcat pe bună dreptate Hegel, nu se câștigă nimic) Alt mod *) "Besinnung und Zwéifel treibt auf das Bild", a spune Fichte Wiss X) Vezi paginile noastre - de mai sus Biblioteca ''Runiverse'' - - concepția subiectului, precum cea pe care am indicat-o mai sus, logica nu ar trebui să știe; În ceea ce privește conceptul de subiect, ca conștiință universală, ca un imens subiect-receptacol, el reprezintă pentru logică doar o formă specială de ființă, forma unui obiect, forma existentului cu adevărat, în raport cu care nu are predetermina orice în punctul său de pornire Într-un asemenea caz, nu ar fi obiectul său un moment constitutiv? și subiectul nu este supus unei expulzări complete din domeniul logicii? La urma urmei, vrea să fie o doctrină despre un obiect și numai despre un obiect Dificultatea de a răspunde direct la această întrebare constă în antinomia răspunsului care trebuie dat Logica (ca toate cunoștințele în general) "se dorește să fie o ontologie, este îndreptată către un obiect și totuși, nu mai puțin, subiectivitatea este inevitabil prezentă în el Ea, de fapt, alungă continuu subiectivul, dar nu-l poate alunga niciodată complet, la fel cum nu poate ajunge în sfârșit din urmă cu obiectivul, deși se străduiește spre această idee veșnic evazivă și evazivă Caracterizează cu adevărat ingenios ideea lui Fichte despre obiect, ideea de lucru în sine, ideea de existent cu adevărat: "sie ist nur da, inwiefern man sie nicht hat, und sie entflieht, inwiefern man sie fassen va" x) Dacă sarcina infinită care stă la baza ideii de adevăr ar fi rezolvată, atunci subiectivul ar dispărea și diferența dintre lucrul în sine și fenomen și-ar pierde orice semnificație Rațiunea, cunoașterea este o diferențiere continuă a subiectivului * și a obiectivului, dar valoarea cunoașterii stă în obiectiv, ea diferențiază doar pentru a evidenția obiectivul Se mișcă între polii subiectului și obiectului, dar subiectul este un minus pentru el, iar obiectul este un plus Subiectul și obiectul sunt extreme polare pentru el, și trebuie să țină cont de polul subiectului doar pentru a-i întoarce spatele pentru a se deplasa către polul obiectului, întrucât este necesar să se țină cont de nord pentru a se deplasa spre sud Care este diferența dintre o astfel de logică obiectivă și ontologia dogmatică, de realismul naiv? La urma urmei, ea, ca și aceasta din urmă, stabilește relațiile de bază ale ființei, conceptele de bază ale existenței cu adevărat? Nu este aceasta o cădere în dogmatism, o uitare a filozofiei critice a lui Kant și Fichte? Așa ar fi dacă ideea de ființă obiectivă nu ar fi înțeleasă !) Vezi pagina de mai sus Biblioteca ''Runiverse'' ,- - ca o sarcină nesfârșită, dar ca ea însăși o dată pe ființa mereu dată, o dată pe ființa mereu determinată, obiectiv, rațional Mementoul că "nu cunoaștem decât fenomenele și nu lucrurile în sine - rămâne în vigoare; este o amintire

a rămășiței infinite iraționale, că Absolutul nu a fost încă revelat Și totuși, acest punct de vedere se opune subiectivismului dogmatic, care afirmă că toată cunoașterea este întotdeauna subiectivă, despărțită de existentul cu adevărat printr-un zid impenetrabil în spatele căruia stau lucrurile în sine (sau în spatele căruia nu se află nimic, sau, în cele din urmă, în spatele căruia se află minte ceva din noi cu totul) neating, indiferent pentru noi) Dimpotrivă, afirmăm că cunoașterea este interesată doar de ceea ce se află dincolo de subiectiv, că cunoașterea este un Iranscens continuu, că este un objicere, * "aruncând înainte" în sine*, dacă vrea să fie obiectivă, obiectivă Este întotdeauna îndreptată către ființe așa cum sunt ele ("uti est", cum spune Nicolae de Cusa) și nu spre cum ni se arată, este; și totuși nu poate arunca această "reprezentare", "apariție" Acesta este sensul reamintirii critice a subiectului: este o reamintire a relativității cunoștințelor noastre, irò relativul are sensul de turnare în raport cu Absolutul; dacă eliminăm obiectul absolut, absolutul existent, ca idee de cunoașterea, apoi subiectivul, fenomenul și reprezentarea devin cu adevărat existent, un lucru în sine Primim subiectivismul dogmatic, care este sistemul Berkeley Așadar, toate definițiile noastre raționale, toate categoriile, întreaga rețea de concepte au sens doar ca o captare a existenței cu adevărat ("vânătoarea adevărului", așa cum spune Nicolae de Cușă) De ce, atunci, o reamintire că acestea sunt conceptele și categoriile noastre? Și pentru că adevărul nu este prins, că există un irațional care necesită alte rețele, un alt sistem de concepte Sistemele lăsate în urmă sunt idei subiective, cât de subiectivă va fi ideea că soarele se învârte în jurul pământului, cât de subiectiv va rămâne sistemul lui Ptolemeu, în comparație cu care este obiectiv sistemul lui Copernic *)) / Dacă ideea de obiect, ideea de a fi, este o sarcină infinită, atunci sunt posibile diferite grade de obiectivitate și subiectivitate a cunoașterii Iată ce spune Fichte: "există imagini de grade foarte diferite - aflate mai aproape Acum trebuie să rezolvăm întrebarea dacă esența cunoașterii și ideea ei sunt corect exprimate în principiul identității subiect-obiect, care este propus de Fichte și Schelling; Este o astfel de soluție compatibilă cu cea propusă aici? Aparent nu, pentru că logica ontologică cere absorbția subiectului de către obiect, și nu egalizarea lor Și totuși, marea idee a identității, vechea idee parmenidiană a identității gândirii și ființei, concepția naivă și în același timp profundă a adevărului ca identitate a obiectului și a reprezentării, trebuie să-și păstreze toată semnificația Este necesar să ne gândim la ideea că absorbția a tot de către subiect transformă inevitabil subiectul într-un obiect, într-un existent cu adevărat; și invers - absorbția întregului obiect îl transformă pe acesta din urmă într-un subiect Dialectica conceptelor arată aici că nici subiectul nici obiectul nu poate fi făcut un principiu universal, pentru că ele trec în opusul lor Un principiu nu poate fi decât unitatea ambelor, un punct de opoziție și unificare, Einheitsprinzip und Disjunctions-prinzip, așa cum a spus pe bună dreptate Fichte Absolutul nu poate fi niciodată o parte a opoziției, este coiucidentia oppositorum (Nicolas din Cusa) Trebuie să înțelegem acum ceea ce nu este încă clar: și anume, în ce sens este obiectul universal împreună cu el în subiect, "în sine" și "ființa-pentru-sine" ? Cunoașterea diferențiază subiectivul și obiectivul, deosebește existentul cu adevărat de aparent și aparent Subiectivul în cunoaștere "este îndepărtat, cunoașterea este transsubiectivitatea, μη ον a subiectului; dar acest μη ον nu este οϋκ ον, îndepărtarea nu este anihilare, pe măsură ce te deplasezi spre sud,

nu este "există o anihilare a nordului el există , ea este sui generis, iar un loc, cel puțin un loc de rangul doi, ar trebui totuși să i se atribuie în oncologie, în sistemul universal a tot ceea ce există Tot ceea ce este subiectiv este neesențial pentru logică, dar asta nu înseamnă că inesențialul nu există, el există și trebuie, până la urmă, să-și găsească explicația Cunoașterea completă nu ar trebui să înțeleagă numai de ce lumea este cu adevărat așa, ci și de ce la viață, sau mai departe de ea Vrem adevărul, ceea ce înseamnă că vrem o imagine care se află cel mai aproape de a fi* Wiss X Biblioteca "Runivers" - - el nu pare asa; de ce, de exemplu, pare > că soarele se învârte în jurul pământului, de ce undele luminoase sunt resimțite ca culori diferite etc pentru a conține explicația acestei erori - sistemul complet al ființei trebuie să conțină tot ceea ce pare a fi modificarea sa necesară , ca un fenomen bene fundatum Exact în același mod, senzațiile subiective de durere, plăcute și neplăcute, sunt interpretate în fiziologie ca evenimente obiective din organism (sisteme de mișcări); dar mai rămâne problema psihofiziologiei: de ce aceste fapte obiective sunt trăite ca astfel de senzații subiective? Adevărul dezvăluie, dezvăluie eroarea, o transformă într-un fel de adevăr, într-o ființă subiectivă care își are locul și explicația în întregul sistem al ființei în general Prin urmare, lumea subiectivului aparent, lumea simțitului, imaginarului și imaginarului - este obiectul cunoașterii sui generis, obiectul psihologiei Există o astfel de etapă în sistemul ființei, în care totul, vă rog, a fost înlăturat ca subiectiv, toată această ființă aparentă își primește locul și valoarea ei obiectivă ca un fel special de existență cu adevărat Acest loc este trecerea de la natura neînsuflețită la natura animată, de la natura vie inconștientă la natura vie conștientă; într-un cuvânt, organismul, ca moment al întâlnirii "naturii " și "inteligenței" în termenii lui Schelling Marea gândire sistematică a filozofiei sale naturale constă în afirmația că "natura" generează "intelect" din ea însăși*), gândire percepută de Hegel, în care "spiritul subiectiv" are o etapă specială în dezvoltarea dialectică a existenței cu adevărat ; dar rudimentele acestui gând sunt deja în Fichte în "The System of Moral Teaching") Toată subiectivitatea trebuie, în cele din urmă, să fie redusă la obiectiv (pentru a-și găsi explicația în sistemul naturii inconștiente și conștiente) - chiar și subiectivitatea unui psiholog în interpretarea psihologiei sale sau a altcuiva trebuie să găsească o relație psihologică (și ideal psihofiziologică)) explicație,) Această relație este înțeleasă teleologic, scopul ultim al naturii, sensul dezvoltării sale, este acela de a genera intelect) Vezi mai jos III, cap și Biblioteca ''Runiverse'' - - trebuie făcut obiect al psihologiei, fapt obiectiv Vedem că opoziția dintre subiect și obiect necesară logicii nu corespunde deloc cu opoziția dintre conștiință și natură, conștiință și inconștient La Schelling, dimpotrivă, opozițiile dintre subiect și obiect, "natura și intelectul", și chiar "gândirea și extinderea" (pe care le ia de la Spinoza) coincid Aceasta este, fără îndoială, o confuzie importantă x) De la Schelling și Hegel vine opoziția dintre "științele naturii" și "științele spiritului" Windelband, și după el Rickert, au subliniat corect ambiguitatea sa periculoasă: "spirit" poate însemna subiect, conștiință și persoană morală Adevărul naturalismului (spinozismul) constă în faptul că totul trebuie transformat în obiect, că cunoașterea trebuie să fie obiectivă, sub specie aeternitatis, lipsită de amestecul de orice subiectivitate (Spinoza considera ca obiectivele, dorințele, intențiile ca fiind subiective) și acest adevăr al pan-obiectivismului i-a fascinat pe

Schelling și pe Hegel, ei l-au acceptat, au absorbit patosul obiectivității Spinoza Dar falsitatea naturalismului constă în faptul că transformarea totul în obiect nu este transformarea totul în "natură", nu este transformarea totul în cauzalitate; există o ființă obiectivă care stă deasupra naturii și deasupra cauzalității Idealismul german caută să exprime această achiziție în opoziție cu natura și spiritul în limitele unei ființe unice, obiective, adevărate Să revenim acum la întrebarea pusă mai sus: care este semnificația identității subiectului și obiectului? În iraționalul de neînțeles, infinitul, ele sunt identice, căci rămân nedefinite, nediferenţiate; în înţeles, complet-raţional, ele sunt identice, căci ele constituie o modificare a celui existent cu adevărat Subiectivul, ca aparent, ca inexistent, transformat în obiectiv și dizolvat în el, ca existent cu adevărat de acest fel, a fost astfel identificat cu obiectivul; și totuși nu s-a contopit cu ea în indiferența totală (în identitatea analitică: a = a), ci a rămas un fel aparte de ființă, ființa conștiinței *) Vezi Windelband Istoria noii filosofii T II SPb Pg § Biblioteca ''Runiverse'' - - Cunoașterea începe cu diferențierea subiectivului și obiectivului, care ies în evidență, se nasc din adâncurile nemărginitului (de neînțeles), la fel cum lumina și întunericul se nasc din haos Este, așadar, opoziția și juxtapunerea subiectului și obiectului, un sistem al subiectiv-obiectivului Dar acest sistem este, în primul rând, un sistem de contrarii în conflict: adevăratul-existent luptă ireconciliabil cu aparentul și trebuie să învingă, dacă este posibilă o cunoaștere În această luptă, victoria trebuie să fie de partea obiectivului]) Dar victoria nu este o simplă exterminare a inamicului: subiectul, ca să spunem așa, este luat prizonier de obiect, asimilat în țara învingătorului, devine un obiect de felul său Astfel, sistemul contrariilor care se luptă se transformă într-un sistem al contrariilor uniți, identificați În momentul luptei, subiectul are sensul de dușman al obiectului, sensul de "numai subiectiv" (Schein); în momentul reconcilierii, are sensul unui obiect de felul său, sensul "conștiinței" (obiectul psihologiei, apoi al eticii) În termenii lui Schelling, momentul luptei trebuie exprimat în opoziția dintre subiect și obiect, iar momentul reconcilierii în comparația dintre "natură" și "inteligență" Greşeala lui Schelling constă numai în raţionalismul său dogmatic, în faptul că el consideră aceste sisteme complete, veşnic închise *); de fapt, ele nu s-au închis: contrariile încă se luptă, "aparentul" și subiectivul nu au fost depășite, unitatea "naturii" și "inteligenței" nu a fost dezvăluită; între procese organice și conștiință (conștiință) se află "ignoramus et ignorabimus* (Dubois Reymond), o problemă nesfârșită, iraționalitate; iar prin toate limitele sistemului, prin cristalele transparente ale minții, întunericul tainic al nemărginitelor străpunge Dacă acordăm acum atenție sensului în care aici, în ontologie, se realizează identitatea subiect-obiect, atunci vom observa că identitatea aici este unilaterală, se înclină spre obiect "Natura* generează din ea însăși" intelect*, "conștiință" cu toate ei corecte și incorecte d) Scepticismul gândește diferit: totul este aparent, subiectiv) Acest reproș se aplică, desigur, numai perioadei de "filosofie naturală" și "idealism transcendental"; regretatul Schelling se luptă cu raționalismul dogmatic și, în opinia noastră, îl depășește Biblioteca ''Runiverse'' - - ele "reprezentări"; natura, prin urmare, este aici actorul, începutul, principiul; prin urmare, logica în sens restrâns este logica științei naturii Care este sensul nașterii intelectului rămâne neclar " sistem nervos, iar întregul sens al sistemului nervos

constă în posibilitatea conștiinței, atunci care este valoarea conștiinței ^? În dezvoltare, fiecare etapă își găsește sensul și justificarea în următorul superior Care stadiu se află deasupra conștientului organic Acest lucru rămâne de neînțeles pentru doctrină Sensul naturii conștiente este dezvăluit acolo unde ființa devine proprie și frumoasă, unde logo-ul ființei devine scopul și frumusețea lumii, adică în teleologie și cosmologie, în acele discipline filozofice, care se numesc de obicei etica si estetica absolut o alta semnificatie, pozitiva: tot ceea ce in logica, in cunoastere, a fost inlaturat, de indata ce Subiectivul, ca un joc de senzatii si idei, ca imaginile fanteziei, capata aici un sens independent: culorile și sunete pentru artă, pentru că percepția estetică a lumii nu va mai fi doar vizibilitatea înșelătoare a unui sistem special !) Chiar doar în a fi instrumentul cel mai perfect în lupta pentru existență? Dar pentru aceasta este suficient un instinct (inconștient), care îndeplinește perfect sarcina de a păstra viața Pentru ce este acest lux al naturii, această "coroană a creației"? Este într-adevăr doar pentru a încununa coloana naturii, ridicându-se în infinit? Numai funcțiile inferioare ale conștiinței pot fi interpretate ca procese superioare ale naturii Dacă "foamea și iubirea "sprijină acea construcție a lumii pe care filosofia vrea să o reconstruiască, -"Între timp, până la construirea lumii Filosofia se lipește - păstrează uneltele prin foame și prin iubire - atunci foamea este cu siguranță natură, deși este o natură conștientă, dar iubirea este deja ceva mai mult decât natura, ceva mai mult decât conservarea rasei Lupta erotică pentru frumusețea senzuală se transformă într-o dorință pentru frumos, pentru întruchiparea frumuseții, se transformă în Eros divin, iar ceea ce dă naștere nu mai este un produs al naturii; aici începe un alt tărâm, nu tărâmul naturii Aspirația conștientă (Eros) este îndreptată către o altă lume Conștiința nu este doar o podoabă a coloanei naturii, ci este baza pentru ridicarea unei noi clădiri care se sprijină pe bolțile naturii * Biblioteca "Runivers" - - mișcare), la fel ca și pentru etica scopului și intenției subiective, "prototipurile" imaginației creatoare, "Vorbilder", așa cum le numește Fichte, nu vor fi doar un joc infructuos de fantezie, subiectiv în sensul doar subiectiv, lipsit de valoare, supus înlăturării, dar, dimpotrivă, va apărea aici Conștiința nu are nicio semnificație pozitivă în logică, deoarece aici trebuie să se supună complet ființei, să accepte sumis și pasiv obiectul în sine o reprezentare va fi una care nu mai este doar o reprezentare, ci obiectul reflectat însuși O oglindă ideală doar reflectă, fără a introduce nimic din ea însăși;de aceea, este destul de imperceptibilă și devine vizibilă doar atunci când este estompată Identitatea subiectului cu obiectul aici se înclină spre obiect Dar o altă interpretare a acestei identităţi este posibilă, se poate asemăna obiectul cu subiectul, se uneşte pe baza subiectului Dacă lumea aspirațiilor subiective, lumea imaginilor fantastice, va fi adusă în tărâmul ființei? Ce se întâmplă dacă subiectul nu mai vrea să reflecte și să perceapă pasiv obiectul, ci cere ca obiectul să-i asculte, să accepte și să reflecte fanteziile sale capricioase? Și avem o asemenea identitate, o asemenea asimilare a unui obiect la un subiect, în fiecare í>?δ?ï-acțiune: în structura marmurei ia forma imaginilor subiective ale artistului, în acțiunea etică obiectivul lumea ia forma unui scop dorit Podul, ca fapt obiectiv al realității, fapt al experienței, este o reflectare a podului, ca model, ca prototip subiectiv care trăiește doar în mintea constructorului Aici se dezvăluie clar o altă identitate a subiectului și obiectului -

identitatea etică, teleologică*) Opoziția subiectului față de obiect și principiul unității lor străbate întregul sistem al filosofiei: estetica d) Sarcina muzicii nu este de a gândi sunetul ca vibrații ale undelor, ci de a auzi sunetul ca armonie Și aceasta este o înțelegere specială a lumii, fără de care este imposibil să pătrunzi în secretul ei Pitagora a exprimat frumos acest lucru: nu este suficient să te gândești la mișcarea luminilor, trebuie să auzi "armonia sferelor cerești" Misterul "cerului înstelat deasupra mea" nu este înțeles doar de mecanica cerească) miercuri Fichte Syst der Sitt IV - Einleitung Mai mult, Schelling, Syst des transsc idealisme Ș W W urm Einleitung § A V Și în final, Hegel, Encyclopädie Secțiunea Biblioteca ''Runiverse'' - - întâlnește și subiectul și obiectul contemplării estetice și în ea unitatea lor se realizează exact în același mod; problema subiectului-obiect este complet rezolvată numai în întregul sistem al filosofiei; numai aici se dezvăluie întregul sens al acestei opoziţii şi întregul sens al unităţii dorite Avem, așadar, trei sensuri de subiect, trei semnificații de obiect și trei semnificații de identitate Dacă în ontologie (în filosofia teoretică) identitatea se înclină spre obiect, iar în teleologie (în filosofia practică) spre subiect, atunci poate că numai în cosmologie (în estetică) este identitatea completă, unitatea, păstrând în același timp echilibrul contrariilor Dacă în ontologie identitatea este universalitatea unui obiect care a făcut totul subiectiv modificarea sa, un fel de ființă, iar dacă în teleologie identitatea este universalitatea subiectului care a făcut din obiect mijlocul său, întruchiparea scopurilor sale, atunci în identitatea cosmologică înseamnă echilibru universal: subiectul nu mai trebuie să șteargă ascultător înaintea feței unui obiect, ca în logică, nu ar trebui să renunțe la jocul fanteziei sale, culorile și sunetele sale subiective, căci toate acestea trăiesc în obiectul frumosului ; dar, pe de altă parte, obiectul nu trebuie să devină doar un mijloc de scopuri subiective: obiectul frumosului este independent în raport cu subiectul, este un scop în sine) Frumusețea este ceea ce îmi place, frumusețea mea, în ea spiritul se recunoaște, aspirația și căutarea sa ascunsă, anamneza lui *) Și, în același timp, frumusețea este obiectivitatea în sine, nu frumusețea mea, ci frumusețea lumii, frumusețea unei statui "A mea* și "nu a mea*" în fața frumuseții își pierd mai ales sensul: în plăcerea estetică în sine nu există însușire, dar nu există nici respingerea completă a sinelui Ce ascult în muzică? Armonia mea de sunete, țesute de mine, sau armonia misterioasă a ființei? Nici una, nici alta, pentru că și aia și cealaltă: în armonia ființei, îmi recunosc gar d) Kant exprimă acest lucru în conceptul de oportunitate fără scop și contemplare fără dorință, adică fără dorința de a folosi un obiect, de a-l subordona propriilor scopuri) El însuși trebuie să fie frumos pentru a înțelege frumusețea, a fost cândva frumos, înainte de nașterea lui pământească, și se poate întoarce la frumos - așa se exprimă acest gând în miturile orfice: sufletul este un înger căzut " "Spiritul meu, o noapte, ca un serafin căzut, Înrudire recunoscută cu viața nepieritoare a stelelor Biblioteca ''Runiverse'' - - moniya, în armonia mea experimentez armonia ființei Aici, și poate doar aici, eu și nu eu, a mea și nu a mea se contopesc complet În contemplarea frumuseții cerului înstelat, în armonia auzită a sferelor cerești, dualitatea spiritului și naturii dispare Trei semnificații diferite ale identității corespund celor trei semnificații diferite ale subiectului-obiect: în logică, subiectul este sursa erorii (des Scheins), iar obiectul este adevăratul-existent (natura este anorganică, organică și conștientă); în etică, subiectul este actorul,

purtătorul "prototipurilor" și al idealului, iar obiectul este zona mijloacelor, arena activității b frumusețea, se îneacă în ea, renunțând la sine); și, la în același timp, el este ca un subiect etic: el acționează, este un creator (poet, ποιητής), și creează nu numai un artist, ci și orice spectator și ascultător obiectul frumosului este asemănător obiectului cunoașterii în sensul că este cu adevărat existent, autosuficient, autosuficient, independent de orice subiect (ca și adevăr), și împreună cu acesta este asemănător unui obiect practic, pentru că este o creație, creație), o operă de artă (ποίηοις), întruchiparea unei idei Cheia celebrei probleme a subiectului și obiectului constă în principiul unității contrariilor Dar ea poate fi stabilită numai atunci când întregul sens al opoziției a fost epuizat Logica pornește din opoziția dintre existentul obiectiv și prezentarea subiectivă, !) Se uită de sine, este distrus: "Sentimente ale întunericului uitării de sine Revarsă peste margine, Dă-mi un gust de distrugere, Amestecă-te cu lumea adormită j Prin urmare, înțelegerea lumii ca creație a unui creator este o înțelegere estetică; iar dovada cosmologică a existenței lui Dumnezeu este dovada frumuseții, lumea nu poate fi fără suflet, mecanică, întâmplătoare, pentru că este frumoasă: "Nu ceea ce crezi tu, natura nu este oarbă, nu este o față fără suflet, are un suflet, are libertate, are dragoste, are un limbaj Biblioteca ''Runiverse'' - - -sha și fenomene, și ajunge la un sistem de ființă, la un sistem de existență obiectivă, îmbrățișând obiectele "experienței exterioare și interioare", ființă fizică și psihică, spirit și materie și lucruri] și în final estetică, opoziția de spiritul creator și contemplativ la frumusețea creată și contemplată în mod obiectiv Trebuie să parcurgă toate etapele acestor opoziții pentru a realiza identitatea subiectului și obiectului Toți trăiesc în sistemul filozofiei, iar cea mai înaltă presupune și conține întotdeauna în sine cel inferior: trebuie să se opună ființei și fenomenului, pentru a înlătura tot aparentul, apariția (Erscheinung, Schein) și a dezvălui sistemul ființei, îmbrățișând spiritualul și materialul], trebuie să aibă în fața sa legătura opusă și inseparabilă între conștiință și lumea materială, suflet, ca purtător al aspirațiilor și ideilor creatoare, și trup, ca instrument al sufletului, ca forță activă, pentru a trece la opoziția etică dintre persoană și lucru] și , în sfârșit, trebuie să parcurgeți toți acești pași și să aveți în față tot acest material pentru a intra pe tărâmul esteticii: este posibilă comedia, sau o tragedie fără actori, fără indivizi etici, formată din trup și suflet? și este tragedia, comedia și frumusețea doar o iluzie, un fenomen, nu există tragedie și frumusețe în chiar respirația? Astfel, ontologia (logica) este o condiție pentru posibilitatea teleologiei (etica), și ambele sunt o condiție pentru posibilitatea cosmologiei (estetica), căci care pot fi scopurile și idealurile ființei dacă nu există ființă? ce frumusețe poate fi dacă nu există natură, om, realitate, ideal? La toți acești pași se rezolvă problema identității subiectului și obiectului După cum am văzut mai sus, reprezintă o sarcină infinită, sau idee] mai precis, trei sarcini infinite, trei idei: adevăr, bine și frumos Fiecare dintre ele exprimă în felul său unitatea subiectului și obiectului) Sarcina infinită a identității trebuie formulată în așa fel încât să nu fie imposibilă, de nerezolvat sau lipsită de sens Deci, în primul rând, ar pierde orice sens, dacă se află sub identitate x) Că ideea este unitatea contrariilor și, mai presus de toate, unitatea subiectului și obiectului, a fost gândirea de bază și preferată a lui Schelling, gândire acceptată în întregime de Hegel ulterior Vezi de ex Hegel

Enciclopedie §§ Biblioteca ''Runiverse'' - - subiectul și obiectul au fost înțelese ca o simplă identitate analitică* (A = A), indistinguire; atunci nu ar fi nicio problemă, totul s-ar transforma într-o unitate moartă, în care nu se naște nimic, căci nimic nu este împărțit, în care nu există nici un sistem, nici o comparație a contrariilor, nici viață, dar revărsând pace moartă indiferentă]) Pe de altă parte, problema va fi de nerezolvat dacă înlocuim identitatea moartă cu o opoziție moartă, tăind o parte de cealaltă Separarea dogmatică a subiectului de obiect și separarea lor în lucruri separate independente duce la scepticismul teoretic și practic; atunci când sunt rupte, atunci nu mai poate exista o trecere de la unul la altul, dar această independență, izolare, izolare a lor este neadevărul înțelegerii finite: de fapt, ele sunt inseparabil legate în opoziția lor, iar trecerea de la una la alta are loc necontenit Și nu numai rațiunea ne garantează inseparabilitatea conexiunii dialectice a contrariilor, unitatea lor finală, fuziunea lor stă în irațional Sarcina infinită este de a transforma unitatea nedefinită ET (unitatea în infinit) într-o unitate definită, disecată, într-un sistem Critica infinitului rău, discutată mai sus, ar trebui să elimine neînțelegerea ideii ca sarcină infinită La baza oricărui infinit potențial stă infinitul actual; Aplicat la această problemă, acest gând călăuzitor înseamnă următoarele: sistemul universal al ființei obiective, care îmbrățișează spiritul și materia, nu este un ideal de neatins, rupt pentru totdeauna de noi, spre care procesul de cunoaștere se străduiește în zadar; această infinitate actuală a obiectului este întotdeauna ferestre și noi suntem în el, este tot ființă, fiind îmbrățișând atât procesul cunoașterii, cât și ceea ce este cunoscut în el; iar această idee nu este nicidecum o ipostază ilegitimă, ci, dimpotrivă, o ipostază necesară a Absolutului Același lucru trebuie spus despre infinitul progresului etic, despre infinitul ideii de bunătate Dar pentru o înțelegere mai profundă a acestei a doua ipostaze, este necesar să trecem pe tărâmul eticii, " Atât Schelling, cât și Hegel se străduiesc să evite o astfel de identitate Vezi de ex Hegel Encyclopadie, § : ideea este un "proces", "dialectică", "tranziție de la obiectiv la subiectiv", și nu "identitate abstractă, nemișcată" Biblioteca ''Runiverse'' A TREIA SEPARAT Tărâmul naturii și tărâmul libertății Biblioteca "Runivers" Biblioteca •'Runivers*' CAPITOLUL ÎNTÂI Problema eticii obiective în idealismul transcendental Antinomia libertății și a necesității Libertate și natură Intuiția libertății și problema rațiunii practice Antinomia libertății și necesității la Kant Soluția sa cu ajutorul substanței metafizice a libertății și a idealismului subiectiv la Fichte Caracterul iluzoriu al deciziei O încercare de justificare prin credință Problema eticii raționale în sistemul ontologic al filosofiei Sfera experienței etice Fapte de cultură materială, drept și stat și viață etică individuală Ipoteza monismului naturalist și ipoteza libertății Fichte face ca problema eticii obiectul unei cercetări speciale în cele două "Sisteme de doctrină morală" (System der Sittenlehre și) Cu toate acestea, nu trebuie să credem că celelalte lucrări ale lui se ocupă de întrebări; avand nimic de-a face cu etica Oricare dintre ei demonstrează că întreaga filozofie a lui Fichte este, până la urmă, etica, fundamentarea eticii Personalitatea liberă, acțiunea liberă - constituie punctul central al filozofiei sale, care în general este justificarea libertății, filosofia libertății A justifica libertatea înseamnă a arăta că nu este o iluzie, o amăgire, așa cum susțin deterministii, naturaliștii, că nu doar că ne părem liberi pentru noi înșine (din cauza necunoașterii cauzelor acțiunilor noastre), dar că

suntem cu adevărat liberi Totuși, nu este lumea determinată de legile veșnic neschimbate ale necesității? Nu sunt toate fenomenele determinate cauzal? A nega acest lucru ar însemna a nega știința naturală, a nega toate cunoștințele exacte în general Dar în acest caz, noi, cu toate acțiunile și dorințele noastre, suntem condiționati cauzal, conectați Biblioteca ''Runiverse'' - - legile necesitatii O astfel de concluzie este inevitabilă dacă admitem doar că lumea naturii mecanice este singura lume și că nu există altă lume suprasensibilă și supranaturală, dacă presupunem că seria cauzalității mecanice epuizează toată ființa Pe această presupunere dogmatică se bazează tot determinismul și naturalismul; "Deus sive natura* constituie presupoziţia ei, natura devine Absolutul*) Fichte, dimpotrivă, afirmă că natura nu este Absolutul, că toată ființa nu este epuizată de serii cauzale, că există o altă lume, supranaturală, o altă sferă, o altă zonă a ființei; într-un cuvânt, el opune tărâmul naturii tărâmului libertăţii şi pe această opoziţie fundamentală, la fel de fundamentală ca şi celelalte două, îşi construieşte etica Nu este greu de recunoscut aici opoziţia lui Kant între ceea ce este şi ceea ce ar trebui să fie, între raţiunea teoretică şi cea practică În propria sa dezvoltare filozofică, în trecerea de la spinozism la kantianism, Fichte este convins că justificarea eticii este posibilă numai din punctul de vedere al acestei opoziții fundamentale Naturalismul universal, logicismul naturalist, alungarea conceptelor de scop și libertate, dizolvând totul în definiții necesare cauzal, * șterge orice diferență fundamentală între bine și rău, face aceste predicate relative, finite, subiective Sub specie aeternitatis nu există nicio diferență între bine și rău, pentru că toate sunt la fel de necesare Fără libertate, nu există moralitate în sensul deplin și profund, nu există vină și merit, nu există aspirație creatoare, nu există îndrăzneală *) Obiecțiile lui Fichte la determinism se rezumă la a sublinia presupoziția dogmatică a acestuia, subliniind petitio principii: se presupune că I aparține seriei cauzale naturale, în timp ce acest lucru trebuie demonstrat (Syst d Siti 'IV) Determinismul afirmă că voința este doar o forță a naturii și sub această premisă rămâne corectă El afirmă că totul se face mecanic și nicio altă serie nu este de conceput, cu excepția seriei natural-mecanice (ib IV -) Deterministii susțin că omul acționează sub controlul unei legi ascunse de el și, prin urmare, pare liber pentru el însuși Dacă o plantă în creștere, sau un gudron în mișcare de-a lungul unui plan înclinat, ar fi înzestrate cu conștiință, atunci ei ar dori anumite mișcări și ar lua în considerare această libertate; exact la fel cu o ființă umană Fichte admite că toate acestea sunt adevărate necondiționat, dar numai pentru tărâmul naturii În seria naturală, desigur, nu există libertate, nu există început de serie, dar aceasta este doar o judecată analitică Fichte neagă că seria naturală este unică (Staatslehre IV urm) Biblioteca "Runivers" - - Prometeu, la fel cum suferințele lui sunt absente, nu este decât o contemplare nepăsătoare a sufletului, zguduită de bucurie și tristețe, speranță și frică, agitată de inevitabilele valuri de patimi monotone prestabilite din timpuri imemoriale O mare nesfârșită de moduri, printre care omul revarsă un val separat! Regatul Unit al anticei ανάγχη\ Fichte a privit adânc în acest element, în această imagine a regularității ritmice și i-a cunoscut tot farmecul, toată fascinația "mecanicii cerești", pătrunzând atât cerul, cât și pământul, și mișcarea luminarilor și mișcarea patimilor, contemplând totul mai mult geometric, "fără doliu și fără ridiculizare" - dar totuși nu înceta să audă vocea de avertizare a demonului său, și cuvântul intuiției

filozofice, șoptindu-i la ureche: "imposibil!"), "contemplarea directă a propriei activități ", pe care Fichte o numește "contemplare intelectuală" (spre deosebire de contemplația senzuală, percepută pasiv, din percepția unui obiect)), "cea mai simplă contemplare a activității interne)"; la aceasta i se împotriveşte sentimentul de libertate şi voinţa morală unită cu ea, "destinul" înalt al omului nu se împacă cu aceasta b) Totuşi, dacă sistemul de necesitate cauzală ne satisface raţiunea, atunci ce poate obiecta sentimentul nostru aici ? oricât de adânc și de sfânt ar fi, ar dori oare să zdruncine temeliile incontestabile ale rațiunii?) La urma urmei, aceasta ar însemna renunțarea la filozofie Desigur, referirea lui Fichte la intuiție, simțire, credință nu poate avea un asemenea sens Contemplarea activității, ca orice contemplare în general, are pentru el sensul de experimentat direct, d) Așa descrie Bergson apariția unor noi sisteme din cele vechi: negarea vieții filosofului, el neagă un sistem intuitiv inacceptabil, prea îngust și sărac pentru intuiția sa, încă neștiind cum și cu ce să-l înlocuiască , cum să exprime toată bogăția și plenitudinea intuiției sale Vezi L'intaition philosophique (op cit) p și urm) Sistem d Oraș IV/) ib IV -) ib IV) Vezi pagina noastră de mai sus) Cel mai bun d Menschen IT irațional, problematic, enigmatic; iar iraționalul este înaintat, așa cum a văzut tabi mai sus, nu * pentru a elimina rațiunea, ci doar pentru a arăta insuficiența, sărăcia categoriilor folosite până acum de ei, pentru a extinde limitele rațiunii prin punctare la cele nemărginite neacoperite de ei Nu înclinația sau sentimentul îndepărtează mintea de aici, ci mintea însăși este conștientă de imperfecțiunea sa în fața unei probleme care este prezentă, de neînlăturat și infinit de importantă pentru o persoană, este conștientă de - și caută altele, mai profunde principii Experiența interioară a puterii creatoare, ideile creative, vocea conștiinței, aspirațiile și impulsurile către un ideal invizibil și, în sfârșit, acest ideal însuși - dezvăluie o infinitate misterioasă, la fel de profundă și imuabilă ca infinitul naturii Misterul "cerului înstelat deasupra mea" este la fel de neîndoielnic ca misterul "legii morale din mine" (Și "prioritatea interesului" nu este ultima? "J Nemărginirii naturii i se opune nemărginirea libertății, iar dacă prima cere limite, "categorii" rațiunii teoretice pentru înțelegerea ei, atunci cea din urmă necesită categorii independente speciale ale rațiunii practice!Studiul lui Kant îl convinge pe Fichte că rațiunea nu este epuizată de categoriile științelor matematice ale naturii, iar morala nu este epuizată de sentimentul și credința că, pe lângă rațiunea teoretică, există și rațiunea practică având propriile sale principii independente, care se opune ceea ce există - datorita, trinitatea - oportunitatea, necesitatea - libertatea Fichte pune aceste categorii kantiene la baza eticii sale și, nedepărtându-se niciodată de ele, încearcă constant să le aprofundeze și să le confirme Prima și cea mai importantă problemă cu care se confruntă imediat este problema compatibilității dintre libertate și necesitate Nu se contrazic aceste contrarii? Necesitatea cauzală vrea să stăpânească peste tot, iar libertatea nu permite acest lucru Dacă există o sferă specială; tărâmul special al libertății, căruia i se opune tărâmul naturii, cum se raportează aceste două lumi una cu cealaltă? Cum se înțeleg unul lângă altul? cum este posibilă o astfel de scindare a universului în două regate, în care unul este negat tot ceea ce este recunoscut în celălalt? Kant a ridicat pentru prima dată în mod conștient și a încercat să rezolve celebra antinomie a libertății și necesității, realizând că

posibilitatea unei etici independente Fichte urmează aceeași cale, realizând inevitabilitatea sa: filosofia libertății, care vrea să justifice libertatea, trebuie să-și arate compatibilitatea cu lumea necesității cauzale, cu natura Cu siguranță un sistem filozofic nu ar dori să nege sau să submineze semnificația necesității cauzale, pe care se bazează toată cunoașterea exactă și care este confirmată de experiența cotidiană? Astfel, justificarea libertății este soluția antinomiei libertății și necesității Soluția acestei antinomii la Kant se bazează pe conceptul de lucru-în-sine și, prin urmare, conține toată complexitatea, complexitatea și nedeterminarea acestuia din urmă și, împreună cu aceasta, toate intuițiile și secretele strălucitoare conținute în el Kant nu are de fapt o singură soluție, dar există o serie de înțelegeri posibile ale acesteia, o serie de soluții posibile Și dacă neo-kantienii au fost capabili să găsească cea mai profundă și subtilă interpretare a soluției, posibilă pe baza celor trei critici), atunci nu ar trebui să uităm că au făcut acest lucru după Fichte, urmându-l pe Fichte și, în opinia noastră, nu l-a întrecut în nimic Kanta, constând în faptul că necesitatea cauzală domnește în manifestul omului, iar libertatea - în Mocirla lucrurilor din eba, imunul pentru Fichta, doar pentru că neagă lucrurile în același mod, vrea să se descurce fără asumarea lor, rămânând până la punctul de strict Imanantism Așa argumentează el în prima perioadă a filozofiei sale, crezând că doar idealismul subiectiv js și wb este posibilitatea de a rezolva această celebră antinomie Astfel, atât cauzalitatea, cât și libertatea trebuie să fie legi speciale ale fenomenelor, metode sintetice speciale, unități speciale de diversitate în conștiința noastră În cel precedent, am văzut în ce moduri a vrut Fichte să apere libertatea în sistemul său filozofic: el face din ea principiul suprem care nu are nevoie de nicio justificare, pentru că totul se bazează pe ea Libertatea este creație și creație conștientă, iar aici conștiința creatoare, eu, ca activitate, fac primul principiu al sistemului Poate părea naiv să iei o astfel de decizie, eliminând) Ne referim la dezvăluirea compatibilității metodei cauzale și teleologice de către Cohen, iar după el de către Natorp și Stammler Biblioteca ''Runiverse'' - - într-adevăr, toate dificultățile dintr-o singură lovitură, dar conținând cele mai grosolane petitio principii Totuși, nu este așa: activitatea creatoare a minții, "spontaneitatea" ei nu este o premisă arbitrară, este un principiu la a cărui justificare întreaga critică a rațiunii pure și, în urma acesteia, întreaga parte teoretică a Știința științei este dedicată În mod similar, afirmația că lumea este ideea noastră, că "rațiunea" este un subiect cunoscător, că toată ființa este a fi în conștiință, constituie pentru Fichte o teză de critică ferm fundamentată Combinând ambele, el obține subiectul conștiinței ca activitate, ca activitate sintetică Acest principiu este prea tenace, prea modern, are o cale filosofică prea lungă în spate, pentru a părea "naiv"; de cele mai multe ori punctul de vedere opus se numește "realism naiv" Pe de altă parte, nu ar trebui să credem că toate dificultățile antinomiei indicate sunt eliminate dacă se pornește de la principiul unui ego liber Dificultatea va fi atunci lipsa de libertate, robie, dăruire De unde vine ea dacă sunt absolut liberă? Dar chiar și atunci, când acest lucru se explică prin autolimitarea Eu-ului, producția inconștientă care se uită de sine în obiectul contemplației, atunci se va pune întrebarea despre compatibilitatea libertății și sclaviei în acest eu unic, în conștiință în general Fichte crede că pentru idealismul subiectiv aceasta este o întrebare dificilă, dar poate fi rezolvată, dar pentru realismul dogmatic este o întrebare

absolut fără speranță Și el crede așa sub influența lui Kant: nu poate exista nicio legătură între cele două lumi, liberă și nu liberă, ele sunt pur și simplu incompatibile în contradicția lor, ci o singură minte poate și trebuie să-și combine diferitele metode, trebuie să-și rezolve interiorul contradicții, căci totuși volumul lor este totul în unitatea sa, în unitatea conștiinței Interpretând "mintea unică" în spiritul idealismului subiectiv, ca un eu cunoscător *), Fichte vede în ea singurul mijloc de rezolvare a antinomiei și de salvare a libertății Și totuși acest mijloc se dovedește a fi iluzoriu: eul liber, realizată de principiul sistemului, este, în mod ciudat, în sine, în sine nu salvează libertatea și nu rezolvă antinomia nici într-o direcție, nici în alta Acest lucru se explică prin quaternio terminorum evident, ambiguitatea și versatilitatea conceptului a sinelui, a subiectului și a conceptului de libertate în Fichte Ceea ce, desigur, nu este deloc inevitabil Biblioteca ''Runiverse'' - - Acea "libertate" care este pusă aici la baza tuturor nu este deloc libertatea despre care se vorbește în etică; la fel cum subiectul, eul, proclamat principiul sistemului, nu este deloc subiectul eticii, nu este o persoană morală Și aceasta este departe de a fi doar un joc de cuvinte, o obscuritate a terminologiei, aceasta este o obscuritate a conceptelor de bază Iar în prima Doctrină a științei, și mai ales în "Fundamentele dreptului natural" și, în mare măsură, în primul "Sistem de doctrină morală" are loc o substituire constantă și imperceptibilă a acestor concepte, turnându-se unele în altele "Libertatea* personalității umane se bazează în mod constant pe "libertatea* sinelui fundamental, iar "intelligentsia" mea decurge din "intelligentsia" în general Iar când Fichte schimbă terminologia, se schimbă și conceptele de bază și se face o tranziție către a doua perioadă: cunoașterea, rațiunea sunt puse în locul sinelui, iar creația, spontaneitatea, geneza, opoziția sunt puse în locul libertății Sub influența criticii și a diverselor nedumeriri cauzate de prima știință a științei din , Fichte deja în "Fundamentele dreptului natural" din face o notă importantă, afirmând direct că activitatea atotcreatoare a sinelui (imaginația productivă) nu este nicidecum o activitate gratuită, iar ceea ce este confuzie ar fi "nebunia*); Fichte vrea să spună că acțiunea despre care vorbesc legea și morala nu este acțiunea eului, care creează lumea ideilor Știința din exprimă acest gând și mai hotărâtor: acțiunea pură din care a pornit Știința Științei nu este în niciun caz lucrarea noastră trecătoare în lume, adunarea și împrăștierea pietrelor) Dar de aceea termenul ambiguu "libertate*" este înlocuit aici cu termenul "creație*) În ultima perioadă, "creația" devine "gândirea de a fi*", afirmația de a fi* (Seinsetzen), înțeleasă prin a fi, iar în acest domeniu nu există "nici o libertate, nici o acțiune, nici un produs al vreunui sine") Aici cunoașterea gândește, conceptul creează, ființa se înțelege pe sine Geneza unui fapt dintr-o lege nu este deloc "ocurență reală" sau "cauzație faptică"; este doar "Entstehenlassen") IP) P ') Vezi paginile noastre - de mai sus Einleit în die Wiss IX Biblioteca ''Runiverse'' - - doar claritatea, vizibilitatea legii și a modului în care aceasta există ("das Sichtbarmachen des Gesetzes und der Art und Weise dieses Seins)) "Formarea ființei (Bilden eines Seins) nu este nicidecum o activitate practică reală) natura, ci și persoanele, ca obiecte speciale (obiect-subiecte) și toate acțiunile lor și toată libertatea lor ar trebui create, înțelese genetic Tocmai aceasta este ambiguitatea termenului: o acțiune trebuie făcută și numai această acțiune făcută este obiectul eticii și numai ei se aplică predicatul libertății; în ceea ce privește realizarea acțiunii, "creația sa

inițială" , nu are nimic în comun cu libertatea De aceea, Fichte elimină în cele din urmă termenii "acțiune " și "libertate " ca neexpresivi ai principiului care stau la baza tărâmului naturii și tărâmului libertății - principiul genezei, "prin , dezmembrare și unificare, opoziție, legătură a contrariilor, sistem Tărâmul libertății este un sistem diferit în raport cu domeniul naturii, o conexiune diferită a diferitelor contrarii generate de un alt principiu de diviziune (Disjunctionsprinzip) Iar justificarea libertății este justificarea acestui sistem special, indicarea condițiilor posibilității sale și compatibilitatea lui cu sistemul naturii Astfel trebuie înțeleasă soluția antinomiei libertății și necesității, trebuie eliberată de vechile scale ale idealismului subiectiv System der Sittenlehre din este o lucrare de tranziție, unde încă mai există urme de idealism subiectiv, dar unde, în același timp, se pune bazele eticii obiective Curentul subiectivismului se exprimă aici în faptul că antinomia libertății și necesității este înmuiată până la gradul unei întrebări mai pașnice despre corelarea rațiunii teoretice și practice, despre compatibilitatea activității etice și a activității cognitive Dar tocmai aici este deosebit de ușor să arătăm că această atenuare nu rezolvă antinomia Activitatea este pusă la baza a tot ^), rațiunea, ca activitate), și această activitate) Transsc logică IX) Thatsachen des Bewusst IX) "Singurul absolut, pe care se bazează toată conștiința și ființa, este activitatea pură " IV) GV Biblioteca ''Runiverse'' - - noet este interpretat în spiritul subiectivismului, ca activitate a inteligenţei') "Activitatea minții poate fi privită din două părți":) ca activitate etică sau "activitate reală ca "voință și acțiune", adică ceea ce orice conștiință obișnuită numește activitate Particularitatea sa constă în faptul că este însoțită de conștiința libertății; și) ca activitate cognitivă, ca activitate de reprezentare (Handeln in der Vorstellung), numai din punct de vedere transcendental este conștient ca activitate, dar din punct de vedere obișnuit apare ca percepție pasivă Rațiunea este guvernată de propriile legi, iar fiecare dintre activitățile ei are o regularitate aparte: regularitatea activității etice este o obligație, îi vom încălca legile! (întors spre libertate), este legea oportunității *); regularitatea activității cognitive este regularitatea existentului, ea construiește nu ceea ce ar trebui să fie, ci ceea ce este: "ceea ce se găsește direct, ca existent", legile ei sunt inviolabile, "deoarece inteligența în aplicarea lor, deși activă, dar nu liber în activitatea sa (obwohl thãtig, doch nicht freithãtig ist)") Dacă există legea oportunității, atunci aici este legea cauzalității Nici faptul că această antinomie este transferată subiectului, nici că se transformă într-o antinomie a două activități, nu constituie în sine soluția ei La urma urmei, două activități opuse se pot distruge reciproc, se pot contrazice Și arătând spre activitate, spontaneitatea minții nu este în niciun fel egală cu afirmația că mintea este în esență practică; căci raţiunea este activă în ambele direcţii - teoretic şi practic; prin urmare, recunoscând activitatea rațiunii, se poate nega complet direcția ei practică, se poate afirma că există o singură creație de drept, o singură metodă de înțelegere - cauzală și că este suficient să recunoaștem această metodă unică de creație pentru a putea construim toate aceste fenomene numite "libertate"; obținem naturalismul, fundamentat critic)) IV) GV mier mai mult - c) IV) Filosofia dreptului a lui Schuppe poate servi, într-o anumită măsură, drept exemplu al acestui punct de vedere al naturalismului imanent - Biblioteca "Runivers" - - Soluția antinomiei nu poate consta decât în faptul că legile acestor "creații" vor fi

analizate, categoriile lor vor fi dezvăluite, vor fi comparate între ele, combinate, aduse într-un singur sistem, se va arăta că ceea ce este și ce se cuvine, cauzalitatea și oportunitatea nu se distrug reciproc și nu sunt indiferente una față de alta, ca două lumi despărțite de un abis de netrecut, ci se cer reciproc, completează, formează împreună un sistem Cine creează tărâmul naturii și tărâmul libertății (eu, subiectul sau "conștiința în general") și cât de liberă și activă este această creație, nu joacă niciun rol aici] doar conținutul și momentele sale constitutive sunt importante, ea este important ca opera de artă, care ceea ce se creează aici (universul, totul) nu a fost urâtă, prost coordonată din părți incompatibile ale naturii și libertății, aceste părți să fie proporționale, simetrice, cauzalitate eternă? și dacă mai există un ritm de libertate, cum este posibilă armonia dintre ele? Astfel, intrăm în domeniul conceptelor și sistemelor, în domeniul ipotezelor, depășiți limitele mecanicii cerești; dincolo de limitele mișcării, pentru a pătrunde mai adânc în infinit, având înțeles acțiunea limitelor Al doilea sistem al lui Fichte, care ne eliberează de subiectivism și transformă libertatea și activitatea într-o geneză, diviziune, opoziție, conexiune a contrariilor, ne oferă posibilitatea de a construi o etică obiectivă după planul conturat în System der Sittenlehre din și, mai mult, , ne permite să folosim toată acea lucrare speculativă asupra categoriilor de etică, pe care o găsim la Fichte în perioada idealismului subiectiv Învelișul subiectivismului este îndepărtat din conținutul pur al acestor categorii cu o ușurință uluitoare: dacă, de exemplu, prima Învățătură a științei din vorbește despre diverse activități ale eului, despre activități "pure" și "obiective" (prima corespunde cu rațiunea practică, a doua teoretică), că una dintre ele este infinită, iar cealaltă este finită, că unul creează subiectul și produsele subiectului, iar celălalt creează obiectul, că unul creează obiectul actual și alt obiectul care nu are încă realitate (cel propriu), atunci vedem imediat ce este aici de interes pentru etica obiectivă : pentru ea este important să clarificăm categoriile exacte Biblioteca ''Runiverse'' - - cantitatea, calitatea și modalitatea, despre care încercăm aici, și nu contează deloc ce se spune aici despre sine și "activitățile" sale Învelișul subiectivismului, însă, trebuie eliminat: deja s-a subliniat mai sus că, dacă nu dă nimic pentru construirea unui sistem de categorii, atunci probabil că ia ceva, ia fiabilitatea obiectivă a tot ceea ce este construit, în acest caz, amenință să facă libertatea iluzorie Fichte este conștient de acest pericol, este conștient de posibilitatea "de a transforma fenomenul libertății într-o iluzie" d) și caută inițial mântuirea în credință: filosofia sa nu poate fi mulțumită cu poziția că "sunt liber", mi se pare că eu însumi să fiu liber, pentru că atunci libertatea se transformă în ceva atunci aparent (Schein); nu, "nu îndrăznesc" să cred așa, "cred în semnificația obiectivă a acestui fenomen", cred că "sunt cu adevărat liber * *) Am văzut deja mai sus că Fichte nu se oprește la credință; "credința" lui indică doar că a decis în niciun caz să renunțe la ipoteza libertății, dar asta nu înseamnă că refuză eforturile ulterioare de a o susține cu argumente ale rațiunii Doar o eliberare completă de subiectivism face posibilă o raționalizare profundă libertatea "Semnificaţia sa obiectivă" se păstrează în a doua perioadă a filozofiei sale: "în fenomen, singura cu adevărat reală este libertatea*); și numai în a doua perioadă se justifică această libertate în măsura în care poate fi justificată: aici nu mai este o realitate metafizică acceptată arbitrar, "acțiunea, acțiunea empirică

nu este un lucru în sine, ci doar un moment al cunoașterii") , adică este În acest punct de vedere se află System der Sittenlehre din : o persoană liberă cu voința și cu acțiunile sale, o comunitate de oameni liberi cu produsele sale în lumea materială - în general, tot ceea ce este cuprins de concept polisilabic de libertate, toate trebuie explicate genetic, construite din concepte, dezvăluite în componența sa categorială) IV) GV Italică Fichte mier - mier "Ueber den Grund", etz V Tot în Bestimm des Menscben Vezi-ne mai sus p) Staatslebre IV) Înțelept IL Biblioteca "Runivers" - - lume), și nu eu, nici subiect, nici libertate, nici activitate Cel de-al doilea sistem al lui Fichte, așa cum am văzut mai sus (vezi p), decide să "creeze eul, să arate cum se naște el, în virtutea ce opoziții și comparații, și împreună cu el să creeze o personalitate morală, acțiune, libertate Ce sistem de categorii stă la baza tuturor acestor lucruri? Aceasta este întrebarea ei Sarcina eticii filozofice, așa cum este concepută de Fichte, etica construită pe principiul metodei transcendentale, este rezolvată în următoarele condiții: în primul rând, trebuie indicată o sferă specială a experienței, diferită de sfera experienței științifice naturale și a priori, categoriile sale trebuie dezvăluite , fundamentele sale transcendentale; în al doilea rând (și aceasta este doar o aprofundare a primului punct), trebuie dovedit că această sferă este independentă, ireductibilă la categoriile științei naturii, inexplicabilă din acestea; și, în sfârșit, în al treilea rând, trebuie arătat că nu distruge sfera experienței științifice naturale, nu subminează semnificația principiilor sale, le recunoaște aplicabilitatea într-un grad sau altul și este cumva compatibil cu acestea Numai în asemenea condiții etica va fi un membru independent al sistemului filosofic și, în același timp, acesta din urmă va fi un sistem, un întreg armonios, o unitate a rațiunii Formularea întrebării este exprimată aici în termeni kantieni, dar tocmai din acest motiv pune corect problema eticii în Fichte: la urma urmei, acesta din urmă acceptă în mod conștient metoda transcendentală a lui Kant Al treilea punct conține antinomia libertății și necesității, stabilită de Kant, dar, după Fichte, nerezolvată în mod satisfăcător Existența unei sfere speciale de experiență, care are propriul său principiu special, o sferă care cuprinde acțiunile unei persoane, nu a fost niciodată pusă la îndoială, atât din punctul de vedere al "obișnuitului*, lumesc, cât și din punct de vedere al de vedere a conștiinței filozofice Oricât de nedefinit ar fi principiul libertății, este totuși clar că nu se poate vorbi de libertatea elementelor chimice sau de libertatea de mișcare a corpurilor cerești În același mod, aproape nimeni nu va vorbi despre libertatea de exprimare la păsări sau la maimuțe Înțelepciunea mitologică cunoaște deja diferența dintre natură și cultură și știe că creatorul culturii este un om liber; are și propriul erou al culturii, Prometeu Sarcină Despre Syst d Sittenlehre XI Biblioteca ''Runiverse'' - - filosofia constă însă în delimitarea cu acurateţe a sferei experienţei speciale, care rămâne la nesfârşit vagă, dar "centrul acestei sfere, principiul ei (libertatea), rămâne nedefinit În confirmarea sferei speciale a experienței, Fichte indică "faptul culturii, "modificarea lucrurilor exterioare conform conceptelor noastre", cultivarea | lumii sensibile) , care se bazează pe concepte "nu apar din sfera acestei ființe"; "Locuințele și clădirile umane, vorbirea și scrisul" sunt astfel de creații noi care nu se află în natură, precum și cultivarea plantelor și domesticirea animalelor Dacă ne uităm în jur, cu greu vom găsi un "produs pur al naturii" oriunde (cu excepţia sălbăticiei primitive), peste tot - produse ale culturii

Dar aceasta necesită "un alt principiu decât legea moartă a naturii" *) În general, lumea materială nu este numai natură: "cât de mult s-a introdus în această natură materială cu ajutorul libertății umane*!" set prin natura în lumea din jurul nostru") Dar, pe lângă cultura materială (care se află cel mai aproape de natură), există un alt domeniu care cu greu poate fi numit "natura" și în care se vorbește mereu de "libertate": aceasta este zona dreptului și a statului Iată o sferă de experiență neîndoielnică, binecunoscută tuturor din viața de zi cu zi și, în același timp, știința naturii care trece dincolo de limite Această zonă a realității este destul de precis delimitată și bine studiată Cunoașterea despre ea este o cunoaștere aproape străveche despre natură, iar independența principiilor sale este prea clar evidentă Dreptul este un concept la fel de fundamental pentru drept ca și pentru natură, dar o diferență fundamentală profundă iese în evidență mai clar: legile naturii sunt inviolabile, legile legii sunt încălcate constant; este imposibil să se înlăture din cauza ei efectul care decurge din ea potrivit legii, Despre Bestimm des Gelehrten VI Cf Ueber das Wes des Ge-lebrten VI Fichte aplică termenul "cultură" numai culturii materiale, și nu întregului tărâm al libertății) Staatslehre IV -) Thatsachen des Bew IX Adevărat pentru Germania ("bei uns ist •die Végétation geordnet", spune Fichte IV ,) dar nu pentru Rusia Biblioteca ''Runiverse'' - - dar se poate lua unui om ceea ce îi aparține de drept și în virtutea legii Doar această diferență binecunoscută, așa cum subliniază pe bună dreptate Fichte, ridică frumos întrebarea și îi pregătește soluția Dar domeniul dreptului nu este încă epuizat de domeniul propriu-zis al eticii Legea este cea mai rațională, dar nu singura etapă a rațiunii practice Toată plinătatea dorințelor și planurilor, toată profunzimea conștiinței individuale, toată varietatea de vocații și aspirații specifice, toată infinititatea misterioasă a iubirii și urii care domnește peste lumea spiritelor și se leagă unele de altele aceste "oglinzi ale universul*, aceste monade în toată infinitatea lor actuală - Nu sunt toate acestea plinătatea experienței etice în toate dovezile ei vizuale și în toată bogăția ei irațională inepuizabilă? Este posibil să ne îndoim că această zonă se află dincolo de limitele metodelor științelor naturale? și poate dincolo de limitele oricărei cunoștințe metodologice cunoscute până acum în general? Astfel Fichte ajunge la concluzia pe care o exprimă în The Facts of Consciousness* din : există două realităţi, sau, cu alte cuvinte, "în realitate există o opoziţie*); realitatea naturală se opune realității supranaturale și ambele devin inteligibile numai în această opoziție Fără ea, nu avem natură, nici "împărăția naturii" : "numai ridicându-ne deasupra naturii înțelegem natura, fără această ascensiune suntem cufundați în natură; suntem natura însăși Fără cultură nu înțelegem natura Fiecare dintre aceste realități are propriul "principiu suprareal" în raport cu care este "principiu"), adică fiecare are propriul fundament transcendental Iar sarcina "eticii filozofice" este de a clarifica tocmai această opoziție, de a determina principiile ei și de a clarifica legătura lor, relația lor) Sistem der Sittenlebre IV) IX) IX) IX Gândirea constă în legea creării unui principiu la ceva ce apare ca principiu (IX), adică în fundamentare, în aplicarea legii rațiunii suficiente Vezi paginile noastre - de mai sus Biblioteca "Runivers" - - Existența culturii, ca sferă specială a ființei, cunoscută din experiență, nu este, desigur, negata de o viziune pozitivă naturalistică asupra lumii Avem multe istorii culturale scrise din acest punct de vedere) Ei sunt, desigur, conștienți că acest tărâm pare să fie calitativ diferit de tărâmul

naturii și că istoria naturală nu este încă în ea însăși istoria culturii, că în orice caz intră aici un nou factor - omul care acționează Chiar și adepți stricti ai atomismului mecanic, ca de exemplu Titus Lucretius Kar și Hobbes nu ascund de ei înșiși această diferență; ei cred doar că o diferență care pare a fi calitativă poate fi redusă la o diferență de cantitate, că acțiunea unui om poate fi redusă la mișcarea celulelor și numai prin complexitatea ei cantitativă se va deosebi de mișcările mai simple din domeniu de natură moartă, mecanică Într-un cuvânt, naturalismul tuturor nuanțelor crede că un singur principiu al necesității cauzale este suficient pentru a explica toată realitatea, că nu poate exista o opoziție fundamentală între natură și cultură (de aceea această viziune asupra lumii îi place să se numească monism) Lumea libertății și culturii, care pare a fi independentă calitativ, devine aici un fenomen bene fun-datum al lumii necesității naturale În contrast cu aceasta, Fichte, în lupta sa constantă cu naturalismul, tinde să afirme contrariul: lumea necesității naturale este fenomenul bene fundatum al lumii libertății Spre deosebire de "Deus sive natura" el ar putea spune: "Deus sive cultura"!*) În primul rând, el nu este de acord cu ideea că domeniul libertății poate fi complet dizolvat în determinările necesității cauzale În seria cauzalităţii nu întâlnim deloc acea calitate deosebită care este indicată de cuvântul "libertate", aceste serii îi sunt indiferente, la fel cum liniile şi planurile geometriei sunt indiferente la culoare) d) De exemplu Engels "Originea familiei, a proprietății și a statului") Bineînțeles că nu folosește această expresie, deoarece "cultură" pentru el înseamnă doar cultură materială Dar o înțelegere mai largă a "culturii" ar exprima corect punctul său de vedere: Deus sive bonum, Dumnezeu, ca "ordine morală" ") Acesta este sensul cel mai profund al polemicii lui Fichte cu determinismul, care a fost menționat mai sus Vezi pagina noastră, Biblioteca ''Runiverse'' - - abstracții - este posibil, cum se poate decide să măsoare corpurile doar geometric, fără a fi atent la nici una dintre proprietățile lor fizice; dar în viața practică concretă, sărăcia, unilateralitatea, abstractitatea unui astfel de punct de vedere, mai mult, imposibilitatea lui completă, vor deveni imediat evidente Nimeni nu a fost vreodată în stare să stea consecvent asupra ei, iar Fichte arată perfect acest lucru: naturalismul consistent permite doar judecăți despre ființă, dar nu judecăți despre trebuință; aceştia din urmă însă, în ciuda tuturor, îşi dovedesc zilnic existenţa şi nu sunt de acord, după cum arată experienţa, să fie izgoniţi din plinătatea fiinţei Nimeni nu este supărat pe flacăra care-i mistuie casa, spune Fichte, ci este supărat pe incendiar, sau pe cel care a comis imprudență Nu este o nebunie sa fii suparat pe el daca nu se admite ca ar fi putut sa actioneze altfel si ar fi trebuit sa actioneze altfel? Iată teoria libertăţii în toate dovezile ei empirice, ipoteza care stă la baza condamnării juridice şi morale a incendiului, temeiul judecăţii a ceea ce se cuvine*) Naturalismul, care neagă această ipoteză, trebuie să raționeze astfel: focul arde cu aceeași necesitate cauzală cu care criminalul își săvârșește fapta, iar a-l condamna pe acesta din urmă este aceeași nebunie ca a condamna focul Nu există nimic aici de "jeli și ridicolizat", ne spune Spinoza, aici trebuie să înțelegem legătura cauzală a fenomenelor! Din acest punct de vedere, omenirea nu numai că ar renunța la râs și lacrimi (ceea ce nu este atât de ușor de făcut), ci ar renunța și la diferența dintre bine și rău! Ar deveni aproape complet oarbă, căci în toată bogăția realității melancolice și triste, sfinte și malefice, ar putea să distingă doar linii de serie

cauzală, doar linii geometrice incolore, doar acel lucru care poate fi văzut mai geometric Dar naturalismul nu este atât de irefutabil pe cât ar părea la prima vedere: nu este adevărat că focul arde cu aceeași necesitate cauzală cu care acționează criminalul Chiar și Aristotel spunea că focul arde la fel în Grecia și în Persia, iar legile statului sunt diferite peste tot, *) Syst der Sitt IV Cursivele noastre) Pentru: "trebuie să acţioneze în acest fel " înseamnă "poate acţiona altfel* Biblioteca ''Runiverse'' - - iar în această opoziție a lui φύοις și τόμος am vrut să exprim diferența profundă dintre regularitatea naturală și acea regularitate care guvernează varietatea acțiunilor umane Nu este adevărat că regularitatea funcțiilor organice este aceeași cu regularitatea naturii mecanice; cu atât mai diferită va fi regularitatea fenomenelor conştiinţei Naturalismul nu a dezvoltat un sistem de categorii; sub conceptul nedefinit de cauzalitate, el cuprinde nu numai dependența funcțională a științei naturale exacte (X=Fy), ci și multe alte lucruri, care conțin și alte categorii, introduse imperceptibil Numai în acest fel naturalismul, sărind peste o serie întreagă de probleme și categorii independente, poate explica fenomene atât de complexe precum viața oamenilor într-un stat, sau mai degrabă să pretindă că le explică Fichte a înțeles că naturalismul nu era în stare să fundamenteze diferența fundamentală dintre bine și rău, că a rămas pe această parte a binelui și a răului), necrescând la această opoziție, și a fost nevoit să înlocuiască aceste concepte cu cele plăcute și neplăcute, utile și dăunătoare , adică concepte preluate din sfera biologică inferioară Etica monismului naturalist ar trebui, în cel mai bun caz, să se transforme în biologie aplicată, în igiena vieții private și sociale, și chiar și atunci numai din cauza inconsecvenței Fichte a vrut să construiască o etică a idealismului filozofic; urmând lui Platon, s-a hotărât să asculte profețiile muzei filozofice, nefiind atenți la vocile obișnuite ale celor care, împreună cu taurii și caii, aleargă ascultător după plăcere) Dezvăluirea sărăciei metodologice a naturalismului mecanic în aplicarea lui la științele sociale, precum și clarificarea că numai introducerea insesizabilă a categoriilor străine (de exemplu, autoconservarea, conatus sui conservandi, ca categorie de oportunitate) îi conferă oportunitatea de a deduce dreptul și statul - toate ƀm aceasta Cercetările valoroase ale lui N N Aleksev sunt consacrate principalelor probleme ale eticii filozofice "Științe sociale și naturale" Partea I Teoria mecanică a societății Materialism istoric Moscova, Gp încă θ Kechekyan Viziunea etică a lumii a lui Spinoza Moscova,) Nu Jenseits, așa cum credea Nietzsche, ci "diesseits von gut und bÕse" - așa s-ar fi putut exprima Fichte despre naturalism Biblioteca "Runivers" CAPITOLUL DOI Categorii ale naturii ca condiții pentru posibilitatea libertății Problema acțiunii libere Libertatea, ca un început ipotetic Versatilitatea conceptului Libertatea este ca un sistem de categorii Categorii ale naturii, care sunt condițiile libertății: cauzalitate, conștiință reciprocă, atracție pentru interacțiune, organism Problema vieții în Kant, Fichte și în filosofia modernă Organismul ca o legătură mediatoare între cauzalitatea mecanică și libertate Un organism animat Constiinta Atractie constienta Regularitate în lumea anorganică și organică Deducerea corpului Mobilitatea diversă a organismului conștient Voluntarism Fichte dorind Cea mai de jos facultate a dorinței, ca treaptă cea mai înaltă a naturii Problema interacțiunii dintre trup și suflet O decizie în spiritul idealismului subiectiv și al naturii sale iluzorii Spiritism rafinat în spiritul lui Plotin Critica ipotezei spiritualiste Problema conștiinței în sistemul

ontologic al filosofiei Omul actoricesc este, fără îndoială, cel mai apropiat și indiscutabil, dacă nu singurul, obiect al tuturor eticii filozofice Ce acțiuni sunt rele și care sunt bune? care este criteriul de evaluare a acestora? la ce, până la urmă, este îndreptată toată activitatea umană? Această problemă de etică, care constituie apogeul ei, nu poate fi începutul drumului ei Cum este posibilă acțiunea umană? Aceasta este întrebarea fundamentală transcendentală; căci dacă este imposibil în vreun fel, atunci problema evaluării, întrebarea binelui și răului, cade și ea Poate că acțiunea este doar o iluzie / și în realitate nu există altceva decât mișcări? Istoria, jurisprudența, precum și morala lumească, presupun pur și simplu o persoană care acționează: "ni se pare destul de firesc că putem influența lumea O facem în fiecare minut, așa cum toată lumea știe; este un fapt de conștiință și asta este suficient* x) Dar pentru filozofie acest lucru nu este !) Syst der Sitt IV Biblioteca ''Runiverse'' - - destul, începe ea cu surprindere, faptul acțiunii libere i se pare cel mai mare miracol Cum se pot transforma castelele din aerul imaginației noastre în adevărate castele de piatră? Cum poate mișcarea gândirii să provoace mișcarea materiei? Surpriza poate fi înlocuită cu îndoială: nu este acțiunea liberă ceva aparent, iluzoriu? Și atunci vom obține o etică cu totul aparte, care are în față idealuri cu totul speciale, criterii speciale de evaluare Etica libertății va fi fundamental diferită de etica naturalismului Cum este posibilă acțiunea liberă în lumea experienței, dacă totul aici este determinat cauzal? Aparent, natura nu lasă loc libertății Aceasta este dificultatea exprimată în celebra antinomie Dar dacă natura nu distruge deloc acţiunea, ci, dimpotrivă, îi condiţionează posibilitatea? Aceasta nu înseamnă că este în sine, acțiune liberă, că în ea se poate găsi acțiune în scopuri conștiente, nu, naturalismul are dreptate să nege acest lucru, iar Fichte este complet de acord cu el, dar la urma urmei, condiția posibilității nu este încă ceea ce este condiționat de ea, fundația nu este încă o clădire ridicată pe ea; libertatea nu trăiește în temelie, nu aici, sub bolțile grele ale naturii, intrând în măruntaiele pământului, ar trebui să o cauți, ci în templul care se sprijină pe ele, sau, poate, nici aici, nici în catedrala în care sunt adunați credincioșii în libertate, dar în turnurile sale gotice luminoase, fugind în infinit Necesitatea naturală nu este acțiune, dar nu este nici anihilarea ei, este condiția posibilității sale Dacă da, dacă se poate demonstra, atunci ipoteza libertății nu este nebună La urma urmei, toate atacurile asupra ei au fost efectuate din partea științei naturii, care credea că categoriile naturii distrug libertatea, arată imposibilitatea acesteia Această ipoteză își dovedește drepturile în același mod ca și ipotezele științei naturii: ea are, după cum am văzut, propria sa sferă de experiență, pe care promite să o fundamenteze și nimic nu o împiedică să se justifice în această fundamentare Dacă arată sfere noi în ființă nemărginită, fără a le distruge pe cele vechi, care au o valoare incontestabilă, atunci este bine Este exact ceea ce crede Fichte despre ipoteza libertății: ea arată posibilitatea acțiunii și deschide noi lumi, fără ea doar lumea mișcării există i Rațiune pentru acțiunea liberă în sistemul moral Biblioteca "Runivers" - - învățăturile din pot părea la prima vedere extrem de nedovedite și arbitrare, mai ales dacă se aderă la forma scolastică a deducției cu "propozițiile științifice", "dovezile*, "mementourile" și "explicațiile" ei Întreaga construcție poate fi prezentată în acest forma: principiul deductiei, ca intotdeauna, va exista eu, constiinta de sine, ca constiinta a activitatii, activitatii, libertatii cuiva); obiectul acțiunii este

derivat din principiu, acest obiect este definit ca cauzalitate mecanică, ca interacțiune, în sfârșit, ca natură organică și ca organism animat; căci dacă acționez, atunci acționez în mod necesar asupra unui obiect, acest obiect nu este ceva fără formă, ci este o natură cauzal necesară etc Dar se dovedește ceva aici? La urma urmei, libertatea este pusă direct la temelie și apoi analizată, avem o serie de judecăți analitice care ne arată clar că gândim atunci când ne considerăm liberi (gândim - lumea în care acționăm, corpul nostru care produce mișcări, conștiința noastră , stabilindu-și un scop etc) În asemenea condiţii, totul se presupune şi nimic nu se dovedeşte), iar referirea la credinţă constituie, parcă, ultimul argument O astfel de interpretare a eticii lui Fichte ar fi totuși greșită, deși acesta i-a dat multe motive Am subliniat deja mai sus că referirea la credință este în Fichte un simptom al unei perioade de tranziție și un indiciu al valorii ipotezei libertății (vezi p) El exprimă prin această decizie să nu o refuze până la ultima ocazie; poate că va trebui în cele din urmă să spună: credo quia absurdum, dar acest lucru este încă necunoscut și dezvoltarea ulterioară a sistemului de demonstrații) ib IV x) Și însuși Fichte întărește într-un loc cititorul în această convingere: "Conținutul principal al deducției noastre tocmai date poate fi exprimat astfel: o ființă rațională, dacă este considerată ca atare, în mod absolut independent, este cu siguranță baza ei însăși Inițial, adică fără propria cooperare, nu este nimic; ceea ce trebuie să devină - ceea ce trebuie să facă din sine prin propria activitate Această propoziție nu este și nu poate fi dovedită Se presupune pur și simplu că orice "ființă rațională" se găsește și se consideră a fi astfel* (sublinierea adăugată de Fichte) "Nu presupun", continuă el, întorcându-se către cititor, "că depășești acest concept stabilit și acceptat de tine, presupun doar că ți-l lămurești singur printr-o simplă analiză**, (Italicile noastre), ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - vaet că acest lucru nu se va întâmpla Credința în libertate se transformă în cunoaștere, perspicacitate, gnoză Libertatea nu este în întregime inteligibilă, nu este în întregime rațională și are ceva misterios în ea, dar nu este absurdă Nici natura, la rândul ei, nu are privilegiul inteligibilității absolute Impresia de nedovedire se obține și din faptul că ipoteza libertății în sistemul lui Fichte constituie primul principiu, care nu se deduce de nicăieri și nu este fundamentat prin nimic, tocmai pentru că constituie ultimul fundament În acest sens, împărtășește proprietățile αρχή άνυπά&ετος a lui Platon, cu care până la urmă se contopește în conținutul său Dar fiecare principiu are această proprietate, iar în primul principiu este doar cel mai concentrat Din aceasta nu rezultă că fiecare principiu este nefundamentat și arbitrar Se dovedește doar într-un mod special, se dovedește contrariul: elimină principiul libertății și imediat principiile sale vor începe să pălească și să dispară - viața juridică, istoria faptelor umane și întreaga sferă a voinței individuale în toate ei mișcările își vor pierde sensul independent, inerent (Vezi mai sus p urm) Dar dacă sfera bogată a experienței practice nu poate fi eliminată, atunci nici principiile ei nu pot fi eliminate Acest lucru este de neconceput din punct de vedere logic și este imposibil să ne dorim, pentru că sfera practică este pentru noi cea mai apropiată, cea mai dragă, în ea și dincolo de ea ne apropiem cel mai mult de Absolut, ne cufundăm mai adânc în ea Aceasta este ideea lui Fichte Principiul este dovedit prin principiu Un fundament suficient este doar pentru că și suficient, că din ea decurge întreaga serie de consecințe, de dragul cărora a fost pusă, de dragul cărora a fost chemată la viață; aici și

numai aici se dovedește suficiența lui Și încă un test trebuie să îndure fiecare principiu care dorește să se justifice: trebuie să-și găsească locul printre alte principii, în lumea ideilor, în sistemul categoriilor; aplicat problemei care ne interesează, aceasta înseamnă că principiul libertăţii trebuie să-şi rezolve disputa cu principiul necesităţii Pentru a înțelege corect etica obiectivă a libertății pe care a intenționat să o construiască Fichte, este necesar, în primul rând, din *) Principiul moralității și libertății, spune Fichte, "este prima și absolută gândire, căci întrucât este conceptul gânditorului însuși, nu se bazează pe niciun alt gând, ca o consecință care decurge de la temelie și este necondiționat de niciun altul " Ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - să renunțăm la idealismul subiectiv și la substanța metafizică acceptată în mod arbitrar a libertății - aceasta este ceea ce ne cere System der Sittenlehre din Această replică nu conține întreaga lume, ci este ea însăși doar o parte a lumii, iar libertatea nu este piatra filosofală, ci doar o combinație de elemente, deși foarte complexă și nu complet rezolvată Este necesar, în continuare, să înțelegem esența idealismului transcendental cu opoziția sa între rațional și irațional, cu metoda sa de a pătrunde în infinit cu ajutorul limitelor ipotetice Abia atunci va deveni clar că impresia de arbitrar și de nedovedire este o expresie complet corectă a principiului ipotetic în construcția eticii lui Fichte: să presupunem că există libertate - dacă există libertate - care vor fi condițiile necesare pentru posibilitatea ei? Libertatea este deocamdată fără îndoială ceva arbitrar admis, numai posibil, problematic, și așa va rămâne până când se vor indica toate condițiile posibilității ei, care doar în totalitatea lor o fac necesară La începutul acestui drum, ipoteza libertăţii nu este ceva destul de clar şi definit, dimpotrivă, este doar o problemă Sensul lui devine clar pe măsură ce sunt indicate condițiile posibilității sale; acestea din urmă formează categoriile de care are nevoie, căci libertatea este un principiu complex, un întreg sistem de principii, un sistem de categorii Intrând în etica filosofică, "încă nu avem în fața noastră un sistem de categorii de libertate, avem doar "fapte ale conștiinței", așa cum spune Fichte, fapte ale experienței practice interne și externe, adică o rețea nedivizată și confuză de categorii aruncat peste o sferă nedefinită și inexplicabilă a ființei, avem doar un amestec (μίγμα) al limitei și infinitului), care lasă neclar ce a fost determinat în ea și ce a rămas nedefinit, ce anume se înțelege și se cunoaște și ce anume rămâne de neînţeles şi misterios) De aceea până acum *) Capitolul anterior a fost dedicat dovedirii incorectei unei astfel de înțelegeri a libertății) Exprimarea lui Platon Philebus) Cunoașterea socratică a ignoranței, docta ignoran tia a lui Nicolae din Cusa Biblioteca ''Runiverse'' - - rămâne neclar tot timpul ce este acea libertate, din care vrem să facem principiul unei sfere speciale a ființei, iar această ambiguitate trebuie recunoscută și apreciată Este greu de găsit un alt cuvânt atât de ambiguu precum "libertate", el exprimă toată complexitatea și versatilitatea conceptului, mai mult, anticipează un întreg sistem de concepte: libertatea de alegere, libertatea voinței, libertatea de acțiune în lumea materială , libertatea de afecte, libertatea politică, idealul libertății, tărâmul libertății (Reich der Freiheit), toate aceste concepte sunt legate între ele, se cer unele de altele, trec unele în altele, dar, poate, se contrazic Sarcina eticii filozofice este de a determina relația lor Fichte are dreptate când vorbește despre analiza primului principiu (vezi mai sus p), dar aceasta este atât analiză cât și sinteză: este opoziție și comparație ,

transformarea unui amestec de concepte într-un sistem de concepte Deci, Fichte preia principiul problematic al activității libere, care stă la baza sferei definite nedefinit a practicii, și stabilește că prima condiție a posibilității sale, prima și cea mai generală categorie care poate fi remarcată în ea, va fi categoria obiectului Nu există activitate liberă fără obiect de influență) Facultatea de libertate este facultatea de a alege între ceva diferit În consecință, diversul (A, B, C) este conceput ca obiect de alegere Cu toată varietatea de obiecte posibile, nevoia unui obiect în general, ca materie de acţiune, rămâne neschimbată) Acesta este sensul "primei propoziții științifice", pe care Fichte o rezumă astfel: pornim de la capacitatea libertății ca prim principiu; care sunt condițiile pentru conceperea ei și? cum este posibilă? în posibilitatea ei)) ib IV) ib IV -) ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - obiect: activitatea este acţiunea subiectului asupra obiectului) Deja prima doctrină a științei din a bazat domeniul rațiunii practice pe principiul fundamental: eu determină nu-eu, realizând că prezența nu-eu, obiectul, este deja asumată de etică; căci nu pot determina nu-eu într-un fel sau altul decât atunci când acest nu-eu există deja cu adevărat De aceea, spune Fichte, trebuie început cu filozofia teoretică, cu știința teoretică a științei: concepibilitatea unui fundament practic este condiționată de concebibilitatea unuia teoretic Aceasta înseamnă că imaginabilitatea libertății este condiționată de imaginabilitatea naturii La urma urmei, natura este acel obiect, acel non-sine, care este creat de partea teoretică a Științei, adică de logica ființei Astfel, natura, ca obiect, este o condiţie pentru posibilitatea libertăţii, ca sferă sau material pentru activitatea subiectului) Dar până acum s-a subliniat doar că un obiect în general este necesar pentru posibilitatea libertății; Este același obiect pe care îl cunoaștem ca obiect al științei naturii, este natura cu legile ei cauzale? Până acum, nu cunoaștem decât acest obiect din Știința teoretică, dar este potrivit ca o condiție pentru posibilitatea libertății, ca obiect de influență? la Acțiunea liberă asupra unui obiect este imposibilă dacă acest obiect nu se supune legii cauzalității Dacă sunt liber, atunci asta înseamnă că am capacitatea de a influența cauzal (după Kant, capacitatea de a începe o serie cauzală), cu alte cuvinte, pot provoca o serie de efecte într-un obiect; dar acest lucru este posibil numai dacă obiectul este determinat de cauzal d) Jb IV Legea familiară a logosului: opoziția și corelarea reciprocă a contrariilor, ceva se înțelege prin mijlocul contrariului său Fichte subliniază acest lucru aici, vezi) Înțelept I -) ib I) Dacă obiectul este "extern", atunci subiectul este "condiția internă** a posibilității libertății El constituie tema "celei de-a doua propoziții științifice" (Syst der Sittenlehre IV -) : nu există libertate fără conștiință cu voința și imaginația ei dorite Dar iată un salt clar în succesiunea logică a categoriilor: deocamdată, categoriile obiectului trebuie să meargă, începând cu cele mai mici și mai simple; conștiință pe care trebuie să o întâlnim și ne vom întâlni mult mai târziu Biblioteca ''Runiverse'' - - necesitate; în însuși conceptul de "influență" este deja concepută cauzalitatea, o serie cauzală care se mișcă în lumea obiectivă S-ar părea că ar fi suficient să subliniem în general că un obiect este imposibil altfel decât sub forma unui obiect legal cauzal, referindu-se la rațiunea teoretică, la logică, unde acest lucru este dovedit Dar numai acest lucru nu este afirmat aici; dar faptul că cauzalitatea în lumea obiectivă este, împreună cu aceasta, o condiție pentru posibilitatea libertății Și într-adevăr, nu aș putea obține efectul dorit dacă lumea ar refuza să se supună legile

cauzalității Domnia haosului și a întâmplării ar fi atunci rezultatul acțiunii mele, adică aș pierde ocazia de a acționa De aceea, așa cum ne mărturisește experiența zilnică, în realizarea scopului nostru, suntem legați de o anumită ordine a mijloacelor Activitatea liberă și oportună nu neagă cauzalitatea, ci o conține în sine ca o condiție a posibilității sale Afirmând că subiectul are capacitatea de libertate, îi atribuim o activitate reală, îi transferăm activitatea în lumea percepției actuale și, în consecință, îl forțăm să se supună tuturor legilor ființei actuale Libertatea inteligibilă, ideea de libertate, devine o realitate percepută, o activitate reală în lumea sensibilă, fără a înceta să fie ideea de libertate, și invers - într-un mod uimitor și totuși de neînțeles - o anumită parte a realitatea empirică, lumea ființei fizice, devine realizarea ideii de libertate, conducător al noumenului libertății, fără a înceta nici un minut să fie o ființă fizică și, în consecință, să se supună tuturor legilor ei) Este suficient să aruncăm o privire peste întregul domeniu al culturii materiale și al tehnologiei create de om pentru a vedea imediat Categoria scopului nu este încă făcută obiect special de considerație, ea rămâne doar un fapt de experiență, "enunțul conștiinței obișnuite cu o compoziție nedefinită, care nu a fost încă relevat în conceptul complex de libertate (ib IV) Până acum s-a subliniat doar că fără categoria de cauzalitate nu există libertate, până acum merg doar categoriile naturii ca condiții pentru posibilitatea libertății Categoriile libertății nu au fost încă deduse Ei anticipează la infinit) Așa este sensul acestei etape de deducție, dacă este curățată de toate straturile subiectivismului și compoziția sa categorică este pusă în centrul atenției Vezi ib IV - * Biblioteca ''Runiverse'' - - Copilul este că regularitatea cauzală a naturii este condiția posibilității ei și se menține în ea în toată inviolabilitatea legilor sale Și cu cât cunoașterea acestora din urmă este mai profundă, cu atât omul este mai liber și mai puternic "Câți oameni știu, atât de multe pot " Natura, ca cauzalitate mecanică, este condiția posibilității activității libere Fără ea, nu există libertate, dar cu ea încă nu există libertate Pentru activitatea liberă, această conditio sine qua non singură nu este suficientă Obiectul acțiunii libere este construit, dar nu este clar cum este posibil să influențezi acest obiect; s-a arătat că libertatea noastră nu creează materia lumii din nimic şi nu creează noi legi ale cauzalităţii), ea presupune o natură regulată şi poate modela materia, adică să dea direcţie seriei cauzalităţii mecanice; dar acest lucru este încă neclar Ideea este că "libertatea este exact opusul cauzalității mecanice", libertatea este autodeterminare, iar cauzalitatea mecanică este determinarea reciprocă Cum să găsim aici, în această serie cauzală, un punct de acțiune? Întreaga infinitate de verigi din lanțul cauzal este strict definită și nicio schimbare nu este posibilă aici Este evident nevoie de un fel de concept mediator, o legătură mediatoare între natura mecanică și libertate; numai natura vie sau organică poate fi așa Deducția naturii organice este una dintre cele mai dificile și interesante părți ale eticii lui Fichte, dându-i un caracter profund vital, deloc renunțat Doar o altă serie cauzală poate acționa asupra unei serii cauzale și nu s-ar pune problema vreunei influențe dacă nu ar exista interacțiunea seriei în natură Acțiunea liberă poate însemna, evident, o interacțiune specială a seriei Dar și aici trebuie să existe câteva puncte speciale pentru aplicarea libertății, cum ar fi nodurile cauzalității care au o oarecare independență, egoism, astfel de noduri care ar putea fi considerate centre de fire divergente O astfel de creație nu poate fi

concepută și, dacă ar fi posibil, atunci nu ar exista o știință exactă a naturii Biblioteca "Runivers" - - mișcări, ca începutul unei combinații speciale de mișcări, ca αυτό '/ltovv Astfel se pune problema organismului, ca condiții pentru posibilitatea unei acțiuni libere În organism, desigur, cauzalitatea mecanică se păstrează în întregime și, în același timp, devine altceva, se ridică la un nivel superior ("wird aufgehoben", în cuvintele lui Hegel) Ea devine în primul rând o interacțiune; aceasta din urmă este, desigur, cauzalitatea mecanică, dar dobândind o formă specială, nouă - forma unui cerc închis, în loc de o linie dreaptă care curge în infinit: "nu mai avem un simplu fir de cauzalitate, ci deja un închis cerc de interacțiune", spune Fichte Că orice parte a naturii este egală cu A, justificată de restul naturii, nu de A, dar că acest rest al naturii este exact așa și așa determină A - din nou justificat de A însuși este posibilă o asemenea cauzalitate, care este, împreună cu aceasta, autodeterminarea, în care "necesitatea este combinată cu independența" d Categoria interacțiunii este o condiție pentru posibilitatea naturii organice Dar conceptul principal prin care trăirea este posibilă natura este concepută, Fichte consideră conceptul de atracție Este inexplicabilă prin simpla cauzalitate mecanică, constituie o nouă categorie și face posibilă trecerea la o nouă regularitate a naturii Acest concept se bazează pe conceptul de autodeterminare, selfhood), L nu afectează A, și nu A afectează A; prin non-A-L acţionează asupra sa, se defineşte; numai prin trecerea la celălalt, prin celălalt, A poate fi el însuși; prin urmare, A tinde spre A nu; Acest atracție, această ieșire din sine de dragul său, pentru a se întoarce în sfârșit la sine, este trăsătura caracteristică a organicului (metabolism, asimilare și disimilare) "Dacă nu am caracterizat natura în general prin intermediul atracției, atunci tot ceea ce nu este, de exemplu, X, ar apărea în ea doar ca o negație; acum este conceput ca implicând E) ib IV) ib" IV Biblioteca ''Runiverse'' - - întregul și există în fiecare parte a acestuia Dar, din moment ce fiecare este doar o parte, de aceea este lipsit de toată realitatea celorlalte părți și pentru ea rămâne doar o atracție Că aceasta este doar o atracție, și tocmai o astfel de atracție, se justifică prin faptul că în afara acestei părți există altceva și tocmai așa ceva ") Obiectul atracției este astfel complet determinat de natură, conținutul atracției este dată Unitatea care se obține în acest fel Fichte numește "întreg organic" și spune că "natura în general" este un tot organic Dar atunci apare o dificultate Fichte însuși o formulează astfel: "până acum am explicat doar întreaga natură ca un întreg real, dar nu orice parte a acestuia din urmă"), și totuși este un fapt că ne gândim la unele dintre părțile sale ca fiind întregi organice, de exemplu, propria natură (a omului) Acest lucru este încă de neînțeles Fiecare parte a naturii este până acum doar o parte din ea și nu este clar de ce ar trebui să fie considerată ca un întreg: este adevărat, ea poate fi considerată ca un întreg al părților sale; căci fiecare parte este divizibilă și poate fi luată izolat, făcând abstracție de restul naturii, dar un astfel de întreg va fi, așa cum spune Fichte, doar un întreg "ideal" , este considerat ca un întreg prin gândirea noastră liberă, dar nu este un întreg "real", pentru că este cu adevărat imposibil de evidențiat Putem continua acest argument lui Fichte: cu această înțelegere a "întregului" nu vom obține niciodată un întreg real (chiar întregul real al întregii naturi), căci fiecare întreg va fi o parte, iar întreaga natură va fi doar un progres nesfârșit în colectarea părților Prin urmare, dificultatea este cu atât mai semnificativă decât cea exprimată de Fichte: este adevărat că conceptul

de organism presupune categoria de interacțiune a părților, dar acesta din urmă nu construiește în niciun caz un obiect organic de la sine Astfel, organicul nu este încă deloc dedus Ce se deduce? Nu este interacțiunea o unitate? Da, dar este doar o "unitate colectivă", doar un "aggregatimi", nu un "compositum" Diferența constă în arbitrariul împărțirii în părți *) ib IV) IB DV Biblioteca ''Runivers'' - - izolați și considerați ca un întreg; ceea ce va fi întregul și care va fi partea rămâne destul de arbitrar; prin urmare, aici este intenționat să vorbim despre atracția unei părți față de alta În întregul organic, în compozitum, dimpotrivă, părțile se postulează reciproc "Nici o parte nu poate fi explicată înainte ca toate părțile lui X să fie înțelese Fiecare parte caută să satisfacă nevoia tuturor și toți se străduiesc, la rândul lor, să satisfacă nevoia acelei părți Tq, care nu poate fi înțeles decât în acest fel, numim întregul organic pre-real *' V) Aici este deja evident că întregul nu este indiferent la împărțirea în părți și părțile nu sunt indiferente unele față de altele Aplicarea acestei categorii poate fi făcută destul de evidentă: materia moartă este indiferentă la împărțirea în părți - aurul rămâne aur, indiferent cât de mult ai tăia și separa părțile sale; dimpotrivă, materia vie încetează să mai fie ceea ce este dacă este împărțită în mod arbitrar în părți: un animal, tăiat în părți, se transformă într-un cadavru Numai aici apare conceptul de crimă și moarte: separarea părților implică schimbarea lor completă Organismul viu este indivizibilul, individul Obținem astfel un nou concept de natură: nu este suma părților (ca natură mecanică), este "întregul întregurilor, un sistem de întregi reale"), sau natură vie, organică Ea reprezintă o unitate specială , o regularitate deosebită: "nici un element, zic eu, nu este suficient pentru el însuși și nu este independent în sine și pentru sine; el necesită altul și acesta altul necesită primul În fiecare există o atracție pentru altul ") Această "lege a naturii" poate fi exprimată astfel: fiecare parte a naturii se străduiește să-și unească ființa și activitatea sa cu ființa și activitatea unei alte părți definite a naturii și - dacă ne gândim la părți din ib PV Cursivele noastre) Cel mai simplu individ viu este un animal unicelular sau o celulă Dar chiar și un individ complex, formând o întreagă "colonie de celule", se opune diviziunii și, cu cât este mai perfect, cu atât este mai sensibil la orice modificare a combinației speciale de celule caracteristice lui Cele mai simple alge continuă să se înmulțească fără piedici cu divizarea arbitrară în celule separate) ib IV) ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - spațiu - a se contopi cu el și în spațiu Această unitate se numește impuls de organizare (Bildungstrieb) în sensul activ și pasiv al cuvântului; impulsul de a organiza și de a fi organizat (zu bilden u sich bilden zu lassen) și este necesar în natură " Fichte avertizează în continuare să nu ne asumăm locația (den Sitz) a acestei unități "aici sau acolo, într-o parte sau alta ", astfel încât ei nu au considerat-o o parte independentă a naturii, sau o substanță specială, sau "influență străină" (de exemplu, Zeitatea) x), și prin toate aceste negații vor evident să sublinieze ideea principală, deja suficient de clar din cel precedent, că atracția părților este o formă specială de unitate, o specială el respinge foarte hotărât "smecheria minții leneșe" - referirea la "creatorul sau constructorul lumii" ca sursă a legile organice ale naturii, deoarece) este absolut imposibil să credem că inteligența creează materie și) este de neînțeles modul în care rațiunea poate avea un efect asupra naturii Posibilitatea unui astfel de efect este însăși problema pe care o investigăm, și, prin urmare, răspunsul teologic este doar o referire la un miracol sau la o

întrebare Deci, "această lege este o lege imanentă a naturii, pe care o ființă rațională trebuie să o gândească în termenii acesteia din urmă " Aici se află un nou a priori, o nouă categorie de unitate organică și, prin urmare, ea nu poate fi în niciun caz redusă la un legea mecanică a naturii, la legea mișcării) Dar, pe de altă parte, legea cauzalității mecanice trebuie să rămână intactă, nu este distrusă sau încălcată de această nouă categorie, este luată în sine de ea (wird aufgeboben , în expresia lui Hegel), ea capătă o nouă formă: determinarea reciprocă este o formă de cauzalitate, atracția pentru determinarea reciprocă este atracția pentru acțiunea cauzală reciprocă; avem aici, ca să spunem așa, o cauzalitate calificată: lanțurile cauzalității se intersectează și se încurcă aici într-o formă diferită, bizară Metabolismul și mișcarea materiei vii - desigur, conțin legile cauzalității fizice și chimice (funcționale) ib IV) ib IV) ib IV Cursive Biblioteca "Runiverse" - - dependență), dar aici a căpătat o nouă formă complexă și este nevoie de o nouă categorie pentru a o înțelege Cel mai înalt nu îl elimină pe cel inferior, ci îl absoarbe în sine Acest lucru poate fi observat în toate domeniile cunoașterii Legile corelației dreptelor și planurilor sunt cuprinse în volumele corpurilor, dar într-o astfel de combinație încât aici se obține ceva nou și anume dimensiunea a treia Fichte subliniază această relație dintre natura organică și natura mecanică - mecanismul nu este eliminat, dimpotrivă, se presupune: "Dacă vorbim de atracție naturală (von einem Natiirtriebe), atunci caracterul naturii în general, caracterul a mecanismului, împreună cu caracterul de atracție și, prin urmare, ambele trebuie combinate sintetic^x) Fichte își încheie filosofia vieții cu o indicație a principiului autoconservării și a dinamicii continue a naturii organice Esența unui organism este că fiecare parte a acestuia se străduiește să mențină anumite alte părți în unitate cu el însuși Esența întregului constă astfel în străduința de a-și păstra unitatea specială, combinația sa independentă de părți postulându-se reciproc Această atracție pentru păstrarea sinelui este autoconservarea Înseamnă neindiferența părților unele față de altele, rezistența lor la orice încălcare a ordinii de interacțiune Atât organismul, cât și autoconservarea lui sunt mișcare, formare, proces Produsul organizat al naturii este în esență un produs care se organizează constant, nu doar un produs, ci și o producție Odată cu încetarea procesului de organizare, organismul încetează să existe Și în timp ce organismul se păstrează, nu numai că se străduiește, ci posedă și cauzalitate, se adaptează la mediu și adaptează mediul la sine) În etica lui Fichte, am întâlnit experiența construirii principalelor categorii ale naturii organice, care, după planul sistemului său filozofic, ar trebui să facă trecerea de la tărâmul legilor mecanice la tărâmul libertății Fichte propune aici două concepte: interacțiune și atracție (Trieb) Evaluând construcția sa de principiu, trebuie să spunem că are dreptate necondiționată în a considera cauzalitatea mecanică simplă, simpla) ib IV) ib IV - Biblioteca ''Runivers'' - - o serie cauzală este o condiție insuficientă, deși necesară, pentru posibilitatea unui organism Dar o simplă serie cauzală de o dimensiune nu este suficientă nici pentru construcția naturii anorganice Deja aici este necesară interrelația serielor cauzale, este necesar ceea ce Kant numea categoria interacțiunii Natura este, în primul rând, un sistem de mișcări și forțe, așa cum ne arată mecanica cerească prin exemplul unui sistem planetar Astfel, după ce a stabilit categoria de interacțiune, Fichte nu a dedus încă organismul Era clar conștient de acest lucru,

necesitând o interacțiune specială pentru organism - interacțiunea părților conectate prin atracție Categoria atracției înseamnă pentru el, așa cum am văzut, o unitate specială a părților, chiar ceea ce Kant îl exprimă cu categoria scopului: "un produs organizat al naturii este acela în care totul este un scop și împreună cu acesta înseamnă în care "fiecare parte există numai prin mijlocirea tuturor celorlalte și împreună cu aceasta de dragul restului și de dragul întregului, adică fiecare constituie un instrument (organ) Atracția este în mod necesar o tendință spre ceva și, prin urmare, conține categoria de scop Fichte este forțat în cele din urmă să recurgă la această noțiune: "orice produs organizat al naturii este un scop pentru sine (sein eigener Zweck), se organizează numai pentru a se organiza" *) Este ușor de observat că Fichte stă aici în deplină dependență de Kant Împreună cu Kant, el neagă teleologia pzhismului medieval care a apărut din Aristotel; Împreună cu Kant, el consideră oportunitatea ca fiind o formă specială imanentă a unității părților, care conține în sine o combinație specială, nerezolvată de serii cauzale, și nu în niciun fel scopul final (scopus) pe care natura și-a propus Aici nu există putere străină și influență străină - aici procesul de autoorganizare } nu urmărește niciun scop extern și străin Și acolo unde se supune celorlalți, exterior lui ') Kant Kritik der Urtheilskraft originală - -) Sistem der Sitt IV) El se referă la ea ib IV Ili- Kant împrumută conceptul de atracție (Trieb, Bildungstrieb), care, la rândul său, împrumută de la Blumenbach Vezi Kritik d Urth orig) Kant spune: "Ein'Ding seíner inneren Form halber ais Katurzweck beurtheilen, ist ganz etwas Anderes, ais die Existenz dieses Dinges für Zweck der Natur hallen", ib -> Biblioteca ''Runiverse'' - - lam, spune Fichte, avem deja o tranziție către o altă zonă, către zona libertății d) Singurul lucru care rămâne în plan secund la Fichte și care iese atât de strălucitor la Kant este irația esența vieții, un indiciu al sarcinii nesfârșite de a găsi "unitatea holistică a condițiilor" a posibilității organismului (die Totalitât der Bedingmigen), care ne este necunoscută, a sarcinii de a dezlega acea combinație specială de interacțiuni cauzale care atrage părțile organismului între ele Viața organică este, în cuvintele biologului Dubois-Reymond, unul dintre misterele lumii - există două moduri de a o ignora, considerându-se a fi două modalități de a o rezolva: pe de o parte, este vitalismul extrem, iar pe celălalt, opusul său este un mecanism, cel mai radical care este exprimat de Descartes, care credea că animalul este doar un mecanism Ambele soluții aparente sunt exemple tipice de raționalism dogmatic, cu aroganța sa, cu incapacitatea sa de a stabili docta ignoran tia Conştiinţa problematicului, a misteriosului, în vremea noastră este susţinută de neovitalisti, L c în acest marele lor merit) !) sistem Site-ul IV) Cel mai semnificativ dintre acestea va fi: Bergson, care afirmă că viața este transcendentă atât în raport cu categoria cauzalității, cât și în raport cu oportunitatea - pe care o înțelege în sens aristotelic - (L'éAOlution créatrice Cap J), și apoi- Drish, care demonstrează în detaliu cu o cantitate imensă de material în mâinile sale că fenomenele vieții nu sunt explicate prin legile cauzalității mecanice și acceptă entelechia ca un "factor" special al procesului de viață, în care reține o problemă, o ghicitoare, un reziduu irațional, pentru că o determină numai prin negații (Driesch Philosophie des Organischen, Bde, Lpz) Pericolul de a fi interpretat în spiritul vitalismului dogmatic, vechi, va veni dacă "élan vital" al lui Bergson sau "entelehie" lui Dripia se face o soluție a problemei, eliminând investigațiile cauzale Dintre filozofii moderni care rezolvă problema în spiritul lui Kant,

trebuie remarcat: Kõnig Kant und die Naturvvissenscbaft Maro S urm și mai ales Hartmann Philosophische Grundfragen der Biologie Göttingen Doar ni se pare că soluția kantiană se confruntă cu pericolul pozitivismului rațional: organismul constă dintr-o combinație de serii cauzale și numai din ele; "plinătatea condițiilor* (Totalità! der Bedingungen) este plinătatea cauzelor, infinitatea actuală a cauzelor Mecanismul unui organism ne este necunoscut, pentru că este infinit de complex, dar știm că este un mecanism și nimic mai mult E chiar asa? Asta a vrut să spună Kant? Se pare că declarația lui că nu va exista niciodată un nou Newton care să-mi explice Biblioteca ''Runiverse'' - - Fichte consideră în etica sa conceptul de organism ca o legătură intermediară între necesitatea mecanică și libertate Etapa naturii organice trebuie trecută și lăsată în urmă Dar este cu atât mai necesar să ne dăm socoteală clară despre faptul că aici se află o problemă nerezolvată, care face obiectul unei științe speciale (ciclul științelor), încât să nu pară că, lăsând în urmă acest pas , și urcând la altul, mai înalt, am rezolvat deja , sau complet aruncat Cel mai înalt nivel le va conține pe toate cele inferioare cu toate iraționalitățile lor deosebite și numai un astfel de sistem de probleme, sistemul de ghicitori ai lumii) face posibilă pătrunderea mai adânc în sensul lor misterios, căci soluția uneia depinde de soluția celălalt; într-o anumită măsură, se poate spune că se rezolvă doar toate împreună A arăta aceasta este sarcina sistemului filozofiei Etica presupune viața și se adresează vieții Acesta este sensul profund al acestui capitol din Fichte Cultura nu este doar tehnologia mecanică a mașinilor, este cultura plantelor, animalelor și omului, cultivarea tuturor impulsurilor organice Etica are în vedere întregul om și vrea să regenereze întregul om - atât trupul, cât și sufletul Viața constituie printre categoriile sale o etapă necesară și invariabil păstrată, materialul din care se construiesc lumi noi A submina rădăcina vieții înseamnă a distruge condiția posibilității binelui; de aceea spune Mefistofel: "Și nenorocitele de chestii ale animalelor - și ale oamenilor - se ridică Nu este nimic în neregulă cu asta acum Câți am îngropat! Și circula mereu își are baza materială doar în mine, totuși, nu fac niciodată și nu pot face nimic care nu este postulat de atracția naturală, pentru că aceasta din urmă epuizează tot posibilul meu Syst des Sitt al IV-lea J ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - activitate'·'x) Astfel, toate acțiunile mele sunt, în primul rând, fenomene ale naturii vii, combinații de mișcări musculare, iar pulsiunile corespunzătoare acestora sunt pulsiuni naturale îndreptate spre unul sau altul; şi totuşi * * aceste acţiuni şi înclinaţii, păstrându-şi toate proprietăţile şi legile lor naturale, pot lua o asemenea "formă" care va crea o nouă combinaţie a lor În ce constă această formă? Constă în faptul că ele se află în o anumită serie (A, B, C), ale cărei toți membrii sunt acțiuni naturale empirice, dar direcția acestei serii este supusă unei regularități deosebite, este determinată de o idee specială, care este altceva decât un firesc regularitate, ceva independent de aceasta din urmă) i) unul IV *) Rezolvarea eronată a acestei probleme, pe care am respins-o, s-a bazat pe principiul "poziției parțiale ", limitarea reciprocă a contrariilor, cu ajutorul căreia Știința din a vrut să-și realizeze toate sintezele și să rezolve toate antinomiile Prototipul oricărei sinteze de aici va fi sinteza eu și nu eu, care amenințau să se distrugă reciproc (vezi, de exemplu, I) și care se combină cu ajutorul abrevierei, "poziție parțială * : parțial eu sunt pus și parțial nu eu (vezi § G a- ee) O astfel de unire a contrariilor este fundamental greșită Este greșit să

credem că contrariile se devorează, dimpotrivă, se hrănesc reciproc (Aristotel, Plafon) Non A nu este, distrugerea lui A, dar există o comparație a lui A cu toate celelalte litere ale alfabetului (B, C, L); opoziția este o funcție pozitivă, generativă și nu anihilantă (aceasta a fost în cele din urmă recunoscută și de Fichte: Durch, dezmembrarea este geneza tuturor) Opusii sunt ostili unul altuia doar daca nu sunt impartiti, daca reprezinta un amestec contradictoriu de afirmatii si negatii; ceea ce i se opune cu adevărat este, fără greș, împreună cu asta și comparat cu un prieten Sinteza limitării reciproce și a poziționării parțiale este imposibilă, deoarece contrariile sunt esența calității și rămân aceleași calități cu orice diviziune și reducere Subiectul și obiectul nu pot împărți sfera ființei între ele, pentru că pe de o parte totul este subiect, pe de altă parte, totul este obiect Greşeala lui Fichte constă în faptul că recunoaşte divizibilitatea, cantitatea subiectului şi obiectului (I -); această eroare este deja clară în prima Predare a științei: la urma urmei, subiectul de aici este, parcă, centrul întregii sfere a ființei și, prin urmare, există, parcă, un punct matematic (I), obiectul constituie totuși întreaga sferă a ființei, în raport cu acest subiect, o sferă care nu poate fi nici redusă, nici mărită Hegel, care a înțeles că sarcina logicii este de a privi mai adânc în misterele contrarelației Bibliografie "Runiverse" - - A arăta posibilitatea unei tranziții de la tărâmul naturii la tărâmul libertății înseamnă a rezolva celebra antinomie a libertății și necesității Cel mai simplu mod de a rezolva o antinomie este să distrugi teza sau antiteza transformând-o într-o iluzie Naturalismul a considerat libertatea o iluzie; Fichte, expunând dogma opusă, face din libertate singura realitate, iar natura o iluzie Cu toate acestea, nu se poate opri la această decizie, deși apare din când în când în lucrările sale Soluția reală trebuie să păstreze atât natura, cât și libertatea, să arate posibilitatea îmbinării lor Se pare că conceptul de tranziție nesfârșită, proces, devenire, străduință realizează această sinteză Totuși, așa cum am văzut, chiar și această tranziție nesfârșită poate fi gândită ca o îndepărtare de natură, ca distrugerea ei, ca o eliberare treptată de iluzie Aceasta ar fi o soluție în spiritul unui idealism renunțat, sau mai bine zis, necontenit renunțat, în timp ce filosofia lui Fichte vrea să fie un idealism concret Un singur lucru rămâne: să recunoaștem libertatea ca formă* și natura ca materie; tărâmul libertății este treapta cea mai înaltă a ființei, conținând în sine cea mai de jos (tărâmul naturii) Acest gând, în ciuda tuturor abaterilor, este, fără îndoială, tendința centrală a eticii lui Fichte și meritul său principal, căci conține soluția de antinomia pe care a dat-o Fichte Pe ea se sprijină construcția întregii etici, întrucât categoriile naturii constituie condiția posibilității libertății; realitatea libertăţii plauzibilitatea, nu putea, desigur, ignora eroarea fundamentală a lui Fichte în dialectică; el condamnă "reducerea contrariilor în general la o simplă diferență cantitativă" El spune - că ideea nefericită a filozofiei moderne (cum îi plăcea lui Fichte să-și numească sistemul) constă în afirmația că orice opoziție este doar cantitativă, că contrariile sunt reduse la o cantitate mai mare sau mai mică de materie sau, altfel, la o cantitate mai mare de materie sau grad mai puțin puternic de activitate; dar poate ființa și gândirea într-adevăr să fie înțelese ca o determinare cantitativă a substanței absolute, precum oxigenul și hidrogenul? Hegel atacă şi aplicarea acestui principiu al sintezei cantitative pe tărâmul eticii: autodeterminarea eului, spune el despre etica lui Fichte, vizează

totodată determinarea naturii şi eliberarea de ea; "În același timp, relația calitativă se transformă într-una cantitativă: puterea eu, asupra nu eu, asupra senzualității etc este înfățișată de natura exterioară în așa fel încât moralitatea poate și trebuie să crească în mod constant, în timp ce puterea senzualității este constant diminuată * - Hegel logică Wcrke III bd AʋП Beri S - - - deține în sine toate condițiile posibilității sale (die Totalitat der Bedingungen, ca să folosim expresia lui Kant), deci întregul tărâm al naturii Și în toată expunerea anterioară, abordând domeniul etic, ideea de bunătate, care încununează constant toate construcțiile lui Fichte, toate aspirațiile gândirii sale, am putut observa de fiecare dată că domeniul teoretic, ideea unui adevărat existentă, este invariabil presupusă de ea și în ea conține (vezi mai sus p), De-a lungul întregului drum filozofic, Fichte păstrează acest raport de pași Pentru prima dată se exprimă cu toată claritatea în a doua introducere : ideea etică conţine atât o fiinţă raţională, cât şi o persoană, şi întreaga lume cu legile ei mecanice şi organice; toate acestea sunt doar materiale și mijloace pentru ea) De atunci, acest gând a fost constant prezent Astfel, în Ueber den Grund unseres Glaubens an eine gõttliche Weltregieriingtt din , Fichte spune că lumea sensibilă, cu toate legile ei imanente, este fundamentul de repaus al unei ordini diferite, complet noi, este sfera libertății) Въ "Appellation an das Publicinn gegen die Anklage des Atheisiniisu , el numeşte natura instrumentul moralei) şi spune că este reală şi chiar spumoasă: trebuie să o onorăm ca mijloc) Același lucru este exprimat în "Bestimmnngdes M'enschen"), și în Știința din ; în cea din urmă, natura este numită "purtător al indivizilor liberi și al acțiunilor lor , lumea sensibilă este un obiect pentru întruchiparea eternului") O astfel de corelare între etapele naturii și moralității stă la baza celei mai frapante și complete lucrări din a doua perioadă - Anweisung zum seligen Leben , unde se spune că lumea morală trebuie creată , în interiorul lumii sensibile) Ontologia lui Fichte se dezvoltă aici sub forma unei serii de etape ale fiinţei, iar corelarea lor se exprimă în faptul că fiecare !) I - § unsprezece) v) v) ib V -) II θ) II Acţiunea este în primul rând o serie de mişcări în natură (Naturreihe, Bewegiingsreihe) P Tot în "Ueber das Wesen des Gelehiten" : natura este doar un obiect şi o sferă pentru influenţa vie a omului VI) V Cf ib , - - - nivelul superior îl absoarbe pe cel inferior Știința din spune că lumea suprasensibilă, lumea propriului, determină puterea omului în lumea sensibilă și aici devine pentru el o sarcină nesfârșită) În cele din urmă, lucrările din perioada cea mai recentă păstrează invariabil această idee de bază și o exprimă, poate chiar mai clar decât toate cele precedente Astfel, în "Staatslehre" din se spune că natura este "materia dată" pe care o formează libertatea, sfera pe care sunt proiectate produsele libertăţii); ceea ce ar trebui să fie este creat și întruchipat în lumea dată, care există în acest scop *); "efectele legii morale sunt transformarea în continuare a lumii sensibile date (Fortbestiinmungen in der vorausgegebenen SinnenweUY^} Realitatea etică nu reprezintă deloc o ființă palidă și lipsită de sânge care s-a ridicat în "lumea suprasensibilăα și a renunțat la senzualitate, din natura, ea nu sărăcește, ci dimpotrivă îmbogățește realitatea, face să fie mai profund și mai intens: realitatea etică "se apropie de realitatea dată dinainte", "extinde sfera realității"; așa spune Fichte despre aceasta în "Thatsachen des Bewusstseins") Natura fără libertate este doar o abstracție, doar ființă incompletă "Lumea actuală" conține ambele forme ale realității, ea "nu este deloc numai

natură, este mai mult decât natura - un fenomen al moralității se aplică naturii , și astfel natura însăși devine un fenomen moral") Moral, "voință supranaturală "Există, desigur, o voință care depășește limitele firescului, diferită în raport cu el, dar dacă ea) Fiecărei etape a ființei îi corespunde un anumit punct de vedere asupra lumii, o anumită viziune asupra lumii care se oprește în acest stadiu, ca la ultima definiție a ființei Într-un loc, Fichte elucidează interrelația metodologică a acestor puncte de vedere, corespunzând exact "Aufheben"ului lui Hegel z "fiecare mai sus distruge cel de jos", spune el; dar ea nu îl șterge pur și simplu, ci doar îi refuză dreptul de a fi "punctul de vedere absolut și cel mai înalt și o subordonează lui însuși (ordnet dieselbe sich un ter)" V ■ϋ IL) IV) IV - δ) IV - Fichte italic ?) IX) ib IX Biblioteca ''Runiverse'' - -* vrea să acţioneze, poate acţiona numai în natură, ca principiu supranatural Omul este un principiu supranatural în natură), iar "natura este sfera de acţiune a supranaturalului") Voința naturală nu este în nici un caz restrânsă, nu limitată, în sensul distrugerii sale treptate (cum credea Fichte mai devreme), ea se transformă doar din primuin nioveiis în ceva dependent și secundar, într-un instrument al libertății Etica nu cere fuga de natură, ci, dimpotrivă, scufundarea în elementul ei puternic; o rază de bunătate străpunge adâncurile ei întunecate, fără a înceta să fie o rază a soarelui infinit îndepărtat "Să pătrundă din ce în ce mai mult dezvoltarea naturii cu legea mondială suprasensibilă și, în cele din urmă, să o subordonăm complet pe aceasta din urmă (ganz unter dasselbe gefangen zu nehmen) - este scopul existenței noastre*) Independența față de natură înseamnă, așadar, dependența naturii de noi Dorind să clarifice în mod clar relația dintre cel mai înalt nivel și cel mai de jos, în acest caz, relația dintre ființa etică și naturalul, Fichte îi aplică conceptele de materie și formă introduse de Aristotel, pe care le interpretează într-un mod complet kantian: natura constituie materie, în sensul acesteia în experiență, diversă, în raport cu care libertatea este forma acestei materii, sau o unitate specială, o ordine specială a acestei diversități Acţiunea umană nu este o creaţie din nimic, ci doar formarea, ordonarea acestei materii) Realitatea etică, realitatea culturii, este o ordine aparte, creată din acea diversitate infinită pe care ne-o oferă jocul forțelor naturale Puterea omului, puterea de voință (Willenskraft), este în primul rând "tăria mișcării, forța de a separa și schimba legătura dintre diversitatea din natură*; de aceea transformarea care trebuie efectuată în natură prin forţa voinţei este "imaginea unei anumite ordini a variatului" Această ordine "există!, nu de dragul naturii, ci) IX -) IX) IX) IX) Sarcina omenirii este să fie doar principiul întregii lumi sensibile, iar aceasta din urmă trebuie să fie doar un principiu IX) IX) IX Cf "System der Sittenlehre* XL · , Biblioteca "Runivers" - - natura există de dragul ei, pentru a stabili această ordine (an ihr dargestellt) în ea "Toată diversitatea naturii este doar o vizualizare a supra- realului, ca o ordine specială a acestui divers, deja* preexistent (des vo-rausgesetzten Mannigfaltigen)* "Suprarealul este ordonarea, natura este varietatea în care apare această ordine) În raport cu ideea de bine, totul este doar materie primă (roher Stoff) pentru comandă, "de la un fir de praf mânat de vânt până la războaie ale unor națiuni întregi totul este doar materie, care există doar pentru singurul scop că suprasensibilul, conceptul este imprimat în el") Acesta este sensul tranziției lui Fichte de la natură la libertate", așa este sensul soluției sale la antinomie Trecerea pe tărâmul libertății nu este o renunțare la natură Filosofia lui morală nu este nicidecum o "etică

sumbră a auto-răstignirii și a mortificării*) În acest fel, soluția propusă în prima Învățătură a științei și acceptată parțial de "Sistemul Moralelor" din este respinsă, se respinge eliberarea în sensul "decăderii graduale a obiectului", în sensul renunțării la natura, mergând la infinit Dar, în același timp, se păstrează ideea principală a părții practice a primei Predare a științei, care a fost apoi adoptată de întregul sistem, se păstrează progresul către infinit, "aspirația", o sarcină nesfârșită Nu renunțarea infinită la natură constituie sarcina eticii, ci formarea infinită a naturii Relația treptelor este astfel concepută dinamic, ca tot în sistemul lui Fichte: treapta cea mai înaltă nu este o formă, ci o formațiune, nu o ordine, ci o ordonare a celei inferioare și nu moare și nu se oprește, ci merge la infinit Ideea de bunătate este pretutindeni și întotdeauna concepută de Fichte ca o sarcină nesfârșită, o creație fără sfârșit (vezi pagina noastră și urm) Și aici, în "Thatsachen des Bewusstseins* din , după ce a definit bunătatea ca ordine și formă, Fichte nu uită să spună că idealul este sarcina ordonării infinite a materiei, o ordine de neatins: "materia nu reflectă pe deplin Divin, dar numai cu o anumită aproximare* A) d) Thatsachen des Bew IX Italică Fichte -ϋ ib IX :ì) Die Grundzüge - VIL i) IX Biblioteca "Runivers" - - Pe baza a tot ceea ce s-a spus, ni se pare fără îndoială că idealismul concret constituie curentul central al filosofiei lui Fichte și baza eticii sale Acest curent formează un străvechi flux puternic de idealism adevărat, care nu s-a secat de pe vremea lui Platon până în zilele noastre Iar idealismul rus Vl Solovyov și Prințul S N Trubetskoy este tocmai un astfel de idealism În articolul său scurt "Două fluxuri" ("Scrisori de Paște"), Solovyov o exprimă cu o plasticitate uimitoare, caracteristică doar lui Fluxul pasiunilor naturale este o forță puternică în mâinile ideii de bine, direcționându-i cursul Acesta este gândul lui O idee în general nu poate fi smulsă din elementele puternice ale afectelor naturale, din măruntaiele întunecate ale pământului, decât dacă trebuie să devină ideea ofilită a unui ascet "Deasupra fețelor negre și blocate ale trandafirilor tăi nu s-ar putea înălța, Dacă rădăcina lor întunecată scufundată n-ar săpa în sânul mohorât" d) Iar infinitatea ideii și nemurirea ei nu este nemurirea scheletului sau a nemuritorilor, nu, este nemurirea nașterilor nesfârșite, nemurirea copiilor lui Homer și Hesiod, care trăiesc pe pământ și printre copiii pământului, deşi nu numai o asemenea nemurire Ce înseamnă acest raport de pași dacă este exprimat în termeni filozofici mai preciși? Materia și forma, varietatea și ordinea ei, aceștia sunt termenii lui Fichte; ele nu elucid însă pe deplin problema În primul rând, materia, varietatea, care este luată aici ca dată, este natura, jocul regulat al forțelor naturale; prin urmare, deloc ceva fără formă și neintegrat, deloc fără limite, ci, dimpotrivă, un tărâm al limitelor și al unităților, un tărâm al categoriilor teoretice, un sistem de natură mecanică și organică Și totuși, dintr-un punct de vedere diferit, mai înalt, această regularitate poate apărea ca haos, infinit, iar Aristotel are dreptate în a crede că nivelul inferior constituie materia pentru cel superior; este fără formă dacă îl priviți din punctul de vedere al unei forme diferite, mai înalte Potrivit lui Hobbes, starea naturii este beïlum omnium Ch V Solovyov Poezii XXV Biblioteca ''Runiverse'' - - contra omnes; Din punct de vedere firesc, acesta este, fără îndoială, un sistem strict regulat de mișcări atomice, armonios și cauzal necesar, dar din alt punct de vedere, mai înalt, etic, este haos, dezordine, dizarmonie și, mai mult, deloc necesar, dar unul care poate și trebuie evitat Pax quaerenda est

înseamnă că trebuie să cauți o armonie diferită, un sistem diferit, pentru că lumea este, fără îndoială, armonie, concordanță, unitate, adică un sistem Iar status eivilis exprimă așadar un sistem de realitate care se ridică deasupra statutului naturalis Asta nu înseamnă, desigur, că aici s-au schimbat legile mecanice ale mișcării atomice, nu, din acest punct de vedere, totul a rămas neschimbat - aici continuă să funcționeze aceiași atomi și aceleași legi; punctul de vedere naturalist-mecanic este indiferent la acele concepte care sunt importante pentru punctul de vedere etic; nu produce acele distincţii şi opoziţii care sunt caracteristice celor din urmă, nu face deosebire între oportun și nepotrivit, bine și rău, nu cunoaște decât unul, indiferent la toate, nevoia mecanică indiferentă, "nu doliu și nu ridiculizare" pentru că nu cunoaște diferența dintre ridicolul și tristul Dar există astfel de propoziții care pot distinge calitativ combinații individuale într-un vârtej infinit de atomi care se repezi (într-un vârtej de fulgi de nea după Lucretius Caru), pot înțelege unele sisteme de mișcare ca fiind oportune, altele ca nepotrivite; unul - cât de amuzant, celălalt - cât de trist Aceasta înseamnă că din sistemele de mișcări este posibil, prin comparații și opoziții speciale, să se creeze alte sisteme noi: în primul rând, sisteme de mișcări vii, sau organisme, și din ele și cu ajutorul lor, sisteme a culturii și a sistemelor de libertate, adică ceea ce Hobbes numea statut civilis Așa este relația treptelor, relația dintre "formă" și "materie : treapta cea mai înaltă este un sistem de sisteme; acest gând este inamovibil în știința exactă și în filozofie, doar că arată posibilitatea creșterii ființei, posibilitatea dezvoltării Am luat deliberat ca exemplu viziunea mecanică asupra lumii a lui Hobbes, pentru a arăta pe ea posibilitatea unei neînțelegeri a raportului de pași Nivelul superior nu poate fi înțeles decât ca o combinație specială a diversității pe care o dă cel inferior, o ordine specială a acestui divers; atunci organismul va fi doar o combinație specială de mișcări mecanice, cul- * Biblioteca ''Runiverse'' - - turul și libertatea sunt doar o combinație specială de funcții organice; la urma urmei, sistemul de mișcări cu toate combinațiile va rămâne doar un sistem de mișcări Așa a gândit Hobbes, considerând filosofia ca fiind știința corpurilor și susținând că statul este doar un corp complex Greșeala aici este că ei pierd din vedere faptul că fiecare nouă categorie, fiecare nou pas este ceva calitativ diferit, calitativ nou Acest lucru este clar deja în exemplele populare ale lui Aristotel: nu este o casă ceva calitativ nou în comparație cu cărămizile din care este compusă, o statuie în comparație cu marmura din care este făcută? Este adevărat că sistemul superior presupune și conține sistemele inferioare care îi sunt subordonate; dar nu este adevărat că este în întregime explicabil din aceste sisteme inferioare Atunci noua categorie nu ar fi deloc necesară Ea semnifică doar o nouă problemă, o nouă iraționalitate, insolubilă cu ajutorul vechilor categorii, prea generale pentru ea, prea primitive Nu trebuie să uităm acest hiatus irationalis și această diferență calitativă între noii pași Materialismul și mecanismul dogmatic* nu văd că organismul reprezintă o nouă categorie și o nouă iraționalitate și, ceea ce este și mai surprinzător, conștiința reprezintă o ființă calitativ diferită și misterioasă Mai mult, eroarea raționalismului dogmatic constă în faptul că consideră conceptele odată pentru totdeauna fixe și imobile Dacă este introdus de ex conceptul de atom ca sistem inferior de forțe, atunci toate sistemele superioare vor păstra cu siguranță acest concept Acest lucru nu este adevărat: ipoteza atomistă, ca încercare de

pătrundere în infinit, permite și cere o adâncire și schimbare, care are loc acum sub ochii noștri Iar o schimbare într-o categorie de ființă se reflectă în toate celelalte Toate conceptele vii, λόγοι, după cum spune Plotin, sunt întotdeauna ζωα Când, în acest fel, relația dintre tărâmul naturii și tărâmul libertății, ca pași, este clarificată, atunci există o oportunitate de a aprofunda și de a evalua un gând despre Fichte, care a fost stabilit în prima Predare a științei, un gând la care s-a întors în repetate rânduri Constă în faptul că realitatea deplină a obiectului, nu eul, se dezvăluie doar din punct de vedere practic; teoretic, obiectul va fi întotdeauna doar o reprezentare, dar practic, este real: nu pot să-l doresc, și totuși Biblioteca "Runivers" - - el există Eu acționez, iar el mi se opune, (Gegenstand, ais Widerstand)) Realitatea lumii exterioare este dovedită, parcă, practic: libertatea mea este legată de această realitate; Aș dori să recunosc ca inexistent, dar nu pot Același gând îl întâlnim și în Destinul omului**: existența lucrurilor și a oamenilor din afara noastră este dovedită practic - ne ajută sau ne opun; cum să nu credem în ceea ce ne amenință, în ceea ce ne satisface, în ceea ce ne dorim? Lumea și vecinii tăi, spune aici Fichte, îți vor dovedi în mod activ (durcli die That) existența dacă îi tratezi din punctul de vedere al unui solipsist consecvent care le neagă realitatea Astfel, "credința necesară în libertatea și acțiunea noastră** "substanțează orice conștiință din afara noastră a realității existente**) În "Thatsachen des" Bewusst-seins* din , sensul acestui gând devine destul de clar: realitatea etică extinde sfera realității, o face mai completă, mai concretă Numai realitatea teoretică este încă o abstracție, o abstracție din plinătatea ființei Viața concretă, experiența în toată bogăția ei, desigur, nu este epuizată de experiența științei naturii științifice: există o experiență etică și estetică, există o experiență religioasă Și Fichte vrea să spună / că trebuie să experimentăm lumea etic, și nu numai teoretic, pentru a simți și înțelege mai profund realitatea ei; dar nici asta nu este suficient: trebuie să trăim lumea în mod religios, ca o emanație a Absolutului, trebuie să contemplăm frumusețea ei, să ascultăm armonia sferelor cerești (la care Fichte însuși rămâne surd), pentru a îmbrățișa toate muguri de viață divină care au crescut împreună (concrescufit) în plinătatea concretă a ființei Este necesar să lupți împotriva cicatricei ("Gfegenstand-Widerstand**"), este necesar să iubim lumea ("dragostea este un afect al ființei**) pentru a depăși sărăcia îndoielii abstract-teoretice din realitate a obiectelor reprezentate Știința este, desigur, doar o palidă abstractizare: "Grau ist alle Théorie, Und grün des Lebens goldner Baum Wiss Cp - și multe alte locuri) Bestinìin des Menschen I - U ber den Grund V Biblioteca ''Runiverse'' - - Trebuie să se abată de la prea mult, evidențiind obiectul cu toată rigoarea metodologică; Este surprinzător că, în consecință, obiectul său diferențiat se aseamănă atât de puțin cu integrala realității? Odată stabilit curentul central al filosofiei lui Fichte în domeniul problemei relației dintre natură și libertate care ne interesează, rămâne de luat în considerare o abatere importantă care se regăsește adesea în lucrările sale - o abatere către iluzionism, acosmism Am subliniat mai sus că antinomia libertății și necesității poate fi rezolvată în sensul că necesitatea va fi recunoscută ca o iluzie, iar libertatea ca singura realitate Găsim încercări de o astfel de soluție în Fichte Libertatea este salvată imediat și dintr-o singură lovitură: tărâmul naturii este recunoscut ca o iluzie Idealismul subiectiv, trecând imperceptibil în spiritism, și spiritismul, combinat

cu idealismul subiectiv, oferă o justificare pentru acest punct de vedere Lumea sensibilă este recunoscută ca inexistentă, este "doar o reflectare a propriei noastre activități interioare") Universul incomensurabil nu este decât "o palidă reflectare a propriei noastre ființe *) Varietatea infinită a realității empirice este un iluzie (Schein) Răspunzând lui Schelling, care nu s-a putut abține indignat de distrugerea naturii, Fichte continuă să insiste pe cont propriu: nu-i mai rămâne loc pentru lumea obiectivă, care nu este un produs al libertății / "dispare și se dizolvă în neant "Lumea obiectivă și natura pentru noi absolut nu există și este pur și simplu negat nenorocirea lui că are o natură, acest accident orb (das blinde Ungefãr) cei doi trebuie eliminati, spiritul sau natura; "asocierea lor imaginară" este fie "prudență", fie "falsitate ", fie pur și simplu "incoerență: i õ) O Despre motivul pentru care credem într-un guvern mondial divin V) Apel la public etc V , ,) Sci II) Învățătură pentru viața binecuvântată V) sistemul vamal XI - Biblioteca "Runivers" - - Și în alt loc, poate și mai hotărât: "această lume, fie că o considerăm doar un sistem de lucruri, fie un sistem de definiții ale conștiinței, în niciun caz nu există în sensul real al cuvântului și în esența sa cea mai profundă nu este nimic ") nihilism real, nemulțumit chiar și de faptul că natura este recunoscută doar ca sistem de reprezentări; aici aceste reprezentări sunt declarate iluzie pură Ce este, deci, real într-un asemenea caz? Singura realitate este voința morală, răspunde Fichte, singurul lucru real din fenomen este libertatea) vrea să sacrifice întreaga lume Toate capitolele anterioare ale acestei lucrări reprezintă o infirmare a acestei viziuni asupra lumii și aici ne rămâne doar să ne amintim că această respingere s-a bazat pe o înțelegere profundă a lui Fichte însuși Curentul central al gândirii sale respinge în mod consecvent și complet atât iluzionismul, cât și subiectivismul și este prezent în filosofia sa peste tot, de la început până la sfârșit Deja "Grundlage des Naturreclits" din , cea mai subiectiv-idealistă lucrare, exprimă cu certitudine că obiectele au aceeași realitate ca și noi, căci "realitatea lumii este condiția conștiinței de sine"); prin urmare, a distruge lumea înseamnă a distruge conștiința de sine Întreaga etică a lui Fichte se bazează pe afirmația că natura este o condiție pentru posibilitatea libertății și, prin urmare, a distruge natura înseamnă pentru el să distrugă libertatea lăsat nesupravegheat, trebuie comparat cu curentul central al Filosofia lui Fichte și respinsă ca o abatere greșită, altfel este ușor să cădem în greșeala lui Schelling și să luăm iluzionismul drept esența fichteanismului drepturile sale, nu se poate decât să simpatizeze cu efortul său de a apăra realitatea naturii, nu se poate decât să se bucure de distrugerea iluzionismului Dar d) Staatslehre IV) Thatsachen des Bew IX Staatslehre IV) Sh "Gândirea la sine și gândirea la lumea noastră sunt unul și același act", "integrarea părților unei sinteze" Syst der Sitt IV - - Biblioteca "Runivers" - - cu cât loviturile lui sunt mai ascuțite și pline de duh, cu atât neadevărul profund al articolului său polemic iese în evidență El încearcă să reprezinte distrugerea iluzionismului și subiectivismului ca fiind distrugerea sistemului lui Fichte, în timp ce în realitate aceasta este doar o întărire a sistemului, eliminarea elementelor dăunătoare și contradictorii din acesta Polemica lui Schelling este un exemplu de ingratitudine în raport cu cel de la care a împrumutat totul și a învățat totul (cel puțin în prima perioadă a filosofării sale), un exemplu cu atât mai evident cu cât ignoră tot ce este valoros, profund și fundamental în Fichte, totul, în care are dreptate, și cu uimitoare

vigilență și atenție extrage toate neajunsurile, abaterile și gafele, dintre care sunt, desigur, multe în acest gânditor, ca în oricare altul) Schelling Darlegung des wahren Verhaltnisses der Naturphilosophie zu der verbesserten Fichteschen Lehre Samnit Werke Stutt Bd VIT Chiar și scurtul rezumat al filosofiei lui Fichte pe care îl dă aici (p) arată imediat că se ia cea mai nefavorabilă interpretare pentru Fichte Și totuși materialul pentru aceasta este, fără îndoială, luat de la Fichte însuși În două puncte, Schelling are fără îndoială dreptate: Fichte nu înțelegea natura - nici teoretic, științific, nici estetic Privea lumea din punct de vedere etic, practic, și în aceasta a găsit o oarecare îngustime Pentru o perspectivă teoretică asupra naturii, îi lipsea o educație în științe naturale (cum a avut-o Kant), iar pentru a experimenta puterea fascinantă directă a naturii, îi lipsea simțul estetic Schelling arată această limitare la Fichte (de ex p), care, desigur, a atras atenția naturii sale estetice Următorul loc este cel mai caracteristic în această privință: "du-te în sălbăticia primordială", spune Fichte, "unde nici un picior de om nu a pus vreodată piciorul și cu greu vei găsi acolo ceva care să te poată atrage și să te mulțumească La noi, vegetația a fost pus în ordine, definit, înnobilat; la fel și cu animalele (Staatslehre JV) A văzut Fichte vreodată natura primitivă? Dacă a făcut-o, nu a observat și nu a simțit; a evaluat doar ordinea plantațiilor germane ("bei uns ist die Végétation geordnet!") Schelling nu citează acest pasaj doar pentru că a fost scris șapte ani mai târziu Cu toate acestea, controversa lui Schelling produce o impresie ciudată Este profund, pentru că se construiește pe apropierea personală de Fichte, pe înțelegerea limitelor și slăbiciunilor înfățișării sale pământești, empirice Schelling a experimentat profund și a exprimat viu * tot ceea ce l-a respins în Fichte, dar * numai asta Mă doare să vezi cum un om mare încearcă cu tot talentul său inerent să subjugă un alt om mare Se simte tot timpul că sufletul lui Fichte poseda într-adevăr aceste defecte - unele Biblioteca ''Runiverse'' - - Rămâne acum să răspundem la încă o întrebare: dacă pseudozionismul constituie o abatere de la calea filosofică centrală a lui Fichte, cum ar putea el să o permită pe aceasta din urmă? Cum a putut să facă o greșeală atât de evidentă, o contradicție atât de flagrantă? Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să ne amintim istoria veche a idealismului Orice idealism trece prin stadiul idealismului renunțat și al iluzionismului asociat cu acesta; și chiar s-a ridicat deasupra acestuia din urmă, aproape întotdeauna își păstrează patosul, starea de spirit, ca pe un moment de neînlăturat Ideea antică a idealismului indian despre lume ca "văl al lui Aiaiii", trăiește în filosofia lui Platon și în neoplatonism și în filosofia creștină, și în Kant, și în Fichte și în Schopenhauer El trăiește, în ciuda faptului că atât Platon, cât și Plotin (chiar și el!), Și Kant, și Fichte, și gândirea creștină (cum a încercat Vl Solovyov să arate), într-o măsură sau alta, duritate, uscăciune, lemnos, încăpățânare cinstită a unui pastor german și că numai cei care au avut ocazia să privească în acest suflet puteau vedea aceste defecte; și totuși lumea gândurilor sale nu este viziunea lui asupra lumii (oricât de strâns sunt ambele legate), totuși sistemul lui se îndreaptă cu mândrie deasupra tuturor curburelor și abaterilor observate de Schelling, ca un stejar puternic, noduros și scobit, dar ridicându-și cu mândrie capul spre cer Dar mai ales ciudate, neplăcute și ridicole sunt acuzațiile de împrumut, aproape de plagiat, pe care Schelling le îndreaptă împotriva lui Fichte (vezi pp - op cit) Ar trebui să-și amintească că Vom Ichais Prinzip der Philosophie din și

System des transcendentalei] Idealismus din sunt doar o expunere și o dezvoltare strălucitoare a ideilor lui Fichte; iar acesta din urmă s-a bucurat doar de acest împrumut Dacă sistemul de identitate a avut într-adevăr un efect asupra lui Fichte, atunci trebuie amintit că acest efect a venit dintr-o mișcare generală pe care el însuși a provocat-o (vezi Windelband Ist nov fpl vol I St Petersburg - P urm § Idealism religios) Mișcarea către idealismul absolut (depășirea idealismului subiectiv) a captat pe toți la acea vreme: Fichte și Schelling și Hegel și Schleiermacher și Schlegel și Jacobi Toți s-au gândit împreună Dar Fichte, așa cum am arătat, a început lupta împotriva idealismului subiectiv în primele Învățături ale științei și și-a încheiat cu brio depășirea în Învățăturile științei din și Schelling nu a observat dorința de a se elibera de subiectivism, care era deja încorporată în primele Învățături științifice, și nu a citit Învățăturile științifice din și (cel puțin atunci când și-a scris articolul polemic), pentru că au apărut doar în colecția completă a lucrărilor lui Fichte publicate de fiul său (și) Doar din această cauză, trecerea de la prima Știință a Științei la ideile dezvoltate în "Anweisung zum seligen Leben*" din i-a putut părea nu o dezvoltare imanentă, ci un salt ciudat, împrumutând punctele de vedere ale altora depășesc idealismul renunțat și se eliberează de iluzionism Filosofia morală face posibilă explicarea acestui fapt Idealismul etic al diferitelor religii și sisteme filozofice afirmă / că lumea dată în care trăim și viața noastră dată (Dasein), cunoscută nouă din experiența cotidiană - nu este ultima și cea mai înaltă etapă a ființei, nu este adevărată și bună, pe care te poți odihni Orice idealism vrea să se ridice la un nivel mai înalt, iar pentru aceasta necesită o relație cu cel de jos, eliberare din lanțuri, vrea să ne convingă că este iluzoriu, că închide accesul la lumina adevărată (coperta Maya) , peștera, tărâmul umbrelor) Cum altfel se poate predica idealismul? Idealismul abandonat exprimă momentul trecerii de la inferior la superior, momentul renunțării de la unul pentru a trece la altul și, prin urmare, reprezintă un punct de vedere tranzițional, la care nu se poate opri Idealismul renunțat este asociat cu iluzionismul, pentru că este imposibil să ucizi un om pentru a renunța la ființă, așa că iubește viața și tânjește după viață (Dragostea, așa cum spune Fichte, există un afect al vieții), dar "se poate ucide cu ușurință pe iluzoriu, din înșelăciune Acesta este un truc pedagogic ingenios Dar pentru cel care a urcat cu adevărat la un nivel superior, este limpede că cel inferior se păstrează în el cu toată bogăția conținutului său, care încetează să mai fie jos când devine materie pentru un ordin superior Ideea este întruchipată în lume și mântuiește lumea În acest sens, creștinismul permite și chiar cere o viziune concret-idealistă asupra lumii Numai că acum avem destul de clar elementele de idealism renunțat și iluzionism din idealismul etic al lui Fichte Îi este frică de eșecuri în domeniul naturii, cere o tranziție la alta; nu degeaba acea inerție (die Trãgheit), inerție, el consideră izvorul răului și esența lui Este atât de ușor să te predai forței inerției naturale, acelui flux al naturii care ne poartă cu el în mod natural și imperceptibil! Fichte vrea să se smulgă de la el, vrea cel mai înalt și, prin urmare, nu încetează să sublinieze că natura este ceva inferioară și inferioară În fața celui mai înalt principiu, ea dispare în nimic" *) Ch Thatsachen des Bew IX õl - õ) Staatslehre IV În sensul valorii, se află "adânc sub natura mea spirituală" d) Dar chiar și toate acestea uneori i se par lui Fichte, ca predicator, că nu sunt suficient de strălucitori și termină

cu exclamația că natura nu este nimic Din punct de vedere strict filozofic, și nu predicător, nu pedagogic, Fichte cu siguranță nu avea dreptul la o asemenea exagerare Rămânând fidel principiilor de bază ale eticii sale, nu avea decât dreptul să spună că pulsiunea, ca condiție a posibilității de altceva (tărâmul libertății), nu este, așadar, întreaga plinătate a realității, ci numai un bob), doar un embrion, o altă ființă, mai puternică, mai intensă, mai existențială Nu curgerea inconștientă a naturii este cea mai mare tensiune a ființei, ci creativitatea conștientă, crearea unui nou și fără precedent din forțele eterne ale naturii, subordonarea ανάγκη antică planurilor lui Prometeu Sclavul naturii, omul natural (Naturmenscli), duce o viață de peșteră în tărâmul umbrelor, iar acest amurg al ființei nu este cu adevărat nimic în comparație cu strălucirea amiezii a focului ceresc furat de Prometeu Doar focul culturii luminează toată bogăția ființei: doar un om de știință și un artist ne arată lumea și viața în toate profunzimile ei, doar un profet moral ne învață să facem o viață nouă Soarele ideii trebuie să răsară pentru ca lumea să se trezească și să înceapă să creeze Acea persoană care rămâne doar un produs al naturii, care doar se hrănește și se înmulțește), și împreună cu tauri, cai și alte animale, după Platon, aleargă ascultător după plăcerea senzuală, care desigur va fi doar un bob, doar posibilitatea de a un alt om, mai înalt, etic, liber; fiecare bob este valoros, dar numai atunci când conține posibilitatea de creștere; bobul care l-a pierdut pentru totdeauna, uscat și împietrit, se preface în munți, în nimic !) Apelation an das Publican) etc V -) Bestimm des Menschen IL Noțiunea care caracterizează ambele curente în filosofia lui Fichte: natura, lumea empirică, este comparată cu boabele din care ar trebui să se dezvolte o altă lume și împreună cu vălul care ne ascunde aceasta din urmă Vălul este vălul Mayei, care trebuie tras înapoi Aceasta este metafora preferată a iluzionismului și a idealismului renunțat ") Vezi mai sus hexametrul lui Goethe Biblioteca ''Runiverse'' CAPITOLUL PATRU Principalele categorii de libertate Regatul libertății, ca nou calitativ Sistemul categoriilor de libertate Categoria de cantitate Universalitate Infinit Toate timpurile Viitorul este în etică Continuitate în etică Categoria de relații Scop și mijloace Actualitate și cauzalitate Problema scopului final Scopul final este ca o sarcină nesfârșită Sensul acestei sarcini este dublu Categoria de modalitate Legile naturii și ale libertății, diferența lor modală Libertatea ca sferă de posibilități Libertate de alegere Acțiunea, ca trecere de la posibilitate la realitate Sfera posibilităților naturale Libertatea este ca necunoașterea motivelor Falsitatea determinismului Necesitatea (c) este una firească Libertatea, ca trecere de la un nivel inferior la unul superior Libertatea de alegere, ca stat de tranziție Afectul libertății și al arbitrarului Personaj dominant Epuizarea libertății Categoria de calitate Subiect, conștiința de sine ' Un prototip în suflet Personalitatea ca scop în sine Departe și aproape Trup si suflet " Deducerea societății Sensul ei Sistemul indivizilor ca etapă specială a ființei Interacțiunea dintre mine și tine Au fiord erang Principiul reciprocității criteriu bun Problema individualității Două curente: individualitatea, ca rău, și ca valoare etică Individualitatea și infinitul actual etica specifică Sarcina morală individuală și iraționalitatea ei Demonul lui Socrate generalitate specifică Etica lui Fichte dovedește că categoriile naturii constituie condițiile posibilității libertății și, prin urmare, trecerea pe tărâmul libertății nu este o renunțare la natură, ci o transformare a naturii Libertatea conține în sine natura, ca cel mai înalt nivel al celui mai

jos Dar acest pas este ceva calitativ diferit, nou Poate și trebuie să fie opus naturii Etica conține în sine cererea absolută pentru o ființă mai bună), spune Fichte: ideea etică creează un nou, nemaiauzit Bestimm des Menschen A china și niciodată înainte); toate produsele culturii exprimă "ceva nou, absolut nou în raport cu natura *) Datoria este opusul și negația ființei date } "Criteriul unui concept moral este să nu conţină în sine în nici un caz ceva care există, dar fără a greşi ^existând^) Ea exprimă Fichte atât de viu puterea pozitivă a opoziției Geneza este opoziție, rațiunea practică "naste* și creează prin opoziție Dar atunci când nevoia unei diferențe calitative în domeniul libertății este exprimată cu o asemenea forță, atunci se pune întrebarea cu toată acuitatea în ce anume este exprimată Răspunsul nu poate consta decât în indicarea principalelor categorii care stau la baza tărâmului libertăţii Doar întregul sistem al acestor categorii poate dovedi independența tărâmului libertății și poate dezvălui trăsăturile sale calitative Nu se poate spune că etica lui Fichte a dat în sensul deplin al cuvântului un sistem de categorii ale rațiunii practice, și totuși ea înseamnă, fără îndoială, tocmai asta, și la asta se străduiesc toate "deducțiile" sale Filosofia modernă se confruntă cu aceeași sarcină neîndeplinită Și acum sistemul de categorii logice este mult mai armonios, transparent și complet decât sistemul de categorii etice Într-adevăr, putem spune că filosofia modernă are în fața sa un adevărat sistem de categorii etice?') De aceea experimentul lui Fichte prezintă un profund interes contemporan Dar numai atunci construcțiile sale etice își vor păstra vitalitatea și valoarea pentru filosofia prezentă și viitoare, dacă, pe de o parte, le eliberăm de forma scolastică, învechită și adesea pur și simplu nereușită a "deducției*", iar pe de altă parte , păstrăm în continuare principala efort pentru unitate sistematică Categoriile libertății, împrăștiate sub formă de "deducții" separate în operele lui Fichte, trebuie grupate, Ueber das Wesen des Gelehrten VL Die Grimdziïge des geg Zeit - VII - Thais, des Bew IX) id IX Cp Syst der Sitt XL) Staatslehre IV) Etica lui Cohen, de exemplu, spre deosebire de logica sa, nu oferă un sistem de categorii Atât oponenții, cât și susținătorii filozofiei sale vor fi de acord cu acest lucru livrate, aduse în sistem Fără nicio constrângere, ei înșiși se încadrează în tabelul lui Kant de categorii de cantitate, calitate, relație și modalitate Categoria cantității ne permite să contrastăm individualul și universalul, să vorbim despre majoritate și minoritate, despre infinit; categoria relației indică faptul că domeniul libertății este construit nu pe relația dintre cauză și efect, ca tărâm al naturii, ci pe relația dintre scop și mijloace; categoria modalității desfășoară conceptele de realitate etică, necesitate și posibilitate; iar în sfârşit, categoria calităţii face posibilă relevarea diferenţei calitative dintre "natură" şi "spirit", şi stabilirea diversităţii calitative a indivizilor Toate aceste categorii sunt țesute într-un întreg concret al domeniului etic și, prin urmare, selecția fiecăreia în ordinea considerațiilor succesive este doar o abstractizare: de aceea toate celelalte sunt anticipate în fiecare Categoria cantității își dezvăluie toată puterea și în etică, în cuvintele lui Lebinz: "nihil est, quocl numerum non patiatur" Aici primește un conținut nou, original Etica are ca obiect "întregul neamului uman" (clas ganze Menschengeschlecht), cere interacțiunea tuturor, armonia întregii varietăți de acțiuni, își pune înainte idealul unității de acțiune și unanimitate, "consimțământul tuturor oamenilor", "universalitate ^ (der Allheit)) Ideea de bunătate este

legea și judecătorul pentru toate timpurile și popoarele și, prin urmare, își înconjoară tărâmul cu inelul infinitului actual) În domeniul eticii, la fiecare pas întâlnim conceptul H Syst der Sitt IV Syst der Sitt XL - In categoriile de cantitate de lrof Novgorodtsev caracterizează idealul noului timp, în contrast cu cel antic: aici este idealul aranjamentului tuturor, există idealul pentru cei puțini (Vezi P Novgorodtsev Idealurile politice ale lumii antice și noi Numărul I Moscova Yu P Cf Articolul "două idealuri juridice" al aceluiași autor în Cuvinte științifice) ideea unui nou timp Conceptul de universalitate este fundamental în etică Cf H Cohen Ethik des reinen VVillens Beri "Die Allheit" Index S) Vezi mai sus, pp - Biblioteca ''Runiverse'' - - infinit: progres infinit, viitor infinit, ideal infinit, infinitate de ființe raționale, în sfârșit, fiecare ființă rațională, ca infinit (monde entier, plein d'infinité, în fraza lui Leibniz) Această împrejurare l-a condus pe Fichte la concluzia că infinitul este o trăsătură a tărâmului libertății, că rezidă exclusiv în el În prima știință științifică din , el încearcă să formuleze diferența dintre domeniile rațiunii teoretice și practice în termeni de x infinit și finit), ceea ce constituie, fără îndoială, o greșeală importantă În dorința sa de a umili natura, Fichte vrea să o facă finită Dar nu este "cerul înstelat de deasupra mea" aceeași infinitate reală ca "legea morală din mine"? Fichte elimină categoric această greșeală prea evidentă în a doua perioadă a filozofiei sale Forma infinitului devine aici forma rațiunii în general, forma tuturor ființelor existente în general), și de aceea tărâmul naturii este la fel de infinit ca tărâmul libertății, ambele conțin "diversitate infinită *) Totuși, infinitul etic este ceva cu totul special Infinitatea de natura ("empirica") este doar o repetare a ceea ce este, deci, ca "morala este infinit calitativ"); calitativ, si nu numai cantitativ! Adică o ființă calitativ nouă, turnată în forma infinitului Ce anume consta in aceasta noua calitate a infinitului etic?raspunde la aceasta intrebare inseamna a trece la alte categorii Infinitul etic cuprinde toate popoarele și toate timpurile, conține categoria timpului și, în plus, o folosește în mod deosebit Viitorul este în centrul atenției ei, iar prezentul și trecutul sunt privite doar ca o cale către viitor A fi liber, spune Fichte, înseamnă a putea duce la îndeplinire acțiunile propuse; dar ei urmează întotdeauna designul nostru, se află în viitor și libertate) Motivul în general este activitatea, creativitatea Rațiunea teoretică este o activitate care creează un obiect, nu eu, o activitate obiectivă și este în mod necesar finită, așa cum produsul său este finit; în timp ce rațiunea practică este o activitate care creează un sine pur, o activitate pură, care este infinit, la fel cum produsul său este infinit I -) Anw zoom sel Lebeii V) Asta e des Bew - II - Asta e des Bew IX) Transsc Logica IX Biblioteca ''Runiverse'' - x - astfel se presupune în viitor şi pentru întreg viitorul fiecărui individ Voința îmbrățișează viitorul și vrea viitorul, vrea continuarea ființei Legea este voința exprimată "deodată pentru întreaga viață viitoare" Acțiunea are întotdeauna în vedere viitorul; "activitatea în prezent conține viitorul" x) Creativitatea morală trebuie să-și fixeze privirea asupra infinitului viitorului, punându-și credința și speranța în el, găsind în ea mângâiere din amărăciunea și indignarea* care sunt provocate de contemplarea prezentului *) Totuși, asta nu înseamnă deloc că moralitatea dă dreptul de a pluti în viitorul ideal, îndepărtându-se de prezent Nu se poate sluji lui Dumnezeu doar visând la căile sale inscrutabile și așteptând pasiv împlinirea lor Adevăratul idealism trebuie să fie profund practic; pentru a face acest lucru, el trebuie

să conecteze prezentul cu viitorul printr-un lanț neîntrerupt de verigi intermediare, un lanț de mijloace La urma urmei, acțiunea are loc în prezent și face o tranziție continuă de la prezent la viitor "Trebuie investit ceva în non-prezent imediat și în acest loc", din care viitorul se va desfășura treptat și continuu O linie neîntreruptă de progres ^ ar trebui să înceapă din fiecare moment dat de timp și să se îndrepte spre ideea) Astfel, creația concretă nu permite întreruperi în creativitate, opriri Renunțarea la prezent, nedorința de a trăi și de a crea în el este posibilă doar în idealismul renunțat Idealismul concret consideră un păcat orice mormăit moral inutil, orice abținere de a acționa în așteptarea unui viitor mai bun Acest viitor nu va veni niciodată, sau nu va veni prin alții; cel care este inactiv părăsește împărăția Grandi, des Naturr Sh Cohen notează importanţa viitorului pentru etică Vezi op cit index El consideră în general viitorul ca principalul mod al timpului: esenţa timpului constă în anticipare, în anticipare Vezi Cohen Logik der reinen Erkenntûiss Ss -) Anw zoom sel Leben V - Trebuie să se poată păstra nu credinţa în Dumnezeu şi nu nădejdea în Dumnezeu, să vorbim aici despre Fichte, căci Dumnezeu trăieşte mereu în noi, ci credinţa în oameni şi nădejdea în oameni Nu îl voi accepta pe Dumnezeu, spune Ivan Karamazov, exprimând același gând, dar nu voi accepta lumea k) Staatslehre IV Biblioteca ''Runiverse'' - x - libertate Idealismul concret necesită o legătură continuă între viitor și prezent și trecut Primatul viitorului în etică nu înseamnă deloc indiferență față de prezent sau trecut În raport cu prezentul, Fichte a arătat acest lucru, dar exact în același mod poate fi arătat în raport cu trecutul Conservatorismul etic este posibil și profund apreciat, el afirmă legătura continuă a viitorului cu trecutul; trecutul nu trebuie pierdut moral, trebuie păstrat în viitor, trebuie folosit în cel mai profund mod, ca mijloc de construire a unui viitor mai bun Disprețul pentru valorile culturilor trecute, care decurge adesea din simpla ignoranță, atrage după sine o frivolitate morală inescuzabilă Categoria continuității leagă viitorul de prezent și trecut Fiecare act moral este prezent, trecut și viitor în continuitate vie Dar continuitatea este creată cu ajutorul infinitului real Numai ea deține întreaga infinitate a timpului, ca schemă și pânză pentru creativitatea morală, țesând haina vie a Divinului O evaluare morală completă a fiecărui moment al vieții și a oricărui act este posibilă numai în tărâmul de fapt infinit al libertății, numai sub specie aeternitatis: "Caracterul inteligibil al acțiunii", spune Fichte, "nu poate fi înțeles decât de cei care s-au ridicat la sistemul rațiunii, care se contemplă pe sine și lumea în Dumnezeu" * * * *) * Care este, până la urmă, diferența dintre infinitul libertății și infinitul naturii? în categoriile de cantitate este imposibil de relevat această diferență; trebuie să mergeți la categoria de relație Mișcările și forțele naturii se află într-o relație diferită între ele decât momentele acțiunii etice Acolo se stabilește relația dintre cauză și efect; aici este relația dintre scop și mijloace În fiecare acțiune liberă conștientă, spune Fichte, conceptul de scop este în mod necesar conceput Acțiune) Creația acestuia din urmă este futurismul modern) Înțelept I) Acţiunea este determinată de sfârşit (Grundl des Nat III) Acțiune există stabilirea de obiective: mi-am propus un alt obiectiv (Syst der Sitt / IX) Orice voință reală presupune un gând de scop (ib IV -) Libertatea, acțiunea, voința sunt stabilirea scopurilor (ib IV Õ) Biblioteca ''Runiverse'' - - este trecerea unei serii de mijloace necesare realizării unui scop, "o serie de scopuri mediatoare determinate reciproc" Se obţine astfel o "ordine specială de

oportunitate care caracterizează întregul domeniu al raţiunii practice: stabileşte scopuri şi caută mijloace x) Aici constă cea mai importantă diferență față de domeniul teoretic ceea ce mintea, prin natură: natura nu își propune obiective conștiente) Rațiunea teoretică investighează numai cauzele Produsele libertății în raport cu produsele naturii sunt acest nou ordinea variatelor, iar "conceptul unei astfel de noi ordini este conceptul unui scop (Zweckbegriff)") toată zona etică: tehnologie, drept, morală În fiecare categorie trebuie arătat că tărâmul libertăţii conţine tărâmul naturii, că raţiunea practică presupune şi conţine metodele teoreticului; (din asta constă tsrimat-ul său) conţinut- cauzalitatea trăiește în sine, dar nu invers Libertatea este un tip special de cauzalitate, capacitatea de a produce efecte în lumea sensibilă, capacitatea de a deveni cauza unui obiect corespunzător conceptului de scop Fichte definește libertatea ca fiind capacitatea de cauzalitate prin concept; se referă la Kant, care defineşte libertatea ca fiind "capacitatea de a începe în mod absolut o stare", cu toate acestea, el observă că starea de început nu începe de la nimic, ci doar urmează nu - din fiinţă, ci din gândire) Libertatea este, - astfel, nu lipsă de cauză, ci o cauzalitate specială, calificată), cauzalitate rezonabilă sau "cauzalitate prin concept" Acum nu putem decât să răspundem la întrebarea în ce constă această cauzalitate specială, care cauză poate fi numită "cauză rezonabilă": ceea ce servește ca mijloc pentru un scop; cauzalitatea rațională este cauzalitatea oportună În combinația acestor două concepte se aflǎ soluția celebrelor antinomii ale libertății și necesității: relația dintre mijloace și cauze η Sistem der Sitt IV) Grandi, des Nat II) Sistem der Sitt IX ,) Grandi, des Nat III , δ) Sistem der Sitt IV Asta e des bew - IL) Grandi, des Nat III Biblioteca "Runivers" - õ - conține relația dintre cauză și efect Pentru a găsi mijloacele, trebuie să cunoașteți cauzele Dar nu invers: cunoașterea cauzelor nu spune nimic despre mijloace Acţiunea este astfel cauzalitate intenţionată: este o serie de mişcări în natură (Naturreihe, Bewegungsreihe) unite prin conceptul de scop*; acţiunea este mişcarea oportună a materiei*) În cele din urmă, întregul tărâm al naturii este legat de tărâmul libertății, ca mijloc pentru un scop: lumea, cu toate legile ei mecanice și organice, este un mijloc de realizare a "scopului ultim al rațiunii") Nici o etică filozofică consecventă nu se poate lipsi de întrebarea scopului final, cel mai înalt, ultimul, scopul ultim La urma urmei, orice scop concret poate deveni el însuși un mijloc pentru un alt scop superior, despre fiecare dintre ele se poate întreba "de ce?" Etica filozofică nu se poate opri asupra unor scopuri relative și trecătoare, continuă să se întrebe "de ce" până la final, până când ajunge la asta , de dragul căruia (oύ éWza) există întregul lanț de scopuri și mijloace Toate direcțiile eticii converg în această căutare a scopului final, cu toate diferențele în înțelegerea lui Orice prescripție ipotetică a înțelepciunii lumești, îmbrăcată sub forma judecății "dacă vrei, atunci fă asta și asta", trebuie să ajungă în cele din urmă la o judecată categorică despre ceea ce este dezirabil în sine, ceea ce este valoros în sine Principiul etic este neapărat "un scop în sine, și nu un mijloc pentru un alt scop" *) Criteriul unei alte lumi superioare, morale, este că aceasta din urmă este plăcută de la sine și iubită de dragul ei δ) Evaluarea etică constă în referirea la scopul ultim, la "scopul rațiunii (Beziehung auf den Vernunftzweck)" Iată de ce valoarea muncii mecanice și chiar a științei, după Fichte, este relativă, nu absolută: ambele nu reprezintă scopuri finale, dar înseamnă O persoană acționează moral P Wiss IL) Asta e des Bew - L)

Zweite Einleit - Staatsl JV Asta des Bew - II) Sistem der Sitt XI (r)) Anweis zoom sei Leben V -) Sistem der Sitt IL * Biblioteca ''Runiverse'' - - când acţionează "în conformitate cu scopurile ultime ale lucrurilor":|) Conceptul de scop guvernează astfel întregul tărâm al eticii, întregul tărâm al libertății Libertatea însăși este concepută ca scop ultim, ca ideal Dar libertatea este ceva cu mai multe valori: toate problemele de etică sunt îmbrățișate de conceptul de libertate - atât libertatea de puterea naturii exterioare, cât și libertatea de impulsurile naturale interne), cât și libertatea de arbitrariul altora, libertatea juridică Toate aceste domenii și-au propus anumite obiective Care este mai exact scopul final? Fichte definește scopul ultim al tuturor acțiunilor ca tărâm al rațiunii, ca întruchipare a rațiunii într-o ființă rațională și în afara ei, în lumea sensibilă) Și totuși, asta nu înseamnă că scopul final este complet rațional Scopul final nu trebuie imaginat ca o astfel de stare, care va veni într-o zi, la care umanitatea o va atinge, o va aștepta și care poate fi descrisă și descrisă cu acuratețe Un astfel de vis al unui paradis pământesc este dogmatismul Nu există o astfel de utopie care să satisfacă umanitatea, chiar dacă ar fi pe deplin realizată Scopul final este un scop infinit, o sarcină infinită Aceasta este ideea de bază a filozofiei lui Fichte Scopul final nu poate fi realizat în lumea sensibilă; "scopul ultim constă în infinit" și avem în fața noastră doar mijloacele de a-l aborda) Într-un sens dublu, este o sarcină infinită: scopurile obiectelor), și nu avem cunoștințe depline; și) sarcina de implementare,) ib) Asta e des Bew - IL) Înțelept Avem mai sus p Syst der City IV ft Staatslehre IV -) Sistem der Sitt IV δ) Zweite Einleit L - Syst der* Sitt IV Orice forță fizică trebuie să fie supusă rațiunii, spune el aici θ) cf P I Novgorodtsev "Despre idealul social" Vopr fshi și psiho Carte) Sistem der Sitt IV) Sistem der Sitt IV Biblioteca ''Runiverse'' - - realizarea scopului final este de fapt și o sarcină nesfârșită, căci niciun scop, chiar și cel final, nu este pe deplin realizat Fichte, definind scopul final ca o idee (ca o sarcină infinită), subliniază această dublă iraționalitate, o dublă problemă: el spune că ideea scopului final al minții) "nu se poate gândi cu siguranță în ea, prin urmare , există întotdeauna o anumită incertitudine, incognoscibilitate: și) "nu devine niciodată o realitate"; întruchiparea sa constituie și o sarcină nesfârșită *) Ne rămâne doar să subliniem cum ar trebui gândită infinitul scopului O anchetă asupra progresului infinit și critica acestuia a arătat că conceptul de infinit potențial este neajutorat aici Un scop infinit nu poate fi gândit ca o schimbare constantă de variabile, obiective relative, străduindu-se mereu să realizeze ceea ce nu poate fi atins Aici vom avea un "infinit rău" în care scopul infinit nu-și are deloc locul Un scop infinit nu poate fi decât o ordine mondială universală a tuturor scopurilor și mijloacelor, o infinitate reală de scopuri și mijloace Scopul final va fi limita seriei, care este de neatins doar pentru că această serie este infinită; imposibilitatea sa exprimă doar faptul că nu este membru al seriei, dar nu apare în serie; si asta pentru ca este limita care determina ordinea intregii infinitate a membrilor seriei) Trebuie doar să avem în vedere că această ordine nu este dezlegată, teodicea nu este dată: "telul final absolut nu devine niciodată vizibil; întotdeauna numai condiţiile sale: nu putem stabili niciodată conţinutul absolut al scopului final") * Categoria raportului dintre scopuri și mijloace nu epuizează însă și nici nu rezolvă problema complexă a libertății Celebra opoziție dintre tărâmul libertății și tărâmul naturii, ca datorată și existentă,

conține categoria modalității "SoHenu și nMüssenw exprimă ambele o nevoie, dar o nevoie diferită η Zweite Einleit I) Asta e - ' II β -) ib) Cum crede, de exemplu Ştamyler Biblioteca ''Runiverse'' - - întuneric Legile naturii sunt modal diferite de legile libertăţii; necesitatea și posibilitatea au utilizări destul de diferite aici Legile naturii nu pot fi încălcate, în timp ce legile legii și moralei pot fi încălcate În "Fundamentals of Natural Law" - Fichte propune o diferență fundamentală profundă între legile mecanice ale naturii și legile adresate libertății Încălcarea legii naturii arată natura sa iluzorie, își pierde sensul; invers, legea este legală și morală; încălcarea lui nu o distruge, ci, dimpotrivă, îi dezvăluie toată puterea; el este "Gilt durch sein Nichtgelten", spune Fichte) Într-adevăr, legea dreptului conţine şi prevede posibilitatea încălcării (de exemplu, dreptul penal) Fichte clarifică cu atenţie această diferenţă de mod : "fiecare efect are cauza lui" , și alta: "toți oamenii, ca atare, au drepturi": ambele sunt o regulă generală și necesară, cuprinzând totalitatea cazurilor individuale; de unde expresia unei regularităţi deosebite, iar din punct de vedere modal, o necesitate Dar ce mare diferență între aceste două necesități! "Nu mi-ar trece prin cap să privesc un efect de cauza lui , spune Fichte; asta e imposibil, asta, nu se poate nici gandi, nici dori Dar este posibil să luați de la o persoană ceea ce îi aparține de drept, se poate "tratați-l contrar dreptului său, iar acest lucru este destul de imaginabil, acest lucru poate fi dorit și aceasta este adesea o posibilitate fizică" Fichte mai observă că legea legală nu cade atunci când este încălcată: o persoană nu își pierde drepturile chiar și atunci când este săvârșită o infracțiune împotriva sa Legile propriului (legile dreptului și moralei) exprimă regulile necesare, dar "nu necesare mecanic", iată o necesitate specială: "nu necesitatea realității), ci una care poate să nu aibă realitate În contrast cu legile Mecanismului necesitatea naturală, Fichte numește aceste legi legile libertății Aici "libertatea" primește un Despre Grund, des Naturr III) Sistem d Sitt IV) ib -) Sistem d Sitt XI Biblioteca ''Runiverse'' - - sens modal: concepe posibilitatea/fezabilitatea de a face altfel, capacitatea de a se conforma, git de a încălca legea Legile datoriei trebuie să părăsească neapărat această sferă de posibilitate; cine o neagă trebuie să nege și obligația De aceea, Fichte spune că legea și libertatea sunt indisolubil legate, că nu sunt două gânduri, ci un singur gând) Libertatea este cu siguranță concepută ca o sferă de posibilități, ca posibilitate a multor acțiuni reale) Libertatea este putere, dar nu există putere (Vermõgen) dacă nu există posibilități (Mõglichkeit) * *) Numai această compoziție modală particulară ne permite să înțelegem libertatea de alegere: aleg între diverse definiții posibile ale realității; Aleg asta sau asta din întâmplare ^) Dar asta înseamnă că o anumită incertitudine a posibilităților precede decizia Conștiința unei astfel de incertitudini este condiția pentru conștiința liberei autodeterminări "Dar această nedeterminare nu este nimic (=), ci este o ezitare indecisă între multe definiții posibile " Ar fi complet imposibil, notează Fichte, dacă omul ar fi determinat în întregime de natură) natură, este o trecere de la nedeterminare la certitudine, o alegere Obiectul voinței poate fi dat de înclinația naturală, dar voința însăși, ca decizie, este ceva diferit de toate înclinațiile naturii Numai această smulgere din posibilitățile nedeterminate ale oricăruia, numește Fichte vointa De aceea spune ca vointa este intotdeauna libera iar neliberul arbitru este nimic Cu toate acestea, libertatea nu este doar o sferă de posibilități, o posibilitate de

alegere A dori înseamnă a cere realitatea, realitatea a ceea ce se dorește Libertatea este întruchipată și completată în acțiune, iar acțiunea liberă este o tranziție de la posibilitate) Sistem d Sitt IV) Ib Anw z sel Leb V) Sistem d Sitt IV Syst d Sitt XI) Sistem d Sitt IV Grund, des Naturr III , Cp Web den Grund V Syst d Sitt IV - ") ib IV - A dori înseamnă a cere ca ceva corespunzător conceptului L să fie dat în percepție Grandi, d Nat II Biblioteca ''Runiverse'' - - la realitate (Wirken-Wirldichkeit)) Realitatea care decurge din actiune va fi insa o alta realitate, diferita de realitatea care nu este creata, data imediat, gasita Realitatea naturii trebuie distinsă de realitatea culturii; primul reprezintă ceea ce există cu adevărat ("was wirklicli ist"); al doilea este ceea ce se adeverește de fapt (was wirklich wirdtt), care devine realitate, se adaugă, ajunge la realitate dat în prealabil) Această realitate "venită", a doua presupune în mod necesar realitatea naturii Realitatea produselor libertăţii nu numai că nu contrazice realitatea naturală, ci, dimpotrivă, o conţine în sine La urma urmei, ea reprezintă îmbogăţirea fiinţei şi , în consecință, ceva mai mult decât natura Antinomia libertății și necesității de aici poate fi pusă astfel din punct de vedere modal: nu este sfera posibilităților liberei alegeri ceva imposibil din punctul de vedere al regularității naturale? Nu este orice fenomen natural determinat o dată pentru totdeauna de legea de fier a necesității cauzale? Așa ar fi dacă natura nu ar conține în ea însăși nicio posibilitate, nimic accidental, nimic nedeterminat De fapt, vedem contrariul Adevărat, legile cauzalității mecanice nu lasă loc pentru orice varietate de posibilități, ele determină uniform fenomenele: legile astronomice determină fenomenul astronomic în întregime, în problema unei eclipse de soare nu există sferă de posibilitate și, prin urmare, nu există nicio alegere Dar, până la urmă, nu există cunoștințe astronomice despre viața unei plante și cu atât mai puțin despre viața unui animal și a unui om Legile mecanicii sunt prea abstracte pentru a explica această existență complicată, la fel ca și legile numărului Alte legi domnesc aici, mai puțin ferme, mai puțin nemiloase față de posibilități (vezi mai sus, p) Planta și animalul pot fi urâte și bolnave, pot trăi anormal și, în limitele normei, permit o varietate de posibilități Cu cât urcăm scările mai sus Thais - II - Syst d Sitt XI -) Asta e IX Realitatea împlinită (geworden IX), venind prin noua creație (ib IX-), cf altundeva: realitatea dată și creată de libertate (ib IX) Biblioteca ''Runiverse'' - - fiind, cu cât devine mai bogată, mai eterogenă, mai concretă, cu atât este posibilă certitudinea mai puțin uniformă, cu atât sfera posibilităților este mai largă și mai bogată; ea atinge cea mai mare bogăție într-un bărbat, pe care V Solovyov îl numește "o infinitate de posibilități" Aici, și numai aici, există sfera posibilității și alegerii Toate posibilitățile din care alegem sunt date de natură, dar trebuie doar să le putem lua, să le putem observa Cât de des multe lucruri ni se par imposibile doar din cauza necunoașterii sferei posibilităților și a combinației lor! De cât timp a considerat omenirea că este imposibil să zboare ca păsările Leonardo da Vinci știa că acest lucru este posibil, dar nu a putut găsi o combinație a acestor posibilități Alegerea posibilităților, așadar, nu contrazice legile necesității naturale, căci în fiecare dintre posibilități necesitatea naturală rămâne intactă Mântuirea unei persoane care se îneacă are loc conform acelorași legi neschimbate ale naturii, precum și ale lui moartea și, prin urmare, alegerea între unul și altul nu încalcă competența legilor naturii Dar poate că încă nu avem de ales aici: o sferă nedefinită de posibilități ne apare doar din

cauza cunoașterii incomplete? Acesta este punctul de vedere al lui Spinoza: iluzia liberei alegeri se datorează ignoranței cauzelor Din aceasta se poate deduce că cunoaşterea completă nu admite posibilităţi; în realitate, însă, există exact opusul: cu cât cunoașterea cauzelor este mai completă și mai precisă, cu atât sfera posibilităților, sfera alegerii este mai largă, cu atât persoana este mai liberă, mai puternică Cel mai izbitor argument împotriva determinismului mecanic este al lui Bacon "atât cât știe cineva, atât de mult poate" Cunoașterea deplină a naturii nu distruge, ci dimpotrivă condiționează sfera libertății Dacă înțelegeți nu numai cunoașterea legilor mecanice cauzale, ci și cunoașterea întregii datorii morale (precum și cunoașterea tuturor forțelor, a înclinațiilor și abilităților individului), atunci Spinoz va avea dreptate: va exista nu mai există posibilități neobișnuite, va fi nevoie de un singur lucru posibilități, nu va exista libertate de alegere din simplul motiv că alegerea va fi făcută Dar aceasta nu va fi în niciun caz distrugerea libertății, dimpotrivă, va fi realizarea ei, trecerea de la posibilități nedeterminate la realitate Dar dacă sub Biblioteca ''Runiverse'' - - pentru a înțelege cu deplină cunoaștere doar seria cauzală mecanică (cum ar trebui să facă Spinoza), atunci greșește: o astfel de cunoaștere nu poate elimina posibilități nedefinite, nu poate prezice un fapt etic concret din simplul motiv că nu se găsesc fapte etice în definițiile acestui fapt categorie ; legile mecanicii nu cunosc mântuirea înecului; iar dacă cineva care posedă cunoștințe "astronomice" în domeniul fizicii, chimiei și biologiei s-ar uita la doi oameni, dintre care unul se îneacă, iar celălalt se gândește la ce să facă, atunci s-ar convinge imediat că legile dependenței funcționale și ale metabolismului vor să nu-l ajute deloc să prezică și chiar să înțeleagă pur și simplu ce se întâmplă aici; el va recunoaște nedeterminarea posibilităților, pe care se poate începe să le definească doar trecând în alt tărâm, în tărâmul legilor etice, în tărâmul scopurilor și mijloacelor Trebuie amintit că cel care se uită la un om care se îneacă, gândindu-se la ce să facă, nu este doar o combinație de pârghii și o funcție a metabolismului, ci și o conștiință morală, în care există o idee de datorie, o conștiința scopului mântuirii, cerând și căutând mijloace Dar, ni se va spune, și aici există motive și motive, doar psihologice Această obiecție dezvăluie confuzia de bază în problema liberului arbitru Cauzalitatea este înțeleasă aici atât de larg încât include atât libertatea, cât și oportunitatea (și "cauzalitatea prin libertate"); se înțelege în sensul condiționalității în general, în sensul legii rațiunii suficiente Desigur, nimic nu se întâmplă fără un motiv, iar o persoană acționează din motive, din motive, dar acestea nu sunt în niciun caz aceleași motive pentru care cade o piatră, în niciun caz legile cauzalității mecanice O acțiune va fi justificată dacă scopul acesteia este stabilit și sunt alese mijloacele Este imposibil de înțeles activitatea unui om și este imposibil de prevăzut cum va acționa fără a ține cont de alegerea scopurilor și mijloacelor Desigur, predicțiile sunt posibile și aici și aici nu este deloc tărâmul întâmplării și haosului, iar aici tiparul este diferit, dar diferit: în categoriile de relație, teleologic, în categoriile de modalitate, normativ (Sollen) , nu miissen, necesitate îndreptată spre libertate, imperativ); aici, în domeniul vieții sociale și practice, predicțiile astronomice sunt chiar mai puțin posibile decât în domeniul proceselor biologice (în întrebarea Biblioteca "Runivers" - - de exemplu? despre moarte sau recuperare) În același timp, acuratețea predicțiilor astronomice în

domeniul său va rămâne de nezdruncinat, de nezdruncinat: este atât de precisă pentru că este atât de săracă, atât de abstractă, trebuie făcută abstracție de atâtea lucruri Cu cea mai mare acuratețe putem prezice venirea zilei și momentul răsăritului, dar ce ne va aduce această zi, cu ce se va umple, nu știm; se poate prezice eclipsa de soare pentru un secol și un mileniu înainte, dar nimic nu se poate spune despre ce va fi sub soare, ce fel de umanitate și ce structură socială o va contempla Cu cât bogăția ființei este mai intensă, cu atât necesitatea legilor sale este mai slabă, cu atât sfera posibilităților, sfera libertății este mai largă Dar dacă există acțiune, ca trecere de la posibilitate la realitate, ca realizare a posibilității (Verwirklichung), atunci există și o luptă a posibilităților, un moment de incertitudine și nefondare care precede o decizie determinată, o alegere rezonabilă; și trebuie amintit că aceste posibilități sunt posibilitățile mele, puterea mea (Vermogen), că această determinare este făcută de conștiința rațională, de mine însumi, că este autodeterminare, că cauza tuturor evenimentelor care decurg din acțiune, în contrast cu toate celelalte cauze ale fizicii și biologiei, există o cauză conștientă, conștiință, subiect Ajungem astfel la o altă categorie de etică, la categoria subiectului Mai există o trăsătură importantă a categoriilor modale ale eticii, în contrast cu categoriile naturii: realitatea etică conține realitatea naturală, deoarece este creată din acele posibilități care sunt inerente naturii, extrase din natură; dar necesitatea etnică nu conţine deloc necesitatea naturală În cel mai bun caz, tot trebuie să fie posibil pentru a trece în realitate mai târziu Dacă necesitatea etică a lui r ar fi împreună cu acea necesitate a naturii, atunci orice problemă de libertate în sensul alegerii, în sensul posibilității de a face acest lucru sau altfel, ar dispărea complet Dar experiența, cea mai evidentă, arată că nu este cazul Necesitatea etică apare uneori ca o imposibilitate directă din punctul de vedere al ordinii naturale a lucrurilor; și doar convingerea că cercul posibilităților este mai larg decât ni se pare la prima vedere, că se extinde odată cu extinderea cunoștințelor noastre că aceste Biblioteca ''Runiverse'' - - Numai aceasta ne dă puterea să nu disperăm de posibilitatea de a întruchipa în realitate ceea ce ne stă în fața, ca o necesitate etică, ne dă puterea de a spune: du kannst, denn du solist" Proprietatea modală particulară a legilor etice se explică prin faptul că raportul dintre etapele modale ale naturii este diferit de raportul dintre etapele modale ale libertății Realitatea naturală conține posibilitate și necesitate; ceea ce există cu adevărat, din punct de vedere teoretic, este prezentat ca singurul posibil și, deci, necesar) Altfel, pe tărâmul nivelurilor modale de libertate: acolo ceea ce există cu adevărat nu este deloc necesar, nicidecum nu este singurul posibil Toată realitatea, după principiul metodei transcendentale, se explică din temeiuri suprarealiste, din principii) Fundamentul "Super -in -end" al punctului modal al convenției posibilității (după Kant "Bedingungen der mõglichkeit der erfalirung") și devin fundamente suficiente, atunci când descoperă faptul indice, marginea Danago-ului și, supremul există, nevoia; iar aceste fundamente transcendentale "suprareale" de necesitate se raportează diferit la realitatea care se sprijină pe ele: realitatea naturală este fundamentată prin ele, ele constituie ipotezele care stau la baza întregii realități, fundamentele logice subsumate sub ea (ύπο&έΰαις); în caz contrar, realitatea etică se referă la fundamentele sale: acestea din urmă nu numai că o fundamentează, ci și o distrug, nu numai că îi spun "da", ci și "nu", - nu numai că sunt asumate de

realitatea etică, ci sunt și respinse, încălcate de ea și apoi) reprezintă astfel de fundamente, astfel de principii, care nu se presupune a fi cuprinse în realitate, nu pot fi puse sub ea (àçyfy ανυπό&βτος) Aceasta este ideea lui Platon despre bine și așa va fi orice idee etică) În acest sens, Fichte trebuie să spună că empiria, ființa actuală, experiența este o realitate necesară în contrast cu o altă realitate care nu este necesară prin Thats IX Vezi asta Mai sus, p -Zo Biblioteca ''Runiverse'' - - Ideea de stat este o condiție pentru înțelegerea oricărei stări empirice, ea constituie principiul său, fundamentul său, așa cum legile mișcării sunt principiul (începutul) înțelegerii oricărei mișcări reale din lume Dar, pe de altă parte, ideea de stat subminează și condamnă orice stat empiric, îi spune "nu!", refuză să o sancționeze, refuză să recunoască această realitate ca fiind singura posibilă și necesară Aici necesitatea nu nu se află sub realitate, ci se ridică deasupra ei , ca soarele (ideea de bunătate nu mai este vyao&eoi,^ ci άργη άνυπό&ετοζ) În afirmațiile și negările constante, necesitatea etică face din fiecare realitate ceva de tranziție, ceva la mijloc între necesar și inutil îl transformi în ъ mijloace, pe drum Pe tărâmul teoretic, pornim de la realitatea problematică pentru a reveni la ea, după ce am găsit temeiurile posibilității și necesității acesteia; iar în domeniul etic avem o tranziție constantă către o altă realitate, nu simpla existență a naturii, ci realizarea (Wirklichwerden) a culturii Dacă natura fără libertate a existat doar și nimic mai mult, atunci acum realizează tărâmul libertății Aici nu mai este realitate, ci a face realitate, sau acțiune (nu Wirklichkeit, ci Verwirklichung) Doar acum ne devine clar de ce am numit sfera ființei etice tărâmul libertății: aici nu mai există puterea necesității mecanice de fier, aici se termină tărâmul ανάγκη și începe aria ideilor libere a lui Prometeu Libertatea exprimă proprietatea modală specială a acestui nou regat, a acestei noi realități, și anume că "poate fi sau nu" Debutul unei noi etape superioare a ființei este întotdeauna prezentat, spune Fichte, sub forma puterii (Vemõgen), libertate; întotdeauna există ceva care poate sau nu; de exemplu o persoană poate locui în empiria pură, în tărâmul naturii, și trebuie să rămână în ea, astfel încât atunci ființa sa morală superioară să pară ca a apărut, ceea ce nu ar fi putut fi) Apare tărâmul libertăţii cu produsele culturii) miercuri Asta e IX Asta e IX Biblioteca "Runivers" - - din punctul de vedere al necesității naturale, ceva fragil și întâmplător, care ar putea să nu existe și care poate fi distrus Viața s-ar putea descurca fără luxul culturii Iar produsele libertății reprezintă tocmai luxul, bogăția, puterea de a fi Nu o piatră moartă, care se odihnește neschimbat, reprezintă cea mai mare tensiune a ființei; nu, puterea aici este cumpărată de sărăcie Cel mai schimbător este cel mai puternic; Acea ceea ce dezvăluie cea mai mare bogăţie de posibilităţi^ este adevărata putere În a doua perioadă, Fichte încearcă să restrângă sensul liberului arbitru în sensul libertăţii de alegere Ea, în opinia lui, nu poate fi ceva mai înalt, absolut; și constituie doar un moment de tranziție În ce moment este individul liber? Când rămâne sub controlul înclinațiilor naturale, cu siguranță nu este liber, el "acționează după legea naturii", este cufundat în tărâmul ei; pe de altă parte, atunci când este determinată de legea morală, atunci nu este liberă în același mod, căci aici nu există alegere, aici a avut loc, hotărârea de a se supune pentru totdeauna legii morale, de a renunța la arbitraritatea voinței cuiva și spune: "Facă-se voia Ta!" Dar unde Dar într-un astfel de caz este libertatea? Constă "în mișcarea persană, în ascensiunea de

la natură la moralitate^, se află în momentul în care individul "a scăpat de puterea legii naturale, dar nu s-a determinat încă prin legea morală" În "Anweisung zuni seligen" Leben" Fichte înțelege libertatea individului ca o oportunitate de a se ridica de la nivelurile inferioare ale ființei la cele mai înalte (el numără aici cinci dintre toate nivelurile ființei și toate punctele de vedere etice posibile), ca o oportunitate de a rămâne la orice nivel nivel, să aleagă între ele Această posibilitate este recunoscută de el și experimentată Există un afect special al libertății, afectul arbitrarului, afectul independenței *) când individul, parcă, se bucură de puterea sa, că el a scăpat din curentul naturii și stă deasupra lui, realizând că poate cădea din nou în acest viciu și poate începe să urce în alte lumi !) Asta: - IL - Syst d Sitt XL - - Anweis zoom sel Leben , v) V Biblioteca ''Runiverse'' - - Uneori, acest afect atinge o tensiune ridicată și la care momentul de tranziție al posibilităților nedefinite pare a fi ceva valoros și absolut Ei au pus puterea progzvolului lor nelegiuit (gesetzlose Willkur) peste tot Iată cheia afectului puterii, "un personaj imperios: tentația lui stă în bucurarea de posibilități nelimitate, în sentimentul "pot face orice", în omnipotență Mulți eroi ai istoriei, spune Fichte, au posedat * acest personaj și există într-adevăr ceva eroic în el, ridicându-l deasupra unei persoane senzuale, deasupra unui egoist laș, frică de lipsuri și suferință și alergând sclav după plăcere Un personaj imperios are la fel de multă putere asupra propriilor pasiuni ca și asupra altor oameni Un astfel de personaj este mai înalt, dar pe de altă parte, mai periculos decât personajul unui iubitor de sine senzual, un om al mulțimii Napoleon, după Fichte, este întruchiparea acestui tip, Napoleon, care a făcut testamentul său individual, capriciul său, legea lumii) Napoleon nu este francez, subliniază Fichte; nu i se pare că un asemenea caracter este caracterul național al francezilor, cu atât mai puțin al germanilor; dar l-a uitat pe zeul național Wotan, care întruchipează doar setea de putere și arbitrar, setea de oportunități: Walküre (Willkür) este copilul lui preferat! Cel care s-a ridicat la acest pas nu a intrat încă pe tărâmul libertăţii, pe tărâmul moralităţii; trebuie lăsat-o în urmă, trebuie să renunți la voința de sine, trebuie să renunți la voința proprie, trebuie să faci o alegere odată pentru totdeauna și apoi să pierzi orice libertate de alegere - aceasta este ideea de bază a eticii lui Fichte, subliniată cu forţă deosebită în a doua perioadă a filozofiei sale Pentru cel care s-a ridicat la nivelul moralității superioare, afectul arbitrarului dispare, dispare iubirea și chiar credința în propria sine, care stă independent de tot, independent); Pentru l) Sistem der Sitt IV -) Syst d Sitt IV - Fichte nu este de acord aici cu Platon, care face o descriere a unui personaj tiranic în "Stat" Tiranul lui Platon este devotat pasiunilor josnice, este o jucărie a afectelor O astfel de persoană, potrivit lui Fichte, nu poate determina soarta oamenilor , nu poate domni mult timp și ferm ") Staatsl IV -) Vezi de ex Syst d Sitt JLl -) Anw zoom sei Leb V Biblioteca ''Runiverse'' - - trebuie să fie cufundarea completă a libertăţii în lege, sacrificiul de sine al libertăţii) Libertatea de alegere a dispărut pentru că este sfera posibilităților nedeterminate care a fost eliminată de realitatea necesității etice: cel care s-a ridicat la treapta arcuită a moralității a "desăvârșit tot ce era posibil, a ridicat posibilitatea la gradul de realitate, și-a epuizat puterea și a cheltuit măsura libertății sale*); ce posibilități se mai pot prezenta? O cădere la nivelurile inferioare ale ființei? Dar acest lucru nu poate fi dorit de o persoană morală; la urma urmei, el se

bucură de beatitudinea iubirii, de afectul celei mai înalte tensiuni a ființei, nu acel Eros, care, potrivit lui Plotin, se află afară, la ușă, ci acea iubire care trăiește în tărâmul libertății, în regatul lui Dumnezeu Nu se poate concepe acțiunea liberă fără conceptul de scop, fără conceptul de alegere, fără trecerea necesității etice în realitatea etică Dar cu toate aceste categorii nu avem încă libertatea adevărată Capul însuși încă lipsește: persoana care actor Scopurile morale sunt scopurile mele iar lupta este alegerea mea, necesitatea etică este a mea, o necesitate cunoscută de mine ("legea morală este în mine") Nu există nicio îndoială că eu însumi, conștiința mea de sine, joacă un rol primordial în etică Nu va exista libertate și nici acțiune fără conștiința de sine a actorului Acțiunea liberă poate fi numită doar acela care) creează un film despre ceea ce este dorit prin intermediul puterii absolute a intelectului și) întruchipează acest concept în realitate prin judecata acțiunii reale Astfel de concepte de scop, create de conștiința mea și trăind în conștiință, nu vor fi o reflectare a acestui lucru, care sunt concepte teoretice, ci despre !) Vezi asta - II -) ^ Anw zoom sel Leb V) "Nu pot face un pas, nu-mi pot mișca mâna sau piciorul fără contemplare intelectuală - conștiința mea de sine în aceste acțiuni; numai prin această contemplare știu că o fac, numai prin mijloacele ei deosebesc acțiunea mea și pe mine în ea de obiectul acțiunii găsit Oricine își atribuie activitate este susținut de această contemplare Zweite Einleit id Wiss I Cp ib Biblioteca ''Runiverse'' - - imagini ale creatului) Aceste prototipuri (Vorbilder) sunt fără îndoială produse ale imaginației creatoare, idei creative ale fanteziei, fără de care nu există creație liberă) De aceea domeniul subiectiv al fanteziei libere păstrează o valoare pozitivă în etică și estetică și nu este supus aceleiași persecuții la care a fost supus în domeniul logicii *} În acțiune, imaginile subiective devin sursa și baza evenimentelor din lumea obiectivă; fiinţa obiectivă rezultă din gândirea subiectului*) În acest sens, Fichte numește libertatea capacitatea de cauzalitate prin concept Conceptul care trăiește în conștiință devine o forță reală, o cauză efectivă) Conștiința, ca purtătoare de dorințe, concepte țintă (Zweckbegriffe), prototipuri, va fi astfel principala categorie constitutivă a eticii) Există o conștiință - un fundament necesar, o ipoteză necesară a eticii Casa există, în sufletul arhitectului, în imaginația lui, înainte de a fi construită și tot timpul cât se construiește; la fel, proiectul reformelor statului trăiește în sufletul unui politician "Conceptul în suflet", είόος ετ ' τη ψυχή) este acea făclie a rațiunii care luminează calea către toată creativitatea În fiecare acțiune, conștiința ține înaintea ei prototipul a ceea ce trebuie făcut, bringende Produci/) Și aceasta un prototip nu este ceva elementar simplu, el reprezintă o anticipare) Best des Menschen II) Asta e des Bew IX - (în decizia de a acționa, aceste imagini se fixează și devin independente de libertatea fanteziei, a imaginației) Conceptul de prototip, ca esențial pentru etică, persistă în întregul sistem și în toate perioadele sale Vezi Wiss I Grundl des Naturrechts III Syst der Sitt IV Syst d Sitt XI) Asta e des Bew IX Mier y noi mai sus de pagina urm Ar putea Prometeu să creeze cultură și artă fără un zbor de fantezie de foc care a furat focul din rai? Fiecare creator este un poet (ποιητής)) Grundl des Naturr III Sistem der Sitt IV }ib IV , : Cp Syst der Sitt XI) De aceea Fichte introduce categoria conștiinței, "forma conștiinței și fundamentul oricărei etici Vezi ib XI) Pentru expresia lui Aristotel, vezi Metaph Z s VII B Atât Aristotel, cât și Platon au remarcat nevoia

de prototipuri pentru toată creativitatea Prototipul statului este necesar pentru politică Vezi De Repub E A, B, C) Sistem der Sitt XI a întregului drum complex și întortocheat al creativității: "acțiunea, ", spune Fichte, "este organicul nu la orice posibil b (minus b), de la b la c și nu la -c etc poate fi realizat de ea numai după un fel de prototip (nacli einem Vog-bilde), care conține în sine, deja finalizat și sub formă de unitate, tot ceea ce acțiunea trebuie să producă în ordine succesivă (successi v), adică, abcd etc "x) Dacă fiecare prototip anticipează o serie întreagă de imagini, atunci este clar că prototipul unui ideal infinit conține anticiparea unei serii infinite a acestora din urmă În "Thatsachen des Bewusstseins" din , Fichte ne arată cum sarcina etică a ordinii infinite a materiei se desfășoară într-o serie de imagini: fiecare imagine (de exemplu, y) este o ordine a materiei și, în plus, una care depășește dat imediat Și numai luând forma primei imagini, trecând prin ordinea ei, materia poate lua forma unei secunde etc "O singură imagine a ordinii absolute a materiei se desparte într-o serie nesfârșită de imagini, dintre care fiecare reprezintă o nouă ordine a materiei" "Fiecare membru următor al seriei este în mod necesar condiționat de creația anterioară și de ordonarea materiei până la prima imagine, direct adiacent acestei materii și nu implică creația anterioară " Astfel, obținem o serie continuă fără sfârșit de la un simplu produs al naturii la scopul ultim al ordinii absolute) în faptul că prototipul idealului, îmbrățișând deodată "într-o formă finită" și într-o "imagine unică" întreaga serie infinită, este aplicarea categoriei infinitului actual Duta anticipeaza, isi imagineaza infinitul propriu-zis al binelui)) ib ,) Asta e des Bew IX - :i) Asta nu înseamnă că prototipul infinit este reprezentat clar și distinct de fiecare conștiință Fichte amintește aici și că idealul este irațional, nu închis "sub formă de concept" (IX) Dar oricât de obscur, cețos și chiar eronat ar fi fost prototipul idealului, totuși conștiința morală vrea să anticipeze în tot infinitul binelui privirea conștientă aruncată în infinit; trebuie făcut sub specie aeternitatis Nu este greu de observat că în conceptul de prototip și de o serie de imagini este asumată și cuprinsă categoria relației, categoria scopurilor și mijloacelor De fapt, relația (relația) prototipului cu o serie de imagini intermediare este relația dintre scop și mijloc Prototipul casei este scopul pentru arhitect, căruia imaginația lui trebuie să-i găsească o întreagă gamă de mijloace Conștiința ține în fața ei o serie nesfârșită de imagini ale scopurilor și mijloacelor Totuși, categoria de subiect adaugă ceva nou categoriei de relație Relația dintre scopuri și mijloace poate fi pe față și dincolo de orice conștiință și înaintea oricărei conștiințe, ca de exemplu în produsul organic oportun al naturii Dar oportunitatea naturii trebuie să difere cumva de o altă oportunitate, mai mare, a libertății Dacă relația dintre scop și mijloace rămâne aceeași în ambele cazuri, atunci trebuie să existe o diferență calitativă Constă în faptul că scopurile și mijloacele morale (sau în general culturale) sunt ale noastre obiectivele noastre alese, create de imaginația noastră creatoare, trăind în mintea noastră sub formă de prototipuri Dacă acțiunea este întruchiparea acestor prototipuri și obiective în realitatea obiectivă, atunci aceasta din urmă va purta, fără îndoială, amprenta realității noastre, creată de noi și dorită de noi Acesta este tocmai ceea ce deosebește realitatea culturii de realitatea naturii Ordinea nouă, supranaturală a diverselor, pentru a spune Fichte, diferă de produsele naturii prin faptul că ea decurge din ego și, prin urmare,

poartă pecetea spiritualității Spiritul se recunoaște pe sine în creațiile sale Regularitatea acestei creativităţi şi creaţii nu este o regularitate exterioară străină de spirit (heteronomie), ci, dimpotrivă, o ordine aleasă, acceptată, aprobată de el (autonomie)) În acest sens, Kant a înțeles și autonomia ca atare ordine care poate fi dorită ca universală și necesară) Sistem d Sitt XI - Chiar și în Știința Educației din , Fichte a definit această diferență calitativă ca consistență sau inconsecvență cu cerința Iului pur) Sistem d Sitt IV , * Biblioteca ''Runiverse'' - - Dar nu numai în acest sens, categoria subiectului să cedeze întreaga sferă a eticii: subiectul nu este doar o persoană activă, ci și acel principiu suprem de dragul căruia sunt întreprinse toate acțiunile, scopul lor final Ființa rațională nu este doar cauza eificiens, ci și cauza finalis a tărâmului libertății Ea creează tărâmul culturii, tărâmul libertății, pentru a fi el însuși liber; în cele din urmă se creează pe sine: libertatea este auto-creare x), dorința morală este autodeterminare, -) activitatea etică este crearea subiectului, a sinelui sau "activitate care se întoarce în sine") Dacă activitatea unei persoane este îndreptată spre lumea exterioară, spre natură, așa cum este cazul în domeniul tehnologiei și economiei, atunci totuși, în final, "se întoarce la sine , pentru că are în vedere această persoană ea însăși, ființa rațională însăși, ca final scopul pentru care există și este creată toată această cultură materială) Lumea lucrurilor este lumea mijloacelor și numai mijloace pentru un individ liber; Niciodată un lucru nu ar trebui să aibă dreptul să devină scopul final al unei persoane, niciodată o persoană nu trebuie să devină un sclav al lucrurilor Numai persoana însuși are dreptul de a fi scopul ultim, doar persoana este scopul în sine Este conștient și gândește la raționalitatea și libertatea sa ca scop ultim, de aceea își ține acest scop înaintea sa, ca prototip, ca ideal al unei ființe raționale, idealul regatului minciunii, ca scop în sine Scopul în sine nu poate fi, desigur, personalitatea empirică, umanitatea empirică, omul așa cum îl cunoaștem; etica idealistă nu permite o asemenea interpretare în spiritul pozitivismului și utilitarismului /) Kant definește scopul final în astfel de expresii: "die Meuschheit ", die vernünftige Natur", "das Ver-nünftige Wesen"; umanitatea înseamnă aici ideea de umanitate, г) ib IV) Asta e cel Белл Л IX -) A doua introducere I Sci L - sr -) sistem obiceiul IV) Omul nu este un scop pentru sine, ci un mijloc de implementare a legii morale, spune Fichte În lumea empirică, el este într-adevăr o valoare absolută, un scop în sine, dar numai pentru că este "un mijloc de a realiza mintea*, aceasta este "demnitatea omului*, demnitatea persoanei" (Syst d Sitt IV -) ; nu că își închipuie că nu există nimic mai înalt decât omul, ci că înțelege că omul este un pas necesar către cel mai înalt Biblioteca ''Runiverse'' - - iar ideea, ca o sarcină nesfârșită, este invariabil sarcina unei alte umanități, niciodată înainte O "ființă rezonabilă" îmbrățișează nu numai un om, ci și un supraom, conține în sine toate potențialitățile infinite ale Logosului, căci până la urmă, Dumnezeu este conceput ca o ființă rațională Etica idealistă cere invariabil "dragoste pentru îndepărtat"*, cere anticiparea unui ideal îndepărtat, dragoste pentru prototipul x) Turnarea unei astfel de interpretări super-kantiene dezvăluie înțelepciunea profundă a celebrei formule a lui Kant; poate lua în sine impulsul idealist al lui Nipshe și totuși rămâne de neclintit; și este mai profund decât nietzscheismul, pentru că rezolvă antinomia dragostei pentru aproape și a iubirii pentru departe Într-adevăr, cine ar trebui să iubească ceea ce este departe, dacă nu pe mine și pe vecinii mei?

iar dragostea pentru ceea ce este departe, dragostea pentru un prototip, este ceva sacru în noi toți, acel lucru care este necondiționat demn de iubire Acesta este "die Menschheit sowohl in deiner Person, alș in der Person eines jeden Anderntt, despre care vorbește Kant *) Și numai de dragul ei, de dragul ideii de umanitate, de dragul prototipului divin, uneori aproape șters, aproape uitat în sufletul omului, trebuie să tratez pe toată lumea ca pe o valoare, ca pe un scop și nu numai ca mijloc În apropiere, trebuie să iubesc îndepărtatul, potențialul și prototipul îndepărtatului Astfel, personalitatea, conștiința, conștiința de sine este o astfel de categorie, o asemenea formă de a fi, care nu este epuizată de omul empiric și umanitatea cunoscută nouă; permite o creștere nesfârșită a puterii de la conștiința de sine umană până la limita altuia, necunoscută nouă conștiință de sine divină) Ambele sunt, totuși, conștiință de sine, eu Acesta este ceea ce îi dă lui Fichte dreptul de a folosi termenul d) Vezi Probleme ale idealismului M Articolul lui Frank: "Etica iubirii pentru îndepărtat"* Nici un filozof care lucrează în domeniul eticii nu poate evita acest articol minunat, care oferă cea mai profundă evaluare a eticii lui Nietzsche Meritul deosebit al autorului este faptul că a înțeles valoarea lui Nietzsche într-o epocă în care o atitudine negativă față de acesta din urmă era considerată adevărata dovadă a idealismului etic Dar și acum și mulți ani își va păstra toată semnificația, ca o piatră pentru construirea unei etici idealiste) Kant Grundlegung zur Metaph der Sitt A ei v Kirchmann S -) Este ridicol să crezi că dezvoltarea se oprește la conștiința umană, ca la ultima verigă Biblioteca ''Runiverse'' - - Eu și conștiința umană finită ή la ideea unui subiect infinit Aceasta nu este o confuzie, ci un gând profund Trebuie doar să adăugăm că Absolutul este identic cu conștiința de sine, care nu constituie decât o etapă specială a ființei Nu este mai puțin decât conștiința, dar poate fi ceva infinit mai mare decât conștiința, poate fi supraconștiință Iar această categorie etică a subiectului moral, a chipului, nu respinge nicidecum conceptul de om natural, ci, dimpotrivă, îl presupune pe acesta din urmă, îl absoarbe în sine Aici se repetă același lucru care s-a notat în fiecare categorie de etică Личность, говорить Фихте, есть съ одной стороны природное цѣлое (Natnrganges), а съ друнгой слонгоя пы разумности, начало дѣйствія, выходящаго за предѣлы природы и вмѣстѣ съ тѣмъ проиъ произавого твіе на природу (Handeln, das in die Natur zurückgreift) Въ этихъ În cuvinte, legătura inseparabilă a naturii cu conștiința de sine morală este cel mai clar exprimată Tărâmul indivizilor liberi nu necesită distrugerea naturii, renunțarea la natură, înseamnă doar transformarea "dezvoltării inconștiente a naturii* în forma unui "concept clar conștient prin intermediul omului*" *) / O personalitate morală este formată dintr-un corp și un suflet, conștiința de sine etică necesită alte ^); iar trupul nu este o nevoie tristă, așa cum crede idealismul renunțat, nu o temniță a sufletului, ci un templu al spiritului Subiectul constituie astfel categoria centrală a eticii O elucidare exactă a compoziției și aplicării acestei categorii necesită formularea și rezolvarea unei singure probleme; cu care am întâlnit în mod constant, dar care nu a fost încă făcut obiectul unei considerații speciale Înțelegem problema deducției societății, care l-a interesat constant pe Fichte Înțelegeți sensul d) Înțelept II Mai târziu, Fichte a încercat să sublinieze și mai puternic ideea că libertatea se realizează în natură și prin natură: "die Natur kehrt durch die Ichfbrm in sich selbst zuriick" Când acționez, natura acționează, ea se întoarce doar în sine Asta e deș Bew IX) Sistem der Sitt J XI) Dovada

acestei propoziții este tema "deducției corpului" a lui Fichte Biblioteca ''Runiverse'' - - iar semnificaţia acestei deducţii nu este atât de uşoară Ea este întunecată mai ales de acea scolastică pedantă şi apriorism dogmatic rău, de care suferă mai ales lucrările primei perioade Subiectul etic nu este un eu singuratic, ci o multitudine de eu, o multitudine de subiecti, o societate de persoane Aceasta este tema acestei deduceri Faptul existenței multor indivizi care acționează, faptul societății, care este cunoscut tuturor din experiență, trebuie dedus a priori din primul principiu, din sine Acest prim principiu este unitatea pură, un subiect, o conștiință; iar acum întrebarea este, cum decurge mulțimea Eu din cel Eu? Fichte crede că printr-o serie de trucuri dialectice se poate deduce din cel I nu numai "Luft und Wasser a priori" , ci și o mulțime de oameni - a priori! O astfel de formulare a întrebării a stârnit veselia contemporanilor săi, iar Fichte însuși a fost de vină pentru aceasta El a concentrat în această deducție toate erorile sistemului său: fals apriorism, fals idealism, înlocuirea diferitelor sensuri ale subiectului Este de mirare că a ieșit confuză și neconvingătoare? Prezentarea căii dialectice a acestei deducții, pe care Fichte a schimbat-o constant, rămânând nemulțumit de ea, deci nu are sens și nu clarifică deloc problema x) Este necesar să abordăm întrebarea din punctul de vedere al celei mai largi și moderne înțelegeri a sistemului lui Fichte, este necesar să lăsăm deoparte toate curentele eronate ale acestui sistem pentru a clarifica gândirea profundă din spatele lor Fichte însuși a încercat în ultima perioadă a filozofiei sale să respingă înțelegerea obișnuită naiv-dogmatică a "deducției societății" : ea nu vrea deloc să dovedească existența multor eu-uri, sau să satisfacă curiozitatea cu "deducerea societății" dialectica" , așa cum se crede de obicei; nu, sarcina ei este să "înțeleagă lumea indivizilor", "să afle care este semnificația și sensul acestei împărțiri , deoarece "are un sens ascuns * *) Deducerea societăţii la Fichte, în ciuda diversității exterioare a formelor sale în diverse lucrări, se exprimă în d) Vezi de ex reproducerea conștiincioasă a tuturor variațiilor "deducției societății" din Lovve, Die Philosophie Fichteș Stutt S - , și o generalizare popularizantă a ideii principale a acestei deducții în Xavier Léon, la philosophie de Fichte Paris, pp - Ambele nu fac nimic pentru a-i elucida sensul ascuns) Asta e des Bew IX - Biblioteca ''Runiverse'' - - esență tot timpul același gând și se dovedește în același mod: nu există "eu" fără el, L) nu există conștiință de sine fără a accepta existența unei alte ființe raționale, nu există ființă rațională finită fără interacțiune cu alții ca el) Conștiința de sine este o comparație și o opoziție specială a conștiinței mele și nu a conștiinței mele Este imposibil să spui: "Eu sunt eu însumi", fără a te opune la aceasta: "Nu sunt eu însumi"; mai mult decât atât, nu voi fi eu, nu un lucru, ci o altă conștiință ("tu") Dacă nu eu rămâne doar un obiect, atunci vom obține doar conștiința, și nu conștiința de sine Avem aici, deci , o diviziune specială (opoziție), un produs care este conștiința de sine, personalitatea, o ființă rațională finită, un individ Un individ este posibil în general numai într-un sistem de indivizi, în raport cu alți indivizi) Dacă există oameni, atunci trebuie să fie mulți * Aceasta nu este o părere construită pe experiență, ci "un adevăr dedus strict din conceptul de om" "Determinând complet acest ultim, trebuie neapărat să trecem de la a gândi unul * la a-l accepta pe celălalt, pentru a-l explica pe primul" б) Aparent, aici se exprimă un adevăr incontestabil: o ființă rațională finită este posibilă doar printre altele ca el Lejeritatea, individul,

presupune în mod necesar o pluralitate de indivizi La urma urmei, individul (indivizibilul) este limita diviziunii și, prin urmare, presupune fragmentarea, diviziunea x) "Kein Ich ohne Du"; Jacobi subliniază că el a prezentat pentru prima dată această propunere în scrisorile sale despre Spinoza ( ) Vezi Werke IL) Sistem der Sitt IV G) Grund, des Naturr Sh , urm) Un individ este o ființă rațională dintre multe Ib II "Determinat în opoziţie cu o altă fiinţă raţională" PG Individualitatea este un concept corelativ (Wechselbegrifi), niciodată numai individualitatea mea, ci întotdeauna a mea şi a ta IP Individul este opoziţia sferelor libertăţii III Individ, persoană, caracter individual înseamnă o sferă specială de libertate, în domeniul căreia doar el și nimeni altcineva alege III Individul este diferență și opoziție I]I Compare Syst der Sitt - IV) Grandi, des Naturr Sh Cp Syst der Sitt - A face din activitatea liberă un obiect de reflecție înseamnă a-i opune unei alte activități libere care o limitează ' Biblioteca ''Runiverse'' - - împărțirea spiritului într-o mulțime de spirite, așa cum atomul exprimă fragmentarea materiei într-o mulțime de ultime elemente Și totuși toată această deducție lasă un sentiment de nemulțumire Rezultă din faptul că nu avem aici decât o certitudine analitică, adevărul care spune că A = A Individul există, desigur, într-un sistem de indivizi, la fel cum atomul există într-un sistem de atomi, dar aceasta este o simplă analiză a conceptului Nu, sunt fără tine! Acest lucru este indiscutabil, dar numai dacă vorbim aici despre un astfel de eu, care este luat în opoziție cu tine și el, dacă vorbim despre conștiința de sine, ca despre conștiința mea de sine spre deosebire de nu a mea Dar numai în acest sens se poate vorbi despre subiect, oh eu? Știința științei a indicat clar că eul său, ca principiu al deducției, nu este o persoană, nu este un individ) Și dintr-un astfel de subiect supraindividual trebuie să se desprindă a priori un subiect individual, din "conștiință în general" trebuie să se desprindă conștiința de sine În prima perioadă a filozofiei sale, Fichte face o promisiune că va face acest lucru, dar nu o poate îndeplini nicăieri "Deducția" lui dă fie doar judecăți analitice, fie o înlocuire a diferitelor sensuri ale lui I (quaternio terminorum) în interacțiune cu nu eu), de ce este necesar să trecem la un eu complet diferit, la unul care stă în interacțiune nu cu lucrurile, ci cu alte sine? este adevărat că atunci nu vom obține un individ, conștiința de sine, interacțiunea indivizilor, dar aceasta din urmă, într-adevăr, constituie problema: de ce să iau forma unui individ?) Pentru a gândi lumea empirică, este suficientă un singur subiect] trecerea într-un domeniu complet diferit, în domeniul eticii, Fichte a subliniat în mod repetat acest);) Vezi în special Zweite Einleit -) Interacțiunea a constat în faptul că nu eu am împiedicat activitatea lui (gegenstand, als Widerstand; Anstoss), ci am depășit acest obstacol) Așa este formulată problema în Syst der Sitt i IV i) Vezi de ex Syst der Sitt XI - Biblioteca "Runiverse" - - un singur subiect nu poate fi dedus dintr-o pluralitate de "eu"; un singur subiect exprimă doar unitatea conștiinței, unitatea experienței, unitatea științei Este necesar să trecem la alte categorii, iar acestea nu pot fi în niciun caz deduse din "categoria teoretică a unui singur subiect Astfel deducerea promisă este imposibilă; și asta pentru că și-a propus o sarcină imposibilă: este imposibil să derivăm întregul sistem de experiență dintr-un singur principiu, iar eu, subiectul, nu pot fi cea mai înaltă unitate atotcuprinzătoare Aceste două premise, pe care se bazează raționalismul dogmatic și idealismul subiectiv, trebuie respinse și, într-adevăr, sunt respinse de însuși Fichte în al doilea sistem al său Care este

semnificația deducerii societății acum în acest sistem nou reconstruit? Care este "sensul său ascuns" ? Mintea, ca sistem universal, ia locul eu; "a deduce" nu mai înseamnă a deduce din sine, ci a indica locul conceptului dat în sistemul rațiunii, în sistemul categoriilor (vezi mai sus, p și urm) Categoria unei persoane, un individ ar trebui inclusă în sistemul universal de categorii Ca orice altă categorie, ea exprimă o opoziție specială (Úurch); nu va fi o opoziție între una și alta particule de materie (atomi), nici o opoziție a unei ființe conștiente și inconștiente; vom avea aici opoziţia eu şi tu, a unei persoane şi a celeilalte, iar dacă există opoziţie, atunci există şi o comparaţie, un sistem, o unitate a diversului Sistemul indivizilor (sau "sistemul multor eu", "wishn colectivunr ", sistemul ființelor raționale) este, după cum spune Fichte, una dintre diviziunile lumii obiective (mergând la infinit) și este "forma principală" a ființei existente" (Grundform des Daseyns), cu alte cuvinte, o categorie specială de ființe) Ne întâlnim aici cu cel mai bogat și mai complex sistem de ființă, care presupune existența altor sisteme, mai simple, care sunt condiția posibilității sale Această categorie conține multe alte categorii simple, alte diviziuni mai elementare Sub el, ca condiții ale posibilității sale, se află categoriile naturii, x) Anw zoom sel Leben V sisteme de forțe naturale; ea însăși constituie tărâmul libertății, comunitatea persoanelor libere, spiritelor libere); și, în cele din urmă, deasupra lui se ridică Absolutul de neînțeles, de care se află cel mai aproape sistemul etic al spiritelor libere (vezi mai sus, p) Deducția societății trebuie să dezvăluie componența logică a sistemului inteligenței, relația acestuia cu alte categorii de etică și cu toate categoriile tuturor ființelor în general Iată ce înseamnă a dezvălui "sensul ascuns*" al sistemului inteligenței, a înțelege locul și rolul său în atot-unul Nu trebuie doar să ne gândim, împreună cu raționalismul dogmatic, că sensul său poate fi dezvăluit în întregime într-un sistem filozofic;nu, iar în această cunoaștere, ignoranța este inevitabil prezentă e), și se evidențiază cel mai clar în raport cu posibilele niveluri și sisteme superioare, în raport cu Absolutul Sistemul inteligenței este, ca oricare altul (de exemplu, un sistem de atomi), interacțiunea elementelor opuse și juxtapuse Dar interacțiunea dintre mine și tine este ceva cu totul special La urma urmei, fiecare dintre acești actori este un subiect liber, acționând în funcție de scopuri și având capacitatea de a alege *) Prin urmare, relația dintre ele este o interacțiune liberă (^), și diferă de interacțiunea care există în domeniul naturii (de exemplu, de interacțiunea atomilor) în toate categoriile principale de libertate Deci, în primul rând, relația subiecților este o relație teleologică, nu cauzală Fiecare acţionează asupra celuilalt, cu un anumit scop în minte, pentru a produce o anumită acţiune din partea lui; şi nu se produce în nici un caz cu necesitatea forţată cu care efectul decurge din cauză Aici nu există constrângere (necessiren), ci o invitație la autodeterminare liberă, Aufforderung b) Cu această expresie, Fichte dorește să surprindă toate trăsăturile relației dintre persoane: și aici este legătura inseparabilă dintre acțiune și reacție (Wirkung und Gegenwirkung), care alcătuiesc "partes integ-) Asta e des Bew IX Õ Wiss II) Fichte însuși a recunoscut o oarecare iraționalitate în deducția societății: doar celălalt eu (tu) poate fi dedus a priori, dar nu și mulțimea lui (el, ei) Vezi sistem der Sitt IV) Acest lucru este stabilit de categoriile anterioare de etică) Grandi, des Nature III) ib II - rantes ale unui întreg cunoscut, "dar contracararea,

sau mai degrabă, acțiunea inversă (Gegenwirkung) nu va mai fi un obstacol stagnant pentru un lucru (Gegenstand, ais Widerstand) o piatră de poticnire (An-stoss) pe care o întâlnește activitatea inteligentă, va fi o întâlnire cu o altă ființă inteligentă care ne afectează *) Influența sa provoacă în noi conștiința datoriei în raport cu ea, ne invită să îndeplinim anumite acțiuni O invitație (Aufforderung) este o chemare la autodeterminare, iar o ființă rațională o poate urma, sau nu, se poate determina ea însăși la aceștia, Sau alte acțiuni) Condiționarea reciprocă a acțiunilor nu este în niciun caz distrugerea libertății, ci dimpotrivă, este o chemare la libertate Puteți chema pe altul la acțiune doar făcând apel la sinele lui, la conștiința lui de sine} pentru aceasta trebuie să-i chemați în minte ideea unui scop, un prototip al unei acțiuni și apoi așteptați ca el să se determine singur la acţiune Prin urmare, aici este concepută comunicarea inteligenței, comunicarea prin intermediul conceptelor ("Wech-selwirkung durch Begriffe and nach Begriffen , Geben und Empfangen von Èrkenntnissen")) Cred în libertate și raționalitate, capacitatea să-mi înțeleg chemarea (Aufforderung); nu acționez doar asupra lui (Handlung), îl tratez (Behandlung) ca pe o persoană, iar interacțiunea persoanelor se bazează pe principiul strictei reciprocități: numai de aceea fac cu acest individ ca și cu o persoană (behandele es als ein freies, als ein vernünftiges Wesen), că el, la rândul său, mă tratează la fel nu un individ zoologic, nu o natură elementară? Îl recunosc ca o ființă rațională, așa cum el mă recunoaște ca atare, dar această recunoaștere reciprocă nu poate fi exprimată decât în acțiune: "Ceea ce gândesc eu, celălalt nu poate ști"; Despre ib PI) Schelling descrie această întâlnire după cum urmează: "Acolo unde forța mea morală întâlnește opoziție, există deja nu numai natura De frică mă opresc Aici este umanitatea sunete spre mine; Nu îndrăznesc să continui " Fichte citează aceste cuvinte Vezi sistem der Sitt f IV Acolo unde întâlnesc o altă ființă liberă, nu numai că nu pot, dar nu trebuie să înfăptuiesc anumite fapte Ib IV) ib IV Grundl des Naturr III -) ib III Biblioteca ''Runiverse'' - - "Dacă îl recunosc pe celălalt ca fiind o ființă rațională, asta înseamnă că îl tratez ca atare - pentru că numai acțiunea este o recunoaștere atât de valabilă universal* x) Singurul motiv pentru care îi spun "tu" este că el îmi spune și "tu" și mie, iar un cuvânt rezonabil adresat unei persoane este deja o acțiune, o interacțiune a inteligenței, tratarea unui individ ca și a unei persoane, și nu ca cu un lucru - Se creează, astfel, o comunicare a persoanelor (Gemeinschaft), un fel de rețea țesută din acțiuni, un sistem de inteligență, diferit și conectat între ele, un fel de unitate a contrariilor (Vereinigung Entgegengesetzter în Eins) *) A "deduce" societate înseamnă a arăta "geneza" societății, a dezvălui cu ajutorul ce opoziții (categorii de rațiune) se creează acest sistem Am încercat să arătăm cum, cu o asemenea înțelegere, acel bogat, dar confuz și materialul obscur al gândurilor lui Fichte prinde viață și primește un sens profund , care până acum a rămas complet neînțeles, neapreciat, nefolosit) Dacă acum, după tot ce s-a spus, ne punem din nou aceeași întrebare: de ce sistemul intelectualității, și nu singurul subiect solitar, va fi principala categorie constitutivă a eticii, de ce comunitatea indivizilor se ridică deasupra naturii și influențează it,) și nu o conștiință solitară, atunci răspunsul este că se va dovedi așa Ca să gândesc natura, lumea lucrurilor și să acționez asupra ei, îmi este suficient doar mie; vom avea în faţa noastră un sistem de interacţiune între eu şi x) ib IP - Fichte italic) ib Sh) Singurul filozof care a înțeles sensul sistemului Eu-Tu ca categorie

fundamentală a eticii, care a recunoscut că "der Andere" este un a priori special, este Hermann Cohen În acest sens, el a luat tot ce este mai bun din "deducerea societății" a lui Fichte și a introdus etica în sistemul său Vezi Hermann Cohen Ethik des reinen Willens Berlin S - Aceasta din urmă, nu mai puțin, diferă profund de etica lui Fichte în multe puncte esențiale Cohen are o atitudine negativă față de tot ceea ce este mistic, misterios, el este continuatorul raționalismului iluminismului; de unde o înțelegere diferită a ideii lui Dumnezeu În plus, dreptul și statul domină decisiv pentru el în întreaga sferă a eticii, ceea ce îl apropie mai mult de Hegel decât de Fichte Și, în sfârșit, nu are acea evaluare a individualității, pe care o întâlnim cu Fichte în ultima perioadă) Vezi de ex Syst der Sitt XI - Biblioteca ''Runiverse'' - - nu eu, acest sistem este posibil și chiar necesar, căci este doar materie, doar un element pentru construirea unui sistem mai înalt, infinit mai bogat și mai complex de persoane care interacționează; acesta din urmă este creat din aceste sisteme inferioare, ca o formă din materie: este imposibil să se creeze o interacțiune a persoanelor, "dacă nu există persoane care acționează (și fiecare persoană care acționează este un sistem de interacțiune între mine și nu eu) După ce parcurgem pașii creșterii ființei către microcosmos, ca sistem complex special, mai facem un pas și ne ridicăm la sistemul microcosmosului, la macrocosmosul creat din ele Aceasta este deducția societății Germenul unei asemenea deducții îl găsim la Leibniz O monada solitara este ceva infinit mai simplu și mai sărac în comparație cu sistemul monadelor, deși, cu toate acestea, ea însăși este "o lume întreagă plină de infinit ** și "în propria ei zonă, parcă, o mică zeitate capabilă să cunoască sistemul universului și făcând încercări creative Dar ce bogăție, ce infinitate puternică de ființă ne arată comunicarea monadelor, Aceste oglinzi vii, privindu-se una în alta și reflectându-se reciproc într-o reciprocitate infinită! "Totalitatea tuturor spiritelor", spune Leibniz, "ar trebui să constituie cetatea* lui Dumnezeu"; el este "lumea morală din lumea naturală și reprezintă cea mai sublimă și mai divină dintre faptele lui Dumnezeu" Graalul suprem, prototipul, idealul, care constituie necunoscutul căutat al eticii filozofice, a fost definit de noi în ceea ce privește conținutul său calitativ ca subiect, ca conștiință de sine ideală Acum doar acest conținut este dezvăluit în întregime Nu un subiect singuratic, inseparabil singur, etern identic este un ideal, ci un sistem de subiecte; nu singurul duh domnitor, ci împărăția multor spirite Aici etica primește un criteriu pentru a distinge binele de rău, suficient de profund și de puternic Morala datoriei este, fără îndoială, formală, căci datoria exprimă doar forma modală a ființei morale; definiția în categoriile de relație (scop propriu și mijloace proprii) rămâne insuficientă și doar aici este calitatea x) Leibnitz Monadologie §§ ? c Procesele Moscovei Psiho Tot Aceste cuvinte ale lui Leibniz arată clar de ce Fichte îl ținea atât de mult Biblioteca ''Runiverse'' - - conținut relevant: aflăm ce fel de grătar trebuie efectuat și prin ce mijloace Comunitatea tuturor ființelor raționale, în ansamblu, va fi scopul final; este "obiectul legii morale*, expresia "eului pur", sau "rațiunea în general"; "adevărata virtute constă în activitate pentru comunitate" d) Acea "ordine spirituală, scop spiritual" special, care până acum a fost definit doar negativ, ca "nu o componentă a scopului natural" (kein Naturzweck), poate fi acum clar a indicat: aceasta este o comunitate multe eu, sau spirite și unitatea ei Singurul criteriu care determină în mod clar exaltarea morală a individului va fi, în cuvintele lui Fichte, "starea în care acesta se

arată ca membru al comunității, membru al întregului, ca parte integrantă a acesteia din urmă " Abia acum, conchide Fichte, avem ocazia să discernem conținutul material al legii morale care a rămas necunoscută Toate acțiunile și faptele (Handeln und Wirken) ar trebui să aibă scopul de a crea unitatea comunității: atât activitatea științifică, străduința de a preda și de a învăța, dezvăluirea raționalității universal valabile, cât și activitatea tehnico-tehnică (praktische Fertig-keiten) și economică O singură comunitate de indivizi este cea mai înaltă și mai valoroasă dintre nivelurile de a fi cunoscute nouă, este imaginea Bild Gottes în lumea aparenței, în lumea existenței) Sistem acolo Stai IV -) Sistem der Sitt XL - cp Syst der Sitt IV În ultima perioadă a filozofiei sale, Fichte a încercat să dea deducției societății următoarea formă: principiul etic, idealul, "va fi unitate", dar idealul este ceva supra-real, ceva nou, nu mincinos în realitate, dar creată numai din ea, se opune realității, ca un stvo -la mulți Un singur eu etic, care nu este dat imediat cu realitatea, nu poate fi format decât din mai multe sine; prin urmare realitatea este o multitudine de "eu" Vezi Thats des Bew IX - - Cp Rechtseehre X - Ueber das Wesen des Gelehrten VI Această idee este însă nefericită Multiplicitatea indivizilor este interpretată aici ca o tristă necesitate a naturii, ca o dezintegrare, constrângere și încălcare a adevăratei unități a vieții (ib), ca opusul unei unități ideale Dar atunci idealul cere anihilarea diversității, se transformă în uniformitate absolută, în identitate analitică, se micșorează într-un punct Aici se exprimă tendinţa antiindividualistă, care în Fichte la sfârşitul lui Biblioteca "'Runivers" - - Ideea este că stabilește un criteriu obiectiv al bunătății, suficient de larg și cuprinzător: "sistemul armoniei absolute" va fi principiul său, adică sistemul celei mai diferențiate și mai integrate ființe, sistemul celei mai mari unități a cel mai opus, cel mai divers; și "sistemul inteligenței pe care îl prețuiește atât de mult doar pentru că vede în el cel mai complex și mai bogat sistem d) Dovada acesteia din urmă este întregul punct al "deducției societății" * *ac- Fichte a înțeles corect și a subliniat că deducția societății este deducția individului, căci individul este una dintre multe Dar deducția nu se epuizează prin aceasta: nu trebuie dedus doar individul, ci și ceva mai complex, mai important și anume, individualitatea Individul este unul dintre multe asemenea, este o instanță a unui gen, în măsura în care poate fi înlocuită cu orice altă instanță (exemplu) a aceluiași gen; dimpotrivă, individualitatea exprimă ceva deosebit, special, de neînlocuit} și dacă individul este unul în gen, atunci individualitatea, așa cum se spune de obicei, este singura din genul său Și astfel, deducția societății va fi finalizată numai atunci când "sistemul inteligenței" va fi interpretat ca un sistem de indivizi, ca un sistem de spirite individuale, când se va demonstra că doar un astfel de sistem reprezintă unitatea celor mai divizați și împreună cu ea cea mai concrestră, cea mai particulară varietate Fichte nu a ajuns imediat la un asemenea rezultat În dezvoltarea sa, a trecut prin alte interpretări greșite ale acelei unități diverse care constituie principiul suprem al eticii El a pornit, urmând lui Kant, de la o înțelegere a acestei unități în sensul unei regularități etice uniforme, aceeași pentru toți, recunoscând toate caracteristicile individuale ca abateri, ca încălcări ale legii sau, în cel mai bun caz, ca ceva accidental, indiferent din punct de vedere moral dar este depăşită de recunoaşterea deplină a valorii individului Adevărata deducție a societății trebuie să arate că idealul însuși este unitatea diversității, sistemul și nu

unitatea moartă a punctului !) Mier Wiss U -
- Noah Aici se afirmă doar unitatea generică, necesitând uniformitate în respectarea legii *) Fichte, împreună cu Kant, stă aici din punctul de vedere al atomismului abstract al filozofiei iluminismului: oamenii, în ceea ce este valoros, cu adevărat umani în ei, sunt la fel de asemănători între ei ca atomii *) Dar în antiindividualismul său, Fichte merge poate chiar mai departe decât Kant: el nu se mulțumește să unească indivizii în respectarea uniformă a legii, el vrea să-i contopească într-un singur eu, într-o singură voință, într-o singură viață, în pe care fiecare individualitate trebuie să le dizolve complet; vrea să distrugă complet împărțirea celui I în mai mulți indivizi, să le comprima și să le tragă pe toate într-un singur centru, într-un singur punct Se pare că Lask numește această idee "eleatism monist" Fichte își exprimă antiindividualismul extrem de viu Numai mintea universală este eternă, spune el, individualitatea trebuie să se stingă neîncetat, "să se piardă din ce în ce mai mult în forma universală a rațiunii*, "să dispară în legile universale*; "începutul și sfârșitul și întreaga esență* a sistemului său filozofic cer ca "individualitatea să fie teoretic uitată, practic negata* &) Individul este doar ignobilul și urâtul În final, este inexistență: în esență, nu există indivizi) Cu cât este mai puternic patosul universalității abstracte în Fichte, cu atât mai strălucitor este antiindividualismul său, cu atât mai profundă este depășirea radicală a acestui punct de vedere de către el însuși În problema individualității, filosofia lui Fichte este, parcă, un Janus cu două fețe Una dintre fețele ei d) "Gleichfõrmigkeit des Handelns" Syst der Sitt IV) cm Lask Fichtes Idealismus etz Ss - Aici Lask caracterizează extrem de potrivit punctul de vedere al lui Kant: "Umanitatea înseamnă pentru el nu raportul concret al oamenilor, ci valoarea abstractă a omului" Oamenii lui Kant nu sunt "Glieder, sondern Reprcisentanten der Menscbheitu Mtí ne întâlnim cu el: "nicht Eingliederung in eine Totalität, sondern Subsump-tion untel einen Allgemeinbegriff" (Italic Laska) În literatura rusă, vezi P Novgorodtsev Criza conștiinței juridice moderne p) Zweite Einleit L -) Die Grundzuge des geg Zeit - VP) Sistem der Sitt XI se uită înapoi, în trecutul îndepărtat și aparține trecutului; celălalt este în viitor, în viitorul îndepărtat, atât de îndepărtat încât este viitorul și pentru timpul nostru Împreună cu romanticii și, fără îndoială, sub influența lor, Fichte a ghicit, experimentat și înțeles sensul individualității, a fost surprins de patosul originalului, de neînlocuit, singurul, genial Da, și era greu să nu simți valoarea lui individualitate într-o epocă în care o astfel de individualitate precum Kant, G uh, Schiller, Hegel, Schelling și în sfârșit Fichte însuși Particularitatea lui Fichte constă însă în faptul că el îmbină patosul individualității cu patosul universalității; el dovedeşte că individul, rupt de întreg, nu este decât o fiinţă abstractă, palidă, incompletă; individualitatea este cu atât mai bogată, mai complexă și completă, cu atât mai concretă, cu atât a crescut mai mult împreună și s-a împletit cu întregul Spiritul de contradicție, mândria singurătății de sine stătătoare dă doar o iluzie, originalitate Conceptul de infinit actual, categoria de universalitate (der Alllieit) servesc drept bază pentru această demonstrație strălucitoare, impecabilă din punct de vedere logic "Caracterul individului și acțiunile sale", spune Fichte, "este determinat de acțiunile vahya, "interacțiunea cu întreaga lume a libertății"; "Numai în această interacțiune este revelat acest sine particular al fiecăruia " Individualitatea este astfel "rezultatul relației mele cu suma

absolută a tuturor indivizilor" Numai într-un asemenea sistem universal de interacţiune indivizii se opun nu numai cantitativ, ci şi calitativ) Caracterul individual al fiecăruia este determinat de al lui x) Cp Schléienriactìer: "Eigenthumlichkeit des Einzehvesens", Schlegel: "Ge-nialitât", Novali# "heilige Eingentiimlichkeit" Vezi Lask op cit) Lask interpretează corect punctul de vedere al lui Fichte ca o soluție la antinomia dintre individualism și universalism El formulează soluția astfel: "VVerde eigenthümliches (nnersetzliches) G-lied eines Ganzen" Aceasta respinge universalitatea abstractă a lui Kant și, în același timp, individualismul "izolării autosuficiente"; aici se prefigurează calea universalismului concret în care intră apoi Hegel Vezi Lask op cit - Toate aceste gânduri sunt adevărate și "valoroase, dar ele lasă neatinsă întrebarea ce este întregul (universum) și prin ce categorii este creat Fără principiile sistemului și infinitul actual, acest lucru nu poate fi rezolvat) Înțelept ÎI - Í Biblioteca ''Runiverse'' - - loc în sistemul indivizilor; fiecare primeşte în întregul unic al vieţii divine un fel de participare, proprie numai lui şi nici unui alt individ) Astfel, individualitatea se dezvăluie numai în opoziție și în comparație cu toate revărsările în sistemul "corelației universale * d) Dar sistemul tuturor este un întreg infinit, sau infinit real, doar el are puterea de a construi individualitatea Nu categoria multitudinii (infinitul potențial) creează individualitatea, ci doar categoria universalității Beatrice nu era una dintre multele pentru Dante; ea era pentru el una dintre toți și, prin urmare, dragostea lui era dragoste pentru individualitate, iubire veșnică Unicitatea și de neînlocuit există doar sub specie aeternitatís Este necesar să aruncăm o privire asupra întregii infinitate a universului pentru a recunoaște o ființă dată, sau un moment dat, ca fiind singurul, de neînlocuit de oricare dintre toate celelalte Din acest punct de vedere, întreaga etică se schimbă Ea nu mai spune: fii ca toți ceilalți; ea spune: fii ca nimeni altul Fichte deschide calea unui nou zique concret care lasă în urmă etica lui Kant El nu se mai mulţumeşte cu doctrina datoriei (Pflichtenlehre), care nu dă decât o ηρα-vila generală, potrivită tuturor în mod egal^) Asemenea reguli, desigur, trebuie să existe, dar "moralitatea superioară" nu se oprește la ele; necesită individualizare: fiecare trebuie să-și găsească și să aleagă propriul său scop unic și unic, să fie ceea ce el și numai el poate și trebuie să fie) Fiecare individ există de dragul unui scop ultim, fiecare are în fața lui o anumită sferă de posibilități și, prin urmare, scopul ultim determină pentru fiecare tocmai aceasta, și nu o altă sarcină "Fiecare datorează numai ceea ce singur datorează și numai el poate*, iar dacă nu își îndeplinește sarcina, atunci în această societate nu se va împlini deloc "Apariția fiecărui individ este un decret special, definitiv) Anw zoom sel Lebon V) Cartea de expresii S N Trubetskoy, care a desemnat prin acest termen ceea ce numim "sistem *) Ueber das Wesen des Gelehrten VL) Vezi pagina de mai sus * Biblioteca "Runivers" - - legea morală, care se exprimă pe deplin numai prin decretele sale adresate întregului individ în mame ") Fiecare individualitate este, parcă, un "gând al Divinului" special) Aici cade toată severitatea moralei stoice a datoriei cu aprobarea ei rece a legii, executată contrar înclinaţiilor, cade valoroasă, că în el este singurul şi indispensabil lucru care constituie bobul sufletului său "Ar trebui să-și dorească doar ceea ce își dorește cu adevărat în ființa sa cea mai profundă", spre care se îndreaptă voința sa pură, eliberată de tot ce este străin, accidental, superficial " Dimpotrivă, a acționa contrar scopului cuiva este cea mai

mare nenorocire, pentru că "nu vom face niciodată de bunăvoie ceea ce în esența noastră nu ne putem dori" și nu va avea niciodată succes pe această cale, pentru că "firea noastră o refuză") Dar cum să determinăm numirea individuală a unei persoane? Fichte spune că el "nu poate fi dedus din niciun adevăr prin intermediul inferențelor", nu poate fi cunoscut de la alt individ, deoarece participarea particulară a fiecăruia la viața etică nu poate fi cunoscută de nimeni în afară de el însuși Fiecare "trebuie să o găsească direct) în sine " Aici nu se pot da reguli generale: "iiber dies, nur jedem in sich selbst aufgehen knowde, niclit im allgemeinen gesproclien werden kann") pasiunile, de îndată ce egoistul) Asta des Bew - P) Ueber das Wes des Gel VI) Anw zoom sei Leben V* Fichte a atins aici tragedia morală profundă, care constă în faptul că o persoană nu face ceea ce își dorește în esență, tragedie remarcată de Ovidiu: "λ ideo meliora, proboque, Deteriora seqiior") ib V Biblioteca ''Runiverse'' - - scopuri și voință de autoservire), În problema scopului individual, precum și în problema individualității în general, ne întâlnim cu iraționalul, intuitiv, iar Fichte notează acest element de neînlăturat de neînțeles în fiecare persoană concretă vie Trăsăturile individuale nu sunt derivabile a priori, inexplicabile; și nu numai trăsăturile care există la nivelurile inferioare ale ființei, trăsăturile omului empiric ca individ animal), ci, după cum am văzut, și acele proprietăți individuale particulare care se dezvăluie în domeniul libertății, în sistemul ființe raționale Individualitatea poate deveni destul de vizuală și destul de înțeleasă numai în sistemul actual-infinit al minții, dar - "lumea minții, ca întreg, este de fapt nemărginită, unitatea ei există, dar nu este percepută", individul niciodată pe deplin își percepe relațiile cu toată lumea și cu toate), el înțelege individualitatea proprie și a celorlalți doar parțial și își anticipează doar vag scopul, vocația Capacitatea de a dori singur este o mare artă Știe fiecare ce își dorește în esență? toată lumea înțelege care este sensul ascuns al existenței sale în univers, ce cuvânt, ce gând despre Creator întruchipează el?) Recunoașterea unui element irațional în fiecare individualitate, în fiecare alegere a unei vocații individuale, în cele din urmă în fiecare decizie concretă de a acționa, nu va fi, totuși, intuiționismul moral, care afirmă iraționalitatea eticii în general, recunoscând intuiția, sentimentul, !) Că demonul lui Socrate nu a dat reguli generale este evident din faptul că l-a sfătuit pe Socrate să nu se implice în treburile publice Ar putea crede că aici se dă o normă generală? Vezi Platon Scuze D, E, A) Zweite EinL etc I Syst der Sitt -IV) Înțelept IL Cf Leibniz Monadologie § "Monadele sunt limitate nu în subiect, ci în modul de cunoaştere a subiectului Toate se raportează vag la infinit, la Tot, dar sunt limitate și diferă unele de altele prin grade de distincție în percepții"; "altfel, orice monada ar fi o zeitate") Тема "Перъ-Гк нта" Ибсена Гете говоритъ: "Există saturații problematice care nu se potrivesc cu nicio situație în care se găsesc și pentru care niciuna nu este suficientă De aici rezultă conflictul extraordinar care consumă tremurul fără bucurie " (Ans Kunst'und Altertin) Biblioteca "Runivers" - - conștiința este singurul criteriu al binelui și al răului Fichte nu poate lua acest punct de vedere, deoarece ar fi o negare completă a eticii ca știință, o negare a posibilității unei doctrine a moralității (Sittenlehre)J) Viziunea lui este aceeași cu cea a lui Socrate: trebuie să cauți și să cercetezi până la capăt și numai acolo unde mintea tace, să asculți vocea demonului Cel mai profund raționalism ajunge la irațional doar prin pașii determinărilor raționale Definițiile raționale ale dreptului, și

chiar normele raționale ale moralității universale, nu epuizează toată bogăția vieții etice concrete; ele lasă intactă acea zonă intimă nedefinită în care intră pe bună dreptate creativitatea morală intuitivă, care este adevărata expresie a individualității Definițiile raționale nu sunt în niciun caz aruncate de treapta superioară a "moralei concrete, duc la ea" și sunt cuprinse în ea - acesta este principalul ideea corelării pașilor etici, dezvoltată în "Anweisung zum seligen Leben" Astfel, crearea tărâmului libertății prin intermediul categoriilor etice de bază, dintre care categoria subiectului era ultima, ne-a condus către tărâmul persoanelor, ca tărâm al indivizilor Superior principiul eticii, cel mai înalt criteriu va fi sistemul actual-infinit de interacțiune a indivizilor liber raționali; armonie, dar nu a trei coarde, cum credea Platon, ci a unei întregi infinitate de coarde, fiecare dintre ele individuală și de neînlocuit Ideea principală a eticii ultimei perioade în Fichte este afirmația că ridicarea la cele mai înalte, cele mai valoroase niveluri ale ființei, apropierea de bunătate, de Absolut, nu este în niciun caz o pierdere a individului) Uneori poate părea că Fichte cade în intuiționism moral Въ Syst der Sitt vorbește despre un sentiment de certitudine morală, de conștiință care "hotărăște în ultimă instanță și fără recurs" și nu greșește niciodată * (Vezi IV - Syst der Sitt XI) O astfel de idee este cu siguranță greșit: exterminarea popoarelor, plantarea credinței prin foc și sabie, a fost efectuată cu conștiința curată, Fichte însuși este nevoit să admită acest lucru Dar nu acesta este punctul de vedere principal al eticii sale El respinge în cele din urmă moralitatea a sentimentului și a credinței și spune că conținutul legii morale este determinat de gândire, judecățile de capacitate (Urtheilskraf't) Vezi Syst der Sitt IV Biblioteca "Runivers" - - post, ci dimpotrivă, adevărata sa achiziție La început, Fichte a crezut că există doar o individualitate senzual-empirică a omului natural (de exemplu, trăsături ale corpului), indiferent din punct de vedere moral, "accidental", sau altfel o individualitate a arbitrarului fără lege, o individualitate malefic Abia acum a recunoscut individul sub specie aeternitatis, individul în idee "individualitate ideală" sau "originalitate" d)) "Ideea eternă se dezvăluie în fiecare individ separat prin care pătrunde în viață, fără greș într-o imagine nouă, nevăzută anterior: și aceasta este cu totul independentă de natura sensibilă, prin ea însăși și prin propria sa legislație Die Grundz desgeg Zeii VII Cp VI Meritul lui Lask va fi întotdeauna că a descoperit și apreciat problema individualității valoroase a lui Fichte (VVerlindividualitat) și a făcut distincția dintre universalitatea abstractă și cea concretă la baza întregii sale cărți (Lask op cit) Cu toate acestea, el (precum și Windelband și Rickert) nu a răspuns la întrebarea ce este valoarea care este criteriul său și ce este individualitatea La prima întrebare nu se poate răspunde decât prin extinderea sistemului de categorii etice; Cât despre cel de-al doilea, în primul rând a fost necesar să scăpăm de greșeala lui Rickert, de a identifica individul cu iraționalul (vezi p mai sus), iar Lask a făcut asta doar în ultimele sale lucrări (mai sus p dacă) Și aici avem problema individualității, desigur, nerezolvată; s-a dovedit doar că individualitatea este o valoare etică și că etica (libertatea) participă la crearea concretului, la individuare Individualitatea, însă, nu este epuizată de stadiul ființei etice, ea necesită o ascensiune la estetic Microcosmosul dezvăluie aici o nouă bogăție a ființei în categoriile estetice de comic și tragic, frumos și urât Aici apare tentația de a recunoaște individualitatea ca un concept în

întregime estetic Și totuși mai rămâne ceva inepuizabil în individ, ceea ce constituie sământa sa religioasă, mistică Biblioteca ''Runiverse'' Biblioteca •'Runivers*' A PATRA SEPARAT Drept și moralitate Biblioteca "Runivers" Biblioteca •'Runivers*' CAPITOLUL ÎNTÂI Deducerea legii și a statului Raportul persoanelor libere, ca raport juridic Relația juridică, delimitarea kyak a sferelor libertății externe Legea reglementează activitățile din lumea exterioară Relația juridică este posibilă numai între subiecți Subiect de drept și subiect de psiho-fizic Contractul ca condiție a raportului juridic Caracterul contractual al legii O lege pozitivă este ca un contract Teoria contractuală ca raționalism Contract de proprietate Garanţiile raporturilor juridice' Acord de protectie Deducerea puterii de stat Organizarea executării legii Puterea este ca voința generală Suveranitatea poporului Rousseau și Fichte Dreptul, ca negație pură, ca limită a libertății Problema legii naturale a lui Fichte Comunitatea ființelor raționale, sistemul inteligenței, constituie problema centrală a eticii Etica trebuie să dezvăluie toate definițiile de bază ale acestui sistem și să stabilească relația lui cu sistemul naturii Ea trebuie să stabilească condițiile pentru posibilitatea unui sistem de inteligență Acele categorii de bază și generale, care au fost stabilite până acum, nu sunt încă suficiente pentru construirea unei etici concrete vii Interacțiunea indivizilor liber-raționați rămâne încă un ideal abstract, nu se știe cum poate fi realizată Este necesar să vedem cum crește din pământ, cum învinge și supune forțele inerte ale pământului Mai plin și mai precis, ar trebui indicate condițiile posibilității sale Economia, dreptul și morala vor fi condițiile pentru întruchiparea concretă în lume a unei comunități de ființe libere Fichte, în primul rând, face din drept obiectul cercetării sale, ca primă și minimă condiție a posibilității liberei comunicări a persoanelor Întrebarea fundamentală a dreptului este: "cum este posibilă o comunitate de ființe libere, ca atare?" d) grundl des Naturr Sh Italic Fichte Biblioteca ''Runiverse'' - - Deducerea dreptului este dovada lui Fichte a propoziției că relația dintre mine și dumneavoastră descrisă mai sus (p și urm) este în primul rând un raport juridic Dacă etica propune cerința că "celălalt trebuie tratat ca o ființă liberă și nu ca un lucru" x), atunci aceasta înseamnă că ar trebui tratat ca subiect de drept Dar ce este un drept? Fichte consideră că răspunsul la această întrebare nu poate consta decât în analiza conceptului de raport juridic *) Bineînțeles că este o relație între eu și tine și, desigur, toate proprietățile acestei relații, ca interacțiuni ale ființelor liber raționale, trebuie păstrate în ea; și nu numai salvat, ci asigurat Interacțiunea etică a constat din imperative: fiecare trebuie să-l trateze pe celălalt ca pe o ființă liberă; acum trebuie dezvăluit conținutul acestor imperative: ce anume trebuie să facă și ce să nu facă pentru a-l trata pe celălalt ca pe o persoană, și nu ca pe un lucru Pentru a face acest lucru, fiecare trebuie în primul rând să-și limiteze libertatea pentru ca alături de ea să poată exista libertatea altei persoane; în plus, această restricţie necesită reciprocitate strictă: îmi îngrădesc libertatea numai pentru că şi numai în măsura în care cealaltă persoană îşi îngrădeşte) Dar de ce libertatea fiecăruia necesită limitare reciprocă, de ce nu li se poate acorda tuturor libertate nelimitată? Este necesar să aflăm ce fel de libertate se înțelege aici Primul și cel mai simplu sens al libertății este capacitatea de a influența lumea exterioară, lumea lucrurilor Nicio ființă liberă nu poate renunța la dreptul său necondiționat de a influența independent lumea exterioară, acesta este dreptul său

fundamental (Ürrecht)) Dacă ar exista un singur individ solitar, atunci ea ar avea dreptul la tot, la întreaga lume sensibilă, iar libertatea ei ar fi nelimitată, dar în societatea indivizilor, libertatea infinită a fiecăruia ar distruge libertatea tuturor celorlalți) Prin urmare, pentru posibilitatea unei existențe comune Ch ib III) Conține totul, întreaga știință a dreptului Vezi System der Rechts- lebre X *) GrundL des Naturr III -) ib III - Cp Rechtslehre X) GrundL des Naturr III Deoarece o persoană izolată este o ficțiune, deci "primul drept" (IJrrecht) este doar o ficțiune, ib Biblioteca ''Runiverse'' - - indivizii vovaniya, parcă, împart lumea între ei, ca o sferă de libertate) Acum este clar la ce fel de libertate și la ce "sferă a libertății"* se face referire Activitatea intenționată a ființelor raționale într-o singură lume sensibilă, ca sferă comună, este înțeleasă aici; activitatile lor* se pot ciocni si se pot contrazice, si numai aceasta contradictie de activitati este rezolvata prin legea) Fermierul va semăna pâinea, iar păstorul va începe să conducă turmele peste această pâine - o astfel de ciocnire a activităților ridică problema legii Protejează libertatea influenței externe asupra lumii, dar numai de o altă astfel de libertate; nu ajută fiecare individ să desfășoare o activitate oportună, ci doar îndepărtează piedica de la ceilalți -?) Astfel, legea delimitează doar sferele libertății externe ale persoanelor) Ea creează condiții exterioare pentru existența unei persoane în lumea sensibilă, deoarece acestea pot fi încălcate de puterea altor persoane libere existente în aceeași lume senzuală Prin urmare, nu există dreptul de a gândi sau de a voi Arena legii va fi lumea exterioară, tărâmul naturii, ca sferă comună a tuturor activităților ființelor raționale Acele mișcări ale sufletului, care nu s-au întruchipat deloc în mișcările materiei, care nu au schimbat nimic în lumea exterioară, se îndepărtează de forul legii u) Cu o astfel de construcție, legea este o relație între ființe raționale Nu există nicio relație juridică între o persoană și un lucru Dreptul la un lucru este dreptul de a-i exclude pe alții de la folosirea lucrului) Proprietatea va fi astfel un raport juridic între oameni în raport cu un lucru Legea reglementează interacțiunea reală în lumea exterioară și, prin urmare, presupune -) Rechlsìehre X Ó) Grundl des Naturi' v"b Sh Cf Merkel jur Encyklopädie Aufl S "Legii nu-i pasă ca câinele să nu fugă de proprietar, sau pentru ca calul să nu-și arunce stăpânul"; îl privesc numai încălcările terților) Grundl des Nature* III) ib Sh ili mier Rechtslehre- X m) Punctul de vedere al lui Fichte este opusul teoriei psihologice a dreptului: "Locația dreptului* nu este în niciun caz" în suflet, deși nu numai în trup Legea este o interacțiune organizată a varului, o formă de acțiuni externe Nu poate fi văzut sau înțeles ca orice altă formă sau categorie (de exemplu cauzalitate, forță, scop)) Gruidl des Naturr IH Biblioteca ''Runiverse'' - - ca subiecti ai acestei interactiuni de oameni vii care au forte fizice pentru a influenta lumea exterioara, care au un corp Subiectul de drept presupune posibilitatea unei manifestări exterioare a voinței în lumea sensibilă și, prin urmare, presupune și conține în mod necesar corpul ca condiție pentru posibilitatea acestor manifestări O persoană fizică, tbl în sens juridic și în general în sens etic, este volumul ~ tuturor acțiunilor libere posibile ale unei persoane, și nimic altceva "]) De aceea întâlnim "deducția corpului" în Fundamentele dreptului natural al lui Fichte; sensul ei constă în afirmaţia că corpul este un instrument al libertăţii, o condiţie a posibilităţii sale *) Subiectul dreptului este, desigur, ceva mai mult decât o persoană psihofiziologică, dar în niciun caz ceva divorțat de

aceasta din urmă Și aici idealismul concret afirmă că nivelul superior îl conține pe cel inferior Fichte spune: "O ființă liberă, ca fenomen, este identică cu corpul ei Acesta din urmă este reprezentantul eu-ului în lumea sensibilă, iar acolo unde atenția este atrasă doar asupra lumii sensibile, există eu însumi " În acest sens, spunem: "Nu am fost acolo, m-a văzut S-a născut, a murit etc ") Toate relațiile juridice ar lua o formă complet diferită dacă oamenii nu s-ar fi născut și nu s-ar fi murit și nu ar sta unul cu altul în contact extern, corporal Și este chiar posibil să existe o relație juridică între ființe corporale? Imaginea umană, spune Fichte, este criteriul asupra căruia ființelor din lumea sensibilă ar trebui să li se acorde drepturi Recunoașterea sfințeniei imaginii umane), inviolabilitatea corporală a persoanei, confirmă cel mai bine ideea că subiectul de drept conține corpul ca instrument al libertății Dacă legea presupune întotdeauna o interacțiune reală între v oameni, atunci este greșit să vorbim despre drepturile morților în raport cu cei vii) Fichte consideră că dreptul moștenirii ar trebui construit ca un sistem de relații juridice între oameni vii) ib Sh Italic Fichte) ib Sh - ib III *) ib III - th) ib III - ") ib III - ') Un testament, susţine Fichte, nu elimină principiul că un raport juridic este posibil - doar între persoane aflate în interacţiune Biblioteca ''Runiverse'' - - Raportul juridic dintre persoane, a cărui esență a fost dezvăluită și descrisă, rămâne totuși ceva accidental și instabil; nu au fost deduse toate condițiile posibilității sale și, prin urmare, nu există încă "raport juridic real - totul rămâne problematic"; de fapt, cum poate cineva să știe cât de mult își poate extinde sfera activității sale libere fără a capta sfera altcuiva Nimeni nu poate fi sigur că obiectele influenței sale vor rămâne subordonate scopurilor sale Această incertitudine trebuie eliminată; fiecare trebuie să știe ce sferă îi aparține și în ce condiții activitățile sale nu vor interfera cu activitățile altei persoane declaraţie de sfere de stăpânire "Unul să-i spună altuia: numai acesta trebuie să fie al meu să fie totul al tău şi invers" Așa are loc unirea a două voințe, Două activități Este necesar să se convină În ce condiții nu se contrazic activitățile, este necesar să se încheie un acord; numai aceşti subiecţi exprimă supunerea faţă de principiile drepturilor) Pentru posibilitatea raportului juridic este necesar un acord care să stabilească regulile, normele de interacțiune între persoane; fără astfel de norme, interacțiunea stabilă și corectă este imposibilă, ci doar o coincidență întâmplătoare și instantanee a activităților Contractul, potrivit lui Fichte, exprimă esența cea mai profundă a dreptului; de fapt, el aduce sinteza unor voinţe argumentate, rezolvarea paşnică a unei dispute ascunse în fiecare drept) Există un acord înainte în lumea senzuală Nu există drepturi ale morților, ci doar drepturile celor vii Este important ca cei vii să aibă dreptul de a face o comandă postumă, acest drept al lor este de valoare pentru ei în viață Nu voința defunctului îi leagă pe cei vii, ci voința universală în virtutea unui contract universal Fiecare garantează fiecăruia obligația ultimei sale voințe Dar acest contract este arbitrar, poate fi schimbat, iar dreptul de testament poate fi limitat, ib IP - În același spirit, se poate realiza și construcția unei persoane juridice: ea trebuie înțeleasă nu ca o ficțiune, și nu ca un subiect ideal de drept divorțat de realitate, ci ca un sistem special de raporturi juridice între oameni Conceptul de persoană juridică ca "organism social" pe care îl întâlnim la Gierke corespunde cel mai îndeaproape construcției la care ne-am putea aștepta de la Fichte Vezi de ex ib IP - - ηib Sh - -) ib IP - Rechtslehre X

Biblioteca ''Runiverse'' - - total, conexiune (contractais), sinteza: "Redit ist ein Wechselbegriff der Freiheit Mehrerer, ihre sie vertragende Synthesis Nur wo Streit cler Freiheit ist, da ist Recht" t) Un contract este o conexiune de contrarii, o unitate de contrarii sau un sistem} acest sistem este corect (Rechtssystem)) și constituie prima condiție, primul pas în implementarea acțiunii "sistemului intelectualității", apare cel mai clar și pe deplin în tratat: formula fado ut fadas, non fado ne facias - dezvăluie esența oricărui drept) Dar, mai important, contractul arată inseparabilitatea raportului juridic și a statului de drept, inseparabilitatea dreptului subiectiv și obiectiv: la urma urmei, orice contract se bazează pe condițiile asupra cărora părțile au convenit (Verabredung), pe reguli care guvernează activitățile ulterioare ale părților Întrucât aceste dureri sunt condițiile unui contract social care unește pe toți într-o singură comunitate juridică, întrucât ele reglementează într-un anumit fel libertatea fiecăruia și sunt principiile judecăților viitoare cu privire la respectarea, sau încălcarea drepturilor, ele se numesc " Dreptul auto- ¡judicios", drept pozitiv Frumusețea și forța teoriei contractuale a dreptului și a statului, care este atât de vie la Rousseau, Fichte și Kant, constă în faptul că ideea de contract dezvăluie natura regională a dreptului un cuvânt rezonabil (logos), adresat tuturor și care exprimă norma, ca soluție găsită Forma unui acord, a unui contract, este o formă a adevărului și a dreptății: adevărul poate fi convenit, justiția unește (contrailo), dar nu separă Așa a fost convingerea tuturor raționaliștilor, au prezentat această teorie Bineînțeles, nu poate fi infirmată subliniind faptul (de fapt, majoritatea statelor nu sunt întemeiate prin tratat); aici problema nu este despre (un fapt, ci despre ideea care stă la baza legii, !) ib X Cursivele noastre mier "das Beisaininen ihrer Willen ohne Wi-derstreit Ihr sich Vertragen, oder das sich Vertragen ihres Wijlens " ib -) Fichte spune că prin contract, prin exprimarea voinței sale, individul intră în sistemul de drept Vezi ib X *) ib X) Grandi, des Naturi IH Rechtslehre X - Biblioteca ''Runiverse'' - - prezent în tot dreptul Dar împotriva ei este necesar și posibil să se prezinte o indicație a elementelor iraționale în drept și în stat Atunci vom vedea că, deși contractul este primul și cel mai necesar mijloc de depășire a luptei haotice și a lipsei de drepturi, totuși, în viața contractuală, juridică, această luptă, bel-in omnium contra omnes, continuă invariabil, deși ascunsă În viața socială rămâne o lipsă de acord și imposibilitatea și nedorința de a fi de acord d) Ar fi dogmatism să credem că totul aici a fost transformat într-un contract și poate fi interpretat ca un contract Unde este legea, există un contract), dar nu peste tot în viața socială este lege și nu peste tot un contract? Și nu numai că nu există peste tot un drept just și un acord, dar nici peste tot vreun drept și vreun acord Toate aceste considerații zguduie raționalismul dogmatic în drept, dar în niciun caz filosofia dreptului a lui Fichte, suficient de largă, după cum am văzut, pentru a se adapta la irațional Deci, un raport juridic este imposibil fără un acord care să delimiteze sferele de influență ale persoanelor libere asupra lumii exterioare Acest contract, care stă la baza oricărei organizații juridice, a oricărui stat, Fichte îl numește contract de proprietate (Eigenthiuusvertrag) Desigur, fundamenteaza si cuprinde toate acele raporturi juridice care se numesc drepturi de proprietate in jurisprudenta, dar nu numai aceasta Fichte înțelege aici "proprietatea în sensul cel mai larg al cuvântului, întrucât înseamnă nu numai deținerea de bunuri imobiliare etc , ci și drepturile la acțiuni

gratuite în lumea sensibilă în general " formularea pozitivă în dreptul civil, în civil legea', aceasta din urma defineste "raportul juridic al fiecarui individ fata de toti indivizii din stat", cu alte cuvinte, contractul de proprietate) Turnarea unui stat rezonabil și just pune în aplicare principiul acordului general; în starea de fapt nu avem voinţă clar exprimată a tuturor, ci doar voinţa câtorva şi subordonarea tacită a celorlalţi Această tăcere trebuie luată drept consimțământ până la proba contrarie Syst der Sitt IV Aici se afirmă clar că tratatul este fundamentul transcendental al oricărui stat, care nu este întruchipat complet în niciunul dintre ele, că este "doar o idee" în cuvintele lui Kant Vezi Rechtslehre II §) Căci există un acord de recunoaștere a unei norme ca definiție a drepturilor și obligațiilor Biblioteca "Rupivers" - - se încheie de fiecare persoană individuală cu fiecare individ; acest contract conferă fiecăruia o anumită sferă de influență în lumea exterioară, iar obiectul său, până la urmă, este o anumită activitate x) Cât de larg înțelege Fichte "contractul de proprietate" este evident din faptul că îl pune în egală măsură la baza atât a statului socialist, cât și a statului construit pe proprietate privată "Contractul de proprietate" exprimă în el organizarea economiei, acele reguli de drept care reglementează interacțiunea economică a oamenilor, *) Astfel, contractul de proprietate stă la baza oricărei comunități juridice, a fiecărui stat, dar singur nu construiește încă statul Este necesar să trecem la pactul de protecție (Schutzvertrag), sau pactul de constrângere) pentru a prezenta și justifica cealaltă latură cea mai importantă a statului: constrângerea organizată sau puterea de stat Deducerea lui Fichte a puterii de stat este că o face o condiție necesară pentru posibilitatea relațiilor juridice Cert este că sistemul de relații juridice rămâne încă aleatoriu, problematic, "atârnând în aer" Sferele de influență sunt delimitate de contractul de proprietate, dar unde este garanția că acesta va fi respectat? la urma urmei, voința fiecăruia este schimbătoare și toată lumea poate încălca contractul; în plus, oricine ar putea face o promisiune falsă Aici nu există încă un stat juridic, la fel de stabil și neschimbător) Adevărat, în cazul unei încălcări a dreptului, fiecare are dreptul de a-și apăra libertatea prin forță, are dreptul de a-l obliga pe contravenient să respecte sfera care i-a fost indicată, dar acest drept de constrângere nu are nici forță, nici garanții de legalitate atâta timp cât rămâne neorganizată Nu poți forța decât spre dreapta și până la limitele respectării dreptului Împotriva constrângerii excesive, el are dreptul să se pronunțe împotriva J Grundl des Naturr - Sh b Cf Rechtslehre X -) Nici o activitate liberă în lumea sensibilă nu este posibilă, însă, fără a recunoaște inviolabilitatea corporală a persoanei, căci corpul este un instrument necesar al libertății Contractul de proprietate presupune așadar principiul inviolabilității personale și îl conține în sine ib X GrundL des Naturr - IP -) Grundl der Naturr III b fi) Rechtslehre X - Biblioteca ''Runiverse'' - constrângere; va exista o luptă a forțelor fizice fără nicio garanție că dreapta va învinge; la urma urmei, cel care este jignit se poate dovedi cu ușurință a fi cel mai slab În plus, dreptul de constrângere se bazează pe judecata dacă dreptul a fost încălcat și în ce măsură a fost încălcat ("nu există drept de constrângere fără proces", spune Fichte); în funcție de acesta din urmă, măsura de constrângere trebuie determinată că această hotărâre nu va fi subiectivă, autoservitoare?Singura concluzie din aceasta va fi că exercitarea constrângerii și judecata încălcării dreptului nu pot fi lăsate în seama persoanelor interesate, subiecți ai legii Raportul

juridic poate fi garantat numai dacă ambele părți își transferă puterea (Macht) și dreptul său de a judeca - unei terțe persoane, care trebuie să le depășească în forță (să fie übermãchtig) -) Astfel, necesitatea statului puterea se deduce din principiul: "fiecare să aibă atâta putere câte drepturi are Iar aceasta are loc numai în comunitate"), numai în stat Statul este o soluție la problema realizării puterii, care ar putea, cu forța, să-și exercite dreptul în relația persoanelor care conviețuiesc Întregul mecanism de stat este necesar pentru "implementarea unei relații legale între oameni") Puterea statului nu este dată de natură, este un produs al activității conștiente, oportune a oamenilor; scopul ei este realizarea dreptului se bazează pe acordul tuturor și este creat prin eforturile tuturor Fiecare își dovedește drepturile de dorință numai celor care participă la crearea puterii de stat, căci "în afara statului nu există lege") Aici se ridică două întrebări:) prin ce măsuri exercită puterea de stat constrângerea în raport cu indivizii? și) care sunt garanțiile că această putere în sine nu va încălca drepturile? Regulile de drept sunt imperative adresate ființelor libere și, prin urmare, pot fi încălcate în mod constant Sarcina autorităților este să le facă d) Grundl des Nature Or - mier) ib T U Italică Fichte) ib Sh ■*) Rechtslehre X - * Biblioteca "Runivers" - - încălcări imposibile de a transforma statul de drept într-o necesitate mecanică, precum legile naturii Mecanismul de constrângere nu poate fi însă o simplă acțiune mecanică asupra unei persoane libere; o astfel de constrângere ar fi atât fizic imposibilă, ca drept și constant, cât și ilegală; Constrângerea juridică nu este constrângerea fizică, ci psihică: ea afectează voința persoanei însăși, în niciun caz suprimând sau distrugând aceasta din urmă, ci doar creând un nou motiv pentru aceasta) Autoritățile trebuie să pună în aplicare un astfel de ordin în care dintr-o dorință ilegală să fie necesar și legal să se urmeze opusul a ceea ce voia infractorul, iar această consecință să urmeze cu necesitate mecanică Puterea de stat trebuie, cu necesitate mecanică, "să transforme orice vătămare adusă drepturilor altuia în vătămare adusă ei înșiși " realizarea externă a legii" Numai aici s-ar realiza regularitatea coercitivă Ce vrea să spună Fichte prin asta? Chiar vrea să facă "buna voință" și "încrederea" de prisos și să construiască toate relațiile umane pe mecanismul constrângerii? În nici un caz, valoarea unei voințe bune nu este supusă niciunei îndoieli, dar optimismul moral este eliminat: omul natural este egoist și rău, iar lumea "zăce în rău"; voința bună nu este un fapt comun, dimpotrivă, există o excepție rară, iar a avea încredere în omul empiric nu Dreptul nu are dreptul de a presupune bunătate și sfințenie: orice constrângere legală ar fi, desigur, de prisos în prezența perfecțiunii morale, dar la urma urmei, din urmă este o sarcină, un ideal, spre care omenirea se îndreaptă pe un drum anevoios luptă în care dreptul are rolul său definit "Es kann nur der zu etwas gezwungen werden, der sich zwingen lassen will ", spune Hegel Rechtsphi Josophie Secțiunea) ib X Grundl des Naturr P Rechtslehre X Grundl der Naturr III - "Dreptul trebuie pus în aplicare, chiar dacă nimeni nu are voință bună; iar sarcina ştiinţei dreptului este de a crea o astfel de ordine a lucrurilor Forţa fizică şi ea singură trebuie să-i dea sancţiune", ib III Biblioteca ''Runiverse'' - - viespi ale patimilor egoiste, ciocnire a egoismelor, război al tuturor împotriva tuturor; Din acest haos creează un cosmos al culturii, îmblânzind jocul violent al forțelor naturale cu o vergelă de fier a constrângerii Unilateralitatea lui Fichte în prima sa doctrină a dreptului constă în faptul că el se deplasează aici exclusiv în elementul abstract al dreptului, fără a trece la alte domenii și

fără a clarifica raportul dreptului cu domeniul naturii și cu cel tărâmul moralității superioare Din aceasta se obține impresia că legea este ceva autosuficient și autosuficient, nu nevoie de moralitate, cu totul indiferent la ea Întrebarea dacă mecanismul de constrângere legală nu este în contradicție cu cea mai înaltă conștiință morală, libertatea conștiinței individuale, dacă transformă "sistemul inteligenței", "sistemul spiritelor libere" într-un sistem de automate armonioase și egale în mișcare - nu este rezolvată aici; antinomia dreptului și a moralei nu este pusă și nu este studiată și, prin urmare, nu există încă o justificare reală a dreptului și a statului aici, acesta din urmă necesită o ieșire din elementul abstract al dreptului, necesită un punct de vedere meta-juridic , și constă în indicarea locului dreptului și al statului în sistemul eticii concrete și, în final, în sistemul universal al ființei Doar Fichte din a doua perioadă este capabil să rezolve această problemă Prima doctrină a dreptului (G-) își propune obiective mai modeste Dar totuși, ea, în sfera sa restrânsă, simte dificultățile la care duce implementarea consecventă a mecanismului unei ordini juridice coercitive și dezvăluie o antinomie, dar doar o antinomie intrajuridică a dreptului la libertate și a dreptul de constrângere De dragul sferei de libertate acordată tuturor, se ridică mecanismul puterii coercitive: libertatea nu este astfel distrusă? Nu, răspunde Fichte, tocmai acest lucru este asigurat în posibilitatea ei: fără constrângere legală ar fi - ar fi încălcat constant Cei puternici i-ar forța în mod constant pe cei slabi, i-ar domina - i-ar face pe cei slabi Pentru a elimina o astfel de constrângere și putere nedreaptă, trebuie creată constrângere și putere justă Puterea există până la urmă doar pentru ca nimeni să nu conducă Nu există putere de dragul puterii, ci doar putere de dragul legii Acesta este principiul statului de drept, al cărui punct de vedere îl consideră aici Fichte Puterea statului este perfectă Biblioteca "Runivers" - - nimic, cu atât mai puțin guvernează și constrânge: "nu este deloc necesar", spune Fichte, "ca izvoarele statului să fie vizibile și în permanență în acțiune Cu cât statul este mai bine aranjat, cu atât este mai puțin vizibil, căci puterea sa de odihnă, elimină de la bun început orice posibilitate de manifestare a activității sale în exterior El însuși își elimină activitatea (er selbst verhindert sich am Handeln) " Instituțiile statului sunt create pentru a face imposibile acele cazuri în care ar trebui să - să acționeze: "unde și-au atins complet scopul, sunt de prisos, și numai acolo unde nu sunt, ar fi nevoie de ele" d) soluție de antinomia care există în limitele "dreptului abstract", a fost exprimată cu deplină claritate de către Hegel: constrângerea, desigur, contrazice libertatea și o încalcă, dar constrângerea juridică este soluționarea acestei contradicții și eliminarea infracțiunii, deoarece constrângerea aici este distrusă de constrângere, constrângerea juridică este "a doua constrângere, constituind anihilarea primei constrângeri", este negația negației libertății și deci afirmarea libertății *) > Ne rămâne acum să luăm în considerare a doua întrebare, problema garanțiilor puterii de drept Cum să exerciți doar puterea? Până acum, necesitatea puterii de stat în general a fost doar dedusă, ca condiții pentru posibilitatea unui sistem puternic de raporturi juridice; acum întrebarea este ce formă ar trebui să ia această putere Care sunt garanțiile că puterea nu va afecta libertatea individuală? Nu poate consta decât în faptul că individul liber își va pune puterea și dreptul de a judeca încălcările libertății în mâinile legii la care el însuși și-a consimțit, și nu în niciun fel în mâinile voinței schimbătoare a omului ^Legea trebuie să

fie putere'; legea și autoritatea supremă (Uebermacht) trebuie să fie unite sintetic Voința generală este soluția la această problemă: ea) poate dori doar legea, pentru că dorința de rău separă oamenii, unește numai binele și) este cu siguranță mai puternică decât orice voință individuală și, prin urmare, are puterea de a conduce toată lumea) Sarcina de a ηib III - - Hegel Grundlinien der Philosophie des Rechts §§) Grundl des Nature* IH - Biblioteca ''Runiverse'' - ~ Dreptul de stat, și într-adevăr esența și întreaga filozofie a dreptului, spune Fichte, constă în găsirea voinței generale, sau mai precis, "găsirea voinței în care se vor afla voința privată și cea generală - ar fi combinate sintetic" O astfel de voință dorită (X) nu poate fi decât "asigurarea drepturilor tuturor și tuturor* Însuși "consimțământul tuturor" constituie acest X și trebuie "realizat în lumea sensibilă" și trebuie "să acționeze ca o forță fizică" Realizarea voinţei generale constă în faptul că aceasta ia forma puterii legislative, executive şi judecătoreşti La un moment dat, voința generală trebuie exprimată în lumea exterioară sub forma unei secte de legislație, sub forma unei legi; iar pentru executarea legii trebuie să se organizeze o putere judecătorească şi executivă Toată puterea, prin urmare, se poate sprijini în cele din urmă numai pe voinţa generală Principiul suveranității naționale este recunoscut ca de nezdruncinat: "poporul, de fapt și de drept, este puterea cea mai înaltă, peste care nu se ridică nimeni, izvorul tuturor celorlalte puteri, responsabil numai înaintea lui Dumnezeu *) Aceasta nu înseamnă însă că numai poporul însuși ar trebui să exercite efectiv toate funcțiile puterii Puterea legislativă poate rămâne în continuare în mâinile întregii comunități, dar în niciun caz puterea executivă nu este O astfel de constituție ar fi invalidă Democrația în sensul propriu al cuvântului, adică guvernarea poporului, nu este doar o formă apolitică de guvernare, ci și direct contrară legii, pentru că în evaluarea guvernării, comunitatea ar fi atât un judecător, cât și un petrecere (Bichter und Partei); cui i-ar da ea socoteală despre utilizarea puterii de stat? iar acolo unde domnitorul nu este responsabil față de nimeni, există despotism Democrația este despotism și poate cel mai rău De aceea puterea, executivă și judecătorească, nu poate rămâne în mâna poporului și trebuie transferată unor persoane speciale, reprezentanți ai poporului (seine mittelbaren Beprăsentanten) În același timp, fie o persoană poate fi în fruntea administrației, și atunci vom obține o monarhie, fie mai multe limes, și apoi vom obține o republică (aristocratică), Ambele aceste forme de guvernare sunt legitime și alegerea între ele este o chestiune de înțelepciune politică În general, toate întrebările suplimentare despre o anumită stare ib IIL - Fichte italic) ib Biblioteca ''Runiverse'' - - dispozitivele depășesc doctrina filosofică a priori a dreptului și constituie sfera politicii, unde se rezolvă problemele implementării practice a principiilor dreptului și statului în aceste condiții empirice) Toate aceste construcţii relevă la fiecare pas dependenţa lor totală de doctrina lui Rousseau, care a fost profund acceptată de idealismul german; dar totuși, Fichte se abate de la el în unele privințe importante și tocmai în aceste digresiuni este mai aproape de noi, mai modern decât Rousseau El pune întrebarea: este individul complet dizolvat în statul ca întreg? şi o rezolvă în sens negativ: el nu dă tot din el însuşi şi nu tot al lui statului Restul libertății și proprietății nu este mila suveranului, sau ceea ce pur și simplu nu are nevoie, nu, este un drept inalienabil, fără de care puterea de stat în sine nu are sens Până la urmă, se bazează pe un "contract de protecție și există de dragul

protecției raporturilor juridice; aici nu ar exista obiect de protecție Contractul de protecție ar lua următoarea formă: "toată lumea promite să protejeze și, în același timp, promite că nu are nimic care să poată fi protejat, adică ar deveni o prostie Fichte spune cu certitudine că contractul social se face doar de dragul protejării libertăţii individuale; este lucrul cel mai important și mai valoros în toată lumea, "umanitatea" în contrast cu "cetățenia"; această libertate absolută este necesară pentru ca, trecând prin stadiul dreptului și al statului, să se ridice pe tărâmul moralității) Rousseau este străin de un astfel de punct de vedere, este pătruns de viziunea antică a statului ca cea mai înaltă valoare etică și religioasă; cu greu va fi de acord cu faptul că un cetățean este încă ÎN - *■) ib - - - Fichte rămâne nehotărât cu privire la întrebarea cum este organizată puterea legislativă și dacă aici este permisă reprezentarea Pe de o parte, el susține că a dedus pentru prima dată necesitatea reprezentării din rațiune și pare să sugereze posibilitatea transferului puterii legislative în mâinile conducătorilor (vezi ib III), iar pe de altă parte, Împreună cu Rousseau se află pe punctul de vedere al inalienabilității suveranității populare, consideră întreaga comunitate singurul legiuitor posibil, iar prin "reprezentare" înseamnă turnarea în mâini a transferului puterii judecătorești și executive a persoanelor speciale (ib) s)ib Sh ъ- - - - nu un om, ceea ce este ceva mai înalt decât "cetățenia"; dimpotrivă, în opinia sa, "starea civilă" face o persoană complet umană, îi conferă un "principiu moral", "vocea datoriei", "libertate morală", statul îi determină chiar religia etc) Fichte nu s-a gândit niciodată așa: nici aici, în prima doctrină a dreptului, unde cercetarea se mișcă în elementul abstract al dreptului, el nu uită să spună că acest element nu este singurul și nici cel mai înalt *), în lucrări ulterioare, ca vom vedea, el exprimă acest lucru cu deplină claritate Spre deosebire de Fichte, ne întâlnim mai departe în cererea lui Rousseau pentru înstrăinarea completă a drepturilor individului în favoarea întregului (]'aliénation sans réserve) și, în consecință, dizolvarea completă a individului în comunitate, voința privată în testamentul general; problema libertăţii se rezolvă în el prin participarea persoanei la suveranitatea poporului, şi numai aceasta) Înstrăinarea drepturilor personale merge atât de departe încât chiar și indivizii își dau viața statului și primesc înapoi de la acesta ca "dar condiționat"; Rousseau deduce de aici dreptul la pedeapsa cu moartea), în timp ce Fichte nu recunoaște un asemenea drept: nu se poate renunța la toată libertatea, dar pentru a fi liber trebuie să trăiești Viața este o condiție pentru libertatea morală, iar legea trebuie să determine posibilitatea moralității) Dacă aruncăm o privire asupra drumului pe care l-am parcurs, vom vedea în primul rând că deducția lui Fichte a dreptului și a statului se remarcă prin transparența și simplitatea sa extremă Legea și statul sunt condițiile pentru posibilitatea unei comunități de ființe libere Ele creează și asigură limitarea reciprocă a sferelor de libertate pe care se sprijină fiecare comunitate; voinţa generală "împarte în mod egal suma libertăţii posibile") Esenţa dreptului x) Contrat social L I, cap VPT L IV, cap VSH) El îi subestimează mai degrabă semnificația, caracterizându-l ca o sferă ru egoism și preocupare pentru propria siguranță Vezi Grundl des Naturr II - ') Contrast social L Il, cap IV mier II Novgorodtsev Criza conștiinței juridice moderne - Moscova Pg -) Contrast social L U, cap IV (la final) si eh v) La început vorbeşte oarecum ezitant (Grundl des Naturr I Sh - ô), dar în cele din urmă cu deplină certitudine! *:

(Kechtslehre X -) θ) Grundl des Naturr III Biblioteca ''Runiverse'' • - - constă astfel în limitare, în "respingerea" a ceea ce este străin, în "voinţa negativă" Acest lucru este deosebit de clar în acordul de legământ (Eigeiithumsvertrag), care stă la baza oricărei comunități juridice: condiția sa constitutivă nu este afirmarea, ci negația - ea cere răzbunare de la atingerea proprietății altcuiva (L) Raportul juridic este conceput în așa fel ca o delimitare spațială: libertatea unuia trebuie să se îndepărteze pentru a face loc libertății celuilalt Sferele libertății trebuie delimitate, pe măsură ce sunt delimitate parcele de teren O asemenea claritate și simplitate dezvăluie imediat imperfecțiunea și incompletitudinea acestui punct de vedere Sfera libertății este împărțită și delimitată între toţi membrii comunității: dar într-un astfel de caz, cu cât numărul lor este mai mare, cu atât va fi mai mică sfera libertății care aparține fiecăruia (pentru sfera comună de activitate a tuturor - cea sensibilă) lume - rămâne o mărime constantă) Este posibil, totuși, ca interacțiunea oamenilor, care este conținutul oricărui raport juridic, să fie doar limitare reciprocă, și nu completarea și extinderea reciprocă a sferelor libertății*? Societatea doar limitează și restrânge individul, nu-l îmbogățește, nu-l face mai puternic? Neatenția față de această latură a raportului juridic caracterizează deducția abstractă a dreptului și a statului, pe care Fichte o completează și o corectează în a doua perioadă *) În elementul abstract, drepturile sferelor libertății nu se ating decât în exterior, rămânând impenetrabile și indiferente în interior unul față de celălalt; Dreptului nu îi pasă cum individul folosește libertatea care i-a fost atribuită și ce acțiuni întreprinde în limitele ei, iată sfera aptitudinilor sale tehnice și a convingerilor sale morale Trecerea la o înțelegere diferită a regatului și a statului se face atunci când se pune problema conținutului calitativ al sferelor libertății individuale și devine clară necesitatea de a acorda atenție diversității calitative a activităților pentru posibilitatea unificării lor sintetice Dreptul nu trebuie să rămână o abstracție, trebuie să fie o etapă a eticii concrete, iar pentru aceasta trebuie să crească împreună cu economia, cu cultura tehnică și cu morala; trebuie să-și scufunde rădăcinile ib III) Vezi prefaţa lui Fichte-son la t IP pagina XXXV XXXVI Biblioteca ''Runiverse'' - - în adâncurile vieţii economice şi hrănesc cu ramurile sale florile moralei pure Se conturează astfel depășirea elementului abstract de drept De asemenea, este interesant de observat modul în care principiul sintetic de bază al primei științe a științei, principiul " asumării parțiale", care este prototipul oricărei rezoluții a contradicțiilor, se reflectă în doctrina dreptului Dreptul rezolvă contradicția din sfere ale libertății ("a mea* și tăierea s-au bazat parțial Aceasta este o soluție slabă a contradicției, pentru că părțile trunchiate "continuă să se contrazică Adevărata rezoluție nu poate consta decât în faptul că contradicția se transformă într-o sistem de contrarii legați reciproc Și contrariile se hrănesc reciproc; nicăieri acest lucru nu apare cu atâta claritate ca în domeniul vieții sociale: activitățile opuse nu se completează reciproc? nu ne hrănim eu și tu? Sistemul de diviziunea muncii este un astfel de sistem de contrarii care se hrănesc reciproc Este greșit să credem că sferele de libertăți diferite nu pot decât să se devoreze, prin natura lor, și este greșit să presupunem că sinteza lor, reconcilierea lor, este epuizată de faptul că sunt lăsați să se devoreze parțial unul pe altul Ceea ce este nevoie aici nu este o reducere cantitativă, ci o combinație calitativă, o sinteză calitativă a diverselor activități În concluzie, o altă întrebare importantă o

ridică deducerea de mai sus a dreptului și a statului: problema dreptului natural Ce este toată această doctrină a dreptului; și despre ce drept se vorbește aici, drept pozitiv sau ideal, natural? Nu este atât de ușor să răspunzi la această întrebare: pe de o parte, Fichte numește prima sa doctrină a dreptului "fundamentele dreptului natural"; pe de altă parte, are o atitudine foarte negativă față de acest concept și spune adesea că există nici o lege naturală Din această cauză, el nu mai numește a doua sa doctrină a dreptului drept "natural" Fichte afirmă cu insistență că nu există un drept natural în sensul "relațiilor juridice între persoane din afara statului și fără drept pozitiv"; "Nu există drept în afara statului și, prin urmare, nu există) Vezi mai sus, p - , nota Biblioteca ''Runiverse'' - - dreptul natural, ci numai dreptul de stat De fapt, fără drept pozitiv și fără stat, ar putea exista unul din două lucruri: fie domeniul moralității - caz în care toată legea ar fi de prisos, fie absența moralității - și atunci statul ar apărea și ar dispărea în mod necesar legea naturală "Statul în sine este starea naturală a omului, iar legile ei nu ar trebui să fie altceva decât realizarea legii naturale*x) Deci, de îndată ce legea naturală devine realitate, ea se îmbracă sub forma unei legi pozitive care există în stat Nu există niciun stat pre-statal, sau extra-statal sau post-statal care ar putea fi numit drept natural Legea naturală nu există cu adevărat Obiecțiile obișnuite ale oponenților dreptului natural se rezumă la aceasta, iar Fichte le recunoaște corectitudinea Da, nu există în realitate, dar totul este epuizat de realitate? Nu există fundații super-reale, transcendentale puse sub toată realitatea? Este posibil ca ceea ce se numește de obicei "drept natural" (și nu chiar "cu succes" în acest sens) să fie tocmai o bază atât de transcendentală pentru baldachinul dreptului civil și al statului? Filosofia dreptului a lui Fichte ajunge inevitabil la o astfel de idee Dreptul , spune el, este un concept special a priori, inerent esenței rațiunii, un principiu special, toate legile pozitive se află, într-o măsură mai mare sau mai mică, sub principiul dreptului, adică îl întruchipează mai deplin, sau mai distorsionat *) baza transcendentală este legea dreptului, iar aceste fenomene, acest fapt al experienței: viața comună a multor ființe libere Sarcina științei filozofice a dreptului este să dezvăluie legea dreptului, ca baza transcendentală a faptelor cunoscute, ca "legea rațiunii, ca un concept special a priori, și indică locul său în sistemele rațiunii) Este necesar doar să ne amintim că fundamentul transcendental aici, în domeniul libertății, are o relație diferită cu realitatea justificată decât a avut-o în domeniul naturii:) PI - X Sh -) Grundl des Naturr Sh) Rechisi ehre X Biblioteca ''Runiverse'' - - ii spune da si nu, si sanctioneaza si condamna; Conceptul de drept este a priori ceva datorat (ein Soli), ideea este justă, ca o sarcină nesfârșită), și trăiește în fiecare drept pozitiv, oricât de nedrept ar fi acesta Fiecare lege este o încercare de a implementa ideea de justiție Orice structură de stat reală (factische Verfassung), spune Fichte, nu este întotdeauna nici complet justă, nici complet nedreaptă; ar fi absolut nedrept, fie doar absenţa oricărui aranjament) Această idee era, într-o anumită măsură, vie în doctrina dreptului natural, care însă, în ciuda grăuntei de adevăr, era "plină de eroare"; iar Fichte, cu mare perspicacitate, le-a observat și le-a punctat În primul rând, însuși termenul de lege "naturală" nu are succes și duce gândirea pe calea greșită Legea naturală înseamnă ideea dreptății, "legea naturală este lege rezonabilă și ar trebui să se numească așa"; dar ius naturale, Naturrecht poate fi înțeles în spiritul naturalismului, ca ceva inerent naturii, care

decurge din forțele naturii, din sentimentele sociale naturale sau din lupta afectelor naturale ale iubirii de sine (ca în * Hobbes, pt exemplu) Filosofia lui Fichte, care respinge fundamental naturalismul, nu poate recunoaște o astfel de lege naturală: tărâmul naturii nu este tărâmul dreptului, iar combinația termenilor "ius" și "natura u" este greșită "Natura singură, fără artă și liberul arbitru, fără contract, nu va crea niciodată un stat juridic " În plus, teoriile naturaliste se îndepărtează uneori la problema originii cauzale, istorice a dreptului și a statului, iar pentru filosofia transcendentală a dreptului aceasta este o întrebare secundară și îndepărtată în cercetarea sa (liegen gelassene historische Nebenfrage) Toate acestea îl fac pe Fichte, în a doua sa doctrină a dreptului (System der Rechtslehre), să abandoneze termenul de drept "natural" ,El observă o altă concepție greșită importantă în acest sens *) Vezi mai sus, p) Rechtslehre X Cf Sittenlehre XI L) Ascetilc XI Starea actuală din acest punct de vedere este o "etapă preliminară", "un moment în dezvoltarea tărâmului libertăţii** gtaatslehre IV Biblioteca ''Runiverse'' - - doctrină, și anume: opoziția greșită a dreptului natural și a dreptului pozitiv, ca două sfere care se exclud reciproc - fie drept natural, fie "lege bazată pe un acord efectiv, pe un contract, pe puterea arbitrară a legiuitorului"; sau lex nata, sau lex scripta!Dar orice drept scris, actual, pozitiv nu este niciodată lege dacă nu se bazează pe conceptul de drept a priori, pe un principiu special al rațiunii Nu există nicio lege naturală și stare naturală ca sferă specială a realității , ca ceva inerent naturii, ci drept, ideea de dreptate, dezvăluind sensul și nonsensul fiecărei legi pozitive, fiecărei realități juridice, sancționând și condamnând-o pe aceasta din urmă, transformând-o într-o tendință eternă, într-un impuls etern, în o veşnică aspiraţie) jurisprudenţă X -) În ciuda unei astfel de înțelegeri cu adevărat critice a ideii de dreptate, Fichte întâlnește totuși expresii care pot fi interpretate în spiritul dogmatismului dreptului natural Deci, în primul rând, înțelegeți Verminftstaat "Doctrina dreptului relevă o stare de rațiune potrivită pentru toate timpurile (den fur alle Zeiten giiltigen Vernunftstaat)", spune el (Rechtslehre X), de care trebuie să se apropie treptat stările actuale (Syst der Sitt IV Aseetik XI Geschloss Handelstaat p -) Aceasta este sarcina politicii Trebuie să conducă la starea de rațiune Nu este acesta idealul natural-juridic * al statului și al legii, potrivit tuturor timpurilor și popoarelor? și, în plus, una care nu este atât de greu de implementat: este necesar doar să se dea legi acceptabile pentru toți, care să fie ușor de definit (Grundl des Naturi IH) și să se stabilească egalitatea prin introducerea unui "stat comercial închis * Acest lucru reflectă, fără îndoială, dogmatismul politic general al epocii, dar fundamentele sistemului filozofic al lui Fichte oferă mijloacele pentru a-l depăși, sunt antidogmatice și necesită o interpretare diferită a locurilor indicate "Starea de rațiune" este ideea de dreptate și numai (es ist bei ìhm bloss die Frage, was ReMens sey III), și este, ca o idee infinită, transcendentă în raport cu întreaga serie istorică Stabilește sarcini pentru această serie, indicând ceea ce constituie "o poruncă morală în drept, care este relevantă pentru timpul prezent", dezvăluie "acea parte a justiției (des Rechtsbegriffes) care nu a fost încă recunoscută" (Staatslehre IV) Biblioteca ''Runiverse'' CAPITOLUL DOI Sistemul eticii concrete Economie, drept, moralitate Opoziția dintre lege și morală și unitatea lor Dreptul ca o condiție a posibilității moralității Legea se află la mijloc între natură și moralitate Tehnica ca primă etapă a rațiunii practice Dreptul este ca o economie

organizată Baza economică a dreptului și a statului Idealism etic și materialism economic Partea tehnică și juridică a economiei Conceptul abstract de libertate și problema conținutului acțiunilor Menținerea vieții ca prim scop al activității Bogăția națională și valoarea ei etică nivel superior de moralitate Formularea lui Fichte a diferențelor dintre drept și morală Conceptul de poruncă morală individuală Categorii de moralitate superioară și legătura lor sistematică Relaţia lor cu categoriile de drept Problema justificării dreptului și a statului, ca problemă a corelării treptelor - Anarhismul moral și antinomia în drept Coerciție legală și educație socială Nerezistență la rău Economia și dreptul ca condiții pentru posibilitatea individualității și a comunicării individuale Primii pași ai filozofiei dreptului lui Fichte urmăresc izolarea dreptului de plenitudinea concretă a vieții și luarea în considerare a esenței sale în abstractizare de toate celelalte elemente nelegale ale realității Legea dreptului nu este nici o lege a naturii, nici o lege a moralei Se deosebește puternic de legile naturii, fiind o lege adresată libertății), și în același timp nu se contopește deloc cu legea morală Fichte insistă asupra acestuia din urmă în ambele doctrine ale dreptului: conceptul de drept nu are nimic de-a face cu legea morală, dreptul nu este dedus din morală, "doctrina dreptului nu este un capitol din filosofia morală") Aici Fichte întâmpină imediat o dificultate enormă Rechtslehre X -) Grundl des Naturr W Rechtslehre X Biblioteca "Runivers" - - neem: care este legea asta? Cărui domeniu ar trebui să fie atribuit - domeniului rațiunii teoretice sau practice? Nu este o lege morală, ci este o lege a gândirii (Denkgesetz), spune el, și dezvăluie "semnificația practică a silogismului (die praktische gültigkeit des Syllogismus); prin urmare, este încă o lege a rațiunii practice? nu, raspunde Fichte, aceasta nu este o lege practica Cum sa ies din aceasta contradictie? Un studiu atent al tuturor acelor diferențe dintre drept și morală, care sunt date de Fichte, în sine nu clarifică deloc problema: se face impresia unei rupturi complete între ele, ceea ce, de fapt, Fichte și-a dorit cel mai puțin Prin urmare, înainte de a distinge între drept și morală, este necesar să se stabilească unitatea lor, legătura lor inseparabilă, sfera lor comună De la bun început, trebuie să exprimăm clar ceea ce Fichte presupune peste tot, dar doar ocazional și pe scurt exprimă: atât dreptul, cât și morala intră într-o singură sferă comună a rațiunii practice, sau etica în sensul cel mai larg Atât legea, cât și morala sunt definiții ale libertății, momente în crearea tărâmului libertății Atât legea, cât și morala au de-a face cu datoria Principalele categorii ale libertății, deduse de etica lui Fichte (vezi mai sus, secțiunea a III-a, capitolul), sunt în egală măsură constitutive atât pentru drept, cât și pentru morală: nu există lege și morală fără subiect conștient , fără libertate de alegere), fără conceptul de scop *), fără relația dintre individul și universalul b) Numai în lucrări ulterioare, însă, Fichte exprimă deschis acest adevăr important: "morala ia forma dreptății acolo unde este vorba de o dispută între mulți indivizi"; prin urmare, legea și justiția sunt, în cele din urmă, o formă etică legea dreptului nu este o lege a naturii, ci "o lege morală, o lege adresată libertăţii tuturor legea fundamentală şi, parcă, garanţia tuturor legilor morale) grundl des Nature Rechtslehre X) ib X Cp Xavier Leon La phil de Fichte p) Cine neagă "libertatea voinței", spune Fichte, trebuie să nege "realitatea legii"; împreună cu Spinoza, trebuie să recunoască doar forța Grundl des Natur TIL) "Sfârşitul este temelia şi domeniul de aplicare al dreptului" Rechtslehre X Cf Grund,

des Naturr III) ib Sh - Rechtslehre X) System der Sitt XL Staatslehre IV - Italică Fichte Cu toate acestea, deja mai devreme, în Syst der Sitt , spune Fichte - - atât de evident pentru etica idealismului filozofic încât nu pare să fie nevoie să-l dovedim în detaliu; cu toate acestea, nu trebuie pierdut din vedere nici un minut atunci când studiem opoziţia dreptului şi moralei în Fichte Ideea lui este că, deși legea și morala sunt elemente ale rațiunii practice, fundamentele tărâmului libertății, ele nu se contopesc deloc, formând două etape diferite și independente în realizarea tărâmului libertății Și astfel, toată confuzia provine din faptul că dorința lui Fichte de a apăra rolul independent al dreptului și al moralității în limitele tărâmului unic al libertății poate fi uneori confundată cu dorința de a arunca complet legea din sfera eticii a sferei rațiunii practice; și invers, o indicație a unității și comunității lor esențiale poate fi considerată o negare a independenței lor Fichte însuși se temea cel mai mult de acesta din urmă, motiv pentru care nu insista în mod special asupra momentului unității Și într-adevăr, pericolul confuziei este cu atât mai mare cu cât se exprimă de obicei fie în faptul că morala este complet absorbită de lege, astfel încât dreptul domnește nedivizat asupra întregii sfere etice, fie, dimpotrivă, dreptul este înlocuit de morala şi este exclus complet de aceasta din sfera eticii Fichte nu vrea nici una, nici alta Conform planului sistemului său etic, legea și statul constituie un pas necesar în implementarea ideii de bunătate, dar nu pasul limitativ; deasupra ei se ridică un alt nivel de moralitate superioară (der hõhereii Moralitat), și numai acesta din urmă dezvăluie toată bogăția concretă a conținutului inerent tărâmului libertății; dar este imposibil să-l urcăm fără a trece prin stadiul dreptului: dreptul este o condiţie pentru posibilitatea oricărei morale, o pregătire pentru domnia legii morale) Statul este un mijloc de implementare a moralității, deoarece creează acea consistență în acțiuni, fără de care o comunitate de ființe libere este imposibilă *); iar acesta din urmă trebuie să fie în fața posibilității de a întruchipa legea morală: "lumea indivizilor trebuie să fie liberă și trebuie să acționeze liber pentru a crea rig: "toată lumea trebuie să fie liberă Așa este cerința absolută a legii morale Această idee se realizează în stat" IV* Rechtslehre X- Cf cit deasupra sitului Staatslehre) Sistem der Sitt XI - - în sine posibilitatea de a fi îmbrățișat de legea morală x) Gradul de drept arată clar sensul său tranzitoriu, convenționalitatea sa, natura sa ipotetică; se bazează în întregime pe premisa: dacă o comunitate de ființe libere trebuie să existe, atunci condițiile pentru realizarea ei sunt următoarele (raport juridic, constrângere juridică, putere, stat); dar de ce ar trebui să existe această comunitate rămâne, în limitele legii, nedeterminat Întregul sens și întreaga valoare a existenței sale nu constă într-o simplă existență fără niciun scop, ci în realizarea celui mai înalt stadiu al unei armonii concrete a indivizilor morali legați de iubire Doar acest nivel superior dă justificarea celui inferior, justificarea legii și a statului Postulatul comunității juridice încetează să mai fie arbitrar, moralitatea îl face obligatoriu; fundamentează obligaţia de a face parte din comunitatea fiinţelor libere şi de a dori realizarea ei*) Deci, există o etapă a eticii care se ridică deasupra legii și statului, aceasta este etapa moralității Ființele morale perfecte nu au nevoie de lege și de constrângere), pentru că îndeplinesc, în virtutea legii morale, tot ceea ce justiția le cere Există ceva într-o persoană care îl ridică deasupra cetăţeniei şi îl ridică la nivelul moralei, "dar acest lucru

este posibil numai în măsura în care o persoană a trecut prin stat *) Este posibil, așadar, să stai deasupra nivelului legii și al statului și este posibil să stai sub acesta; dedesubt, "nepoliticos și sălbăticie" δ), adică viața animală, tărâmul naturii În afara statului, pot trăi fie animale, fie zei; Fichte nu este de acord cu această zicere a lui Aristotel într-un singur lucru: el crede că nu numai zeii, ci și oamenii se pot ridica deasupra legii și statului, pentru că în ei există ceva divin Deci, sub legea dreptului trăiește regatul naturii, jocul forțelor naturale, și asta pentru că legea constituie treapta cea mai de jos a regatului libertății, iar deasupra ei se ridică treapta libertății, numită moralitate Legea se află cel mai aproape de tărâmul naturii, pentru prima dată reunește natura și libertatea și este comparabilă x) Rechtslehre X) Grundl des Naturr III - - s) ib SH) ib III ñ) ib - Biblioteca Runiverse - - legătură care acționează între unul și celălalt) Protejează parțial ceea ce este dat de natură, de exemplu corpul, ca instrument al libertății, relația naturală dintre sexe, relația dintre părinți și copii, și creează parțial din aceste date naturale o ordine nouă, care nu este dată de natură numai *) Dreptul vrea să introducă libertatea în această zonă a naturii, să o facă aici, parcă, o a doua natură, să o transforme într-o ființă stabilă deosebită, cu forța ei asemănătoare cu legile neschimbate ale naturii) Există, totuși, o altă zonă a rațiunii practice, care se află chiar mai aproape de natură decât de lege Acesta este domeniul tehnologiei, economiei Ea a fost întotdeauna implicată de lege și cuprinsă în ea, și asta pentru că ea constituie prima etapă a domeniului libertății, prima condiție și prima proprietate a oricărei acțiuni Orice acțiune este un impact asupra lumii obiectelor, asupra naturii, impact care presupune regularitatea naturală și cunoașterea ei, și este utilizarea unor serii cauzale pentru scopurile stabilite, transformarea cauzelor în mijloace (vezi mai sus p și urm) Principiul tehnologiei este principiul căutării mijloacelor: calea cea mai scurtă către scop! A acționa economic înseamnă a obține cel mai mare rezultat cu cel mai mic efort Fiecare acțiune are latura ei economică, tehnică, fiecare acțiune poate fi evaluată din punct de vedere al priceperii, iar o acțiune absolut ineptă nu face absolut nimic; astfel priceperea, tehnica, economia sunt conditio sine qua non a oricărei acțiuni libere Și reprezintă o cufundare constantă în natură pentru a se ridica deasupra ei, o supunere constantă față de natură pentru a stăpâni asupra ei Tehnologia modelează lumea exterioară, introduce ceva nou în natură, cultivă natura Idealismul specific al lui Fichte este suficient de profund și cuprinzător pentru a aprecia semnificația culturii materiale, a tehnologiei, ca condiții necesare realizării tărâmului libertății, tărâmului moralității) Cu asta despre- ψRechtslehre , X Asta este des Bew - I) Rechtslehre X - - Grundl des Naturr III și urm și urm) Asta e des Bew -) Deosebit de luminos: Bestimm des Gelehreten, VI - Ueber das Wesen der Gelehrten VJ * Biblioteca ''Runiverse'' - - Puterea dreptului se întâlnește imediat, încă de la primii pași; de fapt, pentru că reglementează libertatea exterioară a indivizilor, iar aceasta din urmă înseamnă, în primul rând, capacitatea de a acționa în lumea exterioară, libertatea fiecărei persoane de a subordona lumea lucrurilor scopurilor sale Activitatea fiecărei persoane este cu siguranță tehnică și economică și reprezintă un sistem de acțiuni care poate fi numit economie individuală și de aceea legea care organizează interacțiunea persoanelor este, în primul rând, organizarea economiei naționale "Contractul de proprietate" (Eigenthumsvertrag), care, după Fichte, stă la baza oricărei legi și a

statului, exprimă unitatea naturală a activităților economice, cu o perfecțiune mai mare sau mai mică, reglementează economia Astfel, orice lege și statul se sprijină pe fundamentul economiei, sau ", mai precis, orice construcție a statului are ca primă sarcină (condiționând tot restul) organizarea bazei economice a vieții comunitare În recunoașterea acestui adevăr, contrariile extreme ale idealismului etic iar materialismul economic converg în mod neașteptat Chiar și Platon a construit statul pe o bază economică, acesta se naște din el atunci când "fiecare nu este suficient pentru sine și are nevoie de mulți alții", și din moment ce "prima și cea mai mare nevoie este hrana, și al doilea este locuința, iar al treilea este îmbrăcămintea etc ", apoi statul are nevoie de "fermieri, dulgheri , țesători, tăbăcări etc ; și fiecare își face al său" £) Fichte are același punct de vedere: nu există stat fără organizarea producției și distribuției Numai idealismul renunțat respinge materia, economia, tehnologia, bogăția, chiar și munca, ca elemente străine sferei etice și ostile acesteia; doar un astfel de idealism reprezintă o negație completă a tot ceea ce insistă materialismul economic; dimpotrivă, idealismul concret absoarbe adevărul materialismului economic, respingându-i erorile: este adevărat, spune el, că economia determină viața unei persoane, dar este și adevărat că o persoană determină și își creează economia Instrumentul de producție este un mijloc de activitate liberă oportună și, mai ales, un produs al creativității conștiente a omului, creația lui Prometeu Fără îndoială, se schimbă !) De ger V D ' Biblioteca ''Runiverse'' - - viața, eliberează, dar aceasta este doar autoeliberarea unei ființe raționale, extinzându-și puterea asupra naturii Omul se definește pe sine prin mijlocirea economiei, își creează eul, libertatea prin activitatea în lumea sensibilă, prin medierea obiectelor acesteia - eu se definește prin medierea nu-eu - așa este gândirea lui Fichte) Își ridică viziunea asupra lumii nu numai asupra materialismului și economismului dar și peste idealism unilateral, abstract, peste tot felul de "isme" în general; sistemul său etic absoarbe materia și îi recunoaște valoarea, deși respinge orice materialism, acceptă economia, dar respinge economismul "Viața omului și activitatea sa în lumea sensibilă este condiționată de anumite relații ale acesteia din urmă cu materia Dacă oamenii trebuie să se facă morali, atunci trebuie să trăiască; iar condițiile vieții lor în natura materială trebuie create, deoarece ele sunt în puterea omului Astfel, cea mai neînsemnată și mai josnică, în opinia multora, materia stă în legătură cu realizarea scopului minții Are de-a face cu menținerea existenței ființelor morale și a activității lor libere și, prin urmare, este la fel de sacră ca cea mai înaltă " Economia are două laturi: tehnică și socială Ea nu constă numai din "unelte de producție", ci dintr-o interacțiune specială a oamenilor care folosesc aceste instrumente Tehnica constituie prima etapă a tărâmului libertății, căci fiecare acțiune este tehnică Căutarea mijloacelor în natură în scopul de a modificându-l, fără nicio atenție la cine și cu cine) "Activitatea morală, chiar dacă este îndreptată direct către natura nerezonabilă, se referă întotdeauna la ființe raționale, chiar dacă doar indirect, și le are ca scop doar pe acestea datoria de a lucra asupra naturii nerezonabile există numai de dragul ființe raționale" Syst der Sitt IV, δ) ib IV - Cursivele noastre Aceste cuvinte ale lui Fichte exprimă acel punct de timp, care este apărat de Vl Solovyov (Justificarea binelui Capitolul XVI Economia, o chestiune de moralitate T VII P -) și S Bulgakov (Filosofia economiei M P - , - ,) - , ff* -) Ei au arătat că o apreciere și o înțelegere profundă

a rolului economiei* și culturii materiale în viața umană nu constituie atractia unei viziuni materialiste și non-religioase asupra lumii; acesta este meritul lor cel mai mare Biblioteca "Runivers" - - în unire o va modifica, iar cine profită de aceasta constituie principiul tehnologiei pure Aici nu se pune problema justiției, ci doar a oportunității în sensul economiei Dar de îndată ce trecem la interacțiunea oamenilor, cum se va pune problema dreptului: este necesar să se convină asupra modului de organizare a interacțiunii, este nevoie de un contract de muncă, de o alianță de entități economice; produsele muncii trebuie distribuite Aici dreptatea și nedreptatea sunt posibile, aici ne mișcăm în concepte juridice Dar, în același timp, tehnologia și economia nu sunt în niciun caz aruncate: până la urmă, asta ar însemna aruncarea acțiunii și care este dreptul actorilor fără actori? Deci, legea, în primul rând, organizează interacțiunea tehnică a oamenilor, organizează economia Dreptul și statul sunt doar o formă specială de relații economice, spune materialismul economic; și se înșeală doar prin aceea că nu vede în această formă o categorie specială a rațiunii practice: categoria juridică a unui acord de voințe, a unui contract; dimpotrivă, pentru Fichte este destul de clar că nu există muncă fără o lucrare contract, și că acest contract este un moment nou, diferit de munca în sine G) Filosofia dreptului și a statului a lui Fichte dezvoltă un conținut nou bogat de îndată ce ajunge la concluzia că dreptul trebuie considerat ca o etapă a eticii concrete, că formează comuniunea muncii și condiționează posibilitatea comuniunei morale superioare Aici ideea dreptății devine vitală și dătătoare de viață, și în același timp modestă, pentru că își înțelege rolul, locul său ca principiu într-un sistem de principii; dimpotrivă, în poziția abstractă a dreptului, ea este goală și moartă și devine cu ușurință prezumtivă, uitând alte principii și rolul său limitat Teoria abstractă a dreptului, pe care Fichte o dezvoltă în prima parte a "Grundlage des Naturrechts" ( ) * , pleacă de la abstract d) Stammler are același punct de vedere, pentru prima dată în epoca noastră a indicat principiul corect al raportului dintre economie și drept; arata-mi macar un concept politic si economic, spune el, care sa nu contina o categorie legala!) Ni se pare că un astfel de început este metodic destul de corect: mai întâi, abstracție, diferențiere, apoi integrare, concretizare; de aceea Fichte nu lasă în lucrările ulterioare scheme ale abstractului Biblioteca ''Runiverse'' - - ua¿o conceptul de libertate, presupunând că conţinutul acesteia din urmă poate rămâne nedefinit, arbitrar Dar ce înseamnă această "libertate"? Nu este libertate morală, căci legea nu este încă morală, și totuși este libertate și nu scufundare în natură Se află, așadar, la mijloc între necesitatea naturală și libertatea morală, face trecerea de la una la alta și este ceva de tranziție Fichte a definit această libertate tranzitorie drept arbitrar (Willkür) *) Dacă teoria abstractă a dreptului vrea să lase libertatea nedeterminată și, în același timp, vrea să se disocieze de morală, atunci ea trebuie inevitabil să apere libertatea ca arbitrară (Willkür) Așa formulează Kant sarcina dreptului: "Bedingungen, unter denen die Willkür des Einen mit der Willkür des Anderen nach einem allgemeinen Gesetze der Freiheit zusam-men vereinigt werden kannu; Legea, prin urmare, apără "die Freiheit der Willkür, den freien Gebrauch der WiUkür" Dar este posibil să sintetizezi mai multe arbitrare diferite? La urma urmei, arbitrariul trunchiat este încă haos, dezordine, șansă? Și este chiar necesar să apărăm arbitrariul, are dreptul să existe? Este imposibil să combinați acțiuni arbitrare, haotice, aleatorii într-

o unitate de interacțiune armonică*; nicio organizație nu tolerează arbitrariul Fichte ajunge la această concluzie și, prin urmare, evită însuși termenul "Willkür" Deja aici el exprimă cu siguranță ideea că dreptul nu este poate defini diferitele activități ale oamenilor fără a întreba care sunt exact aceste activități și care sunt scopurile lor; doar un singur scop poate uni diverse activități Fiecare are propriile scopuri, scopurile sunt nenumărate; dar cu toate diferențele, este posibil să găsim un scop comun? Există un astfel de scop: primul și imediat obiectiv al oricărei munci, al oricărei activități este să trăiești, să trăiești prin muncă evreiască! Și nu doar să trăiești, ci să trăiești cât mai bine posibil: ,so angenehm leben, ais drept (de aceea am inclus întotdeauna în primul capitol al acestei secțiuni citate din învățăturile ulterioare despre drept), dar le umple doar cu conținut nou) Vezi paginile noastre - de mai sus) Metaphysik der Sitten Eu Theil § B, C Cursivele noastre Biblioteca ''Runiverse'' - - es'moglich ist" *) Acest scop este atins cu cât mai deplin, cu atât productivitatea muncii este mai mare, iar aceasta din urmă crește odată cu dezvoltarea tehnologiei și odată cu diviziunea muncii Scopul comun al tuturor este mai bine și mai pe deplin atins prin eforturi comune, unite, dar diferite, "nu fiecare lucrează pentru sine, și fiecare lucrează împreună pentru a menține viața fiecăruia Fiecare este responsabil pentru munca fiecăruia, pentru că de ea depinde bunăstarea întregii comunități (principiul solidarităţii) Prin urmare, toţi membrii comunităţii trebuie să-şi regleze între ei planificarea muncii lor datoria statului de a reglementa producţia Statul trebuie să "înmulţească bogăţia naţională", căci este condiţia existenţei unei comunitate de ființe libere În Fichte, bogăția capătă semnificație etică și devine o condiție pentru posibilitatea libertății morale: adevărata bogăție este petrecerea liberă (freie Musse), adică acele forțe și oportunități care rămân cu o persoană, minus munca necesară pentru a menține viața, pentru a satisface cele mai mici nevoi) Numai acest timp liber (βχολή) creează posibilitatea apariției celor mai înalte valori ale culturii: artă, știință, moralitate, comunicare Dacă toată munca unei persoane este cheltuită doar pentru menținerea vieții, atunci nu poate duce o viață demnă de o persoană, viața lui va fi ca viața fiarelor de povară "Omul trebuie să muncească", spune Fichte, "dar nu ca o fiară de povară, care, epuizată, adoarme sub povara ei; apoi, după inevitabila odihnă, trezită, își târăște din nou bagajele Nu, trebuie să lucreze fără frica, astfel încât să-și ridice ochiul și duhul la cer, pentru a cărei contemplare a fost creat "Aceasta nu este doar o dorință evlavioasă, acesta este dreptul și scopul omenirii - să trăiască atât de ușor, atât de liber, cu atâta putere asupra naturii, atât de uman, pe cât îi permite natura" *) Problema justitiei in aceasta discutie insa nu a fost pusa inca si rolul legii si al statului nu a fost clarificat S-a dovedit doar că prima etapă a eticii este tehnologia, cultura materială și că această etapă se păstrează invariabil în drept și CH Grandi, des Naturr Sh - Der geschloss Handelsstaat III Rechtslehre X -) ib X - - Gesloss Handelstaat Sh ')ib IPL Biblioteca ''Runiverse'' - - state Statul trebuie să gestioneze, să înmulțească averea, altfel nu poate exista și nu poate realiza cele mai înalte valori, dar asta nu-și epuizează rolul - trebuie să fie un proprietar drept Poate bogăția și tehnologia înaltă combinate cu nedreptate Deci de exemplu unul poate să nu aibă timp liber, în timp ce viața altuia poate fi toată petrecerea timpului liber; munca unuia poate fi ușoară și plăcută, iar munca altuia - grea și umilitoare, în sfârșit, munca unora poate să nu fie suficientă pentru a-și menține

existența Aici se pune problema dreptății: se pune acolo unde este vorba de distribuția muncii, a bogăției, a petrecerii timpului liber, iar dreptatea pe care o întâlnim aici este numită de Aristotel dreptatea distributivă, a cărei esență constă în egalitate de un fel special Fichte s-a întâlnit imediat cu această latură a justiției, de îndată ce a pus problema conținutului libertății, a acțiunilor concrete unite și protejate de lege Justiția abstractă a apărat libertatea de încălcări, a apărat proprietatea, presupunând că aceasta a fost stabilită printr-un "contract de proprietate"; dar cum și pe ce bază aceasta din urmă împarte sfera libertății, nu s-a referit la aceasta Numai că aici se relevă acest neajuns: "sfera acțiunilor libere este împărțită între persoane prin intermediul unui acord al tuturor cu toți și din această împărțire ia naștere proprietatea Dar cum trebuie făcută această împărțire astfel încât să fie conformă cu principiul dreptului? Sau este suficientă ca să se facă, oricare ar fi rezultatul acestei împărțiri?" Principiul distribuției este dezvăluit imediat, de îndată ce ne îndreptăm atenția asupra faptului că scopul oricărei activități umane este, în primul rând, viața: "a trăi și a lăsa să trăiască" (leben und leben lassen)! Toată lumea vrea să traieste bine si placut, iar toata lumea are la acest drept un egal Suma binecuvantarilor vietii produse de munca comuna trebuie, in starea de ratiune (Vernunftstaat), sa fie distribuita in mod egal intre toti, acest ideal trebuie abordat treptat de stările care există în realitate atunci acordă-i şi lui protecţie ') Deci vine Fichte !) ib IP Biblioteca "Runiverse" - - trecerea de la postulatul libertăţii la postulatul egalităţii, de la un stat pur juridic la un stat socialist) Acum neagă doctrina liberalismului pur: conform acestei teorii, statul ar cădea dacă nu ar mai rămâne hoți și tâlhari, pentru că orice altceva se află în afara competenței sale El neagă libertatea economică ("Freiheit-das ist Gesetzlosigkeit des Erwerbs*): ar fi frivol să credem că totul va merge de la sine, că fiecare își va găsi singur de lucru și pâine; vedem ce se întâmplă în realitate: cu deplină neîncredere reciprocă, unii îi jefuiesc pe alții, știind că îi vor jefui când vor avea ocazia Rezultatul libertății economice este sclavia economică: omenirea este împărțită în bogați și săraci - "Die Menscli-heit zerfâllt ìn zwei Grundstãmnie - die Eigenthiimer und die Kiclitei-genthiimer") E tehnica și economia și statul, ca etape ale eticii, indică cu siguranță existența unora superioare D Însuși conceptul de stat cu el se schimbă acum, transformându-se în conceptul de cooperare organizată Până acum, spune Fichte, unirea indivizilor a fost înțeleasă doar atomistic, a fost doar o sinteză mentală a indivizibililor izolați În asemenea condiții, întregul stat este un compozit abstract, nu un ioitw concret, și va arăta ca un morman de nisip, nu o unitate organică Doar cooperarea organizată dezvăluie esența statului ca întreg real, ca generalitate concretă (diferit de abstract), asemănător cu organismul prin faptul că partea susține întregul și întregul susține părțile sale, și totuși diferit de organism prin aceea că procesul de organizare se desfășoară aici în mod conștient și inteligent Statul nu este un organism, ci o organizație Elementele sale (indivizii) doresc interacțiunea, se străduiesc pentru aceasta și sunt conștienți de ea "Umanitatea este un întreg organizat și organizator al rațiunii " Vezi Grundl des Naturr JH - v) Staatslehre IV - : Rechtslehre X Geschloss H^ndelsstaat III Proiectul statului socialist, pe care ni-l desenează Fichte, are doar interes istoric Nici un viitor nu-i aparține, căci negarea comerțului internațional este ceva imposibil din punct de vedere modern; în general, idealul de "izolare" și autosuficiență a

statului aparține trecutului îndepărtat Utopia lui Fichte este remarcabilă doar pentru că arată transformarea statului socialist în stat polițienesc;libertatea individuală este absorbită de principiul forțat egalitate Pentru mai multe despre socialismul lui Fichte, vezi B Vysheslavtsev Phil se întreabă și psiho Cartea " Biblioteca ''Runiverse'' - - pași, sau condiționat Ea poartă numele de moralitate, moralitate Care sunt caracteristicile sale care o fac o formă etică independentă? Fichte exprimă opoziția dintre lege și morală într-un mod foarte diferit, dar distincția lui Kant între moralitate și tshkht, ca domeniu al moralului și al juridicului] rămâne dominantă în întregul sistem Legea, spune Fichte, înseamnă sfera legalității, adică tărâmul acțiunilor, consecințe care decurg din voință, nu se referă la moralitate, ca tărâmul bunei voințe, conștiința "Conceptul de drept se referă doar la ceea ce apare în lumea sensibilă Ceea ce nu are cauzalitate în el, dar rămâne în interiorul sufletului (im Intiero des Gemüts), ține de competența moralei "*) Din aceasta se vede clar de ce dreptul este impus, dar morala nu este: se poate obliga un actiunea legala, dimpotriva, bunavointa nu poate fi decat educata) Aceasta insa nu epuizeaza diferentele dintre lege si morala datoria comanda categoric, in timp ce legea doar permite x) sistem obiceiul TV Cp Kant critica a vernului practic sfrijit Lpz Ss : Metafizica moravurilor Introducere) de bază de naturr ×) Staatslehre IV - Fichte ia în considerare obiecția obișnuită față de o astfel de distincție, arătând către legea penală, care inevitabil privește în domeniul intențiilor și al dispoziției morale (die Gesinnung und die Absichten) și face pedeapsa dependentă de acestea El argumentează ca răspuns că dreptul penal nu are nimic de-a face cu morala pură, în care "nici o persoană nu poate și nu ar trebui să fie judecătorul altuia " și rea voință, doar pentru a judeca dimensiunea contrabalansării (Gegengewicht) pe care statul trebuie să-l judece ridica împotriva motivelor penale Grandi, des Naturr IU - Adică, și din acest motiv, instanța și legea privesc în lumea interioară a individului aspiră, de asemenea nu are - după Fichte - semnificația morală a unei renașteri interne (pe care nimeni nu o poate judeca din exterior);rectificare politică, rectificare a moravurilor și regulilor acțiunii reale, ib III Biblioteca "Runivers" - - legea morală interzice în mod expres exercitarea oricărui drept; această împrejurare indică foarte clar că avem aici o regiune nouă, independentă Legea este contractuală, dar morala nu este; în nu are promisiuni și cereri reciproce pentru servicii reciproce *) Dar cel mai important și remarcabil punct de diferență va fi cel pe care îl întâlnim abia în ultima perioadă a filozofiei lui Fichte Legea dreptului este aceeași pentru toți, fiecare trebuie să-și restrângă libertatea în același mod, precis definit Este legea libertății, dar nu libertatea unui individ, ci libertatea tuturor și se adresează tuturor; dimpotrivă, legea morală mi se adresează numai mie, este o poruncă personală pentru un individ separat, adresată conștiinței directe a fiecăruia Aici nu există omogenitate și asemănare în împlinirea legii generale, dimpotrivă: "ceea ce este poruncit unuia, altuia nu este poruncit " Și aici este unitate; dar, nu o unitate abstractă a acțiunilor identice, forțat să respecte aceleași legi, - aici este unitatea organică a poruncilor individuale, care niciodată nu se contrazic, căci ceea ce este poruncit unuia nu este poruncit altuia; nu sunt încălcări aici și nu este nevoie de o legea care le elimină; căile indivizilor, ca și căile planetelor, nu se ciocnesc unele de altele Așa este comunitatea morală a ființelor libere) Ne întâlnim aici cu una dintre cele mai remarcabile idei din viziunea lui Fichte

asupra lumii și din întreaga filozofie a lumii în general Sarcina moralității superioare este de a crea individul și de neînlocuit în sfera valorilor superioare, în viața ideilor; aduce la viață o consonanță, unic diferită și împreună cu spiritele individuale complementare reciproc Mai sus ne-am întâlnit cu această idee când am luat în considerare principalele categorii de libertate) Acum vedem că această ultimă și cea mai înaltă etapă a tărâmului libertății este de neatins pentru lege și se află dincolo de tot ceea ce este legal) ib HL Legea este "durfen", nu "¿sollen" Vezi Rechtslehre , X) ib X - ib X -) Vezi mai sus p - - Biblioteca ''Runiverse'' - - Dreptul nu poate * construi un sistem de indivizi concreti, pentru că se ocupă întotdeauna de comun, egal, omogen Gândirea lui Fichte este puternică și paradoxală: până la urmă, în esență, el susține că nu există legi morale, deoarece nicio regulă generală nu poate preda o anumită acțiune, determina o anumită vocație) Poate că numai Nietzte poseda un simț atât de intens al individualității: "das Individuimi ist etwas ganz News und Neuschaf-fendés, etwas Absolûtes, aile Handlungen ganz sein Eigen") Esenţa divină apare în fiecare individ în altul, caracteristică numai lui (Gott ist in jedem Indivi-duum in einer eigenthiiinliclien Gestalt, pentru a spune Fichte) Doar o singură normă generală ultimă poate fi exprimată prin moralitate: toți indivizii, fără excepție, trebuie să aibă un fel de numire specială, adecvată; dar ceea ce este pentru fiecare individ, aceasta se află dincolo de limitele regulii generale Și numai de dragul acestui scop moral, care aparține tuturor și tuturor, existența și produsele libertății lor nu pot fi tratate ca natura, ci trebuie protejate Această protecție se exercită prin lege Dar nu creează decât o condiție pentru posibilitatea moralității; scopul moral particular al fiecărui individ nu poate fi, desigur, exprimat în normele sale generale care reglementează acțiunile exterioare, nu, el poate fi găsit "doar în autocontemplarea interioară a individului *) Aici se exprimă clar ideea că dreptul, cu regulile sale generale, nu este nicidecum în contradicție cu morala concretă, poruncindu-i fiecăruia cu propriile sale; dimpotrivă, oferă fiecăruia aceeași sferă pentru originalitatea sa), reprezintă acea pânză omogenă pe care se țes modele individuale de moralitate concretă Iată toate punctele de diferență dintre morală și drept, pe care le găsim în Fichte Pur și simplu le enumeră în diferite lucrări și în momente diferite, dar nu este rezumat în d) A nw zoom sel Leben V) Nietzsche "Der Wille zur Machi Das Individuum §§) Anw zoom sel Leben V >) Thatsachen des Bew - I- -) În apărarea Eigenthum, condițiile potrivite das Eigenthümliche Biblioteca ''Runiverse'' - - sistem Cu toate acestea, întrebarea dacă nu se contrazic între ele și dacă pot fi conectate într-unul singur nu poate fi eliminată din etica filozofică Într-adevăr, semnele și diferențele moralității, făcând din aceasta o etapă independentă și nouă a ființei (die hôliere Moralitat), sunt fără îndoială categoriile acestei noi ființe; iar dacă formează un singur tărâm moral, atunci evident că ele trebuie să fie împletite între ele într-un singur sistem Sarcina de a gândi, aprofunda și diseca componența categorială a acestui cel mai înalt nivel al ființei, de a vedea și înțelege în el ceea ce poate fi înțeles de minte, precum și de a pune înaintea sinelui toate acele neînțelegeri prin care trăiește conștiința morală superioară, constituie cea mai mare sarcină a eticii filozofice a prezentului şi viitorului În Fichte, desigur, nu este îndeplinită, dar pe de altă parte este setat în cea mai mare măsură "Anweisung, zum seligen Leben" al său din dezvăluie o bogăție uluitoare de probleme etice și etico-

religioase și indică căi complet noi și necunoscute Fichte ne oferă principalele categorii ale moralității superioare; au fost deja enumerate mai sus: acesta este, în primul rând, conceptul de poruncă individuală și de vocație individuală: apoi, lumea etică interioară a individului, inaccesibilă ochilor legii, conștiinței; în sfârșit, natura categoric și necondiționat a moralității, în contrast cu condiționalitatea reciprocă, dreptul contractual (fació, ut facías), în contrast cu "permisiunile*" sale nedefinite Este suficient să arunci o privire asupra acestor concepte pentru a vedea imediat legătura lor interioară profundă Vocația individuală este cuprinsă doar de conștiință, "trebuie găsită direct în sine*", în autocontemplarea interioară* Numai conștiința concretizează acțiunea în sfera nedefinită lăsată de orice regulă generală, doar ea decide ce să facă într-un caz dat, acum și acum, și nicio lege nu poate învăța acest lucru În cele din urmă, conștiința aduce în acea lume mică (microcosmos) a vieții individuale interioare, fără de care sistemul de acțiuni exterioare este o existență incompletă, cu jumătate de inimă, abstractă Doar individualitățile legate între ele prin "fire misterioase care vin din adâncul sufletului, reprezintă împletirea și contopirea propriu-zisă, concretetatea reală a tărâmului etic Nu există etică concretă și nu există individualitate fără conștiință (conscientia) Dar ființa concretă este pe deplin determinată; concretă Biblioteca ''Runiverse'' Etica reală nu poate "permite" pentru că intră exact acolo unde este necesar să se decidă care dintre acțiunile permise să fie concret realizate Așa se interconectează aceste categorii de moralitate superioară, postulându-se reciproc și completându-se reciproc Fiecare dintre ele, de altfel, nu respinge, ci, dimpotrivă, își asumă, ca condiție proprie, și conține categoria de cel mai de jos nivel, legea Deci, în primul rând, bunăvoință, conștiință Nu cere doar fapte? Ea cere mai mult: fapte juste făcute după dictatele pure ale conștiinței "Moise v-a spus: nu preacurvi, dar eu zic: oricine se uită la o femeie cu poftă a preacurvit cu ea în inima lui* Dăruirea naturală aici, la cel mai înalt nivel, este anulată? tot ceea ce era în "lege" este luat aici și se ridică la cel mai înalt nivel Interacțiunea etică concretă a indivizilor, desigur, presupune și conține în sine activitatea lor în lumea sensibilă, și tehnica lor, și economia lor, și regulile de drept care organizează sistemul extern de acțiuni, dar toate acestea sunt ridicate la un nivel superior (ist aufgehoben), transformat într-o carapace, o locuință sau templu, unde spiritele individuale intră pentru o nouă comuniune, fără precedent, cu adevărat liberă Legea legii încă se revarsă, legea unei ordini speciale în lumea sensibilă", spune Fichte, în timp ce cea mai înaltă morală întruchipează în această lume sensibilă ordonată o lume complet diferită, complet nouă și cu adevărat suprasensibilă; ceea ce în sine este doar pură expresia Divinului, primește totuși o coajă și o imagine în lumea sensibilă Cum se raportează această etapă superioară a ființei cu cea inferioară, Fichte definește în felul următor: Își distruge doar supremația, transformând-o într-o condiție și material pentru scopurile sale Fichte a definit de la bun început morala ca fiind cel mai înalt nivel, conţinând legea, ca fiind cel mai de jos Morala pură, spune el, se ridică deasupra legii legii şi conţine în sine "dreptatea politică" care se realizează ca un datorie) x) Anweisung zum sel Leben V) Grundl des Naturr III - Biblioteca ''Runiverse'' - - În alt loc, el definește relația acestor pași astfel: "legea dreptului ignoră legea moralității; legea moralei înlocuiește legea dreptului (liebt das letztere auf) "Legea, ca instituție artificială se află în afara domeniului moralității, în

interiorul acesteia din urmă este dat de la sine și constituie doar un accident al unui fenomen moral , căruia nu se acordă nicio atenţie în domeniul moralităţii " ·') Dar nivelul moralității superioare recunoaște cu adevărat dreptul drept o condiție a posibilității sale, absoarbe el organizarea ca valoare? Dacă moralitatea nu este o transformare și o îmbogățire, ci o respingere completă a principiilor dreptului și justiției? Nu este posibil, în general, să sărim peste nivelul legii și al statului și să ne ridicăm imediat la nivelul moralității superioare? Acesta este gândul cuprins în anarhismul moral al lui Lev Tolstoi Acesta din urmă respinge raportul de pași, care este subliniat de Fichte Am ajuns aici la chestiunea justificării dreptului și a statului și ea ar putea fi ridicată aici doar atunci când a fost indicat locul dreptului în întregul sistem de principii etice Problema justificării dreptului este o chestiune metajuridică; nu se pune și nu se rezolvă în elementul abstract al dreptului Aceasta este problema compatibilității principiului juridic cu alte principii de etică și, la urma urmei, problema locului sistematic al acestui principiu (τόπος νοητό'): este oare relevant în lumea valorilor, în tărâmul ideilor? Această îndoială poate fi rezolvată doar printr-o examinare atentă a raportului de trepte pe care îl găsim în Fichte Anarhismul va fi infirmat și dreptul va fi justificat numai dacă se va dovedi că legea și statul constituie condițiile necesare pentru posibilitatea unei morale concrete superioare Această propoziție trebuie verificată, deoarece legea, aparent, conține ceva direct contrar principiului moralității superioare și anume constrângerea Fichte cu Rechtslehre X - Cu deplin acord și unanimitate, la care aspiră morala, "statul dispare ca putere legislativă și coercitivă Voința fiecăruia este într-adevăr o lege universală, pentru că toți ceilalți vor la fel: și nu este nevoie de constrângere, pentru că fiecare își dorește deja ceea ce ar trebui să facă În acest scop trebuie îndreptate toate gândurile și faptele noastre Syst der Sitt IV Biblioteca ''Runiverse'' a formulat cu acurateţe antinomia care se află "în instaurarea statului de drept" (Errichtung eines Rechtszustandes) Se exprimă în el astfel: "Teza: fiecare ar trebui să fie liber: să acționeze numai după propria sa discreție " "Împărăția libertății exclude orice constrângere" "Constrângerea este absolut greșită Fură libertatea interioară a individului* Antiteză: ceea ce se află în conceptul de drept trebuie cu siguranță realizat, întrucât morala comandată tuturor trebuie cu siguranță * realizată, dar fără libertate scopul moral nu este deloc fezabil: și de aceea conceptul de drept trebuie realizat, chiar dacă numai prin forță și constrângere * *) Ne întâlnim aici cu contradicția dintre "moralitate" și "legalitate", cu antinomia dreptului și a moralității Antiteză, explică Fichte, vorbește despre acțiune, nu despre dorință; dimpotrivă, teza "vorbește despre dorință, dar nu despre acțiune" *); într-un caz vorbește despre libertatea interioară, în celălalt despre libertatea exterioară fi tolerabil; este forța brută a naturii, care trebuie să fie îmblânzit, "ca un animal furios, ca o flacără furioasă" Dar aici este distrusă doar manifestarea voinței rele în lumea exterioară Dreptul, la urma urmei, nu poate și nu vrea să "distrugă voința lăuntrică rea " Aici teza care dorește tocmai acest lucru își intră în sine Fichte în cuvintele următoare exprimă sensul tezei și dă o soluție completă antinomiei : că violența (Naturgewalt) ar trebui să prevaleze? Cum poate el să-și dorească ceea ce face ca realizarea regatului moral să fie cu totul imposibilă! - El dorește doar ca totul nedrept să fie aruncat deoparte din propria sa convingere, din propria sa voință; că nedreptatea trebuie să fie

respins necondiționat, ambii sunt de acord, doar teza adaugă un element pe care antiteza l-a trecut cu vederea H Staatslehre IV) ib IV õ Biblioteca "Runivers" - - Deci, relația lor este găsită: antiteza vrea ceea ce trebuie început, teza cere ceea ce apoi trebuie finalizat Dacă o faptă ilicită este la început înlăturată numai prin constrângere, în absența bunei voințe și a convingerii, nu rezultă din aceasta că ulterior nu poate fi lăsată la propria discreție Dar bunăvoința nu poate fi creată prin constrângere; libertatea internă se exercită nu prin intermediul legii, ci prin intermediul creșterii, educației "Keip zwang ausser in Verbindung mit der Erziehung zur Einsicht in das Redit! " *) Educația și educația publică este a doua sarcină necesară a statului, după organizarea executării legii Pedagogia socială își propune să facă, în final, o funcție superfluă a constrângerii Aici apare cu deplină claritate ideea principală a lui Fichte, conform căreia moralitatea presupune și completează legea Acesta din urmă își justifică locul indispensabil în sistemul etic Și totuși este necesar să continuăm și să aprofundăm și mai mult această polemică cu anarhismul Fichte pornește de la axioma inferenței juridice, dar tocmai această axiomă este respinsă de anarhism Fichte argumentează: mai întâi constrângerea legală, apoi educația voinței! Anarhismul etic afirmă contrariul: singura sarcină fundamentală a eticii va fi pentru ea crearea bunei voințe; și o acțiune bună se va adăuga ea însăși, va urma inevitabil din voință Dacă "fiecare trebuie să acționeze numai după propria discreție", atunci este imposibil să reziste răului prin violență; în caz contrar, "libertatea interioară a individului este furată " Răul trebuie eliminat doar prin auto-constrângere, doar prin renaștere internă Lev Tolstoi ajunge la această concluzie extremă Dar ideea de "non-rezistență" este atât de departe de Fichte că nu-l observă deloc și aparent consideră că este imposibil Totul Dar acest gând trebuie și gândit până la capăt, căci el este cuprins în cele din urmă în teza antinomiei sale, care va lua acum această formă: nu trebuie să rezistați răului prin violență, iar voi trebuie să rezistați răului prin violență poate totuși și trebuie să fie justificat, în plus, sfințit tocmai din punctul de vedere al celei mai înalte morale Ib) ib IV Biblioteca ''Runiverse'' - - moralitatea (liõhere Moralitat), la care aspiră atât Tolstoi, cât și Fichte Și va deveni imposibil, va fi distrus, dacă vom aboli constrângerea A acționa conform propriei convingeri înseamnă a aduce în acțiune tot ceea ce este intern și individual, iar acest lucru este imposibil dacă alții interferează cu libertatea de acțiune și o încalcă Unde va exista acțiune din convingere interioară, dacă subiectul care acționează devine o jucărie, sau o victimă a arbitrarului criminal Stadiul moralei este imposibil și distrus direct fără drept, ca condiție necesară: "fiecare poate acționa după propria sa convingere numai dacă unul pe altul este obligat să nu pătrundă în sfera de activitate a primului Coerciția legală nu este violență, așa cum crede anarhismul, ci, dimpotrivă, negarea violenței și, în consecință, afirmarea libertății (Afirmația este negația negației) Ceea ce este negat aici este arbitrariul fără lege și sălbatic, care nicăieri și niciodată nu are dreptul să existe "Nerezistența la rău" este direct identică cu a face rău, deoarece în etică fiecare omisiune este o acțiune de felul ei, iar inacțiunea criminală este o crimă Este imposibil să începem lupta împotriva răului prin predicare și educare a voinței, deoarece cursul unei astfel de educații, voința rea poate distruge pur și simplu alți indivizi, care, la urma urmei, sunt scopuri în sine Toată educația și toată predicarea au sens numai în cadrul unei anumite organizații, în

cadrul unei ordini juridice Astfel, individualitatea morală este imposibilă fără organizarea forțată a dreptului și a economiei La urma urmei, individul trebuie să trăiască și să se bucure de timp liber pentru a-și putea dezvolta forțele spirituale și în ele propria sa originalitate Economia și dreptul în sine nu fac individualitate, ci doar pregătesc un loc pentru aceasta Aceasta este o sferă de condiții omogene și identice pentru toți Libertatea tuturor trebuie apărată în mod egal, după aceleași reguli, fără a acorda atenție gusturilor și antipatiilor individuale Themis închide ochii la asta Dar Fichte merge mai departe Tuturor ar trebui să aibă în egală măsură posibilitatea de a trăi din munca lor, de a bea și de a mânca și de a avea liber liber Diferențele individuale valoroase ale unei persoane nu sunt exprimate în modul în care mănâncă, bea și doarme: aici este sfera proceselor fiziologice identice; dar iată cum fiecare își va folosi libertatea și timpul liber - acesta ar trebui să fie și să rămână un individ nym Florile infinit individuale se hrănesc cu iarbă omogenă, cresc printre iarba monocromatică Normele de drept și moravuri, și toate normele sociale în general, limitează individualitatea rea, falsă a arbitrarului, de dragul pregătirii unui loc pentru o individualitate adevărată, eternă, ideologică, iar acest loc trebuie să rămână în raport cu definițiile legale a tabula rasa Va rămâne un loc gol pentru cei care nu se vor putea ridica niciodată la comuniunea spirituală a indivizilor, care vor rămâne pentru totdeauna un om generic, de rând Și dimpotrivă, aici vor fi înscrise scrieri de neînlocuit și irepetabil ale celor care vor ocupa un loc în tărâmul moralității celei mai înalte, nemuritoare, unde nimic nu se pierde și totul trăiește într-o împletire inseparabilă, concretă Fichte a elucidat clar semnificația acestei sfere, inviolabile pentru drept, care constituie în ea nu o rămășiță accidentală a ceea ce nu are nevoie (ca la Rousseau), ci, dimpotrivă, adevăratul său scop de ¿fex c^ib^ъ El și-a dat seama și în legătură cu legalitatea și > otkosheniyu cu statul socialist Întrucât individul "nu este țesut în întregul stat", pentru a spune Fichte, el rămâne un individ liber și această libertate îi este asigurată de puterea de stat, de dragul căreia el singur încheie un contract social pentru a se ridica pe tărâmul moralității, trecând prin stat, dar gândirea trăiește și în starea sa socialistă Unde este omul liber și unde este locul manifestării individualității libere într-o organizație socialistă coercitivă? se întreabă Fichte, şi rezolvă această dificultate arătând spre sfera liberului timp liber / ca drept personal inalienabil, ca domeniu de manifestare a individualităţii Semnificaţia statului socialist, ca orice stat, este de a crea condiţiile posibilităţii unei morale concrete legea morală are aplicare, atunci nu este nevoie să vă faceți griji cu privire la legea juridică Dar cum poate avea aplicare legea morală?Se îndreaptă către voință, liberă de "toate scopurile exterioare" și de puterea naturii "Dar scopurile exterioare pe care natura ni le stabilește și care constituie condițiile scopului cel mai înalt, sunt autoconservarea și securitatea noastră^ Ele trebuie atinse; Și) Grundl des Naturr IP sunt realizate peste tot înainte ca legea morală să se poată manifesta pretutindeni" Aceasta este teoria etică a dreptului și a statului a lui Fichte Îl împletește pe acesta din urmă în sistemul eticii universale și în cele din urmă în sistemul tuturor ființelor în general Pasul său cel mai înalt va fi un sistem concret de individualități, ca o haină vie a Divinului, ca chipul și asemănarea lui Dumnezeu Aprofundarea în continuare a acestui pas cel mai înalt, care constituie acela de care spiritul lui Fichte poate fi pentru

totdeauna mândru și care constituie meritul său nemuritor în tărâmul marilor indivizi, depășește scopul prezentului studiu Ceea ce se poate face în continuare va duce deja la construirea unui sistem independent de etică, a unei filozofii independente a dreptului și a moralității

*) !) Rechtslehre X - - mier -) Despre problema relației fundamentale dintre drept și morală, ca pași etici, vezi V Wischeslavzeff Drept și morală Philosophische Abhandlungen Hermann Cohen zum Geburtstag dargebracht Berlin S și urm Ideile principale ale acestui articol sunt detaliate și supuse criticilor detaliate în articolul lui Natorp "Recht und Sittlichkeit", vezi Kantstu-dien Bd XVIII Beri Acesta din urmă dezvoltă o altă înțelegere a raportului dintre drept și morală, cu care, după cum ni se pare, nu se poate fi de acord; cu toate acestea, articolul lui Natorp este valoros în încercarea sa de a contura un sistem de categorii etice și, prin urmare, trebuie luat în considerare în toate cercetările ulterioare în acest domeniu